GIRÓKUTI KÉPES NAPTÁRA

1860dik ÉVRE

B059/58

KOLOZSVÁR

LETÉTI
196

EGYETEMI
KÖNYVTÁR
BUDAPEST

Reméry

Kor és egyházi jellemek.

Az 1860-dik szökő év a juliusi periodusban a 6573-ik, az izraeliták számitása szerént 5620-ik.

	uj naptár	ó naptár
Aranyszám	18	18
Holdkulcs	VII	XVIII
Napkör	21	21
Római adószám	3	3
Vasárnapi betü	A.G.	C.B.
Septuagesima vasárnap	febr. 5-ke	jun. 31.
Hamvazó szerda	febr. 22.	febr. 17.
Husvét	april 8.	april 3.
Áldozó csötörtök	majus 17	majus 12.
Pünkösd	majus 27	majus 22.
1 Advent	dec. 2	nov. 27.

Az év négy szakai:

Tavasz kezdete márcz. 19, este 9 óra 5 percz.
Nyár „ junius 20, d. u. 5 óra 43 percz.
Ősz „ sept. 22, reggel 7 óra 52 percz.
Tél „ dec. 21, reggel 1 óra 51 percz.

Nap és hold setétülése.

1. Köralaku nap-setétülés január 22-kén, látható a csendes tenger déli részében kezdete 9 óra 54 percz. Vége 2 óra 59 percz d. u.
2. Részletes holdsetétülés február 6-án látható az athlanti tengeren Európában Áfrikában és Amerikában kezdete 1 óra 2 percz d. u. vége 3 óra 55 percz d. u,
3. Teljes napsetétülés julius 17 és 18-án. Látható az athlanti tengor éjszaki részen. Európában éjszak amerikában, és afrika egy részében. Kezdete julius 17-én éjel 11 óra 53 perczkor. Vége 18-án 4 óra 56 percz reggel.
4. Részletes hold setétülés augustus 1-sőén. Látható az indiai és csendes tengeren Ázsiában, Ausztráliában és Afrikában. Kezdete 4 óra 8 percz reggel. Vége 6 óra 40 percz reggel.

Rom. kath. változó innepek.

Jézus neve napja (Epiph. után 2-ik vas.	jan. 15.
Septuag. (az első bőjti vas, előtt 3-ik vas.)	febr. 5,
Hamvazó szerda	febr. 22.
Jéz. 5 sebe ünnepe, mindég a bőjti első pén.	febr. 24.
Jézus tövis korona ünnepe (mindég egy pénteken a bőjtben)	márcz. 2.
Sz. Mária 7 fájdalma ünnepe (mindég virág vasárnap előtti pénteken)	márcz. 30.
Husvét vasárnap (mindég a tavaszi éjnap egyenlőség holdtölte után való vasárnap	ápril. 8.
Kercsztjáró napok (3 nap Krisztus menybe menetele előtt	14. május 15. 16.
Krisztus menynybe menetele vagy áldozó csötörtök (40 nap husvét után)	május 17.
Pünkösd vasárnapja (áldozó csötörtök után 10. nap vagy 2-ik vasárnap)	május 27.
Urnap (miudég a szent háromság vasárnap után való csötörtök)	junius 7.
Jézus szive ünnepe (Urnap 8-ik)	junius 14.
A megváltás ünnepe (juliusban a 3-ik vas.)	jul. 15.
Mária menynybe menetele	aug. 15.
Az örangyal ünnepe (septt. 1-ső vas.)	sept. 2.
Mária neve napja (mindég Mária születése után való vasárnap)	sept. 9.
A sz. olvasó ünnepe (oct. 1. vas.)	oct. 7.
Az általános Templom szentelési ünnep (october 3-dik vasárnap)	oct. 27.
Mária oltalma (Patroc. B. M, V.) (november 3-dik vasárnap)	nov. 18.
Advent 1-ső vasárnapja	dec. 2.

A 4 kántor böjtök	az uj naptár	az ó szerént
I.	febr. 29	febr. 24.
II.	máj. 30	máj. 25.
III	sept. 19	sept. 21.
IV.	dec. 19	dec. 14.

A BÖJT kezdete	febr. 22.
A FARSANG kezdete	jan. 7-én.
„ vége	febr. 21-éu.

Norma napak

melyeken minden nyilvános mulatság tiltva van.

Hamvazó szerda. — Gyüm. oltó B. asz. — A nagy hét. — Húsvét és Pünkösd első napja.—Urnapja.—Nagy B. asz. napja.—István kir, napja.—Kisaszszony napja. — Advent utolsó 3 napja. — Karácson 1-ső napja. — Gyertyaszentelő előtt való nap.

Kor számlálás.

Suidás szerént az emberiség fejlődése óta	7860.
A görögök szerént a világ teremtetett kr. előtt 5898 september 1-sőjén	7458.
Az izráel országa óta	5621.
Az özönviz óta	4152.
Ábrahám születése óta (kr. e. 2015)	3875.
Trója elpusztit sa óta	3043.
Salamon temploma épitése óta	2875.
Roma városa épitése óta (kr. e. 753 apr. 24. Varró szerént	2613.
Nagy Sándor (krisztus előtt 523)	2183.
A Juliani régi naptárt Sofigenes kijavitja (1. Jan. krisztus előtt 48 évvel	1907.
Krisztus születése óta	1860.
Krisztus halála óta († 33 éves korában)	1827.
Jéruzsálem elpusztitása óta	1791.
Niceai synodus óta (kr. u. 325 juni 19)	1535.
A nagy népvándorlás óta	1485.
A harangozás behozatala óta	1310.
Mahomed Mekkából Medinába menekült (krisztus után 622 juli 16)	1238.
Mióta tollal kezdtek irni	1223.
A római nyugoti birodalom helyreállitása óta (N, Károly 800. krisztus után	1060.
A hangjegyek (kóta) feltalálása óta	1109.
Sz. István király megkoronazása óta	860.
A papir feltalálása óta	618.
Az olajfestés feltalálása óta (1297)	563.
A szemüveg feltalálása óta	543.
A puskapornak europába behozatala óta	518.
A könyvnyomtatás feltalálása óta Guttenberg által	416.
Amerika felfedezése óta (oct. 11. 1493)	368.
A mohácsi veszély óta (1526)	354.
Luther reformátiója óta (1517)	343.
Kalvin reformátioja óta	323.
Erdély különszakadása óta	319.
Gerg. pápa féle naptár javitása óta 1582 oct. 15	278.
A távcső feltalálása óta	251.
A hévmérő feltalálása óta	217.
Fulton az első gőzgépet feltalálta	159.
A Zongora feltalálása óta	143.
A villám háritó feltalálás óta	110.
Az éjszakamerikai szabadság óta	87.
Mióta a távirda feltaláltatott	68.
A szerencsétlen himlőt oltják már	62.
Mióta a villauyt távirásra használják	40.
A photographia feltalálása óta	20.
I. Ferencz József császár ő Felsége születése óta	30.
Ő Felsége uralkodása óta	12.
Ő Felsége házassága óta	6.

JANUAR.

31 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár * = született † = meghalt	Ó görög-orosz naptár		Zsidó naptár.
	1. Epiphania. *Kath. ev.* A keleti bölcsekről. Máté 1. *Prot. ev.* Máté 1. *Görög ev.* Jézus nemzetségi lajstroma. Máté 1.					
1 V.	**Kis Karácson**	**A Uj év**	Petőfi S. * 1823.	20 **Dec. 1859.**	6	**Tebet 5620**
2 H.	Makár	Ábel	Lavater * 1801.	21 Julián	7	
3 K.	Genovéva	Dániel,Olivia	Cicero * 107.	22 Anasztáz	8	
4 Sz.	Titus, Eugén	Izabella	Mendelsohn † 1786.	23 40 martyr	9	
5 Cs.	Árpád	Simeon	Rákhel Felix † 1858.	24 Kar. böjt	10	A Szara Betebet
6 P.	**Három király**	**Vizkereszt**		**25 N. Karács.**	11	
7 Sz.	Dicsőke	Arisztid	PerlakyLászló * 1813.	**26 B.A.eljegy.**	**12**	**Sabath**
	2. In excelso throno. *Kath. ev.* Midőn Jézus 12 éves vala. Luk. 2. *Prot. ev.* Luk. 2. *Görög ev.* Egyiptomi futásról. Máté 2.					
8 V.	**A 1 Szörény**	**Crispin**		**27 C István m.**	13	
9 H.	Julián	Erős, Erőske		28 2000 mart.	14	
10 K.	Krisztina	Rem. Pál	Gr.RádayGed. * 1813.	29 Apró szent.	15	
11 Sz.	Matild	Igazka	ScitovszkiJán. * 1785.	30 Aniska	16	
12 Cs.	Rajnár	Ernő	Pestalozzi * 1745.	31 Melánia	17	
13 P.	Hilárius	Vidor	Megyeri † 1842.	**1 Jan. 1860**	18	
14 Sz.	Bódog	Szépike		2 Silvester	**19**	**Sabath**
	3. Omnis terra. *Kath. ev.* A kánáni menyegzőről. Ján. 2. *Prot. ev.* Máté 3. *Görög ev.* Jánosról a pusztában. Márk 1.					
15 V.	**A 2 Habakuk**	**Mór**	B.FarkasSánd. * 1795.	**3 C Malakiás**	20	
16 H.	Márczell	Kéjke,Ingerk		4 70 apostol	21	
17 K.	Rem. Antal	Magányka	Franklin * 1706.	5 Theofant	22	
18 Sz.	Nemeske	Piroska	Montesquieu * 1689.	**6 Epiphania**	23	
19 Cs.	Sára, Márius	Sarolta	Kopernikus * 1472.	7 Ker. János	24	
20 P.	Fáb.Sebesty.	Geiza	Dr. Barra † 1854.	8 György	25	
21 Sz.	Ágnes	Szüzke	Romanov ház * 1612.	9 Polykárp	**26**	**Sabath**
	4. Adorate Deum. I. *Kath. ev.* Jézus bélpoklost gyógyit meg. Máté 8. *Prot. ev.* Ján. 2. *Görög ev.* Jézus odahagyja Názáreth városát. Máté 4.					
22 V.	**A 3 Anasztáz**	**Vincze**	Byron Lord * 1788.	**10 C Nis.Gerg.**	27	
23 H.	**Már. eljegyz.**	Alfonz, Emer.	Tirol Austr.csat. 1363.	11 Theodoz	28	
24 K.	Timoté	Florentina	Mátyás kir.* Kol. 1443	12 Ticzián	29	
25 Sz.	Pál fordulása	Vilmos, Xenia	id. Szász Kár. * 1798.	13 Hermil	1	**Sebath**
26 Cs.	Polixéna	Méhike(Debora	Karloviczi béke 1699.	14 Sabbás	2	Roschod.
27 P.	Sámson	Arany János	Mozart * 1756.	15 Pál ford.	3	
28 Sz.	N. Károly	Örömke	Péter czár † 1725.	16 Péter fogs.	4	**Sabath**
	5. Adorate Deum. II. *Kath. ev.* Jézus hajócskájáról. Máté 8. *Prot. ev.* Máté 8. *Görög ev.* A jérikói világtalanról. Luk. 18.					
29 V.	**A 4 S. Ferencz**	**Valér**	Lendvay Márt. † 1858.	**17 C 2 Antal**	5	
30 H.	Szerelmke	Adél		18 Athanáz	6	
31 K.	Péter, Cyrus	Virgil	Bajza * 1804.	19 Makár	7	

Január 2. Sz.-Somlyó. 4, Füred, Zemplén. 6. Óvár, Veszprém. 7. Zilah. 9. B.-Gyarmat, N.-Szeben. 10. Kolozsvár, Eger. 16. Kassa. 17, Debreczen, M.-Vásárhely. 18. Győr, Zsibó. 25. B.-Hunyad, N.-Enyed. 27. Erzsébetváros. 28. Eperjes.

Hold negyedei:

- Holdtölte . . 8-án 4 óra 36 percz d. u.
- Utolsónegyed 15-én 8 óra 11 percz regg.
- Holdujulta . 22-én 1 óra 30 percz regg.
- Elsőnegyed . 31-én 6 óra 24 percz regg.

FEBRUAR.

29 nap.

Hó és hét napja.		Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár		Zsidó naptár.
1	Sz.	Ignácz	Világka		20	Eutim	**8 Sebath**
2	Cs.	**Gy. sz. B. Asz.**	Földike	Székács Józs. * 1809.	21	Miksa	9 Xylophora
3	P.	Balázs	Erős, Erőske	B. Farkas S. † 1842.	22	Timót	10
4	Sz.	Fruzsina	Veronka		23	Kelemen	**11 Sabath**

6. Circumdederunt. *Kath. ev.* A szőlőmüvelőkről. Máté 20. *Prot. ev.* Máté 19. 20. *Görög ev.* A pazar fiuról. Luk. 15.

5	**V.**	**A Septuag.**	**Modesta**	I. Napoleon * 1768.	**24**	**C Xenia**	12
6	H.	Amándus	Dorottya	Bukov. Auszt. * 1777.	25	Gergely	13
7	K.	Romwáld	Rikhárd	Kisfaludi K. * 1788.	26	Xenoph	14
8	Sz.	Okoska	Salamon		27	Ar. sz. Ján.	15 **Chami-**
9	Cs.	Apollonia	Rajnáld		28	S. Ephre	16 **saszer**
10	P.	Gábor	Árpád, Lorán	Napoleon Rómáb. 1798	29	Ignácz	17
11	Sz.	Euphrosina	Kornél Lukáts	Washington * 1732.	30	Balázs	**18 Sabath**

7. Exsurge. *Kath. ev.* A vetőről és a magról. Luk. 8. *Prot. ev.* Luk. 8. *Görög ev.* A végső itéletről. Máté 25.

12	**V.**	**A Sexagesim.**	**Lidia, Eulália**	Poniatowsky † 1798.	**31**	**C Cyrill**	19
13	H.	Jordán	Kegyeske	Angol jog * 1689.	1	**Február**	20
14	K.	Krisztina	Bálint	Cook † 1779.	**2**	**Gyertya sz.**	21
15	Sz.	Faustin	Szegfüke	Montesquieu † 1755.	3	Simon	22 Nisk. halála
16	Cs.	Juliána	Dániel, Julia	Melanchton * 1497.	4	Izidor	23 Benjámin
17	P.	Donát, Const.	Elek, Polix.	Moliere † 1673.	5	Ágota	24 csatája
18	Sz.	Florián, Sim.	Concordia	Luther † 1546.	6	Bukol	**25 Sabath**

8. Estomihi. Farsang vasárnap. *Kath. ev.* A vakról kit Jézus meggyógyitott. Luk. 18. *Prot. ev.* Luk. 18. *Görög ev.* Böjtről és alamizsnáról. Máté 6.

19	**V.**	**A Quinquag.**	**Zsuzsánna**	Kiss János † 1846.	**7**	**C Parthen.**	26
20	H.	Leo, Arszlán	Eleuther	Voltaire * 1694.	8	Tódor	27
21	K.	Hushagyó	Etelka	Washington * 1733.	9	Nicefor	28
22	Sz.	Hamvazó	Miksa	Hora Kloska † 1785.	10	Karalámp	29 Antiocheml.
23	Cs.	Lázár	Szerényke	Spinoza † 1577.	11	B. márt.	30 Roschod
24	P.	Mátyás	Szellemke	Guttenberg † 1468.	12	Melet	**1 Ádár**
25	Sz.	Victorin	Babérka	Aranybulla * 1554.	13	Martinia	**2 Sabath**

9. Invocavit. I. Böjtv. *Kath. ev.* Jézus a pusztába vitetik a lélektől. Máté 4. *Prot. ev.* Ján. 17. *Görög ev.* Nathanaelről. Ján. 1.

26	**V.**	**G1 Inv.** Claudia	**Győző**	I. Nap. elh. Elbát 1815.	**14**	**C Aurent**	3
27	H.	Martiál, Lean.	Nesztor	Constantin * 274.	15	Onesim	4
28	K.	Renáta	Walburga	Arago * 1786.	16	Pámfil	5
29	Sz.	Öröm	Koránka		17	Theodor	6

Nevezetesebb vásárok:

Február 2. Gyöngyös, Pápa, Pécs, Trencsin, N.-Károly. 8. Bakabánya, S.-A.-Ujhely. 10. Lugos. 14. Zala-Egerszeg, Losoncz, Zsibó. 16. Ó-Buda, Miskolcz. 17. Tasnád. 19. Kalocsa, Szabadka, Szarvas, Sz.-Régen. 24. Sz.-Keresztur. 25. Sz.-Fejérvár, Szolnok, Torda, Zilah. 27. Kőszegh. 28. Halas.

Hold negyedei:

☽	Holdtölte . .	7-én	3 óra 48 percz regg.
☾	Utolsónegyed	13-án	8 óra 8 percz estve.
☌	Holdujulta .	21-én	8 óra 52 percz estve.
☽	Elsőnegyed .	29-én	9 óra 7 percz estve.

MARTIUS.

31 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1 Cs.	Albin	Fejérke	Sulla Athenbe —86.	18 Leo pápa	7 **Adár** M
2 P.	Simplicius	Jámbor	Columb IV. 1502.	19 Archip	8 Eső in.h
3 Sz.	Kristus 5 sebe	Gunda †1040.	Bajza † 1858.	20 Leokádia	**9 Sabath**
10. **Reminiscere.** II. Böjtv. *Kath. ev.* Jézus szine változásáról. Máté 18. *Prot. ev.* Máté 15 *Görög ev.* A köszvényesről. Márk 2.					
4 V.	G2 **Rem.** Ödön	**KázmérAdrián**	Kind Fr. * 1768.	**21 C Timót**	10
5 H.	Adorján	Jenő	I. Lajos kir. * 1326.	22 Sergia	11
6 K.	Gottfried	Frigyes	Angelo M. * 1474.	23 Polikárp	12
7 Sz.	Aqu. Tamás	Felicitas	Bibl. társ. * 1804.	24 Jánosfejv.	13 Eszter
8 Cs.	Ist. János	Zoltán		25 Taráz	14 Purim
9 P.	Franciska	Rozina, Cyril	Schiller † 1805.	26 Porphir	**15 SusánPu**
10 Sz.	40 vértanu	Etelke		27 Prokóp	**16 Sabath**
11. **Oculi.** III. Böjtv. *Kath. ev.* Jézus ördögöt űz vala ki. Luk. 11. *Prot. ev.* Luk. 11. *Görög ev.* Krisztus követéséről. Márk 8.					
11 V.	G3 **Ocul.** Ang.	**Constant.**	Torq.Tasso * 1544.	**28 B Vazul**	17
12 H.	Gergely	Őrke	Bécsi egyet. * 1365.	29 Miltina	18
13 K.	Mathild	Ernő	Lafontaine † 1695.	1 **Martius**	19
14 Sz.	Gábor	Aranka	Klopfstok † 1803.	2 Eutrop	20
15 Cs.	Kristóf	Longin	Caesar † —44.	3 Gerazim	21
16 P.	Cyriák	Vidor, Özséb	Az utolsó szász comes	4 Konon	22 [roba
17 Sz.	Gertrud	Arim. József	1852.	5 42 martyr	**23 Sabath**
12. **Lætare.** IV. Böjtv. *Kath. ev.* Jézus 5000 embert megvendégel. Ján. 6. *Prot. ev.* Ján. 6 *Görög ev.* Az ördöngös némáról. Márk 9.					
18 V.	G4 **Laet. Ede**	**Sándor**	Vajda Ján. * 1827.	**6 B Feodorow.**	24
19 H.	József	József		7 Palládia	25
20 K.	Joákhim	Hajnalka	Newton † 1727.	8 40 martyr	26
21 Sz.	Benedek	Békény		9 Kodrát	27
22 Cs.	Lea	Octavián	Zsokke * 1771.	10 Sofron	28 Antiochu
23 P.	Victoria	Otto, Arthur	Kotzebue † 1819.	11 Theofán	29
24 Sz.	Gábor	Gabriela		12 Nicefor	**1 Nissán**
13. **Judica.** V. Böjtv. Fekete vasárnap. *Kath. ev.* A zsidók meg akarák kövezni Jézust. Ján. *Prot. ev.* Ján. 8. *Görög ev.* Zebedeus fiairól. Márk 10.					
25 V.	**Gyüm.olt.B.A.**	G5 **Korányka**	Tasso † 1595.	**13 B Benedek**	2
26 H.	Emánuel	Manó	Bethoven † 1827.	14 Fira	3
27 K.	Rupert	Ámos	Korvin * 1443.	15 Agapius	4
28 Sz.	Sixtus	Aurelia	Vahot Imre * 1820.	16 Sabin	5
29 Cs.	Mechtild	Jónás, Eustáz	Méhes Sám. † 1852.	17 Elek	6
30 P.	AngelaAmáde	Angyalka	Sicil. vecser. 1282.	18 Cyrill	7
31 Sz.	FülöpCornéli.	Benő, Vilma	Toth Kálm. * 1830.	19 Krisán	**8 Sabath**

Nevezetesebb vásárok:

Mart. 1. Buda, Csongrád. 2. Dézs. 5. N.Körös, K.-Vásárhely. 8. Sopron. 12. Kolozsvár, Felvincz, Esztergom, Kecskemét, Veszprém. 15. Nyitra. 19. Pest, Temesvár. 20. N.Várad. 21. Sz.Udvarh. 22. Posony. 25. Jászberény, Pápa, Tokaj. 26. Frsébetváros. 29. Seregélyes. M. Vásárh. 31. Czibakház.

Hold negyedei:

Holdtölte . .	7-én	1 óra	57 percz d. u.
Utolsónegy.	14-én	10 óra	21 percz regg.
Holdujulta .	22-én	3 óra	9 percz d. u.
Elsőnegyed	30-án	8 óra	5 percz regg.

APRILIS.

30 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
14. **Hosanna.** Virágvasárnap. Palmarum. *Kath. ev.* Jézus bévonul Jéruzsálembe. Máté 21. *Prot. ev.* Máté 21. *Görög ev.* A lábmosó Magdolnáról. Ján. 12.					
1 V.	G6 **Virágvas.**	**Virágvas.**	B. Prónay G. * 1812.	**20 Martius**	**9 Nissán**
2 H.	P. Ferencz	Hubert	Mirabeau † 1791.	21 Jakab	10
3 K.	Rikhárd	Dárius Ferd.	Cromwell * 1603.	22 Vazul	11
4 Sz.	Ambrus	Izidora	La Lande † 1807.	23 Basil	12
5 Cs.	Fer. Vincze	Iréne, Abigail	Mátyás kir. † 1490.	**24 Gy. o. B. A.**	13
6 P.	N.PéntekO.I.	**N. Péntek**	Raphael † 1520.	25 Gábor	14 LélSimurim
7 Sz.	Szaniszló	Albert, Áron	Dürer † 1528.	26 Matrona	**15 Pesach I.**
15. **Resurrexit.** *Kath. ev.* Jézus feltámadott. Márk 16. *Prot. ev.* Márk 16. *Görög ev.* Kezdetén vala a szó... Ján. 1.					
8 V.	**Husv.v.** Dénes	**Husv. v.** Marc.	Rákóczi Fer. † 1735.	**27** B **Viragvas.**	**16 Pesach II.**
9 H.	**Husv.h.**Demet	**Husv.** Házika	Hahnemann * 1755.	28 Hilár	**17** Cholchamoed
10 K.	Dániel	Ezékiel	Lagrange † 1813.	29 Márk	**18** Achilat mazzah. basalom.
11 Sz.	Leo, Leona	Izsák		30 K. János	**19**
12 Cs.	Julius	Gyula		31 Klimák	**20**
13 P.	Ida	Igazka	BernadottBécsbe 1789	**1 Aprilis**	**21 Pesach**
14 Sz.	Bárányka	Tiborcz	Le Kain * 1729.	2 Titus	**22 Pesch. Sab**
16. **Quasimodo.** *Kath. ev.* Jézus zárt ajtón jön keresztül. Ján. 20. *Prot- ev.* Ján. 20. *Görög ev.* A hitetlen Tamásról. Ján. 20.					
15 V.	G1 **Quasim.**	**Olympia**		**3** B **Husvét v.**	23
16 H.	Áron	Rupert	Katalin czárnő * 1686.	**4 Husv. hétf.**	24
17 K.	Rudolf	Rudolf	Franklin † 1790.	5 Theodula	25
18 Sz.	Ede, Valér	Bálint, Apoll.	Weber * 1766.	6 Eutich	26
19 Cs.	Emma	Őzike	Melanchton † 1560.	7 György	27
20 P.	Sulpicz	Absolon	Telegr.Erdélyb.*1853.	8 Herodot	28
21 Sz.	Lothár	Kund	B.Mednyánszky*1784	9 Eupsich	**29 I. Perek**
17. **Misericordia Domini.** *Kath. ev.* A jó pásztorról. Ján. 10. *Prot. ev.* Ján. 10. *Görög ev.* Arimathiai Józsefről. Márk 15. 16.					
22 V.	G**Miser.**Guszt.	**Kájus**	Kant * 1724.	**10** B **Ferencz**	30
23 H.	Albrecht	Béla	Shakespeare * 1764.	11 Antipás	1 **Ijár**
24 K.	Sz. György	Györgyike	„ † 1816.	12 Glicéria	2
25 Sz.	Márk	Ingerke	Cromwell * 1599.	13 Artemisia	3
26 Cs.	Kilit	Ervin	Osztr.Italia * 1814.	14 Márton	4
27 P.	Zita	Peregrin	Beccaria † 1781.	15 Aristárch	5
28 Sz.	Valéria	Vitális	B. JósikaMikl. * 1796.	16 Agapia	**6 II. Perek**
18. **Jubilate.** *Kath. ev.* Egy kis idő mulva látandtok engem. Ján. 16. *Prot. ev.* Ján. 16. *Görög ev.* A betegről. Ján. 5.					
29 V.	G3**Jubil.** Péter	**AntoniaSibilla**		**17** B **Simeon**	7
30 H.	Erneszt	Quirin	Barthelemy † 1795.	18 János rem.	8

Nevezetesebb vásárok:

April 2. M.-Vásárhely, S.-A.-Ujhely, Zágráb. 3. B.-Hunyad, K.-Fejérvár. 4. Beregszász. 5. Érsekujvár, Szekszárd, Tasnád. 8. Győr. 16. Keszthely, Vácz. 17. Huszt, Mohács. 19. Tata. 24. Baja, Debreczen, Szeged, Torda. 25. Sz. Somlyó. 28. Zilah.

Hold negyedei:

- Holdtölte . . 5-én 11 óra 13 percz estve.
- Utolsónegyed 13-án 2 óra 47 percz regg.
- Holdujulta . . 21-én 6 óra 58 percz regg.
- Elsőnegyed . . 28-án 3 óra 49 percz d. u.

MAJUS.

31 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár
1 K.	Fülöp Jak.	Fülöp Jak.	I. Rud. cs. * 1218.	19 **Aprilis**	9 **Iár**
2 Sz.	Athanáz	Zsigmond	Aacheni béke 1668.	20 Theodor	10
3 Cs.	† feltalál.	Juvenál	Koczebue * 1761.	21 Január	11
4 P.	Florián	Amália	Petersburg * 1702.	22 Paraclis	12
5 Sz.	Angela	Kocsárd	N. I. † 1821.	**23 Sz.György**	**13 III. Per**

19. **Cantate.** *Kath. ev.* Visszatérek ... Ján. 16. *Prot. ev.* Ján. 16. *Görög ev.* A samariai nőről. Ján. 4.

6 V.	**G 4 Cantate**	**Aldottka**	Humboldt S. † 1859.	**24 B Salvus**	14 Pesach
7 H.	Szaniszló	Gizela	Berzeni Dániel 1776.	25 Sz. Márk	15
8 K.	Mihály jelen.	S. Iza	Schiller † 1805.	26 Vazul	16
9 Sz.	Naz. Gergely	Hermes Ézs.	Abbé Sicard † 1822.	27 Simeon	17
10 Cs.	Antonin	Izajás	Konstantin 330.	28 Józon	**18 Lag Be**
11 P.	Áspázia	Beatrix		29 9 martyr	19
12 Sz.	Pongrácz	Kegyes	Thaer A * 1752.	30 Jakab ap.	**20 IV. Per**

20. **Rogate.** *Kath. ev.* Ha valamit nevemben kérendtek. Ján. 16. *Prot. ev.* Ján. 16. *Görög ev.* A vakon születettről. Ján. 9.

13 V.	**G 5 Rogate**	**Szives**	M. Ther. * 1717.	1 B **Majus**	21
14 H.	† járó Bonifácz	Jóltevő	Ther. A * 1752.	2 Athanáz	22
15 K.	† járó Zsófia	N. Zsófia	Metternich * 1773.	3 Laura	23
16 Sz.	† járó Nep. Ján.	Csatár		4 Paládia	24
17 Cs.	**Áldozó**	**Áldoz. Szépike**		5 Iréne	25
18 P.	Theodoz	Liborcz	I. Nap. császár 1804.	6 Hiob	26
19 Sz.	Ivó	Takson	Becsület Legio * 1802.	7 † feltám.	**27 V. Pere**

21. **Exaudi.** *Kath. és prot. ev.* Ha midőn eljövend a vigasztaló. Ján. 15—16. *Görög ev.* Jézus megdicsőitéséről. Ján. 18.

20 V.	**G 6 Exaudi**	**Etel, Bernát**	Columb. † 1506.	**8 B János ev.**	28 Sámuel
21 H.	Bódog	Szilárd	Raupach * 1784.	9 Isaiás	29
22 K.	Julia	Ilona	Constant. † 337.	10 Zél. Simon	1 **Siván**
23 Sz.	Dezsér	Lucius	Linné * 1707.	11 Mócz	2
24 Cs.	Janka	Zsuzsa	Steyerm. * 1192.	**12 Áldozó**	3
25 P.	Orbán	Örs	Örs * 1859.	13 Gliceria	4
26 Sz.	Ágoston	Fülöp		14 Izidor	**5 VI. Pere**

22. **Pentecostes.** *Kath. és prot. ev.* Ha ki engem szeret beszédemet megtartja. Ján. 14. *Görög ev.* A ki szomjuhozik jöjjön hozzám. Ján. 7—8.

27 V.	**Pünkösd**	**Pünkösd**	Kalvin † 1564.	**15 B Pachom.**	**6 Sabuho**
28 H.	**Vilmos**	**Emil, Luczián**	Pitt * 1759.	16 Theodor	**7** (Pünkö
29 K.	Const. Miksa	Márványka		17 Andronik	8
30 Sz.	Ferdinánd	Izsák, Miksa	Voltaire † 1778.	18 Theodos	9
31 Cs.	Gyöngyila	Petronella	Fáy Andr. * 1786.	19 Pátrik	10

Nevezetesebb vásárok:

Majus 1. B.-Gyarmat, Kassa, Sopron. 2. Késmárk, Komárom. 3. Eperjes, N.-Szeben. 4. Sz.Keresztur. 5. Szeged, Zsibó. 7. Losoncz. 10. Kecskemét. 11. Tasnád. 12. Eger, Sz.-Régen. 16. Szabadka. 17. Besztercze. 21. N.Becskerek. 22. B.-Hunyad. 24. S.-Patak. 25. Gyöngyös, Miskolcz.

Hold negyedei:

☽ Holdtölte . . 5-én 8 óra 15 percz re
☾ Utolsónegyed 12-én 8 óra 22 percz es
● Holdujulta . 20-án 7 óra 59 percz es
☽ Elsőnegyed . 27-én 9 óra 17 percz es

JUNIUS.

30 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	O görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1 P.	Fortunáta	Gratián	Rotteck * 1775.	20 **Majus**	11 **Siván**
2 Sz.	Pázmán	Erázmus		21 Helena	**12 Sabath**

23. **Domine in tua.** Pünk. u. I. Vas. *Kath. ev.* Nekem adatott teljes hatalom. Mát. 28. *Prot. ev.* Ján. 3. *Görög ev.* Ha ki apját anyját jobban szereti. Mát. 10.

3	**V.**	**G 1 Sz.H.Vas.**	**Klotild**		**22 Pünkösd V.**	13
4	H.	Quirin	Berta	Magentai cs. 1859.	**23 Pünkösd H.**	14
5	K.	Vendel	Valéria	Schmit A. * 1723.	24 Simon	15 Makab. gy.
6	Sz.	Norbert	Claudius	Ariosto † 1533.	25 János fejv.	16
7	**Cs.**	**Urnapja**	Szépike		26 Korpácz	17
8	P.	Medárd	Győző	Bund 1815.	27 Therapont	18
9	Sz.	Adelhaid	Felicián		28 Nikétás	**19 Sabath**

24. **Factus est Dominus.** P. u. II. Vas. *Kath. ev.* A nagy estebédről. Luk. 14. *Prot. ev.* Luk. 16. *Görög ev.* A halászokról. Mát. 4.

10	**V.**	**G 2 Agathon**	**Margit**	Barbarossa † 1190.	**29 B 1 Sz.H.Vas**	20
11	H.	Barnabás	Gerárd	I. Péter czár * 1672.	30 Izsák	21
12	K.	Crescentia	Olimpia	Hg.Metternich † 1859.	31 Herm.	22
13	Sz.	Pád. Antal	Tóbiás		1 **Junius**	23
14	Cs.	Modesta	Szerényke	Marengoi cs. 1800.	2 Nicefor	24
15	P.	Vitus	Vid	Szász Károly * 1825.	3 Luczilián	25
16	Sz.	Justin	Igazka		4 Metrofán	**26 Sabath**

25. **Respice in me.** P. u. III. Vas. *Kath. és prot. ev.* Az eltévedt juhról. Luk. 15. *Görög ev.* Senki két úrnak nem tud szolgálni. Mát. 6.

17	**V.**	**G 3 Adolf**	**Mór**		**5 B 2 Doroth.**	27
18	H.	Leontina	Elemér	Waterloo 1815.	6 Norbert	28
19	K.	Julia	Gyárfás		7 Theodor	29
20	Sz.	Florentina	Ida		8 Theodotus	30
21	Cs.	Alajos	Rákhel		9 Cyril	1 **Támuz**
22	P.	Krisztina	Ákos	Machiavell † 1527.	10 Sándor	2
23	Sz.	Sidonia	Zoltán	Lombardia † 1859.	11 Bertalan	**3 Sabath**

26. **Domine illuminatio mea.** P. u. IV. Vas. *Kath. ev.* A dús halászatról. Luk. 5. *Prot. ev.* Mát. 5. *Görög ev.* A főember szolgájáról. Mát. 8.

24	**V.**	**G 4 Ker. Ján.**	**Iván**	Wagram 1809.	**12 B 3 Onufr.**	4
25	H.	Prosper	Mártha		13 Aquilina	5
26	K.	Ján. és Pál v.	Jerémiás		14 Elizius	6
27	Sz.	László kir.	Fülöp		15 Ámos	7
28	Cs.	Leo pápa	Arszlán		16 Tichon	8
29	**P.**	**Péter Pál**	Paula		17 Manó	9
30	Sz.	Pál emléke	Lucin	Vernet H. * 1789.	18 Leontinus	**10 Sabath**

Nevezetesebb vásárok:

Junius 1. Temesvár, N. Károly. 3. Selmecz, Erzsébetváros. 4. Bethlen. 8. Pest, Brassó, Felvincz. 10. Győr. 11. Losoncz, M.-Vásárhely, Sz.-Udvarhely. 13. Érsekujvár, Kolozsvár, Sz.-Somlyó. 15. M.-Vásárhely. 18. Keszthely. 19. Kassa, N.-várad. 24. Buda, Sz.-Fejérvár, Tokaj, Torda. 25. B.-Gyarmat. 26. K.-Fejérvár. 27. S.-Patak.

Hold negyedei:

Holdtölte	3-án	5 óra 59 percz estve.
Utolsónegyed	11-én	2 óra 17 percz estve.
Holdujulta	19-én	6 óra 36 percz regg.
Elsőnegyed	26-án	1 óra 49 percz regg.

JULIUS.

31 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár	Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
27. Exaudi Domine. P. u. V. Vas. *Kath. és prot. ev.* A farizeusok igazságáról. Mát. 5. *Görög ev.* A volt ördöngösről. Mát. 8—9.				
1 V.	G 5 Tivadar	Simeon	Kovács Pál * 1808.	19 B 4 Junius	11 Tamuz
2 H.	Sarlós B. A.	Áldottka	MátyásOlmüczbe 1479	20 Metód	12
3 K.	Kornél	Cornélia	Leibnitz * 1646.	21 Julián	13
4 Sz.	Irma, Ulrik	Berta	Petrarca * 1304.	22 Özséb	14
5 Cs.	Vilmos, Ágot.	Sarolta	Aba S. † 1044.	23 Agrippina	15
6 P.	Izaiás próf.	Izaiás	Husz J. † 1415.	24 Ker. János	16 Siva asar
7 Sz.	Regina, Vilib.	Eszter	Tilsiti béke 1807.	25 Febrónia	17 Sabath
28. Dominus fortitudo. P. u. VI. Vas. *Kath. ev.* Jézus 4000 embert táplál. Márk 8. *Prot. ev.* Mát. 6. *Görög ev.* Az inaszakadtról. Mát. 9.				
8 V.	G 6 Kilián	Luiza	Lafontaine * 1624.	26 B 5 Dávid	18
9 H.	Lukréczia	Anatolia	Kun László † 1290.	27 Sámson	19
10 K.	Amália	Amália, Izra	Calvin * 1509.	28 Péter	20
11 Sz.	Pius	Eleonora	Lalande * 1732.	29 Péter Pál	21
12 Cs.	Heinrich	Nábor	IV. Béla Dalm. m. 1244.	30 12 apostol	22
13 P.	Margit	Cyrus	14000 magyar † 1260.	1 Julius	23
14 Sz.	Bonaventura	Ima	Mad. Stael † 1817.	2 Sarlós B. A.	24 Sabath
29. Omnes gentes. P. u. VII. Vas. *Kath. ev.* A hamis prófétákról. Mát. 7. *Prot. ev.* Mát. 6. *Görög ev.* A két vakról. Mát. 9.				
15 V.	G 7 Megvált. in.	Sugárka	Mahomed fut. 622.	3 B 6 Jáczint	25
16 H.	Scapul.	Faust, Ruth	Beranger † 1857.	4 András	26
17 K.	Genovéva	Elek	Törökök Bécsbe 1683.	5 Athanáz	27
18 Sz.	Rosina, Árn.	Aemil. Eugen	Kolin 1757.	6 Sisoás	28
19 Cs.	P. Vincze	Kamil		7 Tamás	29
20 P.	Ilyés próféta	Illés	A magy. Velenc. 1357.	8 Prokop	1 Áb
21 Sz.	Daniela	Dániel	Passzarov. béke 1718	9 Pongrácz	2 Sabath
32. Suscepimus. P. u. VIII. Vas. *Kath. ev.* Az igazságtalan sáfárról. Luk. 16. *Prot. ev.* Mát. 7. *Görög ev.* Jézus 5000 embert táplál. Mát. 14.				
22 V.	G 8 M. Magd.	Magdolna	Kisfaludy Sán. * 1772.	10 B 7 45 mart.	3
23 H.	Liborius	Berta	III. Endre kor. 1290.	11 Eufemia	4
24 K.	Krisztina	Jolán	Mátyás cseh kir. 1470.	12 Proklus	5
25 Sz.	Jakab	Jakab	Sardinia exc. 1855.	13 Gábor	6
26 Cs.	Sz. M. anyja	Anna		14 Aquilás	7
27 P.	Kunigunda	Gunda	Jolsvai prót. † 1854.	15 Czirjék	8
28 Sz.	Incze	Sámson	Rothschild S. † 1854.	16 Jáczint	9 Sab. Hazon
31. Ecce Deus adjuvat. P. u. IX. Vas. *Kath. ev.* Jézus megsiratja Jeruzsálem pusztulását. Luk. 19. *Prot. ev.* Mát. 7. *Görög ev.* A zivataros tengerről. Mát. 84.				
29 V.	G 9 Mártha	Beatrix		17 B 8 Marina	10 Tisa-beab.
30 H.	Beatrix	Judit	Szentpéteri * 1798.	18 Athenogen	11
31 K.	Loy. Ignácz	Ernestina	Diderot † 1784.	19 Makrina	12

Nevezetesebb vásárok:

2. N.-Enyed, Losoncz, Szathmár, Szegszárd, S.-A.-Ujhely, Vácz. 5. Erzsébetv. Tasnád. 7. Eger, Pápa. 11. Arad, Rosnyó, R. Szombat. 14. Zilah. 20. Tokaj, 22. Baja, Fgerszeg, Győr. 25. N. Szomb. 26. B. Huny.

Hold negyedei:

☽	Holdtölte . .	3-án	5 óra 20 percz regg.
☾	Utolsónegy.	11-én	7 óra 11 percz regg.
☌	Holdujulta .	18-án	3 óra 32 percz d. u.
☽	Elsőnegyed	25-én	6 óra 53 percz regg.

AUGUSTUS.

31 nap.

Hó és hét napja.		Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1	Sz.	Vasas Péter	Gertrud	Tompa Mih. * 1819.	20 **Julius**	13 **Ab**
2	Cs.	Portiunkula	Hannibál	Gr. K. S. * 1809.	21 Ezekhiel	14
3	P.	István felt.	Laura	Sue Eugen † 1857.	22 Lagdolna	15
4	Sz.	Domokos	Domokos		23 Trofin	**16 Sab. Nacham**
		32. **Cum clamarem.** P. u. X. Vas. *Kath. cv.* A farizeusokról és publicanusokról. Luk. 18. *Prot. ev.* Luk. 16. *Görög ev.* A holdkórosról. Mát. 17.				
5	**V.**	**G 10 Havi B. A.**	**Oszvald**		**24 B 9 Kriszt.**	17
6	H.	Ur szine vált.	Villámka	Fenelon * 1652.	25 Anna	18
7	K.	Kajétán	Donát		26 Jeromos	19
8	Sz.	Czirjék Smar.	László, Sev.	Kölcsey Fer. * 1790.	27 Pantleon	20
9	Cs.	Román	Emőd	Trayán † 117.	28 Prokor	21
10	P.	Lőrincz	Lőrincz	Toldy Fer. * 1805.	29 Katalin	22
11	Sz.	Zsuzsánna	Tiborcz		30 Silas	**23 Sabath**
		33. **Deus in loco sancto.** P. u. XI. Vas. *Kath. ev.* Jézus siketnémát gyógyit. Márk 7. *Prot. ev.* Luk. 19. *Görög ev.* A király számvételéről. Mát. 18.				
12	**V.**	**G 11 Klára**	**I. Klára**		**31 B 10 Eudok**	24
13	H.	Kassián	Ipoly	Lisznyai Kálm. *1823.	1 **Aug.** Makab	25
14	K.	Eusebius	Özséb	Händl † 1759.	2 István	26
15	**Sz.**	**Mária m. men.**	N. B. Assz.	István kir. † 1038.	3 Izsák	27
16	Cs.	Rokus	Izsák	István bácsi * 1813.	4 7 gyerm.	28
17	P.	Liberat	Augustus	Mátyás Bécsujh. 1487.	5 Eusign.	29
18	Sz.	Emilia	Ilona	Császár Fer. † 1858.	**6 Ur szine v.**	**30 Sabath**
		34. **Deus in adjutorium.** P. u. XII. Vas. *Kath. ev.* Az irgalmas samariairól. Luk. 10. *Prot. ev.* Luk. 18. *Görög ev.* A gazdag ifjuról. Mát. 19.				
19	**V.**	**G 12 Sebáld**	**Tekla**	Beranger * 1780.	**7 B 11 Demet.**	1 **Elul**
20	**H.**	**Sz. István**	István kir.		8 Emilián	2
21	K.	Hivke(Fidél)	Bernát		9 Mátyás	3 Szeliechot
22	Sz.	Timothé	Alfonz, Jenő	Kazinczi Fer. * 1831.	10 Lőrincz	4
23	Cs.	B. Fülöp	Záké	II. Endre Spaláto. 1217.	11 Euplus	5
24	P.	Bertalan	Ákos	Bndai Conferent. 1412.	12 Photius	6
25	Sz.	Lajos kir.	Lajos kir.	Cuvier * 1769.	13 Maximus	**7 Sabath**
		35. **Respice Domine.** P. u. XIII. Vas. *Kath. ev.* A tiz bélpoklosról. Luk. 17. *Prot. ev.* Mát. 7. *Görög ev.* Egy gazda szőlőt ültet. Mát. 21.				
26	**V.**	**G 13 Soma**	**Sámuel**	Mohácsi cs. 1526.	**14 B 12 Böjt**	8
27	H.	Kal. József	Gebhárd	Kölcsey † 1838.	**15 N. B. Assz.**	9
28	K.	Agoston püsp.	Gusztáv	Göthe * 1749.	16 Dioméd	10
29	Sz.	Ker. János	János fővét.		17 Miron	11
30	Cs.	M. Róza	Rebeka	Szilágyi Sánd. * 1827.	18 Florus	12
31	P.	Rajmond	Benjámin	Jerusálem puszt. 70.	19 Endre	13

Nevezetesebb vásárok:

1. Kolozsvár, M.-Óvár, Tur. 5. Tisza-Ujlak. 6. Tolna, Sopron. 10. Esztergom, Keszthely, Kecskemét, Sz.-Régen, Veszprém. 14. Kassa, Komárom. 15. Debreczen, Pápa. 16. Eperjes. 22. Sz.-Somlyó. 24. Apáthin, Gyöngyös, Zágráb. 25. Zilah. 26. Miskolcs. 29. Munkács, Pest, Besztercze.

Hold negyedei:

- Holdtölte . . 1-én 6 óra 46 percz estve.
- Utolsónegyed 9-én 10 óra 36 percz estve.
- Holdujulta . 16-án 11 óra 32 percz estve.
- Elsőnegyed . 23-án 2 óra 2 percz d. u.
- Holdtölte . . 31-én 10 óra 10 percz regg.

*

SEPTEMBER.

30 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1 Sz.	Egyed	Egyed	La Fayette * 1757.	20 **August.**	**14 Elul**
36. **Protector noster.** P. u. XIV. Vas. *Kath. ev.* Senki két urnak nem szolgálhat. Mát. 6. *Prot. ev.* Luk. 10. *Görög ev.* A királyi menyegzőről. Mát. 22.					
2 V.	**Az örangy. ün.**	**Efraim**	III. Napoleon * 1808.	**21 B 13 Taddé**	15
3 H.	Salomé	Absolon	B.EötvösJózs. * 1813.	22 Agathon	16
4 K.	Rozália	Mózses	Cilley † 1452.	23 Eutik	17
5 Sz.	Victoria	Herkules	Wieland * 1733.	24 Titus	18
6 Cs.	Zakhariás	Magnus		25 Adorján	19
7 P.	Regina	Adrián	Zrinyi † 1566.	26 Pinemus	20
8 Sz.	**Kisasszony**	Mária szül.	Le Sage † 1743.	27 Natália	**21 Sabath**
37. **Inclina Domine.** P. u. XV. Vas. *Kath. ev.* A naimi ifjuról. Luk. 8. *Prot. ev.* Luk. 17. *Görög ev.* A legfőbb parancsolatról. Mát. 22.					
9 V.	**G15 Mária n.n.**	**Adumár**		**28 B14 Mózes**	22
10 H.	Pulchéria	Jodok Brunó	Adelung † 1806.	**29 János föv.**	23
11 K.	Faustus	Anasztáz	I. Lajos kir. † 1382.	30 Sándor	24
12 Sz.	Tóbiás	Móricz, Guidó	Kemény Józs. † 1855.	31 Mária öv. l.	25
13 Cs.	Énok, Silvius	Loránd, Amát	Tököli Imre † 1705.	1 **September**	26
14 P.	† felmagasz.	Anyás	Humbold S. * 1769.	2 Mamás	27
15 Sz.	Hildegárd	Nikodém	Kinizsi győz. 1482.	3 Anthim	**28 Sabath**
38. **Miserere mihi.** P. u. XVI. Vas. *Kath. ev.* A vízkórosról. Luk. 14. *Prot. ev.* Mát. 18. *Görög ev.* A hű szolgáról. Mát. 25.					
16 V.	**G16 Euphem.**	**Ludmilla**	Erdély rend.szöv.1437	**4 B15 Babil.**	29 Zechor ber.
17 H.	Lambert	Jáczint	Már kir. koron. 1382.	5 Zaharia	**1 Tesri 5621.**
18 K.	Titián	Irén	Tráján * 52.	6 Eudoxia	**2 Roshasána**
19 Sz.	Január †	Szidonka	Endre hg. † 1345.	7 Sosten	3 Czom Ged.
20 Cs.	Eustách	Philippa	Keresztesek 1096.	**8 Kisasszony**	4
21 P.	Máté	Máté	Gr.Széchényi I.*1792.	9 Joákhim	5
22 Sz.	Tamás	Timus	Ulászló Eszterg. 1442.	10 Menód	6 **Sabath**
39. **Justus es Domine.** P. u. XVII. Vas. *Kath. ev.* A főparancsolatról. Mát. 22. *Prot ev.* Luk. 7. *Görög ev.* A kanaani nőről. Mát. 15.					
23 V.	**G 17 Tekla**	**Jónás**	Zsigm. kir. körl. 1402.	**11 Tódor**	7
24 H.	Gerárd	Gellért	Ernest hódol 1474.	12 Autonom	8
25 K.	Farkas	Kleofás	Hussiták késm. 1433.	13 Kornél	9
26 Sz.	Cziprián	Nilus	Vega † 1802.	**14 † felmag.**	**10 Som Kipur**
27 Cs.	Kozma,Demj.	Demjén	Jobbágy költözk. 1459	15 Niczét	11 amen!
28 P.	Venczel	Salamon	Gertrud † 1214.	16 Eufém	12
29 Sz.	Sz. Mihály	Mihály	Nelson * 1785.	17 Zsófia	**13 Sabath**
40. **Da pacem.** P. u. XVVIII. Vas. *Kath ev.* Jézus köszvényest gyógyit meg. Mát. 9. *Prot. ev.* Luk. 14. *Görög ev.* Péter halászatáról. Luk. 5.					
30 V.	**G 18 Hyeron.**	**Jeromos**	Boerhave † 1738.	**18 B17 Eumen.**	14

Nevezetesebb vásárok:

4. M.-Vásárhely. 7. Tasnád. 8. Győr, Szabadka. 9. Torda. 13. N.-Szeben. 14. Eperjes, N.-Károly, Szegszárd, Sz.Keresztur. 15. N.Szombat. 18. Várad. 20. Poson. 21. Baja. 26. Kecskemét. 29. Karczag, Eger, Léva, Temesvár, Ungvár, Zilah. 30. K.Fejérv.

Hold negyedei:

☽ Utolsónegyed 8-án 12 óra 20 percz délbe
☌ Holdujulta . . 15-én 7 óra 22 percz regg.
☽ Elsőnegyed. . 22-én 0 óra 37 percz regg.
☾ Holdtölte . . 30-án 2 óra 53 percz regg.

OCTOBER.

31 nap.

Hó és hét napja.		Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1	H.	Remigius	Aladár	Emberjog * 1789.	19 **Septemb.**	**15 Tisri Szukót**
2	K.	Theofil	Rákhel		20 Eustách	**16 II. Szukót**
3	Sz.	Candid	Szüzke		21 Kodrát	**17** (sátor)
4	Cs.	Sz. Ferencz	Ferencz	Amer. szabad. * 1776.	22 Phokás	**18 Chol**
5	P.	Placida	Flavia		23 János föv.	**19 Hamoet**
6	Sz.	Bruno	Friderika		24 Tekla	**20 Sabath**

41. **Salus populi.** P. u. XIX. Vas. *Kath. ev.* A királyi menyegzőről. Mát. 22. *Prot. ev.* Mát. 22. *Görög ev.* Az ellenség iránti szeretetről. Luk. 6.

7	**V.**	**G 19 A sz. olv.**	**Justina**		**25 B 18 Eufroz.**	**21 HosanaRab.**
8	H.	Brigitta	Döme Char.	Londoni béke 1711.	26 János ev.	**22 Sem.aCeres**
9	K.	Éfraim	Dénes		27 Kalistus	**23 Sim. Thora**
10	Sz.	Philomilla	Gedeon	Károly kir. 1307.	28 Kariton	24
11	Cs.	Vidor	Málvina	Zwingli † 1531.	29 Czirjék	25
12	P.	Miksa	Fides	Korv. Ján. hg. † 1504.	30 Gregor	26
13	Sz.	Kálmán	Ödön, Repk.	Kenyérmező † 1479.	**1 October**	**27 Sab.Beresit**

42. **Omnia quæ fecisti.** P. u. XX. Vas. *Kath. ev.* A királyi ember beteg fiáról. Ján. 4. *Prot. ev.* Mát. 9. *Görög ev.* A naimi holt ifjuról. Luk. 7.

14	**V.**	**G 20 Kaliszt**	**Vilmos**	Polytechn. * 1816.	**2 B 19 Ciprian**	28
15	H.	Teréz	Hedvig	Tolerantia * 1781.	3 Dénes	29
16	K.	Gallus	Gál	Knigge * 1752.	4 Hirot	30 Roschod.
17	Sz.	Oltárka	Héron	VIII. Bonif. pápa 1301.	5 Karitina	**1 Marchesvan**
18	Cs.	Lukács	Bálványka	Bonni egyet. * 1818.	**6 Tamás**	2
19	P.	Ferdinánd	Ptolomeus	Rigómezői cs. 1448.	7 Sergius	3
20	Sz.	Vendel	Felicián	Ipolyi Arnold * 1823.	8 Pelágia	**4 Sabath**

43. **In voluntate tua.** P. u. XXI. Vas. *Kath. ev.* A király számvételéről. Mát. 18. *Prot. ev.* Mát. 22. *Görög ev.* A vetőről és magról. Luk. 8.

21	**V.**	**G 21 Templ.sz.**	**Orsolya**	Nelson † 1805.	**9 B 20 Jakab**	5
22	H.	Cordula	Szivke	Liszt Fer. * 1811.	10 Eulámp	6 Böjt. Jér. p.
23	K.	Kap. János	Sever Komoly	Kapisztrán J. † 1456.	11 Fülöp	7
24	Sz.	Rafáel	Nathán, Sal.	Mária Zárában 1383	12 Probus	8
25	Cs.	Krisán	Etele	Id. Szász Kár. † 1853.	13 Karpus	9
26	P.	Dömötör	Szeretke	Hogarth † 1764.	14 Parascéra	10 Böjt
27	Sz.	Sabina	Kedveske	KazinczíFer. * 1759.	15 Lucián	**11 Sabath**

44. **Si iniquitates.** P. u. XXII. Vas. *Kath. ev.* Az adópénzről. Mát. 22. *Prot. ev.* Ján. 4. *Görög ev.* A gazdag- és szegényről. Luk. 16.

28	**V.**	**G 22 Juda**	**Simon**	Kisfaludy S. † 1844.	**16 B 21 Longin**	12
29	H.	Zenób	Narczisz	Kázmér l. hg. 1471.	17 Ozéás	13
30	K.	Álfonz Lucián	Klaudia	Boroszlói örömn. 1474.	18 Lukács	14
31	Sz.	Farkas	**Ref. emléke**	A papság panasza 1327	19 Joél	15

Nevezetesebb vásárok:

October 2. Komárom. 4. Jászberény, Sz.-Udvarhely. 9. Debreczen. 10. Szeged. 11. Zsibó. — 16. N.-Enyed, Vácz. 18. Miskolcz. 19. Eszék, Tasnád. 20. Zilah. 23. Sz.-Régen. 26. Sz.-Fejérvár, Tokaj. 28. K.-Vásárhely. 29. B.-Gyarmat.

Hold negyedei:

☾ Utolsónegyed 8-án 0 óra 17 percz regg.
● Holdujulta . 14-én 3 óra 50 percz délut.
☽ Elsőnegyed . 21-én 3 óra 23 percz délut.
○ Holdtölte . . 29-én 8 óra 2 percz estve.

NOVEMBER.

30 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1 Cs.	M. szent napja	Mindszent	A jobbágyság † 1781.	20 October	16 Marches van
2 P.	Halottak eml.	A kegyelet n.	Pyrker * 1772.	21 Hilár	17
3 Sz.	Hubert	Sylvia	Zsidók privil. 1436.	22 Albert	18 Sabath

45. Dicit Dominus. P. u. XXIII. Vas. *Kath. ev.* A végső pusztulásról. Mát. 24. *Prot. ev.* Mát. 25. *Görög ev.* Jézus ördögöt üze ki. Luk. 8.

4 V.	G23 B. Károly	Otto Károly	II.EndreJordán. 1217.	23 B22 Jakab	19	Böjt
5 H.	Imre	Blandine		24 Aretás	20	
6 K.	Lénárt	Tóbiás	Garay költő † 1853.	25 Martián	21	
7 Sz.	Adolf	Malakiás	I.gyüm.kiáll.Pest1842	26 Demeter	22	
8 Cs.	Gottfried	Godefrois	Maroson 1.gőzös1851.	27 Nestor	23	Görögök a templomban
9 P.	Tivadar	Tündike	Haynald erd.püs.1851	28 Terencz	24	
10 Sz.	Florentina	LutherMárton	Luther * 1483.	29 Anastázia	25 Sabath	

46. Adorate Deum I. P. u. XXIV. Vas. *Kath. ev.* A szőlőmüvelőkről. Máté 20. *Prot. ev.* Máté 19—20. *Görög ev.* A pazar fiuról. Luk. 15.

11 V.	G24 Márton	Márton	I. Lendvay M. * 1807.	30 B23 Zéno	26	
12 H.	Felicián	Jónás		31 Sachius	27	
13 K.	Szaniszló	Szeráf		1 November	28	
14 Sz.	Levin	Bernát	Leibnitz † 1716.	2 Acindin	29	
15 Cs.	Leopold	Lipót	Bethlen Gábor † 1629.	3 Acceps	1 Kiszlaf Ros.	
16 P.	Homér	Ottomár	Pesti orsz.gy. 1455.	4 János ap.	2 Eső ima	
17 Sz.	Anián	Salomé	Vörösmarty † 1855.	5 Kalákteon	4 Sabath	

47. Adorate Deum. II. P. u. XXV. Vas. *Kath. ev.* A vetőről és magról. Luk. 8. *Prot. ev.* Luk. 8. *Görög ev.* Máté 25.

18 V.	G25Patr.BMV.	Jenő, Jenke	Nápolyi Janka 1344.	6 B24Pál eml.	4	
19 H.	Erzsébet	M. Erzsébet		7 33 mart.	5	
20 K.	Bódog	Jolán	Gvadányi kap. 1788.	8 Mihály ark.	6	Jerem. böjt
21 Sz.	B. assz. avat.	Galambka	Kisfaludi Kár. † 1830.	9 Onesifor	7	Heród hal.
22 Cs.	Cziczelle	Cecil	Kisfaludy K. † 1830.	10 Erastus	8	
23 P.	Kelemen	Kellemke		11 Minás	9	
24 Sz.	K. János	Flóra, Virág	Spinoza * 1632.	12 János p.	10 Sabath	

48. Adorate Deum. III. *Kath. ev.* A vakról kit Jézus meggyógyitott. Luk. 18. *Prot. ev.* Luk. 18. *Görög ev.* A böjtről és alamizsnáról. Máté 6.

25 V.	G26 Katalin	Kata	Schilling * 1766.	13 B Chr. Ján.	11	
26 H.	Konrád	Zaránd		14 Fülöp	12	
27 K.	Virgil	Lothár	Zrinyi 1663.	15 Abdiás	13	
28 Sz.	Sosthénes	Harmatka	Szilágyi Virgil * 1824.	16 Máté	14	
29 Cs.	Szaturn	Noé		17 Gergely	15	
30 P.	András	Andorás	I. Dollond † 1761.	18 Plató	16	

Nevezetesebb vásárok:

November 1. Czegléd, Kaposvár. 2. Kolozsvár. 3. Zilah. 4. Szolnok. 11. M.-Vásárhely. 15. Pest, Szathmár. 16. Tasnád. 19. Gyöngyös, Sopron. 20. Kálló, Szigeth, N.-Károly, Brassó. 23. Érsekujvár. 25. Bánfi-Hunyad, Besztercze, Győr, Kecskemét, Lippa, Pécs. 26. Bethlen. 28. Besztercze. 30. Buda, Kalocsa, Szeged, Szombathely.

Hold negyedei:

☾ Utolsónegyed 6-án 10 óra 30 percz regg.
● Holdujulta . 13-án 1 óra 49 percz regg.
☽ Elsőnegyed . 20-án 10 óra 6 percz regg.
○ Holdtölte . . 28-án 12 óra 50 percz dél.

DECEMBER.

31 nap.

Hó és hét napja.	Katholikus és Protestans naptár		Történelmi naptár	Ó görög-orosz naptár	Zsidó naptár.
1 Sz.	Candid	Natália	Vörösmarti * 1800.	19 November	17 Kiszlaf
49. Ad te levavi. *Kath. ev.* Jelek leendnek az égen. *Prot. ev.* A habos tengerről. Mát. 8. *Görög ev.* Jairus leányáról. Luk. 8.					
2 V.	Adv. I. Vas.	Aranka	Auszterlicz † 1805.	20 B26 Gerg.	18
3 H.	Z. Ferencz	Ferencz Atala	Gentilis bib. 1368.	21 B.Asz.avat.	19
4 K.	Borbála	Melánia	Richelieu † 1642.	22 Philemon	20 Hó-ima
5 Sz.	Szabbás	Abigail	Mozart † 1791.	23 Amphil	21 Garizim
6 Cs.	Miklós	Miklós	Eszterházi Imre 1305.	24 Katalin	22
7 P.	Ambrus	Agathon	Cicero † — 43.	25 Kelemen	23
8 Sz.	B. assz. fog.	Sofra	Horácz * — 65.	26 Alipius	24 Sabath
50. Populus Sion. *Kath. ev.* Jánosról a fogságban. Mát. 11. *Prot. ev.* Ha midőn eljövend az ember fia. Mát. 25. *Görög ev.* Az irgalmas Samariairól. Luk. 10.					
9 V.	G Adv. II. Leok.	Caesár	Milton * 1608.	27 B P.Jakab	25 Chanuka I.
10 H.	Eulália	Judit	Cserei Fark. † 1782.	28 István rem.	26 II.
11 K.	Damás	Ligetke		29 Param.	27 III.
12 Sz.	Hermogén	Ottilia	Sárkány rend * 1408.	30 András	28 IV.
13 Cs.	Lucza	Lucza	Gellért † 1769.	1 December	29 V.
14 P.	Spiridion	Etele	Waschington † 1799.	2 Habakuk	1 Thebet VI.
15 Sz.	Eusebius	Pompejus	Csokonai * 1774.	3 Sophon	2 Gyerty. VII.
51. Gaudete. *Kath. ev.* A zsidók papokat s levitákat küldenek. Ján. 1. *Prot. ev.* Jánosról a börtönben. Mát. 11. *Görög ev.* A gazdag ember termesztményéről. Luk. 12.					
16 V.	G Adv. III. Albin	Albina	1. gyüm. kiállitás Erdélyben 1852.	4 B Borbála	3 Gyerty. VIII
17 H.	Lázár	Lazarilla		5 Sabbás	4
18 K.	Rufus	Achill	Herder † 1803.	6 Miklós	5
19 Sz.	Neméz	Darissa		7 Ambrus	6
20 Cs.	Ábrahám	Izsák		8 Patapius	7
21 P.	Tamás	Zéno	Blumauer * 1755.	9 B.Asz.fog.	8 Böjt
22 Sz.	Bertalan	Bódogka		10 Hermogen	9 Sabath
52. Rorate cœli. *Kath. ev.* Tibér császár országlása 15-k évében. Luk. 3. *Prot. ev.* János tanubizonyságáról. Ján. 1. *Görög ev.* Jézus szombatnapon gyógyit. Luk. 13.					
23 V.	G Adv. IV. Vas.	Victoria	Győr vasút * 1855.	11 B Dániel	10 Böjt
24 H.	Éva	Ádám		12 Spiridion	11 A szára be-
25 K.	Jézus szület.	Karácson		13 Eustrat	12 thebet
26 Sz.	István vért.	István	Posoni béke 1805.	14 Thyrsus	13
27 Cs.	János	János	Kepler * 1571.	15 Eleuther	14
28 P.	Apró szentek	Ártatlanok		16 Aggeus	15
29 Sz.	Tamás	Jonathán	Bocskay † 1606.	17 Dániel	16 Sabath
53. Dum medium. *Kath. ev.* Rendelet bocsáttaték ki Augustus császártól. Luk. 2. *Prot. ev.* A pásztorok kis Jézusnál. Luk. 2. *Görög ev.* A nagy estélyről. Luk. 14.					
30 V.	G Amon	Dávid		18 B Sebes	17
31 H.	Silvester	Hadur	Petőfi * 1822.	19 Bonifácz	18

December 4. N.-Károly. 6. Baja, Torda Veszprém. 8. Jászberény, S.-patak. 10. Losoncz. 13. Léva. 15. Pápa. 16. Selmecz. M7. Niskolcz, Temesvár, K.-Fejérvár. 18. N.-Várad. 21. Mohács, Sz.-Udvarhely, Tokaj. 24. S.-A.-Ujhely. 27. Ipolyság.

Hold negyedei:

☾ Utolsónegyed 5-én 7 óra 13 percz estve
● Holdujulta . 12-én 2 óra 1 percz d. u.
☽ Elsőnegyed . 10-án 7 óra 23 percz regg.
○ Holdtölte . . 28-án 4 óra 30 percz regg.

Török naptár.

1276.	Gregor. naptár szerint.		
Dsemadi el accher 1 .	1859.	dec.	26.
Redseb 1 . . .	1860.	jan.	24.
Sabán 1	„	febr.	23.
Ramadan 1 . . .	„	márcz.	23.
Sevval 1 . . .	„	április.	22.
Dsu-l-kade 1 . . .	„	május	21.
Dsu-l-hedse 1 . . .	„	junius	20.

1277.	Gregor. naptár szerint.		
Moharrem 1 . . .	1860.	juli.	20.
Safar 1	„	aug.	19.
Rebi-el-avvel 1 . .	„	sept.	17.
Rebi-el-accher 1 . .	„	oct.	17.
Dsemadi el avvel 1 .	„	nov.	15.
Dsemadi el accher 1 .	„	dec.	15.
Redseb 1 . . .	1861	jan.	13.

A hold kelte s nyugta.

Hó és		kelte			nyugta			Hó és		kelte			nyugta		
nap		ó.	p.	—	ó.	p.	—	nap		ó.	p.	—	ó.	p.	—
Január	1	11	7	r	11	41	e	Julius	1	7	11	e	1	50	r
	6	1	44	e	5	56	r		6	9	43	e	7	24	r
	11	8	33	e	9	24	r		11	11	4	e	0	56	e
	15	1	52	r	11	3	r		16	1	25	r	6	32	e
	21	7	6	r	2	56	e		21	8	0	r	9	7	e
	26	8	54	r	8	35	e		26	2	47	e	11	7	e
	13	10	17	r	1	8	r		31	7	7	e	2	52	r
Február	1	10	47	r	2	23	r	Augusztus	1	7	22	e	3	57	r
	6	4	28	e	7	5	r		6	8	54	e	9	37	r
	11	11	36	e	8	44	r		11	11	10	e	3	16	e
	16	4	19	r	11	50	r		16	4	4	r	6	48	e
	21	7	3	r	5	21	e		21	11	12	r	8	37	e
	26	8	1	r	10	55	e		26	4	38	e	0	40	r
									31	6	29	e	5	15	r
Márczius	1	10	10	r	2	27	r								
	6	4	47	e	5	47	r	September	1	6	43	e	6	21	r
	11	11	44	e	7	34	r		6	8	27	e	11	55	r
	16	3	41	r	11	46	r		11	0	1	r	4	18	e
	21	5	27	r	5	23	e		16	7	18	r	6	14	e
	26	6	53	r	11	10	e		21	1	48	e	9	27	e
	31	11	27	r	2	44	e		26	4	21	e	1	58	r
Aprillis	1	0	51	e	3	23	r	October	1	5	42	e	7	31	r
	6	7	59	e	5	9	r		6	8	48	e	0	51	e
	11	0	53	r	8	27	r		14	1	54	r	3	33	e
	16	3	9	r	1	57	e		16	9	9	r	5	38	e
	21	4	33	r	7	45	e		21	1	43	e	10	39	e
	26	8	6	r	0	7	r		26	3	9	e	3	7	r
									31	5	5	e	8	44	r
Május	1	2	43	e	2	37	r								
	6	9	33	e	4	37	r	November	1	5	48	e	9	49	r
	11	0	59	r	9	36	e		6	11	35	e	1	13	e
	16	2	4	r	3	12	e		11	5	0	r	3	0	e
	21	4	4	r	9	3	e		16	11	3	r	7	11	e
	26	9	48	r	11	55	e		21	1	3	e	11	47	e
	31	4	33	e	1	34	r		26	2	35	e	3	18	r
Junius	1	5	54	e	1	58	r	December	1	6	50	e	10	14	r
	6	10	35	e	6	8	r		6	0	1	r	0	20	d
	11	0	1	r	11	52	r		11	6	47	r	2	45	d
	16	1	26	r	5	37	e		16	10	31	r	8	30	e
	21	6	10	r	9	57	e		21	11	52	r	0	1	r
	26	0	58	e	11	40	e		26	2	27	e	6	28	r
									31	6	33	e	9	44	r

A naprendszer

a napból,- mint központi világtestből, bolygókból holdakból, és üstökösökből áll, azon számtalan csillagközt, melyek a tejutat képezik, körülbelől a közepén foglal helyet, s egy roppant nagy csillag körül forog mely a fiastyúk legényesb csillagát képezi, melynek neve Alcyone. A naprendszer egyetlen keringése e csillag körül 18,200,000 év alatt történik, ámbár nyponként 80,000 geogr. mértföldet halad, bolygóit is magával viszi. Azon végtelen nagy test mely körül napunk forog—117,400,000 s.er nagyobb, mint a mi napunk. E nagy égi test 677 billió mértföldnyire van tölünk, azért látszik oly kicsinynek.

Az üstökösökről.

A legközelebbi években több üstököst fedeztek fel a csillagászok u. m. Halley, Viela, Faye, Brorsen, s az 1858 évi szép üstökös, melyről azt állitják hogy Nagy Sándor korában látták volna. Már most hatnak ismerik visszatérési idejét. Az üstökösökről egy oly vidor kedélyességgel füszerezett tárgy avatott czikk jelent meg a M.-vásárhelyi 1858-ik füzetek harmadikában t. Szabó Sámuel tanár urtól, melyhez hasonlót alig olvastunk, t. cz. olvasóimat—annak olvasására tisztelettel utasitom. E czikk szerént az üstökösök anyaga alig gondolható fiuom lég, mely a naptól világitatik, ezért futhat oly gyorsan s ezért látszik oly borzaszló hoszu farka. 1402. 1532, 1577. és 1744-ben nappal is láthatók valának az üstökösök.

F ö l d ü n k-kora.

Minthogy a köszén kórszak növényei 20 R. foknyi közép meleget kivántak megélhetésükre, jelenleg pedig a közép mérséklet 14 fokkal csekélyebb az az 8° R. —A tett kisérletek szerént—hogy mennyi idő alatt hül meg a vülkánokból kitörö láva, és a felolvasztott somla (bazalt). Egybevetve ezen meghülési viszonyokat kitünt, hogy kilencz millió év volt szükséges arra hogy a földünk 14° R. meleget veszitsen. Ha pedig fölvesszük, hogy a föld egészen olvadt állapotban volt hajdanában, akkor ezen időtől fogva addig, mig megszilárdult 850 millió évnek kellett lefolynia.

Földünk átmérője 1720 mértföld. Felülete 9,820,000 □ mf., térfogata 2,688,000,000 köb mf.

Napunk bolygói.

1. A Merkur, puszta szemmel ritkán látható, mert mindég közel a naphoz kell keresni, s az est és regszürkület, gyenge fényét elnyomja. 2-dik A márs ugy fénylik az égen mint egy kis tüzes vasgolyó. Asteroidát többet ismernek a csillagászok ötvennél. Felfedezési idejük következő, Ceres 1801, Pallas 1802, Junó 1804, Vesta 1807, Astrea 1845, Hebe, Iris, Victoria, Flóra 1847, Metis 1848. stb. stb. Legnagyobb köztük a Vesta. 3. Jupiter naprendszerünk legnagyobb bolygója, szine világos sárga, négy holdja van 4-ik Saturnus 8 holdal, 2 körgyürüvel. 5. Uranus 8 holdal 1781-n Herschel fedezte fel. A végső bolygó Neptun egy gyürüjét és két holdját találták meg.

Déli-vonal készitése.

A nagy gönczölszekér két hátulsó kereke felett egyenes vonalban, mintegy kétannyi magasságra, mint a mennyire egymástól az emlitett két kerékcsillag áll, éjszakról délirányban emelkedőleg van egy ugyanazon irányvonalban álló hármas csillagzat, minek közepsője az ugynevezett északi sarkcsillag (stella polaris antarctica). E csillag mindig állni látszik, és ő épp ezért, az egész forgó égrendszer éjszaki tengelyének képzeltetik. Este, mikor tiszta az ég, keresd fel vagy mutattasd meg magadnak ahoz értővel e csillagot; mikor is tedd ezt: Megállván egy egyenes rúddal valamely épület keleti szegleténél, a rúdat felső végével emeld fel az ottani eszterhaszeglethez tisztán függőlegesen; a rúd legyen oly hoszszu, hogy alsó végével nyakadnál jóval alább érjen, ha mindjárt földig le is. Magad pedig álj ugy, hogy északkal és épp azon északi sarkcsillaggal légy szembe; a rúd alsó vége pedig előtted, azaz, a két szemed között ugy álljon, hogy azon sarkcsillagra tisztán mutasson. Ezen állást jegyezd meg jól mindenképp, még azt is, hogy talpaid és sarkaid hol voltak;—de jegyezz meg a csillagon kivül magadnak a rúd előtt azon irányba eső valamely földi tárgyat, p. o. élőfát vagy egyebet, vagy pedig mig ott állsz, üttess fel mással a csillag tiszta irányában egy karót. Egy következő tiszta napon délben (de nehogy délutánra késsél) állj épp oda, épp ugy, épp azon függőlegességgel állitva a rúdat. Ekkor a nap természetesen egyenesen hátad megett van; a rúd pedig áll szemeid között a megjegyzett tárgy, karó vagy egyéb irányában. S mikor ily állásodban a rúd árnyéka fejed árnyékának tisztán közepén áll, csalhatlanul dili 12 óra van. Húzz ekkor egy vonalt valamely épület vagy ablak tiszta függőleges szegletének árnyékához. Ez a „déli.vonal;" mi is télben nyárban tisztán talál. Erről napórát is készithetni, a déli 12 órára ehez alkalmazott óra járása után.

Utalvány,

miként mutasson egy jól járó kerekes óra; ha a jól rendezett napóra délben 12-öt mutat.

12	óra	3	perc	Január	1-én.
12	—	9	—	—	15 én.
12	—	13	—	Február	1-én.
12	—	14	—	—	15-én.
12	—	12	—	Március	1-én.
12	—	9	—	—	15-én.
12	—	4	—	Április	1-én.
12	—	0	—	—	15-én.
11	—	57	—	Május	1-én.
11	—	16	—	—	15-én.
11	—	17	—	Junius	1-én.
11	—	59	—	—	15-én.
12	—	3	—	Julius	3-án.
12	—	5	—	—	15-én.
12	—	6	—	Aug.	1-én.
12	—	4	—	—	15-en.
12	—	0	—	Sept.	7-én.
11	—	55	—	—	15-én.
11	—	49	—	October	1 -én.
11	—	45	—	—	15-én.
11	—	43	—	Nov.	1-én.
11	—	44	—	—	15-én.
11	—	49	—	Dec.	1-en.
11	—	55	—	—	15-én.

A leghoszszabb nap a szélesség különböző grádusain.

					óra	min.
0	Grádus	alatt	a	nap	hoszsza	12 —
8°	34′	„	„	„	12	30
16	44	„	„	„	13	—
24	12	„	„	„	13	30
30	48	„	„	„	14	—
36	31	„	„	„	14	30
41	24	„	„	„	15	—
45	32	„	„	„	15	30
49	2	„	„	„	16	—
52	—	„	„	„	16	30
54	31	„	„	„	17	—
56	38	„	„	„	17	30
58	27	„	„	„	18	—
60	—	„	„	„	18	30
61	19	„	„	„	19	—
62	26	„	„	„	19	30
63	23	„	„	„	20	—
64	11	„	„	„	20	30
64	50	„	„	„	21	—
65	22	„	„	„	21	30
65	48	„	„	„	22	—
66	8	„	„	„	22	30
66	21	„	„	„	23	—
66	29	„	„	„	23	30
66	32	„	„	„	24	—
67	23	„	„	„	1 hónap	
69	51	„	„	„	2	„
73	40	„	„	„	3	„
78	11	„	„	„	4	„
84	5	„	„	„	5	„
90	grádusnál		„	„	6	„

A napút és csillagzatok jegyeinek kiterjedése.

1) A napút jegyei terjednek:

1.	Kosjegy	a	napút	0	fok.	annak	30-ig.
2.	Bikajegy	„		30	„	„	60 „
3.	Ikrekj.	„		60	„	„	90 „
4.	Rákjegy	„		90	„	„	120 „
5.	Oroszj.	„		120	„	„	150 „
6.	Szüzjegy	„		150	„	„	180 „
7.	Mérlegj.	„		180	„	„	210 „
8.	Skorpiój.	„		210	„	„	240 „
9.	Nyilasj.	„		240	„	„	270 „
10.	Bakjegy	„		270	„	„	300 „
11.	Vizöntöj.	„		300	„	„	330 „
12.	Halak j.	„		330	„	„	360 „

2) A csillagzatok pedig elterjednek:

1.	Kos	csillagzat	a	napút	25.	fok.	50-ig.
2.	Bika	„		„	50.	„	90 „
3.	Ikrek	„	„	„	90.	„	115 „
4.	Rák	„	„	„	115.	„	135 „
5.	Oroszlán	„	„	„	135.	„	170 „
6.	Szűz	„	„	„	170.	„	215 „
7.	Mérleg	„	„	„	215.	„	235 „
8.	Skorpió	„	„	„	235.	„	260 „
9.	Nyilas	„	„	„	260.	„	300 „
10.	Bak	„	„	„	300.	„	325 „
11.	Vizöntö	„	„	„	325.	„	350 „
12.	Halak	„	„	„	350.	„	25 „

A nap kelte és nyugta.

A közép vonal szerént mely után a vasuti órák járása szabályoztatik.

		A nap						*az éj*	
		kelte		*nyugta*		*hossza*			
		ó	p	ó	p	ó	p	ó	p
Január	1	7	45	4	15	8	30	15	30
	11	7	39	4	21	8	42	15	18
	21	7	28	4	42	9	4	14	56
	31	7	15	4	45	9	30	14	30
Február	10	7	0	5	0	10	0	14	0
	20	6	45	5	15	10	30	13	30
Márczius	2	6	29	5	31	11	2	12	58
	12	6	11	5	49	11	38	12	22
	22	5	54	6	6	12	12	11	48
Április	1	5	37	6	23	12	46	11	14
	11	5	20	6	40	13	20	10	40
	21	5	4	6	56	13	52	10	8
Május	1	4	50	7	10	14	20	9	40
	11	4	36	7	24	14	48	9	12
	21	4	23	7	37	15	14	8	46
	31	4	14	7	46	15	32	8	28
Junius	10	4	8	7	52	15	44	8	16
	20	4	5	7	55	15	50	8	10
	30	4	7	7	53	15	46	8	14
Julius	10	4	13	7	47	15	34	8	26
	20	4	21	7	39	15	18	8	42
	30	4	33	7	27	14	54	9	6
Augustus	9	4	45	7	15	14	30	9	30
	19	5	0	7	0	14	0	10	0
	29	5	17	6	43	13	26	10	34
September	8	5	32	6	28	12	56	11	4
	18	5	49	6	11	12	22	11	38
	28	6	5	5	55	11	50	12	10
October	8	6	22	5	38	11	16	12	44
	18	6	39	5	21	10	42	13	18
	28	6	54	5	6	10	12	13	48
November	7	7	9	4	51	9	42	14	18
	17	7	23	4	37	9	14	14	46
	27	7	35	4	25	8	50	15	10
December	7	7	43	4	17	8	34	15	26
	17	7	47	4	13	8	26	15	34
	27	7	47	4	13	8	26	15	34

Keleti és nyugoti keresztyén, zsidó- és török-naptár

1860-tól 1870-ig.

Krisztus után	Julianum			Gregoniánum					Zsidó			Török	
	Hold kulcs	Vásár napi betü	Husvét	Arany szám	Hold kulcs	Napkör	Vas. betü	Husvét	Év	az év Jelei	Husvét a Juliáni naptár sz.	Uj év	Év
1860	XVIII	C. B.	Aprilis 3	18	VII	21	A. G.	Apr. 8	5620	2	Márc. 26	Julius 8	1277
1861	XXIX	A.	„ 23	19	XVIII	22	F.	Márc. 31	5621	1	„ 14	Junius 27	1278
1862	XI	G.	„ 8	1	*	23	E.	Apr. 20	5622	6	Apr. 6	„ 17	1279
1863	XXII	F.	Márczius 31	2	XI	24	D.	„ 5	5623	2	Márc. 23	„ 6	1280
1864	III	E. D.	Aprilis 19	3	XXII	25	C. B.	Márc. 27	5624	4	Apr. 9	Május 25	1281
1865	XIV.	C.	„ 4	4	III	26	A.	Apr. 16	5625	3	Márc. 30	„ 15	1282
1866	XXV	B.	Márczius 27	5	XIV	27	G.	„ 1	5626	2	„ 19	„ 4	1283
1867	VI	A.	Aprilis 16	6	XXV	28	F.	„ 21	5627	6	Apr. 8	Apr. 23	1284
1868	XVII	G. F.	Márczius 31	7	VI	1	E. D.	„ 12	5628	1	Márc. 26	„ 12	1285
1869	XXVIII	E.	Aprilis 20	8	XVII	2	C.	Márc. 28	5629	2	„ 15	„ 1	1286
1870	IX	D.	„ 12	9	XXVIII	3	B.	Apr. 17	5630	6	Apr. 4	Márc. 22	1287

Névtár.

Ábel január 2.
Ábrahám december 20.
Absolon április 20. szeptember 3.
Abigail április 5. december 5.
Achill december 18.
Ádám december 24.
Adél január 30.
Ádelhaid junius 9.
Adolf junius 17. november 7.
Adorján márczius 5.
Adumár september 9.
Adrián márczius 4. szeptember 7.
Aemilián julius 18.
Agathon jan. 10. jun. 10. dec. 7.
Agatha február 5. jullus 5.
Ágnes január 21.
Ágoston május 26. augustus 28.
Ákos junius 22. augustus 24.
Albert április 7.
Alajos junius 21.
Albina (fejérke) marcz. 1. dec. 16.
Álbin márczius 1.
Áldottka május 6. julius 2.
Alfonz jan. 23. aug. 22. oct. 30.
Aladár october 1.
Albrecht április 23.
Amadé márczius 30. december 20.
Amália május 4 julius 10.
Amánd február 6. september 13.
Amarantha április 28.
Ambrus április 4. december 7.
Ámon december 30.
Ámos márczius 27.
Anulectus julius 21.
Anastázia április 15.
Anastáz január 22. september 11.
Anatolia julius 9.
András (Endre) november 30.
Anna julius 26.
Antal jan. 17. máj. 10. jun. 13.
Antonia április 29.
Angela május 5.
Angyalka márczius 30.
Anián november 17.
Apró szentek december 28.
Antonin május 10.
Anyás september 14.
Arany János január 27.
Aranka (Aurélia) márczus 14. december 2.
Aristid január 7
Arnold julius 18.
Áron április 7, 16.
Árpád junuár 5 február 10.
Arszlán (Leo) febr. 20. jun. 28.
Arthur márczus 23.
Áspázia május 11.
Atala december 3.
Achanáz május 2.
Augustus augustus 17.
Aurélia márczius 28.

Babérka február 25.
Balázs február 3.
Báliut február 14. április 18.
Bálványka october 18.
Barnabás junius 11.
Bárányka április 14.
Beátrix, (Beáta) május 11. julius 29. december 22.
Béla április 23. május 26.
Békény (Benedict) márczius 21.
Benedek (Bencze) márczius 21 május 6.
Benő márczius 31.
Benjamin márczius 31. aug. 31.
Bernát augustus 21. novemb. 14.
Berta jun. 4. julius 4. julius 23.
Bertalan augustus 24. dec. 22.
Blandina november 5.
Boldizsár (kincsör) január 6.
Bódog (felix) január 14. május 21. november 20. december 22.
Bonaventura julius 14.
Bonifácz május 14.
Borbála december 4.
Brigita (Fényke) october 8.
Brunó máj. 17. sept. 9. oct. 6.

Cecil (Cziczella) czicze nov. 22.
Caesár december 9.
Claudia február 6. junius 30.
Charitás october 8.
Coelestin (Égike) április 6.
Concordia február 18.
Constantia márczius 11.
Constantin márczius 11. máj. 29.
Cornel (hü) márcz. 31. julius 3.
Cornélia (hüke-hivke) márczius 31. julius 3.
Cordula (szivke) october 22.
Csatár május 16.
Crescentia (suhanczka) jun. 12.
Crispin január 8.
Csendike április 1.
Cyrus (Cyrill) Csillag január 31. márczius 9.
Czirjék márczius 16. augustus 8.

Damás december 11.
Dániel január 3. február 16. április 10. julius 21.
Daniela julius 21.
Darissa december 19.
Dárius márczius 3.
Dávid december 30.
Demjén september 27.
Demeter october 26.
Dicsőke január 7.
Donát augustus 7.
Döme october 8.
Dezső (Desidér) máj. 23.
Dénes április 8. october 9.
Domokos augustus 4.
Dorotya február 6.

Ede, Eduard (nemes) márc. 18.
Égike, Coelesta április 6.
Elek, Alexis febr. 17. julius 17.
Egyed september 1.
Ésra september 2. october 9.
Eleonora, Lori febr. 21. jul. 11.
Elizeus junius 14.
Eleuther február 20.
Emma április 19.
Emmánuel márczius 26.
Emerentia (Imrike) janedr 23.
Emil május 28.
Emilia augustus 18.
Emőd augustus 9.
Enok september 13.
Erázmus junius 2.
Ernő Ernest január 12 márczius 12. április 30.
Ernestina (tinka) julius 31.
Erzsébet (Eliz) november 19.
Ervin április 26.
Erős (Erőske) január 9. febr. 13.
Etel márczius 20. october 25.
Etele december 24.
Etelka, Etelke, Adél február 21. márczius 10.
Eszter (barnika) julius 7.
Eugenia julius 14.
Eulália február 12. deeemb. 10.
Eusebius aug. 14 december 14.
Eulogius julius 3.
Eustách márcz. 29. septemb, 20.
Eva december 24.
Euphenia september 16.
Euprosina (Ruzsina) Örömke február 11. september 16.
Ezéhiel április 10.
Ezsajás május 9.

Fábián január 20.
Farkas septtember 25. oct. 31.
Faustus Faustin február 15. julius 15. september 11.
Felicitas (Bódogka) márczius 7.
Féiix bodog junius 14. julius 12. november 6.
Ferencz január 29. április 2. julius 16. october 4. decemb. 3.
Feliczián junius 9. october 20. november 12.
Ferdinánd márczius 3. május 30. october 19.
Fejérke (Albina) márczius 1.
Fides (Hivke, hüke) augustus 21. october 6. october 12.
Fidelia augustus 21.
Filippa september 20.
Fülöp (Lovar) márczius 31. május 1, 26. augustus 23.
Flávia (Szövzke) october 5.
Flórián február 18. május 4
Flora november 24.
Flórentina január 24 novemb. 10
Fodor Fridolin márczius 6.
Frigyes Fridrik márcz. 6.
Friderika october 6.
Fortunáta junius 1.
Földike február 2.
Fruzsina febr. 4.
Franciska márc. 9.

Gábor febr. 10. márc. 14, 24.
Gabriela márczius 24.
Gál (Gallus) october 16.

Galambka november 21
Gáspár január 6.
Gedeon october 10.
Geiza január 20.
Gebhárd aug. 27.
Gellért (Gerard) jun. 10. sept. 24.
Genovéva január 3. julius 17.
Gergely (ör) márczius 12. május 9. november 17.
Gertrud márczius 17. augustus 1.
Gizela május 7.
Gillyén julius 8.
Godefrois márczius 6. novemb. 8.
Gorgon september 9,
Guido september 12.
Gusztáv április 22. augustus 28.
Gunda márczius 3. julius 27.
Gratián junius 1,
Gvilielm január 25. április 6.
Gyárfás junius 19.
Gyöngyila május 31.
Györgg április 24.
Györgyike apr. 24.
Győző (Viktor) febr. 26. jun. 8.
Gyula (Julius) április 12.

Hadur december 31.
Hajnalka (Aurora) márcz. 30
Halottak emléke november 2.
Hanibál aug. 2.
Harmatka nov. 28.
Házika április 9.
Hedvig (Szendike) october 15.
Henrik, Bátor julius 12.
Herkules sept. 5.
Hermes május 9.
Herman, (Vitéz) április 7,
Héron october 17.
Hermogen december 12.
Hilár január 13.
Hildegárd september 15.
Hivke, (Fidelia) augustus 21.
Homér november 16.
Hubert április 2. november 3.
Hugó április 1.

Ida, Szendike ápr. 13. jul. 20.
Igazka (Justitia) januar 11. ápr. 13. junius 16.
Ignácz február 1. julius 31.
Ilona (Fényke) máj. 22. aug. 18.
Illyés julius 20.
Ima julius 14.
Imre november 5.
Ingerke január 10. április 25.
Incze julius 28.
Ipoly augustus 13.
Irén (békény) április 5. sept. 18.
Irma, (Mária) keserke julius 4.
István augustus 3, 20. dec. 26.
Ivó, Iván május 19. junius 24.
Iza május 8.
Izabella január 4.
Izajás május 10. julius 6.
Izidóra (Illatka) ápr. 4. máj. 15.
Izra julius 11.
Izsák április 11. május 30. aug. 16. december 20.

Jácznt (Hyacintha) sept. 17.
Jakab május 1. julius 25.
Jámbor (Próbus) február 2.
Janka május 24.
János január 27. márczius 8. április 6. május 16. junius 24. 26. oct. 23. nov. 24. dec. 27.
Januarius september 19.
Jenő, (Jenke) Eugen márczius 5. augustue 22. november 18.
Jeremiás junius 26.
Jeromos september 30.
Joákhim márczius 20.
Jodok september 10.
Jóltevő május 14.
Jolán julius 24. november 20.
Jónás (Galamb) márcz. 29. sept. 23. november 12.
Jonathán december 29.
Jordán február 13.
József (Josepha) márczius 17, 19. augustus 27.
Juda october 28.
Judit julius 30. december 10.
Julia febr. 16. máj. 22. jun. 19
Julián január 9.
Juvenál május 3.
Justin április 13. october 7.
Justina (Igazka) január 11. junius 16. october 7.

Kádjus április 22.
Kajtán augustus 7.
Kálmán (vitéz) october 13.
Kaliszt october 14.
Kamill (Camillo) julius 19.
Kandid october 3. november 1.
Károly, bátor január 28. nov. 4.
Károlina, bátorka julius 14.
Katalin (tisztika) november 25.
Kaszszián augustus 13.
Kazmér márczius 4.
Kedveske october 27.
Kegyes május 12.
Kegyelet napja november 2.
Kéjke január 16.
Kelemen (Clement) november 23.
Kellemke november 23.
Kisasszony september 8.
Kilián Julius 8.
Kilit április 26.
Klára augustus 12.
Klaudia junius 6.
Kleofás september 25.
Klotild junius 3.
Kocsárd május 5.
Komoly october 23.
Konrád november 26.
Korány február 29. márczius 25.
Kornél február 11.
Kozma september 27.
Kund április 21.
Kunigunda márcz. 3. julius 27.
Krisztina január 10. február 14. junius 22. julius 24.
Kristóf márczius 25.
Krizsán october 25.
Kvirin április 30. junius 4.

Lajos Csatár augustus 25.
Lambert september 17.
Laura augustus 3.
László junius 27. augustus 8.
Lázár február 23. december 17.
Lazarilla december 17.
Lea marczius 22.
Leander február 27.
Lénárt november 6.
Leo, arszlán február 20. jun. 28.
Leona április 11.
Leontina junius 18.
Leokádia december 9.
Leopoldina (Hőske) november 15.
Levin november 14.
Liberat augustus 17.
Liborcz május 18.
Liborius julius 23.
Lidia (nemeske) február 12.
Ligetke december 11.
Lipot, hős november 15
Lorán február 10. september 13.
Longin márczius 15.
Lothár november 27.
Lőrincz augustus 10.
Lucza december 13.
Luczin junius 20.
Luczius (Lucia) május 23.
Luczián május 28.
Ludmilla september 16.
Ludovika september 16.
Luiza julius 8.
Lukács február 11. october 18.
Lukréczia junius 7. julius 9.
Luther november 10.

Magdolna máj. 27. jul. 22.
Magányka január 17.
Mágnus september 6.
Makár január 2.
Malvina october 11.
Malahiás november 7.
Manó márczius 26.
Marczell február 19.
Marczella január 16. április 8.
Margit (gyöngyike) jun. 10. jul. 13.
Mária (keserke) április 9. julius 22. september 11.
Márius január 19.
Martha (Bánatka) jun. 25. jul. 29.
Mathild (szendike) január 11. márczius 13.
Márk április 25.
Martiál február 27.
Máté september 21.
Márton (Csatár) november 11.
Márványka május 29.
Mátyás február 24.
Medárd junius 8.
Melánia (Dallos) december 4.
Menyhárt (Keményfi) január 6.
Mektild márczius 29.
Mihály september 29.
Miklós (zsarnok) december 6.
Miksa (kedves) február 22. máj. 30. october 12.

Mindszent nap november 1.
Modesta (szerénike) február 5. junius 14.
Mór (barna) jan. 15. junius 17.
Móricz február 21. september 22.
Móses september 4.

Nábor julius 12.
Nagy Károly január 28.
Nándor (Ferdin.) május 30.
Narcissza october 9.
Náthán october 24.
Nathália december 1.
Neméz december 19.
Nemeske január 18.
Nikodém september 15.
Nilus september 26.
Noe november 29.
Norbert junius 6.

Octavián márczius 22.
Olivia (Balzsamka) január 3.
Oltárka october 17.
Olympia április 15. junius 12.
Orbán május 25.
Orsola october 21.
Oszváld augustus 5.
Otto, atya márczius 23. nov. 4.
Ottilia, anyácska december 12.
Ottomár november 16.
Ödön márczius 4. october 13.
Örke márczius 12.
Örömke január 28.
Örs május 25.
Özséb márczius 16. augustus 14.

Pál, Paula, Paulina (kicsike) január 10. 25. junius 18. 29.
Pázmán junius 2.
Peregrin április 27.
Péter, (Szikla) Petra január 31. február 22. április 29. junius 29. augustus 1. october 19.
Petronella (szilárdka) május 31.
Philomilla (csalogány) october 10.
Piroska. Prisca január 18.
Pius julius 11.
Placida (Teczike) october 5.
Polixéna január 26. február 17.
Pompéjus december 15.
Pongrácz (ur) május 12.
Portziunkula (szikrácska) aug. 2.
Prospér junius 25.
Ptolomeus october 19.
Pulkéria september 10.

Rafael october 24.
Rajmond augustus 31.
Rajnár, Rajnáld jan. 12. febr. 9.
Rákhel junius 21. october 2.
Rebeka, (Rebi) kövérke aug. 30.
Regina julius 7. september 7.
Remete Pál január 10.
Remigius october 1.
Repkény october 13.
Rikárd február 7. április 3.
Robert junius 3.
Rókus augustus 16.
Román augustus 9.
Romuald február 7.
Rozália septemb 4.
Rosamunda ápr. 2.
Rozina márczius 9. julius 18.
Rózsa április 2. augustus 30.
Rudolf április 7.
Rúfus december 18.
Rupert márczius 27. április 16.
Ruth julius 16.

Salamon beke február 8. sept. 28. october 24.
Salome september 3. october 24. november 17,
Sámuel augustus 26.
Sámson (nap) január 27. jul. 28,
Sándor (védö) márczius 18.
Sára (urnö) Sároltа január 19. julius 5.
Sebestyén (Tisztes) január 20.
Seréna (Vidorka) február 23.
Sibilla április 29.
Sidonia (halásznö) jun. 23. sept. 19.
Silvius—a— septemb. 13. nov. 3.
Simeon január 5. julius 1.
Silvester dec. 31.
Simon (csendes) február 18. julius 1. october 28.
Sixtus márcz. 28.
Soma. Samu augustus 26.
'Sofia május 15.
Sugárka julius 15.
Smaragd august. 8.
Sulpicz április 20.
Susánna (Liljomka) február 19. augustus 11.
Szaturn nov. 29.
Szabbás decemb. 5.
Szaniszló április 7. május 7. november 13.
Szegfüke febr 15.
Szerénike február 13. jun. 14.
Szerelmke január 30.
Szépike jan. 14. máj. 17. jun. 7.
Szebáld aug. 19.
Szellemke febr. 24.
Szeráf julius 29. november 13.
Szévér augustus 8. october 23.
Szervácz május 13.
Szeretke october 26.
Spiridion dec. 14.
Szimplicz február 2.
Szives május 3.
Szivke (kordula) october 22.
Szilárd május 21.
Szófra december 8.
Szoszthén nov. 28.
Szörény január 8.
Szüze e január 21. october 3.

Taksony Május 19.
Tamás marczius 7. september 22. december 21, 29
Tekla augustus 16. september 23.
Teréz, Trézsi october 15.
Teodóz május 18.
Teofil october 2.
Tiborcz április 14. augustus 11.
Timus september 22.
Ticzián september 18.
Timothé január 24. augustus 22.
Titus (honvéd január 4.
Tevadar julius 1. november 9.
Tobiás (Pásztor) september 12. junius 13. november 6.

Ulrik (nemes) julius 4.
Ubáld május 16.

Valéria junius 5.
Vendel junius 5. october 20.
Vid junius 15.
Világka február 1.
Villámka aug. 6.
Villike julius 7.
Vilma márczius 31.
Vilmos julius 5.
Virág (Flóra) november 24.
Victorin febr. 25.
Victoria márczius 23. september 5. december 23.
Virgil január 31. november 27.
Vitális április 28.
Vitus junius 15.

Xaver (Sugár) december 3.
Xenia jonuár 25.

Zakariás augustus 6. sept. 6.
Zuharia márczius 14.
Zaránd november 26.
Zoltán márczius 8. junius 23.
Zenó december 21.
Zenóbius october 29.
Zita április 27.
Zsigmond május 2.
Zsófia május 15.
Zsuzsa május 24.

A CS. KIR. FELSÉGES URALKODÓ HÁZ.

Osztrák császár

I. FERENCZ JÓZSEF (Károly) Isten kegyelméből osztrák császár Magyar- és Csehország, Lombárd-Velencze, Dalmát-, Horváth-, Tót- s Gácsországok. Lodomeria és Illyria apostoli királya, Jeruzsálemi király stb. Osztrák főherczeg, Toskána és Krakkó nagyherczege, Lotharingia, Salzburg, Stajerhon, Karanthán, Krain és Bukovina, Erdély nagyfejedelme, Morvaország őrgrófja, Felső- és Alsó-Szilézia, Modena, Parma-Piaczenza és Guastalla, Auschwitz és Zátor, Teschen, Friaul, Ragusa és Zára herczege, Habsburg, Tyrol, Kyburg, Görz és Gradiska herczegitett grófja, Trient s Brixen herczege, Fel- és Al-Lausitz és Istria őrgrófja; Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg sat. grófja; Triest, Kattaró és a Wendörség ura; a Szerbvajdaság nagyvajdája sat. sat. Született Bécsben, 1830 augustus 18. Uralkodni kezdett 1848 december 2-án, nagybátyja V. Ferdinánd császárnak trónlemondása, s atyjának Ferencz Károly főherczegnek is trónra következéstől részére történt elállása után, minden seregei felett való főparancsnokságot átvette 1849 április 30 kán.

Ő felsége a Császár Felséges neje.

ERZSÉBET (Amália, Eugenia), bajor királyi herczegnő, Maximilián József bajor királyi herczeg leánya, a brünni nemesi szabadvilági Mária-Schul nőalapitvány fővédaszszonya és főigazgatónéja, az innsbrucki nemesi növelde fővédaszszonya, csillagkeresztes hölgy, született Possenhofenden, 1837 dec. 24. egybekelt Bécsben 1854 apr. 24.

Fenséges gyermekeik.

1. ZSÓFIA (Friderika, Dorotya, Mária, Józéfa), született 1855 márczius 5-kén, meghalt 1857 május 29-én.

2. GIZELLA (Ludovika, Mária), született 1856 julius 12-én.

3. RUDOLF (Ferencz Karoly József), trónörökös, aranygyapjas r. vitéze, a 19. sz. „Koronaherczeg" nevet viselő sorgyalogezred ezredes-tulajdonosa, született 1858 augustus 21-kén esti $10^1/_4$ órakor.

Ő cs. kir. Felsége szülői.

FERENCZ KÁROLY (József), cs. k. ausztriai főherczeg, magyar- és csehországi kir. herczeg aranygyapjas vitéz, több jeles vitéz r. nagykeresztese, cs. kir. altabornagy, az 52. sz. gyalog ezred tulajdonos az orosz 3. sz. Samogit granátos ezred elölül.; született 1802 december 7.—Fenséges hitvese:

ZSÓFIA (Friderika Dorothea), Miksa néhai bajor király leánya, csillagkeresztes hölgy, született 1805 január 27-én, egybekelt 1824 november 4.

Ő cs. kir. Felsége anya-császárnő.

KÁROLINA AUGUSTA, született 1792 február 8. házasságra lépett I FERENCZ austriai császárral 1816. november 10-én. Özvegységre jutott 1855. márczius 2-kán.

Ő cs. kir. Felsége testvérei,

cs. kir. ausztriai herczegek és főherczegek.

1. FERDINÁND Miksa, József) aranygyapjas vitéz, több jeles vitézi rend nagykeresztese cs. kir. vezérőrnagy és a cs. kir. tengeri haderő főparancsnoka, a 8 sz. dzsidás

ezred tulajdonosa, a porosz kir. 3-dik draganyos ezred elölülője. Született 1832. julius 6. Házasságra kelt CHARLOTTE kir. herczegnővel, ő Felsége Lipót belga kir. leányával.

2. KÁROLY (Lajos, József, Mária), aranygyapjas vitéz. több jeles vitéz rend nagykeresztese, cs. kir. vezérőrnagy, a 7. sz. dzsidás ezred tulajdonos, az orosz cs. kir. 4 sz. Lubinszki huszár ezred elölül., Tirol és Vorarlbergi helytartó, szül. 1830 jul. 30.

3. LAJOS (József, Antal, Viktor), cs. kir. alhadnagy a Ferencz József cs. nevét viselő 3. sz. dragonyos ezrednél, született 1842 május 15.

Ő es. kir. Felsége atyjának testvérei,

cs. kir. austriai herczegek és herczegnők főherczegek és főherczegnők.

1. FERDINÁND I austriai császár, született 1793. április 19-én, mint magyar király megkoronáz atott 1830. september 8. Atyja I. Ferencz halála után uralkodni kezdett 1835. márczius 2-án. mint cseh király 1836. september 7 én Prágában. mint olasz király pedig 1838. september 6 Majlandban megkoronáztatott. 1831. febr. 17 házasságra lépett.

MÁRIA ANNA KÁROLINA PIA, néhai szardiniai király Viktor Emmánuel leányával, született 1803. september 19.

2. MÁRIA KLEMENTINA. csillagkeresztes dáma, született 1798 márczius 1-én, házasságra lépett 1816 julius 28-án Lipót siciliai herczeggel.

3. MÁRIA ANNA FRANCISKA, csillagkeresztes dáma, szül. 1804 junius 8.

Ő cs. kir. Felsége nagybátyjai,

cs. kir. ausztriai herczegek és herczegnők, főherczegek és főherczegnők.

1. JÁNOS Baptist József, tábornagy, aranygyapjas vitéz stb. született 1782. január 20-án, meghalt 1859.

2. RAJNER JÓZSEF, cs. kir. tábornok-sz tármest. szül. 1793 september 30-kán († jan. 16. 1853.) Házasságra lépett 1820. május 28. Franciska, Savoyen-Carignani herczegnővel, született 1800. április 3-án. — Gyermekei: a) Adelheid Franciska, született 1822. junius 3. Férje Viktor Emanuel Sardinia királya 1842 óta. b) Leopold Lajos, született 1823. junius 6. c) Ernest Kárnly, született 1824. aug. 8. d) Zsigmond Leopold, született 1826 január 7. e) Rainer Ferdinánd. született 1827. január 11., házasságra lépett 1842. febr. 21. Mária Karolina főherczegnővel, b. Károly főherczeg leányával. f) Henrik Antal, született 1828. május 9.

3. Lajos József, született 1784 december 13.

4. 1853. április 30. meghalálozott Főhg. Károly Lajos gyermekei: a) Mária Terézia. szül 1816. julius 21., házasságra lépett II. Ferdinand, Sicilai királyával, 1837. január 19. b) Albrecht, agyarország cs. kir. kat. és polg. főkormányzója, született 1817. augustus 3., házasságra lépett Hidegarda bajor királyi herczegnővel 1844 máj 1-én. — Gyermekei: Mária Terézia Anna, 1845. julius 15. Mathild Mária (Adelg Alexandra született 1849 január 25.—c) Károly Ferdinánd, született 1818 julius 29. d) Mária Karolina, született 1825. september 11., férje főherczeg Reiner Ferd. lásd felj. e) Vilmos, született 1827. április 27.

5. Az 1847 január 13. elhunyt fenséges József ausztriai főherczeg és Magyarország nádorának özvegye: Mária Dorottya, würtembergi herczegnő, szül. 1797. november 1. meghalt 1855. április havában.

Második házasságbeli gyermek: István (Ferencz Viktor) született 1817. septemb. 14. — Harmadik házasságbeli gyermekek a) Franciska Mária Erzsébet) született 1831. január 17. Estei főherczeg Ferdinand özvegye; másodszor férjezett 1854 április 18-kán. Fenséges férje Károly Ferdinand cs kir. főhg. Lajos főhg második fia. b) József (Károly Lajos) született 1833. márczius 2. c) Mária (Henrika Anna) született 1836. augustus 23. férje a burgundi herczeg, Belga király trónörököse.

I.

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

MIT ÉR EGY HELYSÉG KIKÉPZŐJE?

10
ARANYNYAL JUTALMAZOTT
PÁLYAMŰ.

SZÉKELY ÁDÁM-tól.

A Segesvár alatti ütközet egy jó barátommali találkozástól hosszas időre megfosztott. Az ágyufödözeten együtt voltunk, mintha egy test és lélek lettünk volna. Még egy utóroham, még egy lobbanása a gyilkoló torkoknak. egy sötét, a látkört beárnyékoló füstgomoly, s mi bomlott futásban kerestünk menekülést. Jernyei kezet szoritott velem, homlokáról a port, szemeiből a könyüt letörölte, s elvágtatott Keresztúr felé: én a fegyvert letettem.

A jó fiuról, kinek oly sok élvezetes órát köszönhettünk a fiatalkor zivataros szakában, keveset hallottam. Jernyei nagy bohó volt: tán ő volt a leggondnélkülibb pályafutó a királyi táblai irnokok közt. Száz meg száz apró kalandjainak akkora feneket tudott kerekitni, hogy néha éjfélig is elmulattunk azokkal. Aztán ha két, három forintra szert tehetett, az azonnal a kártya-asztalra vándorolt. Természetes következése pedig az lett: hogy rendesen böjtölt utána. No, ha némelykor nyereséggel kelt föl, volt ám élet! Boldog, boldogtalan az ő vendége volt.

Irnok korunkban, egy kevés birtok mellett jó nevelésben részesült hölgy szerelmét sajátitotta el a nélkül, hogy a szeptevés korlátját egyetlen lépéssel áthágta volna. Ő szende ábrándozó volt, ha a hölgy kedélye igényelte; zajos, fennlengő, ha költők remekjeit szavalta; dalolt, tánczolt, mint egy mester; ha szerét tehette: lovagolt; vadászaton mindig övé volt az első vad. Lehet-e csodálkozni, hogy ezen előnyök egy ifjuban, hölgy szivre ne hassanak? Kölesi Klára ábrándjai mint a napraforgó, Jernyei felé fordultak. De minthogy az ifju szerelemről komolyan nem szólt, nyilatkozni a hölgy se merészelt: keblében nyugodt a titok, mint a romok alá temetett szén-halom. Jernyei szerette Kláránál jól találni magát, s tán a titok nem is maradt volna fölfedetlen, ha az 1848-k évi események közbe nem szólnak. Ekkor ő is egy toborzó csapat zászlója alá csapott, aztán feledve lön Vérfalva és a szende ibolya.

Ha volt alkalmam valamikor Jernyeiről tudakozni, azok, a kik öt ismerték, felőle jót, roszat összebeszéltek, a mint az életben szokott történni: egyik dicsérte öt, szép jövőt jósolt, másik utálta eljárásait, s örökös szegénységre kárhoztatta öt és családját.

— Hogyan! Hát már családfő azon könnyü vérü barátom? — kérdeztem egyszer Sz....-ben egy gabona áruló asszonytól.

— ‚A biz' ő édes úr. Jól ismerem Jer-

nyeit: ő hozzánk csupán a pálczájával jött; higyen nekem: csupán a pálczájával.'

— Hiszem édes asszonyság — válaszoltam — mert jól tudom, hogy szülőitől alig örökölt 1000 p. frt érőt. De úgy hallottam, hogy nejével szép összeghez jutott.

— ‚Oh! a már más. Onnan bizony tömérdek pénzt kapott, azzal bizony kezdhetett volna gazdászathoz. Hanem őt a nő nem szerette, s alig két év mulva ott hagyta a faképnél.'

— Hát már most Jernyei mi módon éldegel?

— ‚Csak úgy, a mint lehet. Őt azóta társaságban sem láthatni: merőben elvonult tőlünk, éjjel, nappal dolgozik, fut, fárad; egy pohár bort vagy pálinkát nem innék, holott ezelőtt köztünk, velünk jól találta magát. Az embernek éppen úgy elvonulni!? Ám lássa, kuttoghat hon, mint egy bagoly... Ejh! pedig hány derék parthiet tehetne. Jószágos leányok járnak utána.'

— Nem nősült ismét?

— ‚Világért sem, holott naponta tudunk ajánlani, akármelyik háznak férjhezadható leányai közül! Hihető, hogy az első lépés a másodiktól elriasztotta.

Ezen eléggé csinos külsejü nőtől — a ki Jernyeiről annyi kannibálit előszámlált — végre válni készültem azon kéréssel, hogy kézbesitsen barátomnak egy levelet, a melyben megirom: hogy ily szép, csinos fiatal özvegy kezét ne vesse meg, sőt kitelhetőleg járjon utána.

— ‚Biz' a jó lesz édes úr. Csak arra kérem, úgy irja a levelet, mintha én az úrral nem is találkoztam volna.

— Éppen úgy irom meg azon lelki barátomnak. Isten áldja meg kegyedet szép özvegy.

A levélből ezen tárgyat merőben kihagyván, helyette ajánlottam barátomnak: hagyjon fel a gazdászati rögös, soványan jövedelmező pályával, s kérjen valamely hivatal mellett alkalmazást, a melynek megnyerése, mint jó készületü, s a szükséges nyelvekben jártas ifjunak, nem leend nehéz feladat.

Jernyei állásáról még annyit se tudtam, mint a mennyit azon tisztes nő elmesélt. Sokat törtem azon a fejemet, hogy egy oly kedélyes ifju mint ő, hogyan vonta el magát merőben a vidám körökből.

Allapotja mindazonáltal vigasztalóan hatott rám, hallván: hogy ön erején megáll. Leverő hir volt az mégis, hogy őt neje elhagyta. Előmbe festé képzetem az ifjut, ábrándos szerelme virágos mezejében. Ott állt ő, mint annak ura, keblet tárva, hogy az illatözönt beszivja. Látni véltem a zivatart, mely elsöpré a mennyei mező kellemeit, s iszappal sikárolta be a kopasz ugart. Ott állt ő középben tárt kebellel, de a tétova czikázó villámok őt elkerülték, s mindent elzúzának: csupán ő maradt árva szivével életben. Visszavarázsoltam a jó barátot azon óráinkban, midőn a gondtól ment ifju is egy perczre magához tér, s jövőjéről komolyan gondokozik. Egy ily óránkban Jernyeinek azt ajánlottuk: hogy Kölesi Klárát vezesse oltárhoz. Ő úgy válaszolt: veszi észre Klára indulatját, de nem tud annak egyszerüségével kibékülni. Ő egy szinpadon mennyben képzeli magát; egy lelkes nő az ő angyala, de a közönséges egyszerüség nem fogná őt boldogitni..... Utóbb, mint már százados, megismert Kolozsvártt egy hölgyet. Estve hozzám jött a túlszellemült ifju: ábrándképei fennrepkedő szerelmének sas-szárnyán lebegtek. Ő szeretett, s tán azon órában a feszes atillában a három arany zsinorral, s a fényes karddal oldalán, szerettetett is azon hölgytől, a ki szivét megbabonázta. Izáék házánál Jernyei mindennapos vendég lett, végre a komoly czélt is megkisérlette, mint kérő lépett föl, s nyertes lőn. A ki boldog halandót akar látni, az nézzen meg — Jernyeihez hasonló szeretőt. Oh! rövid ideig tartott az ő boldogsága. Mi többen ismerők levén Iza családkörével, Jernyeit egy estve kikérdeztük, s miután elbeszéltük előtte, hogy a hölgy derék háztáj gyermeke; de könyelmű, tetszelgő, nevelése felületes: egy kis zongorázás, széptevés, pipere stb. legkevésbé se valódi erkölcsi kiképzettség, a melynek nem létele miatt a nős élet pokol. Hagyjon fel Izával, mert a két vérmérséklet nem fog rokonszenvezni. Pillanatnyi élvért ne adja el jövendőjét. — Jernyei hallgatott, mint a makacs gyermek, s aztán fövegét fejébe nyomta.

— Ne ragadjatok le engem az én egemből! Ezen szókkal búcsuzott.

Más napon a lelkész előtt álltak, har-

madnap mulva Segesvár alá indultunk.

Ott váltunk el.

Ha ezen barátom, kinek multját és jellemét ismertem, annyira nem érdekelne, most körútamban Gorgon helységben nem tudakoltam volna legelőbb utána.

Ki volt több évig távol azon barátjától, kivel tökéletesen rokonszenvezett! a kivel fölnevekedett, kinek karjai közt élvezte vagy zivatarozta le a fiatalkor derüs vagy föllegbe burkolt napjait? — Ha voltatok? Nem lepett meg olykor, mint futó álom, mint nyomasztó előérzet, vagy mint kórság, egy vágy: bárcsak még egyszer is találkozhatni avval, a ki oly sok óra örömeit vagy búját, oly sok zsiros falatját a bövségnek, és annyi sovány kenyerét a szükségnek megosztotta. Ismerek szülőföldjükről eltávozottakat, a kik ma úri kényelem pamlagán hintálják dúsan táplált testeiket, s viszont a kik bövség helyett szük körben gédelegnek. Kérdeztem tőlük: mi vonja szülőföldjükhez? Ezen hegy-dús tartománynak milliomad részét se mondhatják sajátuknak. Azt felelték: nem tudjuk; de valami ür létezik a kebelben, a mi untalan vonz, mint a delej, s mindig az elhagyott hon felé.... Oh! csak még egyszer találkoznánk rég elhagyott barátainkkal... Oh az a barátság..!

Jernyeit meglátogattam. Egyedül volt hon. Ő megismert, s én is megismertem őt a rég látottat. Kebel keblen pihent, nem szóltunk. — A magas öröm néma, mint a sir, mely egy élet boldogságát takarja el. — Könyeink kigördültek. Oh! mily jótevő az a köny! Istenemre! előbb úgy érzettem, hogy valami szivemet fojtogatja.

A mi találkosásunk lélek, ohaj, vágy, barátság, rokonszenv vonzalma volt. Hallgatag most az érzelgés, kábult az agy, az ütér megfeszül, a szív hallhatólagver.....

Végre szóhoz jöttünk. Mit, mindent összebeszéltünk egy surranó percz alatt!

— Nős vagy?

— ‚Nem.

— Hova indultál? Honnan jösz?

— ‚Egy körútat teszek a járásomban.

— Meddig leszel enyém Károly?

— ‚Valameddig akarod.

— Örökre.

— ‚Nem lehet. De itt huzamosan akarok mulatni.

— Egy évig.

— ‚Oh! nem. Három napig.

— Csak?

— ‚Úgy van. Hát nöd?

— Oh! te Károly!?.... Igen! Nőm? Atyjánál van, s holnaputánra várom. Ismerned kell őt! Most nézd meg Kölesi Klárát —

— ‚Klárát? pajtás!?

— Őt, őt, az én Klárámat, a vérfalvi igénytelen, szende gyermeket.

— ‚Boldog vagy?

Boldog vagyok!.. De minő lennék, ha egy tühegynyi pontot innen a szív táblájáról kitörülhetnék!

Értettem, hogy Iza emléke bántja, s nem izgattam, mintha észre se vettem volna. Ő, mint házigazda, feltalálta magát; kikiáltott, lovaimat kifogatta, ozsonnát rendele, s mint két kibékült ellenfél, vagy két politikus — kik egymás arczvonalairól akarják a benső indulatot leolvasni — ültünk egymással szemközt. Azt, a mi ozsonnánkat ott érte a vacsora, s a vacsorát meghaladta az éjfél. Oh! mily rövidek az órák, oh! minő rövid egy éj két jó barát közt!

Nem tudtam alunni, s korán keltem.

— Ily korán ébredtél Károly?

— ‚Hát te Pali?

— Egyenesen a munkások után láttam. De tán már reggelizhetünk?

— ‚Ki hitte volna Pali, hogy te még mezei gazda leszel?

— Ihah! barátom, nem könnyü tudomány a gazdászat, de fölséges. Itt a tapasztalat drága: több évet igényel, mint a csizmadia- vagy szabóság, a ki leül, s elkezd — ha mühelye nem létez — a térdén foltozgatni. Föképp honunkban, a mi kortársainknak igen boszantó pálya, mert minket mire sem oktattak, a mi ezen téren alapot verhetett volna. Hisz mit tanultunk mi a természettanból? Azt hogy: hány osztálya van a négylábu- és a szárnyas állatoknak, s meg azt, hogy hol laknak a kétéltüek. — Haladt-e tovább a mi ösmeretünk? Mondta-e valaki nekünk csak egy szóval is, hogy a földnemek közül melyik termi a tiszta búzát vagy rozsat, melyik a kölest, burgonyát? és igy tovább. Hát azt beszélt-e valaki: hogy a növényeknek külön, mily ártalmai vannak? és hogy a földnemek különböző alkrészeit másnemü tápanyaggal kell hiz-

lalni? Oh! a mi korunkban a kis Erdélyben a gazdászat csaknem ott vesztegelt még, a hol Apaffyék hagyták.

— ‚Te igy is tudsz véleményezni? Nem oknélkül beszélt Sz....-ben egy helybeli nő a te remeteséged felöl.

— Remeteségem felöl? Régebben sokat tanultam, azért elszigeteltem magam a világ semmitérő zajától, s tán okultam is, de remeteségre legkisebb hajlamom se volt, hanem volt arrá, hogy tanuljak, tapasztaljak s feleljek meg azon körnek, melybe beléptem. Reménylem, hogy használ is vevém; legalább megelégülten csendes életet élek. Nem irigylem a városiak-, sem a nagyratörök nyugtalan zsibongó napjait, nem sovárgom az étvágy hiányjában sinlödök ritka csemegéit.

— ‚Lám, lám! azon nő jövendöd jóslója volt.

— Kit emlitsz ismét?

— ‚Egy özvegyet, a kitől azt irtam volt, hogy hagyj föl a gazdászattal.

— Ah! ismerem.

— ‚Nemde? Jól nézett ki?

— Mit érdekel engem a nők arcza! Miután homokra vezetett a délibáb csalfénye, nagyon meghidegedtem a nők iránt. A külkellemet, mivelt szív és lélek nélkül csak úgy nézem, mint a kelmékre aggatott czifra szalagot. Szerencsétlenek vagyunk barátom a nönevelés hiányja miatt.

— ‚Éppen e tartóztat engem vissza a nös élettöl.

— Te csak eszményileg ismerkedtél, de én tapasztalati oldalával is ismerös vagyok ezen ügykérdésnek.

— ‚Mint tapasztalt falusi gazda, szólj bövebben ezen tárgyról.

— Jer, üljünk reggeli mellé, ott megvitathatjuk véleményünket.

Derék falusi reggelink volt: paprikás csirke, friss irósvaj, remegő orda, harmat-gyönge bálmos stbf. No s ehez pár pohár jó bor se hiányzott.

‚Térjünk át barátom az általad elöadandó tárgyra. Halljam véleményedet.

— Megelözöm azt más elöadással. Minket férfiakat nagyon felületesen tanitottak életrevaló tanokra, a helyett a holt nyelvek izzasztottak, hanem aztán az élet, társalgásunk, a vidék-, a haza különböző fiaival találkozás, a különnemü szokásokkali megbarátkozás, azoknak elsajátitása, s a már itt ott megjelenő természettani könyvek, hirlapok, a gyülésekben megrostált eszmék stbf. száz meg száz napirendre jött tárgyak ugyanannyi tankönyv volt a férfiak kezében, söt még a korhelykedés is—ha az illem határán túl nem csapongott.— Ha tehát ezred részben sem létezik annyi és oly iskolájuk a férfiaknak, mint a mennyi és a minő kivántatik, s hogy mégis tán kevesb köztük a hiány, mint a nök közt, azt a mondottaknak köszönhetjük. Éppen azon igen bámulok, hogy most, midön minden oldalról az iskolák életbeléptetéséről hallok, csaknem mindenütt a fiak iskoláztatását sürgetik, legfennebb a két nem egygyé kebleztetését, holott ennél jobbat falun is tehetnének. Ha az ember test- és lélekből áll: úgy a nös élet is test és lélek. Test a férj, lélek a nö. Már egy ki nem fejlett vagy elsatnyult, elnyütt—nem mondom megromlott—lélek, magára, vezér, oktató nélkül mit tehet? Olyan, mint a sik tengerre kormányos nélkül kibocsátott hajó, melyet a szél kényje, kedvére hajt, hintál, sziklához csapja, zátonyra lök, vagy éppen el is merit. Tanitják-e ezeket a mi falusi leányainkat arra: hogyan kell kevésből izletes jó étket készitni? hogy kell fonni, szapulni, mosni? Mutogatják-e nekik a tiszta és ronda szobák közti különbséget? Tudja-e, hogy kell jó kenyeret dagasztani? és azt megsütni? Tudja-e miként termesztik a vetemény különböző nemeit, a melyet tudván, parányi földből beszerezné egy évre való fözelékjét. Tudnak-e tehenet fejni, vajat, sajtot gyurni? fehérnemüt szabni, varrni? Ismeri a háznál felhasználandó kereskedési kelméket? Oh! nem. Tanitják ezek helyett — vagy jobban mondván, tanitás nélkül magára hagyják felnövekedni, mint a vad fát, vagy barmat—utálatos beszélgetések, erkölcs rontó fonókáknak közepette, a mely társaságban az a hös, a ki legnemtelenebb beszédet folytat, a ki a nö-erény ellen oly szemtelenül ki tud kelni, hogy az, a ki még büszke lehetett erkölcsére, megvetvén ön becsérzetét, első alkalommal oda hajitja egyetlen még birtokában levő kincsét annak, a ki azt elfogadja. Hon a szülői tüzhelynél az ugyancsak ily körben megvénült szüléktől nem tanul

egyebet, mint czivódást, házasfelek közti viszálkodást, és lát verekedést, s hozzászokik részeg nemzőjének pálinkás orditozásához. Városokban mindez más kiadásban létezik. Ott a gyermek-hölgyben megöli a leendő jó anyát, a tiszta takarékos gazdasszonyt, a feddhetlen nőt — a pipere, a divat, a dologtalanság. Gyermek-fejét elkábitják a szépelgők, szivöket megmételyezi a hizelgés, s ők, hogy tessenek — a rántás keverés, a dagasztás helyett — zongora mellé ülnek, egy, két dalt eljátsznak, melynek hangicsálása mellett majdan a bánkodó férj tánczoland bakugrásokkal, úgy a mint lehet. Megtanulnak keveset varrni, s itt a kiképzettség be van fejezve. De nincs ám azon tan, a mely által — ha férjre szert tehetnek, öt velőig gyötrik, boszantják. Minő más szinezete lenne a nemzetek életének, ha a nőket csupán azon kevés, de alapos ismeretre tanitanák: hogy házukat, s annak körét tisztán tartsák, legyenek jó gazdasszonyok, lelkes anyák, maradjanak végig hü nők. Ezen alapra fektetett nönevelés megszerezné aztán a családi körökben a patriarchalis élet boldogságát. Ily családok öléből származnának a derék hazafiak és munkás polgárok, kiknek körétől távol maradna az élet ezer meg ezer nyomora, a melylyel most rakva vagyunk, mint a süldisznó tövissel, csak hogy bundáját az kivül forditva, a gazd' uram pedig belöl forditva hordozza.

— ‚Igazad lehet barátom, hanem arra nevezetes pénzalap igényeltetnék, hogy minden helység ily értelemben működő tanitót tarthasson.

— Jól tudom, hogy pénz nélkül mire se mehetni, de pénzt is lehet teremteni. Mondok példát: midőn életem jó vagy bal csillagzata ezen helységbe vezetett, akkor keblemben sem ébredeztek hasonló eszmék; csak a szerelemnek éltem; itt leviharzott a gyötrelemmel s édes mámorral béllelt két év: az a tanulói korszak volt. Drágán vásároltam a tudományt, szinte szivem szakadt bele; de megtanultam: hogy jövedelmet is lehet teremteni, csak akarni kell, ha rávetjük fejünket arra, hogy ne hagyjuk elesni a jövő nemzedéket.

— ‚Szeretném megtanulni.

— Képzelheted azt, hogy valamint sehol sem létezik az ország falvaiban nönövelde, úgy Gorgon helységben se volt, sőt ma is csak amolyan falusias létezik, de bizom a kezdet előhaladásában. Miután nőm elhagyott, hozzá fogtam a szokatlan szerü vállalathoz, fölkérvén egy árva rokonomat, hogy lakjék velem, én öt oktattam, s ő már tudván esetemet, hallván többszörös epés kifakadásaimat a női növelés elhanyagolása miatt, nemcsak megértett, sőt elbeszéléseim szivébe vésődvén, tökéletesen meggyözödött arról, hogy öt a gondviselés nevelőnek jelölte, tehát szorgalmasan tanult annyit, mennyi elegendő arra, hogy a többi közt példával menjen elő. Tisztaság, szorgalom és gazdasszonyság volt tapasztalatának mérve. Sok rábeszélés által három, négy társnőt nyert, s már mindjárt nem volt oly visszaijesztő foglalkozás az az övé, mert a mint társnői szaporodtak, a gúny anyiban alábbszállott. Ma már járd be a helységet, vajjon látsz-e tisztátalan házat? Ki süt rosz, tippanós kenyeret? Témfereg-e az utczán rondán, éhhalállal küzdő sápadtság ül-e a gyermekek arczán? A fölserdültek közt ritkán hallható a viszszafelelgetés. Ezen rendtartás a szülőkre is elragadt. Itt nem állapodtam meg; a helység áll 400 lakházból, melyek közöl m. e. 60-ban napszámos lakik, a többi több, kevesebb földbirtok tulajdonosa. A házfőnek azt mondtam: hogy ha a nyári dolgozó napokban mindenik háztáj fejenként naponta egy váltó krajczárt befizet egy pénztárba, én meg fogom öket egykor arra tanitani, hogy utóbb mindnyájan élhető, tehetős gazdák lesznek. Egy váltó krajczár! mi az? Mégis számos ellenmondóra találtam. Sokáig türtem a balgák, a nehéz elmüek csufondároskodását, még se szüntem, hanem azokkal, a kiket megnyertem, elkezdtük a kros takaréktárt, s ma már 8000 p. frt. alapunk van, melynek kamatja évenként bizonyos részben ösztöndijul kiosztatik a nevelők közt. Reménylem, hogy tiz év mulva a töke háromszorozódik, s akkor a kamatból érezhető mennyiség fog szétosztatni azon gazdák közt, a kik növeltjeikkel kitünnek. Leend azután minden hajlékban egy-egy tanitónő, s minden anyának növeltje, minthogy más háztáj gyermeke nem keresendi föl, mert a tanitónő hon a födél alatt la-

kik, tehát a legmagasb osztalékot, a legderekabb családanya nyerendi el. A megvizsgáltatás csak abból áll: hogy a mely háztájról szomszédjai azt mondják, hogy velök, valamint hon, nem házsártoskodik, a háziak legegyszerübben, de legtisztábban öltözködnek, házuk körül gaz nem találtatik, és a munkásokat legizletesb étellel, s legjobb kenyérrel élelmezik, az lesz a nyertes.

Ezen szerződést egész helység aláirta, s az atyák nem győzik eléggé magasztalni gyermekeiknek a jóbani előhaladását. Eltüntek az éjjeli tivornyázások és erkölcstelen beszédek, valamint a lopás is megszünt, a helyett a vasárnapi iskolázás állott elő. Minden ifjunak erkölcsösen kell magát viselnie, mert ha nem, bát biz itt már ma-holnap nőt se kap; a ki valamelyik korcsmában egyszer, kétszer lerészegedett, az ne menjen leánynézőbe.

— ‚Fölséges! Hol van jelenben az első tanitó?

— Nőmmel útazott el.

— ‚Ohajtanám ismeretségét.

— Mielőtt haza érkeznek, nézzünk körül az épületek közt. Vajjon megnyerik-e tetszésedet?

Azon rend és csinosság, a mi Jernyeit környezte, meglepett, s okulni akarván, hogy hát annak neje, a ki a növelés apostolává avatta magát, képes-e valamit fölmutatni, vagy minden csak a férj teendője? Fölkértem tehát Jernyeit, hogy mutassa meg legelőbb a veteményeskertet, mint a melyben egy gazdasszony ipara leginkább mutatkozik.

Miutegy 1000 □ öl jól bekeritett terület volt az ő veteményeskertje. Nem nagy hely, de a czélszerü kezelés eléggé tette a végre, hogy az a háztáj élelmi szükségleteit nemcsak bőven födezze télen, nyáron, sőt piaczra is juttat.

A kert egyik végiben van egy kút, s mellette egy akármerre fordítható vállu, a mely arra szolgál, hogy a veteményágyak közt elágazó ösvényekbe a vizet szétbocsássa; ezáltal sok fáradtság megkiméltetik. Jernyeinő a salátát, murkot, petrezselymet összel szokta külön ágyásokba veteményezni, tavaszon pedig egész kertet gyéren behinti, s noha sok kikapálódik közülök, de marad is, a melyek

igazi derék gyökeret adnak. A zellert kétszer, mindig megnyesve ülteti el. A magyoróhagyma s társai már kora tavaszon eledelül szolgálnak, a vereshagyma későbbre áll elő. A korai hagymák, karalábok helyét hónapos- vagy téli retekmaggal foltozza be. A korai ugorkafészekbe egy marok gipszszel vegyitett ért trágyát kever, az elsózandót későbbre hagyja. Bővében van a ház a nyári- valamint a téli káposzta-nemeknek, a melyek mind remek konyhára valók. Hát a különbféle salátafők! Hát a kolbász-vastagságu spárga-szálak! és a paszulynak hány változatossága! Nem utolsó a kertben a turbolya, paradicsom és egy laboda (Spinat) ágyás. Minő hüvelye nött a karós borsónak! Nem látható ezen kertben egyetlen szükségfeletti növény, valamint puszta tér sem. Egy szögletben buja döbleczindák tüntek elő. Jernyei azt felelte kérdésemre: hogy a melegágyak széleit rendesen beülteti, s annak buja indája az egészet befolyván, a puszta ágy nem ötlik az ember szemébe, söt gyümölcse is, a melyet némelyek a burgonya eleibe tesznek, élvezhető. Jernyei úgy készíti a melegágyat, hogy a szükségszerü területen a földet még az öszön kiásatta két láb mélységre, s azon üreget télen által megtömette $1^1/_2$ lábnyira polyvával, azonfelül trágyával földszinig, s itt harántékosan kövér puha földdel bétetejezi, s hogy össze ne olvadjon, szét se porlódjék, az egészet deszkával keriti. Jernyeinek ezen melegágyból, mint gazdának, sok haszna kerül ki, mert ő a nyáron által úgy magában jól elkészült trágyából következő télen 20—25 szekérrel hordat ki a szántóföldjeire. Nem rég üvegtáblákat rakatott egy 6—8 □ öl ágyon, a mely konyhájára a korai—úgy nevezett újságot—készíti. Attekintettem a szomszédok kertjeibe, s mindenütt— kisebb nagyobb bőségben—hasonlóan igen jól gondozott ágyásokat szemléltem.

— ‚Ugyan barátom, az erkölcsiségre nézve, mi hasznot tapasztalsz ezen kertészkedésed által?

— A legüdvösb az: helységünket megmentettem azon fonákságtól, hogy ma káposzta s hasonnemüek helyett nem ültetnek valódi vadrepczemagvakat, s gazdasszonyaink nem kénytelenek férjeiktől

a hitvány lőrék miatt szidalmat, ütlegeket szenvedni, mert ma minden időben, minden háznál készen áll az anyag, a melyből a legizesebb és táplálób ételeknemek készittetnek, holott ezelőtt nem termesztettek egyebet, mint paszulyt s egy pár hagymát. Ételük állt czibréből, paszuly- és puliczkából, tejből, hagyma- és avastúróból. De most a hét mindenik napján külön étel kerül asztalukra.

— ‚Honnan vetted ezen ismeretet, holott te se kertész, se gazda nem voltál?

— Sokat olvastam gazdászat- és iparfejtő munkálatokból, aztán kisérleteket tettem. Ma is minden gazdászatot tárgyazó lapra fizetek.

— ‚Te mind betanulod tehát, valamenyi gazdászat van a világon?

— Nem, csak kiválasztom azt, a mi földalkatunkhoz illő, a melyek itt alkalmazhatók, a melyekből hasznot reménylünk. Mert, hiába! a mi földünk nem Olaszhoné, de nem is Cseh, vagy éppen islándi föld és égaly. Sőt az olvasásnál tovább is megyek: ha valamely jóravaló czikket olvasok, azt kisded olvasókörünkben vitatás alá vesszük, s nem resteljük annak megkisérletét. Ha sikerül, elfogadjuk, felhasználjuk, ellen esetben abban hagyjuk. Ennyiből áll a mi tudományunk.

— ‚Ez igen helyes tapintat. Jer most már nézzük meg épitményeidet.

Jernyei karon fogott, s udvarára — a mely mintegy 1400 □ öl — bemutatván, igy szólt:

— Az ott lakházam.

— ‚Még pedig a mint látom téglából, vagy kőből épült.

— Legkevésbé! Égetetlen vályog-tégla, s ha illő födéllel gondoztatik, szintoly tartós, mint az égetett téglából épület. A havasok alatt könnyü a fából épités, de oly vidéken, a hol a kellékek hiányzanak, csaknem lehetetlen szegény embernek az anyagok beszerzése. Én úgy kezdtem az épitéshez, hogy a szivái földet jól összegyurattam, 40—50 szál deszkát lefektettem, mint egy padozatot, aztán öt czigány-családot mellé álliték, s ezen deszka padozatra kihányattam 25 ezer darabot, a melyeknek egyarányuságát a köpü, simaságát a padozat megadta. Barátom, figyelmedre méltattad-e jól a házamat?

— ‚Az öt elég tágas szobát foglal magába. Fekvését is szeretem: ajtójából egy pillantással az egész telek belátható. Tágas tornáczát akar raktárnak használhatjátok.

— Azt nőm szokta igénybe venni, midőn száritja dohányját, melynek termelése azonban sok községben betiltandó levén, ha községünket is éri ezen ránk nézve kedvetlen határozat, akkor is hasznát veendem szintúgy a búzér aszalásra, a melynek mivelése reményljük, kipótolandja az ebbeli veszteségünket. De én házamnak külalakja helyett, annak belsejére teszlek téged figyelmessé. Jer közelebb, nézd meg a padlást: az kétrendbeli. Az alsó fiókgerendák csak a fal közepéig érnek ki, s ott a vályog közzé foglalvák, felyül a deszkázat 6 hüvelyk vastagságra agyaggal borittatott, s az arra fektetett gerendák tartják a födélzetet.

— ‚Miért ezen kettős költség!

— Ha valahogy tüztől lepetem meg, szobáim belsője, mint boltiv alatt, ment marad.

— ‚Nem biztositottad épületeidet?

— Hogy képzeled? Sőt egész helység. De ezen épitkezési elővigyázat mégis szükséges.

Jernyei telke hossza lehet m. e. 65—70 öl, szélessége 20 öl. A telek felső végén áll a lakház, melynek előszoba ajtaja zsinormértékben áll a csürkapuval; a csür, két oldalban a töredék és polyva számára, fiókokkal láttatott el. A két istálló közül egyik a szarvasmarhák, másik a lovak számára áll. A jászlok és ajtók úgy rendezvék, hogy ha szükségeltetik, a marhák egyszerre bocsáttassanak ki itatásra, mint veszély idején. A szarvasmarhák szembefordított fővel jászloznak; a két jászol közt csak az étető cseléd fér el; a lovaknak saraglyájuk van. Az istállókat szélesre kibocsátott eszterha körzi. Legelől áll a szecskavágó gép. Az istállók padlásain semminemü takarmány, as csak jó vastagon besikárlott; ez is elővigyázat a tüzvész esetére. Az istállók megett áll két keménydeszkával béllelt verem, a trágyatár. Ide takarit ő mindennemü gazt és trágyát. A polyvát s több efféle hulladékot télen által az aklokban telelő fiatal marhák — a megehető részét kiválogatván — trágyává gyurják, a melyet

ő többnemü trágyái közt legelöl tesz. Megjegyzendő, hogy ezen akol talaja kideszkázott, s kitakarittatik minden tavaszon. Nála a tengeri koró zölden mint szárazan a teheneknek első eledele közé tartozik; mondja, hogy attól legzsirosabb tejet adnak. Kapnak, a mint mondá, répát is, s a jármasok néha alakor-darát. Lovai abrakja árpával vegyitett zab, melytől nemcsak megtartják jó véröket, sőt minden időben igen szép szinben levők. Sertés aklai ismét sajátságosak; még régen Gernyeszegen láttam hasonlókat. A hizók aklának hidlása alatt tágas gödör van, a mely a hulladékot felfogja; a harántékosan fektetett hidlás végében 12—15 szekér homok hever, hogy a nyári időszakban a sertések abban tanyásszanak. Rendesen májusban kerülnek a két évesnél nem fiatalabb sertések a hizlóba; akkor már a luczerna kaszálható. Karácson után egyet se tart meg. Láttam kamrájában araszos szalonnákat. Hizó sertései soh se kapnak szemet: mindenféle megőrölve (darálva) adatik. A rideg sertések tömegben tanyásznak télben szél ellenes akolban. Az ellősöknek, és már megelletteknek ismét külön rekeszei léteznek, s a szükséges határidőt azokban töltik ki. Miért irjam tovább a hizlalás és szaporitás körüli eljárást? azt Jernyeinél a százszor dúsabb gazdák egész fogatokból olvassák, a hozzá hasonlók, más helységekben keveset olvasnak, s nem utánoznak; a szegénynek pedig kevés módja van arra, hogy utánozzon, holott az ő egyszerü, kevés költségü eljárása egyetlen egynél is éppen oly szükséges, mint 50—60 körül. Aztán a Jernyei eljárása nem is az, a mely ország-világra szóljon. Ő czélszerünek tartja, ha helységének előmentét eszközölheti, azzal tartván: hogy „jobb egy helység szerencséjének előmozditása, mint az egész országot egyszerre fölkarolni akarás.“ Tegyen itéletet a ki akar: vajjon melyik a méltányosb férfiu? Jernyei, sertéseit az eddig legczélszerübbnek ismert Milos-fajból állitotta ki. Jelenleg — mint mondá — közösen 6 koczát s egy kant hozattak az angol-fajból.

A hét öl hosszuságu lakház két végében, attól $3\frac{1}{2}$ öl távra, egyarányu két épület áll: mindenik alatt pincze, egyik

a bor- másik a vetemény-nemük számára. Egyik épületben a szemes gabona, másikban a liszt, szalonna stbf.; a hüvelyes veteményt ezeknek padlásán tartja. Jernyei mindig jól kiporzott, megrostált gabonát töltet a hambárokba, s a tartani számitott részt nyáron ismét kiszelelteti. Mind a gabona- mind a lisztárhoz hat öl eresz van ragasztva: egyik a gazdászati eszközök-, másik a majorság ketrecznek és tüzifának számára. Ezen eresznek és gabonatáraknak padlásait, az eszterházig fél öl magasságu, tömött léczezés veszi körül, hasonióan a székelyek odorjához. A padlásoknak ily tágassá és léghuzamossá tétele arra való, hogy ott mindennemü hüvelyes veteményt, magvakat, valamint az idő mostohasága miatt bárminemü tökéletességre nem jutott veteményt kiszárit, sőt gabonát is tölt rá, s egyszersmind kas helyett is használható. Ezen részekkel összeköttetésben áll egymásnak mind arányban, mind alakban megfelelő két kas (góré). Az ő kasából egy kukoricza se vész kárba: annak feneke teknyő idomu, s az eszterha alatt végig fektetett deszkázás harántékos, hogy a csöket ne akassza fel. Az udvar közepén épület közt egy kút van. Egyik épület sütőház, másik a cselédek szobája. A kút körül meggyülendő vizet föld alatti csatornán a trágya-tárakba vezette. Tán mondanom is fölösleges: hogy egész udvar élőfákkal kerített, a melyek szépen diszlenek, s ha majd életnagyságuvá nőtték ki magukat, az én barátom telke nemcsak úgy fog kinézni, mint egy vár, hanem a szomszédok tüze által is biztositott leend.

Túlragadtatott barátom előhaladásáni örömemben, hévvel szoritám meg jobbját, kérdezvén:

— ‚Pali! Iza mégis hütlen volt hozzád? Nem elégedett meg ezen kényelemmel?

— Oh! nem. Mindez nem is létezett, meddig ő volt nőm—sohajtva tevé utána—tán soh' sem is fogott volna létezni.

— ‚Hogyan?!

— Hagyjuk ezt Károly! Ez életem legszomorubb szaka.

— ‚De.... hisz barátod vagyok? Szemeink kérőleg találkoztak.

— Ám legyen!...

— Mimódon ismerkedtem meg Izával, te azt jól tudod. Megláttam öt, szerettem.

Szeretett-e viszont, vagy a fényes szalagok kötötték le figyelmét? Ejh! régen volt. Évek viharai mostak medret a mult és jelen közé.... Szerettem őt. Valamennyi súgara annakelőtte a szerelem napjának szétoszlott kebelemben, mindaz, mint villanyütésre visszapattant, s égető lángra gyult. Nem volt szerelem az, mit előbb hölgy iránt érzettem, hamis szenvedély volt a kártya csalóka izgatása, álszenteskedés a barátimhoz mutatott szivesség, tettetés a nyomorulttakoni szánakodás, szokásos hiúság a szülőkhöz ragaszkodó gyermeki indulat..... Mindez barátom, együttvéve nem érte volna fel az én szerelmem mindenhatóságát.... Akkor ugy szerettem.... szeretett-e engem?.. Nem láttam kebelébe. Nőmmé esküdt; de nekem szív kellett volna, női szív, melyre fejemet lehajtva, fáradt gondolataimat pihentessem; setét bánatom világot óhajtott. Oh! hányszor mellé ültem, beszéltem vele a szerelemről, az ábrándozó, fennlengő szerelemről, a tiszta, feddhetlen szerelem égi, ábrándos nyelvén. Ő hallgatott, s végre rendesen nagyot nevetett. Megütköztem, felugortam mellőle, ő kötésében rendesen akkor szokott egy-egy szemet elejteni.... Oh! azaz eskü! Miért hazudunk az oltár—az Isten emberének szeme előtt!? Miért nem láthatunk a szívbe? Ő már akkor az előnapokban se szeretett: köztünk a mézes hetek helyett lépes hetek teltek el. Én—kit egykor annyin szerettek, s a ki nem egy párnak mondtam, hogy szeretem—most Iza szerelmit térdeimen koldultam. Hideg maradt, mint az aranyait őrző fösvény; de az ő szív-ládájában ólom salakja hevert; annak az utód örömét élvezi, ezt a tóba vetik. Barátom! mindent megtettem, a mit egy férj tehet: szerettem őt, dolgoztam kényelmeért, béres, kertész, ács, szakács, szolgáló, napszámos voltam körülte. Elfogadta szolgálattételemet, de nem örvendett azon, holott arczára s keblébe vidorságot óhajtottam. Elnéztem, hogy a mezei gazdászathoz mit sem ért: kertemben egy káposzta fő belekerült 4—5 p. krajczáromba. Ha oktatni akartam, házsártoskodott; cselédeink a főzelék miatt zugolódtak. Ha mulatság történt a helységben, s hivatva volt, a piperkődésnek nem győztem végét várni: ott a kedv

megelevenedett; hon maradtak a cselédek ételestől, a kert dudvástól, gazdaszonykodás, orsó gusalyastól, a szobák szemetestől. Annyi belátásom volt, hogy Iza szive már másé..... Hallgattam.... Képzeld azt a botorságot: akkor is szerettem, vagy csak képzelődtem. Iszonyodtam a lépéstől, visszahökkentem magamtól... Elválni? örökre nélküle lenni? Oh! azaz elválás, oh! az a komor, az a vad gondolat! Lehet, hogy Iza már akkor a mennyei boldogságnál előbb becsülte: én nem ugy értettem. A bor kábító mámorában találtam beteg szívem enyhülését, az italnak adtam magamat—sokat ittam. Leittam volna az életet, a mint a tenger beissza a folyókat. Ez által nagyot ártottam becsületemnek, egésségemnek, és csekély gazdászatunknak. Két év alatt—fölemésztvén szülőim hagyatékát, s szinte tetterőmet — szegények lettünk. Iza atyja mivel se segített: tán ismerte gyermeke szeszélyét, tán a sok házi csetepatéról is hallott. Oh! hányszor ismételtem Napoleon mondatát, hogy „a szennyes rúhát mosatás végett nem kell a szomszédba küldeni.“ Legelőbb haszonbéres jószágba költöztünk volt, s mint a gazdászatban meröben járatlan, adósságra adóságot halmoztam. Nőm miről sem akart magának tudomást venni.

Egy ily kétséges állású háztáj terheinek elhordozása nemcsak engem, hanem bárkit azon úrbéreseket vesztettek közül is—a kik jelenleg ezreiket pazarolják—lesujtott, elmeritett volna. Gyakran álltam az alásülyedés iszaptengerének partján; de megragadt lelki erőm, s visszatartóztatott. Férczelgettem ezután is háztájam bomladozó öltönyét: már alig éltem....

Egyszer a korcsma asztal mellett azon hirrel leptek meg, hogy nőm leányt szült: a hirmondó oly fintoroson vonta el ajkait. Mást, egy boldogabbat az első szülött feletti öröm elragad, én egy pohár bort felhajtottam, s azután kérdeztem: Halva, vagy élve jött világra? Ép, egésséges, volt a felelet — épen olyan, mint az atyja. Ismét ittam, s nem sokára megindultam házam felé. Hon nagy volt a zavar: szidott engem, a kitől csak kitelhetett, hogy miért nem vesztegeltem ma hon. Hallgattam, gondolván, hogy a

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

vér felizgatta vér nem szüli azt, a mi ily ünnepélyes órákhoz illő, visszatorlás helyett a világ új polgárnőjét megcsókoltam: Isten! add, megérnem, hogy őt fölnevelhessem. Mit mindent végiggondoltam azon perczben, midőn a gyermekre az első csókot leheltem, nem tudnám elbeszélni....

Fél év mulva leányom születése után, özvegy lettem. Egy szép napon Izát kis leányunkhoz Gizellához vezettem, s megkértem, hogy legyen anyja, útmutatója, és barátja az ártatlannak. Oh! mert hosszú, s rögös az élet útja: minden pillanatban megbotolhatunk. Ő rám hajolt, megcsókolt. Ezen csók égeti lelkemben az emlékezet szövétnekét. Iza mindent igért: mondta, hogy legjobb anya, leghűbb nő, leggondosb gazdaszony leend, csakhogy az által valamit takaríthassunk meg a gyermek jövőjére; mert jól tudta—ha nem is mutatta — hogy eddig csak az én lelki testi erőm megfeszítése által élhettünk napról napra. Kölcsönösen becsületemre fogadtam, hogy mindennemü tivornyázással felhagyok....

Én szavamat tartottam, s örökre is megtartom, és — mégis....

Fél év mulva özvegy lettem!!!

Már atya voltam, már volt ki nevessen szemeimbe, létezett egy lény a kiért iparomat kettőztessem: volt a kis Gizella.

Egykor mezei munkámból tértem meg.

Szobám puszta volt, mint azon özvegynek szobája, a ki férjét a sírba fektetvén, annak sirhantjától azon kongó termekbe lép, melyekben azelőtt öröm, jólét, vagy bánat honolt; de a megszokotság, a zaj, a mi eddig népesitette, az eltemetettel együtt elhunyt. Cselédeim azt mondták: hogy nőm eddig atyjánál van; mindent elvitt, a mit a házhoz hozott, sőt a mit nem hozott, azt is elvitte — a kis Gizellát.

Leültem egy fenyü padra; ott viradt rám. Hiába kérdeznéd azon éj gyötrelmeit: ébren álmodoztam. Végre körüljárván a puszta szobát, azt mondám: szerettem öt, mint embertől kitelik; boldogitni ohajtottam, nem lehetett. Isten adjon neki boldogságot, szerencsét!... Isten veled Iza! te elfeledsz engem, én téged soha!

Gizellát sajnáltam, s kezei közt ma is sajnálom.

Reggel a szomszédok, a hirhozók, csodalátók, vigasztalók, más nőt ajánlók megrohantak, s mindennyi csak roszat tudott mondani szivemnek ábránd szerelméről. Oh! hogy nem lehet kitépni az oly emberek nyelvét! Mint a krokodil, könyezve ölik meg ember-társuknak szivét, életét, lelkét.

Oh! mily távol van az ég! hiába imádkoztam vesztett boldogságom után, többé nem mosolygott felém, valamint nem foly vissza a forrásból kibugyogó csermely.—

Látogatás után kezdődött a Jób kisértetésének másolatja. Azt hitték az emberek, hogy Izával sok pénzhez jutottam, vagy utóbb dúsan öröklök, s ezen remény fejében örömest kölcsönöztek, és most látván az esetet, tömegesen zudultak nyakamra. Időhaladékot kértem, nem irgalmaztak: elvesztegettem tehát minden még meglevő gabona készletemet, s gazdászathoz szükségeseket, s telhetőleg kielégitettem a hitelezőket. Nem maradt egyebem, mint bánatom, lángoló szerelmem hajójának öszvetörött darabjai, és azon haszonbéres jószághozi remény, melyet tartottam volt, a mely még födél- s kenyérrel ellátott volna; de azt is kivették kezeim közül, többet igérvén a tulajdonosnak. Mit is ér előttök a nyomor? szemügyre veszik-e, hogy egy becsületes, de megbukott emberen segiteni nemesebb, mint száz csalónak nehány könnyes forintját zsebre rakni?

Már most semmim se volt. Se nőm, se vagyonom. Tudod-e Károly! mit tesz az, hogy semmim sincs?

Nőm elhagyott, az emberek elfeledtek: lakházamat, azt a kis hurubát ki és miért is kereste volna fel? Tán azért, hogy ott setétben vakoskodjék, hidegben fázódjék, nyárban a legyek kiszúrják a szemét? vagy tán azért, hogy szék hiányában a padkán telepedjék meg, s onnan hallgassa egy 24 éves özvegy ifjúnak élet unottsági elmélkedéseit?

Oh! barátom, az ember fölséges teremtménye Istennek, az ember oly kedves valami: egy tökéletes müve az alkotónak. Az ember könyörü, szives, feláldozó, nagy honfi, derék polgár, s min-

den oktatást elfogad; ha kérsz, igér, s ha hozza nyulsz — midőn az éhség garmadái előtt ajkaidra fakó-szint föst—meglő, agyonver! Oh! az ember alkot magának a földön mennyet és poklot!...

Én a kettő közt lebegtem. Ott káprázott szemem az angyalok szárnyain a magas mennyországban, földi viszonyaim az életet pokollá tették volna, ha.....

Nem, nem! gondoltam egykor gyertyavilágtalan szobámban, melyből nehány hét előtt egy 400 hold birtokosnak egy tenyérrel szolgáló agg zsellére kihalt — nem csüggedek el. Ah! szerelem és férfiúság!.... Oh! mikint szerettem öt!.... Hát én mi vagyok? Báb, hogy a helység ügyefogyottságomat nevesse, s a gyermekek estvénkint kürtömön (kémény) hamvas fazakakat lökjenek be?! Nem én! Ha egy mennyország szegödik mellé, akkor se sohajtozom utánna. Ketté legyen szakadva a házas-élet köteléke, mint ezen papir szelet! — Képzeld barátom! fölhevülésemben a válóperbe idéző iratot elszakitottam.— És te világ! és benned az emberek! Legyen e szív—mely egykor egész világért oly fórron dobogott—megfagyott. Előre fiú! előre! élned kell! azok a kik ma háttal fordultak feléd, holnap áldják munkáidat.... Mit! áldják?!... Átkozzanak!... mert jaj annak, a kin szánakoznak.... Nem! nem! az én keblemben nem ördög lakozott, s véremben már sem táplálkozik kigyó....

Megjelentem a különválasztó itélőszék előtt. Azok a tisztes, komoly arczú úrak oly tárgyakról kérdeztek, a melyeket tagadnom kellett volna; hogy t. i. én megjavithatlan korhely, részeges, kártyás stf. vagyok, hogy már számos nőt szerelemmel kináltam, utánok járok stf: Oh Istenem! hisz Izán kivül eszméletem se volt. Ő volt éjjeli nappali gondolatom, s fáradozásaim gyúpontja... Mégis... mégis!... Barátom! hagyd meg mindenkinek, hogy ne kezdjen válópert: ott a legrejtettebb házi titokról is lerántják a leplet. Reám került a sor, kérdezték: hát mit tudok nőm ellenében felhozni? Mondjak mentől többet, annál hamarább- és kevesebb költséggel elválasztatunk. De, ha azon perczben a végitéletet kimondták volna, inkább adtam volna Darius kincsét mintsem ajkaimon egyetlen, nőmet gyalázó szó kijöjjön. Kérdezték, hogy nőhöz illő, szemérmes házi asszony volt? a gazdasszonysághoz értett? fenn tudta tartani háztáját? Mindent helybe hagytam... Nó, de, mégis? Nem vette ön észre: nem tartott nője ön mellett kedvencz házi barátokat?... Károly! fejem szédelgett, szivem hangosan kezdett verni, s csak a művelödés és illem tartoztatott, hogy a legelsö szókkal öszve nem zúztam azon ajkokat, melyek hozzám az Iza multjáról ezen szokat intézték. A mit sejteni se merészeltem, a mit szivemtöl is eltagadtam, tölem azt fenn szóval kérdezték: konokul hallgattam. Nó! de valamit csak ön is mond önvédelmére? Különben egész perköltségen fog marasztaltatni. Iza rám nézve meghalt—feleltem—s mint sem róla illetlen nyilatkozatot tegyek, inkább kapálni állok, s kiszerzem a perköltséget.

Ott hagytam a bizottmányt.

Iza atyja tehetös ember levén, az egész perköltséget nyakamba háritotta—

Én földönfutó voltam, s azt ellenmondás nélkül kifizettem.

Ilyen az élet! A milliomos aranyos szőnyegen jár, s a filléres koldust, bársonyba szegett, fáczánhúson hizott apródjaival elkergettek.

Jernyei hosszasan hallgatott. Ez az ő némasága olyan volt, mint az országútak szélén a helységeket mutató oszlop: visszamutatott az multjának rögös útjára.

— Barátom! bizzunk Istenben. Midön legtávolabb képzeled magad atyai szemétöl, akkor vannak hozzád legközelebb fölsegélő karjai... Én kapálni, kaszálni stf. nem tanultam, s ha tudtam volna is, mimódon szereztem volna kézi munkám által annyit, hogy Izával egyenlő vagyoni állásra, s az emberek közt tekintélyre emeljem föl magamat?

A határok fölmérése csak akkor lépett életbe; fölkerestem egy régi jó emberünket, a kerületben ezen kar elnökét, a ki jártasságomat tudván, rögtön tiz határnak becslésével bizott meg. Nappal mezön, s éjjel az iróasztal mellett egy év alatt 1600 p. frtra dolgoztam. Volt hát ismét kevés pénzem, a mennyivel az életet folytatni lehetett, de már most nem haszonbéres jószághoz nyultam. Visszajöttem az elhagyott húrubába, mely egy év alatt megtölt pókkal, békával: míg

az egerek mind kiköltöztek.... az üres kastól — ők is búcsut vesznek!

Ezen egy év elég volt arra, hogy megtanuljam azt: hogy ma a földbirtok egyedül az a falusi embernél, a mi őt fenntartja, s ad, ha nem is fényes, sorsához illő tartást. A földbirtokot—melylyel némelyek oly könnyen bánnak mint öseinknek zsinor fosztott attilájával, a mit a szemétre hajitnak, vagy egy egy útasnak elajándékozzák, — azt — becsülni kezdtem. Oh! barátom, a ki a rámaradt földbirtokot nem becsüli meg, az hálátlanabb a szülőit nyomorban veszni hagyónál: ez a haza földje, ezred éves szerzemény, öseinknek vérdija, kóbor martalóczok, zsarnok nemzetek vérkönyüje; hantjai födezik csontját a hős elődnek. Bár minden magyar egy holdat igyekeznék ezen szent földből megszerezni! A hajdonkor Ázsiába rontott, hogy onnan lelkének üdvöt hozzon. Vegyetek földet itt ezen honban, magyarok, mig nem késő! Istenemre! nekünk ez oly szent, mint a kereszteseknek, bucsújáróknak volt egykor Jeruzsálem földje. Minden vagyon, arany, ezüst, gabona, marhanyáj — veszendő; de a föld örök maradandóságú: olyan az, mint a jó édesanya, kit az éhhalál, vagy ragály lever; de megaszott emlőjét haldokló pillanataiban is esenkedő csecsemőjének reves ajkai közé erőteti.

Itt ebben a helységben—mely két év alatt oly sok fanyar gyümölcscsel kinált— földet vásároltam. Lehet hogy ezen föld egykor, a nemzet virágzó korában öseim tulajdona volt! Volt már 50 hold földbirtokom, s az emberek ismét kezdtek szeretni, én is szerettem őket; de mégis kerültem a társalgást: olvastam, tanultam.....

— Ezen átalakulási korszakban találkoztam azon özvegynővel.

— Meglehet! — Ötven hold föld! még csak három négy annyi! gondoltam, s a helyben lakó nagyobb birtokosokkal is versenyezhetek. Csak kitürés! következő télen felszólittatám, hogy a már annyi bajt okozott vérfalvi határ fölmérését vállaljam el. Ezért egyedül 800 pfrtot. igértek. Kora tavaszon már ott voltam, ott azon régi jó ismerőim közt. Klára még hajadon, s éppen oly rajongó szerelmü volt, mint midőn megismerkedtünk:

keblem kiégett szén. Ők állapotomat, nőmmeli viszonyomat jól ismerték, Oh! az a családi kör olyan, hogy azt a mi azon belöl történik, mindenki hamarább megtudja, mint maguk az előidézők. Mint az égő-ház, melynek riadására a harangokat félreverik, s a bennalvók csak akkor ébredeznek, midőn már a segitségre tolongók, födelét tépásszák, s a mi kezökbe jutott, azt elragadozták. Mindenki mindent tudott, én mit se mertem sejteni.—

Hogy rövid legyek, csak annyit mondok még: válóperünk véglegeztetett, Klárával megesküdtem: ő lélekből szeret, s én viszonzom szerelmét. Klára hozott 2000 pfrtt, igy az 1800 pforinton 160 hold földet szereztem. Ipam még él, s az épitésben nagy segitségemre volt.—

Ez az én élet-iratom. Ha untattalak, jer velem a szabadba, a nyilt mezőre.

Fölnyergeltetvén, két jó vérü, s szép szinben levő 4 éves csikót, kilovagoltunk.

Oh! mily szép a természet! nem csodálkozom, hogy Jernyei előbbbecsüli a szobábani foglalkozásoknál. Szebb teendőket nem képzelek, mint a melyek egy gazdának teendői. Itt 4 hattyú-fehér ökör után az eke sima borozdákat hasit, túl a harmatos fü dül a kasza zománcza alatt; az átázott szöcskék (sáskák) bajjal eviczkélnek ki a gazdag sorok alól. Amott gereblyéző nők vidor dala versenyez a pacsirtával, tovább a meghajlott kévék támogattatnak fel! —

Oh! szép a mezei gazdászat.

Ha megunod magad a kapások, kaszások, aratók közt, eredj föl a szőlőhegybe, vagy a gyümölcs-kertekbe, s pihentesd szemedet, lelkedet a mindenható gazdag áldásán, s ha andalogni akarsz, lépj be a tömött lombú erdőbe: ott a dalok hazája. Vad regényes táj az ott: költöinek ajkára a természet adja a dalt. Busong a gerle, mint Petőfink Etelke sirjánál, csattog a fülmile, mintha keblecskéjében laknék a világ szerelme. Ott a legkisebb madár is dalnok, mint Irföld gyermeke.—

Midőn a határon végig néztem, kérdém Jernyeitől: tartnak-e szarvasmarhát?

— Mi növeljük a vidékben a legszebbeket. Sármásról gróf Teleki János úr ő

méltósága gulyájából vettünk két bikát, s az által nálunk szép szarvasmarhafaj szaporodott. Annak előtte mindenféle csingó bingó, suta, szürke, horgos-borgos marháink voltak, de már ma csinos tulkaink növekednek. Régentén a vásárokban messziről mutogatták, hogy ez a marha gorgoni. De most a marha kiállításokon bika, vagy üsző borjúkért rendszerint Gorgonba jön a jutalom. Mekkora változás!

— Hát hol legeltetitek azokat?

— Engedd meg, hogy ezen kérdésre egy átalános feleletet adjak, s noha itt ott eltérek az egyenes útról, s tán hoszas is leendek; de hallgass végig. Elkezdem tehát ott, a hol kell: az eredeti forrásnál. Midőn a sors ide Gorgonba vert, s itt lakásomat felütöttem, akkor itt két határrész volt, a mely természetesen magában rejtette a tömérdek határ feldulást, a mi engem kimondhatlanúl boszantott. Magam nem járhattam istálóba, s cselédeim mindig a leglustábbak— élhetetlenebbek levén, hasonlag kevéssé voltak másnak kárára; de volt ám nekem más! Minden reggeli ébredésem ujabb boszantásokra történt: itt a füvemet étették le, túl a buzámat; kalangyáimat szétzilálták, dinyéimet felhasogatták, burgonyámat kiásták, dohányomat kitépték, kenderemet leheverték. Oh! mit vittek véghez. Kihez mentem volna panaszra! A falusbiróhoz, vagy a határ felügyelőihez? hisz az ő marháik jártak elől. Elirtoztam a gazdászattól. Utóbb itt birtokot szerezvén, s lakást foglalván, ismét cselédet kellett tartanom. Köztünk ez egy bomlottnál bomlottabb rendszer volt, akkor még csak a mai cselédkönyvek se létezvén. Tehát ezen elvetemedett osztálynak minden durva szeszélyét türnöm kellett, hogy legyen legalább valaki, a marhák alól a trágyát eltakaritó. Hiába! a ki 5—6 holdat bir, az is csak a rangért, s hogy ősei nadrágot viseltek, holott az övé harisnyának is rosz, cselédet tartott, s minthogy alig találkozott annyi cseléd, a mennyi volt a gazda, tehát azok bérüket magasra emelték. Nem kellett segitnem, hogy két cseléd ne eméssze föl jövedelmemet. De hogyan? Szegődtségkor mindig a kihálást hánytorgatták. Jól van fiaim! mondtam nekik: nálam nem fogtok éjjel a marhával menni, mert marháimat éjjel nappal istálón tartom. Végre, ha a sok tekergő közül a legroszabbat megnyertem, ő tapasztalta, hogy igazam volt, mert ott hált a hol neki tetszett. Éjjel sohse láttam cselédeimet: ugy voltak mások is, s ma is ugy van ott, hol a rend hiányzik. Ezen aljassága a cselédeknek arra ösztönzött, hogy ne szünjem meg, valameddig mindenféle éjjeli tivornyákat u. m. fonóserget, éjjeli ital mérést, kilencz óra utáni faluba járást, és a kihálást is nem törlöm el. Már most könnyebb volt a haladás, mert a birtokosak közül is nehányan átértvén szándékom valódiságát, mellém szegődtek, s ellenbujtogatás helyett részemre toborzották az értetlenebb részt. Megállapitottunk tehát egy illendő, a réginél alábbszállitott cselédbért. Elein nem ment: nem kaptunk cselédet, hanem részint, a hon élelmet nem találás, részint a marhávali megszokottság—a mivel ha ismét nem volt bajuk—oda vezette csak hamar őket, hogy mielőtt kijózanodtaknak képzeltük, már ők álltak elő hunyászkodva, s aztán még jobb cselédek váltak, mint annak előtte voltak. Gyakran szépen fölkértem a gazdákat is, hogy cselédjeik közt lehető patriarchalis rendszert kövessenek. Azon haszon, melyet a helység itt nyert, nagy. Nem állapodtam itt meg: sürgettem a tagositást, a mely inditványomért minden oldalról szembevetőt, ellenkezőt tapasztalván, kénytelen voltam annak felhagyásával, kivitelét jobb időre halasztván. De minthogy a természetben nincs ugrás, tehát én is lépcsőnkint akartam haladni, sürgettem az egy határt, és a marha legeltetésre nézve a birtokarányt: pártolókra is találtam; de százszor több volt ellenem, mint mellettem; elővettük tehát a birtokiveket, s az rögtön helyre igazitott. Azért nem látsz barátom a mezőn legelésző marhát, hogy még ma egy határ van, a mely a tagositásnak második lépcsője. Már most mindenki azt veteményez, a mit akar és azt oda, hová kedve tartja, vagy a hol a földet szereti. Kárt csupán a madarak, és egerek okoznak.

‚Hát borjútokat hol nővelitek? Mind istálón?‘

— Nem. Volt a határon egy elvénült

szénafü, a mely a termést már megunván, halottkint hevert; ezt tehát, mint az özönvíz óta nyugodt részt felszántottuk, s helyette az elgyötört szántóhelyekből hasonló kiterjedésü tért legelőnek jelöltünk. Ama kapa és sarló alá mérhetlenül gazdagabb termést fejtett ki. Ott pedig borjaink legelnek a bő forrásu kutak mellett. Nó némely gazda hon is növel kiválasztottakat, söt tojással is élteti azokat, de én a kiállitásra is mindig a szabadban növekedtek közül hajtok. Jármas marháinkat istálóztatjuk, tömérdek hasznot nyervén általa. Megnyerjük előbb azt, a mi a gazdászatban, s a világon legdrágább: az időt. Jól tartott marháink a borozdában virradnak, s ott étettetnek. D. e. 10 óráig szántunk, d. u. 3 óráig pihenünk. Az istálózás díját a trágya födezi. Hát ha már vesszük azt, hogy azon részt, melyet az egy határ nem létele előtt 4 ökör alig tudott felkarczolni azzal a céresi ekével, most egy suhancz két jó tehénnel fütyörészve szántogatja. A ki azelőtt a két, söt hármas határban is 8 ökörrel végzett 40 hold öszi mag alá szántót, most azon erővel három annyit elvégez, a mely fáradtsággal megnyeri azt is, hogy gyom nélküli búzája terem, és kalangyáinak száma ugyanazon földön kétannyi. Ha azelőtt egy hold megadott 8—9 köblöt, most ereszt 16—20 köblöt. Látják már most a munkások, hogy nem oknélkül fáradoznak; átértették, hogy ha megadóznak is minden borozdát, azoknak hasznát is kell venni, hasznát pedig csak ugy vehetik, ha czélszerüen mivelik, s noha igavonó marháik takarmányának beszerzése némi fáradtságba kerül, azon csekély idővesztés a marháknak azelőtt a tarlón legelés és künnhálás miatt elpazarolt idejét nemcsak kárpotólja, söt nyereménnyel gazdagitja.

Mennyi előnye van az egy határnak! Hát a tagositásnak!

Azon gazda, ki az egy határ létre hozatala előtt évenkint 50 köből szalmás gabonát termesztett, s ugyanannyi törökbúzát, ma 200—300 köből gabona gazdája. Nézz ama térségre! azon veresbe kevert zöld térség luczerna föld, azon túl lóher, a dombokon baltaczim (esparcette) tenyészik. Mit gondolsz, hogy fizet egy hold luczernás. Ott egy időben vakondtúrta kaszálók voltak, s egy hold alig adott ki 20 mázsa szénát, ma ugyanazon hold 70—80 mázsa legtáplálóbb takarmányt terem. Tova benn abban a völgy fenekében látod azon búja tenyészetet? Ott ezelőtt béka tanya volt, s közepén búvárok és vadruczák uszkáltak; ma pedig a m. e. 100 hold terület évenkint kiad 300 szekér szénát, s csaknem annyi sarjut. Lecsapolása belekerült 600 p. forintba, három évig nem vettük hasznát; de azután évenkint az 5—600 szekér takarmány a tőkét kamatostúl együtt visszafizeti.

Itt ott, mind annyi szigetet, láttam az ugarban viritó növényzetet, s tudakolván felőle, Jernyei igy világositott fel.

Ama térség ott nyirkot tartó vasacsföld: ott terem kenderünk, melynek mi, cselédeink közt nagy hasznát vesszük, söt árra is van: 8 — 10 □ öl térségen megterem egy frt. árru kender. Túl ama kék mező, mintha az ég tükre volna, len föld: ennek vásznát — a mit nőink már szépen tudnak készitni — mi használjuk. Nézz föl azon oldalra! az a zöldség ott, ismét len; de annak csupán magvát használjuk, a mit Kolozsvártt, vagy Brassóban jó árron eladunk. Tova túl azon halovány piros terület, a bükkönyösünk, a mely állatinkat nyári takarmánynyal is böven kielégiti; amott azon tömérdek vakondtúráson zöldelő, s innen gyomnak tetsző növényzet világért se gyom: a merőben burgonyával beültetett terület, a mely éppen most indult virágzásba. Mi a burgonyának lehető homokos földet szemelünk ki. Az a sárga lepellel boritott emelkedettség repczevetés, melynek magva ismét szép pénzhez juttat. Mind az öszit, mind a tavaszit használjuk, s ha kivész néha egyik, károunkat helyre üti a másik. Tova alatt a régi tó közelében diszlenek a borsóval és lencsével bevetett táblák; amott a helységgel érintkező agyagos oldalnak verőfényes aljában terem a mi öles magasságú dohányunk, mely faj szerint izletesb vagy erősebb. Helységünk abból aránylag legtöbb jövedelmet huzott be.

Ezen bemutatott termesztmények olyanok, melyeknek nyomán a szalmás gabona fölségesen diszlik, s azonkivül, hogy húsos tarlójuk némi trágyát hágy maga

után, vagy háromszor felszántatnak, vagy két szántás mellett, három, sőt négyszeri kapálást nyervén, ez által a föld pórhanyóvá, könnyen munkálhatóvá, s hizottá tétetvén, következő évben dús aratásnak örvendhetünk. A ki ellentmond, annak azt válaszoljuk: a kinek nem tetszik, ne jöjjön utánunk. Igy bányásszuk barátom a pénzt a földből, holott annak kebelébe két lábnyira sem ereszkedünk be. Mentől mélyebben szántasz, annálkevesebb a termő erő. Azon területen, a melyet ott gazdagon díszlő veteménnyel látsz beboritva, törökbúza díszlik. Mult télen a trágyát oda hordtuk, s az ott a kapálás által fölvegyitetvén, bő terméshez juttat. Párositjuk vele a köles termelést, s noha csupán a háztáj szükségére hajoltatunk, sertéseink abból megdarálva, s apró majorságaink bő táplálékot nyernek. Egy véka köles 100 vékát is megad, s kevés munkát igényel. Törökbúza földeinkben a disznó-dinye kedvellvén a fris trágyázást, bőven tenyészik, sőt a mákot is ott termesztjük, melynek olaja különös jó izü. A háztáj szükségletére kivántató olajt hon gyártjuk egy a végre felállitott olajütőben. Mi házseprőinket is magunk termesztjük, a borozdákat czirokkal behintvén, a mi nemcsak elegendő és jó seprőt szolgáltat, hanem évenként elárulunk 2000—3000 darabat, a melyből beveszünk 200—300 p. frtot.

Mit bámulsz barátom ott azon a meredek oldalon csoportos széna boglyákon! Hogyan termett ott széna? Baltaczim az, mi vetettük: alap-magvát a tanitó szedette a tanitványokkal; tova a másik oldalon csillagfürt díszlik. Ez által mi azt nyertük, hogy azon helyről, a hol azelőtt csak júhok legeltek, ma sok, s igen jó szénát kaszálunk.

— ‚Tanits meg barátom ezen termények hasonló módoni miveltetésére.‘

— Arra szóval nem tudlak megtanitni; arra idő, hely, tapasztalat és hosszas olvasgatás igényeltetik. Aztán kevés helység is van, melynek birtokosai az ókori schlendrián gazdászatnak tömjénezői ne volnának: ezek felvilágitása herculesi munka. Legczélszerübbnek hiszem az egyszerre megrohanó tagositást: akkor a szükség tanulásra kényszerit.

Minekelőtte megérkeznék az, annyit mondhatok: ha szántóvető fogsz lenni, őszi szalmásgabonának keresd a verőfényes helyet, az észkos még trágyázva sem állja ki a versenyt. A fris trágyázott földbe ne vess szalmás veteményt, mert megdül, lerothad; burgonyát se, mert az csak a szárába nő, s nem fizet; paszulyt, vagy borsót se, hanem vess oda törökbúzát, disznódinyét, kölest, s ha szerfölött trágyás a föld, körülményeid pedig okvetlen szalmásgabonát igényel, vess alakort: ez a sertéseknek jó eledel. A tiszta búzát Sámuel napján már vetheted, a rozsot s őszi árpát hagyd későbbre, s ha lehet mindeniket bükköny nyomára, melyet az őszgabona kiválólag kedvel. Tavaszinak árpát, zabot vess, mint a melyek nemcsak jövedelmező termésüek, s kelendőségük minden időben megvan, hanem szalmája is szecskának vágva, minden más szalmát felyülhalad, szeme pedig hon a lovaknak kipotólhatatlan abrak.

— Szénátokat amugy mezőségi modorban készititek?

— Nálunk csak a legmostohább időjárás alkalmával láthatni barna, szintelen szénát, s még kevésbé megveresedett sarjút. Mi a mai kaszálást, holnap fiokokba rakjuk, hogy füljön; ez a fülés a száradást sietteti, s ha netalán eső következik, az kevésbé barnitja meg, édességéből pedig mit se veszit. Határunkon kevés savanyú széna terem, a tó feneke—melyet kiszáritottunk—maholnap a legjobb nemü szénát fogja teremni. Tova fenn, látsz egy haragoszöld völgyületet?

‚Látom azt.‘

— Legrosszabb szénánk ott termett. Nekem is levén ott egy részecském, a tulajdonosokat rávettem, hogy találjunk módot a veszedelmes kannamosó kiirtására: ők engem felhatalmaztak, én pedig tudván, hogy az a növény ott terem, hol a föld felső rétege alatt viz lappang, huzattam két, elegendő mély és szélességü sánczot, s az oldalaikba vezetett keskenyebb sánczolások által a lappangó vizet beszivárogtattam; azután a felszint polyvával vegyitett murvával vastagon béhintettük, s a másnemü növény magvak is gyökeret vervén, ma már egészen más széna terem, mint annakelőtte termett.

Lehetne még itt sok egyebet is termeszteni, például tarlórépát, czukorrépát, tormát stf. sőt sáfránt is; de mi is csak emberek, még pedig szegény emberek vagyunk, nincs módunk mindent megkisérteni, a mit mások mondnak és ajánlnak. Én részemről, a mi határunkon végig ömlő rendszert csak azoknak ajánlom, a kiknek határa alkrészeiben ezzel egyenlő. Hiába tukmálnám nyakára a parajdi, gyergyói gazdának azt, hogy ő zabja és rozszsa helyett termesszen törökbúzát, s kiirtván fenyveseit, annak nyomát tavaszbúzával vesse be, a mely a mezőségi emelkedettebb helyeket nagyon szereti. Mi is oknélkül vetettünk volna ama haszonvehetlen oldalokra fenyümagot, s az áfonya se teremne meg ott, hol a mi baltaczimünk szépen diszlik. Minden helység külön forditson figyelmet határa alkrészére: a mi egyik helységben nem tenyészik, a másikban dúsan jövedelmezhet. Szükség volna az erdélyi gazdászat előmozditására nézve az: hogy helységenkint álljon elő 4—5 gazda, s kezdeményezze a czélszerüt részint olvasmányok, részint figyelemmel kisérése által azoknak, a melyeket a megkisérlésre üdvösnek tart. Erdély gazdászata ezen alapon rövid idő alatt fel fogna virágozni; mert valamint lehet egy helységet virágzásba hozni, éppen ugy lehetne az országot is.

— ‚Mindazokból, melyet láték, s a miket elmondtál, mi hasznot látsz?

— Igen sokat jelenben, s még több kinálkozik jövendőben. Nem meglepő ez a szép határ? Nem gyönyörrel nézel végig a rendezett telkeken benn a helységben, melynek utczái egyenesre szabvák, s kisánczoltattak? Helységünk adóval, stf: nemhogy hátralékos volna, sőt rendszerint előre fizet. Ejh! nem igy volt régen. Eheztünk, rongyoson jártunk; egyik executio ott érte a másikat. Nemcsak tele volt a börtön gorgoniakkal, sőt a helység tehetetlensége miatt a falúsbirák is ültek börtönben. Isten őrizz! mi volt itt.

— ‚Merész átalakitás! Mielőtt intézeteitekről—hiszem, hogy azok se hiányzanak—szólnál, kérlek mondd meg: mi van oda veteményezve s amott túl, és ismét amoda azon hymalayi magaslatra? Ki tudott ott szántani?

— Azon oldalok, a legidősebb lakosak emlékezete óta haszonvehetetlen legelők voltak, s most a határ fölméréskor gazdái találkozván, miután azok csak az adó kifizetése miatt is megszöktek volna birtokuktól, rávettem a községet, hogy vagy a közlegelőből valamely csekély résznek kiszakitásával cseréljék be, vagy a közpénztárból szerezzük meg. Ily modon vásárlás által a határban öt helyen m. e. 400 hold terület megszereztetvén, már ekéről kellett gondoskodni, hogy az fel is szántassék. Kitaláltam: kihirdettük a községben, hogy a ki legalkalmasb minta ekét készit azon oldalok felszaggatására, azt a közönség 30 évre minden közterü alól fölmenti, felosztván magunk közt az ő illetőségét. Minthogy az a közteherviselés oly nehezen fér nyakára a volt kiváltságosaknak, mindenki ujabb találmánnyal állt elő; de siker nélkül, mert legkevesebb kézmü ismeretök se levén, nem értek czélt. Végre egy vén asztalos az ismert székelyföldi váltóekét inditványozta, ugy, hogy a hegy felőli kerék csak fél magasságú volt. Az oldalok —miután a mezei munka apadt—felszántódtak, s bevetettük azokat tölgy- cserákász- fagyal stf: magvakkal: hintettünk közibe alma, körtve, szilva, meggy magvakat, és sok diót. Hiszed-e, hogy 20 év mulva a községnek gyönyörü 400 □ hold erdője leend?

— ‚Hiszem, mert látom?

— Tova túl pedig azon délnek fekvő oldalban a szőlőhegyünk van. Lehet, hogy hajdan miveltetett, de én csaknem parlagban találtam, s meggyőződvén már az első évben, hogy igen jó zamatú, erős bort ad a mi szőlőhegyünk, azt gondozás alá vettem, vétettem. Még sok hija van a tökéletességnek, de 10 év mulva minta-szőlőnek is merem felajánlani.

— ‚Tán ott termett azon bor, melyből ittunk?

— Ott.

‚Kevés hasonló jóságut izleltem.‘

— Oh! a két magyar hazában sok helyt felséges bort lehetne előállitni. Reménylem, hogy a mint megkezdték a borkiállitást, későbbre hazánknak éppen ezen iparága—melyre most oly kevés gond fordittatik—leend legjövedelmezőbb. Akkor aztán a pálinka-kórság is ki fog halni.

Ezen veszedelmes itala a népnek, a legundokabb és legaljasb találmány a végett, hogy valamely nemzet demoralizálódjék. Községünkben jelenleg 400 háztájnál alig fogyasztatik el évenként 40 akópálinka.

— ‚Fölséges!'

— Amott abban az észak-keletre dülő hápahupás oldalban a község gyümölcsöse fekszik. Növendékek még a csemeték; de jó reményüek. Jer, lovagoljunk oda az én kedvencz mulató helyemre.

Oda lovagoltunk. A 30 hold terület— mely magas töltéssel, s azon élő gyepüvel köritetett—bé van ültetve koczkázva a honban létező mindennemü gyümölcsfával.

— Mit gondolsz Károly; ezen 9000 gyümölcsfa mit fog jövedelmezni, ha a termő kórba lépend?

Nem tudom?

— Tudom én! Községünk egész évi adója jelenleg 4200 pfrt. Ezen adót a gyümölcs állja ki, holott ezelőtt ezen helyet, mint a közlegelő részit, nehány nyakasabb, feldulatta marháival, anélkül, hogy azok is jóllaktak volna.

‚Mimódon szaporitottátok?'

— Kirottuk lélek szám szerint a vad csemeték beszerzését, s mindenik tizedik ház gazdáját megtanitottam az oltás nemeire, azok ismét azt tették az ötödik szomszéddal: végre egész helység bétanult. Most már a kertekben is látható gyümölcsfa, holott azelőtt egy szál sem adott, bár egy tyúknak is árnyékot. Sokat segitett czen munkálatomban a vasárnapi iskolázáson kivül az, hogy a gyermekek számára, kiszakitatott az iskolához közel egy darab hely, s ott a tanitó oly formán gyakorolja tavaszonkint, s juliusban szemzéskor, a gyermekeket: hogy a mely töke megfogamzott, azt őszön, vagy tavaszan az azt oltó gyermek haza viszi, de köteles helyette, ugyan oda ismét mást ültetni és oltani. *) Tehát az egy élő és kifogyhatlan töke. A közszükségletet födező rovatalokat pedig azon törökbúza-föld állja ki, a mely a közlegelőnek ismét egy része. Azt közösen felszántjuk, megkapáljuk, s a pár ezer mérő szemet rendesen jó áron eladjuk: a fölösleges pénzzel, pedig tudjuk mint kell bánni. Például; midőn a vasút Erdélybe behozatalának hire megjött, s a helységek közsegedelmezésre felszolitattak—akkor éppen jó áralevén a gabonának—egyszerre feltudtam ajánlani 1000 pfrtot, a mely töke azóta kamatot hajt. Oh! nékünk még sok egyéb kiadásunk is van, u. m. a jegyzői fizetés, a hidak fenntartása, stf. különösön a katonának sorozattak segedelem pénze. Mert miután akárki meggyőződhetik a felől, hogy a katonaság nem oly osztályzat többé, a melybe kötéllel viszik az ifjút, hanem egy iskola, egy képezde az, tehát, hogy ifjaink ezen, a hon fenntartására szükséges intézetbe telyesebb kedvvel igyekezzenek, a besorozattak számára fejenkint 100 pfrtot fektetünk le, melyhez az illetőnek 8 év előtt semmi ürügy alatt se szabad nyulni, azután, ha tiszta erkölcsi bizonyitványt mutat elő, az öszveg telyes kamatjával együtt sajátja leend, de ha kicsapongó, korhely maradt, vagy ott fajult el az ifjú, az illetőség a közpénztáré; hasonló esetben is, ha az ifjú időközben meghalt.

‚Ennyi czélszerü intézkedés közt, tán kiisfeledtétek a vasárnapi iskolázást?'

— Nem. Jól tudjuk, hogy a fiatal fa könnyebben hajlik, mint a vén, ezért a téli iskolázást kiterjesztettük a nyári időszakra is, megpotólván a tanitó fizetését; s hogy az innen kikerülttek ne feledjék egyszerre a tanulttakat, létesülendőnek tartottuk a vasárnapi iskolázást, a mely ifjainknak annyira szivőkhez tapadt, hogy gúnytárgya a többinek az, a ki csak egyszer is kimarad. Sőt többnyire az atya gyermekével egy székből hallgatja lelkes papunk oktatását.

— ‚Mindezek kivitelében ellenvéleményükre nem találtatok?'

— Sokra, a kik mindenféle árményt koholtak, s felisgyújtottak. Legtöbb került ki a kis birtokosok közül, a kik a proletariusokat felhasználták. Ezeknek ugy álltuk útját, hogy legelőbb megállitottuk azt: hogy a községben négy korcsma elég; azután, ha valakinek hitelezneek, azt nem követelhetik. Ha nyárban esti 9 óra—s télben 7 óra után italt mérnek, 5 frtig, ha gabonáért, tyúkért, lú-

*) Igen életre való eszme! Szerk.

dért stf. italt adnak, hasonlóan 5 frtig büntettetnek. Igy a proletariusak tivornyázó tanyái bezárodtak. Hogy pedig a helységnek is jövedelme legyen, ezen, s hasonló feltételek alatt, a korcsmák jövedelmét 3 évre 3000 pfrtot haszonbérbe adtuk. Az alatt jobb oldalú intézeteink szaporitván, a korcsmák gyérebben látogattattak. Minő hatással volt ezen intézkedés? A korcsmák haszonbérlője, valamint az egyetlen khereskhedő, ki ringy-rongy kelméit gabonáért vásáron árulta—a községből küldés nélkül is szép csöndesen kiköltözött. Bizony barátom! itt kezdetben a nép jólétének antikrisztusai miatt sok veszélynek voltunk kitéve. Leggazabb eljárás volt a gyújtogatás, a melynek ugy vettük elejét: hogy jég- és tüzkár ellen vagyonunkat biztositottuk. Továbbá, minden gazda köteleztetett készitetni egy kissebb rendü vashorgot, s minden tiz ház egy első rendü vashorgot; minden husz ház egy kézi vizfecskendöt; az egész helység 4 nagy vizfecskendöt; azon felyül Pestről hozattunk egy derék vizlököt. Hiszed-e, hogy a két első évben a vizfecskendők csupán a korcsmai—és verekedési — meg a határdulási kihágásokból került ki? De ma már hálá Istennek—10 forintot se vennénk be azokból.

— ‚Édes Palim! Ki hitte volna?!'

— A szükség, a körülmények és azon elhatározott akarat: hogy a maga örjáratát kiki állja meg, vezettek engem a czélúl tüzött úton.

Ezen beszélgetés közt az estalkony meglepett. Haza lóvagoltunk.

Jernyeinél többen voltak: akkor tudtam meg, hogy ő községi biró. Egy ember jelentette, hogy szomszédja—három kiskoru árvát hagyván maga után—meghalt. Ő azonnal gyámról gondoskodott, elöhivatta az árváknak legbecsületesb rokonát, s miután elibe terjeszté, hogy az árvákat ugy nézze, mint saját gyermekeit a hátra hagyott jók lefoglalására biztosokat nevezett ki.

— Barátim! mi az egész község, atyja gondviselője tartozunk lenni az árváknak. Önök azon fognak igyekezni, hogy a szülöjökről hátramaradt felkelhető vagyon minél magasb áron adódjék el. A pénz itt tökésitetik.

„Tudjuk!" feleltek rá.

Igy kezeltetvén az árvai töke, az árvai pénzeket nem eresztik ki kezükből, nehogy azok, midön fölnevekednek, pörlekedés által jussanak illetőségükhez.

Azután még többet is megtudtam Jernyeitől. Például az ő szobájában volt az olvasó hely, valameddig mást bérelhettek. Azok a kik ott voltak, nem panaszra gyültek fel, hanem olvasás végett. Járattak hat hirlapot, s csinos kis könyvtáruk is volt. Éppen most hozott egy ember egy halom apró könyvecskét: azok a közelebbi vizsgálaton lesznek kiosztandók. A szülök azokat öszvetétel útján hozatták; de a gyermekek—mit sem tudván—ugy veszik mint jútalmat, a mit köztök a falusbiró fog kiosztani. Ezen eljárás alig kerül a szülöknek nehány garasába, s minden vizsgálattételkor ismételtetik. Egy az olvasók közül, a Kolozsvári Közlönyben éppen a községben felállitandó magtárak ajánlatára nyitott, s végig olvasván a czikket, azon jegyzést tette.

„Hála Istennek! a mi falusbiránk erélyes föllépése következtében, köztünk ez életbe lépetett. Biró úr! valjon hány köböl gabonánk lehet jelenleg?"

A jegyző, egy derék ifjú felszólalt:— Éppen ma vettem számba, s igy könnyebben megfelelhetek. A másod évi termésből még 200 köböl, a tavalyiból 500 köböl búza és 100 köböl törökbúza van.

— Következő vásárnapon 600 köböl eladandó, s a magtár kiszellözendő, hogy az új termésnek elegendő, s tiszta helye legyen.

‚Hány köböl gyül be magtáratokba?'

— 1600 lélekre ugyan annyi mérő az alsó betétel; azon felyül nyugta mellett akár mennyit betehetni.

„Inditványom volna tks urak, s barátaim! — meg szólalt egy nem nadrágos polgár.— Mi rég óta, már több éve, hogy itt alkalmatlankodunk a mi jó birónk házában, a mely igaz, hogy éjjel nappal nyitva van; de a mi sok, mégis sok! Ennél fogva jónak, czélszerünek látom egy más helyiség kibérlését."

Mind helybehagyták.

„Például a Karádi úr puszta házát, melyből a szatócs elszökött."

Helyes!!!

— Köszönöm barátim! én tovább is örömest látom önöket. A mi olvasó egyletünk nem is átalános, hogy e végre a közpénztárból — a melyhez mindenkinek joga van — elsajátitsunk.

„Gyüjtünk rá.“

„Jegyző úr! Sziveskedjék jegyezni ajánlatunkat. Én adok egy mérő búzát.“

— Én törökbúzát!

— Én szénát!

— Száz fő káposztát!

— Egy kupa mézet!

— Két lúdat!

— Két réczét!

— 10 font dohány árrát!

— Egy kalangya kendert!

— Tiz tójást!

Az ajánlat igy tartott, s végre annyira emelkedett, hogy öszvevettetve, a kibérlendő szoba, bizonyosan olcsóbb leend; a fölösleg tehát könyvekre lesz forditandó.

Láttam, hogy csak akarni kell, s minden van.

Ezen tárgy annyiba maradt. Ki-ki igyekezett valamely újabban érkezett hirlaphoz jutni. Hölgyi úr azok egyikében, Szentkirályi Gábor barátunk tagositás mellett, szolló remek czikket találá. Miután végig olvasta, annak bonczolásához kezdtek.

— Bizony! már ideje, hogy mi is tagositsunk meg: jegyzé egy öreg birtokos — mert, jóllehet, hogy határunk szépen diszlik, még se tagadhatjuk azt, hogy a szerte fekvő földdarabok tömérdek munka időnket ellopják.

— Ugy van! — Helyeslik a polgárok.

— Azt sem tagadhatni, hogy a sok apró föld körül sok borozda hagyandó, a melyek egy helyt levén, szépecske jövedelmet biztositnának. Én öszvetétel után borozdáimon 100 pfrt. árrú komlót tudnék termeszteni.

Én is!

Én is!

Mindenik tudná valamire forditni.

„De már csakugyan eljött az ideje a tagositásnak.“

Hát azután a jóhainkkal mit csinálunk?

„Most mit csinálunk! Hagyjuk fenn a közlegelőnek azon részét, a melyen most legelnek. Igaz, hogy nem tarthatunk annyit, mint eddig, de azok a jó legelés mellett mind bárányt mind sajtot és gyapjút jobbat és többet fognak adni.“

Aztán megtanuljuk a tehén tejből sajt készitést.—

„Ugy van! Ezen csekély ok miatt a tagositás nem huzódhatik.“

Hát azután a birtoktalan osztály hová lesz?

„A hol most van! söt mérhetlenül jobban leend állapotjuk. Dolgozni való mindenkor találtatik.“

„Jól mondja Tali úr! A tagositással ne késsünk. Lépjünk fel!“

Jernyei karon fogván, ezt sugta.— Lásd barátom! ezen polgárok, tiz év előtt ha mondtad volna, hogy tagositsunk, kivertek volna a faluból.—

„Hát a fiatal erdőkkel, szőlővel s gyümölcsössel mit teendünk?“

— Azok, a községé levén, fenn hagyatnak.—

„Helyes! Tagositsunk!“

— Minő alapon? Sorshuzás, választás, vagy becslés alapján?

„Becslés alapján!“

— Tagositunk uraim? A végre pénz kivántatik.—

„Pénz!? Valljan mennyi?“

— Határunk, a tagositás alá nem jöhető holdakon kivül, m. e. 5600 hold.

„Tehát — felszólalt egy kopasz székely — ha fölmérik holdját 30 pkrért, szükségeltetik 2800 pfrt.“

— Ezen öszveget honnan szerezzük ki?

„Kérjük fel a falusbiró úrat, a ki azonnal kész lesz elfogadható tervével.“

Jernyei azt ajánlotta hogy ne rojják meg érezhetőleg magukat, hanem minden, ezen évben vegyülendő termesztményjük $^1/_{50}$ részét tegyék le e czélra s aztán jövőben hozzá kezdhetnek. Azt is ajánlá: hogy a jegyző, egy alorvos és egy másod tanitó számára illő birtokot és telket szakitsanak ki. Hajdan őseink kórában az érdemet a királyok is birtok átszállitásra méltatták. — Ezt is helyben hagyták.

„Az erős akarat fél — tett — mondá egy hadvezér“ s igaza volt.—

* * *

Más nap megérkezett Jernyeiné s vele egy gyönyörü hölgy: mindkettő egyszerü falúsi öltönyben, kerek rizs-kalap-

pal fejükön. A közös bemutatás megtörtént. Jernyeinö még emlékezett rám, Julcsa, fekete nagy szemeit lesütötte, hoztak magukkal egy 4 éves leánykát, kinek szülöi a Klára atyjánál hoszas ideig cselédkedés után elhaltak: az árvát Jernyeiék vették pártfogás alá.

Oh! a kis Gizella!... Ha ő volna?! Jernyei a gyermeket ölébe vevén, hévvel csókolgatta, neje cselédet szólitott, s azonnal a kisdedovóba futott vele.

‚Erről még nem hallottam.'

— Emlitését is fölöslegesnek tartottam, azt gondolván: hogy te rólunk föl se teszed, hogy azt nélkülözzük. Sok munka idövel megajándékozza ezen intézet az anyákat, kik gyermekeiket egy biztos nevelő kezei közt örömmel hagyják; aztán a gyermek, lehulván az anyai emlöről beletanul, hogy társas körben kell élnie, midön egyszersmind az illemet is megszokja. Ez az alapja a növelésnek.

Mig Jernyeinő az ovódában volt, történt ám a cselédek közt lótás-futás: söpörtek, a teheneket kefélték, a majorságat étették stbf. Visszatért a nő, s kedvencz mosott teheneit vette szemügyre, a melyekkel meg levén elégedve, a kertet járta körül. Julcsa az alatt a tejes és tejfölös edényeket vizsgálta. Semmi hiba! Ki találna hibát ott, hol a gazda és gazdasszony, a rend és pontosság mintája? Az orda és túró finom volt: készités módjára a bácsot = (juhász) Julcsa tanitotta. Erre Jernyei azt jegyezte meg: hogy a juhnak nagy kiterjedtségben tartása a határok átalakulása miatt egy időre hanyatlásnak indult, ő se tartaná oly feles számmal, ha a trágyáját nem használhatná: másként leend az a tagositás után. Ellenben a méhtenyésztésről nem úgy gondolkozik: fölemelte az anyakasok számát 200-ra, s minthogy jelenben halommal áll a községérti teendője, maga még nem állhatott melléjök: csak a lehető egyszerüség mellett künn a mezöben gondoztatja, ott egy elöttök elterülő oldalos helyen m. e. 2 holdnyi tért haricskával szokott bévetni egy évben négy izben, hogy a méhek minden szakaszában az évnek elegendő és fris mézet gyüjthessenek. Elad rendesen 200 vedret, a miből béveszen 800—1000 p. frt. Azt mondá, hogy megtörténvén a tagositás, méhkasait azonnal gazdaságossabban rendezendi, már is sok alapot szerzett a méhtenyésztök újabb irataiból.

Jernyeinő később a majorságokat vette vizsgálat alá, s engem karon fogott, hogy gyönyörködjem vele, azoknak különböző szinében és lármájukban. Oh! én már több élvet találtam ekkor Julesa kellemében.

A külső udvar, a házinő ismert hangjára, megtelt pulykával, lúddal, tyúk-kappannyal. Hát az a tábornyi csirke?

„Ez az én gyönyöröm! — mondá a kellemes nő — ez a háztáj mészárszéke."

‚Réczét nem látok!

„Nem tenyésztek réczét, hálátlan. Tömérdeket fölemészt, mindig lármáz, keveset tojik, s húsa alig ér föl egy jól kihízott csirkével. Igaz, hogy jó izü a zsirja, de mig élvezhetjük, háromszor megemészti az árrát.

— ‚Vétek lett volna Pali, hogy ti egymásé ne legyetek!

— Hadverés, házasság Isten dolga!

A mai est rám sok élvezettel várakozott. Ott volt, asztalnál is szembe ült velem Julcsa, kinek jellem tisztaságáról nemcsak a hallottak- hanem a látottak után is meggyözödtem. Szegény hölgy — gondolám, de hát nem elég szegény volt bátyja is. Érzettem, hogy Isten engem boldoggá teend.

Gyakori látogatásom Jernyeiéknél meggyözték öket affelől: hogy az nemcsak érettök történik. Midön megkértem az árva hölgy kezét, Jernycinö igy szólt hozzám:

„Tudtam édes H..... úr, Julcsa szemei tüzesebbek voltak már az első találkozáskor, hogy sem az én majorságaimra forditandó figyelmét el ne perzselték volna."

* * *

Egy komor öszi esös napon arámhoz szekereztem; nyugot felöl éles szél vágott szembe, mintha borotvával hasogatnák arczomat. Elöfogatosom lassan hajtott: nem is lehetett jobban a kerék gázló sárban. Egy, az én fogatomnál jóval alábbvalót utólértem, s nóha nem láttam az abban ülöket, beszédjekből kivehettem: hogy férfi és nő.

— Micsoda falutérünk el legközelebb? —kérdezte a szekérből egy férfi hang a lovakat pattogtatót.

‚Gorgon!

„Hah!“ e női hang volt.

— Mi baj?

„Semmi.... De ez a Gorgon!... Alszol kis leányom?“

„Nem.“

„Ne menjünk oda“ szólt a nő.

— Hát hova menjünk!! Ládd, mily gaz idő lepett meg.

Igaza volt, az eső jobban kezdett ömleni.

— Itt előfogatot kell szereznünk, mert ezen karácsonig se érünk Ordódra.

„Miért is megyünk mi oda, tulajdonképpen?“

Miért? Hát mit eszünk, ha valamely állomást nem foglalhatunk, he? úgy tudom, hogy a lovaslegénység megürült. Te eljösz velem, s a kis Gizellát is...— Gizellát!....

— Magunkkal visszük, ott szörnyű inséges állapotunkat lefestjük, s valaki tán könyörül sorsünkon. De ezen előfogattal későn érünk oda, s ha miattad ettől is elmaradok, higyj nekem! megkékül a hátad.—

„Nem bánom hát, menjünk akar Debreczenig!“

Úttársaim előfogatossa megállt, lovait meghőkölte, az enyém jó borra-valóért három barnáját megcsapdosta, s úgy elhajtatánk a megrekedtek mellett, mintha soh' sem láttuk volna őket. Jernyeinél kipihentem, pipára gyujtottunk, jó bort ittuk, szép arát öleltem, s az útban hallottakat elfeledém. Későn lehetett az idő — mintegy — mikor éppen ezen sorokat irom — 11 óra — midőn az éjiőr, egy átázott, keresztülfázott, kuszált hajú, fakó bajszú, rezes orrú, könyező savószemü vézna alakot bévezetett.

Biró úr! kérem ássan — szóla az éjiőr — ezen, Isten tudja mifélét az úton fogtam fel: ott ácsorgott, pedig még most nem érik a cseresznye, a szőlőt meg, már leszedtük.

‚Hogy hivják önt barátom?‘ — Kérdezte 34—36 éves, magas, férfiasan barna biró, amannak ellentéte.

— Engem?... Izének... Krasznukorszkis Boldizsárnak.

‚Útlevelét!‘

— Parancsoljan tktes, nagy tiszteletü biró úr! aztán legkedvesebb pártfogó uram.

Nevethetném volt. Jernyei, mintha egy hadsereg előtt állna, komoly maradt; a nők nem birtak magukkal, az előszobába futottak, s onnan hallám nevetkezésöket.

Jernyei az útlevelet olvasta, Boldizsár meredt szemmel, tátott szájjal bámult az izletesen rendezett, tisztán tartott butorokra.

‚Itt irva van édes barátom, hogy ön Ordódra útazik.‘

— Igenis szolgálatjára, Nem méltóztat velem parancsolni? Oh! én ezer örömest...

‚Továbbá! ön útazik nejével, és egy 8 éves leánykával.‘

— Oh! mind úgy van. Ott van az én legszebb, szeretetre méltóbb nőm. Oh! mikor valamit kérek, mikor valamit akarok kivinni, csak nőmet a szépet, az angyalit tolom előre, a ki rendesen teli kosárral tér vissza. Pedig én már sokféle voltam: például, napdijnok-segéd, borbélylegény, kikiáltó, hajhász, szinlap-osztó, valódi előadó is. Oh! én mindenben jártas vagyok!

Nem tudtuk: nevessünk vagy sajnáljuk a jámbort.

— Ha most itten volna nőm, ő állna a nagy tiszteletü — oh! nem! a nagyságos biró úr előtt — ámbár kissé már megütődött — képes volna kivinni azt: hogy mélyen tisztelt biró úr nemcsak derék előfogatot parancsolna számunkra reggel Ordóig, sőt fölséges vacsorával is ellátna, a mit lenyomtatna egy pohár jó bor.

‚Klárám! hozz fel egy üveg bort. Julcsa! gondoskodj valami hideg sültről.

A nők, szokva lévén az ily ellátással, Jernyei kérését rögtön készséggel teljesitették.

Útasunk nyelve megeredt, s annyit össze-vissza beszélt, hogy a nők nevethettek hozzá.

Végre Jernyei azt mondá, hogy minden útazót személyével látni kötelesége, tehát vezesse bé nőjét s leányát is: útlevelét csak azután láttomozza, előfogatról is csak akkor rendelkezik.

Boldizsár a harmadik pohár bort is lenyelvén, vérmező szemét hátraforditotta.—Dej-szen! ha még sem jön a nagyságos biró úr, meg a méltóságos bíróné asszony, és a kisasszony tiszteletére, majd adok ám neki! — Mint akármely szarka, megfordult sarkain s kiugrott. Jernyei az éjiőrt lámpával utána küldte.

A nők most szabadon kinevethették magukat, főképpen, hogy őket egy oly érdemes, sokat látott, tapasztalt egyéniség

megnagyságolta. A jelenet Jernyeit is magas kedvre deritette.

— Csak előre!... Nem akarsz!? Jó kedvem van..... Ismered ökleimet?.... Aztán a ngos biró úrnak, meg a méltóságos asszonynak kezet csókolj!... Érted?.. Előre! —

Ily magánbeszéd hallatott a tornáczról. Azt gondolták előbb, hogy érdemes Boldizsár úr a lámpa-tartót nógatja, de meggyőződvén, hogy biztató szavai más valakihez intézvék, Jernyei sietett az ajtónyitással, a melyen egy nagyon vásott burnuszféle felöltőben Boldizsár egy nőt erőtetett be, maga egy leánykát czipelt, a kinek egyik lábbeliét a sár visszatartóztatta: tehát mezitláb érkezett. A nők a zive feljajdult, s a szép gyermekhez rohantak.

Már most ugyan ki nevetett volna?! ‚Iza!!!....

Az erős férfi hátratántorodott.....

Néma esend következett.....

— Nem jósoltam-e meg: hogy ha meglátja őt tisztelt biró úr, minden meglesz? Előfogat és vacsora! — az őrhöz fordult — hejh földi! eredj, mond meg az én előfogatosomnak ott künn, hogy hajtson ide bé; itt reggelig a falusbiró úr szivességéből jó szállása leend. Nó! egy, kettő!... No feleség! — nejéhez hajolt — szólj valamit. Add elő szépen a mi nyomorúságos voltunkat.

Látván a jelenetet, megfogtam Boldizsár uram kezét, őt hátravezettem, s fülébe sugtam: Hallgasson ön! most az indulatok müködnek. Legkisebb háboritás,... s ön mielőtt megkapta volna, már elvesztette a mit keresett. Ezen óra óta én vagyok ön főnöke.

Boldizsár a meglapult nyúlnál csöndesebb lett: kezem után nyult, hogy megcsókolja. Ujjamat mozditottam, s ismét meglapult.

Jernyei a gyertyát az asztalra tette, s tenyerét homlokára görcsölte. Iza úgy ált, mint egy bünbánó, s a gyermek, Klára és Julcsa karjai közt.

A hallgatás még mind tartott.

Jernyei egyetlen szó vagy lélekzetvétel nélkül Gizellához lépett, szeméből egy könyet törült ki, s a gyermek kezeit megfogván, Klárához igy szólt:

‚Nöm! ez a mi Gizellánk!‘

„‚Enyém ő! — válaszolt a nő — te rosz atya. Hát eddig nem tudtad fölkeresni ezt a szép gyermeket?“‘

‚Klárám?!‘

Jernyei neje előtt térdre borult, s könyüit annak kezére hullatta. A ki egy községben 1600 lélekről tudott gondoskodni, gyermekét az inségben hagyta, a ki 1600 testre ünneplő új ruházatnak beszerzését szivén hordozta, az egyetlen gyermekét mezitlább, térdig sárban hagyta gázolni.....

‚Klárám! tiéd lesz ezen gyermek?‘

„‚Örökre!“‘

Úgy sirt mindkettő, mintha koporsóba fektetnék azt, a kinek számára Julcsa a pehely ágyat készité, hogy hasonlóban háljon, mig élete tart.

Az a sirás oly ragályos: a kik előbb nevettünk, most mindnyájunknak könyben úsztak szemeink. Csak Boldizsár ült meglapulva.

Iza zokogott.

— „Oh! miért nem halhatok meg itt, ezen perczben!‘ sohajtott a szivből bánkodó nő.

Jernyei hozzá lépett, ő térdre omlott.

‚Keljen föl Iza! — (fölemelte —) Látom, ön szerencsétlen csillagzat alatt született. Ön állapotján alig segithetek. Gizellát hagyja nekem: e föld kerekségén jobb kezek közt nem hagyhatná. Nőmet nem áldotta meg az ég gyermekkel, de több oly nevelő nem találkozik.‘

Iza Jernyei vállára borult. Mit érzett az én barátom ezen perczben, nem tudom képzelni; de gondolom, hogy a multaknak fátyolképe még egyszer megújult emlékében. Nem lágyult, hanem szépen — mint atya szokott gyermekével — megsimitotta a nő arczát, s folytatta:

‚Ne vigye gyermekeinket a nagy világ tengerére: szép ő, s ön nem fog eléggé örködni felette.‘

„Itt hagyom! itt hagyom! Viselje ön gondját: legyen az ártatlannak atyja és neje anyja. Én úgy se vihetem hosszasan.... leéltem az élet javát s szülőim vagyonát.... eltékozoltuk.“

Boldizsár felsohajtott: csak az a kár, hogy nekem abból nem jutott! Intettem — ő meglapult.

Iza..... Klára lábaihoz rohant.

— „Asszonyom! ezen gyermek boldog-

ságom, szeresse öt! Oh! kegyed szeretni fogja öt; kegyed férjét is szereti, kitől szerelme viszonoztatik.... Hah! ez a jólét!... ez a gazdagság:... ez a kényelem!.. Ah! minden enyém lehetett volna...“

Ismét keservesen zokogott: és a két nő vele együtt.

A vacsora feltálaltatott. Iza nem nyult hozzá; de Boldizsár hatalmasan küzdött. Elmulván végre éjfél és a viszontlátás első benyomása, a beszéd közönbös tárgyakra tért át. Hajnalott mikor feküdni készültünk.

Az én búcsum csókkal végződött, Iza zokogással, Gizella még aludt: kerekded arcza anyja könyüiben fürdött, Klára is sirt. Jernyei, mint köszál a hánykodó tengeren: arczán egyetlen vonás se változott. Izaura megragadta kezét, s hirtelen megcsókolá.“ Nem tudtalak méltányolni: nézd most, kitől kell szenvednem. Légy atyja Gizelánknak: neveld öt más iskolában, mint engem növeltek.“

Jernyei nem változott, nem ingott, hanem észrevétlenül Izaura burnuszába egy tárczát csusztatott. Hallottam azután Boldizsártól, hogy abban 300 pfrt volt.

Elhajtattunk.

Izaura az útba elbeszélte: hogy Jernyeitől elválasztatván, összekelt azon ifjúval, a kivel töle megszökött, s atyja csak hamar elhalván, annak hagyatékát fölemésztette a vig élet. Ezután a fiatal ember hagyta öt el, s később Boldisár vette pártolása alá: már négy év óta osztja vele a szörnyü nyomoruságos falatot..... Oh! az a Jernyei!.. Mi van nála!... Én nem reménylek több jólétet... Szerencsés estvém volt; leányomat jó kézbe tettem le. Ugy-e uram! ön is fordit néha néha atyai pillantást az én gyermekemre? — Biztattam a szegény anyát, a szerencsétlen aszszonyt — Szeressék önök Gizellát — folytatá — nem kérek többet az életben. Engem feledjenek el, mert én rosz.... bünös nő voltam... Oh! ez az élet!... Oh! azok a csábok!... Oh! az a növelés.... Fázom, uram, ugy fázom!...

Ordodra érkeztünk.

Izaura ágyba feküdt.... Kiszenvedt! gyermeke jó kezek közt van!...

Boldizsár a 300 pftot kezéhez vette. Kénytelenittettem a szolgálat alól feloldozni, mert soha sem lehetett józanon látni.

Izaura sirjára a nemes lelkü Klára emeltetett egyszerü emléket.

Sok hasonló falusbirót és sok ily angyal nőt mint Klára — adjon az isten a két magyarhazának.

FÖTI DAL

Koszorus költőnk VÖRÖSMARTY MIHÁLYtól.

Fölfelé megy borban a gyöngy
Jól teszi,
Töle senki e jogát el
Nem veszi.
Törjön is mind ég felé az
A mi gyöngy,
Hadd maradjon gyáva földben
A göröngy.

Testet éleszt és táplál a
Lakoma,
De a mi a lelket adja:
Az bora.
Lélek és bor két atyafi
Gyermekek,
Hol van a hal, mely dicső volt
És remek?

Vig pohár közf édesebb a
Szerelem,
A mi benne keserü van
Elnyelem.
Hejh galambom, szöke bimbóm
Mit nevetsz?
Áldjon meg a három Isten,
Ha szeretsz.

Érted csillog e pohár bor
Érted vív,
Tele tüzzel, tele lánggal
Mint e szív.
Volna szívem, felszökellne
Mint a kút,
Venni töled vagy szerelmet
Vagy bucsút.

Hejh barátom, honfitársam
Bort igyál,
Vig, komor, vagy csüggeteg vagy,
Csak igyál.
Borban a gond megbetegszik,
Él a kedv,
Nincs a földön gyógyerőre
Több ily nedv.

Borban a bú, mint a gyermek
Aluszik,
Magyar ember már busult sok
Századig.
Ideje, hogy ébredezzen
Valaha:
Most kell neki felvirulni
Vagy soha!

Bort megissza magyar ember
Jól teszi;
Okkal, móddal meg nem árthat
A szeszi.
Nagyot iszik a hazáért
S felsivit:
Csakhogy egyszer tenne is már
Valamit.

No de se baj, másképp leszen
Ezután;
Szóval, tettel majd segitünk
A hazán.
Ha az Isten úgy akarja
Min magunk,
Szennyet rajta és bitor bünt
Nem hagyunk.

Rajta társak hát igyunk egy
Huzamost;
Bú, szerelem, házi gondok
Félre most;
A legszentebb, legdicsőbbért
Most csak bort,
De ha kellend, vérben adjunk
Gazdag tort!

A legelső magyar ember
A király:
Érte minden honfi karja
Készen áll.
Lelje népe boldogságán
Örömét,
S hir, szerencse koszoruzza
Szent fejét.

Minden ember légyen ember
És magyar,
A kit e föld hord s egével
Bétakar.

Egymást értve, boldogitva
Ily egy nép
Bármi vészszel bizton bátran
Szembe lép.

Ellenség vagy áruló, ki
Hont tipor,
Meg ne éljen, fogyjon élte
Mint e bor.
Áldott földe szép hazánknak,
Drága hon,
Meg ne szenvedd soha öket
Hátadon.

S most hadd forrjon minden csepp bor
Mint a vér,
Melyet hajdan frigyben ontott
Hét vezér;
S mint szikrája a szabadba
Felsiet,
Úgy keresse ohajtásunk
Az eget. —

Légyen minden ohajtásunk
Szent ima,
S férfi keblünk szent imáink
Temploma.
És üritsük a hazáért
E pohárt:
Egy pohár bor a hazáért
Meg nem árt.

Érje áldás és szerencse
Mindenütt!
A hol eddig véremésztő
Seb feküdt.
Arcza, mely az ősi bútól
Halaványi,
Felderüljön mint napfény a
Vész után.

Hü egésség tartsa össze
Fiait,
Hogy leküzdje éjszak rémes
Árnyait:
Künn hatalmas, benn virágzó
És szabad —
Bizton álljon sérthetetlen
Jog alatt.—

S vér, veriték vagy halál az,
Mit kiván:
Áldozatként rakjuk azt le
Zsámolyán;
Hogy mondhassuk csend- s viharban:
„Szent hazánk!
Megfizettük mind, mivel csak
Tartozánk.“

DERÜRE BORU, BORURA DERÜ.

(Erdélyi életkép).

10

ARANYNYAL JUTALMAZOTT

PÁLYAMŰ.

Dr. Oroszhegyi Jósá-tól.

Ezer nyolczszáz ötvenben egy vándor érkezett Deés városába; senki sem tudta, honnét jö, ő maga nem tudta, hova szándékozik. Egyéniségére nézt, a harmincz és negyvenet közvetitő években, teljes erőben diszlő férfiu, kopott öltözetben, bánatdulta arczczal. Gyakran látták öt a Szamospartján, a Kodorpatak mellékén, vagy a deésaknai kopár hegyen, majd a közel erdőségben magánosan bolyongani; de a merengőt senki sem szólitotta meg; ő maga került minden emberi lényt.

E szép Erdélyt, eme görbe kis országot oly gyakran szemlélte meg bérczeiről, hogy majdan az egészet ismerni látszott, s minden társaságtól elvonultában, csupán a nagy természettel lépett szoros komoly viszonyba. El el bámult a Csicsóra és Cyblesre, tova a beszterczei havasokra, viszsza a nagy Meszesre. Mind e tömeg hegység ugyanannyi és épen oly nagy eszmét keltett lelkében, — talán épen oly nem mozdithatót, oly kivehetetlent. Nagy lehetett gondja; mert ennek nyomai kidőltek magas homloka redőin. — Ő csak ugy tengett a vidéken... Minden nap más hely volt a tanyája, minden éjen más menedéke!

Egy derült tavaszi napon maga elé vette ama hegylánczolatot, mely a két Szamos közén Lekencze és Régen felé terjed; s ment azon épen oly czéltalanul, mint másszor és többször más vidékeken; futni talán a bajtól, mely öt üzte.

A mint uttalanul egy kies kilátásu hegylejtőre érkezik, tekintete önkénytelenül megakadt a felé fölkanyargó ösvényen. Ezen két gyermeki alak haladt enyelegve fölfelé; fiu egyik, fürge leányka a másik; ismételt kedélyes kaczagásuk el végig hangzott a völgyben; meg meg kergették egymást, s ujra le-le ültek nagyokat nevetni. Oly különös érzés lepte meg az utast ez elfogulatlan jó kedv láttára, hogy minden ujabb hangra ösztönt érzett, hogy maga is nevessen; talán nagyon rég óta először.

Megállott, s megvárta a pajkosokat. Ezek rózsás kedve még az idegen láttára sem csilapult; söt a mint hozzá érkeztek, még huzamosabban nevettek, hol egymással szemközt, hol az idegenre nézve.

— Jó kedvetek van gyermekek! szólt hozzájuk nyájason.

— Vagy igen ám! — viszonz a pajzán fiu mert van okunk rá. De ugyanazon perczben a fiu nyakára csimpeszkedett a kis leány, s tömzsi piros ujjaival annak ajkát verte, hogy beszéde csak dadogássá vált; semmiképen sem akará hagyni, hogy többet beszéljen. — Azonban ez hamar kiszabadult karjaiból, s elöbbre futva: Megmondom, megmondom, csak azért is —— ellenkezék a kis leánynyal.

Jer fiam jer, mondd meg nekem, mond viduló kedvvel az idegen. Ekor a kis leány elbájoló hizelgéssel simult az idegenhez, s oly kedves kunyorálva szólitá.

De bácsi kérem szépen, ugyé nem haragszik meg?

Nem, nem, kedves leányka, de szeretném tudni.

Prikulics! Prikulics!! kiáltott erre a fiu, s meszsze futott.

No lássa bácsi! hát mert meszszéről ugy látszott, mintha bácsi nem ember volna, azt találtam mondani, hogy ott jön a Prikulics ni!! aztán egyikünk sem mert jönni; csak ugy kergettük egymást, mig észre vettük hogy bácsi csakugyan ember, nem pedig kisértet.

Az idegennek ugy megtetszett e kede

előadás, hogy a leánykát keblére ölelte, s a közben odaérkezett fiut szivélyesen megsimogatta.

S most hova szándékoztok?

Apánkhoz a szántóra.

Mit vettek?

Törökbúzát.

Menjek én is veletek? kérdé barátságosan az idegen.

Nem bánom. Viszonz vállvonitva a fiu.

Jöjön, jöjön édes bácsi, mond meglepő ragaszkodással a leány.

És hármacskán egyről másról terécselve elindultak. — Az ösvény más völgybe vezetett. Ebben sürgő mezei munkások foglalták el pásztánként a szántó területet. Köztük, egy borozdán, négy ökör nyomában tisztességes őszbe csavarodott férfiu, azok sorából, kik hajdan a kiváltságos osztályhoz tartoztak, fogta az eke szarvát, s ugy látszott, nem kevés megelégedéssel legeltette szemeit a végzett munka sükerén.

Idegenünk ‚jó nap'pal köszönté a munkás férfiut. Ez kivonta zsebkendőjét, letörülte arczverejtékét, s e közben egykedvüen veté oda a ‚fogadj isten't. Másképen bánt hozzá futó gyermekeivel: a fiut jól fülön csipte, hogy az amugy sikoltott bele; a leánykát pedig ölbe kapta s jó markosan meglapogatta domboru részét. E volt szeretetének nyers, de csalhatlan tanusága.

Hogy foly a munka nagyjóuram? kérdi az idegen.

Jobban folyna biz a, ha többen volnánk. Hát az ur mi járatban?

Legközelebb csak eddig, ezekkel a kedves gyermekekkel; különben Isten tudja, hol lesz megállásom.

Értem! Tehát azok közől való. Bizony, én meg,— ne vegye rosz neven, ha magyar ember létemre — azt mondom, jobb lenne egy helyt megállapodni.

Hogyan? Mindenfelé üldöznek; sehol sincs maradásom.

Az legkisebb; csak akarni kell a dologhoz fogni; a megtelepedett munkás embert nem háborgatja senki. Én vagyok a biró! én tudom legjobban.

Biró ur?! mond mélyet lélekzelve az idegen. — Fél éve már, és még ily nyiltságra nem találtam. Az ön szava jó tanács, és biztositék egyszersmind.

Mennyiben becsületes embert illet.

Az idegennek könybe lábadtak szemei. Rövid merengés után kezet nyujtott a birónak.

Fogadja tehát becsületes ember parolájját, hogy én ön ótalma alatt az élettel megprobálkozni kész vagyok.

Szeretem hallani. Tehát részemről áll; a többit majd meglássuk.

S az egymásnak még idegen két férfiu sziv szerint megrázta egymás kezét.

Mig a gyermekek, kiket elevenségük folyton zaklatott, vigan játszva tova futkostak, az ökrök déllőre kiereszttettek, s a két férfiu a mesgyén maradt gyepre telepedett. Nem sokára egy posgás szolgáló leány érkezett nagy lihegve, s több kosornyában hozott szilkéből párolgó étkeket rakott elő. A gazda vendégét szivesen meghitta ez istenáldása elköltésére; mihez emez segiteni egyátalán nem vonakodott. Ez izletes ebédkezésközben beszédük mint legtermészetesebben csakhamar a mezei gazdálkodásra tért.

Az idegen némi észrevételeket tön a nagyobb gazdaságoknak az ujabb birtokviszony által okozott hanyatlásáról; mig ellenben a gazda ez észrevételeket mellőzvén, a kisebb birtokok iránti nézeteit adta elő. Szerinte épen az nagy csapás a gazdálkodásra, hogy a birtok az eddigi nemesség szaporodása s ősi jogainak messze szétágazása miatt annyira elaprósodott, mint azt ma látjuk. Ne mondja — ugymond — senki, hogy a büszke nemesség egyátalán tunya s balvéleményekben meg rögzött. Sokat figyelhetni közte, hogy pitymalattól napestig, söt éjjel is folytatott szorgalommal alig halad annyira, hogy életét további fáradalmakra tengethesse. A nem boldogulhatás oka nem annyira benne, mint inkább környületében keresendő. Ez meg a következő három, u. m. birtokziláltság, iparfejletlenség, elszigeteltség. A birtokzilaltság alatt azt értem, hogy ama kevés birtokunk is, mi ránk maradt, vagy szerzés utján ránk hárult, darabkákban ugy szét van szórva, hogy a mai nemzedék ugyancsak verejtékezve keresgélhet a határon, mig egyet megtalál. Nagyon korán keljen fel a tulajdonos, hogy a határban levő földeit csak meg is szemlélhesse; hát még hogy müvelhesse!

Képzelje ön, hogy a néha felmértföldnyi távolban eső részleteknek olykor ugyanazon napon szükséges megmunkálása végett mennyi idő megyen veszteségbe, nagyon csekély haszon fejében. Aztán midőn a föld is többnyire sovány; egy-egy

kis javitás mennyibe kerül, vagy épen lehetlenség; mert az ember szét nem szakadhat, hogy mindenre érkezzék. Ugy van ez a felszabadult jobbágygyal is, ki már kezdi elidegenitni fele telkét fele földét sat. Az ily elaprózásból következik az, hogy minden bakugrásra más-más birtokba ütközünk s látjuk a mező gazdaságban amaz egyveleget, hogy nyár derekán: búza, iricze, rozs, zab, árpa, alakor, törökbúza, pityóka, fuszujka, bab, borsó, lencse, tök, köles, len, kender, miegymás legbarátságtalanabb szomszédságban, egy holdnyi területen fanyalog. Minő aratás, nyüvés, gyüjtés történik ilyen viránon?!

Ugy hiszem — mond az idegen — mind e bajon commassatió által lehet segiteni.

Nagy részt. Viszonz a gazda. Igaz, hogy ez intézmény ellen nagy ellenszenv uralkodik még; de ez csupán a tömeg azon hiu félelméből származik, hogy majdan az apró birtokok kopárokra kerülnek, a szabad legeltetés fenakad, az örzetés költségesebb leend, az adó s vele járó terhek megszaporodnak, mely nehézségek eloszlatására az ügy iránt valóan buzgó érzelmü apostolok szükségesek.

De hogy tárgyunkba bövebben ereszkedjem; elakarom önnek mondani nézeteimet gazdasági iparunk fejletlensége körül is. Erdély átalában véve nem lévén gazdászati ország, gazdaságaiban csak ritkán találhatni kitünőbb képzetséggel járó üzletet. Nem ismer a nép magasb állapotu termelést, mint melyhez a szolgaság korában szokott. Kereskedelmi növénytermesztésről, az egy dohányon kivül, talán nem is hall. Földjavitásban csak a szoros értelmi trágyázásnak, — hegyein kiváltképen az isztinázásnak van gyakorlatában. Mügépek alkalmazását nem érti; söt eke, borona, kapa, s ezekkel járókon kivül másokat alig ismer. Miképen kell szárazságban magán segitni, komoly aggodalmon kivül más szert nem is tud. Az öntözést egyébiránt ily dombosfektü hápahupás helyeken, mint ez is, ujabb találmány nélkül megkisérleni is bajos; mert egy forráska borozdájában is azonnal ott terem a bérczi ömleteg s mély árkokká szaggatja a földet. Azonban e hiányokat nem kell e népnek felróni, mely a természettől nyilt elmével, s józan okossággal áldatott meg; látjuk mindig, hogy képessége meg van; tehát ha szorgalma mellett sem tud boldogulni, nem ő az oka. Itt csak az áldott nevelés segithetne.

Szép dolog az a népnevélés! de megtudja azt adni magának a nép is, mihelyt anyagi körülményei engedik. Ne higyük, hogy a népnevelésnek külről kell kezdődnie; önkényt fejlik az a népben, jóléte folytán. Tehát azzal, hogy nevelési intézmények léptek életbe, a nép még nincs eldoradóba vezetve; hanem neveltségének önnön magából kell ernednie. Erre meg nincs hatósabb szer, mint ha közte lábra kap a társulási szellem. Mihelyt a társadalmat egyes tagjai közös érdeke füzi öszsze, azonnal szilárd alapon nyugszik a népnevelés, az ebből származó müveltség, s az ez által föltételezett boldogság. — Mennyit hánytorgaták csak rövid idővel ezelőtt, hogy a nép még nincs megérve a szabadságra! Ime a nép felszabadult, s állapota élvezhetésében bizonnyal nem éretlensége akadályozza. — De talán untatom is önt tárgyam tüzetes fejtegetésével? hogy hát hamar készek legyünk, épen az imint emlitett társulási szellem szempontjából emlitem föl nem boldogulhatásunk harmadik okául az elszigeteltséget.

Elszigeteltségnek értem azon állapotunkat, miszerint birtokviszonyainkból származó külön érdekeink által vagyunk szétválasztva, visszatartva egymástól. Kiki önmagára szoritva, kiki csak magának s magában küzd. Az egyes ember legszorosabb önérdeke nyügeiből ki nem bontakozhatván, mint zátonyra feneklett hajó, ámbár sejti, hogy saját erejéből baján nem diadalmaskodhatik; mégis magánzottan veszteget erejét a helyett, hogy a nagyobb erő segélyét előidézni törekednék. Az élet e sanyaru képe megtestesülve tünik föl a gazdászatban, hol a szétoszlott tömérdek erő egyes munka körökben soha sem idézhet elő annyi sükert, mintha egyesülten marad vala. Holott egyesek érdeke mindig csak az érdekek öszszegében találhat biztositékot. Meg is győződhetik ön, hogy roppant csalódás áldozata az, ki a tömegből külön szakadva, magán ereje által boldogulhatni vél. *) — Ez eszméim folytán semmit sem találok ohajtandóbbnak, mint a társas gazdálkodást. Ha p. o. kisebb nagyobb birtokok tulajdonosai arányositás szerint munkatársaságba állanának; egy-

*) Igaz! tapasztaltam az életben keserüen! Szerk.

ütt határoznák meg a termelés nemét, együtt munkálnák egy tagba eresztett földeiket, együtt takaritanák be a termést, — mint ez a magyar haza sok helységében valóban történik is, *) — bizonyára az osztalék mindig jutalmasabb lenne, mint minöt egyes gazda megfeszitett erővel s legjobb kezelés mellett szerezhet. Alig szükséges számokkal kimutatni mennyi napszámmal többet veszt a magán gazda, mennyivel több marhát kell tartania, mennyi kárt szenvednie, mint aránylag a testületek. Azon kölcsönsegitségek, miket most is tesznek egymásnak a gazdaemberek, csekélyek ugyan, de már is sejtetik, mennyi jót szülne többek folytonos szövetkezése.

Az elszigeteltséghez számlálandó még az is, hogy mint mondani szokás, kiki maga viseli saját nyomoruságát; pedig ez nem jól van igy. Ha vihar, gonoszság, vagy más viszontagság által valaki kárt szenved, rajta szárad; az atyafi legfölebb vállat vonit, söt kaczag, nem fontolva meg, mi sajnosan fordulhat a sors kereke: ma nekem, holnap neked! Mily dicséretes szokás volt az hajdanában, hogy ha valakinek marhája a határról elveszett, a község kezeskedett ennek megkerüléséért. Lássa földi, ha ön például helységünkbeli gazda, éven át ily közhasznu czélra legfölebb nehány garast adózik; mert minden károsodás esetén a kárpotló garasok mintegy 300 házból gyülvén, sok forintot tesznek, s a károsult felebaráton segitve van: beh jól esik aztán majd önnek, ha mitöl Isten még is örizze, amott ama szurdokon egy szép tulka megrokkanna, egész falu megsajnálná érte, és 100 forinttal megvigasztalná. — Épen ugy, községileg lehetne jégförgeteg, tüz s egyébb károk ellen egymást óni, ha közelben nagyobb erejü kármentő intézet nem volna **). Magamról mondhatok egy esetet, mi jövöre nézve mások buzditásául szolgálhatna. Én télen át körmön szemeltetem jövendöre vetni való búzámat, s majd megmutatom önnek hámbáromban, ha haza megyünk, minö a termésem, mint a gyöngy! Dicsekvés nélkül, vagy a hogy veszszük, de tiszta lélekkel mondhatom, hogy az én termesztvényem falunk termését a piaczokon jó hirbe hozta. No tehát, ilyen félthető termesztésem lévén, egy felhöszakadás alkalmával megijedtem, nyakamba keritettem köpönyegemet, eljártam a birtokosokat, kérvén hogy a jégkármentő intézetnél biztositanók vetéseinket; sajnos, ezek csak kinevettek. Végzetszerüleg beérkezett a csapás; én egyedül valék biztositva; önnön részemről vigasztalódva raktam zsebre kárpotlási talléraimat; de igaz lelkemre mondom, szántam azokat, kik kora tanácsom megvetése után kárt vallottak.

De végzem beszédemet, mert alkonyatig még beakarom végezni e borozdolni valómat; elég az hozzá, hogy itt az idő, midön érdek- erö- és birtokegyesités szükséges a gazdálkodásban.

Ön, ha még e határon egészen idegen, menjen és járja meg nagygyából; egyezségünk igen könnyü; én elöljáró vagyok, a közügyek gyakran elszólitnak magán foglalkozásomtól; ön épen jókor érkezik, hogy házi ügyeimben személyesem legyen. Ugy hiszem, hogy értelmes embernek ez nem bántó hivatal.

Az idegen mélyen meghatva ily egyszerü mégis nyomós ékesszólástól, szótlan indult tova; a kedves gyermekek, kik ide kalauzolták, könnyü mitsemtörödéssel rég ide hagyták; csak magánosan kellett ballagnia. — Ugy rémlett elötte, hogy még nem elég szerencsétlen, ki valamely pályáról leszorul; ujabbszerü tevékenység megmenti a kétségbeeséstől. Határozata minden lépten szilárdult, s mire ujdon gazdájához, talán jóltevöjéhez viszszatért, már nyiltan megmondta szegödését. Az ekét kabalára vetették, s megint ketten együtt beszélgetve, mendegéltek haza.

Utközben sajátszerü keritésen, sövénykapun át kellett haladniok. Biró ur épen elemében levén, itt is fejét csóválta, s megint elmélkedéshez fogott: Önnek fölsem tünik ugy é bár, hogy itt ujabb botránya van a gazdálkodásnak? Ez a gyepü melyen áthaladtunk, a tagositás felkiáltó kérdöjele. E kerités közönséges neve porgolát, történetileg pórkorlát, részint eleven, ré-

*) Ekor előbb irigységet kajanságot az emberek sziveiből kikellene tépni!.... hogy szeressék egymást... ugy talán...

**) Hála az égnek s Kulisseki János hazánkfia teremtő eszének, s hazánkfiai mély bélátásának az „erdélyi kölcsönös jég- és tüzkár mentő egylet“ áll és virágozik. Szerk.

szint fonott sövény, mely szakaszonkint a telkes gazdákra van kivetve, évente megcsináltatás épségbentartás végett. A szomszédfalu határából áthuzódván, egész határunkat ketté szeli, s ez által két nyomásra osztja; melyeknek évenkint váltva egyike tilalmas, másika legelő; mert itt, mint még számos más helységben, tulajdonképeni különszakasztott legelő nincs. Már azt évenkint tapasztaljuk, hogy e hires porgoláton a szilaj marha gyakorta áttör, s a szelid annak nyomdokin át hasonlag bemegy a tilosba, és tesz károkat, miket csak a jó Isten fizet meg; mert, ha például a marhatulajdonos megtériti a vetésbeli kárt, ez megint a porgolátosra indit viszontkeresetet; végtére is megfeneklik egyen a kár, és mindnyájan a perlekedés. Ez a porgolát megnem érdemlett büntetés a községen, mit évenkint önnömaga ró föl; ez több fát emészt föl, mint a falu háztüzei, minthogy föntartására erdőink fiatalosát kell pusztitanunk. Még e nagy veszteségen kivül alig lehet kiszámitani az erkölcsi veszteséget azon körülményből, hogy a porgolát föntartására kötelezetteknek többnyire nincs erdőbirtokuk; minélfogva a szükséges rözsét szép szerével megnem szerezhetvén, lopniok kell; igy a földi büntetés kikerülése végett az égi büntetéssel koczkáznak. Azon czél, miért a porgolát eredetileg föl volt állitva, ma már elnem érhető. És igy gazdászatunk ujábra állitásával ennek is pusztulni kell.

Alig haladtak pár száz lépésnyire, ujabb eszmék fogák el a beszédes birót: Ha tagositnánk — ugymond, — még legelő dolgában sem szükülnénk meg; mert akor kopárainkat is haszon alá foghatnók, beültetvén azokat a legolcsóbb és legbusásabban jutalmazó ákáczfafajjal. Most a marha eszi meg erdönket; mert itt még szokás legeltetés végett rügyro hajtani a marhát. Nézze ön e mereszkedő hegyet: még most élő emberek hordtak 12 öles mestergerendát ennek erdejéből; most látja, hogy jobbrészén csak szamártövis terem, nagyobb részének földe föllazulván, mivel nincs gyökér, mi öszszetartsa, lesuhad, és hasztalan omlássá válik, melyet még megközelitni is veszedelmes. Néhány véka ákáczmag még kellemes viránnyá változtathatná s a maradék áldana érte.

Már hogy egészen kibeszéljem magamat, még az örzetésre nézt, is elmondom nézetemet. A helységi határörök tényleg szükségesek, és más módszerrel a községnek igen hasznos hivatalnokaivá válnának. Nem kellene öket minden semmirekellőnél alábba lázni; mert ök tulajdonképen egy vagy más szakban a gazdasághoz értő emberek; és ha kellőleg becsültetnek, rendes módos gazdákká is emelkedhetnek. Sok ör nem kell; de a keveset jól kell fizetni, hogy tisztességesen élhessen; akor válik meg, mily kevés velük és a mezőn a baj. Az is igaz, hogy fizetni nehéz, ám olcsó husnak hig a leve, s ha megvonjuk valakitől az élhetés módját, ugyszólván magunk kényszeritjük vétséges pályára. Az sem tagadható, hogy a bérfölemeléssel megint a közteher nagyobodik; azonban mindig jobb a terhet elviselni, mint a kárt. Mióta emberi társadalom létezik, mindig voltak közterhek, és mig minden rend föl nem bomlik, lesznek is. Épen az könnyebiti a társadalmi létet, ha a terheket együtt viseljük. Könnyebben fölemel két ember együtt két mázsát, mint egy ember egyedül egyet, ezt mutogatni fölöslages, ugy is elhiszi mindenki.

E közben a beszédes biró szolgáját az ekeszerrel előre bocsátván, vendégét egy szerény falusi lak elé vezette. Köalapra fektetett talpakon nyugvó faház volt ez, simára tapasztva, meszelve, cseréppel fedve. Ámbár elég tágas és belöl több osztályba szerkezve; nevezetes kényelemre nem volt számitva; talaja elegyengetett agyagföld, padlása hornyosan gyalult fenyő deszkákból. Egyébként csin és tisztaság arra mutatott, hogy a házban java magyar gazdaszszony honol!

E véleményében a vendég nem is csalatkozott.

Alig hogy az ostoros csörtetése a házba hallszott, tisztességes, piros arczu aszszonyság lépett ki a pitvarból, gömbölyü karjain könyök fölé gyürközve, jeléül, hogy a gazda nem hideg konyhára érkezik haza. A vendégnek elég ajánló levél volt a gazda nyájassága, hogy azonnal szivesen láttassék. Alig is történtek az első köszöntések, még kellemesebben lepetett meg az idegen, midön az öt mosolyogva fogadó házi aszszonyt másod alakban, ifjabb kiadásban megjelenni látta. Ez volt a ház valódi éke, adeli hajadon, kinek egyszerü ne-

ve Biri volt; ki korszerű neveltsége s gazdaszszonyi készültségével egy század városi piperelénynyel fölért *).

A jövevény e kedves jelenségen elámulva, iparkodott valami bókot rebegni; mi azonban épen az ő kedélytörődöttségénél fogva, elég félszegül ütött ki; de mit a háziak kiméletesen fogtak föl, és vendégük ellátására forditottak több figyelmet.

Biri bár nagyon kevés gondot forditott arra, hogy maga iránt figyelmet gerjesszen; azon lények közé tartozott, kik a férfi szivet első látásra is sürgősb mozgásba hozzák. Igy az idegent, kinek körülményeit az iméntiekből még csak sejtjük, nem hagyhatá közönyösen. A minthogy jártában keltében annak sovár tekintete folyton kisérte is. —Mi csoda? ha a fásult sziv, midőn ujra érezni kezd világ és emberiség iránt, egyszersmind oly lény iránt lobban lángra, kihez az élet külzivataraitól elvonultában még mindig szebb reményeket füzhet; ki a veszett nagyságért, vagyonért, talán hiu ábrándokért még édes kárpótlást nyujthat, hahogy ritka szerencseképen a szerelem rózsalánczai kötik öszsze vele?

A biró családja az iméntiekben már ismertetett öt tagból állott. Hatodikul most az idegent talán saját szerencséje hozta. E hatodik Bánati volt. Bánati Kelemen, mint utlevelei és némely bizonyitványaiból kitünt, hoszszabb ideig járt kelt a haza külömböző vidékein; mindenütt sürgős ügybeli utazó; de ki sehol semmit nem végez. Min a házi gazda, mint már előbb kitünt lelkületéből észrevettük, mitsem ütődött meg. Annál nagyobb megelégedést és enyhet látszott találni Bánati, hogy végre oly kedves családi körbe jutott, melyben teljes othonosan érezheti magát.

Megérkezett a család két kisebb tagja is. Ezeket együtt és váltogatva fogta Kelemen bácsi térdeire, s órahoszszant eljátszodozott velük. A házi aszszony, gyönyörü leányával együtt a konyha körül sürgött, s a birónak ismét alkalma jutott oktató értekezését folytatni.

Bánati a szép háztáj által elragadtatva, méla hallgatóvá lön, s nehány percz óta minden másra gondolt, csak arra nem, mit szives házi gazdája beszélt.

Patvarba is—ugymond Eszényi a biró, kit már szinte megnevezhetünk—Ön ugylátszik, viszszaesett régi merengéseibe. Ez mit sem ér, ha mondom. Mondom pedig azért, mert oktalanság oly dologért töprenkedni, mit az ember nem változtathat. E helyett jobb oly dologba fogni, melynek kiviteléhez elegendő erönk van. — Most az egyszer — viszonz Bánati — csalódik gyanujában urambátyám! Épen ellenkezőleg örömtől zsibbadoznak izeim, hogy belátni kezdem, miszerint még nincs minden jó számüzve a foldről; hogy az ember szerényebb követeléssel a világban még több örömöt is talál, mint talán az lehetne, melyet ábrándunk teljesültében találnánk.

— Helyes. Igy már szeretem a dolgot. Lássa ön, még nekünk sokról kell értekeznünk, mig teljes egyetértéshez jutunk; ezért igen szükséges, hogy ön uj helyzetével mielőbb kibéküljön.

Alig végzé szavait a biró, egy falusi esküdt toppant a szobába. Biró uram, ugymond, e körlevél dél óta itt van, még ma tovább kell küldenünk.

A biró elkomolyodva, kézbe vette a levelet és olvasá. Egyszerü köröztetés volt, bizonyos futásban levő egyén iránt, ki rövid idő ota e vidéken vétetett észre. Olvasásközben a biró többször komor pillanatot vetett vendégére; ki ellenben hideg közönynyel nézte a biró kényetlenségét.

— Jól van ugymond a biró, — a levelet aláirva, s a hordozónak viszszaadva — tovább lehet küldeni. — Alig hogy a jött eltávozott, Eszényi vendégéhez fordult.

— Ember! Én neked hajlékot és ótalmat igértem. Itt van e hajlék, s ótalmam, menynyire hatásom terjed. Ha valami közügyben bünös vagy, vess számot lelkiismereteddel, s ne kerüld az igazság kezét; ez intésem, mint helybeli elöljáróé; de ha lelked tiszta, és csupán szerencsétlen vagy, csak eltökélt szándékod legyen az egyszerü szántóvető életre, mig a sors kereke fordul; addig légy barátom, légy fiam!

— A fiam szóra egy különös hur pendült meg Bánati keblében; önkénytelenül a konyha felé tekintett, honnét a már párolgó étkek illata hatott befelé, s idősb és ifjabb gazdaszszony arcza rózsássá volt pi-

*) Lassan egy kissé! A városi hölgyek gyöngy sorában ismerek akárhány jó gazdaszonyt!..... kik az izlésteljes öltözködést... a gazdálkodással egyesitni is tudják! Szerk.

rulva. Ha e pillanatban a kis tündér tekintete a Bánatiéval találkozott volna, megdöbbent volna ama sovár tekinteten, melyet ez minden mozdulatit kisérte. De a hajadon nagyon ritkán vetett a szobába egy-egy kémpillanatot.

Végre fölteritettek, s a magyar konyha rögtönzött terményei egy fogás hús nemü, egy fogás tésztanemü alakjában föltálaltattak. Ehez a kis köpincze is fölszolgáltatta a magáét; mi biró uramnak alkalmat szolgáltatott az erdélyi borok fölött értekezni.

Boraink — ugymond — minőségileg a testvérhoniakkal kiállanák a versenyt; ha némely rosz szokás azok értékét nem csökkentené. E szokások nevezetesbike a kora szüretelés, mi a szegényebb osztálynál félre értett haszonlesésből régóta lábra kapott. Jobbára septemberben leszürik boraikat, hogy hamar pénzhez juthassanak. E kapzsiság miatt, kik teljes érlődés végett oktober végére hagyják szőlőiket, a madár járás miatt keveset szürnek; hanem e szürés aztán kedvszottyantó asztali bor. Itt van ézlelje ön, ha a bakator, a muskotály, többet ér é zamatra ennél; pedig nálunk ama fajokból egyik sem terem tulhatólag; hanem elegyesen a rózsasőlő, kecskecsecsü, gohér, járdovány, kövér, kék, leánykaszőlő, tökszőlő, s petreselyemszőlő; de fő kellék, hogy a szem érett legyen. A kora szürés bizony csak eczetnek való, mit az örmények csinálnak is belőle.

Bánati a jó asztali bor ézléseközbe nem mulasztá el a legszebb szőlőnél mosolygóbb szemekre forditani kellő figyelmet, Biri nyájas ábrázatán. Oly izletes volt az a bor, minő Kelemen uramnak soha egy sem volt; valami kiváncsi figyelő észrevehette volna, hogy annak leghevitőbb zamata a ház leánya tüzes szemeiből sugárzik át. Képzelhetni, menynyire tulfeszité figyelmét Bánati, midőn szives házi gazdája a bormértékekről folytatta, értekezését: hogy Erdélyben a bort nem akó -, hanem vederszámra mérik: hány veder bor terem egész országban, meg itt ez egyes faluban s. t. e. Hogyan kél a must vedre, hogyan a kiforrott és ó bor, mik különben, mint magyarországi ember előtt, több érdekkel birhattak volna.

— Nem hallgatom el ön előtt — folytatá Eszényi — egy nevezetes gazdasági iparczikkünket, a gyümölcstermesztést. Gyümölcsfák lekintetében apáinktól jobban elvagyunk látva, mint megérdemeljük; mert szorgalmukat nem követjük annyira, mennyire e jövedelemforásunk megérdemlené. Gyümölcsünk a piaczokról szép öszszegeket hajt be. Régebben ki hol egy vad csemetét talált, beoltotta, ápolta, — jogosbirtokába jutott annak. Igy történik, hogy ma sokan apai juson mások földén levő gyümölcsfákat öröklenek. A gyümölcsfaoltás nálunk ma is divatoz; de pajzánkodás és kósza marhától oltoványainkat alig ovhatjuk. Nálunk a jó gyümölcsfát kenyérfának nevezik; nem is lehet annak becsárt szabni; mert az a szegény embernek bányája, mely gyakran alig valami munkára nevezetes jövedelmet hajt. Ha télen a gyümölcsfát mint ridegen áll, öt forintra becsülték; ugyanaz nyáron többet beszolgáltat 25 forintnál; ellenben megesik, hogy az ember 25 ft. örökáron megvette, télen kiszárad, mikor aztán tűzre sem ér ötöt. Gyümölcsfát szándékosan megrontani, a rabláshoz hasonló bün; azért falunk törvényszékén az e tekintetben vétkezőket ugyancsak szigorán is büntetjük. Diszlik nálunk a cseresznye és meggy; de legszaporább és kevés ápolással gyümölcsöz a szilva, mely falusi kerteink nagy részét méltán foglalja. Legtöbb és jelessé érik a beszterczei, melynek rovarszurástól hirtelen érő korcsfajzatát birtókának hijjuk; nálunk csemege gyanánt szeretik. Többi fajok: duránczi, lószemü, fehér és kék gömbölyü, husos, kökényszilva. Ez utóbbi fajok jobbára nyersen kelnek, vagy pálinkának, főzzük ki; az elsőt megaszaljuk, vagy szilvaézt főzüuk belőle. Baraczk nálunk kevés diszlik; kajszin kivül apró nyári magvaváló, aztán öszisziörös és duránczi baraczk. Ribizke és piszke, mit nálunk inkább egres néven ismernek, sok van a kertekben. Diónk is terem kevés. Eperfáink jobbára a házi majorságnak szolgálnak elülőül. Birs ritkaság. Sükörczénk, barkóczánk, vadókánk, vaczkorunk terem az erdőn. De legnevezetesebb gyümölcsünk az alma és körte. Jeles almafajaink: a ponyik, a fehéralma, bóni, borizü, zupalma, pánis- és párizsalma, gyógyi, leánycsöcsü, kormos, sóvári, szentiváni. — Körtéink: a nyári eperrel érő, nyakas, pánis,

pergament, muskotály, kádárkörte. Vadon terem som, kökény, szeder, málna, földieper. Mint mondám, leggazdaságosabb az alma s körtetermesztés. Sok szegény ember egypár pinczét tele rak télre; és szabad idején saját e czélra használt — kétvékás férőü — zsákokkal hordja a közel városak piaczaira, hol azok két három pftjával kelnek, s kevés gondoskodás fejében pénzelhetni belölük.

Már miután mi, Erdély ama kietlen részének, mit Mezőségnek neveznek, tőszomszédságában lakunk; elgondolhatja ön, hogy mégis mennyi Istenáldásával dicsekedhetünk. Mert nem ugy kell ám venni, hogy mely földterület a szemnek nem tetszik, az már valóban hasztalan is. A Mezőség azért, hogy erdeje nincs, meglehetős termő földdel van megáldva, s nádos mocsárai körül gyönyörü fütermő rétek diszlenek. Vannak jó legelöi, marha és juhtenyésztésre; bora is jó terem. Hogy rajta a gazdálkodás mégis nehezen men, az csak a birtokosok bizalmatlanságából ered. Parlagait szépen belehetne ültetni ákácz és kőrisfával, mi tapasztalás szerint itt diszlik, az eperfatenyésztés is sükerrel próbáltatott meg. Szóval olyszerü gazdálkodást, mint nálunk van, ott is lehetne folytatni. Csak vajha eljönne amaz idő, midön minden birtokos egy darab területen láthatná saját földét, és egyik másik okosabb gazda példája után valamennyien több hasznot huzhatnának szorgalmukból, mint a jelen szórt állapotban legnagyobb erőfeszitéssel lehet.

Bánati lelkét ez értekezés alatt ujabb és ujabb eszmék ragadták meg. Már egészen uj gazdálkodási rendszer merült föl képzeletében, s e képzelet oly édes enyhitő érzeményt árasztott az évült töprenkedés által már kiégettnek vélt kebelben, mint midön tengeri vihar után a csendes oceán megmérhetlen sik tükrére vetődött hajós minden reményt vesztve kóvályog s egyszerre tetemföldi virány tünik elébe.

E virány fölött Bánati szeme előtt egy csábitó lény, egy intő szép földi angyal lengett, ki öt jövője iránt hallgatva is biztatni látszott.

A valóságban ott ült előtte a szép hajadon, ki rátermett ügyes gazdaszszony létére a ház vendége iránt elegendő nyájassággal viseltétek, s ha Bánati e rövidke időtöltésre épiti reményét, e lény körébe tervezhette ujabbszerü munkássága folyamát is.

Szóval, Bánati a vendégszerető házban megotthonosodott. Már másnap előbbi valójából kivetközve, oly szorgalommal látott kitüzött dolgaihoz, hogy Eszényi gyakran fejcsóválva dünnyögé magában „mégsem hittem volna.“ Aztán napról napra anyyira megkedvelte, hogy végül nem is tekintette máskép, mint tulajdon fiát.

Ily viszonyban telt el a tavaszi évszak.

A nyár tikkasztó höségében Bánati munkaerélye mitsem lankadt. A falusi biró bizvást szentelhette minden idejét a közügyeknek, házi gazdasága ez által mitsem csökkent. Ez alatt a családot összefüző kötelék is, u. m. ismeretség, szeretet mind szorosabban huzódott összse, ugy hogy az ősz beköszöntével, midön a mezőgazda már többször van hon mint küldolgainál, a komoly férfi Bánati nem ugy tünt föl többé Biri előtt, mint jövevény, a házhoz idegen; nem is egyszerüleg mint házi barát; sem mint szeretett testvér, hanem szeretett más valaki, ki több mint jó barát, kedvesebb mint testvér; — de kit magunknak még megnevezni nem birunk. Ellenkezőleg Bánati, ki a deli hajadonban napról-napra több jeles sajátságot és szeretetreméltóságot fedezett föl, igen is megtudandá nevezni magának ama lényt kiért első látás óta szive erősebben dobogott. Ö forrón szeretett; de ámbár elegendő rokonszenvet tapasztalt maga iránt, még nem vala tisztában: valjon viszont és épen oly forrán szerettetiké?

E viszony derültebb fejlödését egy véletlen és gyászos esemény messze háttérbe vetette. — Szigoru parancs érkezett a helységbe az idegenek számbavétele és elutasitása iránt. E szerint Bánatinak igazoló birőság előtt kell vala megjelenni. — E kényszerült lépés egy lett volna Bánati vesztével; mert ő az akori politikai bonyodalmakban oly szerepet játszott, mely az utóbbi hatalom fegyelmi kezét ki nem kerülhette. Ez által tehát bünhődnie kellett.

Ám, kinek örangyala ébren van, még a legfenyegetőbb veszélyben is számithat menekvésre. Igy menekült Bánati, egész vélellenül érkezett segély által. Örangyala Biri volt; ki sajátbenső ösztönével fog-

va titkon iparkodott biztositani annak életét ki nekie a köztük fejtett viszony természeténél fogva jelenben legkedvesebb volt.

Mielött Bánatit sulyosabb gyanu érhette volna, a szépszüz bizalmas szóváltás közt egy csomagirományt és költséget nyomván kezébe, Isten hozzádot mondott neki. Bánati a puhatoló hatalom kezeit még egyszer kikerülte. — E menekvés azonban számitáson kivül sokkal többé került másnak. — A szökevény makacsságmiatt halálra itéltetett. A halálos hir Eszenyinek józan eszét zavarta meg. De az igazság szolgáltatás szigora ezzel sem elégedett meg. A biró, mint menekvőket rejtegető, kereset alá vétetett. Ebben mégis ártatlansága kiderülvén, fölmentetett; hanem elöljárói diszes hivatalát le kellett tennie, s ezzel az öreg meg lett törve.

Az elöbb vidám megelégedett család egy idegen által elöbbi sodrából kizavarva, egyszerre gyászban találta magát. A családfőről bajos leende kitalálni, szív- vagy elmebajban szenved e inkább. Biri halgatag arczán mély fájdalom ütött tanyát. A növendékek, mintegy a házi nehezbült levegő nyomását érezve, elvesztették csintalan kedvüket. A családanya maradt egyetlen vigasztaló gondoskodó védszellem a házban.

Bánati azalatt mezszeföldön keresett ujpályát melyben napjai megint keservesen teltek. Ámbár némi megnyugvást a szenvedő önlelkéből elnem vitathatott a fölött, hogy sorsa némi biztonságra dölt; megmaradt keblében állandólag annak keserü érzete, hogy az ember ily állapotának elegendő okát nem mindig önmagában találja. Még inkább sajgott keble a fölött, hogy midön az élet immár mosolygóbb azczczal mutatkozott, egy véletlen által szerencséje megint a legmostohább képét forditotta feléje. Elgondolva még azt is, hogy a jobblét felé mohó kapkodással egy elötte végtelen kedves családot döntött meg; vigasztalhatlaná lett. Ily helyzetben nem csoda, ha az élet nyilt terén fáradhatlan tevékeny lelkek önkénytelen tétlenségre jutva, elernyednek. Az elöbb munkakörben élt egyén hatáskörétől elszigetelve, elcsügged; olykor ideiglen, néha végképpeni, szenvtelenségbe sülyed. Bánati élete idegenföldön egydarabig tengödés volt inkább, mert a lélek fájdalma gyilkolóbb mint az, mely testibetegségben a természet üdvös viszhatása által támad, és gyógyulásra vezet. A megmaradt fájdalom érzés egyetlen nagy veszteség fölött sem alszik el hamar; de végtelenné gyarapszik, ha ujabb élesztő okai vannak.

Pár évet töltött már Bánati ily megsemmisitéssel fenyegető körülményben elhagyva talán feledve baráttól és rokontól. De mint minden kétségbeesésnek is mindig van egy reménycsillaga, melynek csak kihunytával következik be a pusztulás; neki is volt még egy; és e csillag nem hunyt el. . . . .

Biri most vallotta be, hogy irányában és sorsa iránt nem lehet közönyös. Ő küldözött vigasztaló szavakat a szenvedőnek, és nyujtott enyhülést a sebzett szív fájdalmaira. Reménytelen volt bár ő maga, sietett folyvást amásikban reményt élesztteni; s e bánással lenditett a bünhödő sorsán anynyit, hogy fájdalmas kitörései mind inkább enyhülének.

Utobb e két szerető szív szenvedés által edzett érzelme a balsors tartósságában szakadhatlan kötelékké vált, mely kettőjüket lelkileg egymás közelségében tartotta. E viszony által rövidült meg a számkivetettnek szenvedése, minélfogva képessé lön elmetehetségét ismétleg hasznos életirányra forditani. A külföld gazdag tudomány tárházai neki bő forrásul szolgáltak, s mig azokból meritett, enyhet nyert a multakból maradt sebeire; mig végre a hazában sok vigasztalást árasztó kegyelmi tények folytán Bánatinak is szabad viszatérhetés engedtetett.

Vessünk fátyolt a multra.

Sok fájdalmat már a sir fed; sok vérző sebre hegesztő irt rakott az idő.

Iménti elbeszélésük folytatása a közelmult embereit ujabb viszonyokban tünteti elő.

Nagy viszonyok nagy embereket szülnek a nagyok apró viszonyokban sem törpülnek el; sőt ezek az aprólékos körülményeket fölhasználva, biztosabb alapját vetik meg nagyságuk emlékezetének.

E volt a dolgok sora hazánkban is.

Az elviharzott nagy események kitünteték menynyi tehetség lappang parlagon hevert társadalmi életünkben. Az egyszer feltünt tehetségek nem enyészhettek el

nyom nélkül. A rombolás szelleme helyét az alakitás szelleme foglalta el, mely gyüjt erőt, rendez, és alakit naponta, s a tehetségeket tétlenségben maradni nem hagyja.

E szellem hatásának eredményét akarom itt rövid vázlatban föltüntetni.

Szamosujvártól éjkeletre szép völgyben kanyarog az út a czegei tó felé; mely fölött tova felfut a Mezőség kietlenebb tájaira hol a letarolt szántókon és kopárokon elfárad a szem, mig szálasabb növényi csoportot, azaz mintegy odatévedt erdőcskét talál, mely a környéknek vidámabb szinezetet kölcsönöz.

Közvetlen forradalom után még föltünőbb volt a pusztaság e tájon. Sok parlagon hevert jószág egy-egy kiirtott család vérnyomaival gyászolt; sok helyről elszélyedtek a volt birtokosok; mások önkénytelen jutottak meszsze számukra rendelt lakhelyekre. Nem volt, ki a földet müvelje. Gyakran lehetett akkor nagyobb égés maradványival tarkázott falvakat, omladékban hevert urlakokat találni. Rongyos kiéhezett alakok lézengtek úton és úttalan helyeken, a rombolás szellemének áldozataiképen.

Most e bus képek még csak emlékezetben élnek; onnét is kiirtja majd a busáson kamatozó ipar, mely emlékképpen helyettök a való élet hasznos alkotmányait állitja elő.

Emlitettük völgyi úton, nehány évvel e beszély első részében i események után egy gyalog ember ballagott a Kékes fölött emelkedő hegynek fölfelé. Előtünő öltözete egyszerü pórias volt, széles karamu kalap, czondraposztóból készült szokmány harisnya, és hoszszuszáru czizma. Minden lépten hoszszu fütykös botjára támaszkodott, s menetközben gyakran körülbámulta a vidéket.

Egyszerre mint a ki valami okosat gondolt, nagyot fohászkodott és az útmelletti hantra leült.

Nem sokára hasonló öltözetü ember jött ugyanazon úton lóháton. Ez mély gondolkozás helyett egy önnöntalálmányu nótát dudolt, s a vidék minőségével nem sokat látszott törödni; lova is csak ugy baktatott s a széles úton nem az egyenes irányt figyelte, hanem jobbra balra tett kitéréseket egy-egy harapás füért s csak kényére lépdelt előre.

— Isten jó napot atyafi! szólitá meg a gyalog.

— Kendnek is földi! viszonz a lovas.

— Megtudná e keed mondani azt a falut; ugyan hogy is hiják no! azt a hol az ákáczfaerdő van, merre van?

— Már hiszen földi, ákáczfaerdő itt is van a hátunk mögött Czegében; azt gróf Vass vetette.

— Nem tudom én ezt sem; de a hová nekem mennem kell, az nem Czege; ákáczmagért mennék én oda.

— Ühüm! Ákáczmag! Vetni akar kend? Aval miis szolgálhatunk. Vékaszámra vagy kupaszámra?

— Hogy hivják keedet?

— Aval kend nem sokat ér; mert én csak gazdája vagyok az én uramnak; az én uram Eszényi Áron.

— Aha, az az a kit én keresek. Hát hogy van az a jó ur? Mondják, hogy sokat betegeskedett. — Az együgyü ember ez észrevételét homloka felé tett ujemeléssel követte.

— Bohó kend! kiált rá a lovas. — Kendnek soha sem lesz olyan betegsége. Lássa kend kinek a bordája alatt fáj, még nem mindig hiányzik a korpája. — Mond a lovas, ugyancsak homloka felé mutatva. — Hanem hát keljen fel kend és kövessen engem; majd meglássa, milyen esztelen emberrel lesz dolga.

— Bocsásson meg ked, ha vétettem; de ugy hallottam. Hát az a veje derék ember ugy-é?

— Derék-e? meghiszem ám! Látja kend ezt a lovat; semmi hibája, csak hogy nagyon szeret gondolkozni; ezt is ő ajándékozta nekem, Pedig tudja kend miért? Hát csupán csak azért, mert ezen hordtam neki az ifju aszszonytól a leveleket, mikor az a drága lélek még csak leány volt.

— Ugy-é? Na ne sajnáljon sokáig élni! — Pedig arról azt mondották, hogy hát gonosz ember! öt álló esztendeig ült a hüvösben.

— Már megmondtam, hogy kend ostoba! riadt a lovas ember, haragosan ütve lova füle közé. Ha keetek felé mind csak ilyen ember terem, hát mindjárt itt hagyom kendet is az országúton.

— Megint haragszik! — mond meghökkenve a gyalog. De hát megkövetem keedet, miért zárták volna be?

— Hát azért, hogy a rák a vetésre ne menjen! Punktum.

A gyolog többet nem szólt. A lovas néma nehezteléssel haladt előre. Nem sokára egyenest éjszaknak tértek. Az eddig kopárokon vezetett út sürü növénynyel koszoruzott mesgyék közé tért. A mesgyék közén majd zöldellő rétek majd tömött tarlóju gabonamazők terültek Itt ott csinnal épült tanyaházak fehérlettek elő. Néhol keritésbe szoritott tulkok kéröztek, vagy kipányvázott csikók rágódtak a pázsiton. A tanyák körül asztagok kazlak és kalangyák voltak a gazdát elbájoló csoportba rakva. Mindenütt munkás kéz, szakadatlan szorgalom nyomai voltak láthatók.

Itt a gyalog ember ki nem álhatta álmélkodásnélkül.

— Ha merem kérni — ugymond — kiéi ezek a szép gazdaságok.

— Nem olyanoké mint kend. Viszonz a lóvas, még tartalék boszankodással. Hanem hát hogy tudja meg kend mi az? ilyen a tagositott birtok. — Ezzel pálczájával a földre lenyult, görbe vonásokat kanyaritott azon. — Nézzen ide kend : ez előtt néhány évvel ennek a falunak határa ilyen formáju volt:

Aztán a földdarabok rajta ugy elszórva, hogy p. o. a merre kend i-t még á-t lát, a volna a kendé; a mit más betüket lát, az mind a másé, meg másé. Már, kend a kurta eszével is beláthatja, hogy olyan helyen csak ugy mehet a gazdálkodás, mint bizonyosan kenteknél ma is megy. De miért okosabb emberek után beláttuk, hogy igy nemjó. Kaptuk magunkat; megegyeztünk a szomszéd helységekkel, és szereztünk magunknak kerekitett határt, mely egyenlő távolságban fogja körül falunkat.

Itt a birtokosnak mindenik földje egy darabban van; még pedig mértékre kiszámitva, ugy, hogy több roszért kevesebb jó, a vesztett jóért nagyobb terjedelmü roszabb jutott ki mindenkinek.

Ennek az osztálynak földi ez az eredménye, a mit kend itt lát. Itt minden gazda egy tagban, vagy is egy darab földön gazdálkodik, és a helyett hogy minden jött ment galázolhatna jószágán, maga veszi hasznát minden talpalatnyi birtokának.

Ezzel a magyarázgató lovas nagy megelégedetten sarok közé szoritotta lóvát s büszkén vágtatott föl a hegynek; melyre a a gyalog fejcsóválva követte.

— Soha életemben! — dörmögé — ez a goromba ember kiforgat az eszemből. De ugy veszem észre, igaza van. Be szép ákáczfa erdő, hajh!

Valóban a gyalog ember most a tetőre érvén, gyönyörü sorosan ültelett fákból való erdőt pillantott meg; mely talán éppen azon helyen virult, melyre évek előtt Eszényi a biró sopánkodva mutatott, mint sivár suhatag helyre. A tetőről egy kerek völgy ölébe tekintve, ott diszlett szabályozott hegyi pataktól átszeldelve a falu. A környező hegyek vápáin alig lehetett már szakadást látni. Összeviszsza kunkorodott fagyökerek fogták összse a suhadó földet; menedékes árkokba volt vezetve az ömleteg hegyi viz, vetett és ültetett növények boritották a föld szinét anyira, hogy ősz derekán is alig lehetett gyepetlen vagy fátlan területet fölfedezni. Csupán az útak voltak megirtogatva, azaz egész helység határán végig makádámozott út veretett, melyen burjánnak és rondaságnak helyet foglalni nem volt szabad; a mellékútak is szépen kavicsolva, s vizfolyások ellen árkokkal és töltésekkel ótalmazva voltak. — Ily uton ballagott gyalog emberünk az ákáczfa magért, az ákáczfatenyésztő gazdájának vezérlete alatt. Időnként álmélkodtában nagyokat sápitott; mig a lovas ember némi büszke önelégültséggel sandalitott feléje, gondolván magában bámulj együgyü, mi mestereid lehetünk.

— Aztán hallja kend! megéri életében a ki ezeket csinálja?

— Meghát! nem lát kend engem? Az én kezeimnek is munkája diszlik ott.

— Ejnye! már megtisztelem keedet. Ezt mondván kalapot emelt. De tanitson meg keed arra, mert látom sokat tud; menynyi idő kell még is, ha az ember szorgalmasan munkál, hogy ilyen legyen a falu határa.

— Nehány év, megegy kis toldás. De türelem legtöbb kell. Mert kend sem hitte volna, mig nem látta, hogy igy is lehet. Előbb sok fáradságba kerül rábeszélni falustársainkat, hogy kezet fogjanak velünk; mert mindig félnek az ujitástól. Szerencse hogy nálunk sikerült; már most sok ember megfordul nálunk, és a látottak után minden felé terjesztik a jó eszméket.

— Megkövetem szépen hogy okos szavában megakasztom. De nálunk is próbáltak olyan kommaszáczió félét; hát kinyujtották minden ember részét egy darabba hoszszulaskának, a falu szélétől a határ tulsó végeig. Minden ember megijedt s viszsza álltunk előbbi borozdánkba szántogatni; aztán egzekutió jött ránk; már most vagyunk a legnagyobb bajban; mert büntetnek azért, hogy nem értjük.

— Na az igaz hogy baj! Megkellett volna értetni a mérnökkel, hogy keskeny hápahupás hegyföldnek mihasznát sem lehet venni.

— Azt mondják, hogy ármány van abban. Valaki nem akarta a kommassátiot; azért tanácsolta igy, hogy a dolgot megakadályozza. Már most igazán minden embernek kára van.

— Tyhjaj! Mire való az igazság? Meg kell keresztelni azt az embert; de azért ne csábitassák el kentek magukat a jótól.

— Meg is mondom ha haza megyek. Addig is magamnak is viszek ákáczfamagot, mert hát erre más bizott meg; de látom, hogy biz a jó.

— Kezdem becsülni kendet; mert látom okos ember; hajt a szóra.

— Hogy ne hajtanék! csak volna mindig ki ilyen jól megmagyarázza. Mit látok! Menynyi kökémény! mind kökémény egész falu házain.

— Igen, mert azzal százszor kevesebb a tüzvész helységünkben. Egyébiránt nálunk ha megég is valaki, nem nagy kárt szenved; mert van nálunk egy jó szokás, mit a helységek méltán utánozhatnának. Ha valaki ingatlan vagy ingó jószágában, például házában, marhájában, véletlen szerencsétlenség által kárt vall; azonnal hitesbecsüsök jelennek meg; a kár értékét jószágarányban kivetik egész helység lakosságára; és a begyült sok apró összszegből a kárvallott kártalanitva van. Ez a kölcsönösség és felebarátiság elve, mint mindenki szivesen követ; mert meg van győződve, hogy ez által nem pusztulhat el *).

— És ha merem kérdeni; kitől kerülnek mind ezen okos dolgok?

— Látta kend: mikor a kos után egész nyáj juh indul; jóba, roszba mennek utána, akárhova vezesse. Ám a kos nem mindég okos; ellenben nekünk okos emberrel van dolgunk, ki abban szerencsés, hogy más részt józaneszü emberekre talált, kik hamar belátják a jó tanácsot; aztán mindjárt követik is. P. o. az én nevem Eke, az én gazdám okosabb dolgot nem tehetett volna, minthogy engem küldött a vásárba ekéket választani, már én csak tudnifogom, melyik a jó eke! ennélfogva józan eszemmel beláttam uram okosságát; mondám magamban helyes, és eljártam a dologban. Igy választja ki az mindenre emberét. Mennek is tanácsa után, akarkinek mit javasoljon. Pedig ha az ember rá néz, ugy látná ki belőle, hogy nem is ur, hejh, de tanult ember, sokat tud.

— Már ha ugy van, ismertessen is meg keed vele; hadd tudjam én is a dörgést.

— Jol van érdemes ember, megérdemli kend; mert meg van benne a jó indulat. — Nézze kend éppen ott saját kapuja előtt.

Embereink e párbeszéd alatt éppen a faluba érkeztek; azon telek közelébe, melyre évek előtt Eszényit ekéjével béhajtatni, s idegen vendégét bekisérni láttuk.

Mi másképpen tünik itt elő most minden.

Eszényi nem volt falusbiró többé; de szép ősz fürtei piros vidor arczot lengtek körül; elégedetten sétálgatott elő s viszsza tágos udvarán, melyben az apró majorság serege tarka elegyben sürgött; kakas kukrikolás, tyuk kodácsolás, kotló kotyogás, liba pipegés, pujka hurbolás, galamb bugás, gilice turbékolás, kocza röfögés, malacz nyivakodás, bornyu bögés, csikó nyeritès, veréb csirikolás, szarka csergés, varju károgás sat. a nap külön szakaiban váltogatva hirdették a családi együttlét vidám élénkségét.

Időnként fürge menyecske, vagy szende leányzó futott ki a házból, szakasztó kosárból szemet szórva a lármás baromfinak. Benn pedig párolt és lobogott a konyha; sürgött forgott, a fehérnép, hogy kielégithesse a munkáról érkező férfiakat.

Háza az öreg urnak nem a régi; hanem pinczeboltra épült kőalagra rakott emeletesház; melynek alsó osztályát a vénség, fönsejét a fiatalság lakta. — Mert hiszen, már kimondhatjuk, hogy a baromfi tápláló fürge menyecske nem más, mint Biri volt; a hajadon leány fölcseperedett

*) Hát az erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő intézetünk mit vétett? Szerk.

édes testvér öccse, amaz egykori pajzán leányka, ki Bánatit legelőször a családhoz csábitotta. Bánati Kelemen maga, elviharzott szenvedései után, boldog férj, az apossával kezetfogva müködött falugazdasági reformátor; sógora a multkori kis fiu, most felserdült tanult legény, apjának büszkesége, anyjának szemefénye, ki a derék férfiháromságot méltólag egésziti ki. A nő háromságfeje az anyjok még javában való erőben, egészségben, peregpattog, majd nyájoskodik, majd oktat, de mindig jó kedvvel, — ugy vezeti a házi kormányt. Hetedhét faluban hire van, mily boldog háznép.

Tényleg Eszényi „a falu örege“ tisztes hivatalát viseli; veje pedig ámbár tettleges hivatalt nem visel, önkényt és közbizalom folytán a falu tanácsosa. Mindenki ügyes bajos dolgában megkérdi Bánati Kelemen uramat. E nevet mint boldogsága emlékét megtartotta, kis szószke fia azonban viszanyeri egy jeles magyarhoni család nevét, melyhez ősiség szerént tartozik.

A falu, melyben Eszényi és Bánati mintagazdasága létezik, már mai nap egyike a legcsinosabban épülteknek. Mivel ahoz is, hogy okosan tanácsát kövessük, az okosság bizonyos foka igényeltetik; a helység lakóiról bizvást föltehetjük, hogy ök a legértelmesebb községek egyike. Nálok a mezei és kerti gazdaság egyaránt virágzásban van. Minden ujabb javaslatot megvitatnak megkisérlenek. Nagy munka idején közönségesen egyesitik erejüket; egyszerre, együtt végeznek minden nagy erőt igénylő munkát.

Egy volt a legnagyobb nehézség a határosztály arányositásában. Ez a gyümölcsfák átosztása. Tudjuk előbiekből, hogy mily sajátos természetü iparág ez a helységben. Senki sem vált meg örömest gyümölcsfájától, ha más földére esett is: ellenben mindenki ohajtott minéltöbbnek birtokába jutni. E tárgyban gyönyörü áldozatot tett a község önnön magának, olyformán, hogy: Először Mindenki egyszer már birt gyümölcsfájának ősi jussáról lemondott. Másodszor Mindenki a birtokára jutott gyümölcsfákat a község esküdt becsübirái által kiszabott áron megvette. Harmadszór Mindenki kinek a községben semmi gyümölcsfája nem volt, az első pontbeli ősiségröli lemondás ellensulyában, birtokaránylag meghatározott birságot fizetett. — Az igy begyült pénzösszeg jótékony czélra, u. m. községi egészségi intézet alapitására fordittatott.

A mi ákáczfamagért küldött gyalogemberünk, mig Eszényi udvarára érkezett, már elvolt bájolva a látott szépségektől. A lovas leszált lováról, barátságosan vezette öt a falu örege elé, kinek szine előtt amaz levett kalappal alázatosan hajolt meg, s mielött kéréshez fogna, tisztelettel mondta el következő, őszinte szivből fakadt egyszerü köszöntését.

Mi jót kivánják Nagyjóuram? a szerencsés jó napot itt látom. Soha szemem nem látott fülem nem hallott ilyen szépséges gazdaságot. Adjon Isten Nagyjóuramnak életében állandó boldogságot; más világon életével felérő jutalmat. Adjon isten nekünk is legalább egy ilyen embert, hogy tanuljuk mi különbözteti meg a tanult és tudatlan embert. Legyen Nagyjóuramnak e földön sok öröme, az Uristennek mindig teljék kedve benne.

Amen.

EMLÉKEZÉS MAGYARHONRA.

DÓZSA DÁNIELtől

Üldözve a vészes polgárhadaktól,
Bujdostam földeden, testvér hazám,
Látám a mérhetetlen rónaságot
A lápok sásait, a délibábot,
Szellőidnek zúgását hallgatám.

Nézém a sugár tornyok csillogását,
S a vityillókból álló falvakat,
Megismerém a hirhedett pusztákat,
Látám a térmezőkön a gulyákat,
S mindent, miről oly sok szép dal fakadt.

És nem találtam semmi bájt e földön,
A holott annyi költő dalra gyult;
Kérdém magamtól, — s nem tudék felelni:
Ez-e a könyv, a melyből énekelni
Az édeshangu „Petőfy“ tanult?

Ez a délibáb, melyet „Arany“ feste,
S a csárda, melyről „Tompa“ zenge dalt?
„Vörösmartink“ szivét e táj tüzelte?
„Vitéz“ Lilláját itten énekelte?
E föld az, melyért „Kölcsey“ élt halt?

Nem jött a dal e téren ajkaimra,
Sőt szivem kinok kinját hordozá,
Mint a közönyös lelkek hideg arcza,
E változatlan sikság úgy boszonta,
És lelkemet a rosz kedv kinozá.

Bámultam a költőt, ki fölteremté
Élénk dallá e puszták életét;
Bámultam azt, ki fel tud itt hevülni,
Hol csak a sikság, és egyéb nincs semmi,
Mint felhős éjben csak sötét, sötét!

Igy gondolkoztam és bepillantottam
A csárdába, ivott nehány betyár.
Vászon volt ingök és alsó ruhájuk,
Mezitelen volt naptul barna lábuk;
De arczukon lángolt a tűz s vérár.

Iványak ők előbb is a hazáért,
Az uristen megáldja lelköket!
Látám feszülni izmukon a hős vért,
Lángolt szivök a boldog szép jövőért,
Melyért örömmel adják éltöket. —

Iványak és elkezdék énekelni:
„Magyar alföld kedves szülőhazám!“
Mint csermelyár folyt ajkukon az ének,
És engem úgy elérzékenyitének,
Hogy könyem árját fel nem tarthatám.

Közvetlenül az uristen kezéből
Szállott alá e ronák nemzete,
Székely vagyok, a hős skythák véréből,
De érzém itt, hogy az idők méhéből
Népem s e nép egyszerre születe.

Mily hőn szerette ez a nép hazáját,
Mely neki csak vászon ruhát adott;
Ő nem kerülte a csatán halálát,
Ha képzelé az ügynek igazságát,
Akkor oroszlánként viaskodott.

Tovább menék, elhagytam hátra őket,
Utánam zenge még a nép dala,
Szebbnek találtam most a nagy térséget,
Mintha jobban elférne itt a lélek,
S pirulna a szerencse hajnala.

Menék, menék...diszes kastélyhoz értem....
Hol tisztes ősz nyujtá barátkezét....
Bévezetett teritett asztalához....
Leültetett kökényszemü lányához;
Oh e leány beh sok szépet beszélt —

Fiatal arczán, melyet fel nem dula
A csáboktól megrongált szenvedély,
Pirult a tiszta szív ártatlansága
Szemén tükrözött lelke tisztasága,
S minden szavában honleányi hév. —

Tovább menék, és hátrahagytam őt is,
De jött utánam nyájas szelleme,
És széttekinték, s az egyhangu róna
Tündérvilággá lön átbájolódva,
A leány volt annak fénye istene.

Örök nevü költői nemzetemnek,
Többé ti rajtatok nem bámulok;
E földtől, melynek neve Magyarország,
Az emberekről, kik e földet lakják,
Zenghetnek dalt akár az angyalok.

NÉZZÜNK SZÉT,

MIT MONDANAK RÓLUNK A SZOMSZÉDBAN?

A „Wiener Zeitung, az osztrák birodalom hivatalos lapja, következőleg nyilatkozott nemzetünkről:

„Meg kell vallanunk, hogy a magyar nép az ő méltóságteljes komolyságával, hüszivü természetességével, szigoruan patriarchalis erkölcsével, mely a családélet s vendégszeretet összes erényeit magába foglalja szükségképp minden szemlélőt legnagyobb tiszteletre gerjeszt. Mint érzelmeiben nyilt, erős, forró és igaz, szeretetében hü s egész önfeláldozásig oda-adó nép, kedélyében a valódi emberiesség alapvonalait tünteti fel; a müveltség hiány egyeseket néha vadakul, nyersekül mutat fel; de a csikós, ki többet társalog állatokkal mint emberekkel, sőt maga a betyár— ki a polgári társaság intézményeivel szemben ellenséges állást foglal el, sohasem alávaló. E nép közt találsz elsülyedt, elvetemült sziveket, azonban mégis minden egyes tagja biztos tisz-

teletet érdemlö lovagias szellemtől van átlengve. Ez valóban nem is lehet másképp egy kitünöen elhatározott és vitéz népnél; hogy pedig a magyar ilyen nép, ezt az egész világ elismeri.

Meglepő az ügyesség, logikai él, melylyel gondolatait gyönyörü nyelvén kifejezni tudja. A magyar kitünöen talál, elemez és vitat; ez a sajátságos tudomány még a közönséges embertől sem tagadható meg.

A magyarnyelv nem ismer tájszólásmódot, s meglehetösen általános hibátlansággal beszéli a nemzet minden tagja; ez okozza, hogy minden osztályának kifejezés-módja választékosnak tünik fel.

A magyarnyelv kitünöleg zenei hangzatu, ezenkivül sajátszerü nyelvtani alakokkal jeleskedik, melyek neki a határozottság, átlátszó világosság és szónoki emelkedettség mellett kitünő rövidség s tartalmas, velös felfogás jellegét kölcsönzik. A gondosan elemző értelem adománya a magyar lényében határozottan előtérbe lép s félreismerhetlenül visszatükrözi magát nyelve rendszerében.

Igy tehát, miképp látnivaló, igazi életerös és ritka adományu néppel van dolgunk, s valóban „kivánnunk kell, hogy „egy ily reményteljes nemzeti„ség a maga körében mindig vi„rágzóbban és tevékenyebben „fejlödjék. Felséges erő rejlik e „nemzetiségben, mely egyesülve azon erökkel, melyek müködésén az egész birodalom jólléte alapszik, az első helyek egyikét foglalja el.“— Eddig a‚Wien.Zg.‘

Ne feledjük e sorokat: — hogy „fölséges erő rejlik nemzetiségünkben.“

Ezen kincset ápolni kötelessége minden jó hazafinak.

Bármily vihar vonuljon is el a közel jövöben Európa felett,— mi, ha testvéri szeretettel ölelendjük egymást s egyetértünk édes hazánk szeretetében,— s ha okosan tájékozzuk magunkat az idök hullámai között— ártalmatlan leend mind az nemzetiségünkre nézve.

Azt mondja egyik szép lelkü irónk: „Egyet nem lehet tagadnunk; nem azt, hogy egy óriás korszakban élünk, a minőt még ily átalánosságban a világ nem ért soha. És ez idök titkos de roppantszerünek sejthető mennydörgése azt sugalja minden nemzetnek, mit az állat ösztönszerüleg követni tud: hogy mindent feledve, hö szeretettel simuljon egymáshoz, védje, ápolja önmagát, nemzetiségét.....“

— Legyen a mi koszorus költönk dicsöült Vörösmarty Mihályunk szózata mindennapi imánk, melyre tanitsuk meg gyermekeinket! akkor a világ minden vihara nyom nélkül fog tova surranni fejünk felett.

Szózat.

Hazádnak rendületlenül
Légy hive oh magyar;
Bölcsöd az s majdan sirod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kivül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezred év csatolt.

Itt küzdtenek honért a hös
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbjaink
A hosszu harcz alatt.

S annyi balszerencse közt
Oly sok viszály után,
Megfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
„Egy ezred évi szenvedés
Kér éltet, vagy halált!“

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiában onta vért,
S keservben annyi hü kebel,
Szakadt meg a honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő,
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak,
Egy átok suly alatt.

Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Száz ezrek ajakán.

Vagy jöni fog, ha jöni kell,
A nagyszerü halál,
Hol a temetkezés felett
Egy ország vérben áll.

S a sirt, hol nemzet sülyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyász-köny ül.

Légy hive rendületlenül
Hazádnak, oh magyar;
Ez éltetöd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kivül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen a sors keze:
Itt élned, halnod kell!!!

A NEVELETLEN NAGYBÁCSI.

‚Életkép.'

— God who lives above the skies,
Would look with vengeance in his eyes,
If I should ever dare despise
— — — — — — — My Mother.

— Felhők fölött élő Isten,
Sujtson bosszujával engem;
Ha valaha bántanálak
Édes jó anyám.

I.

Egy kis városba, csinos külsejü lak elibe vezettek tisztelt olvasóm. — E lak körül minden oly tiszta és diszes mintha holnap pünkösd első napja lenne, — s a háznál eladó lányok volnának, pedig sem az egyik, sem a másik, ha nem az az egész, hogy itt egy rendszerető kedves nő lakik. Váradiné, ki most még kellemesbé akarta tenni házát a csinositásokkal, mert kedves vendéget vár. — Az utczára nyiló ablakokból néha egy-egy fő bólint ki, s még a szomszédok is kinéznek néha, hogy tanui legyenek bizonyos érzékeny jeleneteknek. — No de ez rendes szokása az embereknek, hogy egy mást megbámulják. — Eljönnek az emberek megbámulni a kicsinyeket a bölcsöben, az öregeket a koporsóban, s közbül az életen át kissebb és nagyobbszerü eseményeinkben látunk magunk körül tátongó alakokat, kiket néha részvét is, legtöbbször pedig csak ujság vágy és bámulás ösztön csal oda; azért ha valami bánatod fájdalmad van, csak nem mindig jobban teszed, ha mások szemei elöl elrejted; hiszen örömeidben is csak gyengeségeidet keresik; ha pedig búdat panaszlod el nékik, — meglehet, mig szemed elött vagynak megsohajtnak, elsopánkodnak sorsod fölött; de ha egyszer elmentek elöled, legjobb esetbe azonnal elfelejtnek, leg többször pedig lenevetnek, kigunyolnak.

Hanem a jó Isten gondoskodott az emberről, hogy ne legyen egyedül a földön, — s bár mily önző legyen a kör s bár mily hatalmason haladjon előre a materialismus, mindig fogunk egykét barátra akadni, kik kárpótolják a nagy világ közönyösségét, hidegségét és gunyját; s ha akadtál ily jóbarátra — valódi testvérre — annak mondd el szived keservét, — mert a részvét igaz könnye, a fájdalom legenyhitöbb balsama.

Aztán nem csak részvét az, mit egy jó baráttól remélhetünk; tettel is gyakran igen eröteljesen segitnek bajainkban. Ó Istenem! hisz e nélkül minő sivatag volna életünk, minő szerencsétlen teremtései mi a jó Istennek.

Ne csüggedjetek hát el ti szerencsétlenek, titkos fájdalomban epedök, mert be-

köszönt hozzátok is előbb vagy utóbb egy jó barát kit a jó ég vigasztalóul mindég akkor szokott küldeni, midőn legnagyobb szükségben vagyunk.

De mig én ittokoskodom a csinos házelőtt szekér áll meg; belőle utasszáll ki, s az ablakból örömsikoltás hangzik...

— Ez ő, ez Albert! s a nő kinek hangja hallatszott, a kapuhoz siete azt felnyitni, s ép azon perczbe ért oda, midőn az utas — kapitány Erdődi — a kilincsre tevé kezeit. A meg nyilt ajton egymást megpillantók egyszerre kiálták: Kedves régnem látott szeretett — testvérem. — A jelenet meghatón érzékeny volt s a körül ácsorgókat is annyira ki látszott elégiteni, hogy némelyek könnyeztek is. Váradiné öröm lármával, könnyek közt szoritá karjai közé az öreg katonát. Tiz év óta nem látta őt, s most a nyugtalanság egy nemével nézdelte az egész személyiségén történt változásokat; homloka kissé megránczosodott, haja könnyedén megfehérült, de egészben véve mint maga szokta mondani, nem igen rongálták meg a tábori élet alkalmatlanságai. Szeme még mindig élénk, szája nevetésre kész, vonásai vidámok. Csak látni kell őt, s az ember önkénytelesen barátságot érez iránta, mert arczulata tükre volt a szivélyességnek és jó indulatnak.

Váradinén a tiz év mélyebb nyomokat hagyott. Az özvegység szomorusága és az anyai gondok némülegmeg hervaszták azon virágokat, melyek némely nők őszét szépiteni szokták. — Az ember hiába keresné vonalmait azon örökre eltünt szépségnek, mely egykor oly ragyogó, oly hoditó volt. — Megrongáltatva az élettől, korán vénült, s megszünt nő lenni, csak azért, hogy jó anya lehessen.

— A messzire haladt s oly régen várt találkozásnak első zajgásai után Váradiné testvérét, a számára elkészitett szobába vitte s már el is akart távozni, hogy nyúgodni hagyja őt, midőn az öreg katona a kis fiuról tudakozódott és az anya a nélkül, hogy tudta volna mit teszen a kerevetre leült.... buját elmondandó.

II.

Váradinét hirtelen halál fosztotta meg férjétől s kiskoru fiacskájával maradva, reményeit e gyermekbe helyezé. Női fájdalmaiban vigaszt csak anyai kötelessége telyesittésében találván, elhatározta soha el nem válni fiától s néki szentelni egész életét. Van valami sajátságos hajlam a női szivben, mely kivált ifjuságukban gyakran végletekre viszi őket.

Ifju lánykák mindig Zrinyi Ilonák akarnak lenni, ifju nők meg Korneliák, s ép azon jelességekkel hiszik diszleni gyermekeiket, mikkel dajka mesék a tündérek szülötteit ruházzák fel!

Váradiné nem volt okosabb mint mások s ugy képzelte és hitte, hogy fia Lajos, azon kiválasztott emberek között fog emlegettetni, kik a tömegközt ugy vannak elhintve mint égen a fényesebb csillagok; s hogy biztosabban e czélhoz vigye a nagyra menendő gyermeket, minden gondjainak és működéseinek központjává tette őt. — Az anyától eként bálványoztatott fiu megszokta minden dolgot az ő tetszésére és az ő hasznára rendezve látni. — Minden ki az özvegyet környezte, alája volt rendelve szeszélyeinek; becsülés és barátság mint mások az anya iránt éreztek, enyelgés vagy hizelgés alakjában ment át a fiura.

Gazdagsága miatt kedves lévén, megszokta mint közönségesen a kegyenczek, az élet legbecsesebb javaiban részesülni.

A magáról megfeledkezett anya előtte szaladott, hogy eltávolitsa utjából a köveket mikben megbotolhatnék; hogy saját kezeivel tördelje le a töviseket, mik ruháját és testét megszaggathatnák, hogy az örvények fölött saját testéből alkossan hidat;..... és a gyermek?.. A mint az eféle elkényeztetett majmok szoktak, számba se vevé ezen szokássá előtte unalmassá vált ön feláldozást; gondtalanul folytatá utját, mely oly könnyüvé volt téve számára.

Gondviselés szerepét akarta játszani az édes anya, figyelmetlenséggel és hálátlansággal volt jutalmazva.

És ezt már fájdalmasan kezdte érezni a jó anya, másoknak megvallani de nem merte. — Gyermeke jolléte több volt előtte mint saját magáé; s hogyan, ő Lajost igaztalansággal vádolni? mit még hálátlanságnak is vehetnének az emberek?! Nem, nem ezt nem fogja tenni. Csak ő tudta gyermeke hibáit. s azokat másoknak elmondani annyi lett volna, mint fiát ki-

méltelen itélő birák elibe állittani. Ezt a szerető sziv nem teheti.

Ebből ki magyarázható, hogy midőn testvére kérdezte, fiának csak valódi nemes és komoly tulajdonait emlegette, boldognak érezve magát, hogy oly kedve szerinti csevegést folytathat, — el is feledé az utas fáradságát, mig nem arra annak önkénytelen ásitása figyelmezteté.

— No de mily gondolatlan vagyok — mondá üléséből felemelkedve — két fáradságos és álmatlan éj után is téged a nyugalomtól visszatartani; hisz ugy is lesz még elég időnk Lajosról beszélgetni, miután te nem fogsz többé bennünket elhagyni és minden esetre te magad fogsz itélhetni fölötte. — Nyugodj; aludj édes kedves testvér, mire fölébredsz reménylem ithon leend gyermekem is; s gyöngéden ölelte meg ujból is az öreghuszárt, ki aztán egy nyug ágyra dölt, s nemsokára csendesen elaludt.

III.

Midőn fölébredt, a nap már hanyatlani kezdett s bucsuzó sugárai a tárgyakat biborszinbe öltözteték. Erdődi az álom által felüdülve, de még azon gyönyörtelyes bágyadtságba merülve, mely az ébredést követni szokta, szemlét tartott maga körül ismerkedés végett azonszobával, mely lakhelyéül volt rendelve. Minden a jó testvér figyelmes gyöngédségét tanusitá. A butorzat az volt, mely egykor attyuk szobáját ékité, s vissza látszék idézni az öreg katonának gyermek korát. A kis könyvtár azon könyveket tartalmazta melyeket egykor ő gyüjtött, s a falakra terülő föld rajzok az általa bé utazott országokat mutaták; ott voltak gyermek korának katonás játékái — kard, pisztoly és tarsoly — mint hivatásának élő tanui; a nyug ágy mellett disz csoportba állitva azon fegyverek, melyeket katonaságából küldött sógorának. Rendre nézdelé ezen kiállitás minden részleteit, melyek oly erősen bizonyiták növérének, irántai jóságát és értelmességét, — midőn hirtelen ennek hangja hallatszott a mellék szóbából, s közbe-közbe egy más hang is, melyről a kapitány azonnal föl ismerte kis öcscsét. — Ugy tetszett mintha az anya valami előterjesztést tenne, s a fiu szokásos nyerseségével felelt azon személyeknek, kik megszokták a hozzájok beszélő irányában mindig gyöngédséggel és türelmel viseltetni.

— Nem fogok menni! — ismétli az anyai kényeztetés által elrontott gyermekek makacs modorában!

— Gondold meg édes Lajos — folytatá az anya megnyerő biztatás hangján — Luiz kis asszony anyád nevelője, számolrád, hogy ezen este elfogod kisérni őt szokott sétájára. — Nagy bátyád megérkezte nélkül, megkiméltelek volna ez unalmas fáradságtól. de igy nem bagyhatom bátyádat, már az első napon magára.

— Én is akarom látni bátyámat s Luiz kisasszony kisértesse magát saját öcscsével.

— Jol tudod hogy nincs itthon.

— Akkor maradjon itthon a kisasszonyis!

— O Lajos — ez már még is csak sok, — feleded-é, hogy e kis séta ezen derék hölgynek egyetlen öröme és szükségessé vált szokása.

— Bánom is én, felelt az ifjonczmindig durczásabban, köt is engem valami Luiz kisasszyonyhoz!...

— De engem köt — mondá Váradiné élénken, engem azon kevésre mit tudok ő tanitott; balsorsomban tanácsaival, bátoritásaival segitett, ő nekem második testvérem, mondhatni anyám, te mind ezeket jól tudod s tartozol engemet segiteni hála kötelességem lerovásában.

— Mondja inkább, hogy önnek kedve van, kötelességeket teremteni, — viszonyzá Lajos — azaz asszonyok szokása, hogy hordozni segitenek, oly terheket, melyek nem őket illetik, tudja Isten minő fáradságok lerovásául.....

— Fiam feleded, hogy a legnehezebb fáradságokat nem érettem tette Luiz kisasszony!

— Áhá! ugy-é érettem? Emlékszem, tevé hozzá gunyosan — korágyom mellett regényeket szokott olvasni.

— Kénytelenitesz előhozni, hogy nekem semmi kötelességsem terhes, ha a te érdekedben van.

— És hogy azt jobban bé bizonyitsa anyám, felemlegeti jó tetéményeit.

— Lajos! szakitá félte türelmetlenül Váradiné — az sem jogos, sem helyes a mit te beszélsz. —

— Tehát ne beszéljünk többé róla! viszonzá — Lajos s kimenni készült.

— Megfogod látogatni Luiz kisasszonyt! mondá az anya.

— Nem fogom tenni!

— Gondold meg Lajos, hogy én kivánom és akarom.

— Nem fogok menni! kiálta a rosz gyermek haragos nyakassággal; s a terem ajtaját felrántván ki szaladott, és hangosan dudolva ment végig a lépcsőzeten, mint egy kimutatni akarván daczát édes anyja elégületlenségével. Az anya pedig egész testében remegve hullott egyszékre. Testvére ki a mellék szobában mindent hallott, meghallá zokogását is. — A jelenet melynek észrevétlen tanuja volt, jobban megismerteté vele a fiut, mint sem az anyának tiz év óta irott levelei. Tudta már hogy mi eredménye lesz testvére határtalan engedékenységének egyetlen fia irányában. — Legkissebb kivánságaiban is megelőztetvén Lajos, megszokta követelő és daczoló lenni; az anyának önkénytes rabszolgasága a fiunak tekintélyt nem ismerő zsarnokságát idézte elö.

IV.

A kapitánynak első gondolata volt, hogy kirohanván, nyakoncsipje ura öcsét, s fülénél fogva vezesse annya elébe elégtétel adás végett; szerencsére ezt nem tette. Tizennégy évig folytatván katonai páljáját, nem sok elméleti ismeretségekre tehetett szert; de gyakorlati oldaláról is jól ismerte az emberi természetet. — Tudta hogy a rosz szokás hatalmas ellenség, melyet csak ugy gyözhetünk le, ha nem megyünk vele egyenesen szembe. El nyomta tehát felindulását, s gondolkozott a leghelyesebb teendőről, s kisemment szobájából mig ostrom tervét elnem készité.

— Midön kilépett szobájából már. — Váradinét kissé felüdülve találta azon kedély állapotból melyet fia okozott neki; honnan azt következteté, hogy ez nem elöször történt, — s már megszokott dolog testvérénél.

Lajos ingerültsége tartósabb volt, magával elégedetlen lévén; s mint a rosz jellemüeknél szokott történni, megbánáshelyett arczán mogorvaság tükröződött, s midön megkelle ölelni nagybátját, bizonyos kellelensèggel és merészséggel tevé azt. — Aztán az első találkozásoknál kellö nehány kényszeritett kérdést és feleletet végezvén, egy szögletbe vonult s körmeit rágcsálta.

Váradiné félvén, hogy ily maga viselet kedvetlen benyomást teszen a nagy bátyára, nyájaskodással akarta vidámitni az ifju mogorvoságát, de mint minden hasonló esetben történni szokott, nagylelküsége csak keseritett.

Ilyenkor a kegy, melyet nem érdemlünk annyi mint megbántás; más nemes lelküsége tetézi igaztalanságunkat, — igy Lajos édes anyja élvezését kettözött nehezteléssel fogadta, s a helyett, hogy illön felelt volna, hirlapot vett elö s ásitazva olvasgatni kezdte.

Váradiné türelméből kifogyván, száraz hangon figyelmezteté fiát hogy azö salonja nem olvasó szoba.

— Ugy tudom, hogy hirlapot lehet olvasni akárhol felelt Lajos durczáson.

— De társaságunk talán van oly becses mint azon lap ismétlé az anya. — Lajos gunyosan meghajtá magát.

— Nem tudtam, hogy csak akkor kereshet szorakozást az ember mikor egyedül van.

— Lajos te megsérted nagybátyádot — kiálta Váradiné akarata ellen felindulva. Az ifjoncz remegett s ingadozni látszott utolsó lobogása volt ez anya iránti tiszteletének; de össze szedte magát, s ismét fél gunyos, fél komoly hangon folytatá:

— Kétségtelenül bátyám nem fogja akarni, hogy mi itt házunkban mint valami kényes fö ur udvarába az ildény rabszolgái gyanánt éljünk; s mint katonának sokkal többet kell tartani saját függetlenségére, mint sem, hogy a második feszélybe hozni igyekezdék.

— Istenemre kicsinykém — te engem oktatsz, s vizet hajtasz a vén ember malmára! — kiálta fel most nagybácsi, ki eddig látszólag gondtalanul s mosolyogva, hallgatá a szóváltást. — Mindenki éljen szeszélyinek, s pokolba a haraggal; ez az én társalgási szabályom, olvass, énekely, tánczolj, beszély vagy hallgass, az a tedolgod; én is gondoskodom magamról mint a borz. Tedd azt a mi nekéd tetszik s hadd meg nékem is ezt a szabadságot.

— Ó mi ezt illeti ne tartson semmitöl kedvesbátyám — szolt Lajos gyözelmi pillantást vetve anyjára, én nem vagyok azok közül, kik azt akarják, hogy a világ velük

lépést tartson, és én mint mondani szokták, hagyok mindenkit saját kanalával enni. — Nem értem, hogy mégis engemet miért akarnak korlátozni?

— Azonban menjünk is enni, a hosszas út után ehetném mint a farkas — szolt közbe a kapitány s öcscsét válon fogva mentek az ét terembe. Váradiné követte öket, ép ugy meglepetve, mint boszonkodva. Testvérének hangja és elvei ujdonság voltak elötte, mely a régi emlékeket össze zavarta. De még több volt mit az asztalnál látott, testvére ugyan is az ételek javát mind elszedte, a nélkül, hogy szomszédjára ügyelt volna, — ha más beszélt közbe vágott, ha kérdezték nem felelt, ha valaki valamit állitott az ellen vitázott, fönhangon parancsolt, hibát lelt mindenben, szóval a legtulzottabb szeszélyeskedést fejtette ki. Vissza térve a salonba, a legkényelmesebb karszéket választá, sároslábait egy szép bársony vánkosra helyezé és pipára gyujtott. Váradiné ki a dohány szagot kinem álhatta kénytelen volt eltávozni. — Lajos eleinte mulatta magát bátyja fesztelenségén s nevetett ötletein; azonban ez az önző, csak pillanatig mulattató öszinteség később kellemetlenül hatott rá, végre türelmetlenkedni is kezdett s értésére akarta adni az öreg katonának, hogy modora kitünő jeles lehet egy laktanyába; de jól rendezett elökelőház szokásaival épen nem egyez meg. — Azt hitte, hogy a kapitány megfogja öt érteni, — mert pipája kialuván, egy karszékbe hanyat dülve hallgatni látszott, midön valami zengzetes de egyhangu zsörtölés figyelmezteté ékes szollásának álom hozó tulajdonára. — Az ifjoncz haragosan kelt fel s ment szobájába, a nagy bácsi paraszt viseletén szörnyen megbotránkozva.

V.

Másnap reggel dühös veszekedés lármája hatott Lajos füleibe. A zaj felé sietvén bátyát harczba lelé a vén Rósival, ki elfeledé csizmáját kifényesiteni. — Az elkeseredett kapitány mind azon szitkokat elő hordta, melyeket valaha huszárjaitól hallott; az elrémült öregcseléd kezeit éghez emelve kétségbeesetten kiáltozott. Váradiné is mint fia, a zajra oda jövén, hiába igyekezett magát közbevetvén, testvérét csendesiteni.

Mert ez dörgő hangon folytatá huszáros litániáját, és oly taglejtéssel kisérte, melyek előbb meglepték, később pedig szörnyen felingerelték Lajos urfit, el anynyira hogy karon fogta az öreg Rósit, ki zokogva mentegeté magát s szépen a konyhába vezette, aztán vissza tért a salonba. Már édes anyja is ott volt, ki a szolgálót azzal kiváná menteni, hogy hűségét jámborságát és a családnak tett hasznos szolgálatait emlegeté.

— Ugyan jó, hát aztán? kiáltott a kapitány — nekem tette-e azon szolgálatokat? s bánom is én akárminő jeles tulajdonai vannak, minden elromlik, ha meg idösül. — A szolgálókat az ember azért fogadja, hogy dolgoztassa, nem pedig azért, hogy hálálkodjék nékik.

— De csak nem akarja talán Ön, hogy utszára dobjunk egy derék léányt, ki anyámat látta mint kis gyermeket s engem is fölnevelt! ellen veté az ifju némi nyerseséggel.

— Ha nem akarjátok a utszára dobni, vigyétek a kórházha! — mondá a kapitány; az anya és fiu elszörnyüködtek.

— Vagyakár a pokolba! folytatá haragosan csak itt ne tartsátok, hová ép fejek és karok kellenek. — Látom növérem nem feledé el régi modorát ‚kötelességeket teremteni ott hol jogai lennének', de ennek meg kell változni, vagy pedig, — menydörgös.... tudnifogok mást is. — s ökleit fel emelvén fenyegetöleg mozgatta. — Lajos és anyja össze néztek, soha ilyen szókat házukban nem hallottak; végre Lajos kissé tört hangon azon szabadságra hivathozott, mely szerint minden ki saját tetszése szerint rendezheti házát; de nagybácsi az elvet- helyben hagyásnak vette, rá tapsolt s ismétlé, hogy ő magát ugy fogja, szolgáltatni a mint neki tetszik azzal végzé, hogy a reggelit felparancsolta.

Mi alatt Rósit megintették, hogy a reggelivel siessen, pipára gyujtott s nagy lépésekkel sétálni kezdett a salonban minden fordulásnál nagyokat köpködvén mint némely pipások szoktak.

Váradiné kétségbe esve nézte ezen szomoru sétát, mely az általa oly nagy gonddal föntartott tisztaságot egyszerre

tönkre tette. — Lajos eltalálta anyja boszszuságát, — ő is megbotránkozott s később aligrejtheté fokozatos ingerültségét. A hallgatás nehány perczig tartá, midőn a kapitány, egy kép előtt álla meg, mely a szobában leg kitünöbb helyet foglala el.

— Ez a Váradi képe ugy-é? Kérdé egy gomoly füstöt fuván rája. Testvére igénlő leg felelt. A kapitány a képet hosszason nézdelte.

— Szegény sógor — bizony csuf ember volt; folytatá nyugodt hangon: — Az özvegy és fia reszkettek. Megszokva az elhalt emléke iránt szenvedélyes tisztisztelettel viseltetni, szivök vérig sebzödött a kapitany gorombasága által.

— Először hallom ily módon itéltetni atyám vonásait — mondá hevülten Lajos — s anyival különösöbb, hegy épen ön teszi ezt, ki eléggé ismerte, hogy e kép jóságát belássa! —

— Igen, igen — viszonzá a kapitány közönyösséggel — minden esetre derék gyerek volt, s nem kell irigyelni tölle a menyországot, ha Isten oda szólitá.....

— Uram! Kiálta Lajos halványon a harag miatt. — Varadiné pedig fiát kezen fogva fájdalmasan mondá.

— Miután mások nem tudják mivel tartoznak a halottaknak, milegalább tudjuk mivel tartozunk magunknak; s a nélkül, hogy több szót engedett volna a kapitánynak fiát magával vive a szobából eltávozott.

VI.

A vén huszár egyedül reggelizett, de midőn szóbájába viszsza tért ott találá öttsét, kinek komor ábrázata határozottságot mutatott.

— Ah, ah te vagy — mond a nagybátya nevetve — talán csak nem vagyunk haragba.

— Kérem beszéljünk halkabban — közbe szólt Lajos tört hangon nem akarnám, hogy anyám minket meghalljon.

— Tán valami titok? kezdé a kapitány.

— Nem; kötelesség — felelt Lajos komoly hangon — melynek bétöltését az ön rangja s az én korom nehézzé teszik ugyan, de anyám nyugalma mindenek elött való.

— Talán panasza van anyádnak valakire?

— Igen is; önre — felelt az ifju s hangja rezgett — önre, ki következetesen gunyolá ki háza szokásait és szive legszentebb érzelmeit.

— Én? kiálta a kapitány és hogyan?

— Ugy viselvén magát mint a korcsmában — viszonzá élénken Lajos — dühös ködvén egy öreg cseléd ellen, kit miszeretünk, s meggyalázván atyám emlékét, kit mi csak nem bálványozunk! — Igen uram tegnap ota, oly szinben mutatá ön egész jellémét és szivét, miként anyámnak lehetlen többé ki áliani ön jelenlétét.

A Sétálgotó bácsi megállott s nézte az ifjut.

— Tehát te azért jövél, hogy tudtamra-add, hogy keressek másszállást?

Lajos hallgatott, mely annyi volt mint helybenhagyás.

— Hm, hm, te panaszkodól az öreg szolgáló elleni magam viseletén; — mondá a kapitány lassan emelkedő hangon — de hát milyen volt a tiéd anyád nevelője iránt? Nem tagadtad-e meg tőle tegnap azon egyszerü szivességet, hogy elkisérd sétájára? Nem felszólaltál-é a mások iránti hálából származó kötelezetés ellen? Mivel vagyok én kötelesebb Rózsi iránt, — minte Luiz kisasszony iránt?

Az ifjoncz szólni akart.

— Hallgass végig! folytatá bátyja mindig komolyabban, — Vádolsz, hogy nem tiszteltem eléggé meghalt atyádat, — jobban tisztelted-é te élő anyádat? Nos mond meg, kettönk közül, melyik mutatott több illedelmet, gyöngédséget és tiszteletet? Az én szavaimat illetleneknek találod, mit gondoljak én a tieidről? Én magamhoz egyenlöket sértettem meg; de te a nagyobbak iránt voltál goromba; én egy szolgára haragudtam meg, ki kötelességét elmulasztotta; te meg édes anyáddal durczáskodtál, ki téged kötelességedre figyelmeztetett. — Én nem tiszteltem nő vérem férjét, te nem tisztelted azt kineked az életet adta. — Melyik mutatta kettönk közül eszét, jellemét és szivét rosszab oldalról, — melyink volt parasztabb?

A mint tovább tovább beszélt a kapitány; Lajos elégedetlenségét zavar és nyugtalanság válták fel. A leczke melyet ő akart adni, oly váratlanul fordult ellene, hogy elkellett némulnia. Különben is hamar észre vette, hogy huszár bácsinak telyesleg igaza van; s azonnal belátta czél-

ját az egész dolognak, fejét lesüté, meggyőzetve az igaztalanság érzetétől..... Az öreg eltalálta gondolatit, ezen rosszul nevelt de jó indulatu gyermeknek, egy lépést tett feléje s kezétmegfogta,

— Láthatod, hogy kölcsönösön szükségünkvan türelemre-mondá nyájasan, feledjük a multat s igyekezzünk belőle hasznot venni jövendőre. — Mindenben anyád volt az áldozat.... tehát sienünk kell magunkat kimenteni.

— Nem, nem! kiálta Lajos megilletődve, csak nekem kell bocsánatot kérnem!— mindent értek most, engem példával akart javittani anyám és én köszönettel tartozunk, kedves jó nagybácsinak, mert a mit mutatott csak tükör volt! én, hála istennek, elég jókor megláttam benne hibáimat!!! Azért ujból ezer köszönet s hála hedves nagybácsinak!

— Köszönd inkább Lükürgosznak — monda a kapitány nevetve — mert ő találta fel e javitási eszközt. — Hogy az ifju Spartaiakat a dorbézolástól elszoktassa, részegség miatt eltorzult rabszolgákat állita elejőkbe, — én öt követtem, megmutatván néked azon hibákat, melyeket véled meggyülöltelni akartam.....

Képzelheted nyájas olvasom, mily öröm szált a bus özvegy és elszomorodott anya keblébe, midőn kis családi körét nem csak jo fiuval, hanem testvérében igaz baráttal is megáldva látta.

(Franczióból).

DEÁK FARKAS.

HAZA EMLÉKEZÉS HAZÁMHOZ.

(Szász Károlytól.)

Miért nem hallok már felőled,
Erdős völgyes szép hazám!
Most hogy távol vagyok tőled
Most szeretlek igazán.—

Azt a völgyet, azt a bérczet
Soha sem felejthetem, —
S kél szivemben vágyó érzet:
Hogy zokogjak kebleden —

Gondolom: a nehéz felhő
Arczod özvegy-fátyola.
Gondolom: a siró szellő
Egy ismerős furulya

Gondolom: a virág illat
Esdő sohajod talán;
S pásztor tüz az a kis csillag
Kék havasod oldalán....

Téged látlak minden képben,
Mely felém száll messziről;
S a sik rónán minden lépten
Bérczek árnya leng körül

Bucsuzó anya fiának
Egy ereklye képet ad
S az, habár az évek szálnak
Mindég kebelén marad.

KÖZLEMÉNY DR. NENDVICH KÁROLY.

Amerikai utazásából.

Pest 1858. Kiadta Heckenast Gusztáv.

Az előszóban elmondja tudós utazónk: hogy az emberek nagytöbbsége miért utazik. Gyakran csak azon czélból kelnek útra, hogy az unalmat, mely némely urakat saját hazájukban meglep, elűzzék; — s miután othon minden gyönyört kimeritettek, s azzal torkig laktak, más nemzetek finomitott élvezeteibe résztvehessenek.

Északamerika egyesült államai — az

északkeleti részén sem oly érdekes természeti jellemet nem tüntetnek fel, hogy a miatt számos kéjutazót oda csábithatnának: mint például Schweicz, Felső-Ausztria s más országok, melyek hegyeik csoportulásában nagy változatosságot fejtenek ki, s nagyszerü természeti jellemet mutatnak; sem különösen a tengeri élet és álatország nem annyira különböző a mienktől, hogy ezek elegendő vonzó erővel birnának az utazók nagy részére. Csupán a valódi természet—vizsgáló talál az egyesült államokban elég érdekes tárgyat, hogy azt a leggondosabb átbuvárkodásra méltassa.

Az északamerikai egyesült államokban legérdekesebb, legnevezetesebb **az ember és annak intézményei**, melyek kedves tanulmányul szolgálhatnak a politikusnak, államgazdásznak, psychologgnak, különösen a gondolkozó emberbarátnak.

Utazás.

Juli 6-án 1857 hagyta el Manchestert, s egy óra alatt Liverpolba ért. Ott horgonyzott Canada gőzös, mely utazónkat túl az ujvilág partjára vala szálitandó.— Juli 7-én Canada gőzösön voltak. Canada gőzös az angol—észak amerikai gőzhajó társulat tulajdona, mely a tengerentúli posta szolgálatot végzi Anglia és Amerika között. Ezen társulatnak 9 hajója egymást váltva végzi a Liverpol és Halifax és Uj-Yorkközti posta szolgálatot. Minden szombaton dél 12 órakor indul el Liverpolból egy hajó, s azon vonal melyet követnek Cunárd vonalnak neveztetik. Gépezete 800 ló erejü a naponként felemésztett köszén 1600 mázsára megy. Az első rangu étterem 150 útast vendégelhet meg. Hölgyek számára egy külön pompásan butorozott terem ál készen.

Minden zárka (Cajüte) két egymás fölé helyzett ágyal van ellátva.

A társalgási terem (State-room) a fedezeten van. E felett van a fedezet.— Mindenütt példátlan tisztaság, a zárkákban még a friss légről is van gondoskodva.

A tengeri út.

A tengeren megunja magát az ember alig várja hogy partot lásson. Útközben némi szórakozást nyújt a sertéshalak (porkfisch) játéka, továbbá a repülőhalaké, melyek a vizből sebesen felemelkedve ivet képeznek s ismét visszaesnek a hullámokba. Szép a tenger világitása is tiszta éjeken. E világitás leginkább csak zajgatott hullámban tünik fel, azért legszembeszököbb a hajó kerekei közelében, hol a tajtékzó hullám folytonosan halvány, leginkább sárga színben tündöklik. Ezen halvány fényvonalon szüntelen kissebb és nagyobb fénypontok támadnak, melyek mint csillagok a téjút halvány világán igézőleg, ragyognak. A tengerszine fénylő napvilágnál sötétkék, ha pedig meritünk belőle világos és szintelen. Egy tengeri vihar gyönyörüségében is volt alkalmam részesülni.

Julius 13-án New-Foundland zátonyaihoz közeledtünk. Juni 15-e vasárnap volt azért a hajón ültünk. A vasárnapot az amerikai ember szentnek tartja—még vasuti menetek is nyugosznak. Juni 17-én Halifaxban kikötöttek. Másnap Bostonba szállottak ki. Egy vámhivatalnok volt csak jelen. Az amerikai azt tartja, hogy az utazó táskákba nemlehet annyi holmit becsempészni, hogy érdemes lenne azért sok vámhivatalnokot tartani.

Az amerikai szállodák.—

Amerika legkitünőbb legnagyobbszerü intézményei közé tartóznak. A magok nemében oly tökéletesek, hogy jobbat, czélszerűbbet mégcsak kigondolni sem lehetne. Annyira különböznek elrendezésükre nézve Európa minden szállodájától, hogy ezekhez foghatót, s hasonlót sehol se találhatni. Csekély személyzet tartása mellett is példátlan rend és tisztaság uralg azokban.

Rendesen egy nagyszerü oszlopokon nyugvó terkély alaku kupozaton lép be az ember s azonnal egy nagy előcsarnokba jut.— (A nálunk szokásban levő piszkos bejáratok telyességgel nem láthatók.) Ebben van a szálloda hivatala, s egy iró álvány mögött a ház könyv- s ügyvezetője, rendesen egy csinos udvarias férfiu. Ez fogadja a hullámként tóduló vendégeket, s eleibök teszi az idegenek nagy könyvét, melybe minden utazó a nevét, s a számára kimutatott szoba számát beirja. Ha a vendég minden hölgy kiséret nélkül van, rendesen

a legfelső emeleten igen kicsiny, s csak a legszükségesb butorzattal ellátott szobát kap. Az amerikai csak hálószobául használja ezeket. Ha pedig a vendéggel hölgy is van, a hálószobamellett egy ugynevezett elfogadó terem (parlour) is nyittatik, mely a lehető legnagyobb kényelemmel van ellátva s a legizletesebben butorozva. Ezen magán fogadó teremen kivül, melyet minden vendég igényelhet, van minden szállódában közös társalgó terem is, egy a hölgyek, s egy a férfiak számára. Ezekben tükrözi ki magát a szállóda egész gazdagsága s fénye. Különösen a hölgy—társalgó—termek fényüzésre nézve felülmulnak mindent a mit Európában ilyes helyen látni szoktunk. A legfinomabb angol szönyegek boritják a padozatot, a ragyogó kárpitokkal bevont falakon, legfinomabb, s legkeresettebb izléssel készitett aranyrámákba foglalt angoltükrök csüngnek. Pompás alakú angol vagy franczia brozcsillárok, s hasonló gyertyatartók emelik a bársonynyal, vagy legnehezebb himzett selyemszövettel bevont tágas teremet, melyben ezenkivül két pompás alaku zongora is áll az utazók mulatsága és gyönyörüségére. A hölgy társalgó terembe csak olyan férfiaknak engedtetik meg a bejárás, kiket hölgyek vezettek be, minden egyébb előtt zárvák. Itt szokott az utazó társaság naphosszat vagy estve gyülekezni és a teremben elszórt pamlagokon elkülönzött csoportokban, a férfiak valamint a hölgyek is mindég diszes— (habár nem mindég izletes) öltözékben is társalogni.

A férfiak társalgó-termeik nincsenek oly pompásan, de igényeikhez képest igen czélszerüen rendezve, többnyire egy olvasó teremmel állanak összeköttetésben, melyben számtalan hirlapok vannak. Ezen terembe szabadon léphet bé minden idegen, éppen ugy mint a mi kávéházainkba, azon különbséggel, hogy ebben órákig is mulathat, anélkül, hogy a pinczér kellemetlen „mit parancsol nagyság"-dal, szünet nélkül illetné az embert. Itt végzik az útazók egymással üzletüket és gondoskodnak szükséges levelezéseikről.

Ezen termekből ritkán hiányzik Washington, Jefferson, Webster Dániel, Clay Henrik, s egyébb hazájukért érdemet vivott amerikaiak életnagyságú képe, valamint az egyesült államok átalános, s az egyes államok különös térképe, ugy szinte azon város rajza, melyben az illető szállóda áll.

Rendkivüli meglepő benyomást gyakoról az idegenre az étterem, mely csaknem minden szállódában kettő van, egy a hölgyek és egy a férfiak számára. Mindkettő pompással és fényüzéssel diszitett—s a társalgó terem mellett a szállóda fénypontját képezi.

A nagyobb városokban mint Uj-York, Philadelphia, Boston, Baltimore, Washington, Cincinnati, St. Luis mindig diszruhában felöltözve jelennek meg az asztalnál. A hölgyeket férjeik karöltve vezetik az asztal felső végéhez—s miután leültek, a férfiak csak akkor foglalják el az üressen maradt helyeket.

Hat órakor kezdődik a reggelizés, tart 9-ig

11 órakor a villás reggeli (Lunch) tart 1-ig

3 órakor az I-ső, 5-kor a második ebéd

8 órakor kezdődik a theázás, tart éjfélig.

A konyha részint angol, részint franczia.

Az ételek fedett ezüst vagy chinai ezüst edényekben hordatnak fel, melyek alatt borszesz lámpa áll, hogy folytonosan egyenlő melegben tartassanak.

Italuk a tiszta jeges viz.

Az amerikai kevés időt veszteget az evésre, habár gyakran és sokat eszik is mindég gyorsan végzi.— Az asztalnáli szolgálatot rendesen nagyszámu pinczérek végezik—kiket (Steward) gondviselőknek neveznek. – Ezek vagy irföldiek, vagy németek, vagy szines benszülöttek. Öltözetük igen tiszta. Amerikait nemtalál az ember köztük.

Adott jelre mindegyik sorba megy egy kezében levő tállal, ekkor meg állapodnak a vendégek háta megett, a fő gondviselő vezényletére asztalra helyezi mindegyik a kezében tartott tálat.

Az árdij amerikában csaknem mindenütt egyenlő. Egy személy egész napra fizet 2 dollárt, melyért étel, szállás és szolgálattal elláttatik—minden személy különbség nélkül. Borravalóról mit se tudnak ott, alamizsnát senki se szokott elfogadni.

Boston

az amerikai tudományosság székhelye, van benn 106 tudom. és jótékony intézet, 178 elemi iskola, az amer. tud. és művész akademia, tört. társulat, Boston Athenæum könyv és pénztárral, Howard Athenæum, a term. tud. egyesült Muzeummal, Lowell intézet, melyben az alapitó rendelése szerént 1836 octobertől áprilisig nyilvános előadásokat kell tartani a természeti és nyilatkoztatott vallás, a term. vegytan és azoknak az iparra alkalmazása, földészet, füvészet és a természet tudomány több ágairól.— Megjelenik 80 időszaki lap sat. Amerikában az iskolák száma tetemes minden $4^3/_4$ geogr. mértföldre 5241 iskola esik.

Tanitás.

Minden tanitó törvény által van kötelezve hogy tanitványai szivébe igazság iránti szeretetet, az igaznak és törvénynek szent tiszteletét, valódi nemes honszerelmet, emberiséget, mértékletességet, munkásságot, szüzességet, szerénységet, s minden más erényt, mely az emberi társaság valódi dísze, s minden köztársasági alkotmány egyetlen legbiztosabb alapköve, becsepegtessen és beolvaszon.

A városház

az amerikai városok legkitünőbb épületei közé tartozik (City-Hall), ha pedig a város egyszersmind valamelyik államfővárosa is, akkor államház (Staathouse) a város legbüszkébb épülete. Épitészeti izlésük minden zamatja ezen épületben központosúl. Az ujabbak leginkább fejér márványból vagy tömör granitból épitvék; nemkimélve az anyag fényét és gazdagságát, milyent az ember a régi római forumon vagy az ős Görögország épületein lát.— Massachusett állam-háza még az ilynemü régibb épületek közé tartozik 1798-ban végeztetett be. Ez is mint a többi a washingtoni Capitolium modorában van épitve, magas aranyozott kuppal, mely büszkén emelkedik ki a város többi épületeiből, a tengeri utasoknak mintegy iránytöül szolgál.

Nyilvánosság.

Ama dicséretes és szabad intézkedésekhez, melyek amerikát, s minden nyilvános intézeteit díszesitik, tartozik azon körülmény is, hogy ezek mindig minden megszoritás nélkül nyitva állnak a közönségnek.— A nyilvános vagyon szent és sérthetetlen, mely iránt mindenki tisztelettel viseltetik.

Báj-kertek.

Kéj vagy bájkertek amerikában minden középület körül alkalmazvák. A bostoni (Common - Park) 75 hold, a bostoniaknak legfőbb sétahelye. Százados fák, több nagy szökőkút, s egy tiszta vizü tó—elragadó szépségü ligetek—csinos útak s sétányok—hasonlithatlan bájló szépségüvé teszik Amerika báj-kertjeit,—hol üres óráiban a dúsgazdag és szegény egyformán időzhetik, anélkül hogy egyik a másiknak legkevesbé alkalmatlanságára lenne. A fő jellem itt a **szerénység!!!**

Amerika növekedése

még nem bevégzett valami, még csak kezdet, mely a delelő pontját még nem érte el. Amerika nevekszik mintegy izmos fa müszeresen, természetesen ágai s lombjai önálló fejlödésben terjengnek mindenfelé, s minden rész, mellyel nagysága, s terjedelme növekszik, kiegészitő részévé válik az egésznek, s azzal müszeres összeköttetésbe olvad. Ezen részek nem idegen törsbe oltvák—melyen csak sinlödve, hervadozva tengödhetnek. Az ágak élete, tenyészte, s nedve ugyanazonos a törzséivel, ezer meg ezer titkos csatornákon mind a közös anyaföldből veszik táplálékukat és egy törzs, egy egésséges és hatalmas törzs vezeti e tápot egyenlöleg megosztva a legtávolabb fekvő ágba is.

Amerikának nincsenek telepitvényei melyet Anglia módjára katonákkal s fegyverhatalommal kellene függésben tartani. Nincs feleröszakolt kereskedése, melyet csak sorhajó és hadikészülettel volna képes védelmezni. Kereskedelme saját terményei s készitményeinek idegen nemzetekéveli szabad akaratu kicserélésen nyugszik. Amerikának nincs szüksége haderöt tartani—mivel ő senkitől se követel engedelmességet, hanem minden népnek szabadságára bizza, hogy az amerikai intézményekhez tetszése szerént csatlakozzék.

Amerika fegyintézetei

közül megnéztem irja dr. Nendtwich a Massachusett állam-börtönét.— Ezen valamint minden ilyszerü intézet a legnemesebb és legemberszeretőbb indok szüleménye. Azon boszunak, mellyet az állam akarna venni a gonosztevőn, itt legparányibb nyoma se látszik, hire sincs olyan büntetésnek, melyet szenvedélyességében szabott a bünösre; s szó sem lehet valami embertelen fegyelemről. Az amerikai börtönök szervezete az emberi természet legmélyebb ismeretéből van véve. Valóságos emberjavitó intézetek, melyek az elzárás s emberi társaságtóli elszigetelés által nem a bünös büntetését, hanem annak jobbitását czélozzák.

Massachusett állam-börtöne az Auburai féle rendszer szerint van szervezve. E szerint naphosszatt a közös dolgozóházban foglalkoznak a fegyenczek és csak éjelre, s ebéd ideje alatt vitetnek magános zárkáikba.

A börtön kapujához érve az ajtónálló a fogda iródájába utasitott, hol nevünk, s hazánknak az idegenek könyvébei beirására szóllitatánk fel, azután egy vezetőt kaptunk, ki a fegyenczek műhelyeibe vezetett. Minden épületben több elkülönzött műhely áll, melyben 40—50 fegyencz dolgozik. Egy korlát választott a tértől — hol dolgoztak. Öltözetük két különböző színü posztó.— Békok vagy más emberiséget lealacsonyitó kényszereknek nyomát se lehet látni. A fegyenczeket azért dolgoztatják, hogy folytonosan hasznos szórakoztató foglalkozásba legyenek, mert a henyeség csak neveli— míg a czélszerü tevékenység kissebbiti a gonosz hajlandóságot. Másczélja az, hogy ha elébb képtelenek valának napi kenyerüket megkeresni, itt hasznos mesterséget tanulván a kiállott büntetés ideje után kézimunkájukkal kereshetik élelmüket.—

A fegyenczeknek tiltva van egymással szót váltani, ezért általában nagy buzgósággal dolgoznak, s a munka nélkülözhetlen szokássá és szükségükké válik.

Minden zárka 8—10 láb hosszu 4 láb széles, benne egyszerü ágy, asztal és vizes korsó, mindegyikben a legnagyobb tisztaság — szeny vagy rendetlenség árnyéka nemlátható — a legnagyobb világosság és friss levegő.— Könyveket a házi könyvtárból kapnak, 100 fegyenczre alig esik 2 felügyelő, mégis a legnagyobb rend és csend van. A fütés gőz által eszközöltetik. A gőzfőző-gépekkel ellátott konyhában példátlan rend és tisztaság uralgott.

A kórház (melynek tőszomszédja a gyógyszertár) tágas, magas, világos és szellős 12 ágyal ellátott terem—üressen állott..... a 476 fegyencz között egy se volt beteg!!!

A fogháznak van tanterme is,—melyben a fegyenczek egy értelmes vallástanitó által erényes és erkölcsi életmódra buzditatnak, valamint egyébb hasznos ismeretekre oktattatnak.

Lowell

Amerikában az, ami Angliában Manchester t. i. a legjelentékenyebb gyárváros. Átalános európai nézet az: hogy gyárvárosokban a gyármunkások szegény, nyomoru, szellemi és anyagi tekintetben szánandó teremtmények. E kérdést Amerika szerencsésen megoldotta. A nagy titok abban áll: hogy a gyármunkásoknak nagy része részvényes a gyárban, s valamint a gyár nyereményében, ugy annak kezelésében is résztvesz. A gyár igazgatóság különös gondot fordit a munkások anyagi és erkölcsi jóllétére, s folytonos atyai gondoskodással van azok nevelése és szellemi mivelödésére. A város egy 10 ezer darabból álló könyvtárt adott rendelkezésük alá. Azon munkásnők kiknek rokonaik szülőik a városban nincsenek, tisztes asszonyok felügyelete alatt csinos, egésséges, tiszta közösházakban laknak, hol szállás és élelemmel ellátatnak. Ezen emberbaráti intézkedés nem maradhat üdvös eredmény nélkül. Tény hogy 950 leány közül $5^1/_2$ év leforgása alatt egyetlen egy esett meg, az se volt amerikai. Ebből lehet aztán kimagyarázni, hogy miért állanak az egész országban legjobb hirben a lowelli gyármunkásnők? A falusi szülők szivesen küldik leányaikat a gyárakba, hol nemcsak hasznos ismereteket szereznek, hanem rend és munkás élethez szoknak, 2—3 évi ott tartózkodásuk után rendszeres élet, s ta-

karékosság mellett gyüjtött szépkis tőkével térnek vissza a szülői házhoz, hol csak hamar feliskeresik őket rendszerető, s jó erkölcsü házasodni vágyó ifjak, s hamarább férjhez mennek mintha a gyárakban soha se dolgoztak volna

Lowell Bostonból 25 angol mföldnyi távolra fekszik, 1826-ba alapittatott, ma 33 ezer lakost számlál. Lowell legkitünőbb gyárai gyapotgyárak, melyek közül 1850-ben legkevesebb 50, mintegy 13 millió dollár befektetett tőkével rendelkezett.

Mig európában a gyármunkások különösen munkásnők szellemileg elhanyagolák, addig a lowelli leányok mind egésségesek s virágzó kinézésüek, s az általuk kiadott lap (the Lowell offerings) a miveltség oly magas fokáról tanuskodik, minőről az európai gyáraknak fogalmuk sincs.

Van a lowelli kézmüvesek és gépészeknek egy oly házuk, s abban olvasóterem, könyvtár, minőt Berlinben az irók s mivelt emberek felállitni képesek nem valának. —

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Templomok.

Miután amerikában minden vallásfelekezet teljes szabadsággal bir vallása gyakorlatában — mindenik tehetsége és szükségéhez képest épiti templomait. Templom iskola a legelső épület, mely minden ujdon keletkező telepitvényben, egy fogamzó város ébrényében emeltetik. A protestans egyházakon csak a méltóságos egyszerüség szemlélhető, szobor vagy kép nem diszesiti azon hajlékokat, melyek arra rendelvék, hogy az emberi teremtmény lelkét, az örök, testetlen, s lényetlen teremtő néma imádására emelje.

Uj-York.

Ha az egyesült államok e nagyszerü gyúpontjáról mindent elősorolni akarnék a mit csak ez utazási müben olvastam Naptáramban helye nem lenne, azért csak röviden érintem szellemi életét. A tudományos intézetek (mondja N. úr) oly számosak mint Európa bár mely legnagyobb leghatalmasb országa fővárosában. Van benne 200 elemi iskola, 200 ezer dollár évenkénti adjutummal, 5 orvosi tanintézet, számosak a tudományos társulatok.— E társulatok helyisége csupán a szellemi mulatság és tudományos társalgásnak van szentelve. Itt sem kártya sem egyébb játék se dohányzás megnem engedtetik. Európában nehéz feladat lenne bizonyos osztályokban egy oly társaság megalakitására elegendő számu részvényest elő-teremteni melynek alaptervezete különösen szellemi surlódás és tudományos társalgáson alapszik.—

Az amerikai ember czélja.

Az amerikai ember mindenét közczéloknak s hazája emelésére áldozza, mert elve: hogy nagyon sok vagyon ne maradjon gyermekeire—mert azáltal az iparától és szorgalomtól elszoknának. Az amerikai hasznos és szorgalmas állampolgárokat akar nevelni gyermekeiből, bevezeti őket valamely mesterségbe vagy üzletbe, minden tekintetben segiti, de a henyeség, gondtalan és tétlen csavargásra legparányibb kedvező alkalmat sem szolgáltat. Ő azon erős meggyőződéstől van áthatva, miként az emberiség és hazájának sokkal nagyobb szolgálatot tesz, ha munkássága és szorgalma gyümölcseit közhasznu intézetek ápolására forditja, mintha gyermekei kezében bizonytalan sorsra bizva, kik gyakorta attyok gazdagsága tudatában tétlen henyeség és gyalázatos munkátlan életre vetemednek; s végre ha szülőik vagyonát kezükbe kapják, s arról önálólag rendelkezhetnek, azt okosan használni nem tudják, sem megtartani nem képesek, ha saját tapasztalásukból megnem tanulták, hogyanlehet munka és gondosság által vagyont szerezni.

Községi könyvtárak.

Uj-York államban minden község köteleztetik községi könyvtárt felállitani, mely nemes czélban az állam által is hathatósan gyámolitatik. Az ezen könyvtárba felveendő könyveket az iskolai felügyelő határozza meg, e könyvtárokból kizárvák minden valásfelekezet rajongásai, úgy a regények, csak is a hasznos ismereteket terjesztő s erkölcs képző művek vétetnek fel.

Az Uj-York állam kerületi könyvtáraiban 1850-ben 1,388,729 kötet könyv volt.

Hason intézkedések találtatnak a többi államokban is.

Igy gondoskodik az amerikai—az élet legfőbb vagyonáról, a szellem művelése, erkölcsi felvilágosodottságáról még a nép legalsó rétegében is. Nemfél ő hogy a nép tévútra vezettetik, s rendeltetése czéljától ezáltal eltántoritatik. Mert ő a szellemi képzettséget, s erkölcsi felvilágosodottságot tartja az ember földöni fő rendeltetésének, s azon meggyőződés él lelkében, hogy csupán a szellemileg művelt, s erkölcsileg világosult ember lehet valódilag erényes, mert csak az ő erénye önzés nélküli, s azon tiszta meggyőződésből fakadt, miként az erkölcsi törvény a társadalmi rendnek s természetes fejlödésének valódi egyetlen alapköve.

Uj-York temetője.

Kocsin jártuk bé a temetőt (Greenwood Cemetery=zöld erdő temető) 242 hold területnyi a várostól 3 angol mértföldnyire fekszik, tervrajza egy gyönyörü angol diszkerthez hasonlit. Pompás fasorozatok, melyek közül fejér márvány emlékek csillognak ki, fedik azon szende halmokat, melyek az egyenes téren hullámzólag emelkednek, mig a fejér kavicsal meghordatt tiszta ösvények, közöttök kigyó csavarulattal kanyarognak.

Mindenütt pompás nagyszerü—nagyrészint fejér márvány, itt ott vörös homokkő emlékek tünnek fel a szemlélő előtt, Róma, Páris első művészeitől teremtett nagyszerü emlékeket láttam ott, melyek tetemes költséggel szállittattak, át az atlanti tengeren, hogy Amerika temetőit diszesitsék. Ritka mély érzület, s az elhunytak iránti kegyelet rejlik e magasztos jelvényekben.

VÉGSZÓ.

E mü elolvasta után, lehetetlen a kalapot lenemvenni és megnemhajolni az amerikai életbölcsesség sokféle magasztosságai előtt,—egy oly nép előtt, mely a dollárait elvonja a fiaitól, — hogy henye ne legyen,—a mely dollárait a szép emlékek—müvészet és irodalom, közös képző és nevelő intézetek, tudományos gyüjtemények, nyilvános emberiségi intézményekre adja ki; nem pedig fényes evő ivó tivornyákra, vagy még nemtelenebb czélokra pazarolja.

Alig birok megválni e valóban lelket emelő szép olvasmánytól—annyi szép és jó van e két kötetü könyvecskébe, melyet tudós irója elejétől mind végig virágzó kellemes—kedveltető irmodorban közöl, hogy a lélek okvetetlen belé szeret.... s irójának tiszta szivből kivánja—hogy az isten éltesse sok számos évekig ifjú erőben a tudomány és az emberiség javára Amen.

GIRÓKUTI.

A MAGYAR HANGSULY.

BALLAGI MÓR-tól.

Megjelent a magyar akademiai értesitöben XVIII. év 1858. 7. szám.

„Midön valamely nyelvben az egybefüzött szótagok szóegységgé alkulnak, azok közül egy, mintegy töve és központja az egésznek, mindig emeltebb hanggal ejtendő, minek következtében a szomszéd szótagok hangoztatása gyengébb, alantibb lesz, mint a hogy azokat magukban véve, öntermészetöknél fogva hangoztatni kellene: e szóejtési sajátságot nevezzük **szóbeli hangsuly**-nak. Vegyük például: hal-adó (Fischzoll)—és haladó (fortschreitend), a kar (der Arm) és akar (er will), a pad (die Bank) apad (nimmt ab) satb. satb.

Ez a hangsuly 1858-ban találtatott fel. Q. E. D.

BERANGER JÁNOS PÉTER

született 1780 aug. 19. elhagyta a világot jul. 16. 1857.

Azt kérdi tőlem nyájas olvasóm, hogy miért adom hazai naptáramban, egy frank költő képét? és miért nem hazánkfiai közül valamelyikét?

Oh mert a művésznek a hazája nem az a rög— a hol születik... „a művésznek hazája a világ!“ E férfiu — kinek hü képmását szerencsés vagyok m. t. olvasóimnak bemutathatni — a világ költője volt..... Neve örökre fennmarad! Egy oly isteni tiszta lélek, ki a fénytermekből leszállani tudott a szegény elhagyatottnak szerény gunyhójába, hogy

azt elragadó dalaival vigasztalja, s ha netalán őt a környező sanyar — az élet útján ingadozóvá tette volna — az erény útjára visszatéritse.

Ki a magas polczon levőket könyörületre, az árvát jóltevői iránt hálás tiszteletre buzditotta — oly lélekemelő dalokban, melyek a a nép száján imádsággá alakulának. Ki a bukott hatalmasban, a megkeseredett embert sajnálta.... S ki midőn imádott hazája vérzett, sajgó sebeire gyógyitó balzsamot csepegtetett, s azt bekötözé az ellen biborával. S végre, midőn végórája lejárt, s imádott nemzete szivére gyász lepel borula; népek ezrei élén tisztelő császárja kiséré őt az örök nyugalom helyére. — Áldás hamvaira!

Ez örök emlékü halhatatlan frank „népköltő" Beranger János Péter nyájas képe ez, kinek szende arczáról az isteni észnek fensége a testvér szeretettel párosul.

Utólérhetetlen müvei, melyek halhatatlan népköltönk Petőfinek kedvencz tanulmányait tevék, megjelentek Frankfurtban, Bechold H. könyvárusnál. Belőle több költeményt nyelvünkre is forditottak Petőfy, Szász Károly stb., és e jelen utolsó költeményt Szász Domokos.

ISTEN VELED!

(Beranger utolsó költeménye.)

Hazám, érzem, érzem halálomat.
Anyám isten veled! Neved legyen
A végső szó — mely éri ajkamat. —
Szeretett-e igy más fiad? Oh, nem.
Én betüzve rólad daloltam már,
És midőn most a halál nyujt kezet,
Im' rólad zengve lelkem tova száll.
Oh! ejts egy könyet bár, Isten veled!

Tiz koronás büszke győzelemmel
Tested felett a midőn tapodott,
Szalagjokból készült tépésemmel
Fájó sebedre adtam balzsamot,
S romod felett új fünek sarja nött
A századok áldandják nevedet;
Eszméd uralg egész világ előtt.
Az egyenlőség győz. Isten veled!

Itt ágyamban a halál fölém hajol,
Oh! ápoljad, kik nekem kedvesek.
A kis galambnak ezzel tartozol
Mert földeden prédára nem lesett.
Gyermekidért a mig imádkozom
—Midőn Isten magához integet —
Emiékkövem föltartom siromon,
Karom gyöngül; lehull. Isten veled.

SZÁSZ DOMOKOS.

APHORISMÁK.

A férfiak álnoksága, s a nők kaczérsága egyaránt elszenvedhetlen nyüg az élet folyamában.

A sors sokat ostoroz mindenkit, de legtöbbet azt, kinek kezébe adja a korbácsot.

Soha sem lehet biztos arról valaki, hogy meddig tart boldogsága; eljő egy szélvész, szerteszórja az öröm-virágokat, gyököstől, magvastól, s helyökbe ülteti a tapasztalás fonyadt gyümölcsü tövis bokrait.

Semmi sincs könnyü vagy nehéz az életben, mindennek az alkalmazott erő mennyi- és minősége határozza meg sulyát és értékét.

Sok bánat és nyomor szülőanyja vagy te élet, de balzsam is csepeg belőled, mint szurok a fenyüből, melyből diadalivet és akasztófát egyaránt szoktak készitteni.

Ki oktalanul használja életét, rendesen elhasználja azt; a ki okosan, azt az élet használja el; mi különbség a kettő között?...

Miért szakad ketté hamarább a szív mint az élet? mert a szív mozog és érez, az élet pedig csak mozog de nem érez.

A mint te szerte rombolsz minket te élet! akként szoktunk mi is szerterombolni téged.

Ne kivánjatok másoktól sokat, mert a rendesen bekövetkező csalódás, megemészti a hitnek gyökszálait, s fekélyes sebet ejt a lélek szent érzelmein.

A ki a veszélyt kerülni tudja, eszélyesnek-, a ki legyőzi hősnek nevezzük; amaz a gyávák ravaszsága, emez a férfiak dicsősége.

Az élet tőkéjét emészti, ki annak kamatjait is tőkésiteni akarja.

Igen sokat tett a lutriba, ki élte csendességét a nök ingoványos szeszélyeire bizta.

Csak az igazság azon egyetlen jó, melyet mind végig élvezni lehetne, ha földi életünkben megtalálhatnók.

A mult életünk fata morganája, a jövő csalóka délibábja, a jelen pedig a multnak és jövőnek caleidoscopja.

Kötve hihetsz annak, ki néked nem hiszen; mert mindenkinek énje, saját magának másokra ható mérőserpenyője.

Csak az szeret igazán tégedet, ki inkább siet bánat-fellegeidet eloszlatni, könyeidet letörölni, mint örömeidet sokasitani.

Az igaz önzetlen szeretet ritka madár, csak azoknak énekli el büvös dalát, kik keblökben hordják az élet szüzlombjait.

SZENTKIRÁLYI GÁBOR.

KÉT PRÓBA.

TÖRTÉNETI BESZÉLY.

ZOMBORI GEDŐ-től.*)

Mielőtt elbeszélném e történetet, melynek ideje 1756—1762, hallgasd meg szép olvasónőm lelkem hangjait s add véleményedet.

Mi az élet-czélod, mi boldogit? Miért áldozod fel éjjeidet, dobod martalékul minden erődet?!! Szegény, szegény ember, te a boldogságért fáradsz, s nem tudod, hogy midőn ajkadnál a pohár, a várt édnek keserü az ize. Fövény torlatra épited életed czélját.... Hisz te nem tudod, nem tudhatod mi boldogit, mit átkodnak hivél, üdvöt az ád annyiszor. S te szegény-gazdag, ki pénzért éltél – oh mint megcsalódtál, ha örömet reméltél sugárzani rád a fényes érczekről... Neked nem lesz nyugtod, téged egy szenvedély, egy olthatlan szomj emészt, te nem lész boldog, mert nem tudsz szeretni.... Dobd ki érczedet, menj le a kunyhóba, nélkülözz, szeress és szerettes, hogy hogy tudd mi az a boldogság. Borulj ama nő keblére, ki benned s téged ölel és nem a gazdagot, s nem fogod irigyelni senkitől azt a fénysugárt, mit rá vet a kincs-halmaz, hogy megvakitsa.

I.

Nagy-Enyed városának nézzék meg édes olvasóim egyik piaczi házát, ószerüen butorzott tágas szobán át egy kisebbe vezetem önöket, hol egy magas kövér alak börös karszékben ásitoz. Körülte egyes kelmék halmaza, asztalán a nyitott levelek, számadási könyvek. Arczán valami speculativ vonás látszik, mely mely mutatja, hogy az az aranygyürüs

*) E kedves tollu ifju barátunk jelenleg Marburgban végzi tanulmányait. M. t. olvasóink előtt is több rendbeli dolgozatairól ismeretes. Szerk.

kövér úrban aligha Enyednek nem a leggazdagabb kereskedője van előttünk.... Zauntner Otto uram személyében.

— Phüi, Phüi! Egészen kiizzasztott ez a gondolkodás. Bizony pénzetlen, rosz, pénzetlen idők járnak. Aztán mégis ez az éhes tömeg azt hiszi, hogy hozzám foly a pénz..... De hova is lett az a sok pénz.... Év-ezredek óta ássák a föld tele gyomrából a roppant érczeket, az ember mégis napról napra szegényebb.... Ugyan hova lett az a sok századok kiaknászott aranya?! Phüi, Phüi, ez gyalázatos forróság! — Beh jó volna, ha meglenne az a sok arany, most nem kellene itt izzadnom a gondok alatt.... Phüi, Phüi, elolvadok!...

— Édes apám, édes jó apám! hallszott egy kedves csengésü hang, s könnyü lebegéssel egy sugár termetü, legszebb szőkefürtü lány jött mosolygó arczczal, sugárzó szemekkel. Hófehér karával átölelte apja kövér nyakát, s megcsókolta homlokát.

— Ah, ah! édes Klotild, jó kedved van édes leányom, úgy-e újból láttad öt? Pej- vagy szürke paripáján vágtatott? Úgy-e ragyogott a fénytől? szólott az apa.

— Oh nem, nem! vágott közbe a lány. Egyszerüen volt öltözve, s mégis olyan szép volt.....

— Szeszély ez az öltözet, csak szeszély volt nála édes gyermekem! vágott közbe—mosolyogva - az öreg Zauntner.

— Oh nem, nem! sokkal jobban szeretem én öt igy, ilyen szegényen. Hogy ha halvány lelkes arczát felém fordità, ha értelmes szép szemeivel rám nézett, oly hullámzatba jött szivem, olyan jól esett nekem... Oh apám, tudod-e mi a szerelem?! szólott Klotild, s égő arczát atyja keblére rejté.

Az öreg Zauntner mosolyogva nézett az elpirult leányra.

— A kényelem, a boldogság vagy a vagyon reménye édes leányom, és semmi más. Szereted benne, hogy egy egész falu lesz a tiéd s fényes palotádban hemzsegő cselédség.—Lesz, oh! ne félj, bé lesz töltve minden vágyad.... E czél volt, melyért élet-örömet a küzdelemtől megtöretni engedém — szólt az apa — s megcsókolta távozni készülő leányát. A kis lány még gondolkozóan állt ott egy perczig.

— Bizonynyal másra gondolt atyám! Neki nincs palotája, fényes öltözete, de van a legfényesebb lelke.— Ez az, a mit úgy szeretek benne! szólt a szép angyal... s ott hagyta a szobát.

II.

Szarvadi Tamás uramnak e tájban legfényesebb arany-gombos, széles sujtásos átilája, legszebb ezüst himzetü nyeregtakarója, bogláros kantára, legdélczegebb paripája, legnagyobb jószága, de sehogy se szeretetre méltó formája; a leggörbébb termete, leggyérebb és durvább szörü bajusza, szakálla és legvéresebb szeme volt egész Enyed környékében; de azért 45 éves ő kegyelme, sok eladó leány s minden lányos apa szemében ő volt a legcsinosabb legény, s a leendő vők közt legohajtottabb.....

Haragudtis ezért Borbára asszony, Szarvadi uram 35 éves gazdasszonya, s valahányszor urának leendő házassága forgott a hir kerekén, dült-fült a fényes termekben, áthivatta kántorné asszonyt, és elmondotta sirva: hogy az, a mit ott lát, azokat a fényes bútorokat, mind az ő ügyessége teremtette elő, s mégis a kit ő 15 év óta szolgál, kinek oda dobta „ifjuságát," most miként akarja öt kijátszani, s hallatlan dolog: még asszonyt vinni a házhoz! olyant, a ki neki parancsoljon!— neki! a ki eddig lelke volt a családnak; s kántornő asszonyommal átkot mondtak a nyegle fiatalságra, mely hiu dolgokkal megzavarja még az „értt-emberek" eszét is..... Nemes Szarvadi uram ezzel azonban nem sokat törődött, megjelent itt-amott, különösen a gazdag Zauntner Klotildnál, s hogy halálosan beleszeretett; de azt is sugdosák, hogy a szép Klotild éppen úgy, sőt jobban gyülöli öt. S ha Tamás gazda haza vágtatott Szentkirályi kastélyába, hol ilyenkor kozmás étellel traktálá meg boszus gazdasszonya, rendszerint mindig fölkiáltott: nincsen más mód, meg kell házasodnom!!... Már ilyenkor a jó Borbára türelme egészen elszakadt, összetörte a poharakat, megtépte a szolgálókat, s messze kergette az ártatlan kutyákat s macskákat. Tamás úr hoszat nyúlt a karos széken, végig nézett a tépőn és a megtépászott hadan „Borbálát rendbe kell szedni, bizony meg kell

házasodnom"! Mormogá, s pipájából nagy füstöt eresztett.

Most azonban kényelméből fölzavarva látjuk, s a mi még dermesztő csuda... ott áll a hosszu tükör előtt, töri erejét meghunyászkodtatni az akaratos bajuszt, s a hajbörre kényszeritni, hogy alázattal rásimuljon a szilárd erejü haj, mindkettő azonban ilyes bánásmódhoz szokatlan lévén, megtagadta a függést. Végre elhiszi, hogy kész a toilette, még egy arczmozdulatot tesz, azt megbámulja — aztán fejébe vágja sujtásos csalmáját, s az erkély előtt toporzékoló ménen Enyed elé vágtatva egyenesen Zauntner uram háza elé rugtat.....

Ha olvasóim megengedik, megelőzzük őt egy pár órával.

A szép Klotild ott ül kényelmes pamlagon, kezébe rejti szép fejét s többet, nagyot, fájót sohajt.

— Mit ér a fény, e vagyon, ha nem boldogit..... Oh, minő örömmel fölcserélném e rideg életet a gunyhó melegével.... Hol ten kezemre mútatna minden, szeretetet sugárzana minden arcz, hol minden eltörlött bánat lesimitott redő, kioltott fájdalom s fölszárasztott köny engemet nevezne, minden öröm engemet áldna és érettem lenne a szív minden dobbanása. Oh igy csak itt lennék, én igazán boldog!!..

A szép lányt bánatos merengés szállta meg, s a néma csendben szellem-hangokon csak a szív hangjai beszéltek.....

— Oh ilyen, ilyen boldog leszek én majd. Hisz az ő arcza, s arczának nemes vonásai azt jósolják nekem. Lesz kis házunk s nagy szeretet, nagy boldogság benne. Megédesitem örömét, s ha fájni fog az élet, annyi vigasztalás fog szivemben hangzani, én ki fogom nyujtani karomat, oda vonom szivemre, hogy hallja a vigaszt, mit szerelmem sugni fog..... Oh mily édes lesz ez... suttogá a képzeletben túlboldog leány; s öntudatlanul a képzelettől elbüvölve, megvakitva: öntudatlanul kitárta karjait.....

— Klotildom, imádott Klotildom! hangzott előtte egy kedves csengésü férfi hang....

A nő fölrezzent a boldogságtól. Látszott arczán a megütődés, hogy kedvetlenül érinték e hangok; de a mint föltekintett, arczáról eltüne minden kedvetlenség, mosolygó lett az, mint egy tavaszi regg, melyet a kis madár énekével köszönt, azon angyal arczról boldogság sugárzék, és mégis agálytól rebegő hangon szólt:

— Gyula! ön itt? Az égre, miért tette ezt!?...

— Tán megbántottam önt angyal azzal, hogy nem birtam tovább kiállani szivem hullámzatát, s eljöttem látni önt, nem törődve bármi áron vásárlom is meg azt?! Kérdé keserüen a jövevény....

— Nem, nem! szólt rebegő hangon a leány, de....

— De szégyenli ön! vágott közbe döbbentő keserün az ifju.

— Miért Gyulám, miért e hang! Most is fülébe kiáltnám a világnak, s boldogságom lenne elkiáltnom az egy magyar fiu nevet, ha ez által ledöntném boldogságunk válaszfalait, szólott Klotild.... s a deli ifjunak nyakába borult. E perczben feledve volt az apai tiltó szigor.... csak azt tudták, hogy szeretik egymást kiolthatatlanul!....

— Oh Klotild! imádott Klotildom, mint megfizetve van e percz által a rettentő gyötrelem, mit töled távol mindig szenvedek, szólott az ifju....

A lány most fölrezzent s félve tekintett körül.

— Neked félned, rebegned kell, hogy itt vagy keblemen... szólott keserüen az ifju. Ez fáj, nagyon fáj nekem, s midőn ajkamon az üdv-pohár, a te kedves bársony ajakad, megszurja szivemet e gondolatnál a fájdalom, hogy szinte följajdulok!!....

— Ez a tilalom megöli lelkemet..... sohajtva viszonzá a lány.....

— Klotild, benn a bérczek között lakik egy nép, erős és tiszta szivü. Ott öreg anyám és kis hajlékunk meleg tüzhelye vár.... Ha nem fog szivednek fájni az elveszett vagyon, ha egy szív birtoka elég lesz neked, egy szivé, melynek minden dobbanása tiéd leend, s minden vágya, akarata, törekvése a te boldogitásod lesz, oh jer hadd itt e csillogó de hideg, boldogtalan világot... s légy egészen enyém! esdeklett s közelebb közelebb vonta öt magához. A hölgy nagyot sohajtott s aztán felelt:

— Igen Gyulám, te jól tudod, hogy ez a számitó világ, mely latba veti s ér-

zéketlennül, s a többetadónak eladja szivét s minden nemesebb birtokát, nem az én világom; de lásd e helyhez anyám sirja s az atyám iránti vonzalmam köt, és e kettő nem enged szaladnom, itt kell hervadnom.... Oh e nélkül a mi itt van körülted, ezt a sok csillogást örömmel hagynám el, s dolgoznám, veled dolgoznám erösen, hogy mikor oldaladnál befalnám a fekete kenyért, mondaná az öntudat szava: „ezt nem a véletlen adá, ezt megérdemletted“..... s te jutalmul megcsókolnál..... Oh beh édes lenne e csók... A lány ráhajlott az ifju vállára s ott nyugtatá a szép aranyfürtöket — egy perczig aztán folytatá:

— Ez nem lehet, nem lehet. E szív nem fog szeretni mást soha, s én nem akarok oly szerencsétlen lenni, hogy más édelegjen keblemen, s az ő boldogsága az én hideg szivemen gyötrelemmé váljon.... Keblemre ölelem legvéresb alakjában a halált, de másé rajtad kivül nem leszek — szólott a lány szilárdon szemében lobogott a láng.....

— Köszönöm, köszönöm rebegé Gyula, szavadra lobogni érzem minden csepp véremet, s fölzajlani egész akaratomat, hogy áttörjem a gátakat, elhárintsak minden akadályt, lefegyverkezzek minden ellenakaratot, a te kirtokodig hatolni imádott angyalom! Most már távozok, szólt az ifju, de boldogan: mert elviszem lelkemben a reményt, a biztos hitet, hogy enyém leendsz!....

A váló csókban: ott az ajkról annyi boldogság szállt a szivbe, hogy nem tudtak megválni..... Ott csüngtek boldogok — mint „peri“ a visszanyert üdvön.....

Eltávoztak, elváltak, hogy biztosabban ábrándozzanak a boldogságról, s nem tudák, hogy ennek sugara éppen most ég legtávolabb töllök; s nem is sejték, hogy nemes Szarvadi Tamás uram ott a belső termek egyikében most alkuszik boldogságuk fölött.

Oh a pénz, a pénz az erös katona; bátor vezér volt régen is, bévette a legelsánczoltabb akaratot is, annál könnyebben Zauntner uramét. A „rokon lelkek“ mondta egy régi bölcs: „könnyen összeforrnak.“ Zauntner és Szarvadi uraim meleg kézszoritás és örvendö arczczal váltak el, hogy olvasni lehetett, minden vonásain a két nyerészkedő arcznak „meg van a szerencsés geschäft, a legszerencsésb alku“! A kérő a megkért szobájába lépett.

Klotild nyájasan költ fel s mutatott helyet az érkezettnek, ki egy nemével a durva tartózkodásnak foglalta el azt, s a szokatlanság hangján kérdezé:

— Miről gondolkozott a szép kisassony?

— Szépről, nagyon szépről! vólt az a könnyed felelet.

— Talán szive adta a tárgyat, tán szeret, s tán azt, ki nincs távol kérdé czélzólag Szarvadi.

— Lehet, hogy mind a háromra „igennel“ felelek, szólt tréfásan a leány.

— Oh, akkor nagyon, nagyon boldog leszek, szólott a kérő, s Klotild keze után nyult.

A lány ijedten kapta vissza, arczáról eltünt a vidorság, tréfa helyett bámulva nézett a vendégre, kinek szavai értelmét meg nem foghatá, s ki most bátrabban jött a hölgy közelébe.

— Boldog leszek, véghetetlen boldog, s önnek a fényt, a vagyont adom jutalommul, úgy-e csak engem, egyedül engem fogy szeretni?...

— Mi jogositja uram, mi jogositja önt e kérdésre? kérdé sértett önérzettel a hölgy.

— A mátka joga, viszonzá vártatva Szarvadi, e jog, melyet édes atyja e perczben tett kezembe le....

A hölgy remegve s bámulattal nézett az előtte gyülölt férfiura, s alig tudta rebegni:

— S erről engem még sem kérdenek?..

Szarvadit kellemetlenül érinté e kérdés, mely úgy látszott, elvette egész bátorságát, s úgy állott ott, mint egy büntetését váró büntudat....

— Azt hittem, hogy ha önt önzővé teszem, s parancshatalmat adok terjedt birtokom fölött, szeretni fog engemet....

A lány bántalom érzetével szakitá meg a férfi szavait. Szemében villámok égtek, s ajka reszketett.

— Tudja-e azt, hogy én nem szeretem önt, s mert azt hivé, hogy hitvány érczen megvehető vagyok, gyülölöm önt! Engem vagyon, fény nem boldogit; én mást szeretek, s e mellett édes lesz a nyomor!... Önnek nem én kellek, hanem vagyon,

hagyjon ön engem nyugton s én önnek adom azt mind, mind.....

— Nem, nem Klotild, én szeretem önt véghetetlenül, szeretem! Önnek enyémnek kell lennie, ön nélkül az életet el nem hordozhatom.... Nöm lesz, betöltöm minden vágyait, mielőtt lelkében megteremne, ragyogni fog minden a mire néz, rabszolgája leszek minden ohajtásának, s ezért csak egy árva érzeményt kivánok...

— Nekem nem báb kell!.... Mi másként sem nem találunk együtt, meg lenne mérgezve minden pillanatunk. Nem látna ajkamon egy mosolyt, eltudná-e türni azt a hideg hervadó arczot, melynek minden vonásiból átok kiáltana egy megromlott életért?! Oh hagyjon, hagyjon nyugodtan engemet, ne fosszon meg a boldogságtól engem, s önmagát! szólott könynyek között a lány, s esdöleg nézett öröme gyilkosára....

E perczben az öreg Zauntner lépett bé, arcza szigoru volt.... minden vonásból fenyegető harag lövelt a leány könyeire.

Klotild ösmerte apjának ez arcz színét s tudta, hogy ilyenkor a kebel viharja szörnyü, és remegve kapta el szemét, s látszólag összeborzadott.

— No add meg hamar a mátka csókott, szólott az apa, azon a nyájas hangon, melyből annál döbbentöbben emelkedett föl az elfojtott parancs....

A lány esdöleg nézett apjára, de ennek harag dult vonásiról ijedten kapta le szemét, s tántorogva engedte magát a férfitól átöleltetni, hogy szüz ajkain a mátka csókja elpattanjon.

Klotild egy karszékbe hult, s eltakarta szemét, hogy ne lássa a bekövetkezett csendben eső bús rémeket, mit gúnyos arczczal úgy tetszik árva szivét vérig csipdesék.....

Szarvadi ezt szeméremnek vette, mert pár perez mulva elégülten távozott. Együtt maradtak a szív könye és a durva parancs szava, mely járja át a szivet, hervassza el az érzelem s öröm minden virágát, hogy tegye kopár temetővé a szivet, hol csak egy halott rabló jár, mely fölássa az emlékezet kezével a mult behantolt sirjait, bétemeti az életet, hogy kiássa majd s elvigye zománcz ékeit... Ez a kétségbeesés!....

Miért mutatnám e jelenetet, sem rajzban sem élve ne lássatok ilyet soha!

— Jó leány ne sirj, ne kérj hasztalan, a köny csak edz, s nem lágyit vakult szenvedélyt.

Az fáj: hogy éppen akkor öl, mikor éltet akar adni, fáj, fáj, de világot hiában gyujtsz, hol a szem-világ kristály lencséjére — az örök setétség — már rávoná szürke fátyolát....

— Sirjál! sirjál! nagy halottad van!.. egy egész életet! Sirassad három boldogságnak kialudt fáklyáját... Sirasd, sirasd!!!

III.

Halaványéje mécs világánál ül a szép Klotild. Könnyes szemét bánatos arczát elrejti kis fehér kezével, s elfojtott zokogással sír.....

— Hulj le, hulj le életem virága, szakadj le homlokomról bútól súlyos ‚arakoszoru', mintha méreg volna bódit minden szirmod, s mégis ha tudnám hogy megöl.... kiszagolnám belőle a halált. Mely minden ékét eldobta értem, kit szeretek annak élete kér boldogságot, tőlem, ki csak zokokni tudok.... Tudhatom-e öt boldoggá tenni, ha látni fogja arczomon a sürün hulott rejtett könnyek nyomait, és ha látni fogom arczán a boldogságot, nem fog-e rémitőbben kinzani atyám utánnam züditandó átkának s anyám elhagyott sirjának emléke?! Oh ez emlékek fölfogják verni lelkem csendjét, s mintha minden rögét lelkemre dobnák. Fog fájni nekem az a messze hagyott kis sirdomb, mely egyedül értette volna meg e tettemet jó anyámnak sirja... Tegnap utoljára látogattam meg, mikor elhagyandom aztat végképp..... Miért is megyek el. Itt boldogtalan lennék, s ott sem leszek boldog, s az eredmény egyre megy ki..... Gyulám szerelme s az ő boldogsága nem elég jutalom-e azért, hogy eldobom e fényt itt hagyom legszentebb emlékimet!!? Ha előttem állna a pokol, s igy lenne a menyny, mégis elmennék vele; mert én ötet úgy-úgy szeretem... szólt a szép leány, s elfojtá szavait a feltört zokogás.

Az óra éjfélt ütött, a szellemek órájának eljöttére, a lány megrázkódott s zokogva tördelé:

— Oh anyám, édes jó anyám!.... E pillanatban az ablakon zörej hallható....

Egy erős nyíl pattant az ablak keresztjére. A nő fölugrott „alant van, ott vár," susogá.... Egy perczig ott állt — mozdulatlanul — önmagával küzködve, aztán az ablaknak rohant, megerősité a föllött kötél létra kapcsát az ablak vaskeresztjéhez, majd fölragadta a halvány mécset, s mint sietö szellem-árny — vonult a szobák felé. Ott álmodott az öreg Zauntner, magában remegve leánya holdogságáról érthetetlen szavakat.....

— Ö boldoggá akart tenni, csak az eszköz volt hibás, bocsáss meg, bocsáss meg jó atyám, tördelé suttogva, ráhajolt s megcsókolta a reszketö ajakat..... Az apa fölébredt fölemelte fejét, megcsókolta, megölelte lányát, s szólt:

— Menj, menj alunni édes gyermekem!

Klotild újból megcsókolta arczát, ajkát, homlokát.

— Jó éjt, jó éjt leányom, mennyegzödre viradólag álmodj, álmodj szépeket, folytatá az öreg.

A lány megfordult, eltakarta arczát mig a másikkal szivéhez kapott, s tántorogva ott hagyta a szobát, lasudan zokogva.... elszakitám a legszentebb lánczot! megöltem apám életét!... Nem, nem én, maradok. Inkább én haljak meg, mint atyám sorvadjon el hütlen gyermekeért...

E perczben hallszott elötte Gyula reszketö szava.

— Imádott Klotildom, te habozol, ily hamar megbántad ezt? Nem, nem ezt vártam töled!

E hangban annyi fájó szemrehányás volt, a lány döbbenve nézett az ifjura...

— Ne vádolj, ne vádolj! én megyek! szólt, s leborult a földre, megcsókolta e padlatot, mit azok tapostak, kik szerették öt, imát rebegett, minek véghangja volt:

— „Bocsásd, bocsásd meg vétkemet"! s szilárdon lépett alá a hágsón, melynek alján szeretö karok várák ötet.

A következö pontok egy lélektani igazságot mutatnak föl: hogy a kész akarva szerelemért átvett nyomorban addig van boldogság, mig tart az önérzet büszkesége, hogy fáradhatunk azért, ki mindenünk; de ha sulyosbulni kezd ez állapot, eloltogatja a szerelem lángját, vagy kettözteti a fáradást és összerogy a munkáló erö. S a mint nö a nyomor fejünk felett, úgy a képzelt boldogság is tova száll..... s az és örökli újból a trónt, melyet az élet tavaszán — a másik kárára — a gondtalan szív szokott bitorolni....

De forditsuk el egy kissé szemeinket az inségtöl, s nézzünk be a fényterembe.

Gyula és Klotild mig a boldog perczek mámorában úsztak, egy jutalmazó csókért, a boldogság egyetlen vonásáért, oly fáradalommal dolgoztak.... De a nött terhekkel havak multán leszakadozott a nymbus. A nö, ki nem volt megszokva e fáradozáshoz, kit a kényelem növelt föl a munkátlanságnak; ha férje kebléhez szoritá öt, ez áldozatkészségért s férje arczáról egy öröm-könyet törölt le, oly véghetlen boldog volt, s föl nem cserélte volna fényes multjával e fáradalmas jelent; de a férj homlokain mind sürübbek lönek a gond-redök, s az agódás elvette csókjának kéjt hozó melegét. Naponta borusabb, halványabb lön s roskadott. A férj szerelme most kényelmet akart elöteremteni, s eladta a kis vagyont — az ösi birtokot. Ez sem tartott soká. Mint közelebb jött sötét arczával az inség, a nöt a fáradság és fájdalom ágyba dönték.... Ott viraszt a férj, lesi minden perczét, s ha egyetlen vidorság elszalad arczán oly boldog, kész nélkülözni mindent, éhezik, rongyollik, csak nöjének legyen mindene, gyógyszere, kényelme. étele.

IV.

Fenn a falusi kéjlak fényes termeiben a falu úrnöje ül, özvegy, ifju és szép! Egykor a gyermek Gyulának volt játszótársa, s végre titkosan imádák egymást. A szép Málvinát szive nélkül gazdag úrnak adák nöül, de ö nem felejtheté az édes gyermek ábrándokat, s szive epedve csüngött a mult emlékein. Az ifjut sorsa hivta, s majd Klótild szerelme háttérbe üzte a gyermek vonzalmát....

Mikor a sors összehozta öket, a nö özvegy volt, szép és ragyogó. Az ifjunak szive földobogott újra; de remegve csititá le szive vágyait, kerülte, szaladta a perczet, nehogy lássa öt, nehogy föllobogjon a régi vonzalom, s meg kelljen

csökkentni szerelmét az iránt, ki érte annyit áldozott.... Hogy ne lássa fennt a kastélyt, hol őt annyi pont emlékezteti arra, a mitől úgy akar futni, szaladni, elbujt nője ágyához, s ráfüggeszté szemeit a még hervadtan is szép arczra, merően lesten minden mozgását, hogy elvonja lelkét a multtól, s ha mégis emlékezett, ráhajolt a nőre, megcsókolta a kis bibor ajkat, mely egykor a mennyet varázsolá elő, a szép halvány homlokot, elfeledett mindent.....

Ott virasztott, ott küzködött, s ha az úrnő hivó jegye szólitá is őt a kastélyba.... Nem akart menni; de hivta őt a tisztelet, s hogy erőt nyerjen, megcsókolta neje ajkát, s a kastély felé indult. Oda érve a fény-termekbe, lelke elszorult, minden zúgott, úgy ismert, úgy emlékezett rá..... A belső termek egyikében a szép özvegy várta őt.... Gyula döbbenve nézett a kifejlett szépségre, ki most édes mosolylyal nézte őt, megfogta gyöngéden kezét, maga mellé vonta, s oly zenehangon suttogá a rebegő fülébe:...

— Jöjjön, jöjjön ön közelebb — gondolja, hogy még mind gyermekek vagyunk!

Ez emlékeztetésre az ifju véve sebesben kerengett, ereiben lüktetett a vér, s a sziv elhalt ajakán....

— Beh rég, rég nem találkozánk, folytatá a deli nő bizalmas arczal.

— Gyula alig tudta utánna rebegni, nagyon rég.'

— És ki hitte hogy igy találkozunk, hogy ily hideg azon kedves arcz melyet a gyermekkor barátnő legelőbb látand s szeretett, szólt szemrehányólag a szép nő...

E szavak az ifjunak vissza adák egész öntudatát.

S bátrabban szólt:

— Nem, hidegség ó asszonyom az mi elvette hangomat; a bámulat és fájdalom tön némává engemet. Nagysád oly szép lőn, s én annyit vesztettem! Ki hitte volna hogy még igy találkozunk.

Annyi fájdalom volt e hangokban, s annyi részvét mi e hangokra a hölgy arczáról vissza tükrözött....

— Édes Gyulám elfelejté e már a régi szóllittási hangot?! Oh vegye viszsza, használja azt és csevegjünk a multról — feledni a jelent! szólt a nő.

— Oh asszonyom, beh jólesik hogy ön még most is mind a régi jó Málvin az „én Málvinám" s nem a gögös urnő! szóllott az ifju s ajkához emelte a szép puha kezecskét, — melyek az övét gyengéden megszoriták.....

Hosszan beszélgettek a mult gyönyöreiről az ifjukor játékairól a nő hangjában annyi vonzalom, annyi sziv erő szólt, hogy az ifju lassan-lassan a mult gyermek évek gyönyör perczében érezve magát — közelebb vonult a nőhöz?

Csuda e ha ily mámoros harczban feledve volt a nője fajdalma, áldozata, csak azt tudta hogy mint elhervadt az a bájos arcz és nem emlékezett: hogy rózsái érte hultak el; mig ez kit itt karjaiba tart, oly szép s ugy szeret! A nő rá hajtá szép sötét fürteit. Szemeinek villáma égett az ifju szemeiben, s lehellete érinté arczát ajakát. Akaratlanul öntudatlauul áthajólt a nő epedő ajakához — S hosszan édesdeden csüngött a rég érzett boldogságon.... A mint elvonta ajakát, ugy tetszett mintha nője halvány szemre hányó arcza lebegne előtte, s kinos nyögései fülébe hörgenének, és ijjedten ugrott föl lesütött szemekkel — és kihevült árczal keltfel kerevetről a szép Málvin mellől.....

— Oh bocsájson meg édes Málvinom, hogy szivem heve feledve mindent ily messze elragadt. Othon kit mellettem tört össze a nomor... nőm szenved végtelen. Minden könnye minden kinja átkot kiált rám és értem pazarlott minden percze boldogságot kiván töllem a jövő számára, s a mellett lelkemben szerencsétlen szerelmem lobog. — Miért lobogtatta önfel e szánandó lángot, hogy aztán ily nyomorulttá tegyen. Feledjen s ne háborittsa szivemben föl — akár jóltevő keze, akárszerelmével, engedjen felednem önt s telyesitni a nehéz kötélyt. Csak ha nem sokára sirba dönt az élet akkor emlékezzék meg, ki önt, ugy szerette, annak hátra maradt szegény családjáról.. Még csak egyszer nyujtsa felém kezét... ugy-ugy — — — most már engedje hogy öljön meg a szerencsétlen szerelem szóllott az ifju s leveretve a fájdalomtól eltántorgott. Az árva nő rá borult a kerevetre....

— Oh nem lehet, nem lehet feledni!.... Oh — mily boldogtalan vagyok miért van szivem, mely szeretni tud, — meghalok,

meghalok, megöl a szerelem!.. tördelé s zokogva borult pamlagára.

V.

Elvezetem olvasóimat a fényből — kisded szegényes szobába, melynek gyér butorzatán s egész lényen látszik a nyomor, és mégis egy könynek sem látszik nyoma; mert kiprobált szerelem van ott. Egy év szinte egy év tölt el az utolsó jelemet olta. A beteg nőt férje szerelme egészen meggyógyitni látszott. A halvány arcz s a rajta látszó bennebb rejlő fájdalom, meggyógyiták s nőjének vissza adták a szerető férj szivét, s ennek érzelme viszaadni kezdé az elfogyott erőt. Ott ül ágya szélén a szerető férj, a nő rá hajtja szép fejét s beteg arczán látszik a boldogság, s oly különös vendég a halványult ajkon... a mosoly...

— Te szeretsz, s én meggyogyúltam a boldogság miatt.

— Jer jer folytatá tovább a nő, nyujtsd át ajakad, hogy ugy lásd mily végtelen boldog vagyok, hogy a ki oly szép oly ifju s gazdag, még én hervadt és beteg, érette nem hagytál el, szerettél engemet.

Kell-e ennél több.... Csak arra kérlek, vidor legyél, nelássak arczodon egy fájdalmat se mert csak is a boldogságod boldogit. Ne várd atyám levelét többé ne várd, e helyzet fáradalma oly jól esik nekem hisz te szeretsz, szóllott a nő s az öröm gyémánt könnyeit hullatá.....

A szerető férj nyakába borult s rá csokolta boldogságát ajkára arczára homlokára.

— Szeretlek Klotilkám, végtelenül szeretlek, gazdagságom boldogságom te vagy felelt a férj s a szem égő vonásiban látszott hogy többet érez, mint mondott.

Kotsi zörej s bélépő inas riasztá fel őket a merengő boldogságból. Az inas előlépett — s tisztelettel hajolt meg.

— M*** Gyula urat és nőjét a haldokló nagysás asszony kéreti egy perczre— feljönni.... szólt s levelkét nyujtott át egész tisztelettel.....

Gyula e hir hallatára reszketve kapta el s törte fel, — minden vonáson látszott a haldokló reszketö keze.... görcsösön olvasta át.... elhalványult s reszketve dobta el magától...

A nő fölemelkedett fekhelyéről, hol öltözötten pihent, fölemelte az iratot s elolvasta, lassan férjéhez ment ki ot ált meröen előre szegzett pillantattal, megsimitá hideg fejér homlokát, s gyöngéden szólt:

— Légy férfi — Gyulám! férfiunak kell mutatni magadat.

Jer ott vár a kocsi télibb zubonyt veszek s adok réád jer én is megyek, betegeket vigasztalni a haldokló végakaratát teljesitni — a keresztyén lélek kötelessége.

— Nem földi lény — te égnek vagy angyala Klotild a te nemes lelked földi nem lehet. Át értettelek köszönöm, — fáj fáj a föl szakadt seb, de én elfogom takarni s te begyógyitod titkon.

A nő nem felelt semmit megcsókolta, de e csók sokat... eleget.... mindent mondott.....

Fent a fényes termekben puha párnák közé temetve romjaiban is szép, hervadtan is megragadó arczu nő betegsége nyög. A beteg nyugtalanul néz a szárnyajtókra mintha megnyiltokat várná.

Nem sokára Gyula és nője léptek a terembe. Málvina fölemelte szép de hervadt arczát, s feléjek nyujtá kis puha kezét, s vidorultabb hangon szólt...

— Oh Gyula köszönöm, hogy eljött. Üljön ide ágyomhoz közel hozzám!

— Oh nagyon nagyon boldog vagyok, hisz legutolsó a kit látni fogok az lesz a kit szerettem!

— Oh hogy fáj fáj hogy igy kell látnom önt zokogá a férfi, s rá borult a nőre.....

— Ön érzi, önnek fáj az én halálom!— Ez sok sok ezt az utolsó gyönyört mely megfizeti minden szenvedésemet, ezt nem érdemeltem.... A beteg most midön fölebb emelte szép fejét, meglátta a könnyező Klotildot, s a meglepetés örömével nyujtá feléje kezecskéjét....

— Itt van, oh aszonyom ön is itt van, kitől elakartam rabolni mindent!! — Köszönöm igen köszönöm. Oh megbocsájthat-e egy szerencsétlen szerelmet! szort esdöleg a beteg....

Klotild közelebb vitte könnyes arczát, s meg csokolta a beteg reszkető ajakát, s lágy hangon suttogá.

— Én szeretem önt — s e csókot vegye ugy mint legjobb barátnője csókját édes Málvinom....

— Ezen az édes hangon szóllitson min-

dig. És mondja el még egyszer a mit hinni nem merek, hogy nemneheztel, s nem csupán csak bántó szánalom az a mit érez. Legyen boldog érte, de hisz ily szép lélek tul van emelkedve a földi szenvedéseken azt nem bánthatja isten sujtoló keze, ki ugy megédesiti egy haldokló utolsó perczeit... Igen igen ez a percz, mit most érezek ez több egy egész élet öröménél annál mit eddig éltem..... M.ért, miért is éltem volna tovább. A szerelem tudott volna boldogitni, egyedül Gyulám szerelme s ez rám nézt elveszett... Kerestem a zajos életet, s kábult lelkemnek fájt az is... Kimerülve a zajos vigalom gyönyörétől ott az erkélyre nyiló ajtónál állottam s emlékeztem arra be boldog lennék: önnel édes Gyulám elzárkozva a nagy világtól, s fájdalmamban öntudattal s merengésemben öntudatlanul szivtam meleg keblembe az est hideg levegőjét... Jol tettem, jol tettem — az élet terü volt nekem! Aztán ott feküdtem, ott hervadtam az ágyban, elhalgattattam a kábitó zene hangokat, hogy gondolkozzam gyermek éveink tündér álmairól. Ugy tetszett nekem mint ha egy az ablak nyiláson bécsuszott szellöcske öntöl jött! s önről beszélt volna, kinyitattam ablakomat, hogy a hajnal első sugárai mondják meg, hogy mit érez az én Gyulám, s a langyos szellő beszélje el mit gondol rollam. Forró karjaimmal megöleltem a léget mely ön felöl jött.... Ábránd volt, lehet ábránd volt az egész, de nekem olyan jol esett, s mért nem lehetne ábrándozni életveszélyeztetéssel arról mit az élet nem képes megadni?!

A beteg elhalgatott, annál jobban halszott a két vendég zokogása.....

— Csipő maró fájdalmaim vannak; s mert az önkeze itt reszket kezemben rá támaszkodom a multra s boldog vagyok a jelenben. Nézze nézze arczomon nem látszik a hosszas szenvedés, csak az oriás gyönyör, és nem fáj hogy elhagyom a földet mely annyi gyönyörrel kinálta másszomju ajakam, nem borzogat a halál hideg szele, mert tudom, hogy az életnyomorán nem fog könnyezni többet az a kit szeretek. Látja ön azt a tájt mire ablakom tekint, mit e fényben úszó falak be ölelnek e kincs mind mind az önöké. — Ott ama szekrény pecsétes levelet rejt, mely minden birtokom határtalan urává (fölsőbb engedélyel) önt teszi. Eddig büszke önérzete nem engedte, elfogadni segélyem, pedig érzettem érzettem nyomorát s minden hullatott könnyeit... Boldog fogja lakni, boldog, a szerelem boldoga e lakot, s nem fogbolygani ott halvány szerencsétlen mindentöl fosztott szenvedélyeivel küzdö s önmagától üldözött árva lény mint én valék..... Oh e tudat oly jól esik nekem hisz ugy fájt én tudom, hogy mint fájt az hogy nem segithetek.... Ugy-e elfogad? kérde a nő s felé hajolt.

Gyula nem felelt csak zokogott. Málvina fel emelkedett utánna nyult Klotild kezének, ki kúlcsolt kezekkel térdeire ereszkedve zokogott, — megfogta kezét, oda vonta alig pihegő keblére s aztán rezgő gyengült hangon folytatá:

— Halja halja mi lassan vér már itt a szív; de ezek az utólsó ütések is az övé! Ugy-e hogy megbocsátja ön, hogy én még most is ugy szeretem öt, látja én elmegyek de ön itt marad s az övé leend — Csak ön érdemli öt meg csak ön tudhatja boldogitni, ugyé megteszi! Ö megérdemli, éntudom azt, hogy mennyire, megérdemli. Az ös családi sirbolt vár reánk, de az a hideg szivek nyughelye. Kertben egy hárs áll, gyermek szerelmünk tanuja, oda-oda temessenek el és látogassanak meg, hangoztassák el nevemet, mondják hogy szeretnék... Ha jövendnek együtt jöjjenek, hogy csokjaiknak s boldogságuknak néma tanuja legyek.....

A férfi ki ott térdelt nehéz fejét a beteg vánkossára hajtva — sürün könnyezett.....

— Oh Malvin szeretett Málvinom, ön élni fog önnek élni kell — — — mert mi önt nagyon szeretjük.... Szólt s megcsókólta a kisded halvány ajakat....

A nő arcza mint ha uj élet szált volna belé, valami földön-tuli örömtöl sugárzott öröm mosoly lebegett el ajkain, az utolsó gyönyörtöl, mit élve nem érzett — szemei sugárzattak, mi különös fényt vetett a halvány arczra, s boldogságtól rezgő hangon szólt.

— Köszönöm Gyulám, köszönöm az utolsó gyönyört. Többet ajkom nem érezhetné e csokot, nem hallanám többé „szeretett Málvinom“ miért élnék akkor?...

Érzem érzem hogy meghalok. Gyula — Klotild! szeressétek egymást, nem

nyugalom, kin lenne nekem a temető, hatudnám hogy boldogtalanok lesztek, legyetek áldottak szólt s áldólag terjeszté feléjök kezeit, mig imát szoltak ajkai... le...gye...tek... ál...dott...tak bol...do...gok!...

A bánatos férfiu rá borult az elhalóra, megcsókolta néma ajkát, — már az hideg volt, csak a szemből felelt még egy súgár, aztán lecsukódott azis végkép.....

„Megholt megholt“! zokogá a férfiu vigasztalatlanul össze csókolta a hideg ajkat, a fehér arczot és a gyönyörü sötét fürtöket. A mint ott zokogott nője is hozzá simult — gyöngéden magához ölelte s halkan suttogá, hangjában annyi éddel — tiszta szeretettel.....

— Zogogással ne zavard a halottnak álmát. A férfi már kisirta könnyét. A férjnek könnye csak szobája rejtekében hullhat, jer-jer — ott én törlöm le azt!!

— Oh Klotild, Klotild mily jó vagy te, itt én ő halott álmánál esküszöm, hogy minden gondolatom érzeményem a tiéd leend, s a te boldogságodé!...

VI.

Eltemették a szerencsés — szerencsétlen urnőt. — Elsirták Gyula Klotild, elsirták fájó könnyeiket a kiszenvedett nőért, s a hárs alatti kis sir kövén ott állott ez egyszerü árva szó: „Málvina.“ A palota helyett mindég a nyomor kisded lakába élt az ifju pár. Egykor Gyula egy neki czimzett levelet kapott az utolsó posta államásról gyors alkalomtól küldve hozzá. — Gyorsan bonták fel a levelet melyben Klotild atyjának Zauntner Otto uram keze vonásira esmertek. Sebessen átfutva örömmel borult nője nyakába... A megbocsájtás sorai! Atyád megbocsájtott, — s kér hogy vissza térjünk, Istenem, beboldogok leszünk! — Hála neked bölcs isten, kit sokszor megsértélek probáltatásom napjaiban! Szólt Gyula, nője nyakába borult, s össze folytak a boldogság könnyei.....

— Mennyünk Enyedre hol atyánk karja vár! tördelék örömmel...

Klotild fölemelte fejét — kibontakozott az ölelő karokból, szép halvány arczáján lángolt a lelkesültség...

— E lakot meglátogatjuk évenként többször — mert Málvina lakta, fölkeressük sirját; de én újból elég gazdag vagyok — s e jószág jövedelmét — egyházi s iskolai czélra forditjuk. Ugye belé egyezel? kérdé a kedves nő.

A férje a boldogság könnyét törölte le arczáról.

— „Legyen meg a te akaratod“ édes Klotildom — szólt s hosszan átölelte a földi boldogságát.

VII.

Gyula mint N.-Enyed város hadnagya élte át életének legtöbb részét, — a kedves Klotildal boldogul. Zauntner uram soká ringatá unokáit, kik törsök apjai lőnék a széles N.-Enyedi M**a családnak.

MI A SZERKESZTŐ?

a „CHAMBERS JOURNAL“ után.

A szerkesztőnek, mint a költőnek születnie kell; mert legtöbb esetben semmiféle neme a nevelésnek nem teheti ily állás elfoglalására képessé az embert, hacsak születése óta magában nem hordozza az efféle irodalmi foglalkozás iránti érzéket s ügyességet.

Azok száma igen nagy, kik egy ‚vezérczikket‘ vagy más ‚irodalmi czikket‘ igen szépen és jól képesek megirni egy hirlap számára: de csak kevesen találkoznak, kikre a szerkesztés fővezetését lehetne bizni; kevesen vannak, kik az oda nem illőt, a mi majd minden közleményben bennfoglaltatik, azonnal felismerjék; kevesen vannak, kik jó választást tudjanak tenni, hogy a kiadott munkák necsak egyeseknek tessenek, hanem az egész nemzetre nézve tanulságosak legyenek; kik kiválasszák, a mi nem magán érdek-

ért, hanem közczélokra legyen irva. Még kevesebben vannak azok, kik egy pillantásra képesek legyenek megitélni azon irodalmi és politikai anyagot, mely a münek kelendőségét biztositsa. Szóval: egy jó szerkesztőnek fő nehézsége és fő érdeme nem annyira abban keresendő, a mi lapjának hasábjain megjelenik, mint inkább abban, a mit azokból eltávolitott. — Szerencsés szerkesztők nem mindig nagy irók egyszersmind, hanem csak józan, ép eszü emberek, s éppen ezen egésséges eszük birta őket arra, hogy keveset irjanak önmaguk, de annál többet olvassanak, itéljenek, válogassanak, útasitásokat adjanak, változtassanak, s azt, mit mások irtak, figyelemmel kisérjék.

A MAGYAR IRODALOM
időszaki folyóiratai.

a) Politikai lapok.

1. „BUDAPESTI HIRLAP“ Magyarhon hivatalos lapja, megjelen naponta nagy regál iven.

Szerkesztője: Nádaskay Lajos. Szerkesztői személyzet: Falk Miksa szemleiró, **thy Aurel, Bulyovszky Gyula, Vértey József, Tóth Dénes, Galgóczy Károly, Mészáros Károly. Ára félévre 10 ft. negyedévre 5 ft. 25 kr. Szerkesztői lakás: Pest, Egyetemutsza 1 szám. Kiadó hivatal: Barátter 7 szám.

2. „PESTI NAPLÓ“ megjelenik nagy regál iven.

Szerkesztője: Király Pál. Tárczásza: Salamon Ferencz. Ujdondásza: Pompéry János. Vezérczikk irója: Dr. Falk Miksa. Rendesmunkatársok: Csengery Antal, b. Kemény Zsig. Emődy Dániel, Greguss Ágost, Kecskeméthy Aurel. Javitnok: Kiss Márton és Potenezsár József. Ára félévre 10 ft. 50 kr. negyedévre 5 ft. 25 kr.

Kiadója: Emich Gusztáv, Pest Egyetemutsza 2-ik sz. A szerkesztő lakása Lipotutcza 5 sz.

3. „MAGYAR SAJTÓ“ megjelen hetenként hatszor.

Szerkesztője: Urházy György. Dolgozó társai: Balás Sándor, Dénes Lajos, Turcsányi Gyula. Ára félévre 8 ft. negyedévre 4 ft.

Kiadója Heckenast Gusztáv, Pest Kalap és kigyóutsza szeglet 1 sz. Kiadóhivatal, Egyetemutcza 4 sz.

4. „MAGYAR NÉPLAP“ megjelen hetenként kétszer nagy iven, szerkesztő és kiadó tulajdonos: Dr. Szabó Alajos, Tárczásza, s ujdondásza: Kollár Lajos. Ára félévre 4 ft. 20 kr. 2 ft. 30 kr.

5. „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“ megjelen hetenkint háromszor Kolozsvárt, szerkesztői szállás (Óvár Viziutcza 231 sz.) Felelős szerkesztője s tulajdonossa: Dózsa Dániel. Külföldész: Kriza János. Tárczász: Halmágyi Sándor. Ujdondász Kőváry Mihály. Kiadó: Stein János. Ára félévre 6 ft. 30 kr. negyedévre 3 ft. 15 kr. Felvesz minden hirdetéseket 1 sor 7 kr.

6. „MAGYAR FUTÁR“ megjelen hetenkint kétszer. Szerkesztő tulajdonos: Vida Károly. Külföld szemlész és ujdondász: Finály Henrik. Ára félévre 6 ft. negyedévre 3 ft.

Szerkesztői szálás Szentegyházutcza 473 szám.

7. „POLITIKAI UJDONSÁGOK“ az iker testvérével a „Vasárnapi ujsággal“ egyetemben, Szerkeszti Pákh Albert. Ára félévre 5 ft. negyedévre 2 ft. 50 kr.

Kiadója Heckenast Gusztáv, megjelen hetenkint kétszer. Kiadóhivatal Pest Egyetemutcza 4 szám.

8. „PESTER LLOYD“ e lap nemtartoznék tulajdonképen a magyar időszaki sajtó folyó iratai közé, mert német nyelven jelenik meg. Azonban szelleme magyar s nemzeti érdekeinknek hüséges képviselője. Ezenkivül a külföldi s hazai kereskedelemnek hü tükre, megjelenik mindennap reggel és estve. Ára félévre 9 ft. 50 kr.

b) Nemzet-gazdászati, kereskedelmi és szépirodalmi lapok.

1. „A GYÖRI KÖZLÖNY“ kereskedelmi, müipar, m. gazdasági és szépirodalmi lap, megjelenik hetenként kétszer. Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő Zetykó József, Györ, Ferdinánd város 1 sz. Ára helyben félévre 3 ft. 85 kr. Vidékre félévre 4 ft. 40 kr. Egészévre helyben 6 ft. 85 kr. Egészévre vidékre 8 ft. 40 kr.

2. „ARADI HIRADÓ,“ kereskedelmi és szépirodalmi hetilap. Kiadó és felelősszerkesztő Grünwald Manó. Ára félévre 2 ft. 62 kr. negyedévre 1 ft. 40 kr. egészévre 5 ft. 25 kr.

3. „SZEGEDI HIRADÓ,“ kereskedelmi, nemzetgazdászati és szépirodalmi hetilap, megjelen hetenként kétszer, szerkeszti: Kempelen Győző. Kiadó: Burger Zsigmond. Ára félévre 3 ft. negyedévre 1 ft. 60 kr. (Pálya iratokra 30 arany jutalmat tüzött ki).

c) Szépirodalmi s közhasznu lapok.

1. „VASÁRNAPI UJSÁG“ ismeretterjesztő hetilap — képekkel. —

A „Politikai Ujdonságokkal“ egyetemben. Mindkettőt szerkeszti Pákh Albert. Mókásza: Kakas Márton de eádem. Rendes dolgozótársak: Jókay Mór, Jenevay László, Vida József, Zilahi Kiss Károly stb. stb. Megjelenik minden Vasárnap.

Kiadó tulajdonos: Heckenást Gusztáv. Ara a két lapnak félévre 5 ft. negyedévre 2 ft. 50 kr.

2. „HÖLGYFUTÁR“ megjelen minden héten háromszor egy-egy, nagy iven negyedrétben, szépirodalmi és divatlap 30... 40... mümelléklettel, mülapok, arcz szinpadi divat és genre képekkel és egyéb rajzokkal. Kiadó tulajdonos Nagy Ignácz özvegye. A „Hölgyfutár“ a legidősb és legnagyobb szépirodalmi lap; alapittatott 1849-ben. Jelenlegi szerkesztő: Tóth Kálmán, főmunkatárs: Vadnai Károly. Ára félévre 9 ft. negyedévre 5 ft.

3. „NŐVILÁG“ megjelen 1 iven 8-ad rétben minden vasárnap, szépirodalmi, divatlap, számtalan mümellékletekkel és képekkel. A Divattudósitások egyenesen Párisból B. Józsika Julia szakértő tollából folynak. Kiadó Heckenast Gusztáv. Ára félévre 4 ft. negyedévre 2 ft. Szerkeszti: Vajda János. Kiadóhivatal Pest Egyetemutcza 4 sz.

4. „NAPKELET“ megjelen 1 iven 8-ad rétben, szines boritékkal. Szépirodalmi heti „Közlöny“ Szerkeszti s kiadja Vahot Imre, számos mümelléklettel s nagyszerü történeti képekkel. A Bátoriképet az egész éves előfizetők kedvezményül a boltár $^1/_3$ részeért 2 pftért, a féléves s évnegyedes előfizetők 3 pftért ugy szintén a Magyarirók arczképes arnoka 1-sö s 2-ik mülapját 2—2 pftért, a „Hunyadiház diadalünnepe“ s „Mátyás az igazságos“ czimü nagy képeket 2—2 pftért kapják meg fára göngyölitve, egészévre 6 ft. 65 kr. félévre 3 ft. 33 kr. évnegyedre 1 ft. 78 kr.

5. „NEFELEJTS“ Szépirodalmi-, társaséleti-, müvészeti- és divatlap, valódi párisi divatképekkel, és havonkint egy nagyszerü képes mümelléklettel. Szerkeszti: Bulyovszky Gyula, főmunkatárs: Friebeisz Ferencz. Kiadótulajdonos: Kozma Vazul. Pesten házhozhordva és vidékre, postán: Félévre 6 ft. uj pénzben Gyüjtőknek, minden egyszerre beküldött hat előfizető után egy tisztelet példányal szolgál.

6. „DIVATCSARNOK“ boldogult költönk, publicistánk, és zeneszerzönk Császár Ferencz alapitotta szépirodalmi és divatlap, folytatja özvegye. Szerkeszti Szilágyi Virgil. Pest Lipótutcza 20 sz. Főmunkatárs: Szabó Richárd. Ára egészévre helyben és vidékre 11 ft. félévre 6 ft. negydévre 3 ft. uj pénz.

7. „SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY“ alapitá: Szelestey László a bajosan csicsergő falusi pacsirta szerzője — czélja az volt hogy az irókat a kiadók zsarnoksága alól felszabaditsa. E tudományos szépmütanilap czélja jelenleg a bel- és külföldi szellemi termékek ismertetése s a miveltebb izlés terjesztése. Felelős szerkesztő és tulajdonos Székely József. Lipótutcza 16 sz. Könyv és mülap melléklettel. Hirdetéseket is közöl igen jutányos áron. Ára egyévre 10 ft. 50 kr. félévre 5 ft. 25 kr. negyedévre 3 ft. 15 kr.

8. „KALAUZ“ Szépirodalmi s közhasznulap, megjelen hetenkint egyszer, Pesten, Szerkeszti és kiadja Magyar Mi-

hály. Egyetemutcza 1 sz. Ára egészévre 4 ft. félévre 2 ft. negyedévre 1 ft. Munkatársok: b. Nyári Albert és György, Kerékgyártó Alajos, Szöni K. Táncsics Mihály Tüskeváry, Napkeleti, Brünek József, Gerő.

9. „DELEJTŰ“ Temesvári szépirodalmilap ára egészévre. 6 ft. 30 kr. félévre 3 ft. 15 kr. Kiadó és szerkesztő: Pesti Frigyes.

10. „KÉPES UJSÁG“ Szerkeszti: Vas Gereben lak. szénatér 1-sö sz. Közhasznu gyakorlati mulatva oktatólap megjelenik hetenkint egyszer ára egészévre 5 ft. félévre 2 ft. 30 kr. uj pénz. Számos mübecsü képekkel. Kiadó tulajdonos: Werfer Károly.

11. A „HIRMONDÓ“ Szerkeszti: Hajnik Károly, főmunkatárs: Boros Mihály. Ára egészévre 1 ft. 5 kr.

d) Tudományos lapok és folyóiratok.

1. „BUDAPESTI SZEMLE“ Szerkeszti és kiadja: Csengeri Antal. Időszaki folyóirat, szentelve a tudományok minden ágainak 10 füzet ára egészévre 10 ft. 30 kr. félévre 6 ft. 30 kr.

2. „UJMAGYAR-MUZEUM“ Tudományoslap egyszersmind a magyar tud. akademia „Közlönye.“ Kiadja: Toldi Ferencz. Ára egészévre 8 ft. félévre Pesten $3^1/_4$ ft. postán 4 ft.

3. „MAGYARHONI TERMÉSZETBARÁT“ Természettanilap szerkeszti és kiadják: Dr. Nagy József és Láng A. Ferencz. Nyitrán megjelen évenként 6 füzetben. Ára egészévre 5 ft. 25 kr. félévre 2 ft. 70 kr.

4. „HAZÁNK“ Tudományos folyóirat, szerkeszti: Török János, ára egyévi folyamnak 6 ft. félévre 3 ft.

5. „MAGYAR NYELVÉSZET“ öt ives 6 füzetben. Szerkeszti: Hunfalvi Pál, Pesten. Egészévi ára 5 ft. 25 kr.

6. „MAROSVÁSÁRHELYI FÜZETEK“ Tudományos és szépirodalmi folyóirat. Szerkeszti: Mentovich Ferencz tanár. Ára félévre 1 ft. 50 kr.

7. „SÁROSPATAKI FÜZETEK“ Tudományos protestans folyóirat. Kiadják: Hegedüs László és Szeremlei Gábor. Szerkeszti: Erdélyi János. Egészévfolyam helyben 5 ft. félévre 3 ft. negyedévre 2 fr. 30 kr. Postán egyévre 6 ft.

8. „TANODAI LAPOK.“ Tulajdonos és szerkesztő Lonkay Antal. Budavár országutcza 95 sz. Elemi tanügyel foglalkozóknak ára félévre 2 ft. 10 kr. fensöbb tanintézetekre 3 ft. 15 kr.

9. „ORVOSI HETILAP“ tulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Markusovszky Lajos. Kiadó: Müller Emil.

e) Gazdasági szak-lapok.

1. A magyargazdasági egyesület hivatalos lapja e czim alatt: „GAZDASÁGI LAPOK“ Korizmics László vezérlete mellett szerkeszti: Dr Morocz István, Ára félévre 5 ft. 25 kr. 2 ft. 62 kr.

2. „KERTI-GAZDASÁG“ a magyar kertészi társulat Közlönye. Szerkeszti: Hutirai Lukács Sándor. Ára félévre 3 pft. (2 ft. tanitóknak).

3. „MAGYAR-GAZDA“ Tulajdonosa és Szerkesztője Érkövi Adolf czélja: a gazdászati értelmiség előmozditása mellett az angol gazd. gépek ismertetése, ára félévre 6 ft. negyedévre 3 ft.

4. „FALUSI-GAZDA“ gazdasági hetilap, megjelen $1^1/_2$ nagy negyedrét iven minden kéthétben egyszer. Iroit eredeti czikkekért 50—60 ftig dijazza; Kiadója Heckenast Gusztáv. Szerkeszti: Galgoczi Károly. Ára félévre 2 ft. negyedévre 1 ft. Kiadóhivatal: Pest. Egyetemutcza 4 sz.

5. „BORÁSZATI LAPOK.“ A szőlőmivelés, borkezelés, pincze-gazdászat, és borkereskedés előmozditására és emelésére. Megjelen minden Vasárnap nagy tömött iven, több fametszvényel. Felelős szerkesztő s kiadó tulajdonos: Gyürki Antal. Ára egészévre 6 ft. 15 kr.

6. „DEBRECZEN, NAGY-VÁRADI ÉRTESITŐ.“ Szerkeszti: Balla Károly. Ára egészévre 6 ft. 20 kr. félévre 3 ft. 15 kr. Egyeslap ára 20 kr. uj pénz.

f) Magyar Sportlap.

1. „VADÁSZ és VERSENYLAP“ megjelen minden hóban háromszor. Tulajdonos szerkesztő: Bérczy Károly. Szervitatér 3 sz. Ára a lapnak egészévre 10 ft. 50 kr. félévre 5 ft. 25 kr.

g) Vidályos (humoristikus) lapok.

1. AZ „ÜSTÖKÖS“ humoristiko belletrisztikus lap, megjelen hetenként egy iven tömérdek ábrával és bohoságokkal. Felelős szerk. és tulajdonos: Jókai Mór. Egészévre 6 ft. 30 kr. $^1/_3$ évre 2 ft 10 kr.

2. „BOLOND MISKA PLÁNÉTÁJA“ 1860-ra tiszta merő önzéstelen felebaráti szeretetből — lemondott az uralkodásról — — önként (minthogy a Prénumeránsai az üstököshöz átállottak) — átengedi az ő szeretett (?) (de soha se látott!) — kocza testvérének (**B. Estuóknak** de eadem) az trónust a ki is biztosság kedvéért ezentul „**Girókuti uram bévehetetlen képes naptára**“ sánczaiba kovártélyozza magát. Ottan ötet le nem főzheti senki, mert „ő Bolond Istók“! néki hihet mindenki, de ő (egy forinton alul) senkinek se ad hitelt.“

h) Egélyes lapok.

1 A „PROTESTANS EGYHÁZI ÉS ISKOLAILAP.“ Felelős szerk. és kiadó: Dr. Ballagi Mór. Segédszerkesztők: Dr. Szekács J. és Török Pál. Ára félévre 3 fr. 68 kr. Lövészutcza 10 sz 1 emelet.

2. A „RELIGIÓ ÉS NEVELÉS“ megjelen hetenkint kétszer szerdán és szombaton. Kiadja a Sz. István társulat. Felelős szerkesztő: Somogyi Károly. Molnárutcza 10 sz. Egészévre vidékre 5 ft. 25 kr. helyben 4 fr. 90 kr.

i) Törvénykezési lapok.

1. „TÖRVÉNYKEZÉSILAP“ Tulajdonos: Császár Fer. özvegye. Kiadó: Herz János. Szerkeszti: Szilágyi Virgil. Megjelen hetenkint egyszer, szombaton. Egész évi ára 6 ft. 30 kr. félévre 3 ft. 15 kr.

2. „TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK“ megjelen hetenkint kétszer kedden és pénteken. Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Szokolay István, lak. Aldunasor 9 sz. Ara egészévre 6 ft. félévre 3 ft. negyedévre 1 ft. 70 kr.

3. “TÁROGATÓ“ legujabb hadi események képekben, szerkeszti: Berecz Károly. Kiadó: Werfer Károly. Pest Nákóház 10 sz. 1 füzet 80 kr.

A ki hat füzetet megrendelt a hetediket ingyen kapja.

Egy kis társalgás t. olvasóimmal.

Szép, jó és hasznos könyvek.

(Girókuti naptára könyvtárából *).

1.) Mire nevelje a magyar ember gyermekeit? Galgóczi Károlytól, h. ü. m. gazd. okl. gazda, akad. levelező tag stb. A pesti papnöveldei tanár.

Ára egy új forint.

Úgy hiszem— a jelen körülményeink között e münek — nincs szüksége dicséretre, hanem minden hazáját szerető magyar—szerezze meg — bizonyosan áldani fogja a szerzőjét, de még azt is, a ki ajánlotta.

*) E naptár könyvtárát évenként a mint az iró és kiadó urak műveiket béküldik ily modorban mint következik, olvasóimmal megismertetni hazafiui kedves kötelességemnek tartom.

GIRÓKUTI.

A REGÉNY-IRODALOM
kétféle:
1) a régi érzelgős.
2) az újabb ‚Sue‘ féle doctrinair modor.

a) A régi regények

azok, melyekben pusztán szerelmi ömlengések, s a szerelmes párnak útjába gördített számtalan akadályok játszták a főszerepet, melyet midőn az iró már maga is megúnt, megsajnálván az egymásért epedő párt... az akadályokat elháritotta, papot hivatott, s annak rendje módja szerint egybe adta őket. Úgy is illik, ha szeretik egymást, legyenek egymáséi!

Ekkor a regénynek vége.

Pedig csak ezután kezdene érdekes lenni azt mondják a kis gatyás galambocskák: szeretnék tudni, hogy ezután már mi történik"?

Minthogy én házasulandó ifju legény vagyok, és ezen szeretetre méltó naivságot modern kis-leánykáinkban igen becsülöm, tehát egy példácskában megsugom nékiek: hogy azután mi következik:...

— A rózsa (a virágok e bájos királynéja) ifjuélte tavaszán zöld lombjai közül elragadó szépségü bimbót fejt ki, s e gyönge bimbócska... a nap éltető sugarainak kitárja az ő szüz kelyhecskéjét, mely elragadó kéjillattal tölti el a leget, melyet a játszi szellőcskék csókdosva kapkodnak s visznek el ismeretlen tájak ligeteibe: s e bűvös bájos illatár döngicsélő méhecskék és tarka ledér pillangók seregét csábitja oda.... hogy zománczos szüz arczáról csókdossák le az ambra illatot, melynek elragadó kéj-mámorától bájszender lepi meg a halandót... hogy élvezze itt ez árva földön a mennyországot.

Eddig tart a regény.

Eddig van az életnek mámor szaka.

Ez után jő a való.

A szép rózsa midőn elveszté zománczát, leveleit lehullatja, méhek és lepkék csókdosó serege elpártol... tova szállnak, s más ifju virágot keresnek fel — — —

—s a rózsa tulajdonosának emlékül marad a „kóró" meg a ‚tövis.'

Szomoru kilátás... a házas életre!!....

—Ezért kedveskéim! a sok haszontalan regény olvasás helyett... egykis gazdaszszonyságot és más életbe vágó hasznos házi dolgokat tanuljanak.... hogy a ‚kóron' és ‚tövisen' is légyen valami, mely előtt a férfisereg kénytelen légyen meghajolni.

* * *

2 A historiai regénynek

czélja: hazai történelmünkből valamely megható, hazafiui, követésre méltó jelenetet az élőnemzedék emlékébe hozni, miszerint az ősök dicső tettei, az unokákat lelkesitse.

Az ily tetteket megénekelték régentén hősies pattogós versekben, de minekutána a jelenkor fiai csak a kellemes olvasmányt szeretik, azért az iró, kinek másik czélja az: hogy müve mentől inkább terjedjen... müvét a szerelem bűvös öltönyével felöltözteti... s igy nemcsak a férfiu sereg, hanem nőink is olvassák, kik közül azon piperét vadászó örökös gálát tartó házitulipántjainknak éppenségesen nem árt, ha látják ős anyáinkat, hogy milyenek voltak éltök rózsás tavaszán, s mint őseink szemérmes házi boldogságuk angyalai, miként tarták fenn a szüzies erény zománczát—még éltes korukban is...

Az ily historiai regények a nemzetnek megbecsülhetetlen kincsei közé tartoznak —

Ilyenek:

1) KORNIS ILONA

történeti regény 5 kötetben, szép lelkü költőnk Dózsa Dánieltől. Heckenast Gusztáv sajátja. Ára 5 fr. — Hogy Heckenast úr a legmagasb árt (minőt tőle valaha magyar iró kapott) sem sajnálta e mü tulajdonosi joga megszerezhetéseért a szerzőnek ajánlani, mutatja, hogy mekkora becsünek tartotta e művet.

— A 16-ik század utolsó éve, egy rémületes korszakát nyitja meg Erdély történetének.

Ekkor vették kezdetöket azon véres polgár háboruk, melyeknek örvényébe a könyelmü Báthori Zsigmond sodorta a szerencsétlen hazát.

A nemzet fiai összeveszve czél nélkül gyilkolák egymást.

A fejedelem ingatagsága most a pártok játékainak engedett szabad tért, majd a magyar király irányában esküszegésre kényszeritette a nemzetet. Despotismusa felforgatta az országot törvényes állásából, miután a pártok cserélgetésében kifáradott — elcserélte magát az országot Opoliáért és Ratiborért Rudolf császárral.

De megbánva e bellérletet (székely szó=trafik) felmondott a cserével, ott hagyva a herczegségeket, visszajött Erdélybe.

Báthori Zsigmond visszatérte Erdélyt a legnagyobb zavarokba ejtette.

Azon egyezményt az országgyülés is elfogadta, s igy független állásból átlépett a magyar király szüzerénitása alá, s véd-ura iránti hüségét esküvel is biztositá.

Igy midőn Báthori visszatért a fejedelmi pálczát kezébe ragadván, az országot a már letett hűségeskü megszegésére kényszerité.

E lépés által a leghatalmasabb szomszédos dynastia elébe dobatott a harcz kesztyüje" stb. stb.

De hagyuk el e sötét képet s keressünk fel e jeles müben szebb helyeket, melyek a fölemelkedett léleknek is táplálékul szolgálnak.

Lássunk egy „**TORNA**" **játék** leirását 186. lap.... haladott most az egész ország dísze Gyula-Fejérvár felé.

Azon gyönyörü vidék hol annyi polgári vérontások, annyi viharos hadjáratok szomoru és hösies emléke lebeg, olyan mint a szép Nil mente.

A nyilt térségü völgy, a hömpölygő Maros habjaival, a nektárt termő ‚Hegyalja' elnézhetlen sokaságu szölöindáival, a kelet-nyugoti komor bércz lánczozatok köszirtes havasok, az égre meredő kecskekő a hegyek alján, az elleni völgyben elterülő falvak karcsu tornyaikkal, homlokzatos templomaikkal, a Maros partjaira fekvő füz és tölgyberkek, s tova tova Szent Imre, a Kenyérmező tere, az óriás diadalmak szinterei, melyekre a magyar most is büszkén és lelkesülve néz: mind, mind kedves tárgyai a kilátásnak és az emlékezetnek.

Mindenfelölről délczeg lovagok, csillogó nyeregszerekkel, czafrangokkal, vértesen, sisakosan, gazdagon aranyozott nemzeti fényruhában; angyalarczu hölgyek, elökelő urak akkor divatos kétfödelü hintókban, csatlósokkal, fellajtárokkal, délczeg fogatokkal; bámész nép. székelyek, oláhok, szászok, napokra számitott élelem podgyászokkal hullámzottak Fejérvár felé.

Maga a város fényesebb- vidorabnak nézeit ki, mint volt föképp azon idő alatt, hogy Báthory Zsigmond Erdélyt elhagyta volt.

A szekerek ezrei hordták a homokot a küzdtérre..... Nagyszerü lovag, gyalog és birók viadalokra volt kilátás. A fejedelem azon fényes lovagjátékok utójeleneteit akarta itt eljátszani, melyek ezen évezred elejétől a 16-ik századig, előbb az araboknál, móroknál, később a frankoknál, németeknél, elvégre egész Európában oly nagy divatba jöttek, s mely szokással annyi nemes érzés és tett, annyi gyöngédség, ildom, figyelem s szabadságszeretet, nemes dicsvágy s magasabb irányu férfiasság honosult Európa népei között.

Dicső lovagkor! férfiak nagysága! hölgyek dicsősége!

Mily szent volt akkor az adott szó, mily hön védett kincs a férfi becsület, s mily sérthetlen s mennyire jutalmazott a hölgyvilág erénye, tisztasága....

Oh! miért nem élhettünk akkor?

Regényünk korában az emberiség ezen legnemesb intézkedése már kihalt ős erkölcseivel együtt. Az ágyuk, puskák honosultával elenyészett a személyes erő előnye, s az eddigi hadviselések minden regényességei.

Elenyésztek a lovagias szertartások, a magas fogadások, az egyéni szabadság.

A lőpor, golyó s a 16-ik század eltemetett mindent, mi regényes ábrándosan szent vala.

Ez adta kezdetét a mi civilizátiónknak, mely vallásos és politikai fanatismusok közt, egy sereg anyagi fényt, s annyi bünt honositott meg a világon, fölcserélte a Leonidási erényeket haszonleséssel; a politikai életbeni egyenességet, férfias bátorságot: a machiavellismus fondorkodásaival; az erkölcsöt az üzérkedéssel; az érzelem politikát a speculativ politikával, mely eladta pénzért, adóért a talentumot és szabadságot, s a börzékre... nehány zsidóra ruházta utoljára a világuralmat stb.

E ritka jelességü történelmi tudománynyal irott mü — gyöngyeit leirni — naptáram szük körét meghaladná... azért kénytelen vagyok megválni e kedves vonzó mü további ismertetésétől..... Csak annyit mondok m. tisztelt olvasóimnak, hogy sok élvet nélkülöz, a ki nem olvassa.

2. SAPHIRA.

Történeti regény (Erdély multjából), irta Halmágyi Sándor, 3 részben. A szerző sajátja. Bizományosai: Pesten Ráth Mór, Kolozsvártt Stein János könyvárusok.

Ára 2 fr. 60 kr. új p.

E mü, melylyel magasztos szellemü ifju szerzője a világot meglepte, gr. Lázár Kálmán barátjának van ajánlva. Ha meg akarsz valakit ösmerni: nézd meg

barátjait.“... Költői szép léleknek csak hasonlelkü barátja lehet. Gr. Lázár Kálmánt mint irót s költöt, valamint Halmágyi Sándor kedélyes tollát ismerik nyájas olvasóink.

E jelen pályadijt nyert müről csak az tud méltányolva szólani, a ki olvasta; azért igen jól tesznek nyájas olvasóim, ha megszerezni iparkodnak.

Tájékozásul elég lesz egy episod a II-ik kötetből:

....„Ha valaki 1579-ben Gyula Fejérvártt az udvari élet tarka örömei után áhitozva, azon reménynyel csatlakozott volna a Báthory Kristof udvarához, hogy a fejedelmi trón közelében feltalálandja mindazon pompás mulatságokat, a melyek a romantikus középkorban egy különálló status fővárosát, csaknem szakadatlan ünnepélyek szinhelyévé tették, az csalódva tapasztalta volna a jelen klastromi hangulatot.

„Erdély 1579-ben boldog országnak volt mondható. A fényes portának évenként 10 ezer arany adót kellett ugyan Konstantinápolyba küldenie; de önálló nemzeti kormányzattal birt az ősi szent alkotmány szerint. Nem küldött ide a hatalmas és „győzhetetlen“ Zultán se helytartó-basát, se adóvetőt, se garázdálkodó hadcsapatokat, legfölebb egy egy csausz fordult meg néha ritkán az országban, az is illő becsület tudással viselte magát. A várakban nemzeti hadak voltanak, az ormokról a zászlókon Erdély szinei lobogtak; az ország fejétől le az utolsó jobbágyig nyúgalom honolt minden kebelben.

„Csupán a vallásos surlódások okoztak egy kis izgatottságot, mig végre az unitáriusok (egységhivők) szentesitett hitformájok az országgyülésen újból átvizsgáltatott s maiglan is fennáll.

Csend és béke vala tehát Erdély bérczei közt, s a vajda tekintélye oly erősen állott mint egy valóságos fejedelemé.... stb. stb.“

De hagyuk ezen országos dolgokat, és nézzük mit mond a mi ifju irónk — Saphiráról — a Vajda szép leányáról. II. köt. 6. lap:

„Saphira.... még gyermeklányka volt, egy fejlő rózsabimbó csak, midőn atyja Havasalföld vajdája lön... Moyzin büszke gögös férfiu volt, a ki fejedelmi arának akará nevelni őt, büszkének szintén nagyra nézőnek. Amde gyöngéd szivét idomitni szelid ábrándos anyja is ott volt, és igy e kétirányu nevelés, mint két különböző kovász, hozá pezsgésbe ébredező lelkét.... csak a forrongás percze hiányzott, hogy kiváljék jelleme.

A tizenötödik tavasz illatát szivta fejlő keblébe, midőn egy holdvilágos éjszakán a palota ablakában mélázott, s a kerti öreg jávorfa alatt, közel hozzá egy karcsu ifju alak jelent meg, ki czymbál hurjait pengetve, egy ábrándos dalt hallatott lágy, epedő, búkeserves hangokon. Szerelmet énekelt titkost, méjet, reménytelent.... s ez éj óta e perczen túl, a gyönge szüz nem érzett egyebet, mint regényes vágyódást egy ismeretlen üdv után, melyről a dalnok énekében minden hang egy büvös regét sugott lelkének. Ám a hold lassanként elfogyott, meg újra feltünt fénylő aranyszavaival, de a dalnok jöttét hasztalan epedve várta ablakában. Ki volt ő, honnan jött és hová tünt? Harczba ment-e s ott veszett el, avvagy elbujdosott reménytelen szerelmével? A lányka tünődött és sohajtott, és ablakában minden este szomoruan mélázott..... Végre egy csendes éjelen felhangzék a szivhez szóló ének. Borus volt az ég, csak nehány csillag halvány fényje világolt, s az ismeretlen dalnok most egészen az ablak alatt panaszlá édes kinjait, búcsuzva mind örökre, készülve hosszu útra, déli tenger partokhoz, kék hullámok rengő sirjába, hová bús ábrándjai vonák őt... De ím! az ablak sebesen nyilik, s a magasból mint béke galambja, egy fehér kendő száll alá lobogva, benne fejlő rózsabimbó, mely azt jelenti hogy: r e m é l j ! és egy susogó félénk hang, mely a lányka küzdő szivéből röppen, az is biztat: r e m é l j ! s a csalogány a bokorból, a gerlicze a rengetegből, a viszhang a bérez öbléből... az egész természet csak ez édes hangot mondja vissza: r e m é l j !....

....Másnap reggel vérpad állott az ablak alatt.... rajta vérvörös bakó.... ki zordul nézte fénylő bárdját, s várta áldozatát, nehéz rablánczokon hozák öt: csak gyenge ifju volt még karcsu termettel, síma ábrázattal, nemes apródi öltönyén szive fölött egy rózsabimbót lehete látni, kis fehér kendőt lobogtatott kezében, melylyel önmagának szemét boldog mosolylyal maga köté bé.....

.... Oh, irgalom.... az ifjunak! hallszik egy sikoltás az ablakból....

.... De törzséről a drága fő lecsapva már, a vérpadon rémes zajjal végig gördül és piros vérrel fecskendi be a kis kendöt a szerelmi zálogot, most szemfödöt.

.... S a Vajda lép be leányához, s látva szép szemeiben a könyeket, haragtól lángoló tekintettel dörgi: Mit siratod a vakmerőt? zárdába veled, ott ima s böjt közt feledd — ha szeretéd!...." stb. stb.

b) Tan-regények:

Azok, melyekben az iró — a szellem országában bár mely elhintendő magvat — rózsa zománczczal von bé — hogy az olvasó folytonos figyelme kiváncsiságban tartassék — migregényünket az utolsó betüig — elnem olvasta, s igy észrevehetetlenül — bécsempésztünk egy üdvös eszmét lelkületébe.

Ilyenek:

1. Sue Jenő Páris titkai:
2. ‚Márton' a lelencz. stb. stb.
3. A legujabbak közül:

MIONETTE

Regény:

Francziául irta Müller Jenő,

Magyarra forditotta Finály Henrik Lajos, nyomatott a római kath. Lyceum nyomdájában (Stein János tulajdona).

E csinos kis regényke szerzőjét a világ nem ismeré. Regénykéje megjelent, s képes volt Eugenia a széplelkü császárné részvétét és pártolását megnyeri. Azután kérdezte csak a világ... Kiaz? kiaz? s miaz? .... Menete egyszerü — iránya nagy és nemeslelkü — mely lélektanilag megmutatja — hogy az ember nem születik rossznak, hanem körülmények tehetik azzá.... megmutatja, hogy az ember az ő egyszerü állapotában mily nagy és nemes.

Az egész: „Mionette" egy koldus leányka egyszerü története, mely azonban egy kis kutya kölyök historián kezdve mind végig kedves olvasmány. — Mivelt szerzője lélektanilag mutatja meg: — hogy ha az emberi kebelben szunyadó nemes érzések csiráját képesek vagyunk felébreszteni, annak kifejlése csak nemes és erkölcsös lehet, mig ellenkezőleg a rosz — és folytonosan untató körülmények a jó embert is roszszá tehetik.

Igy járt ‚Mionette' apja is, ő szorgalmas és jó ember volt, mig megnem házasodott, — Felesége maga viselete korhellé tevé öt. Tudta minden ember, hogy csak felesége hibájából lett korhel és részeges. — (Meg is öli a rosz asszony a szegény férfiut!) — Ezen rest nő, mióta férjhez ment soha se akart dolgozni a két kézével. Lassanként jöttek volt a gyermekek, s a nyomoruság. Látván a szegény férj — hogy igy nem megy semmire, ha agyon dolgozza is magát, mert felesége roszul gazdáskodott a keresményével, a férj elvesztette kedvét, megunta a dolgot, a kapát elhányta magától és reá adta magát arra a feslett életre, a melyben a felesége magának tetszeni látszott, és a melynek következtében ő egész családjával mind inkább lenézés tárgyává lett, a mint az helyes és igazságos volt.

A legnagyobbik szép leányat meglátta egy fő ur — elvitette a nagyvárosba.... szálást fogadott nékie egy jólelkü asszonynál — hol semmi dolga se volt.. czifrán öltöztette — kocsit, lovakat, inast tartott a számára ...

Testvére is szép volt a szép kis Mariska, -Mionette' (Lássuk miként irja le a szerző). Nevecskéje is bármily szép, de kevesbé csinos, mint az a ki viselte. Szép, nagy barna szemét egypár gyönyörü ivalaku szemöldök födte. Haja fekete és hosszu volt és azt ő két jol kisimitott fonadékra osztotta, halántekain szép simán viselte, hátul pedig nagy tekercsekbe rakta, melyeket szaru füsüje alig birt meg, és a mellyek sokszor lehullottak fejér nyakára, mely oly fejér vala mint a tisztára mosott finom fehérnemü. — Csak nem egyenes szabásu orra egy kissé gömbbé domborodott a hegyen, kecsesen metszett szája két fogsort mutatott, a mely oly egyformán állott, mint a zsinorra füzött drága gyöngy. Rózsa szin kicsin füle félig el volt rejtve fekete fürtjei alá; aztán, ha járt, gyönyörü termete ugy hullámzott, mint a parti nádszál, — ha gyenge szellő mozgatja, hangja oly kedves volt mint ama zene — melyet az ember néha álmába hall, a mikor az ember olyanokat lát, a milyeneket még soha se látott, és olyanokat hall a mit soha se hallott; és

aztán tekintete szerény szelid. — Volt a faluban egy nagy selyem fonoda, és Mionette egyike volt e fonoda legszorgalmasabb munkássainak. Azonban volt idő, midőn Mionette másforma volt.

* * *

(Ebből láthatják nyájas olvasoim hogy az irónak jó gusztussa van, s azt is hogy fiatal ember. Továbbá hogy a fordító t. Tanár ur igen csinos nyelven forditotta).

* * *

Ezután következik — a lélektani fejlődési története annak, hogy még egy kutyakölyök is befolyhat az emberi erkölcs megváltoztatására. — Az egész regények folyama oly kedveltető modorban előadva — hogy az utolsó fejér lapot is megforditja az ember — hogy nem irt e arra is valamit — a kedves szerző.

Mionettét a regényke végén mint boldog házi nőt látjuk... Egykor belép hozzája egy rongyokba burkolt koldusnő, kiben növérét ismeri fel! — meghatározzák hogy többé el nem eresztik maguktól, mert a munkás embernél mentől több az evő annál több a munkás kéz.... mely az áldást szaporitja.

— Nyugodd ki magadat testvér! mondá Mionette, s azután este a gusaly mellett beszéld el történetedet.....

— Miért mondanám el nektek az én történetemet! nem hasonlit e mindazon esztelen nőkéhez, a kik a szégyen és gyalázat árán vásárolják meg a gög rövid örömeit, és elég együgyüek azt hinni, ‚hogy a jövő megtartja a jelen igéreteit'? Oktalanul, gondatlanul, nevetve, két kézzel szorják el verőfényes élet pályájukon ifjuságok és szerelmök óráit, mint a gyermekek az ibolyát és pipacsot, a mellyet a gabonában szedtek, letörvén és eltiporván a kalászokat. De a vénség eljő a nőre, mint a tél a gyermekekre. Se tüz se szerelem nincs többé a nő szivében, valamint többé nincs virág a gyermek kötényében. Az emésztő gyönyörökre következik a bú, a kábitó fényüzésre a nyomoruság, a reményre az undok és kétségbe esés. Ez a történetem stb. stb.

Hős-Költemények.

ZANDIRHÁM.

Székely hős-költemény. XII. részben a 9-ik századból. Irta Dózsa Dániel. Az iró tulajdona. Kapható minden könyvkereskedésben Stein János kolozsvári könyvárus által. Ára 2 ft. p. p.

* * *

E lélek emelő hős költeményről, mely ossián énekeinek méltó társa, a magasztos lelkü költő, a „székely nemzet" eredetét, szokásait, örömét és dicső csatáit énekli. Egy előbeszéddel, melyben a (maga is székely főnemes) költő elmondja: „ha egy eposzt akarunk elő állitani, legelőbb is az ős nemzeti élet alapjával, annak összerkezetével kell tisztába jőni" miután az iró ezzel a lehető tisztába jött, kezdi énekeit; melyek dicső testvéreink a hős ‚székely nemzet' hősiességének, szokásainak — hü képét mutatják — a tisztelő unokák elé.... végezetül fest egy megragadó képet: — Midőn Árpád jött e földre győzödelmes seregével, az utjában levő népeket meghóditá.... a hős székely nemzet már e föld régi lakója készenvárta a diadaloktól ittas ellent, — hogy mutassa meg nékie is: miszerént még mindenki a földbe harapott, ki öket az ő fészkökben háboritni merészlé....

Megindult a két had egymás ellen és midőn mindketten a csatakiáltásban régi istenök nevét hangoztaták, — a két ellenfél — felismeré ős-istenét ki öket mindég dicsőségre vezérlé!...

Hallák az édes anyanyelv bájos hangját — a rég nem látott testvér ajkakról zengeni — a vaddüh örömmé változa, és a gyilkoló karokból a fegyver a földre hulla le, s azok testvér ölelésre, tárulának. Testvér keblen, testvér nyugodtt!...

Költőnk e magasztos jelenetet — végsoraiban igy adja:

* * *

Im a két tábor mint a szerelmes
Egymást öleli és csókolja.....
Mint áznak a mogorva bajuszok
Két testvérnép öröm - könnyétől...!

* * *

Nagy jelenet! kétszáz ezer vad hős
Sir örömében egymás kebelén!

(A székely havasokat némelykor vad orkán szokta látogatni, mely házakat fákat tövéből kisodor. Ezen orkánt a székelyek „Nemere“ szelének hivják, ezen jelenetet költönk igy adja:)

* * *

Ki nemzette a Nemere viharját
Ott hol végig zug ez a szélvész
Évenként ujitva futását,
Ott futa végig az Álmos népe,
Az ősz fürtü vezérnek népe,
Ölve az utban lelt hadak ezrét;
A besenyőt, vlakkot meg a bolgárt
Ott ölelé a magyar had a székelyt.
Ama vihar, a Nemere viharja:
Harczos elődink megjelenése
Kik évente a térre lezugnak,
Innepet ülni a nagy perczért,
Melyben Atilla erős ivadéki,
Ősi honukban egymásra találtak.

GAZDÁSZATI IRODALOM.

1. KISSEBB MÜVEK:

a) Báró Bánffy Jánostól. Rövid utmutatás egy 20 hold területü váltógazdaság rendezésére. Kisbirtokosok számára. Az erdélyi gazdasági egylet kivánságára.

b) Berde Áron tanártól. Mittegyen az erdélyi gazda hogy jobblétre jusson. Ára 35 uj krajczár.

(Mindkettőnek axiomái a gazdászati rovat alatt ismertetve.)

2. NAGYOBB GAZDÁSZATI MÜVEK.

a) Mezei gazdaság könyve Stephens Henry „The Book of the Farm“ czimü munkája nyomán, hazai körülményekhez alkalmazva kiadják: Korizmics László, Benkő Dániel, Morocz István 7 kötet számtalan képekkel ára 12 pft.

A t. kiadók neveik az öszves müvelt magyar gazda közönség előtt ismeretesek.

A ki hazája anyagi előmenetelét saját hasznával együtt ohajtja — iparkodjék e jelesmüvet megszerezni, melynek 5-ik kötete most került ki a sajtó alól. — Hazámfiai érdekében az egész értesitést ide iktatom, amint azt a szerzők az 5-ik kötettel szétküldették:

Értesités a „Mezei Gazdaság Könyve“ ügyében.

Munkánk V. kötete, az „Őszi gyakorlat“ kikerült a sajtó alól. Azonnal megkezdjük a szétküldözést is azon t. cz. megrendelők számára, kik példányaikat posta utján kivánták elküldetni. E részről azonban ujból figyelmeztetjük a t. gazdaközönséget, hogy a helybeli postahivatalnál naponkint csak bizonyos számu nyalábot lehetvén egyszerre feladni, igen természetes, hogy a közvetlenül általunk szétküldendő példányok expediálása hosszabb időt igényel. Ugy intézkedünk egyébiránt, hogy a szétküldés, megyénkint történhessék. Kérjük egyszersmind azon t. megrendelőket, kik a IV. kötet szétküldése ota lakásukat netán változtatták: sziveskedjenek velünk uj lakhelyüket tudatni, mert az eltévedésből származható kárt, és a postai visszaszállitással járo terhet nem vállalhatjuk el.

Azok részére, kik példányaikat személyesen vagy megbizottjaik által kivánják átvenni: a kiszolgáltatás az illető előfizetési nyugta felmutatása mellett, a Köztelken, a „Gazdasági Lapok“ szerkesztőségénél történik.

A könyvkereskedési uton tett megrendelések, az illető könyvkereskedő altal elégitetnek ki.

S itt legyen szabad munkánk érdekében nehány szót felhozni. Tartozunk ezzel a vállalatunk iránt valóban példátlan részvétet tanusitó gazdaközönségnek, de tartozunk magunknak is.

A ki fáradságot veszen magának, munkánk megjelent kötetet Stephenssel összehasonlitani, meg fogja vallani, hogy Stephens nyomát csak az előadás modorában, az évszakok szerint való felosztásban követtük; de nem követtük, mikint a dolog természeténél fogva nem is követhettük ötet az egyes részleteknek puszta, egyszerü átvételével. Anglia és hazánk sajátságainál fogva a mezei gazdaság e két országban nagyon különböző természetü. Sok tárgyat tehát egészen máskép, sokat egészen ujból kelle adnunk, s igy lön: hogy munkánknak már első öt kötete 968 rajzzal 150 ivre növekedett, holott vállalatunk megindításakor, az eredeti programmban, az egész munka terjedelmét (mintegy 600 rajzzal) 120—130 ivre számitottuk.

S az imént mondottak még inkább állanak munkánk következő rendezési részére nézve. Az angol mezei gazdaság

oly egyszerü! egyszerü a százados tapasztalás emlöin megizmosodott okszerüségnél fogva, mely a gazda eljárását ott nemcsak az állattenyésztésben, hanem a növénytermelésben is vidékenkint mintegy localisálván. Anglia mezei gazdaságát — hogy ugy mondjuk — stereotyp alakba öntötte. Az angol farmernek csak körül kell nézni, hogy saját viszonyaira élöpéldából egyszerü kövelés által biztos sikert árasszon. Ezért szoritkozott Stephens — a ki pedig a részleteket sokszor apróra veszi — munkájának rendezési részével alig egypár iven, az ilyen vagy olyan gazdaság felszereléséhez kellö tárgyak egyszerü elsorolására, a puszta inventálásra.

Nem igy van minálunk. A magyar gazdának még most, a legtöbb esetben, önmagából kell a gazdálkodás helyszerü idomitására a rendezés elemeit meriteni. Ezért lesz munkánk rendezési részében annyi mondani valónk, hogy azt valószinüen két kötetre leszünk kénytelenek osztani.

Több dolgot ad és nagyobb terjedelmet kiván ennélfogva vállalatunk, mint egyelöre gondoltuk, s ez — bizvást hisszük — elég ok arra, hogy munkánk megjelenésének az igért idönél továbbra haladása miatt, a magyar gazdaközönség méltányló elnézését remélhessük.

Végül teljes bizalommal kérjük fel azon tisztelt megrendelöket, kik munkánk elöfizetési árának eddigelé csak felét fizették be, sziveskedjenek a még hátralevö második részletet is a „Gazdasági Lapok“ szerkesztöségéhez mielöbb beküldeni. Pest, 1859, december 10. Korizmics László, Benkö Dániel, Morócz István.

b) Angol—skóthoni napló.

1858. 1859.

Irta Térey Pál (8 angol aczél metszés, kö és- fametszetekkel).

Pest a szerző sajátja.

Kapható Ráth Mór, pesti könyvkereskedése által, minden könyvárusnál.

E mü meglepett, páratlan a maga nemében. t. szerzője 9 hónapot töltött a mező gazdászat classikus honában N.-Britaniában, hol a statistikai adatok gyüjtése mellett, különféle gazdászati rendszerek s hasznos házi állatok s gazdasági használatban levö gépek leirására fordità fö figyelmét, a ‚Sport‘nak, ezen lovagias időtöltésnek is szentelve annyit, mennyit az ebben is elsö Britt nemzet megérdemel. — Utjában meglátogatva szász országot, a hohenheimi hires gazdászatot Belgium nevezetességeit stb.

A viszatérőt a m. gazd. egyesület az öszinte elismerés jeleivel fogadta! —

Éljen! és virágozzék az oly egyesület, hol a tudomány és tapasztalás emberét nem a kajánság mérgével hanem szeretettel fogadják! s a nehéz pályán méltó elismerésben részeltetik.

T. szerzönk bebarangolá egész Angliát, Skótiát‘ a La Manche-tól fel egész Stirlingig, s keresztben Hulltól Liverpolig. Anglia gazdasági rendszere nyilt könyv gyanánt állott elötte. A skot gazdászat jozan rendszere meglepö ugy a váltózatoság a gazdálkodásban, valamint az olcsóság a gépek kiálitásában.

Különös elönyt nyujtott londonban lakó tevékeny hazánkfia Tanárky Gyula urral való tanálkozásai, ki soha se mulaszt el egy alkalmat se - midön hazájának bármivel hasznát elömenetelét eszközölheti.

E becses mü tartalma:

I. rész. Általános tapasztalatok. Statistikai adatok, Tanulmányozások szinhelyei: Farmélet.

II. Mező gazdaság. Általános ismertetése az Angol-Skót gazd. viszonyoknak 8 farm leirása.

III. Gazdasági gépészet.

IV. Sport, lovak, istálók.

Rajzok aczél metszetekben.

1) A farmer lova.
2) Devon bika.
3) Cumberland-Yorkschiri sertés.
4) South-Down juhok.
5) Moss-Rose leghiresb tehén, és borja Photographia után.
6) Leicester juhok.
7) Sunbern.

Könyomatok.

1) Farm és udvar alap - rajza.
2) Lincoln grófság Farmház és alaprajza.

Ábra számtalan.

Ára e remek münek 5 ft.

A magyar gazdasági egyesület ajánló levele — minden angol gazd. egyletnél ajtót nyitott a t. szerzőnek.

Az egyesült angol államban több mint 500 egylet áll fenn gazdasági czélokra, mind egymás mellett, de egymástól teljesen független szervezettel és irányal.

Leirja utazónk Edinbourghot melyről azt mondja, hogy ezerszeresen felülmulta várakozását e város látása, nincs toll mondja mely azt méltón leirni — sem ecset, mely e nagyszerü panorámát a természethez hiven lefesteni képes volna, csak szemeink világa idézheti elő ama nagyszerü behatást, mely eltörülhetetlenül emlékünkben fog maradni; e gyönyörü képet látni kell.....

Azon szives fogadtatás, melyben minden Farmernél utazónk részesült — minden várakozását felül multa, Farmer Farmerhez vitte saját alkalmatosságával, s a legutolsó gazdája csak azon törte a fejét, hogy merre vigye, hol legtöbb ujat mutathat nékie....

Le a kalappal e nép előtt... — melynek minden tetteiben, hazája szeretetét és dicsőségét látjuk tündökölni, s mikor e jő szóba, akkor a britt nem fukar.... akkor ő a vendégszeretetben a magyarral vetélkedik.

A térből kifogynék mielőtt e jelesmü — szebb helyeit is képes lennék m. t. olvasóimal megismertetni.

Ha valaki az angol gazd. gépeket — leirva s szép rajzban látni akarja szerezze meg e müvet mely egyetlen egy a maga nemében.

Végre szerzőjének kivánom, hogy mentől több ily jeles szerkezetü, tapasztalat dús müvel, örvendeztesse meg a magyar gazda közönséget.

TÖRTÉNELMI MŰVEK.

Az egymás megismerésére s kölcsönös rokonszenv előidézésére vezető legczélszerübb eszközök egyike — multunk, és jelenünk történetének ismerete — azért is minden erdély ismertetésére vonatkozó müveket — m. tisztelt olvasóim tudomására juttatni iparkodok, melyek közt legelső a történelem.

Ugyanis.

Erdélyi történészünk Kővári László kedélyes müveit sorolom elő, melyekről még a külföldi sajtó is illő méltánylattal emlékezett — sőt maga a m. kormány is a t. irót per excellentiam „literátus“ czimmel tisztelte meg, melyeket ha t. hazámfiai elolvastak, látni fogják hogy mily szép ez a kissebbik testvér haza mennyit szenvedett, s mily kincseket, rejt kebelében.

Az emlitett müvek a következendök:

1) Edély régiségei, Pest 1852 ára 2 ft. 48 k. p.
2) Erdély ritkaságai Kol. 1853 „ 2 „ 48 „ „
3) Erdély nevezetesebb családai czimerekkel és leszármazási táblákkal Kolozsv. 1854 . . 3 „ — „ „
4) Történelmi regék . . . 1 „ — „ „
5) „ Adomák . . 1 „ — „ „
6) Erdély történelme I. kö. 2 „ — k. uj
7) „ „ II. „ 1 „ 80 „ „

E müvek már a nagyközönség kezén forognak, a critika elismeröleg szólott rolok, s kinek birtokába jutottak becses helyre tette könyvtárában.

Az erdély történelme II-ik kötete kikerült a sajtó alól — adok belőle egy lapot — mely Mátyás királynak némely tetteit, melyeket historikusaink hibáztatták, más alakban tünteti fel. — Ugyanis 89 lap.

1461 Mátyás kir. Fridrik német császárral háborut kezd, mely 1462-re áthuzódott, s eredménye lett, hogy a császár a koronát jó váltságért kiadni hajlandónak mutatkozott.

1463 Juli 24 a koronát 60,000 aranyért kiváltották, mely 24 évi távollét után nagy pompával hozatott Budára, melyel Mátyás márez 29 1864 Budán megkoronáztatott.

Vannak idők a legalkotmányosabb nemzetek történetében, hol csakis dictátorság vezet czélra, ilyen volt az idő, melyben Mátyás fellépett. Érezte hogy nagy vészek idején az alkatmányosság az exigentia tanával — a politikával gyakran

összeütközésbe jő a lét és nemlét feletti küzdelme hat év mozzanatait ily szempontból intézte.

Midőn biztositva látta trónját alkotmányosabb térre léphetett.

Már a koronázó O. Gyülésen megerősité a nemzet alaptörvényeit, jogait kiváltságait..... A szászispánságot a szebeni király biróságot egyesitette, s hogy ezen főtisztviselőt magok választhassák, még pedig egész életére.

Nevezetes engedély volt az egy magyar királytól, mi mig egyfelől nemzeti türelemre mutat, másfelől nemzeti nagyságunk önérzetének legbiztosabb tanujele.....

..... Mátyás király bel- és kül-elleneit lecsillapitva, a honmiveltségének tovább fejtésére gondolt.....

Az europai eszmék miknek magyarország kapui megnyiltak, a könyvet nem — szerető nagyokat, kiket a papok tudatlanságban tartottak — izgalomba hozták. — Mátyás király — miként nyugot-europa egyik legnagyobb királya, a centralisátió nagymestere, XI. Lajos franczia király (1461—85) a nagyok ellen diplomatiai harczot kezd: hogy a születési és papi aristocratia igényeit lejebb hangolja, az észt és katonai tálentomot pártfogolni, fejleszteni, mert látta a mindenfelől tornyosuló vészt, hatalmat akart a kormánynak, s fájdalom, nemzetünk féltékeny nagyai e léptekben csak alkotmány tapodást láttak.

Mátyás a hon ügyeit europai szinvonalról nézte. Belátta, hogy leghatalmasabb ellene a török, s egyetlen barátja a keresztyénséget féltő pápai udvar. Azonban azt is jól tudta, hogy nyugoton sincs veszélyes ellenség nélkül. Scylla és Charibdis közt eveztünk, s a nemzet ifju erejében, ragaszkodásában kissé tulbizva, a kettős terv megoldásához fogott. Kelet és nyugot ellen egyaránt készült. A haderőt már 1463-ban szabályozá; most kincstárát is rendezni akarta. E végre 1867 böjtjére ország gyülést hirdet, hol a közjövedelmeket alapos revisió alá véteti, s többek közt az addigi kamara nyereség s királyi bár névleg és tényleg eltörültetett, s helyébe kincstári adó hozatott bé; a kiváltságolt osztályon kivül mindent adó alá vetett, az erdélyi göröghitü oláhokat, kik eddig a katholikus papságnak tizedet nem adtak, s a kamara nyereségtől is mentek voltak, s csak az ötvenedet fizették, tized alá vonta, a vámos, harminczados, mely alol már az ország nagyrésze kicsuszott volt, a nemességen kivül, minden mást kötelezőre tette.

Ily végzéseket volt képes Mátyás király keresztül vinni, melyek által természetesen a kincstár ügyén segitve volt, de nem voltak minden viszahatás nélkül, mi különösen Erdélyben mutatkozott....

Ezután történészünk szokott tömöttségével és rövidvelős styljével leirja — a bekövetkezett forradalmat, melyről azt mondja hogy „szomoritó jelenet; de egyszersmind erős tanujele a magyar memzet alkotmányos érzetének."

— Mátyás sept. 1 1467 egészen váratlanul Déva felől egészen váratlanul reájok csap, a határon ált csekély őrséget szétverve, egyszerre a fellázadt Erdély szivében terem, s villámgyorsan Tordáig előnyomult.

A király ezen erélyes fellépését teljes siker koronázta. Az ábrándok oszolni kezdettek. A táborozó tömeg nagy része mely nem csatázni, hanem kérelmezni gyült össze, haza oszlott, a főnökök Kolozsvárra huzodtak. Mátyás a könnyü győzelmet látva, Tordáról a felkelteket felszóllitatja, hogy fegyvereket tegyékle, s hozzá hódolatra jöjenek. A király e magyar őszintessége lefegyverzé elleneit.

Kolozsvárt fontolóra veszik e felszólitást horderejét, a felkeltek egy része, mert Mátyás az igazságos jellemét még nem ismerte, menedéket, a zászlóvivő veres Benedek és testvére János Lengyelországba futnak, honnan a forradalom tüze szitva volt.

A többi főur gyászt ölt, s fényes kiséretel Tordára jő, élökön a forradalom főnöke János vajda ált, s a király elé borulván, azon reményben, hogy a király nagylelkűsége nagyobb mint bünök, magokat feltétlenül megadák.....

Jól számitottak Mátyás ugy tett, mint egy hatalma s igazsága érzetében biró királyhoz illett.... a megtérőknek telyesen megengedett. S mire sept. közepén Kolozsvárra gyermeksége óta nem látott szülő városba bevonulását tartá, kiséretében ott álltak a lázadás főnökei mint kegyelmének tanu jelei.... s forradalmi tábor többé nem létezett. stb. stb.

Erdélyi

TÖRTÉNELMI ADATOK.

Szerkeszti és kiadja: gróf Mikó Imre Kolozsvárt Stein János bizománya.

Hidvéghi fróf Mikó Imre ő excját — mint nemzetünk kedvelt iróját és Erdély Széchenyijét — ismeri mindenki.

E jelen müvéről II-ik kötete elő szavában azt mondja a tisztelt iró: „Nincs szándokom sem magyar sem német vagy szász, sem ellenzéki vagy conservativ, sem végre catholikus vagy protestáns szempontból fogni vagy fogatni fel, és ki bányászni történelmi kutfőinket. Én egyedül az igazságot keresem, az előtt hajlok meg, annak kivánok némi szolgálatot tenni....."

„Én a történeti valót ugy a mint az adatokban letéve van, közzé teszem. A kik majd alkotni fognak hasonlitsák össze, tegyenek itéletet fölöttek."

A II-ik kötetben: I. Borsos Tamás második konstánczinápolyi követsége foglaltatik 1618 ápr. 18 — 1620 ápr. 3.

II. Borsos Tamás levelei Bethlen István erdélyi fejed. tanácsos, és gubernátorhoz 1618—19.

III. Athnámék. IV. Eredeti törvényczikkek 1556—66. V. Eredeti okiratok.

II.

MŰIPAR, KERESKEDÉS ÉS ÚJ TALÁLMÁNYOK.

1.) Gépészet.
2.) Cognac égető gép.
3.) Földi balhafogó gép.
4.) Új vizemelő gép.
5.) Possert cultivátora.
6.) Horváth hajtó mozdonya.
7.) Új üveg szegek.
8.) Szag nélküli árnyékszékek.
9.) Csizma varró gép.
10.) Patkó készitő gép.
11.) Bucher és Schielder tüzoltó pora.
12.) Kukoricza ser.
13.) Komló olaj.
14.) Aluminium.
15.) Khina ezüst.
16.) A magától bezáródó csap.
17.) Papiros, kukoricza-szárból.
18.) Mü-nadály.
19.) Nincs többé füstölő konyha.
20.) A müvészet hatalma.
21.) Öntött kövek.
22.) A szekérhez kivántató kellékek.

Gépészet.

A gépek az emberi Munkás kezek hiányát pótolják, mióta a munkás kezek megfogytak, a gépek szükségessége előállott.

E naptár szük köre nem engedi, hogy azokról hosszasan értekezzek, hanem elmondom: kik gépészeink— s kinél miféle gépek találtatnak, mert a fő czél ez:

1. Külföldi gépekre nézve Pesten Érkövy Adolf hazánkfia a „Magyar gazda" kiadója nagyszerü raktárt tart.

2. A ki pedig egyenesen külföldről hozatni, Londoni ügynökünk Tanárky Gyula hazánkfia, a ki semmi alkalmat el nem mulaszt megtanulni mind azt, minek mi hasznát vehetjük, s örömét leli, ha bárkit is útasithat.

☞ Hazai gépészeink hirdetései hától a hirdetöben láthatók.

Cognac-égető gép.

A készület, mely folytonos égetésre szánva 8 részből áll: 1. 2. két katlan,

egy hatyunyakkal és csappal egybekötve. 3. Egy párolgó oszlop (distilling column), mely a felsőbb katlanon nyugszik. 4. Egy finomító oszlop (rectifyng column) a párolgó oszlopra helyezve. 5. Egy bormelegitő sürítő (chauffe vin), melynek egyik vége finomító oszlopon fekszik, a másik pedik 6. a hütő (refrigator) fölött. 7. Egy tartány (reservoir) egy kád, mely a gép fölé van helyezve, s melybe az égetendő folyadék szivatyúztatik. 7. Egy szabályozó medencze (regulating bucket), melyen keresztül a folyadék a tartányból a hütőn és melegitőn keresztül a katlanokba folyik. A párolgó oszlop, elmésen alkalmazott szervezettel bir, melyen a bor már a hütőn s természetesen a melegitőn is keresztüljövén (mint mindjárt fogom magyarázni), meleg állapotba hozatik, és majdnem közvetlen érintkezésbe helyeztetik a katlanokban előállitott gőzzel. A finomító némiképp hasonló szervezettel bir, mint a párolgó oszlop, melyen nyugszik. A szeszes gőzök a párolgó oszlopból e szerint a finomitón keresztül melegitő srófos csövébe s onnan a fütőbe mennek, mely egy hideg borral mindig körülvett, szinte srófos csövel bir, melyben a gőzök tökéletesen megsüritettnek, és igy a hütő alján levő csapon mint folyadék azaz **cognac** fogatnak föl.

A bor-melegitő sürítőnek (chauffe vin) két rendeltetése van: 1) Hogy azon gőzöket, melyekkel elláttatik, süritse vagy azért, hogy azokat másodszor a finomitóba bocsássa a vizvezető csöveken (a párolgató egyén kénye szerint) mely esetben erősebb szesz állittatik elő; vagy pedig azért, hogy azokat egyenesen a hütő srófos csövébe bocsássa, hol a sürités befejeztetik. 2. Hogy a párolgásra szánt borra azon meleget ruházza át, melyet a gőzök a sürítésnél vesztenek. Ezen bormelegitő, mely két egyenetlen részre van osztvan egy választék által, nyilást hagyva a fenekén nem egyéb mint egy rézhenger, melybe a bor a hütőn jő egyenesen a szobályozó medenczéből, mely a tartányhoz van csatolva. Továbbá a fekvő srófos (spirális) csövet tartalmaz, mely borral van körülvéve, és egyik vége a finomító osztoppal van összeköttetésben; s igy ezen csövön keresztül a gőzök egyenesen a hütőben levő csőbe mennek, melyhez másik vége van illesztve. A bor fokonként hideg állapotban bocsáttatik a melegitőbe egy, a hütőből szolgáló csövön; onnan meleg állapotban (mint ezt már emliténk) egy hasonló csövön a párolgó oszlopba, és onnan a katlanokba: e szerint a melegitőből az oszlopba jövő bor mindig a legmelegebb, folyadék fajsulyának törvényeinél fogva.

Ezen kis gép által létrehozott eredmény 21 napi párolgás után 3100 veder borból 315 veder igen jó cognac, átalagban mintegy $23^1/_2$ fok erejü, Carier-ariometerje szerint. Ezen 21 nap alatt $1^1/_4$ kubik ölfa égett el.

Ezen szeszszel a nemesebb borok elkészitetthetnének angol, amerikai és északi vásárokra.

Ámbár kitünő minőségüek a magyar és erdélyi borok, tudom tapasztalásból, hogy mint más országok borai, úgy ezek se állják ki a vitelt nagyobb távolságra szeszszeli elkészités nélkül. A magyarbor igy elkészitve a világ első borai közt helyt foglalhat.

SELLERS. G. H.

Földibalhafogó-gép.

Repcze földeinket némely száraz évben semmivé teszi a földi balha. Ezen alkalmatlan vendégek elpusztitására sok sikertelen kisérlet után végre született egy balhafogó gép. Bár mennyire is szeretek minden forrást — melyből meritek —

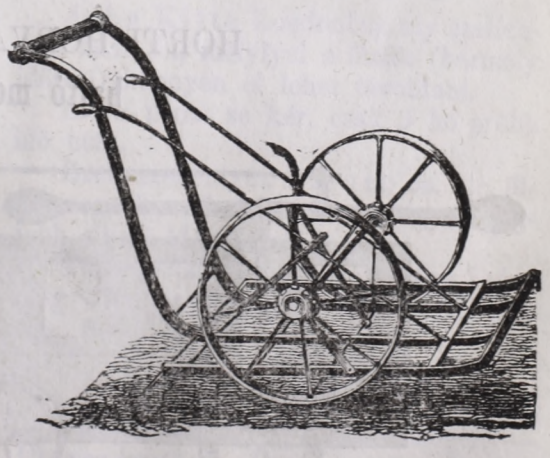

Földi-balha fogó-gép.

megnevezni, ez úttal a feltalálóját nem tudom megmondani. — Ha tudomásomra jut, közölni fogom. Addig is annyit mondhatok, hogy ezen rajz szerint e gépet fából — bármely furó, faragó mester megkészitheti.

Az aljára vászon huzatik, melyet bé kell kenni valami ragadós vegyitékkel p. o. kátránynyal vagy lenmagolaj- és terpetin vegyitékkel. Ezen vegyitékkel, ha meleg időben kenjük bé a vásznat, sokkal kevesebb kell belőle. Használatkor minden másodnap békenendő.

A gépet egy ember tolja a répaföldön maga elött előre, s a mely balha reáugrott, az többé meg nem szabadulhat töle. (J. Z. Nr. 743. XXIX. köt.)

Új vizemelő gép.

Komlósi Gábor úrnak sok évig tartó tervezgetések s próbák után sikerült egy vízemelő gépet létrehozni, mely az eddig használtakkal bátran kiállja a versenyt; egyszerüsége tekintetéből pedig azoknál sokkal elönyösebb, miután tetszés szerinti magasságra, aránylag csekély erővel sokkal nagyobb mennyiségü vizet képes fölelmelni, mint akármely más e fajta gép. — Két — közlő cső-idomu — csőben, két henger körül végetlen lánczra erősitett ékalaku hasábok emelik a hengerek forgatása által — kútból vagy víztartóból a vizet a centrifugal erő törvényei szerint oly formán, mint ezt azon szerkezetnél láthatni, mely gőzmalmoknál a gabonát a garadra felviszi.

Possert cultivátora.

Győri evang. ref. tanár Possert János úr, kapálógépet (cultivator) talált fel, mely azon előnynyel bir más hasonló gépek fölött, hogy egyszerre 9 kapával dolgozik, s két ökör mégis könnyen elhuzza s jobbra balra egy gyerek is kormányozhatja.

Kárpitosok számára

mindenféle szinü szegek üvegből, melyek a kalapácscsal való béverést kiállják, kaphatók Dr. Stamm Ferdinándnál Bécsben.

Szagnélküli árnyékszékeket

készit Miksics Károly bádogos Pesten, boltja a városház téren.

Csizmavarró gép feltalálója

Szathmáry Lőrincz csizmadia-mester Szalontán, mely gép az al. ausztriai iparegylet által megvizsgáltatván, előnyösnek találtatott. — Ezóta róla mit sem hallottunk.

Patkó készitő gép,

feltalálta 1856-ban Burden Henrich Troyban Amerikában a Newyorki államban. A gép 5 négyszög lábnyinál nem nagyobb, 7 mázsát nyom, és bámulatosan 1 percz alatt 60 patkót állit elő. — E géppel könyen lehet naponta 20,000 darab patkót készitení, mely egyik a másikhoz tökéletesen hasonló.

HORTI HORVÁTH FERENCZ
hajtó-mozdonyát

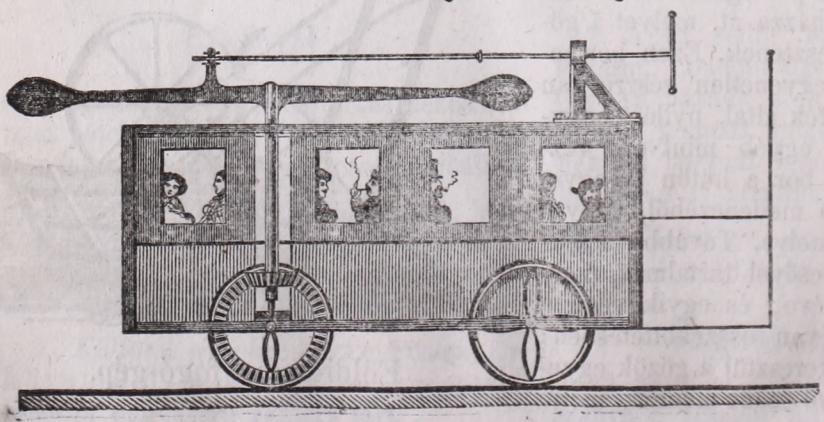

bemutatta Budán a vártermekben 1858 Apr. 24-kén. Ezen mozdony által a vasúton 2 ember 40 személyt szálithat, közönséges gyorsasággal.

Azóta kocsit is csináltatott, melyen a pest-város ligetben kocsikáztak. — Igen jól sikerült.

Bucher tűzoltó pora

Szebenben és Kolozsvártt megpróbáltatván, kielégitő sikerünek tapasztaltatott.

Schilder tűzoltó pora

Kolozsvártt 1859. Jan. 15-kén próbát tettek Schilder tüzoltó porával. Midőn a máglya javában égett, alig 25-töt nyomtak a fecskendővel, a tüz gyujthatlanul kialudt. — Kár hogy $^1/_2$ óra kell a por felolvasztására. —

Nem árt ha minden falu bészerez az efféle porokból, hogy a szerencsétlenség esetére segitni lehessen embertársainkon.

Kukoricza-ser.

Kukoriczából (tengeri) legelőször főzött sert a M. Óvári gazd. intézet technologiai osztálya, melyet az 1858-ki bécsi gazd. kiállitáson be is mutatott, s ottani tudós szakértők által kitünő jóságunak találtatott.

Komló-olaj és kivonat

készitése módját Schröder és Rautert urak találták ki Mainczban, mely a serészetre nézve kiszámithatlan javitásoknak szolgáland előzményül.

Az aluminium (Tim-ércz) agyagércz

Új finom ércz, feltalálása történetét tudós hazánkfia doctor Szabó József a m. k. természet tud. titkára, a társulat III-ik évkönyvében az „Ecole normale“ laboratoriuma Parisban — czim alatt kimeritőleg előadta.

Szine az ezüstnél szürkébb, készitnek belőle karpereczeket, fülbevalókat s mindenféle divat czikkeket, melyre ez új ércz különös könnyüségénél fogva alkalmas. Ugyan is mig az arany s ezüst 20-szor nehezebb a víznél, e csak 2-szer haladja meg a víz specificus nehézségét.

Készitője Sainte-Clare-Deville Párisban.

A china ezüst.

Készitési módja egyszerü. Ennek alapanyaga a pakfong, mely galvanikus hideg úton 16 próbás tiszta ezüsttel bevonatik, azért az ily evőszerek igen diszesek, kellemesek és sokáig tartók. Egy tuczet kanál 15 forint.

Ily gyár van Bécsben Konraecz és Korra név alatt, Pesten is raktárt tartanak.

A magától bezáródó csap

feltalálója Bouillon úr Párisban. Megrendelhető Országh Antal Párisban lakó hazánkfia által, vagy Dietrich S. nagykereskedése által Kolozsvártt.

Papiros kukoricza szárból.

Feltalálója Diamant úr. Nagy menyiségben készitnek a cs. k. papirgyárak. 50 mázsa szalmából lesz 20 mázsa papiros. Az osztrák birodalomban terem 30 millio mérő tengeri (=kukoricza), minden mérőre 2 mázsa szalmát számitva, nyerünk 60 millió mázsa szalmát. Ausztria gyárt $^1/_2$ millió mázsa papirost évenként. Németország is mintegy ugyan annyit. — Magyarhonban Székes Fejér megyében szándék kukoricza-papiros gyárt felállitni.

Mű-nadály (vérszipó)

feltalálója Tews Harder Péter Joákhim altonai sebész. A különbség az élő és e mü-nadályok kőzt — hogy az élő nadály szeszélyes — s nem oda ragad, hová alkalmazni kivánják; a mü-nadály pedig mindenütt eleget tesz, bár mely test részére alkalmazzák.

„Nincs többé füstölő konyha“

John Kitte Londonban oly szellentyüt talált fel, melylyel a füstöt (bármely időben) könnyen el lehet távolitani.

Előre pénzt se kér, csak 3 hó próba idő után.

Ezen szellentyük Rainer cs. kir. főherczegnél is alkalmazva vannak, s a legjobb sikert idézték elő.

Tudakozhatni iránta Haasmann Lajos polg. kéményseprőnél, Bécs (Erdberg Nro. 396.)

A művészet hatalma.

Wiedner Ferencz győri takácslegény — 19 éves korában — egy asztalkendőt készitett, melyben folyamodványát, a katonai kötelezettség aluli fölmentését, oly remekül

szötte bé... hogy a művészet hatalma, az illető érczkeménységü katona-sziveket is meghatotta... s ő a katona-kötelezettség alól rögtön fölmentetett.

Öntött kövek.

Mint egyszer már emlitettük lapunkban, Adcocknak (Angliában) sikerült feltalálni, miként lehessen a basalt követ felolvasztani, s mint a vasat, öntésre használni. Az ilyképp felolvasztott basalt igen szép fekete üvegszerü folyadékot ád, melyet ismét köszilárddá tud átváltoztatni Adcock, ki egész házhomlokzatokat s falakat önt ilyképp. Ezen anyag igen alkalmas a járdákra, viz s légszeszcsövekre, ház s indóház fedelekre; mert ezen fekete üveget henger által gömbölydeddé is lehet alakitani. Eres, mint a malachit, s sem viz, sem szél nem árt neki.

A szekérhez következö kellékek kellenek:

a) rúd. b) szárny 2 db. c) tengely 2 db. 6′. d.) simély, fergetyü 3′ e.) nyujtó szárnyastól 8′, f.) lőcs 4. g.) oldalfa 4 db. 8′. h.) záp 14 db. $2^1/_2$′. i.) saraglyafa és záp $9, 2^1/_2$′ $3^1/_2$′. k.) 10 lapoczka az oldalba 2′. l.) küllö 44 db. m.) talp 22 db. n.) juha 1. o.) felhércz 1 db. $5^1/_2$′. Hámfa 2 db. Szekér-deszka 2 db.

Ir-ón hegyezö gép

készül sokféle formáju: a tollkések végiben van egy kis lyuk, abban az irón végét gyengéden megforgatjuk, s az irón ki van hegyezve.

Londonban 1861-ben ismét

világ iparmű-kiállitás lesz.

Minden iparosok e nagyszerü kiállitásra figyelmeztetnek, hogy jó idejében készüljenek remek müveikkel.

Ebből hazánkra kettös haszon fog háromolni:

1) A külföld megismeri hazai gyártmányainkat.
2) Mi megismerendjük a külföld elöhaladását — s velök haladunk mi is.

Mi az oka, hogy némely városokban a **hitelbank** fel nem állitathatott?

Miután felsöbb helyen az ok kimondatott — tehát ennek elháritására — minden jó hazafinak a lehetöt elkövetnie kötelessége. Mely czélnak elérésére a kolozsvári iparkamara egy körlevelet intézett a kebelbeli kereskedö urakhoz, mely körlevél illetőleg „felhivás“ az iparkamara fáradhatatlan titkára által fogalmazva — igy hangzik:

„A kereskedelmi házak hitelét azon pontosság és rendaránya határozza meg, a melyet ügyeik vezetésében kifejtenek. Rend nélkül nem lehet pontosság, s ez utóbbi nélkül a hitel van koczkáztatva.

Alólirt kereskedelmi kamara meg van győződve, hogy ez állitás igazságát a t. kereskedő urak közül egy sem vonja kétségbe, éppen úgy nem, mint azt, hogy hitelre egy ország kereskedelmének nincs nagyobb szüksége mint éppen a miénknek.

Ez okból igen sajnosan esett a kamarának a felöl értesülni, hogy kerületében számos kereskedő van, a ki a hitel ezen legelsö kellékének sem felel meg, s könyveit nem vezeti a törvények értelmében. Ez az, a mire a t. kereskedő urakat figyelmeztetni, illetőleg felszólitani kötelességének ismeri.

Minden rendes kereskedés felöl a törvények szerint a következö 3 könyv vezetendö: Napló, Fökönyv és Pénztárkönyv.

A más alkukönyv vezetése nem lényeges dolog, s ezért mellözhető, de e 3 könyv nélkül sem a tulajdonos, sem a hitelezök soha sem lehetnek tisztában egymással. Az emlitett könyvek vezetését rendeli az ideigl keresk. útasitás 14. §-a is, a mely a firmák béjegyeztetését is kötelességül teszi az illetőknek, mint a mely utóbbi az elsö kötelesség teljesitése nélkül nem eszközölhető.

A ki helyesen fogta fel állását, nem fog a törvény kényszeritö erejére várni; hanem saját hitele fenntartásaért s maga megnyugtatásaért, kész lesz kereskedése felöl oly pontossággal vezetni a szokásos könyveket, hogy azokból vagyoni állása, üzletének emelkedése, vagy csökkenése

bár mikor is világosan meglátható legyen. E pontossággal aztán eléri, hogy bizalmat kelt maga iránt hitelezői részéről, a kik nem fognak agódhatni, hogy bizalmukkal méltatlan embert ruháznak fel. (A kereskedelmi könyvek vezetése annyira lényeges dolog, hogy például a m. keresk. ministerium még azon iparosoknak is megengedi firmájok bejegyeztetését, a kik bebizonyitják, hogy üzletükről két év óta rendes könyveket vezetnek. A firma bejegyzés pedig úgyszólván kész hitel-papir, a melyet a hitelintézetek az illetőknek önkényt nyujtanak).

Midőn ezelőtt két évvel e kamara a magas ministeriumhoz folyamodott egy hitelbank felállitásaért, a mely e kerület végtelen pénz-zavarán enyhitsen, a visszautasitás leglényegesebb oka a volt, hogy az itteni kereskedők tözs-czímüket még nem jegyeztették be s nem vezetnek rendes kereskedelmi könyveket.

Felhivja tehát e kamara a t. kereskedő urakat, tekintsék saját érdeküket, s a mennyiben a rendes könyvek vezetését eddig elmulasztták, igyekezzenek e mulasztást utánpótolni, s szüntessék meg azzal azon körülményt, a mely miatt e kamara mindeddig hasztalan sürgette az annyira szükséges hitelintézet felállitását.

Alólirt kamara sokkal inkább bizik a t. kereskedő urak értelmiségében semhogy szükségesnek látná a törvény szavait is idézni, a melyek e felhivás nemteljesitésére igen szigoru büntetést mérnek; mert a t. kereskedő urak a jelen felszólitásban csak őszinte jelét láthatják azon jóakaratnak, a melylyel e kamara, mint választóinak elfogulatlan képviselője, választóival szemben bir."

A kereskedelm és iparkamarától
Kolozsvár Octb. 6. 1856.

Az elnök: Dietrich s.k. — A titkár: Gámán s.k.

III.

GAZDÁSZAT.

1. Atalánosságok G.
2. Tagositás Urbériségek.
3. Gazdasági termények.
   a) Mumia búza. b) Répa termesztés. c) Turnips. d) Repcze, Bivicz. e) A vegyes vetés haszna. f) A vetett takarmány aránya—a mező gazdászatban. g) Festő búzér.
4. Gazdászati sikerült kisérletek.
   a) A különféle takarmány nemek tápereje egybehasonlitása.
   b) A legjobb föld.
   c) A trágyázás haszna.
   d) Zöld trágya.
   e) A villany behatása.
   f) A kukoricza szárra szép jövő vár.
   g) Az angol füllesztett barna széna.
5. Az angol haszonbér-rendszer.
6. A szerb tövis elpusztitása (képpel).
7. A német országi szeszgyártók társulata.
8. Axiomák, b. Bánfy János váltógazdászati röpiratából.
9. Axiomák, Berde Áron tanár e czímü röpiratából: „Mit tegyen az erdélyi gazda, hogy jobblétre jusson?"

1) Átalánosságok.

a) Gazdászatunk.

Minden mesterségek között, melyekkel az emberek foglalkoznak, első helyet érdemel a mező-gazdászat, mert általa az emberi nemzet első és nélkülözhetlen szükségei fedeztetnek, s gyakorlóinak nemcsak testi épséget, erőt és lelki derültséget biztosit; hanem a naponként előforduló változások által egyszersmind anyagot is nyujt, lelki tehetségeink kifejtésére, s hasznos tapasztalatok gyüjtésére; valamint tagadhatatlan az is: hogy a miveltség emelkedése a mező-gazdászat kifejlésével karöltve jár.

Az emberi nemzet csecsemös korában mező-gazdaság nem létezett, mert az emberek az akkori állapotjukhoz képest, meg voltak elégedve azon eledellel s ruházattal, melyet nékiek a magárahagyott anyatermészet önszántából nyujtott. Csak később, az emberek száma szaporodtával növekedett a szükség is, melyet többé a természet önkénytes adománya ki nem elégitett, s az emberi ész kénytelen vala a hiányt a természeti erők czélszerü alkalmazása által pótolni. Igy tehát valamint minden egyébb mesterségnek, ugy a mezei gazdaságnak is a szükség volt a nemzője, mely ismét nem egyébb: mint a jóllét után törekvő természetes ösztön.

Mentől nagyobb munkásságra kényszerittetik az ember szükségei kielégithetése végett, annál inkább tágulnak ismeretei; s mentöl magasabb fokra emelkednek ezen ismeretek, annál tökéletesebbek leszünk a gazdászatban is. S igy a gazdászat és miveltség egymásra kölcsönös hatással vannak. A közös kulcs pedig, mely mind kettőhöz vezet: az értelemmel párosult szorgalom, kitartó munkásság és józan takarékosság, s az ezt követő anyagi gyarapodás.

* * *

A multban, midőn a századok óta organizált gazdaságunk üzér ereje a (robot) még csonkitatlan volt, nem kellett arról gondoskodni, hogy birtokunkra nehezedett rovatalt miből fedezzük; szüz volt az, miként a virág most fejlő zománczos kelyhe, melyet még ledér pillangó nem csókdosott! — Midőn az állam tölünk mitse kivánt cserében a királyi szabadságért — mint az imádott hon szerelmét, még ekkor minden róvatal megtapsolt honfi áldozat volt!..... Ezen arany idők tova reppentek.

— Hagyuk ez édes álmakat, s találjuk bé magunkat a jelenbe.

— A munkás és észlelő lélek minden sorsba belé helyezi magát s a magasbbra hivatott mindenre a költészet színét ruházza, hogy benne a gyönyört is feltalálja.

„Szép is a mezei élet!“ Korunknak, mely annyi hálátlanságot látott, jól kezd esni az örökszépségü természet hü barátsága.... az anyaföld áldása, mely dúsan adja hálját a szorgalom után! Mely terem aranykalászokat, rózsa piros mosolygó gyümölcsöt táplálásunkra, s lángnedvü borágat ad nekünk felvidulásunkra..... csak ezért is szerethetjük a mezei gazdászatot!.....

Ha a multba pillantunk—látni fogjuk, hogy minden államok első kifejlési alapja a földmivelés volt „úgy nekünk is, kik csak most kezdünk a világ után ébredezni..... az földmivelésünk kifejtésén kell alapitanunk nemzeti felvirágzásunk alapjait.

Most midőn a közterhek ólyomsulyként nehezedtek földbirtokunkra, akkor a mindennel s igy az idővel való takarékos gazdálkodást is—megkell tanulni ha az elbukástól—menekülni akarunk.— Erre az első kezdet a „**birtok összesitése**“.— Jól tenne-e az a pénztőzsér a ki hogy több pénze légyen ezeresseit krajczárokra váltatná el.— Bizonyára nem! — Ekkor egy egész élétet pénzolvasással töltene el? midőn százasokra vagy ezresekre váltva pillanat idő kell oda—hogy pénzügyi müködését telyesithesse, — s nyerjen dús kamatokat.— Jól tesznek e azon atyánkfiai—kiknek földbirtokuk 10—20, sőt 100 darabban is a határban szétszórva hever, s a drága időt az ide s tova járkálással fecsérlik el. Pedig jól tudjuk, hogy nyárban mily drágák a pillanatok. És mégis vannak a közép rend közt is e rendszernek pártolói.—

Valóban csudálatra méltó dolog hogy nemzetünk annyi értelmiséggel s józan ésszel felruházott egyéniségei közt még találkozzék, hazánknak s anyagi felvirágzásunknak oly ellensége, — ki a földek összesitését ellenezze.— Az ily elvetemedett kártevőket—mint hazaárulókat kellene bélyegezni — hogy fordulna el tölök minden becsületes ember! Mert hogy a másét valaki ingyen bitorolhassa, — midőn az az államnak adót fizet, erre becsületes okot felhozni nem lehet.

Mindezen okokat összevetve—köteles minden jó lelkü hazánkfia—az értetleneket felvilágositani: hogy a földek összesitését.... tetemes hátramaradásunk s anyagi kárunk nélkül többé halasztani nem lehet.— A nólenst nem küldöm tovább, csak a nagyobb testvér hazába,

nézzen szét annak rendezett szép gazdaságain, s látni fogja az azon elömlő jóllétet, s megelégedést.

Örök igazság lévén az: hogy csak a jóllétnek örvendő nép lehet boldog, s anyagi jóllétet egyedül mező gazdászatunk felvirágzásától reménylhetünk.

b) Tagositás, — Urbériségek.

1) ERDÉLYben 1859-ik év közepéig következő határokban történtek tagositási müködések.

1) A beszterczei kerületben kezdeményezve van a tagositás a legelők elkülönitésével és az erdőhasználat szabályozásával együtt Betlen és Füge községekben, a csupa tagositás Somkerék, Felső-Oroszfalu, Apa-Nagyfalu, Nagy-Nyulas községeiben és csak erdőhasználat szabályozása tagositás nélkül Abafája községében. 2) a k.-fejérvári kerületben kezdeményezve van a tagositás Ispánlaka, Alvincz és Rápolt községekben, Kis-Akna községben pedig éppen csak a legelő elkülönitése és felosztása. 3) a kolozsvári kerületben végre van hajtva a tagositás Apahida, Kara, Pata, Szamosfalva és Mező-Nagy-Csán községekben; kezdeményezve Gyerő-Vásárhely, Kis-Petri, Jára, Aranyos-Gyéres, Szina, Korpád, Alsó-Szt-Mihályfalva, Szucság, Papfalva, Alsó-Zsuk, Borsa és Ajton községekben. 4) a szilágy-somlyói kerületben kezdeményezve van a tagositás Petenye, Tasnád-Szarvas, Tasnád-Szántó, Szilvás, Hidvég és Nagyfalu községekben. 5) a dézsi kerületben kezdeményezve van a tagositás Széplak, Szinnye, Buza, Mező-Méhes, Mező-Kalyán, Mező-Szombattelke, Alsó-Szováth, Nagy-Sármás, Velkér, Magyar-Fráta, Magyar-Palatka, Nagy-Czég, Kis-Sármás, Aranykut, Katona, Puszta-Kamarás, Mocs, Oroszmező, Monostorszeg és Felső-Szék községekben. 6) a szászvárosi kerületben kezdeményezve van a tagositás Oláh-Brettye, Magyar-Bretye és Kis-Barcsa községekben. 7) a brassai kerületben Szt-Katolna községben. 8) a marosvásárhelyi kerületben 1858 folytában 22 tagositási kérelmet adtak be, ebből a) 7 kérelem u. m. Kook, Vidratszeg, Mező-Szengyel, Mező-Szakál, Szász-Vesszős, Rücs és Küküllővár községeit illetőleg békés kiegyenlités utján lettek eligazitva és az utolsó kivételével a kiegyenlités meg is nyerte a cs. k. urb. törvényszék megerősitését! b) egy Bonyha községét illető kérelem itéletesen van eligazitva; c) Mező-Sámsond községét illető egy kérelmet a cs. kir. urb. törvényszék, mint tiszta székely községét visszavetette; d) a többi 18, Sárpatak, M.-Gerebenes, M.-Ludas, M.-Dátos, Kutyfalva, M.-Bödön, Csucs, Szőkefalva, Abosfalva, M.-Bogát, M.-Gesze, Nagy-Cserged és Ugra községeket illető kérelem tárgyalására a határnapok már ki vannak tüzve és a tárgyalások bizonyosan f. év ápr. végén be voltak végezve.

2) A tagositás, s határszabályozások véghatára.

Mult évi Naptáram 87-ik lapján a „határidőről" szóllottam, mely szerént minden a határszabályozást érdeklö kérvényeket 1859 év junius utolsó napjáig—benyújtani kelletik.

E határidő az 1859 febr. 21. kelt bel- és igazságügyi miniszterium rendelvénye szerént meghosszabbittatott egész 1862 junius végéig,—mely határnapig a beadványok tárgyaltatni fognak.

3) Földtehermentesitési-munkálatok.

1858 év végéig 5208 földtehermentesitési műveletből, mely tartalmaz 1,402,319 holdat, 5075 igazoltatott. Ezekből 3,480 müvelet liquidatio alá tartozik és az utalványozási tárgyalások már megindittattak; mintegy 650 bejelentés mint kétszer is előforduló, vagy mivel megváltható telkeket illetnek elesik. Ezen művelet még nincs elintézve, melyek közt legalább 150-et mondanak lenni, melyek hasonlókép nem urbéri realitásokat illetnek. A 3,450 műveletre 21,978,395 ft. 7¼ kr. kárpótlási töke, 4,846,347 ft. 43¼ kr. tőkésitett kamat hátralék és 100.461 ft. 37½ kr. hasonló kamatot nyert a földbirtokosok részére, összesen tehát 26,925,204 ft. 28¼ kr. liquidáltatott. A földtehermentesitési alap számára kifizetés végett, 1858 évi december végeig 19,132,883 ft. 5 kr. utalványoztatott. A még működésben levő öt földtehermentesitési bizottmány a még előforduló utólagos bejelentések igazolásával és a kiegészitő—fölvételekkel foglalkozik, s munkájában annyira haladt, hogy annak tellyes befejezése rövid időn reménylhető.

Az összes urbéri kárpótlási összeg Magyar, Horvát országban, Erdélyben a Vojvodinában s a Bánátban tesz 204,749,560 forintot.

---

c) Gazdaságiak.

1. A mumia-búza.

A párisi tudományos academia legutóbbi ülésében Guerin-Menevile hét láb hosszú búzaszárakat mutatott, melyek mindegyikében több igen teli kalász volt. Ezen új búzanem oly magból kelt, mely az egyiptomi sirokban találtatott, s igy évszázadok óta meg volt óva a külső befolyások ellen. E mag először 1849-ben vettetett el, s mivel 1200-nyival több termést adott, Drouillord úr tetemes mennyiséget vettetett el déli-Franciaországban, különösen a Bretagne-ban. 1850-ben igen nagy mennyiségü vetés eszközölteték, s később sem hagyatván fel e gabonamaggali vetés, eredménye hivatalosan felvétetett. Mig a közönséges búzával bevetett föld 15 szemet adott, ezen mag után 60-szor több termett, noha előbbi rendes termése csak 7 s 8-or volt több szemről szemre vetve, ezen egyiptomi búza 556-szorosan termett. Ezen

tapasztalás következtében most csak a morlaixi kerületben 1000 kilogr. van ily maggal bevetve.

2. A répa termesztés.

Czéklarépa nélkül gazdászatot nem is képzelhetek.

A száraz téli takarmány étetését állatainknál kellemesbé s hasznosabbá, olcsóbbá csak is a béhozott gyöknövényekkeli takarmányozás teheti.— Különösen tejelő állataink jóval több tejet adnak. Azért termesszen a gazda mentül több répát.

A czéklarépa fajok közül jelenleg a következők ajánlhatók: u. m.

1) Uj nagy óriás czékla szine fejér 1 ℔ mag . . . . . 40 kr.
2) Sileziai 1 ℔ mag . . 40 kr.
3) Uj imperiál 1 ℔ mag . 50 kr.

Czékla alá a földet még ősszel meg kell szántani hogy télen ált porhanyová összeérjék, és tavaszszal ismét ujból felszántani s jó apróra elboronálni, nem ám 6 vagy 4 ökörrel (mint némely vidéken szokásban van), hanem 2 lóval vagy 2 ökörrel, mert e két barom nem tapodja a földet oly nagyon össze, mintha egy csorda marhát rajt egész nap téritgetünk.

A c. répát háromféleképp lehet vetni:

1) A legközönségesebb módja sarok után, a vetők (a kik egy lábnyi távolságra állnak egymástól vonalsorba) sarkokkal bényomják a földet, oda 2—3 szem magot letesznek, s ismét lábukkal betakarják. Ez meglévén a vetők ismét egyszerre egy kislépést tesznek—a répa helyét sarokkal bényomják, a magot beleteszik, betakarják, igy foly ez szép rendben egyszerre—mig el nem végzik.

2) Czéklavetésmód ültető fával—melynek azonban kereszt légyen az alján—nehogy 2 hüvelyknél a mag mélyebben essék a földbe, külömben káros lenne.

3) Módja, vetőgéppel.

— Midőn a czékla palántok kikeltek, s a föld gazos, a gyengeplánta körül vagy felkapálni vagy a burjánt (dudvát) kigyomlálni kell—a hányszor szükséges, mind annyiszor ismételvén.

— Következik a czékla ritkitása. Mentől több plánta van egymásmellett, annál kevesbé fejlődhetik ki, ha pedig egyedül van, úgy a lehető legbujábban növekedik. Azonban az első gyomlálásnál nem kell a czékla palántot úgy megritkitni hogy csak egyedül magára maradjon,—mert a rovarok, a hangyák sat. több kártékony férgek, éppen azt az egyedül maradottat pusztithatják el? azért czélszerü két szálat hagyni a második kapálásig, a mikor azután csakis egy szálat marasztunk meg.

Igy kezelve a haszon se fog elmaradni.

G.

3. A Turnipsz.

Angol takarmány-répa.

A vetés ideje május vége, lehet a bükköny tarlóba is vetni, vagy fekete ugarba.

Pesten Mayer és Hoffmann urak magkereskedéséből, Kolozsvártt ifj. Tauffer Ferencz urnál következő fajták kaphatók előleges megrendelés útján:

№ 494. White Globe Turnip $2^1/_2$ láb körrel fejérhusu 1 ℔ mag . 90 kr.
№ 495. Dalcs hybrid Turnip 2 láb körrel (sárga) 1 ℔ mag . . . 90 kr.
№ 503. Aberdeen Yellow 2 láb körrel (piros) 1 ℔ mag . . . . 90 kr.
№ 505. Improwed pourple 3 láb körrel „ 1 ℔ mag . . . . . 90 kr.

4. A Repcze és Bivicz.

Egy jeles gazdánk Szentesről 1856-ban kisérletet tett, mely szerént kisérlete következőleg ütött ki u. m.

250 □ ölnyi területen elvetett $1^3/_4$ font biviczet september elején, megérett junius 6-kára, a repcze pedig 17-kére.

A Repcze termett 260 iczét.
A Bivicz „ 405 „

5. A vegyes vetés.

Poroszországban egy darab idő óta kisérleteket tesznek a vegyes vetéssel; ugyan is: egy porosz morgen (710 □ bécsi öl) két egyenlő részre osztatván, fele tiszta árpával, a másik fele pedig, árpa, zab és borsó vegyitékkel vettetett bé.

A vetés történt ápr. 15-én.
Az árpa learattatott julius 30-án.
A keverék pedig „ august. 7-én.

A vegyes vetés $2^7/_8$ mérő szemmel 149 ℔ szalmával és 54 font polyvával többet adott a tisztán vetettnél.

Landw. Centralblatt für Dentschland 11 Heft.

6. A vetett takarmány aránya a gazdaságban.

A gazda világban tény az, hogy ha a termelő föld $^1/_3$ része takarmány termelés alá megjavittatik, az annyi takarmányt terem, hogy télen nyáron biztosan ki lehet teleltetni azt a marhaszámot, mely a birtok helyes aránya felszerelésének megfelel.

Igy évről évre szaporitván a trágyát is utóbb gazdaságunkat oda vihetjük, hogy az egész ugarunkban takarmányt termeszthetünk, akkor kész lesz a folytonos termelés és a folytonos istálózás.

7. Festő-búzér.

Szászváros környékén a mult években oly jeles minőségü festőbúzért állitottak elő, mely Boroszlóban 25%-el jobbnak találtatott mint a külföldi.

Gazdasági sikerült kisérletek.

a) Takarmány táperő egybehasonlitása.

Könnyebb számitás kedveért vegyünk fel 100 font jó szénát.

Ehez hason-tápértékü:

40 font búza. 45 font rozs, 50 font árpa, 52 font zab, 32 font kukoricza, 40 font borsó, bab, paszuj, 40 font bükköny, 70 font rozskorpa, 60 font búzakorpa, 45 font lenmag pogácsa, 52 font repcze pogácsa, 70 font mákpogácsa, 100 font törköly.

A szalma nemüekből:

280 font búzaszalma, 325 font rozsszalma, 200 font árpa és zab szalma, 162 borsó és magbükköny szalma, 180 font maglóhere szalma, 112 font török és lóherpolyva, 200 font repczetörek, 150 font lenmag polyva, 200 font krumpli, 290 font czékla, 270 font fejér répa, 255 font murok, 425 font turnipsz, 500 font tarló répa, 450 font káposztalapu, 600 font czéklalevél.

A számitás igy történik:

Van tiz tehenem, ezeknek akarok adni naponta darabjára 20 font szénát, naponta kell 200 font, egész évre 73,000 font — Tiszta szénám van 5 kalangya. Kkalangyáját boglya. 10 szekérrel számitva, és szekerét 10 mázsával 50,000 „

Kell még széna érték 23,000 „

Van 20 mázsa pityókám.
„ 5,800 font répám.
„ 30 mázsa szalmám.

Kell még beszerezni repczepogácsát az olaj gyárból 58 $^1/_2$ mázsát.

b) A legjobb föld.

Marchend és Drapier urak ugy észlelték hogy oly föld mely 45 % fövényt, 33 % agyagot és 20 % meszet tartalmaz, gazdasági tekintetben a legtermékenyebbek közé tartozik.

c) Az utólagos földjavitás.

Mikor ugarba volt a földünk, ha meg nem trágyázhattuk is — és elvetettük bele a magot, azután a sorsára szoktuk bizni. — Miveltebb országokban még ezután is tudják növényeiket ápolni, kényeztetni. — Ugyanis egy csehországi gazda — (kár hogy a nevét nem mondja meg a tudósitó) kénytelen volt egy hat köblös trágyázatlan földjét — elvetni, mely gyengécskén kelt ki, mi természetesen sovár termést igért nékie. Azonban ő jótermést akart, s hogy ezt elérje készitett 12 mázsa por trágyát, ezen trágyát tavaszkor a buza vetésen szét hintette, s megboronálta. A következés a lett: hogy a trágyázott föld holdján termett 24 kalangya 3 kéve. A nem trágyáson pedig csak 17 kalangya. — Cséplés után: a trágyás holdra esett 60 véka szem és 4992 szalma. A nemtrágyás holdra esett 32 véka szem és 2500 font polyva és töredék.

Igy vagyon megirva a prágai gazd. egylet lapjaiban.

d) Zöld-trágya.

Zöldtrágyával földünket igy javitjuk: A távol eső földeinket — hová a trágya nem jut, vagy nem hordhatunk, megugaroljuk — rögtön a törökbuza vetés után, még czélszerübb zab vetés után, elvetjük haricskával, vagy csillagfürttel (lupinus) — midőn egy lábnyi magasra megnött — lehengerezzük s alászántjuk.

Nehogy azt gondolja valaki hogy ez valami ujság; Óh nem! Columella 1800 év előtt azt irta a csillagfürtről: „frutex vero lupini succisis optimi stercoris vim praebet“ Cató és Palladius pedig megjegyezték: hogy „Terra arcosa, — ibi lupinum bonum fiet.“ — ....

„Lupinus amat exilem terram, seritus ubique.“

e) A villany behatása.

1. Van-e behatása a villanyosságnak a termés mennyi- és minőségére?

E kérdés kipuhatolására Poroszhonban a proszkaui és poppelsdorfi gazd. intézetekben próbáttettek, s a burgonyára nézve a villanyosságnak semmi behatását nem tapasztalták. F. G.

f) (A kukoriczára igen jó jövő vár).

A kukoriczának piaczainkon most is csaknem oly magas ára van, mint a buzának, hátha még széltiben fogják azt serfőzésre használni, a mint már meg is kezdték a magyaróvári főherczegi serfőzőházban, honnét a mult évi bécsi gazd. kiállitásra mutatvány küldetvén belőle, az ott általános dicséretben részesült.

g) A füllesztett széna készitése módja angol módra.

Magyar-Óvárt a mult évben próbát is tettek, s igen dicsérik a kukoricza szárból készitett barna füllesztett szénát, mely mód által a takarmány tápértéke tetemesen gyarapodik.

Midőn a kukoricza cső érni kezd, a felső cső felett a szára sarlóval levágatik, s a föld szélén sorba kiteregettetik. Midőn félignél jobban megszáradt csomóba rakatik, melyet jól meg kell tiporni, pár nap mulva forrásba jö, mit a körülte terjedt kellemes lágykenyér forma szagról felismerhetni, — s ha barnára fült szét kell teregetni, jó napos időben $^1/_2$ nap alatt megszárad. Ha az idő kedvező lehet tovább is száritani.

Ha e munkát nem resteljük, ezen kezelés által igen kellemes takarmányra tehetünk szert, s ezáltal takarmányunk értékét tetemesen is javitottuk. Igy lehet javitani a szénát és sarjut is. — Csakhogy rosz idő ne találja — mert ha megfüllt — szét kell terengetni, külömben elég vagy elrothad és hasznát nem fogjuk venni.

Merem ajánlani akárkinek. Szerk.

Anglia haszonbérlési állapotának ismertetése.

A magyar országos gazdasági egyesület mindinkább terjeszi, áldás dús működését a világ gazdászata terén. Tevékeny alelnöke mlgos Korizmics László ur figyelme mindenüvé kiterjed... hol a magyar névre dicsőség... a magyar zsebre haszon háromolhat. Nemakarom ezuttal minden működési mozzanatát elősorolni — mert a tér szük lenne. Ha az egy angol mezőgazdasági megbecsülhetlen mü honunkba átültetését emliteném is — ezzel is homlokára tette a gazdaközönség örök tiszteletéből font hála babérait. — Ezuttal csakis e legujabb müvére kivánom a t. közönséget figyelmeztetni melyet a gazdasági lapok szerkesztősége adott ki — lapja mellett jutalomul előfizetőinek. — E mü czime.

Anglia haszonbérlési állapotának ismertetése, tekintettel hazánkra.

(George Wingrove Cook munkája nyomán hazai körülményekre vonatkozó jegyzetekkel kisérve).

A „budapesti szemle“ — (megbecsülhetetlen értékü szellemi gyémánt nemzeti irodalmunk pusztaságán) — e müről igy szól: „E nagybecsü munkát, a czimlapon is olvassuk a „Gazdasági-lapok“ szerkesztősége adta ki kedveskedésül előfizetőinek. Kettős czélt akart ezzel elérni: Megismertetni Anglia bérlési viszonyait, melyekről a continensen oly hibás nézetek uralkodnak; s ezáltal anyagot és — a mennyiben használhatók — szerződési mintákat nyujtani saját bérlési állapotaink szervezéséhez. Czélszerübb munkát nem választhatott volna e végett a nevezett lap szerkesztősége e jelen münél, mely Anglia összes bérletviszonyait adja elő, amint századokon által megalakultak,“ Eddig a szemle t. szerkesztője.

E müben látjuk Anglia egyes megyéi haszonbéri rendszerét elöttünk mintegy tükörben feltárva. E müből megtanulhatjuk azt — hogy egy virágzó gazdasági állapot előidézésére — nem az irott betük, nem a törvény szigora, hanem a „becsületesség jellege“ játszta és jatsza világ

kezdete óta a főszerepet. E virágzó állapot előidézésére 2 tényező volt szükséges: 1-sö becsületes birtokos.
2-or becsületes bérnök.

Ezzel kivan mondva minden! Nemlátunk itt hosszu időre kötött szerződvényeket..... És... még is látunk — apáról fiura, unokára maradt bérnököket. — ....

A közvélemény sujtja az Angol birtokost, — ki bérlöivel nem bánik jól.... Ott a közvéleményt a koronától a koldusbotig minden ember respektálja.

E jellem kifolyása — azon tény: miszerént Anglia és Skotia gazdasági tekintetben Európának most a legvirágzóbb — legkifejlettebb országa.

— E virágzó állapotot ismét két tényező állitá elö:

1) „Hogy földjét se szerfölött elnemdarabolá, sem pedig gazdaságait a kellönél nagyobb kiterjedésben együtt nem hagyá."

A 2-ik „Hogy haszonbér rendszerét általában oly szerencsés tapintattal, s oly becsület érzéssel alkotta meg, miszerint a mellett a bérlö csaknem a tulajdonos biztonságával érezheti magát."

Azon állapot, melyben a „földbirtok felosztása" bizonyos országban áll, az egyetemes kifejlödésre nézve, sokkal fontosabb közgazdasági momentum, mint eddig az emberek általában véve hiszik.

A gazdaságok kellönél nagyobb kiterjedése mellett ugyanis elhanyagoltatik a földben rejlö termelö erönek nevezetes része; ha pedig a birtokok a kellönél kissebb részekre vannak elosztva, az ember termelö ereje vész el.

De növeli a helyes és szerencsés felosztás értékét még azon tekintet is: hogy igy a népességnek egy része jó eleve vezéreltetik át az ipar, a kereskedelem és egyébb foglalkozások mezejére; holott ugyanakkor a mezei gazdaságnak is jutányos kezek biztositatnak azon egyénekben, kik iparosok lenni nem akarnak, földbirtokosok pedig nem lehetnek.

Ezen állapot ellenében: a föld végtelenig menö elaprózása mellett a népszaporulat folyvást a földbirtokra telepedik: hol midön egyrészröl a proletáriusnak egy neme képzödik, egyuttal a nemzeti erö felosztása is mintegy megcsontosul.

Mindezen sulyos bajok elkerültetnek (kitünö elönyére a társadalomnak) ha a földbirtok felosztása, akár a törvényhozás, akár hazánkfiai elöre-látó gondoskodásában helyes korlátokra talál.

Angliában a gazdaságok (Farm) legnagyobb része körülbelöl 100 holdtól 5—600-ig áll. Az ottani józan gazdászati felfogás 100 holdat kicsinyel, 6—800 holdnál nagyobb gazdaságot ellenben a kellönél kiterjedettebbnek tart.

Ezen felfogás Anglia mezei gazdasági termelésének nemcsak egésséges állapotot szolgáltatott, és szolgáltat most is, a menyiben érvényessége mais elismertetik; hanem fö oka abban rejlik, hogy az angol nemzet ereje oly jókor és oly szerencsésen oszlott meg a földmivelés, ipar és kereskedés között.

Valóban ha a gondolkozó szakember azon kitünö termelést és elterjedt jóllétet látja, mely az angol farmokon általában elömlik, láthatja miszerént a térileg okos határok között tartott földbirtok, törvényes oltalomban részesülö haszonbérlökkel, a lehetö legnagyobb termelési sikernek elöalitására igen is alkalmas és szerencsés forma.

Nagymértékben nevelte továbbá az angol haszonbéri állapotok szilárdságát s termékenységét azon az érdekelt felek által önként megállapitott józan szokás miszerint a földesur és bérlö közt elöforduló differentiák, a felektöl egyenlö számban választani szokott szakemberekböl áló egyezményi bíróság által intéztetnek el!!! minden további fellebbvitel mellözésével.

Ezen intézkedések csak becsületessé teszik a bérnököt. Ö tudja, azt — hogy ezen elörevaló gondoskodás mellett — a birónak kedvezésére nemszámolhat.... azért szükségböl is kerül mindent, a mi a legkissebb surlódásra alkalmat szolgáltathatna.... azaz kénytelenségböl is becsülelesz.

Hogy ily egésséges alapokon csak nagyszerü eredmény keletkezhetett, igen természetes, valamint az is, hogy Angliában csak is kerthez hasonló, okszerüleg szorgalommal mivelt gazdaságokat, gyönyörü, czélra képzett sok állatot, jólétben

élő farmert, s annak dúsgazdag urát az angol birtokost, kinek nem ritkán 1 millió forinton felül megy a jövedelme.

De lássuk már a rendszert magát.

A bérlési idő különféle, a hosszabbakat jobbaknak tartják. E műben minden megyére nézve külön van előadva.

Pénzbeli caution nincs.

A vetésforgások úgy felosztva: hogy a föld termékenysége soha ki ne merüljön, sőt a jószág belbecsével együtt gyarapodjék.

E mű I. és II. fejezetében megismerkedünk a bérletek minőségével, a III-ikban a jogok és kötelezettségekkel, melyeket a törvény az adott szón alapuló évenkénti bérletekkel összeköt. A IV-dik fejezet előadja a vidéki szokásokat. A bérlési idő kezdetét s végét. Az épitkezésekre vonatkozó szokásokat a vetésforgást, (melyből álljon itt egy pár mintául)

Angol vetésforgások:

a) Könnyebb földön: 1) turnipsz, 2) árpa vagy zab, 3) takarmányfű, 4) búza, 5) zab.

h) Nehezebb földön 1) ugar, 2) búza, 3) bab, 4) búza, 5) zab.

Más:

1) búza, 2) zöldvetés, 3) árpa, 4) takarmányfű, 5) búza.

Más:

1) ugar turnipszszel, 2) búza. 3) kaszáló, 4) búza, 5) zöldvetés.

Más:

1) zab, 2) ugar, 3) búza, 4) takarmány, 5) bab, 6) búza.

Más:

1) ugar, 2) Búza, 3) lóhere, 4) bab kapálva, 5) búza.

Ingoványos helyen:

Ugar, repcze, bab vagy búza, zab.

Könnyebb földön:

Búza, turnipsz, árpa, lóhere, legelő stb. stb.

A forgások száma oly végtelen, hogy azokat mind előszámlálni lehetetlen, változván mindenütt a helybeli körülmények, föld minősége, clima, és vidék szüksége szerint.

A legjobb az, hol $^1/_4$ kalászos növény, $^3/_4$ takarmány „ fekete ugar semmi vagy nagyon ritkán; éppen semmit nem állitom, mert van helyzet, hol a föld oly taraczkos (perjés), hogy fekete ugar nélkül nem boldogulunk.

Jellemző e vetésforgásoknál, hogy a „könnyebb“ földeken rendesen $^1/_5 - ^1/_4$ rész gyöknövény (turnips), $^1/_5 - ^1/_4$ takarmány (füvel vegyes veres lóher, vagy bükköny, vagy borsó, $^1/_5 — ^1/_4$ őszi búza, $^1/_4 — ^1/_5$ tavaszi (árpa, zab).—A „nehéz földeken“ ellenben rendesen $^1/_3$ tiszta ugar, $^1/_3$ őszi búza, $^1/_3$ tavaszi (bab és zab).

E mű utolsó fejezetében összeállitva vannak Anglia vetésforgásai, melyből látható, hogy:

Gab. termelésre esik m. egy 52%
Takarmány „ „ „ 49%
Tiszta ugarra „ „ 8%
} =100%

És ez történik (mondja t. Korizmics úr) oly országban, hol a fünövés a természetes réteken és legelőkön nemcsak igen buja, hanem a fütermő térek a szántóföldekéhez képest nagy túlnyomóságban is vannak.

A bérfizetés rendesen félévenként utólagosan történik, vagy pénzben vagy egy részben gabonában és pénzben.

Az V. és VI-k fejezetben a bérletek részleteivel, a VII-ben mintákkal találkozunk. A VIII-ik fejezet szól a hosszu bérletekről.

Előnye a hosszu bérletnek (G. Wingrowe Cook szenrint) a bérlőre nézve az: hogy javitásai iránt biztositva van, és hogy nyugodtan birja a jószágot. A földesur előnye: hogy rendszerint és több évekre meghatározott bért kap, s hogy nem vesződik örökösen a bérlői joggal, s meg van mentve a jószág saját kezelésével járó bajoktól. — A IX-ik fejezetben hosszu bérleti szerződvények mintáival találkozunk. — A X-ik fejezet szól a földmivelési szerződéseket terhelő angol bélyegdijakról, a XI dik pedig toldalékképpen egy angol becslési mintával ismertet meg.

Az ismertetett alapokon fejlődött ki Angliában a nagyszámu haszonbérlők jelentékeny osztálya, mely idő folytán esze, ipara és szorgalma által magának is roppant vagyont szerzett, hazája mezei gazdaságát pedig oly fokra emelte, melyhez a többi nemzetek gazdálkodása átalában hasonlitásba is alig jöhet.

Ezen derék iparkodó vasszorgalmu angol farmerek vállain nyugszik főleg a büszke Albionnak roppant termelése. Ezen farmerek látják el a világra ható angol gyáripart hússal, kenyérrel bőven és ólcsón, — ezen életrevaló angolfarmer osztály nélkül az egész angol nagyság és hatalom menthetlenül hanyatlásnak indulna.

Hogy ezen derék embereket érdemük szerint megbecsülhessük, (mondja Korizmics úr) látnunk kell **Anglia gazdasági életét!** Valóban nem mondtunk mi bókot, midőn 1951-ben a windsori állatkiállitás alkalmával tartatott nagyszerü ebédnél, hol vagy 2000 angol gazda volt együtt, egyik angol farmer szomszédunk abbeli kérdésére mit vinnénk hazánkba Angliából legszivesebben? azt válaszoltuk **önöket** uraim! úgy a mint itt vannak.

E kijelentésünkkel ők természetesen meg voltak elégedve, de mi is meg lehetnénk elégedve, ha ezen ohaj értelmében birhatnánk minél előbb vagy nehány ezer jeles farmert.

Gazdasági állapotaink valóban a haszonbérlés felé hajtanak bennünket. E rendszer naponként égetöbb szüksége lesz hazánknak. Illő tehát azon lennünk, hogy szervezése ezentúl gazdasági érdekeinknek minden irányában kellőleg megfeleljen.

Ezen állapot előteremtésének gyámolitására adta a gazdasági lapok szerkesztősége e művet olvasóinak:

A XI. fejezetben: a magyar haszonbérekről.
„ XII. „ a birói szemle és becsüről szól.
„ XIII. „ ad szerződési mintákat.
„ XIV. „ birtokbecslési és osztályzási mintákat.
„ XV. „ szól az erdei károkról.

Végre a XVI-ban a bélyegilletékről, mely a haszonbéri szerződésekre vonatkozik.

Végre azt mondja, hogy tollát letenné, ha még némely mondani valója nem volna.

Elmondja, hogy miképpen teremthetne a magyar földesur magának alkalmatos bérlőket t. i. az eddigi gazdatisztekből, ha a becsületes jellemre s a gazdasági ismeretekre lennének kiváló figyelemmel.

Elmondja, hogy előforduló differentiák kiegyenlitésére használja a magyar földesur is, az angolok tapasztalása szerint oly sikeresnek bizonyult compromissionális biróságot, s vegye ezáltal útját a törvénykezéshez való folyamodás szükségenek, mely a legjobb esetben is, nemcsak hosszadalmas és költséges, hanem legtöbbnyire bizonytalan sikerü is annyiból, hogy azoknál, kik a törvény nevében szolgáltatják az igazságot, a gazdasági készültség és ismeretek rendesen hiányozván, a fennforgó ügyeknek inkább formáját, mint lényegéi tartják szem előtt.

Bánjék a magyar földesur is bérlőivel emberséges módon.

Iparkodjék gazdasági ismeretekben is mindinkább gyarapodni.

Ha van értelmes bérnöke, ne mondja hogy miképp gazdálkodjék, elég ha azt mondjuk, hogy mit ne tegyen. És ha ez értelemben megtiltja a trágya anyagok elhordhatását, a kiszivó növényekre csak $^1/_3$ tért enged! — úgy jószága javulni fog. Igy lesznek derék farmereink. Lesznek hatalmas jövedelmeik iránt biztositott birtokosaink, kik a mellett hogy gond nélkül élhetnek, a közügyeknek is háboritatlanul szolgálhatnak.

Megtarthat azonban a birtokos maga kezelése alatt is nehány gazdaságot — ezek lennének a vidék paradicsomai, a falusi élet szentélyei, s a mezei gazdálkodás mindennek ellátott példányai.

— (Uram! mikor jö el a Te országod?)

G.

A németországi szeszgyártók társulata.

E czim alatt Berlinben középponti egyesület keletkezett 1857-ben, feladata a szeszgyártás érdekeit előmozditni, a szeszgyártókat egymással közvetlen érintkezésbe hozni, észleleteiket, tapasztalásaikat és új találmányokat közleni.

Tagja minden szeszgyártó és rézmüves. Lapot is ad ki, de csak a részvényesek számára ingyen. 1 részvény 5 tallér.

A szeszgyárak a hazai iparnak lényeges hasznára vannak, sőt nemzetgazdászati szempontból, nem is lehetünk ellenei, mert a szeszgyárak a kapás növények termesztését mozditják elő — pityókából (Kartoffeln) főzvén a szeszt, minthogy náluk a kukoricza (málé) gyéren terem. —

Ezáltal a föld jól megmunkáltatik, a moslék a hizlalást segiti elő, ez pedig a trágya termelést; e szerint azáltal, hogy a németországi szeszgyárak sok pálinkát főznek, következő eredmények állnak elő: u. m. jól munkált föld, sok hizott marha, sok trágya, virágzó mezei gazdálkodás.

A szerb-tövis.

Általános a panasz ez undok burján elhatalmazása ellen, annak kiirtásában még se fárad senki, pedig a hatóságok évről évre megújitják azon rendelet kihirdetését, mely e kártékony tövis kiirtását parancsolja.

E tövis felszámithatlan károkat okoz, de még többet okozand, ha annak kiirtása egész erélylyel munkába nem vétetik.

Ugyanis: hol az terem, miatta más hasznos növény nem tenyészhet.

2-or a juhok gyapját kitépi,

3-or ha a széna közé keveredik, ez által szénánk értéketlenné lesz, a marha nem eszi; ha pedig étlenségében valahogy megenné is, szájsebet kap tőle.

4-er Méheink édes mézét, keserü büdös nedvvé változtatja át stb. stb.

Ki tudná mind elöszámlálni azon roszat, a mit ez átkos tövis megjelenése óta hazánkban elöidézett.

Minden lépések, melyek eddig kipusztitására tétettek, hasztalanok valának. — Új módot kell tehát kigondolni, hogy valahára ez alkalmatlan vendégtől megmeneküljünk.

Elmondom a magamét. A ki pedig hazámfiai közül jobbat, czélhoz vezetőbbet tudna ajánlani, sziveskedjék nézetét közölni, hiszen a szeretett haza javára, polgártársaink elömenetelére történik az.

Ugyanis, az országos gazdasági egyletünk teendője felkarolni minden közgazdászatunk előmenetelére vagy hátrányára szolgáló ügyeket, azokat megvitatván, törvény javaslatot terjeszteni elő a magas kormány elé. A m. kormány bizonyosan nem fog késni azt végrehajtás véget az illető hatóságoknak megrendelni.

— Nem bibelődhetik effélékkel a gazdasági egylet? mondhatná valaki.

— Sőt igen! mert ez is a teendői közé tartozik. Nézzük a csehországi gazd. egyletet, ö a rovar szaporodás okát — a madarak pusztitásában lelé, s ezért folyamodott a m. kormányhoz, hogy az apró madarak fogdosását tiltaná el. A körirat nálunk is járt. —

A javaslat ily forma lehetne:

„Tekintetbe véve azt, hogy ezen **szerb tövis** felszámithatlan károkat okoz az ösi zes haza népességének — a birodalom területéről végleges elpusztitása meghatároztatik. Minek következtében

„Köteles minden helység elöljáró az összes népességet Majus 1-sö napjától fogva anynyi nap kirendelni, míg csak egy efféle tövis a határbaa találtatik. Majus végével a mezei rendőrség a dolog mibenlétéről jelentést teend, s a mely helység határán efféle tövis találtatik, annak elöljárója Junius 1-sö napjától kezdve naponta 5 pfrtal büntettetik, mely összeg egy művész-képezde felállására rendeltetik. — Ez a gyógyszer használni fog, jót állok érette.

A szerb tövis helyett

jó lenne legelőnkön

„Polygonum Sieboldi-"t

termeszteni. E növény gyökér osztás álkönnyen szaporitható, azután önként terjed, gyenge hajtása a marhának kellemes izü takarmányt ad, nem kaszálva pedig Augustus hóban, késő öszig tartó virágzása igen alkalmas legelöt szolgáltat a méheknek; ekkor egy-egy bokor 6—8 láb magasságot ér el, szélessége többet. Tenyészik minden égalj alatt, haszonnal ültethető a kert zúgába is.

Kapható a „magyar-kert-csarnok" ügynöksége által Pesten.

Axiomák b. Bánffy János váltógazdászati röpiratából.

„Minden növény föleg gyökere által él, minél több gyökere, annál több szára, ága, levele sat, hogy sok gyökeret hajthasson, mélyen kell szántani. A tiszta-búza 2—3 lábnyira behajtja gyökerét. Különösen ajánlatos a mélyen szántás ott, hol erősen trágyáznak; a példabeszéd is azt mondja: „sok trágya és mély barázda, sok kalangya, tele véka."

„Semmiért se oly háládatos a föld mint a jó trágyáért."

Kalászos, tőrökbúza és répa közép termésére kell számitani 130 mázsa trágyát holdankint, olajos növényekre 220, hüvelyesre 200 mázsát."

„Ki megakarja tudni, hogy egy szekérre hány mázsa trágyát számithat, egyszer-kétszer mérje meg, s abból itélhet. Közönséges két ökrös szekérre 10 mázsát számithatni."

„Sok trágyát csak sok takarmány után nyerhetni, a gazda egyik főnyeressége a marhatartásból származik."

„Csak oly növényeket kell termeszteni, melyek a gazdaság földjén és éghajlata alatt legjobban tenyésznek. Nem kell erőszakoskodni a természeten, mert az erősebb mint az ember."

„Annak árával a mi valahol jól termeszthető, sokkal többet lehet vásárolni olyant, a mi ott roszul volna termeszthető."

„Azt kérdem, nem ügyetlen gazda-e, kinek nincsen apr. végétől oktober közepéig, néha végeig folyton-folyvást zöld takarmánya? Az Isten kirendelte, az ember lasson utána."

„A növények okszerü egymásután sorozásával kettőt kell elérni: 1) a növény dús tenyészését, tehát nagyobb termést; 2) munka, tehát költségkimélést."

„Nagyon különbözők a hely, égaly és más gazdasági viszonyok, s számosak a termeszthető növények; azért száz meg száz vetésforgást lehet szerkesztetni, melyek közöl mindenik jó lehet a maga helyén, rosz lehet más körülmények közt."

„Csak olyanféle barmot tartson a gazda, mely viszonyaiközt leghasznosabb."

„Egy pár szép nagy tulkot nagy nye-

reséggel könnyen ellehet adni, midőn négy gubancs után se pénz, se posztó, csak a sok vásárra járás; „az éhes barom gazdáját megátkozza, a jóltartott — megáldja.“

„A gazdasági szerszámokról igazán mondja a közmondás:“ „a jó drágán is olcsó, a rosz ingyen is drága.“

„Mindig okosan és fáradhatlanul kell munkálni, soha se kell elcsüggedni, félni az Istent és szeretni az embereket, s ugy az Isten is elküldi az ő áldását.“

Axiomák Berde Áron e czimü röpiratából.

„Mit tegyen az erdélyi gazda, hogy jobblétre jusson?“

„A gazdaság csak ujabb időkben lett az emberi ész alapos vizsgálódásainak tárgya, a mezei gazda által gyüjtött tapasztalatokat tudományos elvekre viszavinni, a gazdászatot a kézmivesség sorából ki, s a tudomány rangjára fölemelni — az ujabb idő munkásságának eredménye.“

„A kétszer kettő nálunk ugy négyet tesz, mint Stájerben, Szászországban, Belgiumban és Angliában, s csak a gazdászat tudományának legyen az a makrancza, hogy amaz országokat jólléttel áldja meg s hazánknak átka legyen? Nem az nem lehet.“

„A gazdasági alapos tapasztalatok egyike se lehet ellenkezésben a gazdasági tudomány elveivel, mert az elmélet csak a gyakorlat által tett tapasztalatok végokait tolmácsolja.“

„Ha a növénytenyésztésnek legalább főfeltételeit nem ismerjük, ha nem tudjuk minő kutfőből származnak gabonáink, növényeink tápszerei, melytől növekedésök s fejlődésök épp annyira függ, mennyire az emberé a szokott eledelektől; hogyan segitünk a bajon, ha ez vagy amaz földünkön, ez vagy amaz gabona vagy növény nem akar teremni?“

„A ki jó gazda nevét megakarja érdemelni, annak tudni kell a gazdászatot, vagy valamely virágzó gazdaság szorgalmas átvizsgálása által, vagy pedig — senki meg ne ijedjen! — könyvből, mert hisz a jó könyvben csak az van, mit száz meg száz gazdaságban jónak, sikernek tapasztaltak.“

„Ma már minden valamire való gazdának tudni kell, hogy a növény gyökerével nem oknélkül kapaszkodik a földbe, s szárait s leveleit nem oknélkül terjeszti ki a levegőbe, hanem hogy innen is onnan is tápszereket vegyen magába.“

„Ha el kell ismernünk, hogy a szervetlen anyagok a növénytenyésztés oeconomiájában nagy szerepet jatsznak, ugy átlátjatjuk, hogy növényeink hamvának ismerete a gazdasági gyakorlatra nézve rendkivül fontos, miáltal a gazda tudomására juthat annak, melyik növény követelőbb s melyiknek minő földet válasszon? 100 mázsa fenyőfa csak 83 font hamvat ad, s magas kősziklákon is képes tenyészni, 100 mázsa cserfának már hermadfél mázsa hamva van, azért jobb földet is kiván; 100 mázsa pityókaszár már 15 mázsa hamvat ad, ugyanannyi répalevél 20-at, tehát már inkább kimeritik a földből a szervetlen tápszereket.“

„Köztudomás szerint a Kis-Küküllő, meg alant Marosmelléke Hunyadmegyében, igen sok jó törökbúzát terem, de búza s rozs termése se elég nagy főt, se elég szemet nem ad. E tüneméuy okául a meleget tartják sokan, ámde a szomszéd Bánságban s tovább délre Egyiptomig a meleg még nagyobb, a búza mégis gazdagon terem. — A ki a növénytenyésztés alapelveit ismeri, azonnal gyanitja, hogy itt a földből a mag képződésére szükséges phosforsavanyos sók hiányzanak, de azt is tudja, hogy a pórrá tört csont, az ember és szárnyasállatok trágyája, a guano, ezen helyeket gazdag búzatermésre képesitené.“

„A váltógazdaság azon elvre épül, hogy a termesztésbe felvett növények ugy következzenek egymás után, hogy minden következő növény más tápanyagot szivjon ki termése által a földből, tehát ugyanazon trágyaerővel több éven keresztül mindig jó termést s szép jövedelmet hozzon a gazda birtoka.“

„Erdély sajátszerü fekvése inkább ajánlja a takarmány bőségének tehát a marhatartás előmozditásának kedvező vetésforgást sat.“

* * *

A m. t. tanár ur tisztelt neve — az irodalom terén több jeles müveiről ismeretes. Ugy hiszem hogy hazámfiainak jót és hasznost teszek akkor, midőn e szakértelemmel irott müvecskét, szives figyelmökbe ajánlom. *)

*) Ára 35 uj krajczár. Kapható Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt.

II. KERTÉSZET.

1. A magyar kertészeti társulat.
2. Az emberi ész diadala a növények alkotásában s a szerelem.
3. Kertészeti naptár.
4. A gyümölcsész nehány ellenségei, s azok kiirtása.
5. A konyhakertész ellenségei.
6. Nevezetesb uj növények, a) konyhabeliek, b) gyümölcskertiek, c) virágkertiek.
7. A hernyók pusztitása.
8. A hangyák kiirtása.

A magyar kertészeti társulat

megalakultáról, a mult évi naptáram szólott. — Ezuttal csak is hazafiui örömünket fejezhetjük ki egy oly intézet létesültén, mely zsenge létére nemcsak hazánkfiai általános pártfogását kiérdemelte, hanem még a müvelt külföld méltánylatát is kivivni szerencsés vala. Örök igazság maradván az: hogy minden vállalat, melyet a közszükség idéz elé, s ahoz értő tiszta hazafiui lélek nyilvánosan kezel, a mindig romlatlan lelkü nagy közönség általános pártolására számithat; mig ellenben az oly vállalatok, melyet egyes kasztok caprice-a az ő hiuságok feléterel, mely ellen véleményt nem tür, ügyéit hizelgők által kezelteti, a kik egyedül bizonyos befolyásos kitünőségek érdekeinek tömjénezve, csak saját énjök hasznára élve — a nagy közönséget ignorálva, a nyilvánosságtól elvonulva müködnek; az oly társulatok, ha némi erölködéssel és szünteleni öndicsérgetéssel magukat egyideig fenn is tarthatják, de a nagyközönség pártolására soha se számithatnak. Az oly társulatok bármibe kezdjenek, mindenben bukás a végük, megvetés a jutalmuk, melynél egyebet nem is érdemeltek.....

— Bocsánat e kitérésért, hisz én ezuttal — nem zsimbelödni, hanem a mi országosan felkarolt szeretettel ápolt — magyar kertészeti társulatunk áldás-dús müködéseiről akarok — egypár szót szóllani.

A m. kertészeti társulatnak 1859 máj. 11-re volt 1757 rendes tagja által alapitványban 7100 ft. és éves jövedelmekben 5284 ft. biztositva.

1759 május 7-én tartotta meg a kert II-ik kiállitását — Pesten a magyar nemzeti muzeum csarnokában.

Mgelepő látványt nyujtott a jól rendezett szebnél szebb virágok szinezete, a tarka levelü cserjék, több féle idegen egalji remek növények csoportja, s egyéb a kertészet ágába vágó eszközök u. m. virágtartok, nyugdák, stb. stb. gyönyörü gyüjteménye.

Legkitünőbb helyet foglalták el ezek közül:

1) Lackenbacher Jakab ur ujdon behozott disz növényei, melyeket leirni nem lehet, hanem a pestre érkező kertészet barát — ne sajnálja az ő gyönyörü kertjét, a város ligetben meglátogatni, hol a humánus tulajdonos szivessége még emeli fogja növényei szépségét és nagyszerüségét.
2) Ocker és társa remek cactusai.
3) Ginrich József igen nagy virágu hortensiái több szinekben.
4) Reiter Lipót, gr. Károlyi Gy. kertésze dús növényzetü Azaleái.

5) Ensel Kálmán és Petz Arnim museumi kertész mindenféle szinü cynerariai, stb. stb.

Volt sok szép alma körtve szöllő stb. még erdélyből is, eper, spanyolmegy, és mindenféle üzdészeti tárgyak.

Ezeknek leirását láthatni a „Kerti gazdaság“ czimü lapok 19 és 20-ik számaiban, — valamint a megvett tárgyak kisorolását is, mely örvendetesen hatott mind a kiállitókra mint pedig a részvényesekre.

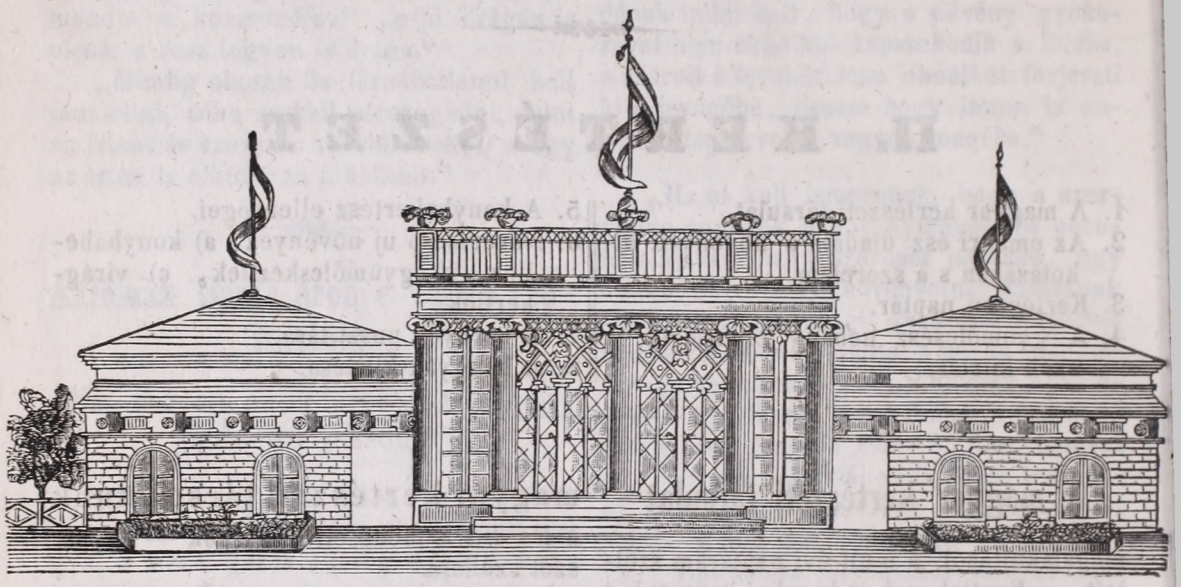

(A magyar kertészeti társulat csarnoka a pesti dunaparton).

Elmentem továbbá és megnéztem a társulatunk csarnokát a pesti dunaparton, (a régi hajóhidhelyén) szemben az Angol királynő czimü nagyszerü szállodával. Ott ugyan még a csarnok közép épülete felépitve nincsen, söt a mai világban nem is tanácsos sietni vele; hanem van a régi hidfő épületében egy pár terem, hol társulatunk hivatalnokai egész szerény egyszerüségben müködnek, s minden a kertészeti szakban vágó dolgokban mindenkinek előzékeny utasitással szolgálnak. — Ott látható naponta a társulat fáradhatatlan titkára Lukácsi Sándor is, a ki oly annyira megvan győzödve — társulatunk hasznosságáról, hogy hazafiui bünben levőnek tartja azt, a ki még filléreivel nem járult e hazai hasznos vállalathoz, — s miként a rómába menő hivőre a szent atya csak ugy adja a menykapuját megnyitó áldását ha eleget tett keresztényi kötelességének, ugy Lukácsi is — az aláirási ivet nyujtja ált — az érkezőnek..... Ki ha aláirt, — nem mehet ugyan rögtön a menyországba, (oda még rá érünk eljutni) hanem a kertészeti társulat csarnokába bévezettetik — a kis kert felül való ajtón, — hol csak a tagok járhatnak bé... és azután? Megtekintheti a tömérdek cathalogusokat az eladandó kertészeti magokról és növényekről, a csinos üvegcsékben, levő mindennemü magvakat — neveikkel egyetemben —; továbbá a falon levő kalászos gabona gyüjteményt, a préselt zöldséget, a kiállitott virágokat, cynerariákat, calceolariákat, pompás rózsákat (melyek közt legszebb a titkár ur most fejlő rózsácskája) — Innen:

Elmehetünk a vasuton a m. kertészeti társulatunk **„rákos-palotai kertjébe“** hol már is böven jutalmazva fáradságunk. Ezen kert tervrajzát a társulat minden tagja ingyen kapja.

Minthogy azonban e kertet társulatunk csak az 1859-ik év nyarán vette ált, s eddigi tulajdonosa, ámbár mindent elkövetett, hogy azt jeles faju gyümölcsfákkal béplántálja, mégis ott sok a teendő. — Egyes ember soha se eszközölheti azt — mit egy társulat tehet, ha az ügyet telyes lélekkel felkarolja. Azért előre t. hazámfiai! mutassunk egy pontot bár — a hozzánk érkező müvelt külföldinek, hol kény-

telen — légyen még honi iparunk előtt is — meghajolni.

Teendönk:

Jeles eredeti hazai faju gyümölcsfáinkból — a hely és táj nevével ellátott példány csemetéket, társulatunk kertje számára beküldeni, s ötet, továbbá áldásdús müködésében anyagilag is elősegiteni.

1 alapitványi részvény 60 ft. — melynek azonban évenként csak a kamatját is lehet fizetni. Az alapitó tag egyszersmind tulajdonos is.

vagy

3 pengő forint évenkénti részvénynyel a vállalatot elősegiteni.

Anyagi haszon a tagokra nézve; 1) a kiállitásokat ingyen látogatják, 2) Részvénnyük száma a sorsolásban részt vesz, s könyen megtörténhetik hogy többérot nyernek, mint a mit befizettek. 3) A kertben eladandokat fele áráért kapják! A szellemi és erkölcsi haszon — azaz öntudat, hogy hazánk eránti kötelességünket teljesitettük akkor midön anyagi, felvirágzásához járultunk.

Aláirhatni a m. kertészeti társulat alolirtt ügyvivőjénél Kolozsvártt Buzautsza 117 sz. Gyrókuti.

AZ EMBERI ÉSZ DIADALA

A NÖVÉNYEK ALKOTÁSÁBAN,

s a szerelem szerepe A NÖVÉYEKBEN.

„.... Az öröktitku szerelem az, kivel az isten megosztá a teremtés hatalmát,— hogy új világokat alkosson.“ (JÓKAI Perózese.)

I.

Álomban szendergett a föld..... A fákon egy levélke se vala látható... csipősen sivitott az éjszaki szél a magános ligeteken keresztül.... A kis halacskák is elbujtak a patak fenekére, fáztak szegények... de a mindeneknek gondviselője örködik az ő teremtményei felett, ha szenvedteti is öket— de elpusztulni nem engedi;..... a patakok felületére vastag kristály kéreg vonódék, — folyásukban megállapodának. — A remény zöld szinü növénykéket leforrázá a hóharmat... már már az éltető gyökérre kerüle a sor — kiszáradni..... ekkor fehér lepellel takará bé öket a gondos jó atya, kinek akaratja nélkül egy hajunk szála se hull le fejünkről. — Ezüst szinü hópillikéket hullatván a földre, melyek bétakarák a kis növénykéket.... hogy a hosszu téli álom ideje alatt a mindent megölő hideg el ne pusztithassa öket.— A nap is mintha fázott volna, szürke lepellel voná bé magát... több hétig nem láthatták az emberek fiai melegitő tüz-tányérát.

Történt, hogy a szerelem bájos istennője lepillanta árva földünkre, meglátva a fehér szemfödelet, — Flóra társnőjét a földre küldé, hogy lehelne életet az álom helyébe, s a szemfödelet cserélné fel a reményszinü bársonytakaróval.

Az istennő jöttét langy susogó szellőcske jelölé. A tüz-úr a nap is, eloszlatá mámorát.... s éltető sugarait szerte lövellé..... és lőn világosság, és életadó meleg. A gyászlepel eltünt, helyette megindultak a csergedező patakocskák, melyben játszi aranyhalak vidoran kergeték egymást.....

A föld elveszté kérgét, s az életadó meleg szellőcske langy fuvalmára, millió apró virágocskák boriták el a völgyek ligeteit, döngicsélő méhikék vidoran repkedtek virágról virágra, — hordva a hím virágok termékenyitő csókjait — a szüz kelyhekbe. Gyöngyös nyaku gerlék — az ártatlan szerelem jelképei — turbékolának, vidoran csalogatva egymást ágról ágra, s midön a sohajtott közeledett... a kedveske odább reppent, hogy magányban élvezhessék boldogságukat. A csalogány báj dala megindult az est közeledtével, s a bérczek sokszorosan adák azt vissza. És midön az éj fekete fátyolával bétakará a gyönge virágokat, ezek szerelmök zálogául — ambra illattal tölték el az eget, melytől az Olymp lakói is — édes kéjmámorral telének el.

És az istenek fénylakokból leszállának csudálni a földnek bájoló virágait.

Az emberek pedig eljövének és lakjaik közelébe vivék öket.

Az együgyüek csudálkozának szépségükön, mig a föld kecsteljes angyalai

szeretettel ápolák őket, s a bölcsek? az okokat fürkészék, melyek képesek valának ennyi gyönyört elővarázsolni.

Látták az évelő növényeket éltök virágzó tavaszán pompázni a tarkaszínek szépségében; öszszel pedig, midőn a harmatcsepp kristály keménynyé válik a kisnövény levélkéken... őket elhervadni; de látták azt is, hogy a pompás virágkorona helyéből barna magvacskák hullnak a mindenek édes annyjára a termékeny áldott földre, melyekből a jövő kikeleten új növény keletkezik — hasonló ahoz, mely nemzette ötet.

Mindezen látványt a buvárkodó emberi ész — már nem eléglé!.... Ő még többet is kivánt tudni. Bé akart hatolni a teremtés szentélyébe!... Ő látott ugyanazon a száron kétféle virágot: látta hogy az egyik termő, a másik pedig meddő; s hogy ez előbb elhervad, míg a másik elhullatván ékes szinekkel pompázó koronáját, mint a gondos édes anya gyermekének, úgy ez is magzatja érlelésének éll, addig míg rendeltetését teljesithette, mely szent czélt elérvén, a légből vett részecskékkel együtt porrá lesz, egyesülvén az éltét adó anyaföldde, hogy jövöre újabb növénynek szolgálhasson táplálékul. —

Látta tovább: hogy ugyanazon egy virág koronában két műszervi anyag létezik, i. i. por és ragacs, azaz adó és elfogadó.... Az elsőt nevezték himpornak, a másikat pedig (t. i. az elfogadó műszervet) anyának.

A kettőnek egyesülését pedig az örök titku szerelemnek, melynek varázs ihletése, egy harmadiknak adja lételét. S ezen szent titkát az örök ifju természetnek, az emberi vizsgálódó ész még a növényekben is fölfedezte, s mely még a legkisebb füszálban is oly nagy, hogy addig meg nem halhat, míg rendeltetését bé nem töltötte, mely a hatalmas természet e fenntartó parancsában nyilatkozik: „át ne változzál, míg utódokról nem gondoskodál, hogy fajod el ne tünjön a földről.“

Ezen fenntartási parancs a szerelem által oly mélyen van beoltva a legparányibb mohácskába is, hogy a vizsgálódó emberi észt, önkéntes imára ragadja, hogy porba borulva dicsöitse mindezeknek örök alkotóját.

Tiz éve már, hogy észlelem az évelő növények reproductioját, tiz tavaszon gátolám öket e természeti nagy parancs teljesitésében.... És — ők? a rövid (egy nyári) élet helyett — eléltek két söt három évet is, hogy ama nagyszerü parancsot teljesithessék; míg végre megsajnáltam öket (nehogy poena talionissal) büntessenek, kegyelmet adék nékiek, miszerint szeressék egymást (az ő módjok szerint) és töltsék bé rendeltetésüket... hagyván maguk helyett utódokat, hogy a fajuk el ne tünjék e földről.

Ezután elhalának.

II.

És az emberek... kik oly nagyon szeretnek tútorkodni minden élő lény felett... megunván a maguk házi dolgaikkal bibelődni... (Unalmas is az!) a máséval kezdtek foglalkozni.— Hozának vala rettenetes itéleteket az ő felebarátjokról... és lön örökös háboruság a testvérek között... Az Úr nem győzé már panaszaikat kihallgatni, mindenki a más dolgával bibelödött; igen természetes vala, hogy ha mi itéltük a más dolgát, ő meg a mienket még roszabbul itélé meg!!! Végre megunván az úr a sok itéletet... megparancsolá... hogy „ne itéljetek, mert nem fogtok megitéltetni“.... s ezzel az emberek nem itélének senkit; — miután egy kellemes foglalkozástól (a pletykától) eltiltattak, megunák vala magukat rettenetesen, s unalmukban elkezdének a növényekkel bibelödni: nem bizták többé az ártatlan méhecskékre, hogy ök legyenek a szerelem postái, s hogy ök hordják a deli himvirágok mézes csókjait, a szüz virág kelyhekbe, hanem müszereik segitségével — a piros, sárga, kék szinek himporát bélopák az ártatlanság fehér liljomába, s előállitották a virágok tarka seregét.... kertjeink mai gyönyörüségét. — (Ez az első diadal!)

III.

A lehullott barna magocska — a földben — ez édes anya ölében alussza téli álmát mindaddig, míg a tavaszi langy

szellőcske azt nem susogja nékie: „bujj elő, mert már megélhetsz“.... Ekkor az lefelé bocsátja szivó müszereit, ugyanazon mérvben kifelé is tersztvén a remény zöld lobogóját.— Az elsőt nevezék az emberek gyökérnek, a zöld lobogócskát pedig levelkének. —

Az emberek mentől kevesbet törödtek saját dolgaikkal, annál több időt szentelhettek a növénykék boszantására. Nem tetszett nékiek az a hely, hol a gyenge növényke magára előállott.... kiásták s elvitték onnan lakásaik közelébe, más földbe ülteték.— A kis növénykében benn lévén az élet fenntartási ösztön,— legelébb is éltető— szivó müszereit bocsátja a földbe, növesztvén minden gyökérkét három, négy ágacskára, s a mint az anyaföldből vette a táplálékot, a szerint iparkodott dús növényzettel meghálálni ápolója gondosságát.

Ugy, de az ember a növényke ura, oly dús erőteljes földbe ülteté, miszerint növénykénk, csakis a szépségnek és pompának fejté ki csáb koronáját.... Szemvakitó tarka szines levelkék állottak elő a nemző müszerek rovására. Az emberi szem gyönyörködve szemlélé az ő szorgalma remekét a szép csokros violát stb. (Ez a II-ik diadal!)

És eljöve az ártatlan szüzecske megszerette, leszakitá s keblére tüzé a csoda virágot, melynek törzse hajtott ugyan újabb virágot, de magot az se adhatott....

Ismét új bizonysága az örök természet méj titku ama rendszerének.... miszerint a fenntartási ösztönt az isten oltotta belé még a növénybe is.... mely teljesiti is mindaddig nagy feladatát, mig az ember belé nem kontárkodik, akkor megtadja azt!

Ezen ösztön az, mely fölülmul minden erőt, ezen ösztön az, mely fenntartja az egész mindenséget! ezen ösztön az istenségnek ama szent szikrája!... mely az egekbe varázsolja még az emberek gyermekeit is, kiknek keblében felüti tündér sátorát!... Ezen ösztön? az „örök-titku szerelem, kivel az isten megosztá a teremtés hatalmát, hogy új világokat alkosson.“

IV.

Az emberiség haladt a maga pályáján! Miután az Olymp isteneinek megirigyelte, hogy diadal szekereiket oroszlánokkal huzatták,... ő maga szeliditette meg azokat,.... s a szinpadon vontat velők lebegő tündérkéket..... Végre miután az elemeket is meghóditotta..... a távolság reá nézve eltünt. A föld tulsó oldaláról a villám szárnyain egypár percz alatt közölheti gondolatjait felebarátjával!

Végre kifáradva az elemekkel s emberekkel való csatákban ismét a természet tündér ölében találta fel gyönyörüségét— megkisértvén a vegytan erejével a virágok átalakitását.....

Ugyanis: Hollandban fekete tulipánokat állitottak elő. Párisban pedig Morren Károly úr fekete, zöld, de különösen igen szép kék szint tud kölcsönözni a virágoknak. (Ez a III-ik diadal!) És pedig a kék szint igy állitja elő: Búza-virágot porrá tör, juhtrágyával, eczettel tésztává gyurja, kevés ambrát tesz hozzá, s ezen tésztát a virág gyökereire boritja, mely módszerint az ő virágai (még a bazsarózsa is) nemcsak gyönyörü kék szint, hanem kellemes illatot is nyernek.

Mind ezek az emberi ész diadalai!

V.

A IV diadallal pedig a gyümölcsészetben lepte meg a kertészet barátait Hardy J. A. a becsületrend vitéze, s a Luxenburgi kert igazgatója Párisban,

mely szerint ő — kénye kedve szerint rendelkezik gyümölcsfáinak: mütétek által kényszeritve őket, hogy gyümölcsbimbót hajtsanak s teremjenek. A gyümölcsöt (ismét mütét által) óriás nagyságuvá növeli.

Ezen eljárást s mütétek leirását,

terjedelmesen közli a fáradhatatlan szorgalmu „Magyar kertészeti társulat“ titkára t. Hutirai Lukácsy Sándor úr a „Kerti gazdaság“ könyvtárában számos ábrákkal illustrálva. Ráth Mór bizománya. — Kapható minden könyvkereskedésben. Ára egy kötetnek 1 fr.

Jövőre ha Isten éltet bővebben.

GIRÓKUTI.

Kertészeti-naptár.

JANUÁR.

E hónapban kell szedni a szőllő veszöt faiskoláink számára. Kinek virágháza van többször dohányfüstöt csináljon, mert az megöli a levelekben töven termő azon alkalmatlan apró bogárkákat, melyek a növényeknek nagy ártalmára vannak. A főzelékek magvait megkell vizsgálni, az egybekevert paszujokat különválogatni. A zöldséges pinczét megtekinteni, a rothadásnak indultakat kiválogatni. Az eperágyakat trágyalével megöntözni. A fagy által kiszoritott növényeket bényomkodni. A melegágyakat késziteni. Az elszáradt gyümölcsfák kiásatnak. Fattyu sarjadékaiktól megtisztogattatnak.

FEBRUAR.

A gyümölcsösöket a hernyóktól kell megtakaritani. A faiskolában melegebb napokban az oltást meglehet kezdeni, valamint a száraz ágakat letakaritani. Erdei gyümölcsfákat és cserjéket mihelyt a fagy engedi ültetni.

Melegágyakban salátát, honapos retket, uborkát vethetni, Spárga mag ültethető, ha a fagy engedi az ásás is megkezdethetik — a hagymaféléket kilehet ültetni.— Petrezselmet, murkot, pásztinákot vetni lehet. A melegágyakat szorgalmasan kell szellöztetni.

MARCZ.

A gyümölcsfák közül a mondula és baraczk virágzásnak indul.

A veteményes kertben az ásást ha még nem történt volna megkell kezdeni — a zöldség félék magvait: mint saláta, kerti paréj (spinát) laboda, pár—fog és vereshagyma, petrezselem, murok, czékla, korai borsó, ánis, kerti kapor, kömény, sóska, mustár, pásztinák, koriandrom, szabad földbe elvethetők. A méhfü (melissa) fodor és borsos menta, ruta, üröm, levendula, kerti zsálya, varadics (tanacetum vulg.) izsóp, ártics óka-bokrok átültethetők, ezeket gyöksarjadék osztás által is lehet szaporitani. Továbbá az olasz, virágos és korai káposztamag melegágyba, valamint ugorka, parad. alma, korai élvezetre.

APRILL.

A szőllőben a nyitás-metszés, dugványozás, egész erélyel üzetik.

A konyha kertben—a magnak szánt gyökök kiültettetnek, jó erre borus napokat választani. Vettetik a saláta, borsó, czékla, zeller—melyet előbb czikáztatni kell — minden káposzta nemüek.— A spárgát ültetni lehet.— A melegágyakat nemlehet eléggé szellőztetni. A hernyók ellen az ágyak közt kender vettetik. A földi balha, csimasz (poloska) hamuporral irtatik ki. Az oltás folytattatik.

A virágkertben vettetik a rezeda s a többi magok melyeket átültetni nemszoktunk. A szekfü homlitatik, violák, georgina gumók elültettetnek.

MAJUS.

Paszujt, babot, ugorkát, dinnyét (de neközel egymáshoz) kell vetni, a magból kelt növények megritkitatnak. A borsót és fejes salátát, hagymát — minden eső után megkell kapálni. Száraz időben estve a földi epret jól megkell öntözni. Minden burjánt szorgalmasan kigyomlálni.— A szőlőkapálást bekell végezni. A faiskolákban a vadhajtások eltávolitatnak, megkapáltatnak. A magágyak időről időre megöntöztetnek.

Vettetik: sóska, amaryllis. Pongrácz, Servácz és Bonifácz után a narancs és czitromfákat kilehet tenni a szabadra.

JUNIUS.

Paszuj és borsó—másodszor vettetik. Magot a legszebb növényről kell szedni. E hó közepén ismét salátát és holnapos retket lehet vetni, Urnapkor ugorka magot vetni, melyet télire akarunk eltenni.— A kötni való salátát felkötözni. Az ugor-

ka sokkal szebb leend—ha abroncsokat dugunk a földbe s sátorformára arra futtatjuk. A konyhai füszeres füvek szárítás végct most szedetnek. Szent János nap körül a torma betakarandó.—

A káposztás földek esős időben trágyalével öntöztetnek.

JULIUS.

A vetemények magvai betakaritatnak. Harmadszor borsót kell vetni. A zellert megkell töltögetni, gyökereit s levelét megnyesni.

A baraczk trillage-okról a felesleges ágak lemetéltetnek, a seb oltó viaszal békenetik. A csipkebokrokat hajtó szemre lehet szemezni.

A szőlőveszök felkötöztetnek. A szegfü magja megért—megszedendő. A georginák mellé karókat kell tenni, egy helyt s csakis egy szálat hagyni.

Téli retek mag Jakab napján vettetik. A szemzés folytattatik a gyümölcsfáknál is—a napnak legmelegebb szakában. A virág hagymáknak leveleik ha leszáradnak azt jelentik hogy ki kell szedni a földből.

AUGUSTUS.

A kiürült ágyak felkapáltatnak — salátával beültettetnek. A magszedés folytattatik.— Vetni kell virágos káposztát— bodros olaszt s télire elteendő főzelékeket.— Hagymák és virághagymák kiszedetnek, száraz helyre tétetnek. A gyümölcsel rakott fák ágait felkell támasztani. A faiskolákat tisztogatni, kapálgatni.

Őszi virágzatra—lehet már e hónap végével virághagymákat hoszukó cserepekbe rakni.

SEPTEMBER.

E hónapban a tavaszi kora használatra künn telelő hagymák t. i. a mogyoró és foghagyma kiültettetnek.— A zeller felkapáltatik, megért magok gyüjtetnek.— Az eper ágyak kitakaritatnak, por trágyával béfedetnek.

A szőlőt a burjántól tisztán kell tartani, hogy a gerezdek jobban megérhessenek. Jáczint hagymát lehet cserépbe tenni. A tubarózsa szétosztatik elültetetik. A külföldi növények a virágházakba helyeztetnek.

OCTOBER.

A kiürült ágyak mind megtrágyáztatnak azután felásatnak. A főzelék gyökök—száraz porond közé vermekre rakatnak. A künn telelő növényeket mind felkell töltögetni, hogy az erős fagy ellen védve legyenek.— A fácskák miután leveleik elhullottak—átültetendők.— A fiatal fákat tövissel kell körülvenni s úgy védni a nyulak ellen. A faiskolában a magról kelt csemetéket kilehet ültetni. A még földben levő (nem künn telelő) hagymák kiszedetnek, valamint a georgina gyökök is. A szegfü elrakatik, rózsák ültettetnek.

NOVEMBER.

Vegyes trágya készitetik. A spárga ágyakat trágyával békell fedni. A künn telelő káposzta nemüeket jól felkell töltögetni, s a nyulak ellen kátrányos pálczikákat szurni közbe. A szamóczákat indáiktól megtisztitani. A télire eltett gyümölcsöt szorgalmasan válogatni kell, s a rothadásnak indultakat elkülönitni.—

Bálra nyilandó jáczint hagymákat elültetni cserepekbe.

DECEMBER.

Ha a fagytól lehet, az ágyakat a kertekben felkell ásni, ha pedig nem, akkor szorgalmasan trágyázni. Dús s buja kertinövény, csak jó földben teremhet. A hagyma száraz és fagymentes helyen tartandó. Aurikulát és primulát e hóban is lehet vetni. Georgina gyökerek megvizsgálandók, a rothadtját elkell távolitni, valamint az eltett gyümölcs közül is szorgalmasan kiválogatni.

A gyümölcsész (pomolog) ellenségei.

1) Alma eszelény (Rynchites bachus) der purpurrothe Apfelstecher, mely inkább biborveres, kevéssé kékes színbe játszó, fényes és nagyitó üveg nélkül is szemlélve hátán pelyhes; — ormánya és csápjai feketék, némelykor aczélkék színüek, nagyság és alakra a nyirligeti eszelény vagy vinczellérhez hasonlit. Különösen az alma és körtefákon üzi kártékony mesterségét.

Az anya rendesen nagyobb a hímnél. Jókor tavaszszal mutatkozik, főkép virágzás vége felé; ekkor a jövendő ivadékról gondoskodik. Még pedig igy: az apró gyümölcsbe ormányával egy lyukat fur, ez meglévén beletojik, a tojást ismét orrával beljebb tolja, a lyukat becsinálja s reá felyül még valami enyves anyaggal bemázolja.

E műtétet az anya egy óramulva ujból kezdi, s folytatja.— Kedvező időjáráskor a kis fejér tojásból (vagy petéből) kevés nap mulva egy feketefejü fejér kukacz vagy nyü lesz, mely magát mélyebben azon gyümölcs magtokjáig eszi; 3—4 hét mulva ezen pondró (kukacz vagy nyü)- már kifejlődött, ekkor elhagya a gyümölcsöt és a földre ereszkedik, hogy abban magát elrejtve bábbá (puppe) alakuljon, s jövő tavaszszal mint kész rovar álljon elő.—

Kiirtása semmi nehézséggel sem jár. Reggel t. i. a fák alá abrosz tétetik, gyengén megrázogattatnak, a rajtok levő rovar a lepedőre hull, azután megsemmisittetnek.

A 2-ik ‚Makkony' (Balaninus) Nussrüsselkäfer, ormánya fonal idomu, vékony, hajlott, a test félhosszát túléri, csápjai még vékonyabbak, hosszuk, potroha a szárnyakkal egyenszáru háromszögöt képez, testének szine rendesen barna.

Az erdei mogyoróba találjuk ennek a pondróját, ennek neve mogyoró-makkony = Curculio, vagy Balaninus nucum. Haselnussrüsselkäfer.

A cseresnye magvában levőnek neve= cseresnye-makkony=Balaninus cerasorum.

Van még több faja is ezen ormányosoknak.

Kiirtásuk azon módon megy végbe— mint az eszelényeké. Az apró madaraknak igen kedves eledele sat. sat.

Ezen ellenségekről, s legyőzésük módjáról rendre szóllandunk.

Következik a legnagyobb ellenség maga

az ember.

A gyermek örömét leli, ha a gyenge csemetét a nélkül hogy rajtakapták volna, késével lefaricskálhatta; a negédes suhancz már nem kést, hanem baltát vág az útjába eső fiatalfa derekába, sőt a higgadtabb koruak sem mindenkor kimélik azt.

Azt mondá Nagy Károly „Daguerrotyp"-jában, hogy ‚a magyar levágja a fát—de helyébe mást nem ültet, pedig a tiszteletes és tisztelendő uramék szeretik a gyümölcsöt.' Ha gyümölcsfákat akarunk tenyészteni, szükséges azzal az embert gyermek korában megbarátkoztatni, úgy intézvén a dolgot, hogy a gyermek azzal együtt nevekedjék fel, az az: együtt járjon iskolába, mert igy azt a felnőtt legény—mint gyermekkori iskola-pajtássát fogja becsülni s szeretni. Igen de a fákat iskolába jártatni nem lehet? (mondja egy nográdmegyei jeles gazdánk H. M.)

Az igaz ! nemis a fákat kell az iskolába jártatni, hanem a gyermekeket a faiskolába, hadd ismerjék meg ott egymást—hadd öntözgessék a gyermekek a facsemetéket; később vettessünk el velök magot, a kikelt csemetéket ők ültessék által, utóbb nemesitgessék őket; mint az anya az édes gyermeket úgy fogják szeretni saját nevelte gyümölcsfáikat, s utóbb a másét is megbecsülni. —

Igy, biztositom minden atyánkfiát, hogy 5—6 év mulva—nem lesznek fahohéraink, pusztitók sat. hanem leendnek: gyönyörü fákkal kiültetett országos és mellék útaink, s a tagositás bekövetkeztével—nemes gyümölcsfákkal ékeskedő birtokaink. G.

A kertész ellenségei

1) A lótetü Erdgrille) — a kertben főkép a melegágyban igen nagy kárt tesz. Elpusztitása Jakabházi úr szerént könnyü. Veszünk egy horgasnyaku lopótököt, vagy tölcsért, vagy disznó dinnye horgas levélszárát, s ezen ált a lótetü lyukába, a következő vegyitékből u. m. 1 meszely lenmagolajba tétetik egy evő kanálnyi terpetin olaj, mely jól öszverázatik, melyből 1 kanálnyit öntünk, a lyukba vizet pedig utánna a mennyi szükséges hogy e folyadék a fészkéig béhasson, mely csak 4 újnyira van a föld alatt, oly szép mint a fecskefészek, melyben körülbelöl másfél száz tojás, vagy fiacskája találtatik.

A Szilágyban igen sok van, felügyelő koromban krajczárt fizettem a kapásoknak minden fészekért. A krajczárok

dús kamatot hozának, mert 1-ör a lótetü nem vágta ki a kukoricza plántát, 2-or a kapálás illő mélységre vitetett véghez. Ezen eljárást ajánlom mindenkinek. (G.)

2) A csimasz, (Feld-wanze) kártékony állatkák—ezek azok a tavaszi piros fekete hátu bogárgák—melyek a falak oldalain sütkéreznek. Benkő József gazdatársunk—azt mondja, hogy ha a föld eső előtt hamuval behintetik elpusztulnak. (G.)

Jó lesz megpróbálni.

—⊛◉⊛—

Kertészeti növények.

Konyhakertiek.

1) Európa legjobb izü sárgaveres hagymája Perecsenben terem (Perecsen Sz.-Somlyóhoz $^1/_2$ óra) aki nemhiszi — vitessen onnan magot.

2) Foghagyma pedig Monoron Pest megyében 1858-ban egy ily példányt a helybeli lelkész ur Pestre küldött nyomott 8 latot, ezen oriás nagyságu foghagyma mellett elköltöttek 50 portió rostélyost.

3) Az óriás retek hazája Serb-Keresztur, bánmodja ez: tavasszal elvetik a retek-magat, s midőn dió nagyságnyira nőtt — a közepébe egy kis lyukat furnak, bele egy ép retekmagot tesznek, s ebből lesz az óriás retek.

4) A korai borgonyát ha kiszedjük használat előtt fövényel telt ládába kell tenni, a napmelege a fövény hozzá járultával kifejti a keményitő résszt — ezáltal jó izü porhanyó leend. — Esős időben békell takarni hogy megne ázzák.

5) Mumia borsó a legjelesb faj 4 hüvelyk mély barázda vonatik egymástól 1 lábnyi távolságra — azután a borsó magja eldugdostatik $^1/_2$ láb távolságra egymástól igy $^0\,^0\,^0\,^0\,^0\,^0\,^0\,^0\,^0$ $_0\,_0\,_0\,_0\,_0\,_0\,_0\,_0$ még pedig zért igy egymást növésükben nem akadályozzák. Az árkocska pedig arra való hogy a borsó midőn $^1/_2$ lábnyira felnőtt, az árkocska békapáltatik, ezáltal a borsó mintegy feltöltögettetik, s ujabb gyökeret ver — ezen gyökér szaporitás által oltott borsó lesz belőle, később ágokat kell melléje szurdalni mire felkapaszkodjék.

Gyümölcskertiek.

Dr. Encz Ferencz fáradhatatlan szorgalmu hazánkfia Pesti fanöveldéjében, vagy bizományosa Mayr Károly ur által kapható:

Alma csemete	97	faj	névvel
Körte	„ 107	„	„
Őszi baraczk	35	„	„
Cseresnye . . .	8	„	„
Megy	10	„	„

Árok:

Alma, körte, őszi, kajszin baraczk csemeték .	—	ft. 60	kr. uj.
Körte, szilva, cseresnye, megy lasponya . .	—	„ 50	„ „
Törpefák	—	„ 42	„ „
Magastörzsü szilva és ujabb baraczknemek .	1	„ —	„ „
Szölöfaj 44 válfaj 5 10 és	—	„ 20	„ „
Angol köszméte 19 fajta	—	„ 30	„ „
Málna 5 faj	—	„ 30-50	„ „
Szamócza tuczatja 6 faj	—	„ 20	„ „
Hollandi spárga gyökerek két évesek	1	„ —	„ „
3 évesek	1	„ 50	„ „
Diszfák és bokrok 26 féle. Nemes oltóág darabja	—	„ 5	„ „

Virágkertiek.

A legujabb müvészet remekei.

1. Fuchsia Rosalba fejér — világos rózsa piros kehelyel.

2. Gladiolus gaudavensis fajtái Frankhonban és Belgiumban mesterséges himporozás által nyerettek. — Ápolása könnyü. Jó kerti földben (melyek $^2/_3$ része homok $^1/_6$ része jó kerti föld) a télen száraz helyen tartott hagymái april végével beültettetnek 5—8 hüvelyk mélyen. Szorgalmasan öntöztetnek, mindaddig mig a virág harangok sárgulni kezdenek, ezután többé öntozést nem igényelnek. September végén kikell szedni. Szaporitatnak sarjadékaik külön ültetése által. Kaphatók Mayr Károlynál Pesten.

3. Jérikói Rózsa a szentföldről, kapható nyugalm. Esperest és az o. m. kert. társ tagjánál Maczek István urnál Katalinfalván N.-Becskerek mellett.

4. A gyöngyvirág — üzdészete. A gyöngyvirág ágyakba ültettetik, e fölé

october végén 4 szál deszkából készült láda tétetik, melyre üvegablakok tétetvén az oldala meleg ló trágyával beburkoltatik, karácsonra nyilani kezdenek. Kertészeink Kolozsvártt megpróbálhatnák, s bőven jutalmazná fáradságukat.

5. Nagyszerü Camelia gyüjtemény egy külön üvegházban létezik id. gróf Zichy Ferencz ő mlga Vedröi jószágán N.-Szombathoz egy órányira. Van 6,000 edényben 420 válfaj szebnél szebb camelia.

Egy 2 öles fáju, melynek a hány ága annyi szinü szép virága.

Szőlőszet.

Uj (felfedezés) miként — lehet cserepekbe szőlőt mivelni? Frankfurtban Zimmer tudor ur kertjét ostromolják a látogatók — csudálják a cserépben tenyésztett szép szőlő gerezdeket.

Ő egész szivességgel közli titkát.. miszerint a szőlő rügyeket februárban kimetszi cserépbe ülteti, a második évben telyes termést vesz rólunk. — egy cserépben levő tövön 5—6 gerezd látható.

Hernyók pusztitása.

Ha elhanyagoltuk a hernyók leszedését a maga idejében — a fák alatt kénkővel füstöt csináljunk a hernyók mind elpusztulnak.

A káposzta hernyókat megöli a Pteris aquilana (a harasztok családjához tartozó növény) levelét a káposztára tévén.

A törött magyarborsali behintés is megöli őket.

A hangyák kiirtása.

A baraboj levelü turbolya (Scandix cerefolium, kerbelkraut) friss leveleit elkell hányni azon a helyen hol hangyák tartozkodnak, eltakarodnak onnan, Ha pedig guanót hintünk el, elis pusztulnak.

AZ ÁLLAT TENYÉSZTÉS KÖRÉBŐL.

1. Miféle állatfajt tenyészszünk. (Bivalyda felállitása). (G.)
2. Az istálózás előnyei.
3. A Hohenheimi tehenészet.
4. A hizás előmozditása.
5. Az angol tyukászat.

Az állat tenyésztés köréből.

Miféle fajt tenyésszünk?

— „Azt a melyik legczélszerübb és legtöbb hasznot hajt.“

— De hát melyikfaj az, a melyik leghasznosabb?

— Ugy hiszem mindegyik, — ha a tenyésztőben az elkerülhetlenül szükséges háromság t. t. az értelem, akarat és tehetség feltaláltatik.

Mielőtt azonban állatainkat rendre vennők — nemlesz felesleges emlékezetbe hozni az örök természet azon szabályát... miszerint „minden oknak következménye bizonyos az okozat, vagy siker melyet látunk, s ha ezen ok megszünik — az okozat is megfog szünni“ alkalmazzuk e tételt gyakorlatilag:

Minden növény, melyet — buján tenyészni látunk — ha idegenföldre vitetik, s ha azt akarjuk hogy ismét éppen olyan legyen minő volt eredeti hazájában mind azon körülményeket elő kell varázsolni, melyek azon okozat előidézésére megkivánttattak. — Alkalmazzuk e tételt az állattenyésztésre, s nézzük p. o.

a) A sertést, még pedig az angol sertést. Ezen igen hizékony sertés fajból több százramenő példányok vannak a két magyar hazában, s hol az imént elősorolt elv szerint tenyésztetnek, ott az értelmes tenyésztőt szembe ötlő haszon jutalmazza *). Láthatunk Kolosvárt akárhány $1^1/_2$ mázsás egy éves malaczot is... Ahol pedig árva-

*) A mikéntet elmondám a mult évi naptárromban „a sertéstenyésztés titka“ czimü czikkben lap 162. G.

ságra juttatják őket, ott fájdalom! láthatni: — sarlóhátu angol faju sertéseket is, melyek bizonyosan kevesbet érnek — a mi nyomorusághoz szokott honi fajtainknál, mig azok csak is ugy jutalmazzák meg a tenyésztők fáradságát, — ha reá figyelmet és gondot forditanak.

b) Szarvasmarháinkat ha vizsgáljuk, látni fogjuk — miszerint hazánknak megvan a maga kitünő gyorsaságu gyönyörü szép szarvasmarha faja, melyet a ki szeretettel gondoz, búsásan hálálja fáradságát;... a ki pedig elhanyagolja, annak tehenei még elegendő tejet se adnak, se munkáját nemfogják végezni jármos ökrei. Béfoghat ő kettő helyett négyet vagy hatot csak a barmok száma fog növekedni, de azért a munkájoknak nem igen fog örvendeni; — mig ellenben a jól tartott jármos marha vidám kedvel végzi dolgát... s az értelmes gazda látja is a hasznát.

Hazánk jeles tejelő állatokban is gazdag, nincs miért vágyakozzunk a külföldi faj után. Ökreink oly czimeresek és gyorsak, minőkkel a szárazföld egy országa se dicsekhetik.

c) Bivalyaink pedig tejelés tekintetében oly kitünő jelességüek, hogy a világ bármely tejelő állatával mérkőzhetnek, sőt minőségre nézve jóval felül állanak! Egy árnyoldaluk van a makacsság, melyet azonban szelid és értelmes bánmód által egy pár nemzedéken keresztül ellehetne enyésztetni. — E czél elérésére minélelőbb felállitandó volna egy középponti

„Bivalyda“

hol bivalyaink értelmes miveltebb egyéniségek által szelidittetnének, s a magosb tenyésztői elvek alkalmazása által szükségeinkhez képesti — tulajdonságaik a nemzedékben idomittatnának. Ezen életrevaló eszmét erdélyi orsz. gazd. egyletünk 1859 tavaszi közgyülésén egyik előkelő s kitünő értelmiségü szakképzett gazdászunk (m. T. L. ur) mégpendité. A jelenvoltak mosolyából ugy látszott hogy tréfának vették e valóban figyelmet érdemlő előadást! — pedig ha utánna gondolkozunk megérdemelte volna — hogy vitatás alá vegyék! és rögtöni életbe léptetéséről gondoskodjanak addig, mig az initiativát a kezünkből ügyesebbek kinemveszik; — higyék el t. hazámfiai: ha meghallják e dolgot — a világ legértelmesebb tenyésztői — az angolok? a kik — hol haszon mutatkozik — a világ bármely zugában is — mindent felkutatnak; eljövendnek, s elviszik bivalainkat csordaszámra az ő országjukba..... ők megfogják szeliditeni, idomitni,.. .. s a mi unokáink? — mint eddig a „telivér anya futó lovat“ ugy fognak tölünk — „telivér angol szeliditett bivalyokat“ vásárolni — — —

— — — — — — — — — — — —

c) Lovainkról — külön czikkben — szólandok.

d) Juhaink... közül két kitünő faj tenyésztetik t. i. a „Birka“ és „magyar-juhfaj“ — Az első t. i. a birka nemesitésben magyarország roppant előhaladást tett, — az idegen földről hozott drága állatok mindazon kényelemmel elláttattak — melyek eredeti hazájukban okozták kitünő sajátságaikat..... És az eredmény — megmutatta — hogy a testvér haza mar többé nemveszi a külföld mustráit; hanem magyarhon látja el a külföldet — legnemesb faju állatokkal. 1836-ban gróf Károlyi Lajos eredeti merinó nyájából — a muszka Czár számára 30 ezer Rubelért vásároltak.

— A testvér magyarhonban már a juhászatra nézve is az országos ‚törzskönyv‘ életbe léptettetett. Ezen intézkedés az, mely angol tenyésztőket meggazdagitotta, a haszna itt se fog elmaradni!

Erdélyben inkább divatban van a magyar juh, melynek az ország viszonyához képest tagadhatatlanul megvannak a maga előnyei.— Mind e mellet e hasznos állatok gyapja értékesitésére — nemesbitésére nézve — misem történt.... A gyapjut (a mit házilag elnem használunk) — magyarhoni gubások veszik meg

Hát még a turóról mit mondják. Magyarhon hegyi lakói Liptóból stb. eljönek Erdélybe, ezerenként vásárolják juhainkat, ... azok túróját — döbörkékbe téve „Liptói turó“ czim alatt — két áron — árulják... . még a külföld is ismeri és kedveli.

A hires havasi székely turó — hazánk határán kivül alig ismeretes. Sok volna e tárgyban elmondani való mit jövőre folytalandók. (G.)

Az istálózás előnyei.

1. Jobb kihasználása a legelőtéri földeknek, mesterséges takarmány termesztésével.
2. Trágya szerzés. Csak istálózással lévén eszközölhető az: hogy az összes ganéj és vizellet a gazdaságnak megtakarittassék.
3. Sokféle betegségek elháritatnak.
4. Biztosabb állattenyésztési siker.
5. Kétszer annyi állatot is — sokkal jobban lehet tartani — mint legeltetés mellett. (F. G.)

A Hohenheimi tehenészet.

Hohenheimban a zöld luczernát is és zabos bükkönyt szecskává vágják — valamint a szalmát is — s igy az állat jókedvel eszi meg mind a kettőt, s megse puffad tőle.

Az adag belőle 1200 font elő sulyra — (ez az átlagos suly a teheneknél) 180 font. Az 1—3 éveseknél 100 font.

A téli adag széna és szalma, e kettő együtt vágatik szecskává.

A czékla és répa nemück megvágatnak s mindenféle polyvával kevertetnek.

1200 font élősulyra 36—38 font széna érték számitatik naponta.

A borjuk 4—12 hónapos korukig 18 font széna értéket kapnak naponta (= 12 font szénát, 3 font darát).

Sót számitanak egy darabra naponta $1^1/_2$ latot s ezt kapják hetenként kétszer — délután mindég étetés előtt.

Az istálóban a munka reggeli 4 órakor veszi kezdetét, ekkor a jászlak kitisztitatnak, a ganyé kihányatván, kialjaztatik, hogy ha valamelyik tehén letalálna feküdni — a megmosott tölgye és farka bene piszkolodjék. Ezután kezdődik a fejés és étetés. Az első adag oly nagy hogy addig eltart mig a fejésnek vége van, ezután kapják a második adagot, és igy tovább. Hogy hányszorra kapják a takarmányt, ez étvágyuktól és a takarmánytól függ, ha ezt szeretik, kevesebbszer; s ha nem szeretik, mindig csak nagyon keveset, és sokszor kapnak, rendesen azonban háromrészre osztatik minden adag.

— Az itatás reggel fejés után és délelőtt fejés előtt történik.

— A délutáni étetés 2 órakor kezdődik, a reggeli munkák ismételtetnek.

— A tehenek darabonként átalában egy év alatt 5000 font tejet adnak.

— Az intézet a tejet nem dolgoztatja fel, hanem aladja fontját 1 krjával.

— Hogy a teheneket tovább fejhessék leborjuzásuk után 3 hó mulva engedik a bikához.

(Közli: Hollosy Ödön. F. G. 1857. 47. lap.)

A hizás előmozditása.

Párisban a cs. közép. gazd. földmivelő egyletnél az állatok hizását előmozditó uj bánásmod jelentetett be, mely az állatok szőrének lenyirásában áll.

E mütét után az állatok nagyobb étvágyat nyernek, s a tápszereknek is nagyobb az eredménye.

E bánásmodot ajánlja Yvart a cs. juhászatok felügy. és Magne B. egyik legjelesb állattenyésztője. (F. G.)

Házinyul tenyésztés.

Frankhonban Troyes vidékén 50,000 frank áru adatik el, Ostendéből hetenként 300,000 vitetik angliába. London hetenként 500,000-et fogyaszt el.

Husát az angolok igen szeretik. Megárdemelné nálunk is a kisérletet, hanem hozzávaló gyomrot egyébünnen kellene preskribálni.

AZ

ANGOL TYUKÁSZAT.

A praktikus angol ész mindenre kiterjed, a miből haszon és dicsőség háromlik szeretett hazájára. — Nem várja, hogy az impulsus alulról jöjön, hanem a nagyok mennek elől mindenben, nemes példaadással!

A tyúkászatot Victoria királynő Ő felsége karolá föl, a ki nemcsak feje országának, hanem mindenben, a mi egy nőt tiszteltté, imádottá teheti, az összes világ előtt; — példát mutatva halad elő.

Ő veté meg alapját a jelenlegi angol tyúkászatnak, melyből nehány fajt mutatok bé ezúttal t. olvasóimnak: u. m.

a) Fehér Sanghai-,
b) Dorking-,
c) Malaji-,
d) Fekete spanyol tyúkokat.

Ezek közül a mult évi kolozsvári kiállitáson is igen szép példányok szerepeltek: Haray Stázi tyúkászatából.

Mielőtt azonban az egyes fajokról szólanék, lássunk némely átalánosságokat: Schmidt Vilmos tanár úr azt mondja egy

(Feketə Spanyol tyúk.)

kis művecskéjében a tyúkászatról*) hogy a

tyúk-ól

legalább $^1/_2$ lábra légyen a földtől — száraz helyen úgy állitva, hogy a felkelő nap sugarai süssék az ajtaját; kereszt-rúdakkal és tojó kosarakkal elláttassék. Az ólat naponta ki kell takaritani, az alját kifövényezni, és az ajtaját egész nap nyitva hagyni. A kereszt rudakat legalább kétszer egy héten megtakaritván; az óllat rovarporral többször kifüstölni, sőt a falakat — kivált télen forró vízzel leforrázni, és évenként egyszer kimeszelni. Továbá az udvaron több helyt kell hamut elhinteni, hogy azt a tyúkok porfürdőül használhassák, mely a legjobb rovarpornál is hathatósabb.

*) Die Krankheiten der Hühner und deren Heilung von Wilhelm Schmidt, Berlin 1853. Verlag von Julius Springer. Ára 10 kr.

A tyúkok táplálása.

Legjobb eledelnek az árpát és a tengerit tartják, némelykor egy kevés kendermagot se sajnálnak tőlök. Jó a pörkölt zab is, mely a tojást előmozditja.

Toll változtatáskor (Mauserzeit=vedlés) egy kevés vasport (a kovácsoktól) kell a vizükbe tenni. Vizet pedig nyáron háromszor, télen kétszer napjában megújitani.

Májusban a cserebogár legjobb eledel a tyúkok számára, még a sertések is nagyon szeretik, sőt meghiznak tőle.

A kotlásról.

Az angol tyúkfaj nem a legjobb kotló, azért tanácsos a tojásait — házi tyúkjainkkal kiköltetni s felneveltetni. Ha kotlóra nincs szükségünk, hasát kámforos pálinkával kell bedörzsölni — kotlását elmulasztja. A fészek legalább egy négyszeg lábnyi legyen, léczezett ajtóval a tetején ellátva. A tyúk alá teendő tojás friss legyen. Ha sok kakast akarunk kappanyoztatni, akkor a kakastojásokat*) kell a tyúk alá tenni.... A tojás száma 17-től 21-ig. Páratlan tojást azért jó tenni, mert a fészekben jobban lehet elhelyezni. A kotlót reggel helyéről le kell venni, a fészkét bétakarni (a lúd ezt magára is teszi), azután nékiek enni adunk, s vagy $^1/_4$ óráig lenn hagyjuk, ha lehet port vagy hamut is töltünk a földre, hogy feredhessenek meg. Ez kivált akkor szükséges, midőn a csirkék bujni kezdenek a tojásból.

A csirkék táplálásáról.

Legjobb táplálék a csirkék számára a tejes kása, vagy tejbe főtt köles, vagy

*) Jó gazdasszonyaink tudják, hogy azon tojásból, mely vékony és hosszukó — kakas buvik ki, azért nevezik hím- vagy kakastojásnak, míg a vastagabb gömbölyded, tompa végü tojásokból jércze csirke buvik elő.

(G.)

ketté-darált búzaszem. A kotló a szorgalmas anya megtanitja öket, miként kell enni, s ha vizet teszünk eleibe, öröm nézni, miként veszi a kotló a száját vízzel tele, s mit mond, midön lecseppenti azt; s a csirkék megértik a nyelvét és inni kezdenek, később a kora apró szemü mále (kukoricza) is jó táplálék.

A háló helyre hamut kell hinteni, igy a csirkék soha se fognak megtetvesedni.

Reggel a kis csirkék begyeit (Kropf) meg kell nézegetni, s ha tele van, jele hogy emésztetlenségben szenvednek, egy csepp faolajt a szájacskájukba cseppentni, elég, hogy helyre jöjjenek.

Hogy meg ne piposodjanak, elegendö zöldséggel, saláta, tyúkhur stb. s vízzel láttassanak el.

A tyúk-orvos.

A tyúkoknak többféle nyavalyáik vannak:

1) A szembetegség, mely sokat elpusztit.

Gyógymódja: útifüvet megfózvén, a levébe egy kis timsó tétetik, s azzal mosogattatik.

2) Csonttörés, helyre igazittatik, kemény papir- vagy kártyával körülfacsartatván, naponta arnikás vízzel öntöztetik, a 3-ik hétben le lehet venni.

3) A fejér taréj, a rühnek egy neme,— a kása közé büdöskövet kell vegyiteni, és büdöskö kenövel megkenni.

4) Ha a fejök megdagad, a nyelvére sót kell tenni, s foghagymát beadni — meggyógyul.

5) Tyúk-kholera — hamutatkozik, jó ó borba mártott foghagymás kenyeret kell nékiek adni, azután tejes kását s vágott csihánt (csalán).

6) A szorulást észrevehetni, a tyúk erölködéséről, ekkor faolajt kell nékie beadni, meggyógyul.

7) Minden sebet boreczettel kimosni és collodiummal békenni.

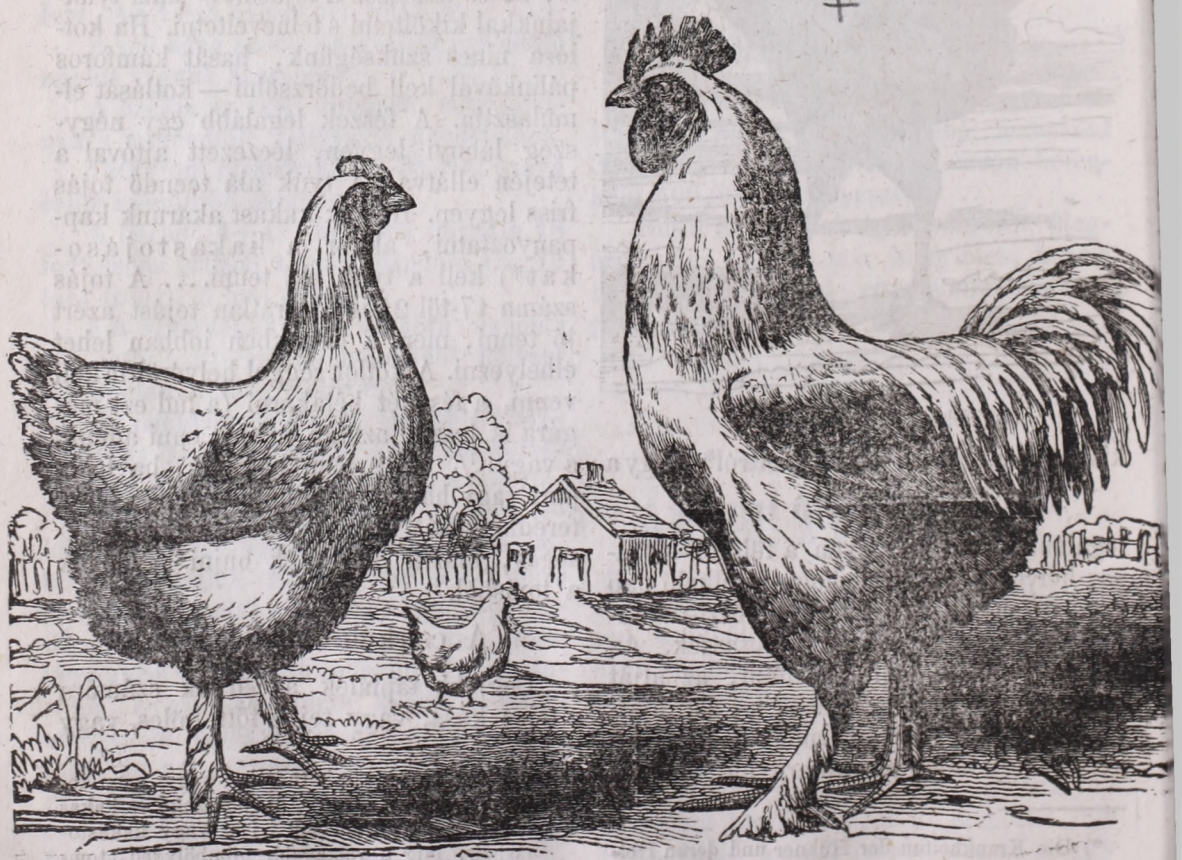

a) A fehér Sanghai.

a) Sanghai vagy Cochinchinai faj — kétségen kivül a világnak első rangu tyúkfaja, mert minden faj közt e nő legnagyobbra, azonban a legszorgalmasb ápolást is kivánja, s csak úgy jutalmazza ápolója fáradságát.

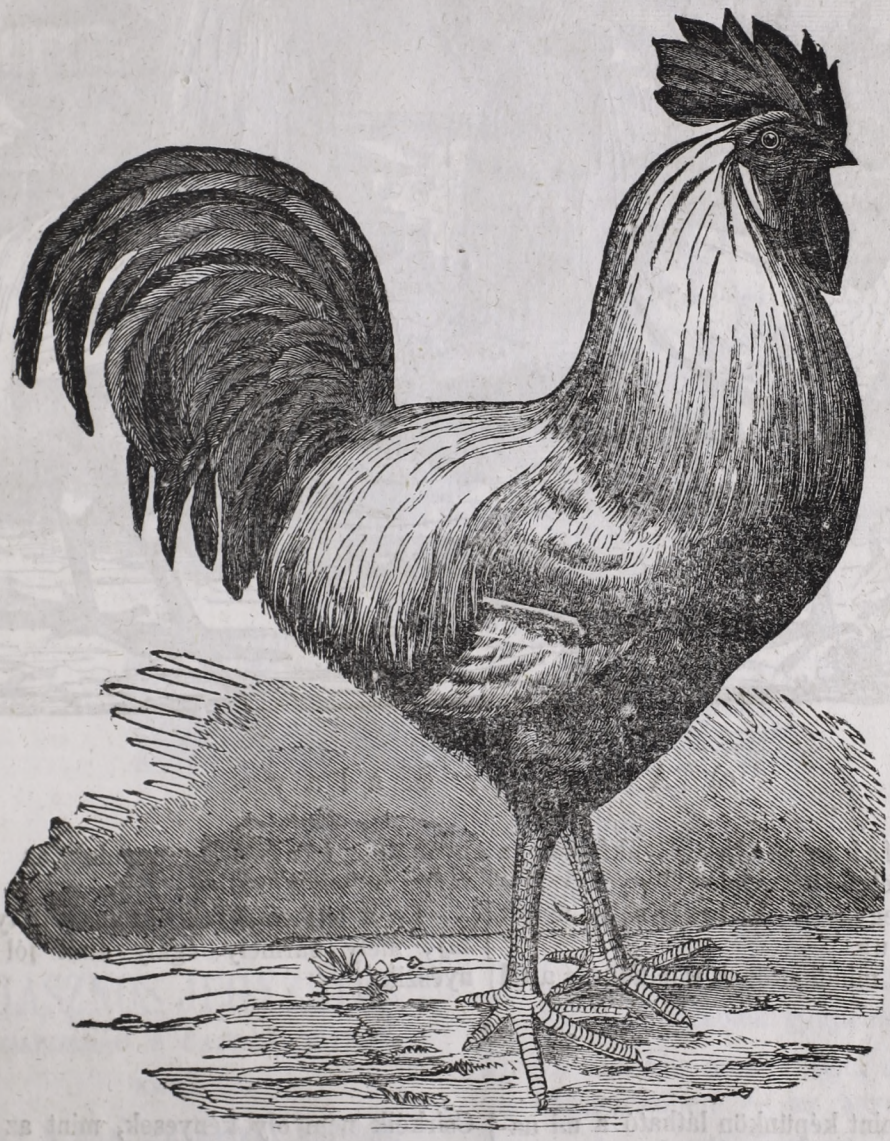

b) A szürke „Dorking“ faj.
(Phasianus pentedactylus.)

b) Ezen tyúkfaj a legszaporább. A kakassa éves korában 8—10 font, a tyúkja 2 fonttal kevesebb. Tenyészésükre semmi különös figyelem nem kivántatik. Tyúkjaik a legjobb tojók.

E fajból példányok kaphatók Erdélyben: Kolozsvártt Haray Stázy úrnál.

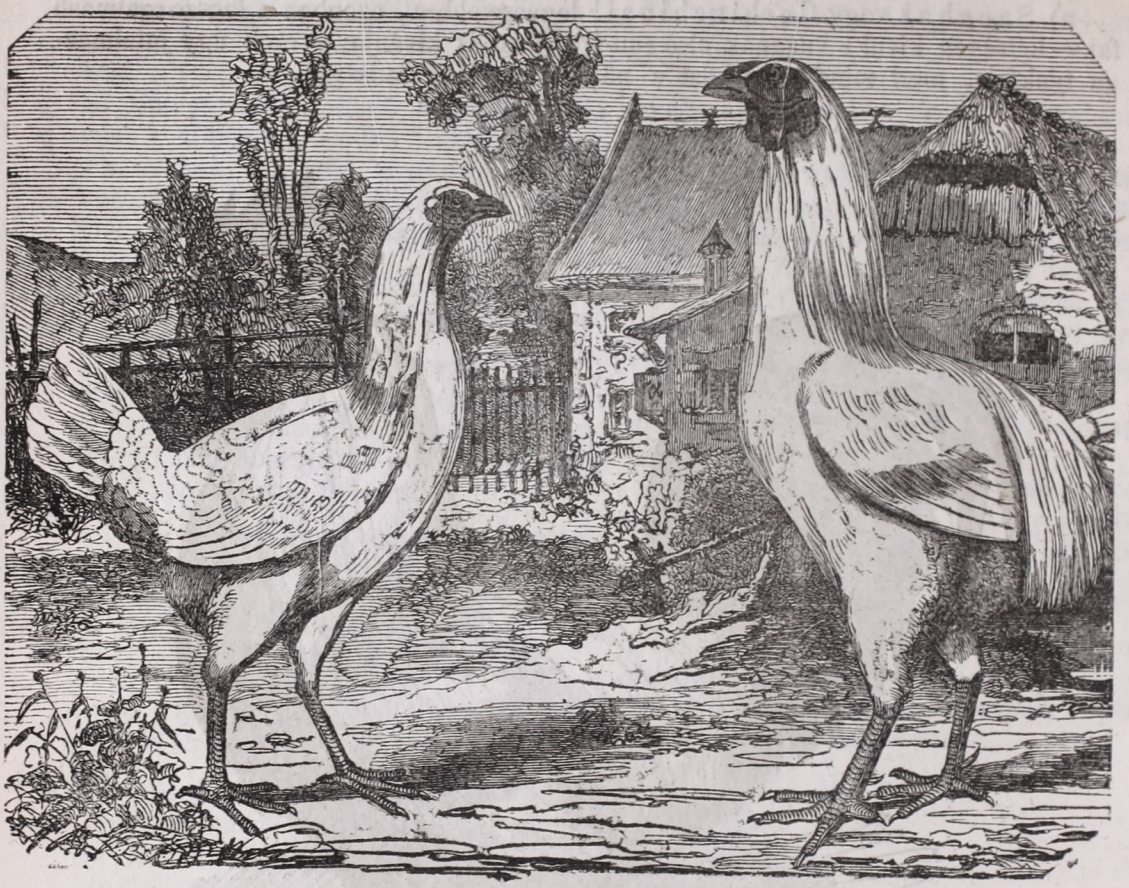

c) A fehér Malay

c) A fehér malayi tyúkfajnak a Jáva szigeten két vadon tenyésző faja van, az egyik Aya malas, a másik Ayam urus.

A feje mindkettőnek tollatlan le a fél nyakáig. A húsát az angolok az első rangu sültek közé sorozzák.

Ez a legkeményebb természetü tyúkfaj, mely bármely égaly alatt jól tenyészik.

* * *

d) A mint képünkön látható a mi nazai tyúkfajunkhoz, melyek a természetre bizva már elaprósodtak, mig az Angliában tenyesztett spanyol faj, — jóval nagyobb. — Tyúkjai igen sokat tojnak. — Csirkéik nem oly kényesek, mint az angolfajoké, melyek későre tollasodnak.— Tenyésztése ajánlható. — A tojást különösen elősegithetni, ha az ivó vizükbe krétát teszünk, mert a tojás képződésnél a mész rész főszerepet játszik.

d) Fekete Spanyol-faj kakas.

HASZNOS JEGYZETEK

A GAZDASÁG S GAZDASZONYKODÁS KÖRÉBŐL.

a) A házi gazdászat köréből.

1) Aszalás mestersége, a napon, kemenczében és aszalóban.
2) Főzés mestersége, Beafteaks, Cottelettes, a világhirü kolozsvári töltött káposzta. 1816-ban az éhség alkalmával egy angyal mivel táplálta az éhezőket.
3) Borsót, paszujt, könnyü fövővé tenni.
4) Sonka páczolás módja, Máthé Biritől.
5) Sós uborka.
6) Birsalma íz, birsalma sajt.
7) A tojást sokáig eltartani.

b) A szükségben segitő házi-orvos

több házi receptek gyüjteménye.

1) Az aszalás mestersége, a napon, a kemenczében és az aszalóban.

Az aszalt gyümölcs.

Midőn e sorokat irom, itt Kolozsvártt a hidutczában, a Quárta-házban balkézt a kapu alatt van szálva egy olasz a ki egy szekér narancsot, czitromot, datolyát hozott.... mely ott terem náluk. Ez a maga helyén való dolog: ha ő—hazája termékének idegen földön keres piaczot.— Igen de hozott egy szekér skatulyát is!, melyekben van aszalt körte, baraczk, szilva és cseresnye. E csemegék igen izletesek, s ő ezen czikkeket adja jó drá-

gáért, megis érik az árát. Én ezért nemis haragudtam; de igen azért: hogy miért adunk mi pénzt idegennek, midőn az almát, körtét, baraczkot, szilvát, cseresnyét—mely hazánkban istennek hálá elég böven terem, mi is éppen ugy megtudjuk aszalni, mint az olasz és nem kell érette a pénzt kidobni.

— Az aszalásnak többféle módja van: A legközönségesebb az:

1-sö Midőn kenyér kiszedés után, minden czeremónia nélkül béhánnyuk a nyers gyümölcsöt a kemenczébe, ott egy párszor megforgatjuk, s ha ezuttal megnem aszalódott volna, ujra béhevitünk alája, s midőn megszáradt, megmossuk, s a napon megszáritjuk. Ezáltal az igaz hogy a hamu lejő róla, de a czukor tartalom is, mely a külsőjére rakódott—a lúg által elvész, s ezzel a kellemes ize is elenyészik.

A 2-ik módja, ha rácsokat (lészákat) vagy szárító deszkákat csináltatunk, s azokon rakjuk bé a gyümölcsöt a kemenczébe. Ez már valamivel előnyösebb.

A 3-ik a napon szárasztás — egyszerüen, avagy lég aszalóban.

A 4-ik a füstös szárító.

Az 5-ik a rendes épitett aszalóban való aszalás.

Az első és második módról többet ezuttal nem mondok, valamint a negyedikről se, azt ugyis mindenháznál tudja a jó háziasszony; hanem szólok a más kettöről.

A napon szárasztott gyümölcsről.

Olasz, Spanyol és Görögbonban nincs szükség az épitett aszalóra, ott czélszerüen kezelve még előnyösb a napon szárasztás. Ezen aszalási módót nálunk is széltiben használják;—részint a szabadban, részint pedig lég aszalóban.

a) A légaszaló,

arra való—hogy a tömérdek bogár s legyek—nempiszkoljak bé—a szárasztandó gyümölcsöt, azonban a por se lepi bé olyannyira. A légaszaló vagy szárító ugy készül ha 1 öl magos négy czöveket bé-ásunk vagy béverünk a földbe, ugy hogy a légszáritó hossza légyen egy öl, széle pedig fél öl—keresztbe erős hevederekkel öszve foglaljuk, melyre a lészákat tesszük, melyen a száritandó gyümölcs vagyon kiteritve.... Ezen légszáritó szunyog hálóval bévonatik, a teteje deszkával béfedetik.

A száritandó gyümölcsel következőképpen kell bánni.

Az almát, ha közönséges használatra akarjuk szárasztani, akkor 8 felé metszük a czikkeket erős czérnára felfüzzük s a szárítóba béaggatjuk—ott maradván amig jól kiszárad. Azonban nemlesz felesleges többször utánna nézni, s megforgatni, a sürün vagy tömötten egymáshoz tapadt czikkeket—egymástól egy kissé távolabb huzogatni.

Igy bánunk a gombafélékkel is.

Igy, a zöld paszulylyal és czukorborsóval, azzal a különbséggel, hogy a paszuly miután inszálaitól megtakaritatott forróvízben felforraltatik, rostára tétetik miután leve lefolyt abroszra teregettetik megszikkadván, ezután füzetik fel vastag czérnára (Magyarhonban nyüst, a mégvastagabbat zsineg vagy spárgának hivják.) Vagy a légszáritó lészáira kiteriteték, vagy az aszalóba tétetik.

---

b) A füstös aszaló, vagy szárító.

Ez úgy készül: ha hegyes vidéken lakunk a hegy oldalába egy katlant csináltatunk, fülébe füzfa vesszőből fonott lészákat alkalmazunk arra töltvén a száritandó gyümölcsöt. Azután alája tüzet rakunk, vigyázván a gyümölcsre hogy egyenlön száradjon s elne égjen.

Azonban olcsó húsnak hig a leve—mint a közmondás mondja, a füstös szilvának nemis kellemes az ize; azért lássunk egy igen egyszerü de a czélnak tökéletesen megfelelő igen kevésbe kerülő aszalót, melyet bármely furófaragó egyszerü házi cselédünk is ez adott minta után elkészithet.

c) A rendes aszaló.

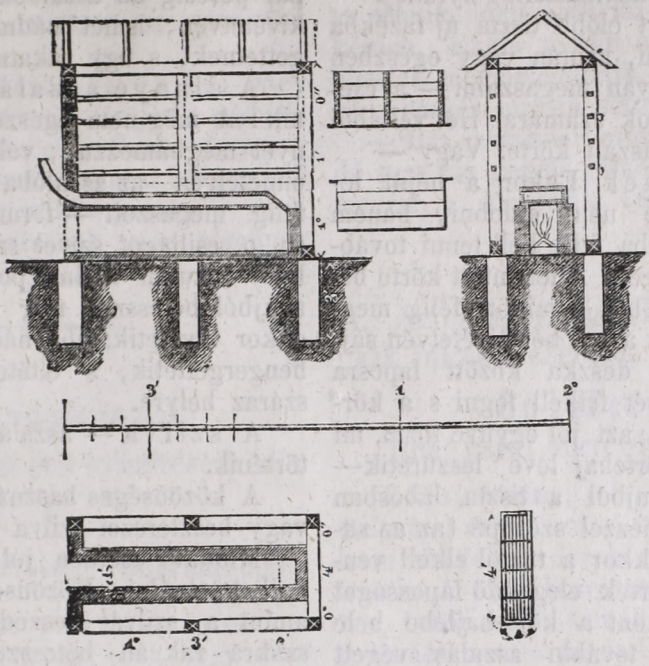

Rajzunk jobról való első ábrája mutatja az aszalónak homlokzatát—a közepében levő kemenczével a tetején a szarufákat. A 2-ik rajzunk a két oldalajtaját, mely a 3-ik rajzunk oldalába illesztetik, kettő felül, kettő alól. A 3-ik rajzunk mutatja a lapos kemenczét a tetején felfelé görbülő kürtöjével.

Az alól levő rajz az alaprajz, és végre alól jobb kézt a szárító lészá', mely lérczből készül és füzfavesszővel, a mint rajzunk mutatja béfonatik. Az oldala lehet vályog—vagy tégla—vagy sövényből, ekkor megtapasztatik — még a padlása is.

A mérték is rajt van, mely szerént bár—mely ahoz értő egyén elkészitheti.

Kell hozzá 6 darab $1^0 4'$ hosszu $6''$ vastag sasfa, melyből $^1/_2$ öl a földbe megy. Talpfa $1^1/_2$ öl hosszu 2 db. $^1/_2{}^0$ hosszu 2 db. koszorufa 1^0 5^1 hosszu 2 db. 1^0 hosszu 2 db. szarufa 5 pár ajtó 4 és 8 sarok.— 8 db. keresztfa a lészák alá.

Ezen aszalóba lészákra rakatik 3 ujnyi vastagon az aszalandó gyümölcs. Minthogy a melegség foka nem egyforma, t. i. közvetlen a fütő közelében nagyobb, fellebb mérsékeltebb, azért ügyelettel kell lenni—s a lészákat változtatni; a gyümölcsöt is egypárszor megforgatni, a szerént szedvén le az aszalóról amint megaszalódott.

Ezen aszalóban a gyümölcsnek zamatja, íze, szaga, szóval minden jellege—megmarad.

Az aszalás fökelléke.

Hogy az aszalandó gyümölcs, légyen jól megérve, az éretlent kikell válogatni közüle, valamint a férgeseket is, mert ezek csak keserüvé teszik a jót is. A szilvát addig kell a fáján hagyni, mig a nemesebb töppedésnek = aszásnak azon fokát eléri — hol már a fánn kezd ránczosodni.—

— Vigyázni kell továbbá az aszalásnál—nehogy a gyümölcs keletén túl kiszáradjon, mert ízét veszti, s ezáltal értéktelenné válik.

Az aszalás módja.

— A cseresznyét és megyet szárastól vagy anélkül szokás aszalni.— Ha csemege cseresnyét vagy megyet aszalunk, eleinte gyenge tüzzel kell ellátni, s csak akkor kell a höséget fokozni, midön megránczosodott (megfonnyadt) különben a leve mind kifoly.— Félig megaszván—a további száritását a napon vagy a légaszalóban kell végrehajtani.— A csemegének valót a maga idejében (t. i. midön félszáraz) ki kell magozni, laposra nyomni, még kevés ideig bétenni az aszalóba, azután a szárazabbakat kiválogatni, nádmézporba meghengergetni—s skatulyába nyomkodni.

— A cseresnye után következik a hulló alma. Ezt négybe vagdalják, a férges részét kihányák, s ugy teszik azaszalóba.

— A csemegének, vagy finomabb mártásnak való almát pedig meghántják, a magva körüli kemény részeket eltávolitják, s igy teszik bé az aszalóba. Vigyázni kell hogy az ily módon meghántott alma—mentől kevesebb ideig álljon a szabad levegön, mert megfekete-

dik. Öt véka nyers almából lesz egy véka aszaltalma (Koskovina=Bagolytüdő).

— A körtét előbb tiszta új fazékba lágyra kell főzni, azután vagy egészben héjastól ahogy van megaszalni — a cselédek és dolgosok számára. Hét vékából lesz egy véka aszalt körte. Vagy —

Csemegének. Ekkor a héját lekell hántani, de nem eldobni, hanem egy tiszta lábosba félre kell tenni további használat végett. A lehántott körte bététetik az aszalóba, s midőn félig megaszott, ekkor az aszalóból kivétetvén sajtóban vagy két deszka között laposra nyomatik, a levét felkell fogni s a körtehajközé tenni, azt jól együvé főzni, mi meglévén—a körtehaj leve leszüretik— kinyomatik, s ujból a tiszta lábosban egy kevés nádmézzel szörppé (az az sürüvé) főzetik. Ekkor a tüztől elkell venni. Miután a körték elegendő laposságot nyertek, egyenként a körtehajlébe bele mártogattatnak, további aszalás végett lészákra rakatván az aszalóba bététetnek. Vigyázván nehogy igen kiszáradjanak. Azután ismét egypárszor a szörpbe mártjuk, s kevés időre újból az aszalóba tesszük, ismételvén ezen eljárást több versen míg körténket jó vastagon ismét béböröztük.

Ekkor törtnádmézben, melyközé czitromhaj dörzsölék (Elessacharum cytri) is tétetik — megforgattatván — egy nagy skatulyában olaszmódra egy másra sajtoltatnak.

Szegényebb atyánkfiai nádméz—nélkül is elkészithethetik.— Igy is elég jó és kedves csemegéjük leend.

A baraczkot vagy egészen—mint mondani szokás — szöröstől — böröstől aszalják meg, vagy csemegének igy: A nem egészen ért baraczk forró vizbe mártatik, ekkor haját könnyü leguvasztani, azután ketté kell vágni, s az aszalóba betenni. (Vigyázván nehogy egészen megszáradjanak). Midőn szépen megaszott, kikell venni, nádmézporban meghengergetni,—s skatulyába bényomkodni.

Aszalt baraczk mondulával.

A leguvasztott, ketté metszett, s félig megaszalt baraczk miután nádmézporban meghengergettetett, minden két fél baraczk közé egy felduzzasztott szem mondula tétetik, miután egymásra nyomattak, ujból nádmézporba mártatnak, s egy pár perczig az aszalóba tétetnek, azután kivétetvén, ismét nádmézporba hengergettetnek, s úgy rakatnak skatulyára.

A dinnye aszalás e szerént történik: A még nem egészen érett sárga dinnyét meghámozzuk, vékony szeletkékre elmetélvén az aszalóba bétesszük, midőn félig megaszott — formákkal figurákat, (p. o. csillagot szivet sat. vagdalunk belőle)—azután nádmézporba kevergetjük s ujból bétesszük míg szivósra szárad; ekkor kivétetik, ujból nádmézporban meghengergettetik, s eltétetik skatulyában száraz helyre.

A szilva — aszalása sokféleképen történik.

A közönséges használatra vagy husos vagy beszterczei szilva vétetik.

Mindkét esetben jól megért szilvát kell használni. Közönséges használatra amint a szilvát leszedjük a fáról, lészákra rakván bétesszük az aszalóba, eleinte gyengébb tüzet, később erősebbet rakhatunk alája. Nemcsak a szilvát forgatni, de még a lészát is cserélgetni kell, mert a fütő közelében a gyümölcs megég—míg a felette levő aszalatlan marad. A kiszedés se egyszerre történik, hanem rendre úgy amint a szemek megaszalódtak.—

Ha szép fényes szilvát akarunk—úgy nem az aszalóban kell kihülni hagyni, hanem a szabad levegöre melegen kitenni, ekkor aszalt szilvánk szép fényes szint nyerend.

Közönségesen 1000 szem szilva ad 16 font aszalt szilvát.

A csemege szilva (prunelle) magés haja nélkül aszalt szilva. Az igen jól megért már a fán megtöppedt ép szilvaszemeket forró vizzel kell leönteni, vagy egy pár perczig forró vizben állani hagyni, ekkor onnan kivétetnek, s a haját könnyü leguvasztani s a magját kihányni. Ez meglévén az aszaló lészákra tétetnek, s gyenge melegben előbb fonyasztatnak, s csak később fokozván a meleget.

Midőn félig megszáradtak, az aszalóból kivétetnek, egy része laposra nyomatik s újból betétetik. A más része nádmézbe meghengergettetik, s bele felduzzasztott leguvasztott mandula szeme tétetvén, ujból az aszalóba tétetik. Ott

megszikkadván — kivétetnek — nádmézporban meghengertettetvén, szorosan skatulyára rakatnak.

Lehet a mandulabél helyett ánis- vagy köménymagot is tenni.. Ha pedig nádméz nélkül kivánjuk kezelni, ekkor pár napig az eltétel előtt, szabad száraz helyen kell tartani, hogy megszikkadjanak.

A csemege-szilvának szép sárgának és átlátszónak kell lenni. G.

2.) Konyhászat.

Egy pár nemzeti étel készitése módja.

* * *

Étészet (Szakácsság) (**Gourmandie**).

Megállapodási pont a természetben nem létezik.— Épit vagy ront, hogy abból újra épitsen. Mindenütt bármerre tekintünk, a haladás áldásdús nyomait látjuk. — Igy a szakácsmesterségben is; azért egyebeket el nem hanyagolva figyelemmel kisérjük ezt is. — Nem tagadhatni azt az igazságot: „ha jollaktunk jobb kedvüuk van.“

Ezen hatalmas argumentumtól legyőzetve, az eszem-iszomnak is egy rovatot szenteltem, mely igy hangzik:

I. Azok számára, kiknek angol vendégeik angolul tudnak.

Beefsteak

Ennek készitésmódja meg van irva azon **12** személyre való abrosz nagyságu angol lapban, melynek czime:

„THE TIMES“

olvasd „te tájmsz“

szóról szóra, a mint következik:

„A 128 év óta fennálló angol „Beefsteak Club receptje szerint a „Beefsteák“ igy készül, (ott még az evésre is egyesülnek.) „Miután a szép kövér hús, hüvelyknyi vastag szeletekre felmetéltetett— megsózatik és megborsoltatik. Fakalapáccsal nehány minutáig ütögettetvén mig porhanyó leend, azután hájzsirral vagy irósvajjal, vagy téjfellel megkenik, ez meglévén papirosba takartatik, a rostélyra tétetik, mely alatt izzó köszén légyen készen. Ekkor a zsir egy serpenyőben hirtelen megmelegittetik, a hús belététetvén, sárgás pirosra süttetik.“

— Hát ezután mit csinálnak vele? kérdé egy kis gatyás galambocska a hátam megett.... Megeszik, lelkem!... felelém.

II. Azon egyéniségek számára, a kik inkább szeretik a francziákat

Coteletes:

(magyarul apró oldalbordák.)

Borju, bárány, juh, malacz oldalas, mely úgy van készitve, hogy minden szeleten oldalcsont darabocska a húsból kilássék. A többi húsrészek megveregettetvén, besózatnak; azután zsemlye morzsa gyömbér, apróra vagdalt petrezselyem levél, tojás-sárga és irósvajba mártatván, még egyszer zsemlyemorzsával meghintetik, és vasrostélyon vagy serpenyőben megsüttetik.

Lehet czitromos levél... vagy anélkül betálalni. — Inni lehet reá Bordeaux-t, vagy Champagneit, akár jó Czeilnait vagy Rózsamálit.

A III-ik azok számára, kiknek németekkel van dolguk — ajánlom a rántott csirkét

pityókával, egy kupa sert tévén melléje. .... Bort nem tanácsos a rántott csirke mellé tenni, mert megisszák. (Ezt Bécsben tanultam.)

IV. A kinek cseh vendégje van — készitessen a számára ‚marhanyelvet‘, ez igy készül:

Miután a marhanyelv megtakarittatott, tisztára mosatott, be kell sózni. Ekkor egy lábosban lefojtatik — alá kevés zsirt, murkot böven kell tenni, utóbb kevés levessel öntözgetni.

Egy más lábosban nádmézet kell barnára pergelni, melyből — s egy csomó apritott mandulából — kevés eczet s liszt-

ből mártás készül, melylyel a felapritott nyelv, szépen leöntetik. Jó még ökölnagyságu szalonnás galuskát is adni mellé, mert a galuskának a csehek és németek nem ellenségei.

Ezen étel mellé lehet egy kevés kerti bort is az asztalra tenni.

V. Ha török vendégünk érkezik, annak a kedves étele a „Pilaw.“)

Ez semmi egyéb — mint juh-hús riskásával, — zsir helyett fagyuval leöntve. (Jó étvágyat kivánok hozzá!) Ha valaki nem szeretné a fagyut — libazsirt vagy fáin hájzsirt is használhat helyette. A juhhús helyett vehet lúd aprólékot, a riskása helyett málékását,— ez egyre megy ki. Jól megjegyezén, hogy abban az időben, mig a kása fő — egy szerelmes szót se kell mondani a gazdasszonynak, különben megkozmásodik.

Az okát még a természet tüdösök nem találták ki.

VI. Ha pedig a mi fajtánk érkezik, megérkezte után 5 minutával szép kis leány sütötte palacsintával kináljuk meg,

azután pedig kürtös-kalácscsal és kolozsvári ‚világhirü‘ töltött káposztával.

— De miért per excellentiam „kolozsvári töltött káposzta?— Egy kis figyelmet kérek s elmondom:

— Azért, mert oiy jó izü töltött káposztát csakis Kolozsvártt készitenek.

A kolozsvári töltött káposzta készités módja következő:

Legelsőben is a besózásánál kezdjük, mert ettől függ az a kellemes ize, minőt bármi mesterkeléssel megadni nem lehet.

Ugyanis a káposztát nem kell bégyalulni, hanem öszszel midön levágtuk — egy pár napig fonyadni hagyjuk, s miután a külső leveleitől szépen megtisztogattuk - kifenekelt hordóba rakjuk, közé kapiott, birsalma szeleteket és nyirfaágat teszünk, midön e megvan, akkor sósvízzel fel kell tölteni, ez meglévén, béfenekelni. A hordókat jó melegen tartott pinczékbe tenni,s minden héten meghengergetni. Karácsonfelé midön használni akarjuk, egy hordót kibontunk, abból egy pár fő káposztát kiveszünk, azt minden torzsájától s inaitól megtakaritván, úgy vagdaljuk vékony laska (Magyarhonban = metélt) módra, azután tesszük a fazékba, közé jó kövér marhahúst, az orjából, és jó kövér sertéshúst s tölteléket s vagy két darab avast (mult évi szalonnát) tevén — rétegenként, ismét káposztát, és illő mennyiségü magyar borsot, azután levet tölteni rá. Fövés közben le kell habozni mint a jó levest. Midön megfött, a tüztől kissé félre huzni. Midön a levest az asztalra adják, a káposztát ismét a tüzhöz közelebb tenni. Végre midön betálalni akarjuk, a káposztáját külön rakjuk, a levét is külön töltvén a húsát szépen szeletekre kell metélni. Ez meglevén legelőször a tálba a káposzta tétetik szép domboruan a közepére, azután a hússal és töltelékkel szépen béboritjuk, ez meglévén, egy pár kanálnyi levet különveszünk, és tejfellel egybehabarunk. (Liszt vagy rántást nem kell hozzá tenni). — Legelőször a léből töltünk reá annyit a mennyi szükséges, azután leöntjük ezen habarékkal, végre midön ez is megvan— béfejezésül nyers téjfellel kell húsát — mindenét leönteni. — Igy az asztalra lehet adni.

VII.

Girókuti javitott töltött káposztája,

(melyet bármely elkényesztetett gyomor könnyen megemészthet.)

Az erdélyi módra hesózott káposztafőt az inaitól a mennyire lehet megszabaditván, a lapuját (levelét) szépen finom laskaszerüleg (metélt) megvagdaljuk, azután 3-szor friss tiszta vizben kimossuk — marhahússal és egy fél (tömött) vagy töltött libával és friss sertéshússal s a töltelékkel együtt a tüzhöz tesszük főni, feltöltvén húslével. Midön jól megfött, — a tüztől kissé elvonatik, a levét le kell szürni, mely lébe annyi tisztitott borbő olvasztatik fel, a mig izlésünk (inyünk) szerint megsavanyodott, azután e levet reátöltjük, s ismét főni hagyjuk a betálalásig. A tálalása a szokott módszerint történvén.

Betálaláskor téjfellel leöntetik.

A bálmos készitése módja.

Mikor a juhtejet meggyüjtötték, a sajtot kiszedték, s savója kifolyt, azt ujból szétvagdalják, besózzák, s édes savóval ujból kinyomják, ezen léből készül a bálmos.

Ezen levet a tüzhöz teszik, s addig főzik, mig a zsirja felszáll, s az üledéke lerakodik, és ekkor mont- vagy málélisztet kevernek hozzá; 1 kupához 2 marok liszt vétetik, szüntelen kevertetik, mig a zsirját kibocsátja, (ha nem bocsátná ki, 2 tojás-sárga tétetik hozzá). Vigyázván, hogy meg ne kozmásodjék.

OLCSÓ KONYHA

a szegénység számára.

Vegyünk elő egy pár régi aktát, s nézzük, hogy 1816-ban, midőn az éhség tuczat számra pusztitotta a szegény embereket.... Lássuk mit csináltak akkor a jólelkü földesurak?

* * *

„Rendelet. Szilágysági dominiumot illető. Minden jobbágyomnak adjanak naponta egy czipót, és midőn dolgozik hármat. Ha elfogy a gabona a Szilágyban, küldjenek Kolozsvárra szekereket, e czélra már Gerendről s a Mezőségről odavitettetem a szükséges mennyiséget.

Embereimnek, midőn a dolgon vannak enni is adjanak; a következő recept szerint számitván 50 emberre, fejenként $^1/_2$ kupa leves ételt:

1) Vegyenek egy ép marha tüdőt, ezt külön meg kell főzni.

2) 10 font húst, melyből a csontokat kiszedvén, azokat fejszefokkal sima kövön apróra kell törni és főzni circiter 6 órát.

3) A húst 15 kupa vizben a szokott módszerint megfőzni.

4) Marti laput (Tussilago farfara), vagy szöllő levelet, vagy zöld káposztát, két vékát, ezt megapritva külön fazékba megfőzni. Jó a czékla lapu is.

5) A tüdőt a levéből ki kell venni, mint a kolbásznak való húst, apróra vágni és a húslébe bele tenni.

6) A már megfött marti laput rostára töltvén a levét le kell szürni, a hús közé tenni, ezeket jól egybekevervén megfőzni.

7) E meglévén $^1/_2$ kupa búzaliszttel korpa czibrébe eresztéket kell csinálni, és azzal is összefőzni.

8) Azután a húst kivenni, porcziókra vagdalni, hogy mindegyiknek jusson belőle.

9) Végre a csontlevet beletölteni, ez adja meg a zsirját.

10) Ehez kell venni czipót vagy kenyeret, s minden portiio ételhez tevén illő mennyiséget.

11) Ezen étel jó izü és tápláló (magam is megkóstoltam), arra vigyázzanak, hogy elég savanyu légyen, ha korpa czibre nem lenne készen, eczetet kell belétölteni.

Ezen étellel 50 személyt 24 órára kellőleg el lehet látni. Kerül pedig a hús 2 fr. a tüdő 24 kr. $^1/_2$ kupa liszt 30 kr., $^1/_2$ kupa só 12 kr. a kenyér 1 fr. 12 kr. = Összesen 5 fr. 18 kr. váltóban.— (Jő e szerint egy személy tartása egy és háromnegyed krajczárba.

E szerint táplálják embereimet az egész éhség ideje alatt. Gerend, Márczius hó 20. 1816. Árva Bethlen Kata m. k.

Második rendbeli táplálék.

Venni kell 1-ör 10 font bust, ezt apróra vágni mint a kolbásznak valót és megfőzni.

2) A csonttal eppen úgy kell bánni, mint az első szám alattinál.

3) Venni kell $^1/_2$ kupa árpakását, vagy egy kupa borsót.

4) 10 darab hagymát.

5) Egy kupa liszttel, $^1/_2$ kupa eczettel eresztéket csinálván, a csontlevet bele kell szürni, felereszteni.

6) Ebbe vékony szeletekre vágott czipót 5 darabot tenni.

Ez is igen jó izü tápláló eledel 50 személyre, mindegyik kaphat belőle $^1/_2$ kupát.

(Egy személy kerül a mostani pénz szerint 5 váltó krajczárba.)

* * *

Igy bánt a jó lelkü magyar földesur jobbágyaival.— Ki volt ezen gondviselés

szerepét játszó földesur? megmondom: hallgassátok keresztyéni tisztelettel. Ha nálunk is szokásban volna, mint a régi pogányoknál: hogy az emberiség jóltevőit — hálából — az Olympi istenségek sorában emeljük, úgy nem kétkednék egy ily angyal nevét rögtön az istenek sorába beiktatni! Ha canonisationális joggal birnánk, s istenfélő kegyes embertársainkat a szentek sorába iktathatnánk, úgy a hálás magyar nép ezt nagyemberei irányában rég megtette volna;.... de mi csak kegyyletes tisztelettel emlékezhetünk meg azon jóltevő angyalokról, kik a szelid Jézus- a szeretetnek e nagy mestere nevében gyakorolták a felebaráti szeretet legédesbikét!!!.. Nevöket ők maguk örökiték! — s e dicsök közül ezúttal Árva Bethlen Katáról — özv. gróf Kemény Sámuelné ő excjáról kegyeletteljesen emlékezünk, mint jobbágyai fenntartójáról — kinek ezerektől áldott szent neve örökre fennmaradand, s élni fog— mig azon népnek hálás utódaik e földszinéről le nem tünnek.— S hogy e nép hálás és jó lelkü is, megmutatta a legközelebb lefolyt évtized viharai között, midőn a grófi udvar körül seregelve — nem engedék megsérteni azon birtokot, mely apáikat keserves éh-haláltól megmentette.....

Az isten ne hozza vissza többé azokat a nyomorteljes napokat; akkor is elég keserü volt e pohár hazánkra nézve, midőn a birtokosság magtárai s óriás törökbúzás kassai tömve valának — mint megannyi takarék-magtárak.... De most, midőn sehol semmi, s még hozzá válságos nagy napok küszöbén állunk! — Atyámfiai! imádkozzatok, hogy az Ur forditsa el tőlünk az inséget, — takaritsátok meg filléreiteket..... állitsatok takarékmagtárakat, hogy az éhség idején legyen hová nyulni; mert higyjétek el, hogy a mit a zsidónak adtok pálinkáért, abból ez életben soha vissza nem kaptok semmit.

* * *

Mélyen tisztelt olvasóim megengednek, hogy a tárgyakat igy zavartan, s nem elkülönitve adom elő; megvan ennek is a maga psychologiai oka, szivesked-jenek egy kissé felette elmélkedni, s reá jönek önmaguktól.

Adja isten, hogy a nyomort csak hiréből ismerje nemzetünk! S istenünkhez mindég bőség közepette zengedeztethessük magasztos énekünket:....

„Isten áldd meg a magyar
Jó kedvvel, bőséggel.“

G.

Gazdasszonykodás.

Borsót, paszujt könnyü fövővé tenni.

A borsót és paszujt kemény kéreg boritja bé,— annak okáért mindkettő nehezen fő meg; de ha megfő is, az a paszuj- és borsó-haj, emészthetlen és fanyar izü; ennekokáért azon gondolatra jöttem, hogy talán jó lenne ála málékása — borsó- és paszuj kását is készitteni. Csináltattam ennekokáért egy nagy darálót, melyen a paszujt és borsót megdaráltattam, s legnagyobb örömömre e próba jól ütött ki, különösen a borsó egy csomó gergeliczétől is megszabadul.

G.

Sonkapáczolás.

Minden sonkára vévén $^1/_2$ marok salétromot, úgy melegen a húsos felén a csontok körül jól bé kell dörzsölni, azután minden darabot külön besózni, cseberre rakni, ott állni hagyván 24 óráig.

Vévén 1 $^1/_2$ kupa eczetet, ebbe belé kell főzni 2 marok babér levelet, ugyan ennyi fenyőmagot— fedő alatt $^1/_2$ óráig főzvén.

Mig ez megfőne vegyünk 15 fő foghagymát, ezt töressük meg mozsárban, felereszvén $^1/_2$ kupa tiszta hideg vizzel.

A tegnap bésalétromozott sonka részeket újból ezen hagyma mártással bédörzsölvén.

A főtt eczetből melegen a sonkát a csontok körül megöntözni, úgy hogy a levc a cseberbe csepegjen.

Ezután következő vegyitékkel hintetik bé: Végy

¼ fertály font koriandrumot
⅛ „ „ borsot
⅛ „ „ szekfü borsot
1 marok csombordot
1 „ kakukkfüvet
1 „ majoránnát
1 lat szerecsendióvirágot.

E szereket összetörni, szitán átszitálni, s ezzel az egész páczolandókat behinteni.

A hust naponta forgatni, megnyomtatni. — 14 nap mulva a füstre lehet felaggatni.

Sós uborka télire.

Az ember némelykor nem tudja boszonkodjék-e vagy nevessen — szerénységünkön.

A sós uborkát Znaimból viszik Pestre — s drága áron adják mint csudát, s igen bámulnak rajt, hogy mily jó izü! — Közlik a titkot, mi nem egyéb: mint a mit itt Erdélyben minden házi asszony tud: t. i. az uborkát télire sósvizbe kaporral eltenni! — Pedig jobb lenne — ha mifelölünk is tudna a világ valamit..... Azért ha más nem teszi, — én tartandom kötelességemnek, minden jót, szépet, hasznost és nemest, melyet ha bár rejtve is, a két hazában feltalálok, a világnak bémutatni.

Birsalma fényes íz.

A birsalma hajját és torzsáját egy fazékba teszik, vízzel feltöltvén, miután félig béfött, egy szitára kell önteni; a lé, mely róla lefoly (1 kupába ¼ font nádmézet tévén) ujból béfözetik sürüre, miután a formák czitromlével megkenettek, formákra öntetik.

Birsalma sajt. = A birsalmát meg kell törölni, a félvégiből a feketeséget kivájni, s azután tisztára mosni, e meglévén, egészben fazékra rakni, vizet reátöltvén, puhára főzni. Miután puhára főztük, a hajját le kell hántani s félre tenni, azután megreszelni, szitán sietve áttörni, hogy sárgán maradjon, sietni pedig azért kell, mert megfeketedik. — Ezalatt a czukor főjön, 1 font czukorra ¼ vizet tölteni, s egy czitrom hajával főzni, mig nyölékony lesz, ekkor 2 font birsalma reszeléket tévén hozzá, fel kell főzni szünteleni keverésközben, de nem sokáig, mert megbarnul. — Ezután fermákra tétetik.

MÁTHÉ BIRI.

Tojást sokáig eltartani.

Friss tojást öszszel téjfel sürüségü mészbe kell sorban rakni, minden sor tojásra meszet rá tölteni, ügyelvén hogy a hegyes vége lefelé s egyik tojás a másikat ne érje. — Mikor tele van a cseber vagy dézsa, akkor a tetejébe porondot kell hinteni, azután a pinczébe eltenni. — Mikor az ember használni akarja, vizet kell a tetejébe tölteni, s 1 óra mulva feloldvadván ki lehet szedni. — Ha eleget vettünk ki, a vizet letöltjük s ismét porondot teszünk a tetejére.

Kelt Sajó-Udvarhelyen, febr. 10. 1859.

M. B.

A szükségben segitő házi orvos.

Több házi receptek gyüjteménye.

Hajhullás ellenszere.

Minthogy némely betegségeknél az emberek haja elszokott hullani, tehát a főt

1) mindég hidegen tartván, meleg föveget nem viselni.
2) Tisztán tartani, ritka és sürü füsüvel meg füsülni — szépen lekefélni.
3) Minden hajkenőt elkerülni.

A ki e régulákat pontosan megtartja, biztos lehet hogy soha kinem hull a haja.

A fagyás legbiztosb gyógyszere a timsó.

Egy icze vizben két lat porrá tört timsó felolvasztatik, felforraltatik, ezen olvadékban a fagyos-tag-részt addig kell fürészteni mig meggyógyul.

Fagydagra gyógymáz Collodium.

E divatozó gyógymáz külöaféle használatai közt fagyás ellen is alkalmaztatik,

a Revue medicale következő vénye szerint:

Rp. Collodii partes 30
Terebinth. venet. 12
Olei ricini. 6

Ezek keverék langymelegen elegyittetvén a fagydagra ecseteltetik; mi többször ismételve a sebet egész gyógyulásig ótalmazza. Dr. O. J.

A veszettség gőz által meggyógyitható.

Dr. Bussion párisi orvos, ki egy veszettségben szenvedő nő harapása következtében megkapta e bajt, elhatározta magát, hogy vízgőz által vetend véget éltének. — Gőzfürdőt készitetett, s a forróságot 107 fokra s 36 félperczre fejtette ki (a Fahrenheit hévmérő szerint.) — Minél több forróság fejlett ki, annál nagyobb könnyebbséget érzett, minek következtében addig maradt a fürdőben, mig egészen elmult a veszedelmes baj, mire igen jó izün evett, nagyon sok bort ivott, s azután 21 óráig tartó álomba szenderült. — Dr. Bussion azonnal jelentést tett e tapasztalmánya elöl a párisi „tudományos academiának", s azóta öt veszet ségbe esett egyénnél alkalmazta e gyógymódot. Orvosoltjai közül négy szerencsésen felgyógyult, s csak az ötödik (egy 8 éves gyermek) fúlt meg a fürdöben. K.

A rekedtség.

vagy a száj és torok gyuladt állapota ellen hasznos és kellemes italt lehet következőképpen készitени. Egy tojássárgája közé folytonos habarás közt egy pohár forróvíz öntendő, s ehez megfelelő annyi czukor és narancsvirágviz adandó, hogy e vegyülék édes legyen. Födolog hogy a tojás friss, és a habarás erős legyen. Ez ital enyhiti a gyuladást, e mellett jótékony izzadást idéz elö.

Mandolaszappan.

Következő módon készül: 1 font hámozott mandola egy kis rózsavizzel, s 1 font velenczei szappannal összegyúratva, egy cserép lábosba tétetik s $^1/_2$ font rózsaviz s $^1/_2$ font liliomviz föléje öntetik. — Ez utóbbi izzó szénre tétetik, hogy a szappan el ne lágyuljon, s csak folytonos keverés közben vegyitetik a mandola tésztához. Mikor már a szappantömeg az edénytől elválik, a keveréssel föl kell hagyni, s formákra öntögetni a kész szappant.

A hajkefe tisztitása.

Vizben szódát felkell olvasztani, a kefét belefektetni ugy hogy a fája a vizet ne érje. Egy kis idő mulva kivenni, s pesztóval megdörsölni.

A legyek csipése ellen.

Nyáron át a szegény állatot — a rekkenő hőségen kivül még a legyek is kinozzák — nemcsak a mezőn, honnét némelykor a szegény jószág el is szokott futni árkon bokron keresztül, hanem még az istálókban is.

Ezen segitheiünk:

1-ör ha nemsajnáljuk barmaink hátát diófa levél főzettel megmosni, vagy

2-or Farkas alma (aristolochia rotunda) levél főzettel meglocsolni, ettől nemcsak a legyek nemlepik, sőt még ha sebje van is meggyógyul.

3-or A disznódinnye (cucurbita com.) lapujával vagy szárával — megdörzsölni.

Olcsó szekérkenő „Paraffin."

Kapható nagyban Pesten Eder F. M. kereskedesében. Váczi utsza 2 szám. A nádor szálloda átellenében.

200 fontos edényben mázsája				9 ft. 45 k. uj
100	„	„	„	9 „ 98 „ „
50	„	„	„	10 „ 50 „ „
25	„	„	„	11 „ — „ „

Még olcsóbb szekérkenő.

Májusban jó reggel egy ponyvát kell teriteni a fa alá — melyen sok a cserebogár (scarabeus melolontha) — egy nagy fazékba kell tenni öket s egy óráig főzni légmentesen.... midön meghül, ez a legjobb barna szekér kenő.

A ki nem hiszi, próbálja meg.

Óvszer a juhmétely ellen.

Tersánczky ügytársunk szerint a csillagfürtnél jobb szert a fent érintett betegség ellen kivánni sem lehet.

A. B Medic. Analen a juhmétely ellen az eleven higanyt ajánlotta.

A gyógymód e következő: például 300—400 darab juhra vétetik más félfont higany kénesö (Mercurius vivus, Queksilber) ez egy mentül nagyobb katlanban több kupa vizben vagy egy óráig főzetik, az igy megfőt viz most annyi mennyiségü vizzel kevertetik fel, hogy minden egy-egy juhra legalább egy meszely jusson, ha több is jut, megnem árt. Ezen kezelést mind addig mig a juhmétely járványtól félni lehet, legalább kétszer, (ha az idő engedi, háromszor is) hetenként gyakorolni.

Ezen igy kezeltetett és használtatott szert, ez ügyben eddig a legsikeresebbnek tapasztalni volt szerencsénk.

Hogy pedig ezen egyenesen általunk ajánlott, s általunk többször és sikeresen próbált szer, nem valami erős, bizonyitja már magában azon környülmény is, mikép az igy higanytól befertöztetett (impregnalt) vizet, sok orvos bizonyos bajokban (például szalad giliszta ellen is) közönséges ital gyanánt adja, betegeiknek. Reá csak egyszer költenek mert az egyszer megvett és megfőzött higany adag a katlan fenekén visza marad, ujra meg ujra főzetik meg, és ha a végtelenségig főzetnék is, abból misem olvadna föl, szóval egy szemer (granum) sem fog hibázni belöle. Itt csak a vizzel történik egy kis változás. Elég hogy a higany mindennemü férgek (ascarides) ellenszere (antidotuma), s mint juhmétely elleni óvszer, mint biztosság, mind olcsóság tekintetéből figyelemre méltó.

Turner Ferencz,
orvossebész, és szem-orvos, a m. k. term. tudom társ. rend. tagja, és Ungm. vinnai k. rend. orvosa

A szarvas marhák szorulásáról.

A szarvasmarha gyomra, némelykor kora tavaszal elszokott rekedni, ennek az orvoslása következő: 1 kanál só, és fekete kőolaj, melyből kell cseppenteni a sóra — hogy péppé váljék, — ebből kétszer napjában egy-egy kanálnyit beadni.

(Egy erd. practikus gazda szere.)

Lud hizlalás uj módja.

$^1/_3$ kávé ülledék vegyitve $^2/_3$ málé (= kukoricza) darával, ebből egy kevés liszt segitségével apró galuskákat = (magyar országon gombócz) készitvén, a ludakat (erdélyben liba) ezzel kell tömni, hamar meghiznak. Azonban a sóról és koromról se kell elfelejtkezni, melyet naponta kell tenni az ételökbe.

Az aljukat tisztán tartani, öket pedig elegendő friss vizzel ellátni.

Ha a tekenő, cseber, dézsa, vagy sajtár folyik.

Végy: sótalan tehén turót, oltatlan meszet és tisztabuza lisztet, keverd összsze. Eezen keverékkel kell bekenni ott a hol folyik.

Az edényt elöbb jó lesz megszárasztani, s e ragacsot is megszáradni hagyni, mielőtt abba ujból vizet öntenénk.

A legjobb házi orvosság:

a csendes és megelégedett élet.

— Ház ura! ha bárhol megharagszol, rögtön haza ne menj, hanem elöbb hütsd ki magadat — s ha mindég nyájasan lépsz bé hajlékodba örömmel várandnak haza kedveseid; s örülni fognak veled együtt. Ételed, italod jól esik, egésséges leendsz még késő vénségedben is.

Tudok egy igen kedves tanult fő urat — a kinél szabály — hogy asztalához mindenki nyájas arczal üljön le, s ott csak is felderitő dolgokról szabad beszélleni.

— Egy főtisztjét — komolyan megfeddette e szabály, álthágásáért.... Ez azzal menette magát: hogy ellopták a lovát! —

E fő ur, folytonos jó egésséggel öszült meg... Tartsa is meg még számtalan évekig a magyarok istene. (G.)

IV.
STATISTIKAI ADATOK.

1. Az európai uralkodók életidejök szerint. 2 Az osztrák birod. térnagysága, népessége, koronaországonként. Politikai felosztása geogr. □ mértföldekben. 3 Állam bevételek, kiadások, státusadósság.

Európai-uralkodók
(ÉLET IDEJÖK SZERÉNT).

folyó szám				született	vallás	Geograf □ mf.	
1	Mekl. Strelicz	nhg.	György	1779 aug. 12	luth.	49	49
2	Würtenbergi	király	I. Vilmos	1781 sept. 27	luth.	354	28
3	Hessen Homb.	gróf	Ferdinánd	1783 apr. 26	ref.	4	76
4	Schaumburg Lippe	herceg	György	1784 dec. 20	ref.	8	05
5	Reusz Sleniczi	„	LXVII Henrik	1789 oct. 20	ref.	15	15
6	Belgium	király	I Leopold	1790 dec. 16	luth.	—	—
7	Római	pápa	IX Pius	1792 máj. 13	cath.	—	—
8	Schwarzb. Rud.	herceg	Günther	1793 nov 6	luth.	17	40
9	Reusz Greiz	„	XX Henrik	1784 jun. 29	luth.	6	28
10	Anh. Dess. Cöthen	„	Leopold	1794 oct. 1	Ev.	28	22
11	Porosz	király	Frigyes Vilmos	1795 oct. 15	Ev.	3389	18
12	Lichtenstein	herceg	Alajos	1796 máj. 26	cath.	2	90
13	Toskana	n. h.	II Leopold	1797 oat. 3	cath.	—	—
14	Svéd	király	Oszkár	1799 jul. 4	luth.	—	—
15	Szász Meiningen	herceg	Bernát	1800 dec. 17	luth.	46	20
16	Schw. Sondersh.	„	Günther	1801 sept. 24	luth.	15	48
17	Szász	király	János	1801 dec. 12	cath.	271	67
18	Hesseni	vál.fej.	I Fr. Vilmos	1802 aug. 20	ref.	173	77
19	Anh. Bernb.	herceg	Alexander	1805 márc. 2	Ev.	15	33
20	Braunschweig	„	A. L. Vilmos	1806 április.25	luth.	67	73
21	Hesseni	„	III Lajos	1806 jun. 9	ref.	152	83
22	Franciák	császár	III Napoleon	1808 ápr. 20	cath.	—	—
23	Dán	király	VII Frigyes	1808 oct. 6	luth.		
24	2 Sicilia	Nápoly	Ferencz	1836 jan. 16	cath.		
25	Bajor	király	II Maximilian	1811 nov. 28	cath.	1387	50
26	Görög	„	I Otto	1815 jun. 1	gör.		
27	Niederlandi	„	III Vilmos	1817 febr. 19	ref.		
28	Nassaui	herceg	Adolf	1817 jul. 24	Ev.	86	55
29	Orosz	czár	Sándor	1818 apr. 29	orosz		
30	Coburg Gothai	herceg	II Ernő	1818 jun. 21	luth.	36	49
31	Sachs. Weinm.	„	Károly Sándor	1818 jun. 24	luth.	66	12
32	Monacoi	„	Károly	1818 dec. 8	cath.		
33	Anglia	király	I Victoria	1819 máj. 24	Angol		
34	Hanoverai	„	V György	1819 máj. 27	Ev.	700	48
35	Modenai	herceg	V Ferencz	1819 jun. 1	cath.		
36	Sardinia	király	Victor Emánuel	1820 márc. 14	cath.		
37	Lippe	herceg	Leopold	1821 sept. 1	ref.	20	52
38	Mekl. Schwerin.	n. h.	Frigyes Fer.	1823 febr. 28	luth.	240	84
39	Török	császár	II Abdul Medjid	1823 ápr. 20	török		
40	Brasilia	király	Dom Pedro II	1825 dec. 2	cath.		
41	Badeni	n. h.	Fridrich W.	1826 sept. 9	Ev.	278	01
42	Szász Altenb.	herceg	Ernő	1826 sept. 16	luth.	24	17
43	Oldenburgi	n. h.	Péter	1827 jul. 8	luth.	116	5
44	Osztrák	császár	I Ferencz József	1830 aug. 18	cath.		
45	Spanyol	király	II Isabella	1830 oct. 10	cath.		
46	Waldech	herceg	György Victor	1831 jan. 14	Ev.	21	84
47	Portugali	király	V Don Pedro	1837 sept. 16	cath.		
48	Pármai	herceg	I Robert	1848 jul. 9	cath.		

Ausztria hadereje.

Feldmarschall . 4	*8 vasas lovag ezred*	*7 szekerész comando*	*6 javitó század*
Főszertár mester 35	*8 drag. „ „*	*24 költözési század*	*Összes haderő*
Szertárnok . . 203	*12 husz. „ „*	*12 szekerész depó*	*Békében 4 háborus világ*
G. Major . . 277	*12 uhlán „*	*9 anyagszer depó*	*800,000-en felül.*
Ezredesek . . 528	*12 tüzér „*	*stb stb*	
62 gyalog sor ezred	*1 tengerpart „*	*19 Csendőr ezred*	*Igy vagyon ez megirva a*
14 határ őr „	*1 rakétás „*	*13 oszt. kat. csendőrök*	*Gothai 1859 naptárban.*
1 vadász „	*12 genie bataillon*	*Ménes és Remont. 3000*	
25 „ század	*6 pionier bataillon*	*ember*	
14 egésség század	*18 vizész század*	*5 invalid ház*	

AZ OSZTRÁK BIRODALOM

térnagysága, népessége országonként

1859 januarius 1.

	Tér □ mért-földben	Népesség a Katonákat nem számitva	Esik egy □ mértföldre
Alsó-austria	360,16	1714608	4977
Felső-austria	217,95	755250	3622
Salzburg	130,18	154379	1240
Steyermark	407,94	1095078	2806
Karinthia	188,47	346150	1920
Krajna	181,47	505886	2914
Görcz, Gradiska			
Istria, Triest	145,13	613056	4417
Tirol és Voralberg . . .	522,87	925066	1850
Csehország	943,93	4800818	5318
Morva	403,87	1972165	5107
Silezia	093,52	479321	5355
Galliczia	1422,56	5056647	3716
Bukovina	189,56	430664	2375
Dalmátzia	232,41	432337	1945
Lombárdia	392,15	3009505	8023
Velencze	433,87	2493968	6010
Vojvodina és Banát . .	544,98	1574428	3020
Magyarország	3265,85	8744481	2799
Horvát és Tótország . . .	332,74	967136	3338
Erdély	1102,24	2285572	2168
Határszél	609,52	1054794	1809
	12121,37	39411309	3399

Ezek között német 7,870719, — slávok 14,802751, magyar 4,866556,(?) románfaj 8,051906, kölönf. 817,712 (közte 15996 örmény, 706657 zsidó, 83769 czigány).

b) Polit. felosztása. Jan. 1. 1859.	Geogr. □ mföld	Járás.
Ausztria az Ensen alol (kerületek.)		
Alsó-Wiener-Waldi ker.	80,63	18
Felső „ „ „	102,17	18
Alsó-Manharts-Rergi .	85,62	15
Felső „ „ . .	91,74	19
Az Ensenfelül.		
Mühl kreis	59,76	15
Inn kreis	40,70	9
Traun kreis	48,74	9
Hausruck	68,75	13
Salzburg . . .	130,18	20
Steyermark.		
Grätz	125,26	22
Marburg	108,47	20
Bruck	174,21	22
Karinthia . . .	188,47	28
Krajna	181,47	30
Tengerpart.		
Triesti kerület . . .	1,70	—
Görczi „ . . .	53,65	12
Mitterburgi „ . . .	89,78	16
Tirol és Vorarlberg.		
Insbrucki kerület . .	190,82	18
Brixen „ . .	174,23	22
Trient „ . .	111,74	25
Bregenz „ . .	46,08	6
Csehország.		
Prágai kerület . . .	106,41	20
Budweis „ . . .	82,47	15
Pisck „ . . .	90,93	13
Pilsen „ . . .	89,94	18
Eger „ . . .	79,31	19
Saaz „ . . .	57,42	15
Leitmeritz „ . . .	57,39	19
Jung-Bunzblau kerület .	65,17	17
Gitschin „ .	54,08	16
Königgrätz „ .	53,90	13
Chrudim „ .	60,99	12
Csaszlau „ .	71,75	14
Tábor „ .	84,17	16

Polit. felosztása. Jan. 1. 1859.	Geogr. □ mföld	Járás.
Morva.		
Brüni kerület . . .	86,45	17
Olmütz „	79,01	17
Neutitschein kerület .	57,92	13
Hradisch „ . .	67,12	12
Znaim „ . .	55,85	9
Iglau „ . .	56,70	8
Silezia	92,52	22
Galliczia.		
1) Krakói Helytart.		
Krakói kerület . . .	22,30	5
Wadovicze kerület . .	70,03	13
Sandec „ . .	72,44	10
Jastó „ . .	57,06	9
Rzeszov „ . .	82,93	11
Tarnov „ . .	69,72	10
Bochnia „ . .	43,49	9
2) Lembergi helyt.		
Lembergi kerület . .	38,03	5
Stry „ . . .	122,09	9
Sambor „ . . .	93,40	11
Sanok „ . . .	88,37	11
Przemysl „ . . .	72,70	9
Zolkivs „ . . .	94,18	10
Zloczow „ . . .	99,55	10
Tarnopol „ . . .	67,16	9
Brzezán „ . . .	77,63	8
Czortkow „ . . .	68,94	9
Stanislau „ . . .	99,05	10
Kolomea „ . . .	83,49	9
Bukovina „ . .	189,56	15
Dalmatia.		
Zára kerület . . .	101,55	10
Spalato „ . . .	94,50	12
Raguza „ . . .	24,81	4
Cattaro „ . . .	11,55	5
Lombárdia		
Milanoi kerület . . .	35,24	14
Como „ . . .	51,52	21
Sandrio „ . . .	59,20	5
Bergamo „ . . .	76,38	16
Lodi „ . . .	21,71	7

Polit. felosztása.	Geogr. □ mföld	Járás.
Páviai kerület . . .	18,97	6
Kremona „ . . .	24,72	8
Brescia „ . . .	61,73	14
Mantua „ . . .	42,68	11
Velencze.		
Velenczei kerület . .	52,83	7
Padua „ . .	39,63	8
Révigo „ . .	20,21	8
Vicenza „ . .	42,92	10
Verona „ . .	51,71	11
Trevizo „ . .	43,92	8
Udine „ . .	119,06	19
Belluno „ . .	58,59	7
Magyarország.		
1) Pest-Budai helytart.		
Pest Pilisvármegye . .	102,63	7
„ Solt „ . .	93,12	6
Fejérvár „ . .	74,71	4
Esztergom „ . .	34,14	3
Borsod „ . .	64,13	5
Heves „ . .	62,73	4
Szolnok „ . .	51,97	3
Csongorád „ . .	60,30	7
Jász és kun kerület . .	90,05	6
2) Soproni helytart.		
Sopronvármegye . . .	60,08	8
Mosony „ . . .	38,46	3
Györ „ . . .	24,21	3
Veszprém „ . . .	76,89	5
Vas „ . . .	91,48	10
Zala „ . . .	74,82	8
Somogy „ . . .	119,32	7
Baranya „ . . .	92,38	7
Tolna „ . . .	67,03	5
3) Posonyi helytart.		
Posonyvármegye . .	60,38	5
Felső-Nyitravármegye .	54,70	6
Alsó „ „ . .	76,67	7
Trencsin „ . .	75,38	8
Árva-Turócz „ . .	58,39	5
Liptó „ . .	41,01	3
Zólyom „ . .	51,37	3
Bars „ . .	44,74	5
Komárom „ . .	41,16	3

Polit. felosztása.	Geogr. □ mföld	Járás.
Hontvármegye . . .	46,41	5
Nógrád „ . .	80,21	7
4) Kassai helytart.		
Abauj-Tornavármegye .	61,54	6
Gömör „ . .	73,28	5
Szepes „ . .	67,15	7
Sáros „ . .	69,16	6
Zemplén „ . .	112,44	10
Ung „ . .	55,18	4
Bereg-Ugocsa „ . .	88,51	7
Máramaros „ . .	189,07	7
5) Nagyváradi helyt.		
Dél Biharvármegye . .	152,39	7
Ésszak „ „ . . .	117,38	5
Szathmár „ . . .	108,41	7
Szabolcs „ . . .	55,18	4
Békes Csanád „ . . .	105,91	7
Arad „ . . .	101,38	6
Vajvodina és a Bánát.		
Temesvári kerület . .	107,84	6
Lugosi „ . .	95,01	4
N.-Becskerek „ . .	124,69	8
Ujbecsei „ . .	84,94	5
Zombori „ . .	132,50	6
Horvát és Tótország.		
Zágrábmegye . . .	108,28	14
Varasd „ . . .	58,52	13
Fiume „ . . .	25,05	6
Pozsega „ . . .	68,97	7
Eszék „ . . .	71,92	6
Erdély.		
Szebenikerület . .	147,98	12
Szászvárosikerület . .	140,90	9
Fejérvári „ . .	75,67	6
Kolozsvári „ . .	91,97	6
Sz.-Somlyói „ . .	72,14	6
Dési „ . .	91,35	8
Beszterczei „ . .	132,95	10
M.-Vásárhelyi „ . .	70,97	6
Udvarhelyi „ . .	143,31	6
Brassói „ . .	135,00	10

Polit. felosztása.		Geogr. □ mföld	Comp.
Katonai végvidék.			
Katonai határszél: Likkáni	Horvát Tót orsz. gen. Com.	48.09	12
Ottocsáni		51,23	12
Ogulini		46.00	12
Szluini		26,14	12
Kreuzi		29.27	12
Szlgyörgyi		37.64	12
I. Banál		25,09	12
II. „		25.09	12
Bródi		25.55	12
Grádiskai		30,32	12
Pétervaradi	Szerb bánáti gener. Comma.	56,46	12
N.-Banáti		191,91	12
O. „			12
Illir „			12
Titeli		16.73	6

	Geogr. □ mföld	Népesség.
A német szövetségi-okmány, (Bundes-akte) 1815 jun. 15 §. szerént a szövetséghez tartozik az ausztriai birodalomból.		
Ausztria heczegség	578,11	2469858
Salzburgi „	130,18	154379
Steyermarki „	407.94	1095078
Karintiai „	188.47	346150
Kraini „	181,47	505886
A Tengerpartból Triest és vidéke, Görczikerület, Istria „	93,15	443045
Tiroli grófság és Woralberg	522,87	925066
Cseh királyság	943,93	4800818
Morva Markgrófság	403.87	1972165
Sléziai herczegség	93,52	497321
Gallicziából Ausvicz és Zátori herczegség	36,75	190423
	3580,26	13682189

1857-ben

Az osztrák-birodalom állam-bevétele és kiadása.

Bevétele:

Rendes bevétel	94770656
Indirect „	152399274
Státusjavak pénzv.	7069570
A törl. felesleg	12939046
Egyéb bevétel	8722314
Rendkivüliek	22394987
Összes bevetel	298295847

Kiadás:

Cs. k. Udvar	9104024
Udvari iroda	38998
Minist. confer.	31944
Birod. tanács, Levélt.	197585
Külügy minister	2078151
Belügy „	29471304
Pénzügy „	27699759
Igazságügy „	15882099
Cultus „	5482418
Keresk. Épit. „	21822844
Hadügy „	101445676
Tengerész „	5444343
Fő-Rendőr „	10527393
Ellenőrség	3673351
Status adós. szükségl.	91786986
Rendkivüliek	16142840
Összes kiadás	340829715
A bevétel	298295847
Deficit	42533868
Státus adosság	2417000000

Hadsereg kiegészitő kerületei.

(Werb-bezirks commandos.)

A birodalom fölvan osztva 64 fő- és 8 önálló kisegitő-kiegészitő kerületre. A gyalogezredek következőleg egészitik ki magukat: 2-ik Erdély, kiegészitő kerül. parancsnokság Fogarason; 5. Magyarország, Munkács; 6. Ujvidék; 12. Komárom; 19. Győr; 25. Beszterczebánya; 29. N.-Becskerek; 31. Szeben; 32. Buda; 33.

Ó-Arad; 34. Kassa; 37. Nagy-Várad; 39. Debreczen; 46. Szeged; 48. Nagy-Kanizsa; 50. Károlyfejérvár; 51. Kolozsvár; 52. Pécs; 53. Zagráb; 60. Eger; 61. Arad; 62. Maros-Vásárhely. A kisegitő-kiegészitő kerületekre vonatkozólag; Lőcséről a 20. gyalogezred, (galicziai); Eperjesről a 40-ik (galicziai); Trencsinből 1 és 3-ik (morvaországi) Liptó sz. Mártonból 25-ik (galicziai); Sopronból 49-ik (alsó-ausztriai); Fiumeből 17-ik (krainai) Varasdról 47-ik (stajerországi). — Vadászzászlóajak csak kevés ujonczot kapnak a magyarkorona-tartományokból. Dsidások kisrészben Horvát- és Tótországból kerülnek. A huszárok mind magyar és erdélyországiak; van 12 ezred; a 2-ik kerül. Erdélyből, a többi Magyarországból. Tüzérek: 2, 4, 7, 8 és 12-ik ezred 11-ik Erdélyből- és Wojwodinából; a tengerparti tüzérezred Ilyriából, Italiából, Magyarországból, Horvát- és Tótországból. Mérnökkari-zászlóaljak: 3-ik Magyar- és Csehországból 4, 5, és 7. Magyar- és Morvaországból. Utászkari zászlóaljak; 1-sö Ausztriából és Magyarországból. 3-ik Magyar-, Erdély- és Csehországból. 4-ik Morva-, Slézia- és Wajvodinából. 5-ik Magyar és Csehországból.

Jan. 1. 1859.

Európa hadereje.

1) Oroszországnak	van	800,000	katon.
2) Ausztriának	„	700,000	„
3) Poroszországnak	„	550,000	„
4) Frankhonnak	„	500,000	„
5) Németszövetség	„	400,000	„
6) Töröknek	„	300,000	„
7) Spanyolországn.	„	200,000	„
8) Swéd és Norvég	„	200,000	„
9) Nápoly	„	100,000	„
10) Swajcz	„	100,000	„
11) Szardinia	50,000		
12) Dánia	30,000		
13) Portugallia	26,000		
14) Modena	29,000	180,000	
15) Toskána	18,000		
16) Pápai állam	16,000		
17) Görögország	9,000		
18) Párma	5,000		
		4,030,000	

Távolság Budapesttől (mértföld).

Aachen	160	Breznó-Bánya	32	Déva	62
Abony	13	Brood	71	Dognacska	60
Ács	14	Batonya	32	Eperjes	39
Adony	5	Baja	26	Ercsin	6
Arad	36	Becse	40	Eger	18
Augsburg	100	Becskerek (nagy)	41	Eszék	38
Vácz	4	Beodra	35	Esztergom	6
Alpár	13	Beszterce	80	Enyed Nagy	73
Aranyos-Megyes	61	Bukarest	119	Érsekújvár	16
Apáthin	36	Babocsa	42	Felegyház	18
Baranyavár	33	Carlovicz	70	Fürstenfeld	37
Bécs	36	Csáktornya	40	Frankfurt a. Main	130
Battaszék	35	Czegléd	12	Fiume	72
Belgrád	48	Constantinápoly	146	Fehértemplom	45
Buccari	68	Csatad	36	Fogaras	80
Brünn	40	Csaba	30	Gönyö	16
Bihar	42	Csongrád	20	Gyöngyös	11
Brassó	95	Csantavér	26	Györ	18
Balassa-Gyarmat	10	Debreczen	35	Grätz	43
Bártfa	46	Devetser	20	Glina	73
Bellovár	42	Dresda	96	Gradiska (uj)	54
Besztercze-Bánya	26	Diakovár	41	Gyula	30

Galgócz	25	Milano	134	Rudnó	40
Hamburg	152	Martonvásár	4	St. Pölten	46
Harsány	24	Mohács	29	Salzburg	81
Hatvan	6	Mosony	22	Szegzárd	22
Holits	39	München	94	Sopron	34
Halas	18	Makó	23	Sternberg	53
Igló	49	Mehádia	62	Szalabér	26
Iglau	56	Moor	11	Szász-Szeben	64
Iharos-Berény	28	Metzenseif	39	Szeged	24
Ipolyság	10	Munkács	25	Székes-Fejérvár	9
Jászberény	8	Mezőhegyes	30	Szombathely	25
Karlsbad	94	Mélykút	26	Sümegh	23
Károlyvár	59	Mitrovitz	55	Szent-Miklós	17
Kassa	35	Nádudvar	29	Sáros-Patak	53
Kecskemét	12	Nagy-Várad	43	Selmecz-Bánya	58
Klagenfurt	61	Nagy-Szombat	24	Szomolnok	42
Körmend	31	Neszmély	9	Szala-Egerszeg	29
Komárom	14	Nürnberg	104	Szatmár	59
Köszeg	35	Nagy-Szeben	77	Sziget (Marmar)	71
Krakó	66	Nyitra	22	Sziszek	52
Karánsebes	50	Odessa	127	Szabadka	26
Károly (Nagy)	45	Olmütz	53	Szerednye	58
Késmárk	40	Oroszvár	74	Siklós	38
Kálló (Nagy)	41	Orsova	64	Szentes	24
Kanizsa (Nagy)	35	Oroszház	26	Temesvár	39
Kopreinitz	34	Öreglak	22	Tolna	19
Körmöcz	15	Oravitza	56	Triest	78
Körös	36	Paks	16	Tokaj	30
Körös-Nagy	14	Palota	12	Trencsén	39
Komlós (tót)	29	Páris	199	Tornallya	50
Keszthely	30	Pécs	34	Tállya	28
Kun Sz.-Miklós	14	Prága	79	Tiszaujlak	45
Kikinda	32	Pétervárad	40	Unghvár	52
Kubin	45	Posonz	26	Vasvár	29
Laybach	75	Pápa	23	Vukovár	45
Lemberg	78	Petrinia	72	Veneczia	88
Lincz	60	Posega	49	Versecz	50
Lipcse	109	Privigye	37	Vágújhely	40
London	218	Pancsova	56	Warasd	39
Lőcse	46	Róma	199	Warschau	106
Lugos	44	Regensburg	91	Weszprém	15
Lemberg	78	Rétság	7	Zürich	114
Léva	17	Rima-Szombat	22	Zágráb	47
Lippa	38	Roznyó	29	Zimony	51
Losoncz	17	Rózsahegy	34	Zombor	34

Kaszálók és kertek Magyarországban.

Kert és kaszáló.	Hold	Holdankénti tiszta jövedelem. ft.	kr.	Összes jövedelem. ft.	kr.
I. Posonyi kerület . .	608303,1004	4	51 5/8	2957016	32
II. Budapesti „ . .	760263, 241	4	15 5/8	3238609	27
III. Soproni „ . .	763079, 851	4	36 6/8	3519963	—
IV. N.-Váradi „ . .	925520, 287	3	13 2/8	2983317	7
V. Kassai „ . .	803177,1485	2	27 6/8	1978332	10
És igy Magyarország 5 kerületében . .	3860334, 668	3	48 1/8	14677238	16

Erdők Magyarországon.

I. Posonyi kerületben .	1738882	19	1	12 1/8	2090826	13
II. Soproni „ .	1520491	1055	1	9 7/8	1770665	33
III. Budapesti „ ,	609661	20	1	18 4/8	779009	58
IV. Kassai „ .	2722641	229 42/48	—	29 6/8	1347366	10
V. N.-Váradi „ .	1157004	1545 6/48	—	45 2/8	878219	3
Összesen .	7748670	1269	—	53 2/8	6872319	4
Bánságban	669117	344%	1	7/8	677990	5
Horvát- és Tótországban m. Tengerpart . . .	1253260	557—	34 2/8	—	715332	25
Magyarországon Erdélyt kivéve összesen . . .	9671048	570%	51 3/8	—	8271509	27

Legelők mennyisége Magyarországon.

I. Posonyi kerület . .	653493	1	37 2/8	1059531	55
II. Soproni „ . .	786512,176	1	35 1/8	1252662	41
III. Budapesti „ . .	1471511,465	1	46 4/8	2610686	24
IV. Kassai „ . .	581549,275	—	27 5/8	267855	41
V. N.-Váradi „ . .	1001397,192	1	43 6/8	1732919	41
Összesen	4494463,1152	1	32 3/8	6923656	22
Bánság	886457,580	2	32 1/8	2247394	9
Horvát O. és m. tengerpart	325888,410	1	26 3/8	469071	58
	5706808,1142	1	41 3/8	9640122	29

(D.)

Répa-czukorgyár az Osztrák birodalomban van:

Csehországban 47, Magyarországban 22, Morvában 29, Siléziában 5, Ausztriában 3, Slavoniában 2, Gallicziában 2, Erdélyben 1, Velenczében 1.

Répa-czukor-gyárak:

az Osztrák birodalom nemolasz részeiben a mult évben 100 czukor-gyár müködött, feldolgozott börülbelöl 7 millió mázsa répát, miböl a magyarországi s erdélyi 20 gyárra esik mintegy $1^1/_2$ millió répa, hetvenezer mázsa czukor — és 300 ezer mázsa gyári maradvány — takarmánynak.

Fonógyárak.

Az ausztriai birodalomban jelenleg 200 gyapotfonógyár van 1,563,928 orsóval: és pedig Alsó Ausztriában 52 gyár 556,880 orsóval, Csehországban 75— 500,70 orsóval, Tiroll és Voralbergben 75— 217,368 orsóval, Magyarországban 1 gyár 2,100 orsóval. — 1843-ban volt 172 fonógyár 988,248 orsóval.

Magyarország kőszéntermelése,

mely 1843—1847-ig állitólagosan véve évenként 440 ezer mázsára ment csak, 1847—1856-ig évenként $3^1/_4$ millio mázsára emelkedett, s igy most 3-or nagyobb mint 1847-ben volt. Hazánk jelenleg egy tizedrészét állitja elö az egész osztrák birodalomban termelt köszénnek, mi fölött országunk területi nagyságát tekintve el kellene szomorodnunk, ha a fenntebb emlitett évenkénti tetemes termelési szaporodásban nem lelnénk biztatást a jövendöre nézve.

A bányászattal Erdélyben 1857-ben 10,755 egyén foglalkozott.

A bányászati vállalatok száma 1323.
Ebböl a kincstáré . . . 135.
A többi magánosoké.
Aruny-ezüst vállalat 1189. Vas-ércz-bánya 80.
Más érczeké 64 van folyamatban.

Az ezen bányászat által igénybe vett földterület 2002 holdat tesz. A bányászati termékek összes értéke 2,239,225 p. frt. s igy minden holdra 118 p. frt. esett.

Mósesfalvi vasbánya.

1858-ban 3668 mázsa nyers vasat } adott,
1344 „ pálcza „ }
mig 1857-ben nyers vas 3442 mázsa volt
és pálcza vas 993 „
Délbihar megyei határokon levő vasbányák 39,484 mázsa nyers vasat, 1500 mázsa öntött és 14,899 mázsa pálcza vasat adtak.

Pénzverde.

1858-dik év végéig a bécsi cs. kir. Pénzverde 2,020 mázsa rezet dolgozott fel. 1 mázsából veretik 14,851 darab új krajczáros — tehát készittetett ezen réz mennyiségből 29,999,020 darab krajczáros,— aztán mégis panaszkodunk, hogy nincs pénz?

Az osztrák nemzeti bank

1858-ban Oct. 4. kihirdettette, hogy a régi ezüst huszas fontját 29 fr. 76 krral váltja bé.— Tehát latja 93 kr.

Gözhajózás, vasút.

Az első gözhajó 1820-ban September 16-kán szeldelte a szöke Duna habjait. A fedezeten állott — a haza nagy fia — gr. Széchényi István.

Az első gözhajó „Hermine“ a Szamoson 1858-ban

Jun. 12-én d. u. 6 órakor érkezett Szathmár alá.

Vasútak megnyitása:

Czegléd-Váradi vonal megnyittatott 1858. Apr. 24-én.
Miskolcz-Debreczeni 1859. „ 24 „
Temesvár-Verseczi 1858. Jul. 28-án.
Aradi vonal . . 1858. Jul. 14-én.
A Temesv.-jasszenov. 1859. Jul. 19-én.

Távirda.

Az első telegramm Amérikából Európába érkezett Ang. 21. 1858. s e szavakból állott: „Dicsöség istennek az égben, s béke a földön a jó akaratu embereknek.

Takarék-Pénztár.

Az osztrák birodalomban van 92. — Magyarhonban 28, Bánátban 2, Erdélyben 2, Horváthországban 1.

Legújabban 26 ily intézet alapitása engedményeztetett, 30-nak felállitása útban van.

A kegyes-rend (Piaristák) Magyarhonban és Erdélyben 28 székházzal birnak, melyben 225 áldozó pap, 26 növendék, 4 ujoncz, 4 laikus lakik. Összesen 263. Iskoláit 5900 tanuló látogatja.

Ügyvédek Magyarországon.

A buda-pesti kerületben van 708 ügyvéd (2308 lélekre egy), a pozsonyiban 338 (4830 lél. egy), a sopronyiban 336 (5272 lél. egy), a kassaiban 215 (6455 lél. egy), a n.-váradiban 273 (5392 lélekre egy).

Juhok száma hazánk különféle vidékein. Szatmár, Sziget vidékén, (Szatmár, Bereg, Ugocsa, Mármaros s Szabolcsmegye felső része) 300,000-re rug körülbelül a juhok száma.— Debreczen Nagy-Várad vidékén (Szabolcsmegye alsó része, Biharmegye, Nagy-Kunság) 500,000. — Arad, Temesvidéken (Arad, Békés, Csanád 's az egész Bánság) 900,000.— Pécs, Szegszárd vidéke, Tolna, Baranya, Somogy (Tolna, Baranya, Somogy s a Bácska) 1,000,000.—Pest, Tata vidéke (Pest, Pilis, Solt, Heves, Szolnok, Csongrád, Esztergom, Fehér megyék, Jászság, Kunság, Hont, Nógrád s Borsod megyék) 1,600,000. —Hát Erdélyben?—

Jansen a **látcsöveket** találta fel 1624.

Flavir Gioja— az **iránytűt** találta fel.

KÜLFÖLDÖN LEVŐ MAGYAROK.

Magyarok külföldön Oláhországban és Moldvában

E honbani szellemi foglalkozások alatt érteném, ha az itteni nyilvános és magán iskolákban, vagy a dúsabb bojárházaknál többen vagy kevesebben a tanitói pályán müködnének. Azonban e téren már mások által megelőztettünk annyira, hogy előleges tudakozódás, tájékozás nélkül átvándorolni, azon szép reményben, hogy itt a legdúsabb tanitóállomásokat lehet találni, nem ajánlom senkinek sem, mert a franczia és oláh nyelvek tudása mellett is nehezen fog boldogulni.

A festészetben képviseli nemzetünket itten kolozsvári Szathmári P. Károly hazánkfia, büszke lehet reá nemzetünk, hogy öt magáénak mondhatja. Érdemét az európai nagyhatalmak úgy is régen elösmerték, mert nincs közöttük egy is, ki öt aranyéremmel vagy más kitüntetéssel meg ne tisztelte volna. Itt pedig ritka a bojárház, melynek falait az ő remekművei ne diszitenék, s bár e téren itt felette sokan foglalkoznak, versenyt vele egy sem haladhat.

Aranymives van kettő-három, más nemzetbeli számtalan.— Az orvosi karban már több hazánkfiával találkozunk, kik régebb vándoroltak át és magoknak tisztes állást vivtak ki. E téren a görög, zsidó és franczia a tulnyomó elem, azért fiatal magyar orvosoknak éppen, mint a tanitóknak, kevés kilátásuk lehet, az oláh és franczia nyelv nélkül pedig éppen semmi.

Bukurest tizenkilencz gyógyszertára tulajdonosai erdélyi szászok, ezekben a magyar gyógyszerész-segédek igen szivesen fogadtatnak, s az illetőkkel előleges értekezés folytán bátran ki is jöhetnek.— A kereskedő pályán nagyon kevés magyar segéd van.

Ezt mondhatni a gazdatiszti osztályról is; a bojárok jószágaikat nagyobbrészint a görögöknek adják ki haszonbérbe. Görög haszonbérlőnek nem kell gazdatiszt.

Mint Bukurestben, úgy más városokban is, legtöbben vannak a magyarok közöl az iparosok: kovács, lakatos, asztalos, timár, szijgyártó sat. Ezek a módosabbak, többen már fekvö-birtokot is vásároltak, de ebben az esetben rajáknak kell lenniök. Évenkint 30—40 huszas adót fizetnek. Ezek az ujabb időkben hivatal utján Erdélyből hozatnak magoknak székely fiakat, kiket mesterségökre betanitanak. Ez igen dicséretes eljárás is, mert ezeket kisded koruktól fogva szoros felügyeletök alatt tartják s igy belölük e honnak hasznos polgárokat nevelnek, midön az ugy nevezett felszabadult legények, kik tulról jönek, miután itt szabadabban mozoghatnak, kevés fáradsággal szép öszveget takarithatnának meg, e helyett selejtes magokviseletével, csak a benn-szülöttek által homlokunkra sütött guny-nevezetre—‚niamcz beciv'=részeges német—adnak alkalmat.

Megemlitem még itt a magyar kömiveseket, kiknek nyáron által valóságos szüretjök van, s nem jöhet annyi át, hogy munkát ne kapjon, csak ne teljesednék be rajtok az a wie gevonnen so zerronnen német közmondás. Fájdalom ilyen a cselédség is. Az itteni éktelen fényüzés magával ragadja öket is, s midön aranynyal térhetnének vissza Erdélybe, e helyett nyomorral s e földet átkozva kénytelenek elhagyni.

Röviden szólva: tanitó, müvész, orvos, sebész, kereskedő-segéd, gazdatiszt, az oláh és franczia nyelvek teljes birása mellett is, nehezen vergödhetik itt élhető állásra, mert—mint mondám—mások által már tulszárnyaltattunk, de az iparosnak szép jövője van.

Csakis a vasút, vagy az útak jó karba állitása lesz képes piaczot nyitni Oláhhonba a székely föld termesztményeinek, készitményeinek, ásványos vizeinek s ha ekkor sem fog élire állni a kereskedésnek, megbocsáthatatlan bünt fog elkövetni önmaga irányában.

KOOS FERENCZ s. k.
bukuresti helv. hit. lelkész.

A lakósok állandó és költözködökre osztályoztatnak.

Oláhországban.

1. Bukurestben	1000	ál.	1000	költ.	=	2000
2. Ploestben	140	„	1000	„	=	1140
3. Kimpiában	43	„	200	„	=	243
4. Tirgovestben	16	„	30	„	=	46
5. Szlenikben	12	„	25	„	=	37
6. Pitestben	52	„	200	„	=	252
7. Rimnikvaltsáv.	13	„	20	„	=	33
8. Krajovában	120	„	200	„	=	320
9. Brailában	13	„	150	„	=	163
10. Kalarasban	6	„	10	„	=	16
Öszves .	1415	ál.	2835	költ.	=	4250

Moldovában.

1. Foksányban	50	„	200	„	=	250
2. Szászkutban	53	„	—	„	=	53
3. Visontában	6	„	—	„	=	6
4. Pojanában	10	„	—	„	=	10
5. Prálában	6	„	—	„	=	6
6. Bakóban	10	„	10	„	=	20
7. Galaczban	10	„	200	„	=	235
Öszves .	170	ál.	410	költ.	=	580

Mind 2 országban 1585 ál. 3545 költ. = 4830

A bukuresti egyházat (boldogult Sükei K. költö és müitész attya) sok küzdelem és fáradozások után alapitá. Ö egy pálczával ment ki Bukurestbe, s halálakor paplakot, templomot és 2000 ftot hagyott egyházának. Áldassék emléke.

Magyarok Amerikában.

1849-ben kivándoroltak.

1. Ujházy, neje, 3 fia és 2 leánya van 10,000 hold földjük. Jova Status Decatur kerületében.

2. Pomusz, Birányi, Kovács v. honvéd tisztek 800 hold birtokkal.

3. Takács volt huszár százados 400 hold birtokkal.

4. Lukács Sándor györi korm. biztos, neje s annya 15,000 hold birtokkal.

5. Beöthy Ödön 6000 hold (Lukács Sándoron túl van még elfoglalni való föld mintegy 5 millió hold.)

6. Rombauer szepesmegyei fiu.

7. Kükümezei Mihály volt sárosmegyei föbiró.

8. Farkas Lajos zempléni.

9. Katona Gábor.
10. Holnholzer Hugó.
11. Gerster utász tiszt, most épitész.
12. Cserépi épitész, a vasárnapi ujságban több kedélyes czikkek irója.
13. Mohor Mihály szijgyártó Ohio statusban Cincinnati városban Bajzel volt magyar középponti vasút mérnök 1200 dollár fizetéssel.

Szepessy Lajos, Udvardy Löventhál, Takács.

Jova statusban az Ujházi féle telepektől 60 mértföldnyire a mississippi folyam partján.

Hirchler Antal aradi keresk. Hange orvos.

Arkansas statusban Szalay József volt ezredes és a két Radnics testvér.

Californiába vannak, Xántus János, Juhoss volt min. osztály főnök.

Newyork mellett Prágay volt ezredes többed magával... Kölber.

Philadelphiában b. Marterspach, Korponay Gábor kassai fiu.

Bethlehenben gr. Volkenstein és Stráhl.

New-Orleansban Punchi, Szegedi, Reményi. sat. sat.

A Schwajczban, Klapka, Perlaky sat.

— Szabó István m.-vásárhelyi hazánkfia mint photográf, nagy hírt vivott ki magának Skótziában, az edinburgi lapok igen dicsérik a kiállitásban közszemléletre kitett képeit. A „Nord Britisch" szerint bajos meghatározni ki igényelheti az első helyet, ő-e, vagy Claudel, avagy Rogger. A lapok különösen azért magasztalják, mert gyöngéd báj ömlik el nőképei arczain.

Argay volt h. kapitány Kmettinél, most fogadós **Rustsukban.** (Törökország).

Helfy Ignác páduai tanár, az olasz lapokban igen szép leveleket közöl a magyar irodalomról, mi az olaszok figyelmét nagymértékben megragadá. Nem lehet eléggé megköszönnünk az ily szolgálatokat, mik irodalmunk érdekében a müvelt külföld előtt történnek.

Szabadi Pál kecskeméti születésü californiai cipész közelebb rokonainak magyar nyelven szerkesztett levelet irt, melyben testvéreit Californiába hivja, hol, mint irja, igyekező munkás ember lehetlen, hogy vagyonra szert ne tegyen. Szabadi maga szinte jól állhat, mert levelében épen nem panaszként hozza föl, hogy egy tüzvész neki 13,200 franknyi kárt okozott.

Egy Londonban lakó, erdélyi hazánkfiának levele fekszik előttünk, melyszerint Szabó Iván, a külföldön elszórt magyarok egyik legderekabbika, közelebbről meghalt Skócziában, a hol egy magyart se becsültek annyira mint őt, a ki remek photographiai képeket csinált, igen kellemes társalgó, s valódi müvelt ember, mindenekfelett pedig hazájának hü fia volt, s nemzetünknek a külföldön a legszebb körökben is becsületére vált. Julius 14-röl még egy levelet irt, mely igy kezdődik: „Kedves barátom! Egészségem helyreállott, hanem korántse vagyok még az a televér fellow (legény), a ki voltam!" E sorok biztos kézzel voltak irva: de egy pár óra mulva azok irója már egy jobb világ lakója volt. Porai ott nyugosznak Skócziában. — Nyugodjanak csendesen!

Követésre méltó nemes tettek és **hazafiui áldozatok.**

Lehetetlen mind azon nemes emberbaráti s hazafiui áldozatokat registrálni, melyeket nemes keblü hazáuk kedves fiai a közügynek s emberiségnek tesznek,— mindazonáltal nem mulathatjuk el — hazánk azon drága gyöngyét (a mennyire tudomásunkra jut) egybegyüjteni, s m. tisztelt olvasóinknak tudomására juttatni, hogy tudhassák meg, kik azok a nemes áldozatkész honfiak, kik a közügyről se szoktak elfelejtkezni, kiket tisztelettel illetendni hazafiui kötelességünk.

Hazafiui tettek s áldozatok.

1) Az 1857-ki erdélyi ipar-tárlaton kiosztott érmek árát M. Gyerő-Monostori gr. Kemény Sámuel úr ő nsga fizette ki.

2) Gróf Nemes Abrahám ő nsga az 1857-ki lóversenykor nyert 500 darab aranyból 44 aranyat az erd. orsz. gazd.

egyletnek,— 40 darabot az 1858-ki lóversenyre, és 5 darabot a szegény betegeket gyógyitó ápoldának ajándékozott.

3) Poroszországban 1857-ben a magyar protestans intézetek javára a Király ő flsge engedelméből tett gyüjtés 6841 tallérra rugott, mely öszveg a bécsi porosz követség útján kézbesittetett is.

4) Báró Bánffy Albert ő nsga az erdélyi tanintézeteknek 1858-ban 3000 p.frtot adományozott.

5) Gróf Mikó Imre ő excja a kolozsvári ev. ref. tanodának 4000 pfrtot, a M. Szigetinek is 4000 pfrt. ajándékozott.

6) Dr. Bene Ferencz végrendeletében 2000 arany alapitványt tett oly czélra, hogy ez öszveg 6% kamatját évenként egy jeles orvos növendék útazási czélra nyerje el.

7) A Jászkun kerület a pesti nemzeti szinháznak felsegélésére 50,000 p.frtot adott 1858-ban.

8) Ugyan e czélra Galanthai Eszterházi Pál herczeg 12,000 pfrtot.

9) A Zilahi ev. ref. tanoda felépitésére Németh István tb. ő mlga 500 pfrt.
Dr. Salamon József iskolai tanácsos 200 pfrt.
A zihahi mükedv. társaság 160 pfrt.

10) A székely udvarhelyi ev. ref. tanodának gróf Haller Ferencz ő nsága évenként 12 darab aranyat, melyből 6 darab a hegedüt, 4 db. a fuvolát és 2 darab a szárnykürtöt legtökéletesben játszó egy-egy tanodai ifjunak adatik évenként ösztönül.

11) Katona József dráma irónknak ércz emlékszobrot készittetett Tomori Anasztáz, mely Züllik Rudolf jeles szobrászunk müve, a pesti zemzeti szinház előterében felállitott.

12) Gróf Karácsonyi Guidó hazánkfia 1858 neve ünnepét igy ünnepelte meg: A muzeumnak adott 2000 pfrtot,
A zenede szavalati tanszékére . . . . . 5000 „
Szinházi nyugd. intézetnek 8000 „
A magyar tud. akadémiának 30,000 „
Öszv. 45,000 pfrt.

13) Fejér Márton tisztelt hazánkfia febr. 7. 1858. a nemzeti szinház alaptőkéje gyarapitására 50 pfrt. adományozott.

14) A pesti szab. kereskedelmi testület a nemzeti szinház 1858-ik évi segélyzésére 600 pftot adományozott.

15) Kisfaludy Károlynak emléket emeltetett Győr városa szeretett főpásztora főtiszt. Ranolder János úr 1857-ben.

16) Debreczen városa 1858-ban az ev. ref. egyház jövedelmei gyarapitására 150 hold földet ajándékozott.

17) A zilahi ev. ref. tanoda könyvtára gyarapitására (mely eddig mintegy 5000 darabot tesz, Hadadi id. báró Wesselényi Ferencz ő nsga 500 pfrtot oly kikötéssel adományozott, miszerint ezen öszveg kamatja, csak is magyar könyvek megszerzésére fordittassék.

18) B. Sina Simon ő mlga, a magyar tud. akadémiának 80 ezer ezüst forintot adományozott, hogy vegyen rajt magának házat, és ne lakjon bérben — mint valami idegen — saját országában.

19) M. Gyerő-Monostori gr. Kemény Sámuel úr ő nsga a Sajó Udvarhelyi ev. ref. egyház kijavitására — a szükséges fát, és 200 pfrtot adományozott.

20) Nemes József úr † Dézsen 1857 april 13-kán végrendeletében következő hazafias hagyományozással örökitette emlékét: 1) A kolozsvári magyar nemzeti szinháznak hagyott 2000 pfrtot; 2) az erdélyi muzeumnak 500 pfrt. és 3) ugyancsak az erdélyi muzeum könyvtárát kéziratgyüjteményével együtt; 4) az erdélyi gazdasági egyletnek Kolozsvártt 1000 p. frtot. Áldás emlékére! „Sárospataki füzeteket“ pedig minden erdélyi ev. ref. tanodának saját költségén járatja, valamint a Gazdasági Lapokat minden birtokába. Tények ezek, melyek semmi magasztalásra nem szorulnak.

A két magyar haza bájló angyalai a tud. akadémia számára, valamint az oláhországi magyar elem gyarapitására gyüjteni kezdettek. — Az eredményt figyelemmel kisérjük. G.

V.

LOVÁSZAT, VADÁSZAT,

MULATSÁGOK, SZORAKOZÁSOK.

I. Lovászat.

II. Vadászat és szórakozások.

* * *

I. LOVÁSZAT.

a) A nemes ló és annak tanitása.
b) Az ugratás non plus ultrája.
c) Lovászati, vadászati — magyar — díszmüvek.
e) Javitott nyereg ráma, kenderhám, legjobb zabola, Siegrist lóvakarója.

A nemes ló

Az ember a teremtés remeke, nem eléglé meg—azt a tejet, melyel — mint csecsemőt—az ő édes annya táplálta... s miután az — tán egy ujabb csemete számára meg vonta töle az élet forrását—a kéj—s gyönyör élvdús nyugvó párnáit!... Az ember,— azon éltető forrást az állatoknál kereste fel....

A legharcziasab nép-dicső őseink, kaczola=ló tejjel éltek az ős időkben, midőn még a kenyeret nem ismerték. Leginkább talált a nyil gyorsaságu ló—büszke szenvedélyeikhez,—s hiszem hogy a legtöbb gondjuk lovaikra volt forditva! Azon nemzet hős fiai—kik nem zárkozának bástyákkal körülvont várak—mögé, nem rejtőzének a rengetegek szikla üregeibe *), hanem kiállának a síkra.... s megtelepedének a tejjel mézzel folyó kanahán földén, mely édes vizü forrásokkal bövelkedik!—...

A szomszédok pedig rettegék vala öket, s csak akkor vala jó napjuk — midőn a hadúr—babérokkal koszoruzva a morfeus mákos mezején legelteté báránykáit!....

— Csuda-e ha őseink lovai világhirüek voltak? mint ők maguk!!!

De ma, midőn a tudomány, — mely lassanként mind beljebb hatól a teremtés szentélyébe,—a lovat is—már müvészete remekévé tévé;—s mi,—kik önhibánk nélkül, más civilizált nemzetekkel—versenyt nem haladhattunk—tölök—elmaradtunk!—

De azért necsüggedjünk! mert szorgalom által helyrepótolhatunk mindent,—csak az örök semmiségbe röppent időt—melyet elszalasztunk — hazánk hátramaradására—azt a mindenható se hozhatja többé vissza!.. Azért előre!—

A ló az egyedüli állat, mely a férfiu—mulató társa,—s méltó büszkesége,—melytől annyit várunk, hogy még gondolatinkat is megértse, akaratunkat hiven telyesitse—szóval: hogy feltétlenül engedelmeskedjék.

Gyermekeink (tölünk) értelmes lényektől születnek, s mégis hány nevelő tanitja öket; sőt még a statusok is,—melyek a szolgáiktól csak feltétlen engedelmességet követelnek, mennyi professzort, rendelnek az állam e kezei kimivelésére....

*) Nem ők irák az LXI. zsoltár 2-ik versét: „Vigy fel engemet kőszálra, Magasságra, Hol bátorságom légyen. Mert te vagy én erős tornyom. Vigasságom, En ellenségim ellen.“— Mert mindegyiknek kebele... egy erős ‚kővár‘ vala.

S a lovat... melytől majdnem hasonló engedelmességet várunk — négy éves koráig—az istenre bizzuk; azután rá ültetünk a hátára sokszor egy csutkót, — mely csak anyiban különbözik a lotól, hogy a füle nem szörös.... s egy pár hét mulva azt követeljük a lótól,— hogy bennünket megértsen, — akaratunkat telyesitse anélkül hogy azt felfogásához képest véle megtértettük volna!—

Tanulni kell mindent! különben mindég azoknak fogunk adózó szolgái lenni kik nálunknál ügyesebbek.

Mi szeretjük hogy lovunk legyen 1. Nagy. 2. Gyors és erős. 3. Jól idomitott.

Vegyük rendre a dolgot s lássuk

1-ör. a nagyságot.

Nézzük rendre mint fejtjük ki mi e tulajdonokat? —

Szeretjük a nagy állatot; erre nézve tudni kell hogy melyik azon pont — midőn ezen czél elömozditására a tudományt is igénybe vehetjük.—

E tanról még fogalmuk sincs gazdatiszteinknek, kiknek nagy fáju kövér kanczája, akkora csikót ellik, mint egy macska. Ugy azon tenyésztőnek sincs fogalma — kinek mértékes sovány kanczája nagy csikót hozván ugyan a világra... s az kifejlett korában a 15 markot jóval tulnemhaladja.—

A nővés ideje az élet különböző szakaiban Ammon szerént a következő: Születése után

1-ső	évben	nő	a csikó	15	hüvelyket
2-ik	„	„	„	5	„
3-ik	„	„	„	3	„
4-ik	„	„	„	$1\frac{1}{2}$	„
5-ik	„	„	„	$\frac{3}{4}$	„

Mily könnyü ezt tudva — fokozni a nővés factorát akkor—midön t. i. az állat legfogékonyabb a nővési fokozás felvételére.....

E s ehez hasonló tárgyat kimeritni egy Naptár hasábjain nem lehet, az ily tárgyak fejtegetése a gazdasági egylet állattenyésztési gyüléseire valók, hol egy szakképzett (?) titkár előadásokat tarthatna az állat tenyésztés magosabb elemeiből.

2-or. A gyorsaság és erő.

E két tulajdont az angol lóban remekül látjuk egyesitve.

A gyorsaságot—az ahoz idomitott alkat,—az erőt pedig - az intensiv tápszerek fokozzák, mely erő s kitartóság — mentől több generatiókon vitetett keresztül tudomány által, s ezáltal állandósitatott, az az vérré változott, annál inkább megy át a vérben a fajra; ezen nemes tüz, s lankadhatlan gyorsaságot, mely a keleti arabs lovat, s az Angliában teremtett angol lovat jellemzi—nevezzük vérnek.—

Ezen tulajdonokat valamint a tudományos angol tenyésztő láng esze a hihetetlenségig fokozta, fokozza, s fokozhatja; úgy a tenyésztői értetlenség azt a 3-ik generátióban anyira devalválhatja, hogy vér frissitésre van szükség,—mely előttem nem dicsösség!

3. Az idomitás.

Ezuttal nevelést és tanitást—egyszerre adom elő rövid vonalokban.— Európa legelső állat szeliditője azt mondja hogy— azoknak, kik a lóval nyers erővel akarnak bánni, fogalmuk sincs azon szépség és gyönyörről, mely a ló finomabb természetének kifejtéséből ered; a durva bánásmód mellett akaratos és gyakran veszélyes szolgává válik, míg az arabnál—kinek gyermekei mellett büszkesége a ló s azt szelid szeretettel kormányozván, egészen szellemibb lény válik abból, s benne gazdája arányában szeretetteljes ragaszkodás fejlik ki.... mely barátjává s társává avatja ötet!.... E hajlam s ragaszkodás teszi azon meglepő jelenetet — hogy az ily nemes állat alatt a gyermekek pajzánkodhatnak s ő szeretettel nézi öket—midön pedig nyugodni feküdt, a nyaka párnaul szolgál kis barátjainak... sőt mintegy gondos anya ügy őrzi ez gazdabarátját, s gyermekeit.—

Legnagyobb élveim egyike — midőn azon árkádiai időkre gondolok, midőn G. S. M. magyarhoni jószágain, az angol ló fajnál, Erdélyben pedig a nagy lótenyésztő s orvos gr. Teleki Ferencz ő nsga, jeles arabs ménesénél (a szives leereszkedő gróf kegyéből) sokszor napokat tölték.—

Ez utóbbi lótenyésztésnél a szeliditést—hihetetlen fokra kifejtve gyönyörrel szemléltem.

Miután elismert idomári elv az: ‚hogy

a ló engedelmes—csak okosan tudjuk véle megértetni akaratunkat... s ebből kifolyólag" ha a ló nem engedelmes annak maga az ember az oka.— A ló tehát mindent megtesz, amit teljesen megért a nélkül hogy ellen szegülne. Ha valamitől megijedt — csendesen mellé kell vezetni, miután megszagolta, s látja hogy nem bántja — megbarátkozik vele.—

Nézzük rendre a különböző bánás módokat.

a) A csikót a legelőről haza vinni, s bárhova vezetni.—

Azt felse teszem hogy csikó korától fogva kötőfékhez ne szoktattuk volna öket — miután a kötőféket fejébe huztuk, egy jámbor kitanult ló mellett elvezethetjük ötet bárhova is.

(A lovat bárhová elvezetni).

Ha menni nem akarna eleinte valaki hátulról légyen segitségül. Véle útközben szépen kell bánni, igy vinni lehet akármerre.

A kötőfék melyet tanitáskor használunk —mindég börből légyen, mert azt 1-ör oly könnyen elnemtépi, 2-or ha rángatja is — a lovat megnemsérti. 3-or légyen a szára jó erős, hogy a csikó elne szakaszthassa, mert ha egyszer elszakasztotta, nem fogunk többé oly könnyen bánni vele.

b) A zabola mindég elegendő nagy mentől finomabbra simitott légyen hogy

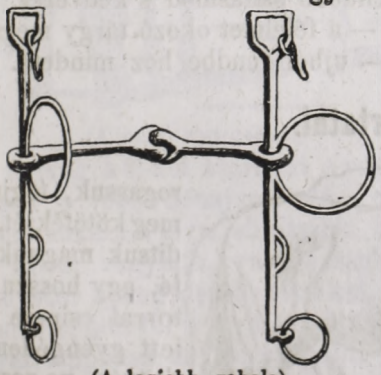

(A legjobb zabola).

a ló száját ne sértse; midőn a kötőfékbe alkalmaztuk—fékszár nélkül futni kell hagyni a lovat—míg meg szokja, s csak azután a fékszárakat alkalmazni.

Midőn a zabolát türi, azután fel is nyergelhető.

A ló magára miként áll meg?

Miután a lovat arra szoktattuk, hogy járjon utánnunk, állitsuk az istálló- vagy fedett lovagda közepére, czirógassuk a

(A ló magára megáll.)

fejét, s innen hátrafelé. — Ha mozdul, suhintsunk reá az ostorral s vigyük arra a helyre, hol először állott.. — Ha áll, simogassuk meg mint azelőtt, s folytassuk ezt a leczkét, mig körül nem járhat-

juk a nélkül, hogy moczanna. Mindég sebesebb léptekkel járván körül, mindég nagyobb kört csinálva; ha mozdul, rá kell huzni, s visszavinni első helyére. Jó még a helyet is valami jellel megjegyezni, mert a ló ezt is bétanulja*)... Ha állva marad, gyakran czirogassuk. Egy ponton sokáig állva nem hagyván hivogassuk, más ponton ismét meg kell állitani, — olykor mehetünk tovább is — s hivjuk utánnunk .... s felénk — valamit p. o. nádmézet nyujtván nékie, ha engedelmeskedett, megbüntetvén ha akaratunkat nem teljesitette. Azután állitsuk más pontra, s úgy bánjunk vele mint előbb — A lovat $^1/_2$ óránál tovább soha se szabad idomitani.

„Ha akaratunkat telyesitette, megjutalmazni, s ha hibázott akkor megbüntetni.“

* * *

(A büntetés, az életben soha se marad el bármely kis hibáért — a hüség és szorgalom ritkán jutalmaztatik (arról azt mondjuk: hogy kötelesség). — Csuda-e, ha maholnap a hüség és szorgalom, csak az üvegházakban fog tenyészni!!!)

A kötőfék feltevése.

(A kötőfék feltevése.)

A lóhoz mielőtt közelednénk, előbb mindég szeliden kell őt nevénél fogva megszólitani, azután szépen nyájasan megsimogatni, a baloldal lapoczkájától kissé hátra állván, a kötőféknek csak azon részét tartván, mely a nyakon keresztül megy, ha a nyakát mindkét kezünkkel körülfogtuk, felénk forditva marad a feje, s a kötőféket rátehetjük.

Készen tartván magunknál egy hosszu vékony kötelkét, melyet a kötőfékhez hurkolunk, melylyel megjártathatjuk az egész fedett lovagda, csür- vagy istálló hosszában, a nélkül hogy kezünkből kieresztenök. — Nehány pillanat mulva már kötőfékkel is lehet megjártatni. Ha valamitől megijedne, ne rángassuk, banem szeliden bánjunk vele, s ne egyenesen, hanem oldalvást mozditsuk, úgy szépen fog elindulni. Vigyázni kell, hogy idegen ember ne közeledjék, mert ha a lovunk megijed — vége van az engedelmességnek, s ha ez mégis megtörténnék, a legszelidebb bánásmód s kedvezés, czirogatás — a félelmet okozó tárgy megszagolása — ujból rendbe hoz mindent.

A lovat utánunk jártatni.

Tanmódja egyszerü. Legelőbb is bévezetjük egy istálóba vagy lovagdába, honnan ki nem jöhet. Menjunk hozzá — czirogassuk, fogjuk meg kötőfékjét, forditsuk magunk felé, egy hosszu ostorral csipeje fellett gyengéden érintvén, ve-zessük az egész istállón végig, mig vezetjük hozzá kell szólani szilárd hangon:

(A ló utánunk miként járjon.)

*) (Somodori jegyzeteimből) Müller úr idomár módja, a Rareyvel egybehasonlitva.

„Jer... Tüzes, vagy Betyár.“ Valahányszor fordulunk az ostorral kell érinteni, hogy mellénk közzel jöjön, azután meg kell simogatni. Ha megáll s elfordul — meg kell vágni keményebben a hátulsó lábát, s igy ismét felénk forditja fejét, melyet mindég meg kell czirogatni.

Ha az istállóban sikerült e mód — a szabadban is próbálhatjuk, mint a kutya fog bennünket követni.

A csikó nyergelése.

Rarey a lószeliditési titkában azt mondja, hogy bár ki is, a ki ez elméletet ismeri, a legszilajabb csikót is felnyergelheti. — Azt mondja, hogy legelőször is mindegyik kengyelszijon egy laza hurkot kell kötni, hogy ezáltal rövidebb legyen, s hogy ide s tova ne vetödjék, s a ló oldalát ne verje. Azután hajtsuk egymás-

(A csikó nyergelése.)

ra a nyereg két-két szárnyát s vegyük a nyerget a jobb hónajunk alá, nehogy közeledtünkkel a lovat elriasszük. Ha már elég közel vagyunk, vakargassuk meg nehányszor gyöngéden kezeinkkel, s igen lassan emeljük fel a nyerget hogy lássa, orrával tappintsa és megszagolja.

Erre lebotsátjuk a nyereg szárnyait, végig huzzuk szörmentiben a ló nyakán, hogy neszét hallja, a mint érzi, hogy éri, csúsztassuk hátrább, végre a lapoezkáján át oda, z hová kell a hátára. Most rázzuk egy kissé a nyereg szárnyait, nehány pillanat mulva — tetszés szerint mozgathatjuk a nyerget, levehetjök és fel is tehetjük.

Ha istállós volt a megnyergelendő csikó, akkor tanácsos előre a nyereggel megbarátkoztatni, még pedig a zabos váluja mellé kell tenni, ott ha egyszer megszagolta, többé nem is ügyelendi.

Ha a nyerget szenvedi, azután lassan meg lehet szoritani. Ha azelött istállóban nevekedett a csikó s pokrócz volt a hátán, melyet lekötővel rászoritottönk a hátára, ebből se sokat fog csinálni. Azután kissé vezetgetvén, ismét meg lehet szoritani satb.

Később kantárszárral vezetgessük — mikor meghuzzuk, megállitsuk, s a kantárt rögtön megeresszük. Ha rálülünk, istállóban vagy csürben tegyük, a lóval egyedül legyünk, egy óra alatt többet tanul, mint a régi divat szerint hónapok alatt tanulhatott.

A lovat hámba szoktatni.

A legelső teendönk, a lovat istállóba vinni, ha pedig már kötőfeken lett volna, úgy a hámokat mellé kell akasztani, ott meghorkolja s nehány nap mulva megbarátkozik vele, akkor könnyü reá tenni, úgy a mint a nyereg feltevésénél gyakoroltunk.

(A ló hámba szoktatása.)

Ha pedig már régi ló volna s a hámok iránt ellenszenvvel viseltetnék, úgy legjobb az első bal lábát farkas gúzsba tenni, — akkor engedelmeskedik, mint a bárány. Azután a mint czen ábrán látható — egyedül — tanitani.

A csökönyös lóról.

(A csökönyös ló.)

Ha a ló nem akar húzni, vagy megveti magát... az ember ne légyen indulatosabb hanem okosabb, higadtabb a lónál, melyben a jó akarat megvan, de minthogy szólani nem tud, nem tudja megmondani, hogy valami baj van, a mit az embernek nem indulattal, hanem csendes phlegmával kell igazitani. Veregessük meg szeliden, s ha mindjárt nem is érti, hogy mit tegyen, legalább nem fog ugrani, bé kell várni tehát mig a ló izgatottsága lecsilapodik, ekkor szólitsuk az állatot s mozditsuk jobbra vagy balra,— úgy könynyebben segithetünk magunkon, legjobb ha segitség van kéznél a szekeret hátulról megtaszitani, ekkor is csendesen kell utunkat folytatni, mig lovaink az izgatottságból magukhoz nem tértek. Az oly csökönyös lovat, mely magától megáll, egy jó huzó ló mellé kell fogni. A két lovat úgy állitván, hogy induláskor teher ne nyomja öket; ha látjuk, hogy meg akar állani, állitsuk meg mi, hogy szokjék hozzá a parancsszóra megállani, hagyjuk egy kissé pihenni, s azután inditsuk meg.— Bármely ló szép bánásmód által akaratunknak engedni fog.

A ló lefektetése.

Rarey úr azt mondja, hogy ha a lóval meg tugjuk értetni akaratunkat, ö szótfogad. Csak az a baj, hogy nem tudunk a nyelvén. Legjobb az én praxisom. Csikó korában, a mig könnyen birunk vele megtanitjuk, s azután nagy korában is engedelmeskedik. 1847-ben Gernyeszegen létemben volt egy Róza nevü sárga csikóm, — apja volt Tayár, gr. Teleki Ferencz ö nsága originalis arabs ménlova, annya egy sokvér kancza, gróf T. D. ö nagysága méneséből. Jó szó fogadó volt, a zseb kendöt elhozta, letérdelt, lefeküdt, mindent comandó szóra, — 4 éves korában H. V. százados vette meg 50 aranyon.

(A ló lefektetés.)

A másik módja — ha csatot teszünk lábára s kötéllel összehuzzuk. Azonban a vén ló tanitása mindég problematikus dolog marad; itt is áll az a német köz mondás:

„A mit Jancsi nem tanult meg,
János soha se fogja megtanulni.“

Grófi Sándor Mór átugratja egy fuvaros három lovát.

AZ UGRATAS non plus ultrája.

Gr. **Sándor Mór** ő méltósága átugrat egy fuvaros szekerest 3 lovával.

* * *

Miután éltem egy bánatos szakában szerencsés voltam — Ő méltósága élvdús körébe juthatni, s napontai csudálója lehettem azon megedzett férfias bátorságnak és szakértő tudománynak, melylyel ő méltósága lovászatát kezeli, kezelteti. Ha valaki keleti tüzvérü szép büszke lovat, ura akaratjához tökéletesen simulót akar látni, menjen el — ő méltósága — Bajnai nradalmába, és nézze meg azt a ménest, melynek eszméjét csak egy gr. Sándor Mór bátor esze, kitartó ügyszeretete valósithatta! A csikó már szopós korától fogva délczeg gyors iramu szarvasokkal, kisfejü és vékony lábszáru, karcsu özikékkel — legelész egy tündér szépségü vadaskertben, hogy a mi a vadakban elevenség, ügyesség van, elsajátitsa! Utóbb gondját arra forditja, hogy szoktattassék a csikó szopós korától fogva későbbi szerepére nyerjen oly kitartást eröben, minőt akkora mérvben csak ő méltósága jeles lovaiban találhatunk.

Szerencsésnek tartva magamat, ha időnként mind azon jeles lovakról valamit közölhetek, valamint azoknak páratlan magyar szivességü bátor urok kalandjai elme élésével, melyek a legbátrabb lovagot tükrözik elénk, olvasóimnak kedveskedhetek.

Uj mód a lovak életkora megtudhatására.

Monfort „Kosmosa“ szerint, ha a ló elérte a 8-ik évet, alsó szembőrének felső szélén ráncz képződik, melyhez minden évben új járul, s mivel éppen a 8-dik éven túl nehéz a fogak szerint tökéletesen meghatározni a lovak életkorát; ezen fölfedezés igen fontos a lóvevőkre nézve.

Javitott nyereg-ráma

Feltalálója Thovex Comte Párisban.

Kender hám.

Mint legujabb fölfedezést közlik az ámerikai lapok, hogy sikerült nékiek kenderből tökéletes hámokhoz való szijakat előállitaul, sőt még valamivel többre becsülik a börből készülteknél.

Están bá is jobbszereti a kender hámot, mert azt mondja: hogy a pócz egerek se eszik meg, se az eső, se a nap nem árt neki, kenni se kell!

„Ha megázik, megszárad.“

„Siegrist“ új lóvakarója

formájára nézve egészen eltér az eddigiektől, ugyyanis kefe idomu, s e tulajdonságánál fogva a lótest bármely hajlását is kényelmesen lehet vele megtakaritani.

E két képet Geibel Armin úr szivességéből közölhetém. E két jelenet Geibel Ármin úr által szinezett nyomatban kiadott következő disz-müvek képei után készült

1) Gróf **Andrásy Manó** útazása kelet indiában, számtalan finom szines nyomatu disz-képekkel, Geibei Árnim diszkiadása. Ára 40 fr.

2) Báró **Prónay**, Vázolatok a magyar nép életéből, Barabás első rangu festészünk remek ecsetje után — számtalan szinezett diszképekkel. Geibel Armin diszkiadása. Ára 32 frt.

3) **Vadász Album.** — Magyar vadász kalandok gyéjteménye sok szinezett nagy képekkel — Geibel Ármin disz kiadása. Ára 45 frt.

* * *

E jeles müveket, melyek bármely finom izlést is kielégithetnek — ajánlani alig szükséges. Fő uraink büszkék lehetnek reá, hogy hazánk müizlése oda érett, miszerint oly disz-müveket állit elő, melyben — hazánk elökelő fiait — a külföld is csak tisztelni tanulja.

Adjon isten ily jeles müveknek mentől nagyobb pártoló közönséget!!

A hámos ló tanitás maximuma.

Gróf Sándor Mór ő méltósága a budai várból a régi hajóhidhoz levivő 80 meredek gránit-lépcsőkön szerencsésen leereszkedett.

Már az ilyen merész nép!
Bizton, bátran minden vészszel szembe lép!

VÖRÖSMARTI Fóti dalából.

II. A VADÁSZ ÉS VADÁSZAT.

a) A vadászat nemes időtöltés.
b) Vadász kalandok: (Székely Ádámtól).
1. Kör-vadászat.
2. Nádi „
3. Oz.
4) Medve kaland.
5. Medve és Vadkan.
6. Vadkan és Medve.
7. Farkas Paripa.
8. Az urfi és a kotlostyúk.
9. A Pele.
10. A halászat.
c) Az Európa hirü ozorai vadászat 1812 (Vas Gerebentöl).
d) Vadász Napló.
e) Havasi kalandok (Szentkirállyi Gábortól)
1. A székely havasok.
2. Az öreg székely kalandjai.
f) Theoria és praxis (Girókutitól).

A vadászat költészete.

A vadászat ős időktől fogva kedvelt időtöltése volt; daliás apáinknak. A bájoló természet rengetegeiben (daliás férfiak) egymással fesztelenül társalogva igazitják néha ezrek éltet koczkáztató, — vagy milliók jövöjét boldogitó országos dolgaikat.

A vadászélet a kalandok summáriuma. „A havasi nagy vadász, és a tengerész veszteljes napjai folytonos remény és megcsalatás közt telnek. A nagyszerü jelenetekre felhevül képzelödése, párosul a kisszerü ész kinövésével — a babonával, mig végre ezek együtt sajátságos költészetet kerekitenek ki; ami rendre hozzá csontosul, vérré válik; s utóbb még imádkozni sem tud költészet nélkül.

A nagyszerü és rendkivüli eseményekre felizgatott képzelödés felcsigázódik, a káprázó szemek elött — képzelt jelenetek vorulnak el, — később az az ily visiók és száraz valóság közt az ábrándos ember nembirja az igazság határvonalát eltalálni, mert képzelödése tiszta igazságnak és ép ő véle történtnek hiszi azt; s utóbb ugyis adja elé.“ V. V.

Ezért érdekesek a vadászati elbeszélések és adomák.... melyek ha némelykor a hihetetlenség határaihoz közel is járogatnak..., belölök a kedélyes humor ritkán szokott hiányozni.

Azért m. tisztelt olvasóinknak, néhány vadász kalandal kedveskedünk.

A Vadászkalandok

közli SZÉKELY ÁDÁM.

(Prolog.)

— Ha rozsdás fegyveremmel az erdők mélyében, elandalodok várom a kopók összeharangozását, vagy a bérczen gugyolok serény vérü agaraimmal, ugy képzelem mintha az üldözött vadak ellen háborut folytatnék. Fölverik azokat a szagláló kopok nyugalmas tanyájukból: ez a rohamra bocsátott gyalog szeres; a tüzéreket képezi, a figyelő vadászok, s ha el-nem ejtik a megriasztoltat, üldözöbe veszi azt a lovasság, azok a gyors agarak. Hajh rá! hajh! hajh! hangzik a vezényszó, s ott vérzik az üldözők talpa alatt, az életét futás által menti ohajtó jámbor állat — azért hogy miért született.

I. A körvadászat.

Nincs köztünk oly gyönyörködtető vadászat, mint a kör- és nádivadászat. A körvadászat sikságon gyakorolható: módja ez: beásnak bizonyós tér közepébe egy lobogót alá gyül a puskások csoportja, s a lobogótól nehány ezer lépésre a hajtók által jó darab kör békerekitetik. Megrivall, a kürt, vad lárma keletkezik, mintha csatazaj zugná be a határt. A fegyveresek különböző irányban oda hagyják a lobogót, szembejönnek a kiáltozó hajtók.

Kiugrik az első nyul! Rákurjant a ki látja: Ni a nyul!! hajh! hajh! felpattan a másik, a harmadik, s a huszadik, és fntnak a vad lármától üzetve előre... mig találkoznak a megrémült állatok a kört mindig szükebbre gyürüző hajtók közt a kibontakozó fegyveresek töltésével. Piff! paff!! vérben gázolnak az oltalmatlan állatok. —

Több dolgot ad a sásban leskedő róka, mely természeti ösztönből nem oly bor, mint a jámbor, nyul, s inkább keresztültöri a lármás kört, mint sem a fegyveresek felé rohanjon. Tüzbe hozza nem sokára a zsákmány, a szenvedély a hajtokat és fegyvereseket; a kör mind jobban szükül, a fegyverek ropognak, a hulla szaporodik. Már a fegyveresek is kezdnek kiábálni, a hajtók bottal hajigálnak a megbodult vállaira, mig végre lelödözik a közbe fogott térség lakoit, ha csakugyan közölök vagy egy elszánt a hajtókon keresztül futás által nem mentette meg életét. Bevégződvén a hajtás, kezdödik a hullák öszvehordása, és azok mortigráphiája, mert még oly nyúl, vagy roka a széles mágyar földön nem lelte fegyver által halálát, hogy annak halál történeti leirata elneszónokoltatott volna. Hány ezer harczos bukik porba a csatamezön! hány rongyos ember hal meg penészes szalmán! Szomszédja se látogatta meg, annálkevésbé emlegettetik. De a legkissebh nyúl-süldönek kilépése, jobbra balra ugrása, a roppanásra lett elbukása, vagy a „szellö“ „fecske“ által légbe történt hajitása mind oly jelenetek, hogy évek mulva se feledjük el. Ez a körvadászat dusabb eredményü, mint az erdei: néha 150—200 nyullal fizet; de csak uraknak való, mert sok hajtót igényel.

II. A nádi erdei és bagolyal vadászat.

a) A nádi vadászat elöbb becsülendö, apró vadra, az erdeinél: nem anyira fárasztó, s a vadász élvének megfelel, mert szemmel kisérheti a czélba fogott vadat, s szenvedélye rebeg a percz villanása alatt; midön a fegyver dördült kezében, megszünt lélekzeni a futtában széllel versenyző vad. Ha szalaszt, ott az ormon hasal az agarász, rángatják kezében a szenvedélyes agarak a pórázt, s látja mint csipik el a megugrasztottat ott a borozdák alatt. A nádi vadászaton hamar történik, a minek történni kell: a vad — kivevén valamely fegyver, vagy agarak által, már megijesztgetett vén rókát — már az első hajtáson talpon van, s fut, mint eszeveszett egyenesen a jó állást foglalt fegyveresre, vagy agarászra.

b) Az erdei vadászatban, a kopokkali hajtás az első. Azon öszveharangozása azoknak a különböző hangoknak! azaz inger! az a sóvár vágy, a mi a vadász keblét dagasztja, az a szuszanás nélküli figyelés!... Oh az leirhatatlan. A szerelmes nem tud oly forró vággyal, oly ringó képpel elmerülni eszményképe szemeibe, sem a korhely részeges a tele póhárba mint a vadász, midön a „jó izü“ hajtás állásához kozelit.. Már áll!... már fel a fegyvert!... már czéloz... és drr!... a Czélba vett állat elbukott. Itt a percz: azért fárad a vadász.

c) Ismerek egy nyugalmas vadászatot, mely a ragadozó madarak ellen kedvtelésből folytattatik. A vadász kikeres egy az erdőtől távol álló élőfát, s közelében a földbe gödröt ás, a melyből hurubát készit, ennek oldalán az élőfa felé rést nyit. Mind ez megtörténvén, illő távolságra a hurubától, egy horgas botot a földbe felüt, arra, a magával hozótt baglyot (ennek hon természetesen lenni kell) — felülteti, aztán beül a hurubába, elöveszi a hirlapot, s olvas. Nemsokára hallja, hogy a bagoly csőrével csattog, ami jele annak, hogy a héja vagy vércse megérkezett, s szokása szerint — mielött az élőfára telepednék — az éjj maradarának szépségét megbámulandó, öt körül repkedi. De a bagoly csak csörével kapsog, s a bátortalanok nem elég merészek öt megtollászni, hanem szép csendesen az élőfára szállnak, onnan nézvén fél szemre, a magát állásába viszahelyzett csoda-állatot. A vadász leteszi az olvasmányt, kinyujtja a résen fegyverét... Zsápp! mint egy telt tarisnya, földön hever a tyúk pásztor. Néha falka vadgalambot is lőhetni. A megszokott bagoly föl se veszi a durranást: legfölyebb egy lapossat pillant.

Ezen vadászat akarhol gyakoroiható, ha sok ragadozó madár tanyázik.

Vadász kalandok.

Ezek most az egyszer nem rettenete-

sek, nem oroszlányokkal, bölély s tigrisekkel, s nem is elefántokkal történtek.

III. Az öz vadász kalandja.

V...gon sok öz tartozkodott, s a helybeli román lelkész nagy örömét találta azok fogyasztásában. Egyszer 50 öl magas szikla tetején eszrevesz egy legelésző özet, térdre ereszkedik, céloz-céloz... s az otromba nagy puska a golyót a vad öldalába üti, a mely azonnal hengeregni kezd lefelé a szikla darabos bordáin. A lelkész a zsákmányt a hátán képzeli... Csodák csodája! az alyban az 50 öl mélységben, felpattan a gyepről a fürge vad, s maig se találkozott többé a jámbor lelkésszel. Valahányszor elbeszélte az esetet az öreg, mindig hozza mellékelte ezen toldalékot: azért nem tört oldala az öznek, hogy ördöge volt, s még köpködött utána, ami annyit tesz: phiyh! ördög távozz töllem!

IV. Medve kaland.

Ugyan ezen öreget egyszer medve lesbe csalták. Ő a havasi tanyák egyikén egy széna boglyára mászott. Várt, sokáig várt. Megirtozott végre látván a maezkót bozontos bundájában, a boglyától nem mesze egy széna fók körül szaglálni.. Löjje! ne löjje?! szörnyen félt. Elsüti végre a puskát, közel volt a fiok: a fojtás belefurodhatott. Megvan! gondolta magában, még se mert leszálani. A medve nem mozdul; de igen ám a fiok, mellyet — összetévesztvén ijedtében — medve helyett meglőtt. Szerencséjére hamar lobot vetett a fiok, s mielőtt a medve tájékozhatta magát, már lángolt, különben alkalmasint az öreg fizetett volna — bőrével.

V. Medve és Vadkan.

Egy kömüves M...y nevü a havas alá vitetett hogy ott épületet vállaljan fel. Városi ember lévén, ohajtotta a falusi levegőt, erdei szellőt, a hegyi forrásokat, a havasba egy kirándulást kisérlett. Mondták neki a pásztorkodók, hogy a vad disznó medve szokott tartozkodni. M...y kimászott egy oromra, s onnan a völgyben fetrengő tócsát megis látta: leereszkedik, a tócsát a fák tele hullatták száraz lapival. A parton egy százados fa rohadozott. Lesbe áll, háta megé M.. Előáll csak hamar egy termetes vadkocza, s egyenesen az iszapba tehenkedik. A „Szonntags Jäger" ily állatot soha sem látott, s elhagyta bátorsága: már csak arról gondolkozott, hogy hon nő, és gyermekek vannak.... mikép tegyemagát látatlaná; a fegyvert elfeledte. Most jön a java! Az avaron Zörejt halt, s hát egy jó forma medve — nyárban is lompos bundával — a tópart jára áll szembe a koczával, melybe belé is kapczáskodott. M.. kalapja nem akart a fején maradni. A két vad ölbe kapott, M.. a föld alá búttvolna, ne hogy a birkozók öt valamiképp megpillantván, törvénybirónak előrántsák. Kénytelen volt a két erős ellenség véres tusáját végig nézni: a böre a hátán mindannyiszór borsodzott, valahányszor a paraszt medve, durva körmeivel végigsimitotta a kocza hátán a burnuszt; s mintha az ő húsába vágtavolna körmét, markával mindig azon helyre kapott a hol a kocza fényes agyarával a medve bundáját, vagy nagyrágát szabdalta. Jó fél órai küzdés után, a csatatért a medve meggyalázva oda hagyta, a kocza meg heverte mágát az iszapban, s más úton elballagott. M... alig tudott haza jönni. Hittuk azután is vadászatra, csak a fejét rázta: soha se tudták többé kikapni.

VI. A vadkan és medve.

G.. ny vidékén a vad sertés sok kárt tett. Egy ifju egyszer lesbe ált, s okosan fára mászott. Előtör egy kan, kedvére kezdi rontani a kóróról a tengeri csöket. Puff! rádurran a mindennemü gyilkoló peszlekkel (posta) töltött fegyver: a kan keserves sebet kapott; de vitte. Alig ért az erdőbe, midőn az ifju vad orditást halt, mintha bika bögne. Utsza neki haza szalad. Másnap a háztáj a hely szinére megy fölveszik a véres nyomot... hát! az erdőszélben egy felhasitott medve hulla hever. Hihető, ez is a törökbuzásba indult, de a fájdalom miatt kétségbeesett kannal találkozván, az öt ingerültségében felhasitotta.

Ugyan csak a kan se vitte messze: ott hevert megaludt vérében.

VII. A farkas paripa.

G. S. farkas-vadászatra ment: a farkas rábukkant. G.-lő, az ordas elbukik. Nósza! rajta! teljes elragadással, s hogy a fetrengő ne mozdulhasson, rá hasal. A szokatlan terhet érezvén a kábultságából józanodó farkas, vesd el magad! fut a merre szeme viszi. G. S. a hátán: Tolvaj! Jánosi! tolvaj Jánosi! — Kiábált a nem messze álló komájához. A koma csak hallgatott, nézte a különös lovagot: Komám! szedte vette! visz a farkas! jer segits! — Már az más! de én nem vagyok „tolvaj Jánosi.“ Nó hát megállj! ne sarkantyuzd annyira lovadat! A sértett vad ügetett, de J. csakugyan elébekerülvén mongolétáját annak torkába nyujtotta, s hosszában végiglött rajta. G. S. kinja szörnyü volt mig lóvagolt is, s még az operatio megtörtént is. Elmondhatta, mint Maz eppa: „átkozott a tan mely engem lóvagolni tanita.“

VIII. A kotlostyuk s az urfi.

V. J. lesből rókát akart lőni, s hogy magához csalogathassa, anyja kotlóját elvitte, melyet nem messze egy bokorhoz madzagolt. Közelit a róka koma, eszreveszi a kotló megreppen, a madzag elszakad, s repül a merre a holdvilágon lehetett. Éppen az erdő mellett leesett: a róka odáig kisérte, s onnan elfogta. Más nap a vén asszony a görényt szidta, a fiu okosan — hallgatott.

IX. A Pele.

Hogy fogják a pelét? Ezen csinos kis állat — mely tisztaságban fajtestvérével a mokussal vetekedik, a mely nemcsak a római asztalokon divatozott, hanem a sziralyok előtt is kedves eledel — élelmezi magát makkal, dió, s magyaroval, kiválolag a gyertyán maggal. A nyarat fák odvában tölti, mintha nyári kastélyba vonulna, a telet a föld alatt csoportoson. Székely atyánk fiai ezen téli szállást felkutatják, s a betakarodás utó estvéjén — mikor, még egyszer magát mindenik kinyargalandó, szétkoszál — u. m. october 26-án éjjelre 2, 3, egyén a barlanghoz megy, annak szük nyilását befojtják, tüzet élesztenek melléje, s mintegy 6—8 lépésre egy sima pálczát a földbe ásnak. Jönnek majd a pelék, s meglátván e tüzet, ijedtökben az első fára másznak: e pedig a felásott pálcza, arról aztán a lesbenálló vadász egy más pálczával egyenként leveri őket. Zsiros sákmány: egy éjjen százat is befognak, s a már tökéletesen kihizottnak húsával hon a fürge menyecske izletes káposztát készit.

X. A halászat.

A legveszedelmesebb halásztot, mely még a maszlagozást is felyül mulja, láttam Biharmegyében, hogy a havasi patakokba 2—3 kosár meszet belevegyitnek a mely ott felvegyülvén, minden a folyamban létező élő állatot megfojt, a mig ereje tart a mi pedig $^1/_4$ mértföld távólságra is viszi. Mig a vizi kigyó is kisuvad üregéből. Nem tudom elvan e tiltva?

A Harcsa falánksága. S...pon a Marosból egy derék hartsát háloztunk ki, s kádba tették: mozdulatlan hevert; már elitélték, hogy hulla. Idő mulva valami fehér folyadékot bocsátott ki a mit követett m. e. 6—8 kupa apró hal. Megszabaditván magát a harcsa ezen tehertől, virganczságát rögtön viszanyerte. Képzelem, mint bámult szük határán, ez a marosi farkas!

Az 1812-ki európai hirü ozorai vadászat. *)

I.

Nem rég volt, midőn nagyuraink róka vadászatra Angliába mentek, ez még

*) E kedélyes elbeszélés Vas Gereben jeles irónk „Multak emlékei“ czimü müvéből van véve. A mü az iró tulajdona. Megjelent belőle 2

meg járt volna, mert ott csak tanulhattak is valamit, hanem a szép huszasokat, tallérokat és aranyokat is ott hagyták cserébe.... ez már nem járta meg!

Ma hála az égnek az igaz hazafi gondja oda is kiterjed hogy azt az Ángliust csalja ide a mi országunkba—hogy lássa meg azt a csudát, hogy van a magyar földön olyan úr is—a ki több juhász kutyát tud nékie mutatni mint ő birkát! —

Régen volt 1812-ben midőn hazánk egy lelkes fia herczeg Eszterházy Miklós hajdani gárda kapitány összegyüjtött nehány angol főurat, köztök volt lord Palmerston és a hires lengyel herczeg Rasummovszky.—

A vadászat megkezdése september 5-re volt kitüzve, hogy mily nagyszerü lehetett az — képzelhető ha azon roppant birtok kiterjedését tudjuk mely Tolna, Baranya és Somogy megyéken foly keresztül szakadatlanúl.

Az angolok majd elájultak midőn meghallották hogy 6 ezer hajtó a hajtást a sept. 5-ki vadászatra már august. 21-én megkezdette.

A hajtásra éppen úgy készitetett a terv mint valamely ütközetre; kezdődött pediglen Somogy és Tolnamegye szélén és hogy az egészen müértők által rendeztessék, kétszáznál több urasági vadász rendeltetett ide a távolabb eső urodalmakból.

A megindult hajtás urdolgások által történvén, a közben eső falvakból a gazdatisztek három, három napra rendelték a hajtókat, ezekkel beosztva mentek a vadászok és mező örök, vala pedig naponként 6 ezer hajtó.

A pontosan utasitott vadászok, térképileg tudván, mely ponton leend az éji állomás, melyik vágásban, vagy sürüben, intézkedtek egyszersmind, hogy minden harmadik hajtó tüzet rakjon, s azt éjen át elaludni ne engedje, hogy a mind beljebb zaklatott vad, vissza menekülni ne törekedjék.

Minél közelebb értek a középponthoz, annál sürübben rakták a tüzet, s a folyton üzött állat, borzadállyal látta a tüzrakásokat, melyek majdnem egymásba érve lángtengerként állták útját a vissza—menekülésre.

Ezalatt a herczegi konyhához szükséges szerelvények Kis-Mártonból megérkeztek, a többi közt „képzett baromfi (Erdélyben majorság) = tömök“ is, igen sok fáczánt és pár száz darab fogoly madarat hoztak magukkal, melyeknek naponta $1^1/_2$ akó téjfel és 120 darab vajas szarvas kelletett rendes táplálékul.

A főkomornik butorokat hozatott, a kis-mártoni pinczemester pedig hozta a finom borokat, tokait, ménesit, rusztit, pezsgőt, malagait, cziprusit, maderait, xeresit, bordeauxit és más mindenfélét, míg az ozorai urasági pinczékben száz meg száz hordóban somlyai, badacsonyi, szegszárdi és villanyi bor volt.—

Egyuttal megérkezett a parancs, hogy Ozorától Pápáig minden állomáson hat négy lovas fogat várja, a Kis-Mártonból érkező vendégeket.

Balogh nevezetü főhadnagy megérkezett Kis-Mártonból 48 gránátossal, velük hozván a vadászathoz szükséges fegyvertárt, s a 30, 40 kocsin (és szekéren) Tolnamegyéig huzódó karaván érdekes látványt nyujtott az idegeneknek, kik a magyar kényelmet — angol és muszka lengyel létökre is megbámulták.—

Az egész menetet vagy ötven darab tarka skót kopó zárta bé.

A vendégeket az ozorai határban, nyereg nélkül lovagló bő inges gatyás piros mellényes pörge kalapu csikósok várták és meglepő látványul szolgáltak a külföldi uraknak, kik között volt: Anderson, Palmerston, Zichy a minister, két Lichtenstein hg. és hg. Rasumovszky.

II.

Ozoráról indult ki a vadász társaság Tamási mellett fekvő „Miklósvár“ nevü vadász-lakba, hol Borsiczky fővadász nyujtá át a herczegnek, a hálóba már bevett vadaknak jegyzékét ide nem számitva azon roppant tömeget, mely a nagyobb körbe szoritva volt mindég.

Szarvas és dámvad volt a vaddisznókkal együtt 1800 ezen kivül, két far-

---

kötet ára 2 ft. — Kegyeletet ébresztő kedves olvasmány.

Nem szabadna egy jó hazafi könyvtárából is hiénnyozni. Szerk.

kas, öt róka is a hajtásba keveredett.

A hálló akkora volt hogy 6 ezer hold térséget lehetett vele bé keriteni.

— Ozorától Miklósvárig változatos képpen föl volt állitva 800 darab menesbeli ló és tömérdek gulyabeli marha és az egész vonalon 28 ezer birka, a javából.

A közelebbi falubeliek ünnepi öltönyeikben jelenének meg, két emelvényen bengáli tüz égett, a csoportokat zene vidámitá alant. Fenn az uri termekben a zenész fejedelem Bihary huzta a sirva vigadót.

III.

A vadászatot megelőzőleg már nagyban mentek a fogadások, sőt hogy ebben is váltózatosság légyen, a Simontornyai gróf nápolyi négy öszvérét tette ki fogadásra.... s igy a fogadás annyira ragados lön, hogy a vidék legtakarékosabb nemeseinek egyike a Csibráki Jeszenszky is tüzbe jött, s a herczeggel fogadott, hogy ha farkas jő közelébe „elnem hibázza“ nem is hibázta el.—

Csak golyóra volt szabad a fegyvert megtölteni, hogy a vadat ne kinozzák egyébb töltvényel okozott sebbel; azután pedig lement az egész vadászsereg a középpontra, mely egy teknő alaku völgyelésben volt, a közepén patakkal áthasitva. A völgynek közepén tiz ölnyi szélességben 50—50 lépésre voltak a vadászok el-álitva, mindenkinek zöldsátora volt, viaszkos vászonból, melyben negyed magával t. i. a fegyvertöltő szolgálattevőkkel elférének. S a ki kevesebb cselédet hozott magával a gránátosok töltötték fegyvereiket.

IV.

A tér teljes közepén volt a herczegnek állása, mellette két oldalról zöld galyakból készitett sátor, az egyikben hideg sültek és italok álltak készen, a másikban pedig hat vadász tárogatónak zenéje zengeté meg az erdőt.—

Hátul voltak a nézők, kik emelkedettebb helyen állva tisztán láttak minden iramló szarvast, mely a lövonalra ért, s a legközelebb eső vadász fegyvere rá villant.

A nézők nem győztek eltelni a látványal, ők is érezték az izgalmat, mint bármely vadász és kellett e meglepőbb jelenet, mint mikor az üzött vad csapatokba verődve, a vezető után rohant, hogy a menekülésre útat találhasson.

A hgi vadászok világos kék uniformisba zöld hajtókával és rangjuk szerént különböző tarkázatu ezüst válrojtokkal voltak felczifrázva. Világos feszes sárga nadrág és lovag csizma melyen ezüst sarkantyu volt, hason paszománton lógott a diszes vadászkés. Ezenkivül jeladó trombita, fejükön ezüst rojtos 3 szegletü süveg cserfadiszitményel. Borsiczky a fővadász pedig arany diszitményel felékitve.

V.

A vadászat kezdetekor az urak elfoglalván kitüzött helyeiket, a vadászok elugrattak illető szárnyaikra, s egy mozsárlövés jelt adott a hajtás megindítására.

Itt a két szárny mozogni kezdett, míg a középpont is lassan nyomult előre, fölneszezvén a vadat, melyre a kéjsovár vadászok töltött fegyverei vártak, s nehány percz alatt már megkezdődött a puskazaj, s a menyiben eleinte a vad ritkábban jött, mindég nagyobb élvezet volt a kitörő vadra czélozni és a szép lövést a szomszéd álásokon figyelő vadászok szeme látára végezni.—

Végre: a hajtás egész erejével dolgozván, valóságos háboru fejlett ki, a vad sebes futásban rohant a vadász álásokra, s néha a legsebesebb futásban rogyott össze a jóltalált vad.

Csak a vadász ember képes át érezni a kéjt, mit az előtörő szép vadnak megjelenése okoz és a jóltalált lövés mennyire kielégitő a felizgatott szenvedélyre, melynek eloltására ritkán van olyan alkalom, mint a tamási vadászaton vala.

A vadász legények és gránátosok alig győzék a töltést; hanem itt is legtöbb vad feküdt az előtt, ki—szenvedélyében is mérsékelni tudta magát, s nem lőt arra a vadra mely a szomszédjára tartott.

A rókák eleinte meglehetősen kerülték a lövést mert mindenki inkább a nagy vadra vigyázott, hanem utóbb rájuk is került a sor, s a vadászok szive-

sen dicsekedtek, ha egyet elcsiphettek e ravasz állatokból.—

VI.

Hol annyi vad szorittatott össze egy csomóba—a vadász nem kényteleniteték várni a vadra, mert ha kilöte fegyverét, már ujabban előugrott egy még hatalmasabb, s a vadász tiz fegyvernek kényelmével is elég lödözni valót talált volna.

A hím-szarvas mintha nem akarná hinni a rettentő támadást, büszke fejét körülhordozza, mintha megismerkedni kivánna a szokatlan zajjal; de midön mellette az ünöt (nöstény) is leterité a golyó, hatalmas czimerét hátára vetve, három négy ölnyi ugrásával egy kis tábort indit meg, s merre biztosabb útat vél, rohan az üldözött társakat vezetve.

Vékony lábai repülve viszik; az ugrásoknál, midön ujra kinyúlik a test az iránynak hosszában, egy szárnyas állatot vélnénk, mely repül és igen gyakran akkor éri az öldöklő golyó, midőn a hatalmas ugrás után már végképp menekülne; de mielőtt lábai a földet érnék— a nemes állat párátlanúl száll le merész ugrásából.—

A vadászat élveit a vadászok kürtje szép öszhangzata még bóditóbbá teszi a kéjszomjas vadász e pillanat izgalmat elfeledni soha sem fogja.

Halmokra gyült össze a lelött szarvas tömeg; de még róka és farkas nem mutatkozék, a ravaszabb állat még mindég tájékozza magát, s hagyja rohanni a szarvast, de később eloldozták a kopokat, s alig nehány percz mulva az erős csaholás (ugatás) kétségtelenné tevé, hogy a farkasokra és rókákra került a sor.

Az ugatás nem sokára valóságos orditás lön, a jó kopok kizavarták a lappangókat, s egy erős farkas Eszterházy herczeg és Lord Palmerston irányába rohant. Palmerston elött a farkas bukfenczet vetett, a másik két vadász is talált; hanem a farkas helyett két kopót löttek agyon.

Ebből elég tréfa kerekedett falatozás közben midőn aztán a zene is megindította a jó kedvet Biharinak is a lelkesülés közben—jó aratása esett.

VII.

A vadászat 5 napig tartott, az eredmény 800 szarvas, dámvad és vadsertés esett áldozatul. A hg. ezuttal egy mocsári szarvast is lött, mely nyomot 593 fontot.

Ennek rajza a fraknói várban ma is látható.

Volt temérdek vadhús melyből a vendégek, tisztek, körül eső helységek s a hajtók kaptak bőven, a többit pedig a kiséretben levő mészárosok fölszelvén, Veszprém, Fejérvár, Pápa, Győr, Pest, Pécs, Sopron, Bécs és Grätzből ide sereglett kereskedőknek két váltó garason adtak el.

Ilyen volt az 1812-ki ozorai vadászat, melyhez hasonlót Európa alig látott.—

VAS GEREBEN.

* * *

Ezen nagyhirü vadászat óta, több nevezetes vadászatok is történtek hazánkban, azóta gróf Szechényi István halhatatlan lángesze életbe léptette a lóversenyeket is, azóta hazánk előkelői több rendbeli érintkezésbe jöttek a külföldel, azóta nemzetünket a müvelt külföld becsülni tanulta.— Azóta ha külföldi lapot a kezünkbe veszünk, dagadó kebellel olvashatjuk.—

Mit mondanak az angolok rólunk?

A „Sporting Rewiew“ a legjobb angol sport folyóiratok egyike az 1859-ki első füzetében „**Vadászat Magyarhonban**“ czim alatt egy hosszabb közlemény foglaltatik, melyben az iró bennünket a nagy angol nemzethez hasonlit, köztünk s az angolok között szembeötlő hasonlatosságat találl. A nemes vérü, nemes gondolkozásu magyar az ausztriai korona legdrágább köve. Loyalitásának csak kevés biztatásra van szüksége, hogy lelkesedésbe törjön ki. Ő vitéz, ábrándozó, lovagias, derék katona és most végre mosolygó éghajlata alatt s termékeny földjén mint gazda is kitünő emberré lett. Tekintsünk Európa földabroszára, s látni fogunk egy országot a kárpátok és duna között, terjedése Frankhon terje-

désének fele, s mégis oly keveset tudunk felöle sat. *)

Vadász-napló

JANUÁR.

A nyulakat szépen felkereshetni friss hó után — fekhelyükig lehet menni. Vigyázni kell oldalaslag is mintegy két ölnyire, mert midön fekvő helyéhez nem messze van félre szokott tenni egy nagy ugrást—hogy a nyomát veszesze, s igy megy nyugvó helyére. Tanácsos mindég szél ellen keresni — mert jó füle van.

Szarvasok, őzbakok, rókák, farkasok, medvéket lehet lőni. Vidrákat pedig a folyók mentében éjszakákon.

FEBRUÁR.

E hóban a jó vadász már többé nyulat nem lő, mert kotolnak. Igy mondá egy bajuszatlan sógor 1853-ban Tasnád vidékén, midön magyarázta — hogy februárban miért nemkell nyulat lőni.—

A borz már e hóban fiadzik. A rókák párosodni kezdenek, de még bőrük használható.

A kacsák — (vadréczék) már tömegesen mutatkoznak, valamint a rabló madarak is.—

MÁRCZ.

Az erdei szalonkák megérkeznek. A nyulak fiazni kezdenek. A kócsagok tuzokok és pekazinek érkeznek vadászhatók—valamint a bébiczek is, mellyeknek kitünő jó a húsa—megspékelve nyárson sütve és fenyőmagos mártással leöntve.—

Az erdei szalonkáknak az ügyes vadászok töröket csinálnak — s azzal fogdossák.

APRILL.

A szalonkák és vizi snepfek vadásztatnak — róka kölykeket és borzfiakat lyukaikból lehet kiásni. A vidrák hurokkal foghatók.

MAY.

A vadászat általában tilalmas.

JUNI.

A róka lyuka előtt szeret sütkérezni, kacsák, vadlúdak, túzokok, s nyulfiuk vadászhatók. E hó legalkalmasb a vadász ebek tanitására.

JULY.

Szarvasok hímőzek löhetők.

AUGUST.

Ez a túzokok hónapja, melyek a tarlókban tanyásznak.— A fürjeket vizslával s hálóval foghatni. A tói madarak nagyban löhetők.—

SEPTEMBER.

A hím őzek párzanak azért nem löhetők. Mindenféle vadra a vadászatok megkezdődnek. Vaddisznók e hó végével kezdenek hízni. A seregélyek húsa is kedves eledel—fenyőmagos mártással elkészive.

OCTOBER.

A szarvas, dámvad párzani kezd, azért kimélni kell, de ily időben a húsa se igen kellemetes, azért közülök csak

---

*) Nem baj az, ha keveset tudnak is felőlünk a külföldön, csak az a kevés jó légyen.
Szerk.

is a legvénebbek lőhetők; a gyakorlott vadász szeme ezt megismeri.

E hónapban lőni lehet a vaddisznókat, hím őzeket, pekazineket és foglyokat. A rókának bőre már e hó közepén túl használható.—

NOVEMBER.

A hajtó-vadászatok hónapja. Az őzeken kivül mindenféle vad lőhető.—

DECEMBER.

A dámvad párzani kezd.

„A theoria és praxis."

(Nem magyar történet).

Girókutitól.

L..ben tudtára esett a fővadász mesternek—hogy az erdőbe egy özecske érkezett, mely nevezetes hirre az egész várost mozgásba tette; még a professor urakat is meghivta—a ritka mulatságra. Felkészültek annak okáért és kettős pápa—szemet tevének az orrokra a tudós urak, hogy annál komolyabb pofát vághassanak a dolgokhoz.... Elment velök doctor Christián Friedericus Hyeronimus Fuchsenbüttelbergel—is—lévén ő az elemi természettannak rendetlen tanára; minek okáért rögtön rá is forditott a manuálissában az paginára melyen megvagyon irva, hogy az az „őz" miféle állat,—mellyet ő még életében még ugyan soha se láthatott,—hanem a tudós ember úgy is tud mindent —ha soha se látta is.— A mint olvasni kezdett volna — társai már a kocsin ültek, s nevén kiáltották— ő azonban késztületlenül útnak indulni nem akarván előbb elolvasta az őzről szólló paragráfust — t. i. hogy az őz nagyobb egy borjunál, a füle hosszu, — a farka kurta s feláll, szőre szürke.— Ezzel a mánuálist a zsebébe tette. Elég lesz ennyi is belőle, a többit a zöld erdőben is elolvashatja. Felültek a kocsiba — s elérkeztek az erdő szélére.— A vadászatoknál szokás a puskásokat classifikálni, úgy hogy — a jó lövőket — meszebb s oly helyekre teszik — hol a vad fordulni szokott, a dilettans puskásokat pedig oly helyre állitják — hol madarat is ritkán láthatnak..... A kürtöket megfutták.. a hajtás rég foly. A tudós tanár úr már unta magát.... semmit se látott, csak az vigasztalta, hogy a háztól nem messze állitották. Ujból elővette manualissát... a mint bele néz... valami zörejt hall!... (még a méhkas kalap is lekészült a fejéről úgy megijedt)—egy nagyfülü—szürke állat jött feléje..... egyenesen nékie, ijedtében a puskához kapott, s az véletlenül elsült—s a szörnyeteg ott hevert vérében.... a tanártól 2 lépésre.

A tanár úr ijedtében pápa szemét is elvesztette, iszonyuan lármázni kezdett, a vivátot addig orditozta, mig elnem rekedt... S míg a vadászok oda érkeztek elővette a manuálist... A „nagy füleket" megkapta, az egyik be volt hasitva, a farka... kurta de nem felálló..... ez ritkaság.... ezt ismét a fakultással közölni kell, mely határozand róla — hogy az öznek holta után fel áll e a farka?.... A szőre „szürke".... szürke!... „A körme hasadt" — nézi... — csak az egyik van behasadva, a másik három „kerek-körüm" ez ismét uj természet csudája.... már örvend hogy fog ő ezen uj csudáról irni egy 100 árkusos disszertációt — mint egy másik tudós attyafia irt a „Zab növéséről" két újnyi vastag könyvet... *) Végre az Oberförster úr is oda érkezett... de ő nem kaczagott, hanem a szekérmentén kezdte a dolgot s a maga anya nyelvén e szavakat mondá „Herrrr Dr! mein Ézel koszt 15 thaler!!! dasz műsszen szé mir beczahlen!!!!"

(A meglött vadnak valóságos portréja photographia után).

---

*) Nem tréfa! kapható Stein János könyvkereskedésében Kolozsvártt. Ára $1^1/_2$ ezüst tallér.

HAVASI KALANDOK.

Szentkirályi Gábor-tól.

I. A székely havasok.

Azon csaknem mérhetlen nagyságu öserdőket szikla-homlokaikkal, melyek a székely föld legnagyobb részét boritják: havasoknak hivják itten. Az összes ilyszerü havasok egy szüntelen összefüggő egészet képeznek, s ha néhol apróbb fákká, bokrokká alakitotta is egy részét az emberi kéz — csak a változat tünik fel; neveik mindazáltal sokféle, p. o. Pisztrangos, Vadas, Istenszéke— egyik legmagasabb szirt csúcsa,— Kopasztamáshomloka, Lóhegy Szarvasugrás, Medvés, Hargita, Bika, Bükkös, stb. stb. a szerint a mint valamely helyet mult vagy jelen helyzezete, a hozzá- vagy rajta végbe ment események századokkal ezelőtt megbélyegeztek. — Gyönyörü élvezet ezen havasokon járni, söt keresztül útazni is rajtok nem csekély jutalommal jár.

1840. nem tudom hányadik évében, sorsom engem is azon szerencséhez juttatott, hogy rajtok több időt töltsek tutajok vágatása végett.

A székely föld egyik városából indultam. Székely fuvarosom Emre bátya jó két piros paripája repült velünk; azon estvére a havas alá érkezni volt szándékunk.

Sikerült; szép pásintos gyepre telepedénk. Emre bátya lovai édesen harapták a dús füvet, gazdájok alunni készült.

‚Uram! szólita meg Emre bátya engemet — csak készüljön keed*) is, ma éjszaka nyugalmasan alhatunk, a jövőn szemünket sem fogjuk béhunyni.— Emre bátya azzal lefeküdt, s nem sokára hangosan énekelte fülembe zavaros álmait.

Gyönyörü szép nyári estve volt. Holdvilágos csillagos estve egy havas melletti völgy fenekén.

Nem volt erőm az Imre bátya ajánlatát elfogadni, s bár kis agodalomba helyezett a jövő éjre nézve, én lesiettem a közel gyöngy kristály patakhoz, mely egerfák lombjai alatt édes éneket susogott, hol az égre, hol a földre, hol az erdők homályos éjére tekinték; bámultam és hallgattam, s hogy mit élvezék, nem tudom leirni, talán elfeledtem már, talán lekopott, lesurlódott rólam vagy eltört már az érzelmek azon büvös szép tükre, mely gondolatainkat hiven megtartani és viszsza adni egyedül képes.

A hosszu, halál néma csendet, a hold az éj, a csillagok ragyogó fényét egyetlen nesz sem zavarta, csak Emre bátya álmai, a lovak harsogása, a csörgő patak!! s szivem dobogása!

Büvölt ámulatomból láncz csörgés ébresztett föl. A lovak békója, mit Emre bátya ovatosságból jó móddal lábaikra alkalmazott—zörgött; s az én fájdalmas sohajom felelt reá!

Viradt előtt hagyók el csendes vendéglőnket.

Egy krajczáromba sem került s még is többet élveztem, mint a pesti vagy bécsi utazó, hajlongó kelnerek s szüntelen tolakodók között.

Utunk hosszas, bükk-, nyir-bokrokkal fedett lejtős oldalon vezetett fel, az út köves s kissé kényelmetlen volt, de a két pej ménes*) szokottan dült neki a hámnak, s számba sem vette a szünteleni zökkenéseket.

Emre bátya csak néha szólott hozzájok, vagy a szörgyeplő egyik vagy másik ágát legyintette rájok, s mire viradott, mint a nap a Hargila tetején kilépett, mi a fenyvesek tömkelegébe találtuk magunkat.

Ki öserdőt még soha sem látott, furcsán tünhetik fel a fák iszonyu magassága (50—60 öl) és vastagsága (2—3° átmérő).— Egy közép hosszuságu telket hosszába végig érne egy, s 10—15 embernek kellene öszsze fogódzani, hogy vastagságát megmérhessék.

Itt már nem lehetett látni egyebet, fehér, veres, tiszta, gyalog borsfenyőknél, mindennemü alakzatban és változatban,

*) Keed = kegyelmed.

*) A székely, a két lovát is ‚mén es'nek hivja.

vereslő málnabokrokkal tarkázva. A málna éppen érőfélben volt, s számithatlan mennyiségben egész órákig haladtunk, s azon sötétvörős szín, mely utunkat szinte vérmezővé változtatta, még sem akart szünni.

Hol a fák sürübbek s bokrosabbak voltak, ott csak a puszta föld volt, mintha megseperték volna, s a leggondosabban vigyázott sétahelyhez hasonlitott.

Itt hálunk-e ma? kérdém Emre bátyától.

Biz itt; nem reménylem, hogy ma a havas közepén levő fogadót elérhessük, válaszolt öreg barátom, s lovait pihenés s abrakolás végett megállitá. Egyetlen szál fü sem volt sehol, s Emre bátya megjegyzé: hogy ilyen helyt szabadon nem bosáthatja lovait, mert hol sok málna van, ott rendesen málna vész és medve is szokott lenni.

Megkért engemet, hogy egy mellettünk fekvő kis völgybe menjek megnézni, kaphat-e ott vizet lovai számára, mig szekere körüli dolgait végzi.

Megindultam balra, a kis völgynek haljós oldalán lefelé.

Hát puskáját nem viszi ked— ecsém?

Eszembe jutott fegyverem s utánna sieték.

Ha már az embernek puskája van, azt soha el ne hagyja magától — tanácslá az öreg — itt különben sem szerencsés oltalom nélkül járni, sok bü bestia lakik itt, s egy lépésről sem lehet felelni.

Válamra vetém fegyverem, s megindulék, a jó tanács agodalmaival léptem bé a fenyők tömkelegébe.

Az a sötét, félhomályos szürkület forma árnyékos csend, mely a fenyők alatt a legfényesebb nappal is megvan, eszembe juttattta a philosophusokat. Oly sürün és egyforma magasságban vannak összenöve a fenyők koronájának alsó többnyire száraz ágai, hogy egy végetlen nagyságu szobában képzelnéd magadat, melynek padlatát ezer meg ezer oszlopok tartják.— Azt hiszem, hogy a legnagyobb záporból is csak kevés hullhat, éppen a földre le. Talán az is az oka, hogy ily helyeken ledült fát látni nem lehet, mert egymást fenntartják.

Kevés idő mulva ezen padlatos szobájából a fenyőknek kiérve, hirtelenebb hajló lejtőt érék, mely apróbb fenyő, bikk, nyir-bokrokkal, ledölt iszonyu nagyságu fák rothadékaival boritva volt.

A mint éppen egy ledült fán, melynek vastagsága magasabb volt mint én, keresztül mászni akartam, fejem felett birtelen éles sziszegés kezdődött, ijedve hátráltam, s puskámat igazitám.

Kigyó volt, egy nagy 2 öles hosszu kigyó; ő jobban félt tőlem miut én töle, de jeges szemeit szüntelen rajtam tartotta, a mint a ledült fa felső oldalát farkával korbácsolta, — szünet nélkül sziszegett s két águ nyelvét felém lökdöste; de miután hasztalan várám távoztát, puskám csöve rádördült s agyát zuzta szét.

Elkerültem azon helyet, s más irányba mentem tovább,— Csendesen lejtettem — a bajokat ide nem értve — a völgy fenekébe, hol egy györyörü patakot találtam azok közül, melyek csak is a havason lehetők, azok közül, melyeket a költők méltán hasonlitottak a gyémánthoz.

Éppen visszaindulni akartam, az örömhirrel, midőn a patak tulsó magasabb, meredekebb oldalát fedő lombos bokrok közül, két szikrázó felém irányzott szem vonta magára figyelmemet. Soha sem fogom elfeledni azon pillanatot, első pillanatban fénybogárnak gondoltam őket, a sötét erdőkben nappal is szoktak fényleni; de miután azok legkisebb mozdulat nélkül ugyan, de mégis véres fényt kezdettek lövelleni rám, hajam felborzadott, s reszketve vontam le válamról fegyveremet, csak egyik cső volt töltve, nem tudtam kitalálni, minő álat, nem láttam egyebet belőle, csak azon égő szemeket, és két szürkés hosszu hegyes fület, képe hasonlitott a macskáéhoz, vadmacska — gondolám, s rásütém fegyveremet.

Egy éles, fület szaggató sikoltás volt a felelet, s én a lőpor füst miatt tisztán nem láthatva, csak érzém, hogy csizmáimat nagy erővel valami szaggatja össze, azon pillanatban, melyben puskám eldördült.

Hirtelen visszarántám magamat, de a sebesség miatt elvesztém a sulyegyent s hanyat estem-

Hiuz! vagy mint a székelyek nevezik — vadles — volt azon álat, mi a székely havasokon sok van, s néha egész csordákat támad meg egyedül.

Lövésem czélt talált ugyan, de az álatnak volt még annyi ereje, hogy ugrását ha nem is oly hatalmasan, de megtegye, s csizmáimat ragadá meg, melyeket s lábomat is kevéssé összeszaggatta.

Emre bátya azalatt meghallotta a lövéseket, a sikoltást utóbb, s baltájával rohanva sietett, s mikorra én hanyat a földre estem, s a vértes körmeit lábam szárába akasztva a gyengeség miatt csak mászott fel rám.... megérkezett, kétszer csapott rá a hatalmas baltafokkal, s nem élt többé a vadles.

Látja ked! ilyen a havasi élet; hej tudom én, sok példán forogtam már én még nagyobbakon is ennél! — Majd beszélek én is az éjen, akkoron reá érünk.

Csizmáimat porrá szaggatta, s nehány méjj karczolást czombjaimon is ejtett, lemostuk a vérző sebeket jó hideg vizzel, s tovább semmi baj nem lett.

Szép álat volt az a vadles (hiuz) verhenyős szürke bőre, hosszu bojtos fülei, s rövid farka van, lehetett oly nagy, mint egy kis juhász kutya. Emre hácsi hátára vette, a kigyót sem hagyta ott, miután megmutatám neki.

A lovak jól ittak s Emre bá a nyúzáshoz fogott, mi alatt nékem aprólékosan magyarázta mindkét álat tulajdonait.

— Ez a kigyó — mondá — nem mérges, és hája hatalmas orvosszer az emberi gyomor fájdalomnál, s a marhának, kigyó s más vadálat marásainál.

— Ez a vadles, ez átkozott ha rá esik a marhára, mert mindig a fákról leselkedik, ha agyon verik is, addig el nem hagyja, mig csak egy csepp vért kap benne.— Nagy szerencse volt, hogy nem mentem egyenesen lovaimmal, mert most ki tudja, mehetnénk-e tovább?

A kigyóhájat és bört neki adtam, a vadles bőrét magamnak tartottam, zsirját és egy darab húsát elpakolá annak is, azon megjegyzéssel, hogy a zsir szekér kenni s a hús a kutyának lesz jó, mert a mely kutya hiuz-húst evett, az a medvével is megbirkózik.

Elmondá továbbá, hogy a vadles a húst soha sem eszi meg, s ha csakugyan kárnak kell lenni, jobb általa mint egyéb által, mert legalább húsának, bőrének hasznát veheti az ember.

A lovak bé voltak fogva ezalatt, s tovább indulánk.

Utunk azon gyönyör-teljes útak közé tartozott továbbra is, minőket szép nyári időben csak is havason lehet élvezni.

Emre bátya csak nevetett egyet-egyet rajtam, midőn a vadászat fordult elő, s mondá: hogy milyen nagy szerencse volt, hogy jól találtam; most mit csinálnék keddel, ha megölte volna a vadles.

Egyedül utaznék — felelém én — s engem ott hagyna a földön vagy a föld felett nyugodni, ha már csakugyan nyugodni kell örökre, az élet úgy is ma vagy holnap.

A halálban nem maga a helyzet keserü, hanem az élet elvesztése, s hogy halottaikat a földbe takaritják, annak oka hihetőleg csak a lehet, hogy az élet elvesztésének jelvényeit maguk elől eltemessék. Fáj tudni azt s látni szüntelen, hogy meg fogunk halni; s ha örökké kellene élnünk, talán akkor az fájna!

Sokat okoskodhatánk mi Emre bátyával, mig végre estve lett; s az öreg barátom megállitá lovait, hogy mint mondá: hogy alkalmas éji szállást keressen.

Azon tája az erdőnek nem volt oly sürü, a melyre értünk, közbe-közbe málna bokrok, gyepes térségek terültek, én figyelmeztettem rá őt, de csak csóválta fejét s mondá, hogy nem szereti.

Egyedül maradék, egy fél óra telhetett el, mig az erdő közül Emre bátya visszatért, a hirrel hogy van éji szállás.

Békanyaritá lovait a fák között, s jókora haladás után gyönyörü szép tágas gyepen leltük magunkat. — Oly szük volt az, mintha élő állat soha sem tapodta volna.

Most már bátran, szabadon eresztém lovaimat, mig bésötétül — jegyzé meg az öreg — itt tágas a hely, ritkák a fák kereken, s medve vagy farkas meg nem lophat. A tér közepébe nagy csomag omlott fát hordtunk össze, hatalmas tüzet raktunk belőle, s mellette mind azáltal hogy csepp hideg sem volt, oly otthonosan érzők magunkat, hogy Emre bátya többször megemlékezett feleségére, az áldott jó aszszonyra, ki őt most mint várja, s ki néki mekkora boldogsága!!! — (Ilyen a jó székely! jó feleség tartó!)

— Még elfeledtem egy dolgot, a mi a havasi éjszakához tartozik — mondá ő felkelve a tüz mellől, s szakértőleg egy izmos fenyőhez járult, mely a kör szélén állott, nagy csomag szurkot=(gyanta) szedett róla, s egy más egészen kiszáradt fenyő alá száraz ágakból, apróbb s végre nagyobb fákból kazalt rakott, a kazal közé szurokkal ellátott fákat is vegyitvén.

— Mire való ez Emre bátya? — kérdém, miután dolgát végezte — s ismét a tüzhöz kerültünk.

Emre bátya egész hosszadalmasan adta elő, s igy kezdette:

— Uram! Ked nem tudja, de én tudom, hogy többször megtörténik mint nem, hogy minden vigyázatunk mellett a vadak megtámadandnak, azon esetben üszög a mi fegyverünk, mert a puska semmit sem használ ilyenkor, s még azon száraz fenyő, melyet ha meggyujtunk, percz alatt felterjed rajta a tüz, s ha egyszerre 100 vad támadna is meg, mentve leendnénk; s hogy ezen meggyujtásomnál kön. nyebben s gyorsabban hasson, kelett azon szurkos készületet oda raknom. Osztán, ha szinte nem is lenne szükség meggyujtani, még valaha útazó vetődnék erre, s megtalálja, megismeri a helyet, hogy itt még ember békességesen nyugodott, aggodalmai kevesbek leendenek. — Tanulja meg ön uram! hogy havasban egy száraz fenyő éjszaka sőt nappal is sok hasznokat tehet, azért az idevaló embereket nem is lehet másként hálva látni, találni a mi országunkban, csak ha a száraz fenyő és balta az oldala mellett van.

Ez alatt elérkezett a sötét estve, a havasban ha van ha nincs holdvilág, szinte egyforma a sötét, s csak azon nehány csillag, mely az égnek látható kis részén tündököl t. i. mintha kútból nézne ki az ember — vagy ha a hold azon kis kör felibe vetődnék, lenne, de csak éppen ott valami rövid kis világosság.

Emre bá a lovakat szekérhez kötötte, füvet vágtunk nékiek, s miután vacsoránkat jó izüen elköltök: emlékeztetém öreg barátomat azon igéretére, hogy vadász kalandjaiból egy egyet mondana el.

Mindketten rá készültunk, a mi annyit tesz, hogy pipára töltöttünk, a tüz mellett hosszan elnyultunk, és Emre bátya hosszas előzmény után végre a dologra tért, és mondá mint következik:

Az öreg Székely kalandjai.

„Ifju koromban havasi pásztor valék, életem felét a havason töltöttem, volt módom megismerni a vadaknak minden nemeit, természetöket, erejöket. — Sok bajom volt velök, sok károm miattok. — Nem is csuda, szinte 10 évig szolgáltam a falu marhái mellett; jó tavasz a havason kapott, s többé télig a faluban senki sem látott engemet. Vad élet! sanyaru élet, de szegény legény, kinek minden vagyona egy faházból, csak egy rongyos faházból áll, minőt egy nap alatt is épitni lehetne, mit tehet egyebet, mint a keserü kenyérre adja magát.— Eltölt az is, mint minden eltelik, hála Istennek, most nem megyek a szomszédba kérni kölcsön, s marháimért én fizetek másnak. — Jó kis gazdaságot állitottam elő, ott hagytam a csordásságot; faluba sajátházamba költöztem, megházasodtam: egy áldott jó feleséget rendelt a jó isten — mint vár ő most othon engemet szegény, s ha az a beretva nyelvü szász meg nem csalt volna, most othon is lennénk csendesen — hogy az isten áldja meg ötet!

Szorgalmam után megáldott az isten, s kevés idő mulva két lovat is szereztem.

Egyszer ezelőtt mintegy 12 évvel, tisztán emlékezem éppen Vasárnap volt, a a templomból jöttünk: hallom, hogy falunkba két német érkezett, egy a nálunk szállásoló katona tisztnek attyafiai, kiknek medve kölykökre lenne szükségök, jól megfizetnék az árát. — Mire nem viszi az embert a haszonvágy!? pedig jobb elégedetten napról napra dolgozni, s az eredményt megtakaritani, jobban hajt az igaz nyomoruságos keresmény!— Ha más hájával kenjük a szekeret, nem messzire haladunk.

Egy jó barátom kérdé, nem próbálnám meg én a medve vadászatot, mert töle ma a katonatiszt tudakozta a dolgot, s ő engem ajánlott.

Nem teszem koczkára fejemet három németért se — feleltem nékie — s eszembe sem jutott többé az egész dolog.

Estve felé a hadnagy ür utánam küld, hogy menjek fel hozzá!....

Az igaz, hogy én csordás koromban sokat bajlódtam a medvékkel, néha ők, máskor én győztem, s nehány bőrt is adtam el jó pénzért. — A környékbe már elment volt a híre, hogy én jobban parancsolok a medvéknek, mint más ember a szelid marhájának; annyi volt is igaz belőle, hogy tudtam minden fészkeket, mesterségeiket, fortélyaikat, s képes voltam csordámat tőlök oltalmazni.

Felmentem a fő hadnagyhoz, hát ott volt a két más sógor is, mindkettő oly vékony hori horgas, hosszu lábu, kurta dereku, nagy fejü, átalában nagyon jók lettek volna madár ijesztőknek.

A hadnagy elmondá nekem szép mézes szavakkal, hogy ezek az urak az ő testvérei; megkérdezte feleségem, gyermekeim, megdicsért úgy, hogy én már már csufságnak tartottam, s miután a háló egészen kivolt vetve, kért és ismét kért, én hallgattam, de addig kért, mig megigértem neki, — hogy megteszem a mit kiván — ha az a papom tudtával megeshetik.

Elmondá azután, hogy azoknak az ő jó testvéreinek vadas kertjek van othon, s azért van szükség a medvére, hogy oda vigyék, mert medvét az ők országokban nem kapnak.

Végre azt is oda tevé, hogy akár hányat hozzak, 100 pfrton darabját kifizetik, s még német frton, hisz különben a német nem is szokott magyar frtal fizetni.

Uram Isten! Egy medvebocsért ezt álmomban sem hallottam soha!!

Elragadott egészen a sok pénz, s szerencsémre éppen az előtt való napokban a havasok magaslatán járva, habos fenyőkért, miket pipaszár készitő városi gazdámnak igértem volt; láttam, a mint egy csonka bikkfa odujából a medve kidugta fejét, s hogy engem meglátott, ismét visszavonta magát, ezen jelből tudtam, hogy az oduban kölykei vannak.

Társra is szükégem volt mert egyedül, illyen nagy dolgot végrehajtani senki sem képes. Hamar találtam egy régi pajtásomat!!

Vasárnap volt az alku, illy nyereszkedő dologban, — mig apámtól hallottam vasárnap alkudni szerencsétlen előjel, de nékem akkor eszembe nemjütött.

Csak a szép fényes huszasok álottak előttem, s gondolatomban már mind ki is számoltam, ha egy száz, ha két, hahárom száz forintot kapok, enyivel mit, anynyival megint mit veendek.

Hétfőn reggel befogtam két lovamat, s társammal útnak indulánk.

A hely messze volt, csak estve felére érhettünk közelébe.

Emre bátya ez alatt ujra pipára töltött, lovainak fris füvet adott, s igy folytatá az estóriát: = (história=elbeszélés.)

A medve csak estvefelé s akkor is nagy vigyázattal hagyja oda köllykeit, s ha legkisebb idegent sejt körébe nálok marad egy hétig is. Nekünk ha czélt akartunk érni miután az anya kölykeit oda hagyta azután kelend megérkeznünk, különben figyelmét ki nem kerülhettük volna a legnagyobb ovakodással sem.

Szerencsés időben értünk, lovaimat e szekérrel meglehetős távolban hagytam, s társammal előre menve, meggyözödtünk hogy az öreg medve nincs othon. — A fa odvát t. i. megkopogtattuk, s csak a fiuknyekegését hallottuk.

Azon fa, mellynek ódvába a medve volt, valaha nagy fa lehetett, de a vihar letörte, s körül belőll csak két öl magasságu törzsök maradt fen mellynek oldalából utóbb egy lombosság hajtott ki magasra, ugy hogy levelét az odu száját szinte egészen eltakará.

Siettünk, attól függött életünk hogy az anya haza neérkezzék.

Minden készen volt, a balták élesre fenve, a hosszu hegyeskés ha veszedelem érend, két zsák száján kötéllel ellátva, hogy mig én az oduba bémenyek társam, annál fogva, hozzám ereszthesse, s a terüvel ismét vissza vonhassa.

Felmásztam az odu szájához társammal együtt, társamat a lombok közé helyleyeztem, s magam csak is a késsel az oduba ereszkedtem.

A fiuk örvendve fogadtak, tapogattak, keresgéltek rajtam mindent azt, gondolták annyok vagyok.

Négy fiu volt; négyszáz forint gondolám, egy ily semmi dologért szép pénz, már mintha sebembe is éreztem volna, csak azon gondolkodám, hogy társamnak mit adjak belőlle, s a felülmaradóval, a mit t. i. még ki nem számitottam volt, — mit csináljak.

Az üreg lehetett oly tágas mintegy száz vedres hordó, könnyen lehetett benne mozogni.

Az egyik zsák bévolt eresztve, én a kölyköket simogattam mig végre egyet, szépen a zsákba pakoltam, száját jólbékötöttem, s mondám társamnak huzzafel.

Társam a helyett hogy huzná, a kötelet is beeresztette, s sugva csak annyit mondott a hogy mondhatott: itt a medve!!!

Az is elég volt nékem, mert valóban hallottam is ödöngő (=czammogó) lépéseit, s szokott hosszu mormolását.

Egy pillanat sem mult el, már körmeinek karczolását a fa oldalán felfelé is jol meghalhatám; társomról semmit sem tudtam. — Keresztet vetettem magamra Lelkemet az urnak ajánlám.

Helyzetem rettenetes volt. Egy iszonyu medvével oly oduban ketten, akárki elgondolhatja, kilehet ilyenkor a nyertes! A medve nem harap, nem ereszt ő vért martalékából egy cseppet sem, csak körül öleli két első lábaival az akár mily nagy és erős ökröt is; azonnal megvan halva hát még egyember; mi egy ember neki? mint egy embernek a veréb fiu.

Hogy miken gondolkozhattam én az alatt mig lakó társam, a két öl magass faderékon felfelé jött, nem tudnék számat adni rola, csak ezt tudom hogy a bocsok mind inkább kezdettek mozogni, s kivált az mellyik a zsákba volt kötve keservesen sirt.

Átkoztam magamban a medvéseket a haszontalan csalókat, kik a helyett hogy magok mennének bele a halálba másnak fizetnek meg érte pénzel. — Hogy nemmaradtak othon, hogy hozta az ördög faluba, hogy tudtak éppen engem megbérelni, hogy elvesszek mintegy veréb fiu; sokat, sokat átkoztam szidtam öket, de csak magamban, mert különben oly néma voltam mint a halál, mégtán szivem se dobogott.

Eszembe jutott drága feleségem az én kedves Katám a falum, kis gazdaságom, mind ezt nekem kit tekergő medve tánczóltató miatt kell elveszitenem

A 400 ft. eszembe se jutótt, csak arra emlékeztem, hogy vasárnap csináltam a vásárt, s azért is megvér az Isten érette.

Mind ezen gondolatok azonban helyzetemben semmit sem használtak, elvoltam veszve, a fa oldalán kelett volna jukat vágnom hogy kibujhassak, az is már késövolt, a medve az odv nyilásához érkezett.

Supp! rám esett egy nagynehéz terü azonnal; halgattam és türtem, azonnal észre véve, hogy nem morog tapogatni kezdettem, egy még meleg döglött csikó minden bántodás nélkül, egyetlen csepp vére hija sem volt, csak lélekzetét szoritották ki.

Levetettem válamról, s az — jutott eszembe hogy talán viszatér már miután kölykeinek élelmet hozott, de jol látam a mint a nagytest magának, helyet készit a leereszkedésre.

Hátulját eresztette bé előbb, s egészhosszaságába kinyulva éppen fejemet érinti, meg első körmeivel az odu nyillásába fogodzott. — Egy pillanatig álott ugy és engemet ezen pillanat mentett meg.

Eszembe jutott késem: balkarommal egész eröből kapaszkodtam lombos szőribe, s jobb kezemben a kést hatalmasan kitségbeesetten szurtam vékonyába.

Ugy látszik, hogy a medve addig nem vette észre, hogy lakába idegen férkezett, mert iszonyut bödült, rengett a havas belé, s hullottak el a fák levelei; de egyszersmind egész eröből indult visza a nyiláson, s engem, ki szorit telyességgel nem bocsátottam ki kezeim közül, ragadott maga után.

Késem, mind mélyebben merült vékonyába, oldalbordái közé, ő szüntelen orditott, s mire az odu nyilásához értünk mindketten, ő megfordult, meglátni a terüt a mit kiemelt, én lecsuszamlottam a fáról, s miután akkor sem bocsátottam el szörét, s ő erőveszitett volt öt is magammal rántottam.

Egyszerre értünk a földre. A medve még élt, s ámbár jó formán megütöttem magamat, de volt annyi eszméletem még is, hogy torkára kanyarodtam hirtelen, s gégéjét törém keresztül.

Társamat kiáltam — ki nagy késöre elő is jött azon hirrel, hogy egy ló megvan ölve, a csikot a medve elvitte, s a másik lóvat ő alig tudta előkeriteni.

A medve tehát egyik lovamat megölte, és csikomat megfojtotta s még rám vetette, nem tudod medve vadászat gendolám, de eszembe jutott a 400 ft. s egyszersmind az

is: hogy már igy nem ingyen szerzemény azon pénz; mástvehetek vele.

Különben semmi sérülésem nem esett, s miután társamnak elbeszélem a történteket, ujból a munkához fogtunk.

Még volt ugyan lehető az, hogy a him medve is erre vegye utját, de a nagyon ritka dolog lévén, egész kényelemmel vonczoltuk ki a négy medve fiut az oduból, utánna a csikót.

Elhordtuk rendre a szekérhez, felraktuk, még a nagy medvét is eltudtuk vinni örömünkbe; hogy életbenmaradánk.

Az egy lovat befogtuk, s kinnal bár, de nagy remények között az üres szekeret terhelten vittük haza.

Végre mi lett belőlle; a medvések nagy örömmel vártak, mindjárt el is vitték a négy medve kölyköt udvaromról; s miután áraik után mentem azt mondák hogy igen aprók, nem érnek annyit, s félnek hogy haza nem vihetik; pedig a kölykök már hust ettek, s csikómat is jóformán megkezdették volt. — Nem volt más modom, mint nékiek a négyet 200 ftért engedni át, mert magam számára csak nem akartam volna tartani; — Igy tehát vesztéttem egy lovat egy csikót, szinte életemet; s kaptam 200 ft. 1 jó nagy medve, egy ló és egy csikó bört; még nyuztam volna valamit, de a még is fájt, hogy csalatva voltam, azok által, kikért szinte életemet veszitém.

Utóbb pedig a medvebört is elkérte a hadnagy ur hogy megvegye; oda adtam neki ingyen, gondoltam jobblesz áldozattal is jol élni azokkal, kik nékünk parancsolnak.

Emre bátya — ugy látszott — elvégezte kalandját; mert fel az égre nézett s megjegyzi hogy még viradtáig egy óra van, s azután kérdé, hogy tetszik az én estóriám, ugyébár e csak nagyobb volt mint a hiuz körmölése.

Bizonyosan nagyobb — felelik neki — de ked még is seb nélkül menekült, s nékem — ugy érzem hogy azon karczolások fájdalmasok kezdenek lenni. —

Levetém csizmámat, s csak ugyan, az Emre bátya megjegyzése szerint a sebek dagadni kezdettek.

Ne busuljon! itt van a kigyó háj, ked bajt, s orvosságot is egyszerre szerzett magának; az ilyen még szerencsés dolog.

Elővette a kigyóhaját müértőleg kenegeté körül vele előbb a daganat szélső, s később bellebbi széleit, magát a sebet, s gondosan megrendelé, hogy 2 napig sem csizmát ne huzzak, sem nadrágomat a sebre le ne ereszem, hadd érje a szabad levegő; attól hamar gyógyul, még kétszer megkenjük meglátja csak mily hamar meggyógyul. — Hej a vadles karczolása mérges, de ne féljen semmit.

Valóban éreztem is hogy sebem égése szelidült, s öreg barátom tanácsát megfogadni annyival inkább elhatárzám, mert ha kételkedtem volna benne, rosz kedvet csináltam volna nekie. — Kedvét pedig elrontani nem akartam.

Békés szálásunkról álomnélkül de még sem álmosan indultunk tovább még viradt előtt. — Ott maradtak a lágy gépágyon a füstelgő üszkök, a felkészitett száraz fenyő is az én örök emlékem.

(Folytatása jövő évben.)

Boldog idők! midön az embert ha bakot lőt is megcsokolják.

Névnapomra az én jó atyám meglepett egy kétcsövü szép fegyverrel. Másnap őz vadászatra hivtak, özet még nem löttem. Anyám egy sült kappant, s egy kis fejérczipót tett a vadásztarisnyámba, mert mint mondá: az erdőben nem szoktak teriteni.

Elmentünk tehát B. K. gróf Somogy s Baranya megyében levő nagy rengetegeibe.

Elindultunkkor a fővadász igéző szép kis galambocskája ‚csókot' igért annak, kinek fegyvere szerencsés leend.

Akkoriban e volt a szokás. Mentől többet csókoltak leányaink mindenki szeme láttára, annál kevésbé tették titokban azt — mit a szülők a tisztelt határai között ugy is megengedhetnek.

Kimentünk az erdőre... mint diletáns puskást oly helyre állitottak, hol semmit se láttam. 2 óra körül volt az idő, megéheztem.

Elővettem a tarisnyát s falatozni kezdettem.

Ekkor robogás hallszik.....

Egy szép kis szarvas őz fiu 5 lépésre állott előttem... megsajnáltam oly szép volt!... hanem eszembe jutot... a ‚csók!' 18 éves voltam! — Lenyultam csendesen

fegyveremért, szememet nem mozditottam... mert az özfiu mind a szememet nézte....; a fegyver eldurrant.... s a szegény árva öz ott adá ki utolsó lehelletét.

A vadászok minden prótestálásom daczára ráfektettek az özikére, s hármat vertek reám a puskaveszövel „vadásszá csaptak" mondák. E felavatás dija 1 akó szekszárdi volt.

Mint a nap hösét ujongatva vittek a fövadász lakához.

S ott... a ‚baklövö' mézes csókot kapott... melyet maig se tudott elfelejteni.

(G.)

VI.

KÖZLEKEDÉS.

Vasut, Gözhajó, Posta, Gyorsutazás, Távirda.

KÖZLEKEDÉS.

Az utóbbi év tived alatt közlekedési eszközeink igen nagy haladásnak indultak. Gözösök szeldelik folyóvizeinket, s azon posványokon — hol eddig a gémek és golyák tartottak statáriumot a tavak kurutyoló fegyvertelen lakói felett, — most aranykalászok rengenek, s az utast göz mozdonyok röpitik a mérhetlen rónaságon.

Az emberi ész elött a távolság is eltün, mert — ha száz mértföldre vagyunk is kedvesinktöl a villany szárnyain kérdhetjük tölök — mintlétöket.

M. tisztelt olvasóim megengednek, hogy e zivaros világban a hol minduntalan változott minden, — (tehát nem tölem függö ok miatt) — e tárgyat kimeritöleg nem adhatom; azonban a remény táplál — hogy jövö évben nyugalmasb helyzetben — jobbal szolgálhatunk.

Vasút.

Bécs Trieszt.

Baden	3¼	mértf.
Glognicz	10	„
Mürzzuschleg	17½	„
Bruck	23	„
Grätz	30	„
Marburg	38½	„
Cilli	47½	„
Steinbrück	51	„
Laibach	59	„
Triest	78½	„

Triestből Velenczébe (Gözhajón) Innen Veronáig Vasúton.

Bécs Payerbach.

Meidling	½	mértf.
Mödling	2	„
Baden	3½	„
Neustadt	6½	„
Neunkirchen	8½	„
Gloggnitz	10	„
Payerbach	11½	„
Mödling Laxenburg	2½	„

Bécs Lincz.

St. Pölten	8	„
Melk	11½	„
Pöchlarn	12½	„
Amstetten	16½	mértf.
Enns	23	„
Linz	25	„
Linz Gmunden	9	„

Vasuton lóerövel.

Linz Budweis	17	„

Bécs-Brün Prága-Bodenbach.

Brün	20	„
Prága	54	„
Bodenbach	71	„

Innen *Dresdába Bécs*

Schönbrun	35½	„
Troppau	39½	„

Bécs, Rzeszow,

Prerau	25	„
Oderberg	37½	„
Kra kó	55½	„
Tarnow	66	„
Oebica	70	„
Rzeszów	76½	„
Bécs, Stokerau	3	„
Prerau Olmütz	3	„
Trübau	14	„

Bécs, Aussig

Teplicz	2½	„

Magyar vasút.

Bécs, Baziás.

Posony	9	mértf.
Diószeg	14½	„
Galanta	15½	„
Sellye	17	„
Tarnocz	17½	„
Tardoskedd	19	„
T.-Megyer	19½	„
Neuhausel	21	„
Szemiklós	22½	„
Köbölkut	25	„
Nána	27	„
Szob	29	„
N.-Maros	30½	„
Verőcze	31½	„
Vácz	32½	„
Dunakeszi	35	„
Palota	36	„
Pest	37	„

Pest, Czegléd

Köbánya	1	„
Vecsés	3	„
Üllö	4	„
Monor	5	„
Pilis	6½	„
Irsa	7½	„

Czegléd	10	mértf.
Czegléd, Baziás.		
N.-Körös	2	„
Kecskemét	4	„
Páka	6	„
Felegyháza	7½	„
Péteri	8½	„
Kistelek	10½	„
Szatymáz	12½	„
Szeged	15	„
Szörög	16	„
Oroszlanos	18	„
Mokrin	21	„
N.-Kikinda	22½	„
Hatzfeld	25	„
Gyertyános	27	„
Szakálháza	29	„
Temesvár	30	„
Sáágh	32	„
Zsebely	33	„
Detta	36	„
Moravicza	37½	„
Versecz	40	„
Jassenova	42½	„
Fejértemplom	44	„
Baziás	45½	„
Czegléd, Arad.		
Abony	2	„
Szolnok	3¾	„
Pusztatóó	6¾	„
Mező tur	8¾	„
Gyoma	11¼	„
M.-Berény	13¾	„
Csaba	16	„
Kétegyháza	18½	„
Kurtics	21½	„
Arad	24	„

Czegléd P.-Ladány.		
Abony	2	mértf.
Szolnok	4	„
T. sz. Miklós	6½	„
Fegyvernek	8	„
Kisujszállás	10	„
Kardszeg	12	„
Ladány	14	„
P.-Ladány Debreczen.		
Kaba	1⅓	„
Szoboszló	3⅓	„
Debreczen	6	„
P.-Ladány, N.-Várad.		
Sááp	2½	„
B.-Ujfalu	4¼	„
M.-Keresztes	6¼	„
N.-Várad	9	„
Bécs Ujszőny.		
Simering	½	„
Bruk	6	„
Morony	11½	„
Miklós	13½	„
Győr	16	„
Sz.-János	18	„
Ács	19½	„
Ujszőny	21	„
Bécs-Oderberg Berlin.		
Bécs		
Prerau	25	„
Oderberg	37½	„
Poreslau	61½	„
Berlin	109	„
Bécs-Frankfurt Bécs.		
Brün	20	„
Prága	54	„
Lipcse	95	„
Halle	99	„

Weimár	110	mértf.
Erfurt	113½	„
Gotha	117	„
Cassel	135	„
Frankfuut	158	„
Bécs, Köln.		„
Bécs		„
Magdeburg	111	„
Hanover	133	„
Köln	176	„
Köln Páris.		„
Aachen	71	
Luttich	127	„
Namur	187	„
Erquelines	253	„
St. Quentin	239	„
Páris	510	„
Bécs London.		
Gent	276	„
Ostende	353	„
London	509	„
Posony-Szered (lóerőre).		
N.-Szombat	6½	„
Keresztur	7½	„
Szered	8½	„
Velencze-Verona.		
Padua	27	„
Vicenza	67	„
Verona	115	„
Verona-Mantua	35	„
Bécs-Hamburg.		
Brün	20	„
Prága	54	„
Dresda	79½	„
Berlin	115	„
Hamburg	116½	„

Gőzhajók.

a) a Dunán lefelé:

Bécsből Pestre — naponta reggeli 6 órakor.
Bécs — Zemlin: Vasárnap, Kedd, Péntek.
Orsováról Galaczra minden Szombaton reggel.

Felfelé:

Pestről Bécsbe — naponta 10 órakor délelőtt.
Zemlinből Pestre, Bécsbe: Vas. Sze da, Péntek.
Orsováról Pestre minden Szombaton reggel.
Galaczról Gyurgyevora, Orsovára, Pestre, Bécsbe, minden Szombaton reggel.

b) A Száván:

Sziszekből Zemlinbe Kedden reggel.
Zemlinből Sziszekre — Hétfőn „

c) A Tiszán:

Szolnokról Tokajba minden Hétfőn.
Szegedről Zemlinbe, minden Vasárnap reggel.
Tokajból Szolnokra, Pénteken 12 órakor.
Zemlinből Szegedre minden Szerdán estve.

Bécs—Pest:

Bécs—Pozsony 3¼ mf., Gönyő 17½, Győr 20, Komárom 23, Almás 25, Esztergom 29½, Vácz 34¾, Pest 39 mértföld. —

Pest—Orsova.

Ercsény 4¼, Adony 6¼, Földvár 11¼, Paks 16¹ Kalocsa 17½, Tolna 21, Baja 28¼, Mohács 32½, Apáthin 41½, Eszék 48½, Vukovár 50½, Palánka 56, Cserevicz 60, Zemlin 73½, Pancsova 16¼, Kubin 82, Baziás 87¼, Drenkova 95, Orsova 102½ mértföld. —

Orsova és Galacz:

Widdin 18⅗, Oltenicza 59¾, Silistria 99½ Galacz 102 mföld.

Tengeri út Amerikába:

Kölnből Maasen és Társa (Thurnmarkt Nr. 27.) Newyork, Hamburg, minden hó 1-jén és 15-én = Vitelbér 64 tallér (koszttal együtt.)

Távirói díj:

Egyszerü telegrammért, mely 20 szóból áll 10 mértföldre 60 krajczár számittatik. Minden következő 10 szóért 30 kr. számittatik 10 mértföldre.

Tehát 20 szóért:

— — 10	mértföldre	— fr	60	krajczár.
10— 25	„	1 „	20	„
25— 45	„	1 „	80	„
45— 70	„	2 „	40	„
70—100	„	3 „	—	„
100—135	„	3 „	60	„
135—175	„	4 „	20	„
175—220	„	4 „	80	„
220—270	„	5 „	40	„
270—325	„	6 „	—	„

A táviratok tovább szállitásáért:

a) Postán - - - - - - - - 40 kr.
b) Küldött által 2 mföldre 1 fr. 20 „
c) Vasúti telegraph útján — „ 90 „
d) Előre kell letenni a tovább küldetési díjt mértföldenként - - 1 fr. 20 krt.

POSTA.

a) LEVÉL-POSTA:

1858 November 1-től fogva következő rendszabályok léptek életbe új pénzben.

I. Belföldi levélbér:

1) Helybeli kézhez szolgáltatás 16 lat nehézségig 3 kr.
2) A legkisebb levélbér bezárólag 10 mértföldig 1 latos levéltől 5 kr.
3) 2-od rendü levélbér 10—20 mértföldre, minden lat 10 kr.
4) 3-ik rendü levélbér 20 mértföldön túl latonként 15 kr.
5) Kereszt kötés alatti nyomtatványok latja 2 kr.
6) Bérmentetlen leveleknél hozzáadás 5 kr.
7) Ajánlati (Rekomendations) járulék
   a) helybeli levelekért 5 kr.
   b) minden más levelektől 10 kr.
8) Térti vevényért (Retour recepisse) 10 kr.
9) A privát posta-hivatalok járuléka a kézhez adésért 1 kr.
10) Sürgöny (estafette) járulék:
   a) A városban helyt 35 kr.
   b) A külvárosban 52 kr.
   c) Egyébüvé 26 kr.
11) Ha külön fiókot akarunk a postán leveleink számára, hasonként 1 fr. 5 kr.
12) Újság bélyeg 100 darab 1 fr. 5 kr.
13) Újság mellékleti járulék (100-tól) 42 kr.
14. Újság kézbesitési járulék*) 1 kr.

*) *A többire nézve az 1850-ben Márczius 20-kán kiadott rendszabályok fenntartatnak.*

II. Szekérposta vitel-díj.

1) Vitel alap-díj 15 kr.
2) A küldemények vitel dija 100 fr. értek és 1 font suly után az eddigi lépcsőzet szerint 2 kr.
3) Térti vevény-dij 10 kr.
4) Hiradási dij Bécsben 5 kr.
   egyébütt 3 kr.

III. Az útasdij — az út minősége szerint különböző

(20 zónára van felosztva):

1)	1— 5 mföldig	11)	50— 60 mföldig
2)	5—10 „	12)	60— 70 „
3)	10—15 „	13)	70— 80 „
4)	15—20 „	14)	80— 90 „
5)	20—25 „	15)	90—100 „
6)	25—30 „	16)	100—120 „
7)	30—35 „	17)	120—140 „
8)	35—40 „	18)	140—160 „
9)	40—45 „	19)	160—180 „
10)	45—50 „	20)	180 . . . . .

mértföldekre terjedő bér zónánként és fontonként mindég 100 frt értéket számitva 2 kr., úgy hogy a zóna száma a fontok számával sokszorozva, a summa duplázva hozzáadván a vitelalapot 15 krt. p. o. 1000 fr. vagy 10 font 20 mértföldre.

A levél-postára

lehet feladni egyszerü leveleket, melyekben pénznek lenni nem szabad, mert ha elvész, érette senki nem felel. A pénzes leveleket a szekérpostára kell feladni.

Az egyszerü levelek egy pecséttel (az Amerikába szólók ostyával) pecsételtetnek bé.

A czímet hibátlanul és olvashatólag kell reá irni, úgy bizonyosan kézhez mennek.

A leveleket posta bélyeggel (levél-jegy) kell ellátni. A bérmentetlen levelekért a kinek szól, a feladó hanyangságáért 5 krajczár birságot fizet. —Oknélkül büntetni felebarátunkat nem kell.

Ha ajánlat (recomendatio) mellett adjuk fel a levelet — recepisse nem szükséges, mert a posta úgy se kézbesiti addig, mig az illető az átvételről nyugtát nem adott.

b) A SZEKÉR-POSTÁRA

kell tenni minden értékes és pénzes levelet, mert ez olcsóbb és biztos.

A levelet belőlről is le kell pecsételni, kivülről 4 pecsétet tenni, a közepét nem kell lepecsételni, mert a posta nyomja oda a hivatalos pecsétet.

Kivülről a czímet igy kell reá irni:

T. Cz. Móses János Urnak
Pest
Fülemüle utcza 2-k szám
II-k emelet 10-k ajtó.

Van e levélben

3 db	100-as	új bankó	300	fr.
2 „	10-es	„ „	20	„
3 „	1-es	„ „	3	„
		Összes. =	323	for. O. É.

GYORSUTAZÁSI, SZÁLLÍTMÁNYI INTÉZETEK.

I. **BIASINI** (Pest-Brassói) gyorsútazási intézete **menetrend 1860-ik évre.**

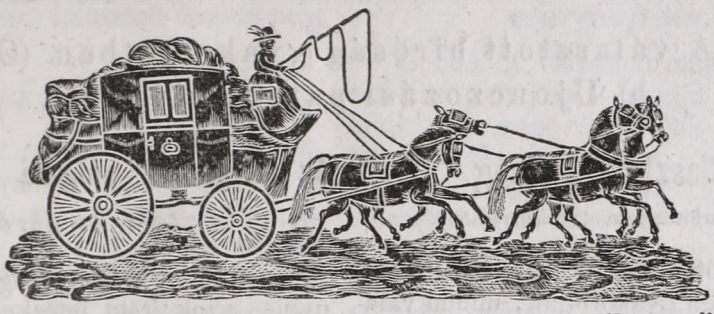

Indulnak a **GYORSKOCSIK** Nagy-Váradról Kolozsvárra, Szeben- és Brassóba hetenként négyszer, **Vasárnap, Hétfőn, Szeredán és Pénteken** délután a Bécs-Pesti vasúti vonat m gérkezése után rögtön. Indul Kolozsvárról N. Váradra és onnét vasúttal rögtön tovább minden Vasárnap, Kedden, Csötörtökön és Szombaton déli egy órakor, s Nagy-Váradra reggel 6 órakor érkezvén, onnét rögtön vasúttal tovább utazhatni.

Kolozsvárról Nagy-Enyedre, Károly-Fejérvár, Szeben- és Brassóba indul minden héten kétszer, Hétfőn és Csötörtökön reggeli 4 órakor.

Szebenből Kolozsvárra és N. Váradra indul minden Kedden és Pénteken reggeli 6 órakor a „Fejér-oroszlán" czimü vendégfogadoból.

Helyek árai 30 font szabad podgyászszal:

Kolozsvártól	N. Váradig	vagy	vissza	8 fr.
„	N. Enyedig	„	„	4 fr. 15
„	K. Fejérvárig	„	„	6 fr. 15
„	Szebenig	„	„	9 fr. 54
„	Brassóig	„	„	16 fr. 54

Az Intézet felvállal minden nagyságu csomagokat (Paquet'en) és gyors árukat, s azokat határozott áron az egész vonalon gyorsan elszállittatja négy latostól elkezdve fölfelé.

Magán kocsi eleibe az egész vonalon gyorslovak kaphatók.

Minden e gyorsutazási Intézetet érdeklő ügyek, tulajdonos Igazgató *Biasini Domokos* urhoz Kolozsvárra intézendők.

Fölvételi iródák útasok valamint podgyászok számára

Pesten: Blum Jakab ur szállitó hivatalába. Fürdő utcza (Nro 8) az Órához.

N. Váradon: a Zöldfa vendégfogadóban ügynök Toth Imre.

Kolozsvárt: Biasini vendégfogadoban ügynök Vernay Victor.

Nagy-Enyeden: a Collegium két hattyu czimü vendégfogadójában.

Károly-Fejérvárt: kereskedő Public és a Nap vendégfogadóban.

Nagy-Szebenbe: Fejér-Oroszlán Kappel vendégfogadójában ügynök Kaliani.

Brassóba: Ludwig vendégfogadoban.

A föntebbi irodák reggeli 6 órától esvéli 10 oráig a t. cz. útasok kényelmére folytonosan nyitva vannak.

2) **LUDVIG** (Szeben-Brassói) gyorsútazási intézete.

A Ludvigféle gyorsszekér indul:

1) Szebenből Brassoba a „Bécs városához" czimzett szálodából Hétfőn és Szombaton reggeli 5 órakor. Szerdán 3 órakor.

2) Ugyan Szebenből a „Fejér-Oroszlán" czimü fogadoból minden Kedden és Pénteken reggel 5 órakor.

3) Brassóból Szebenbe, Ludvig úr házából naponta reggeli 3 órakor.

Hely ár: egy személytől 30 font szabad podgyászszal 7 fr. 35 kr. új pénz.

4) *Brassóból Bukurestbe:* Korner Ferencz cs. kir. Brassói postamester gyorsutazási intézete hetenként ötször.

3) Pest-Eperjesi gyors-utazási intézet.

Indul naponta — Kassán meghál, (a vasúttal kapcsolatban.)

4) Buda-Fejérvári gyorskocsi.

Indul a hid vendéglőből naponta reggeli 7 órakor.

Felvételi ár 3 fr. 50 kr. 30 font szabad podgyászszal. — Érkezik Fejérvárra délben.

V) Lobmayer Pest-Sz. Fejérvári s B. Füredi gyors-útazási intézete.

Az útazók Pesten a „Tigris" fogadóban levő irodában vétetnek fel.

Indul naponta. — Délben érkezik Székes-Fejérvárra.

VII.

TÖRVÉNYTÁR.

a) A választott bíróság gyakorlatban. (G-tól).
b) Ujonczozási pátens kivonata.

A választott bíróság.

Forum arbitrarium *(Schiedsrichter)*.

A választott bíróságot Angliában mindazon esetekben gyakorolják, midőn valamely dolognak megitélésére szakértő egyéniségek birálata kivántatik. Poroszországban először 1827-ben a Preussen nevü tartomány részére vették gyakorlatba.— Ily birák Poroszországban 3 évre választatnak, törvényekhez kötve nincsenek, hanem itélnek bélátásuk és lelkiismeretök szerént.—

Nekünk eddig efélére ritkán volt szükségünk, mert alkotmányos életünkben— bármely ügyeinket viszonyainkban jártas — önválasztotta — biráink tárgyalták, s azokban mint szakavatottak, formákhoz nemkötve—hozhattak itéletet.

Ma a perlekedésnek valamivel hosszabb és költségesebb az útja, mely sokjárás-kelléssel is van egybekötve; ügyeink egy bizonytalan sikerü törvénykezési menetre utalva, hol azoknál, kik a törvény nevében igazságot szolgáltatnak, némelykor (a legjobb akarat mellett is)— gazdasági készültség és korábbi viszonyaink ismerete rendesen hiányozván, a fennforgó ügyeknek inkább *formáját* mint *lényegét* tartják szemük előtt; azért minden oly ügyben, melyben a helyszinén tett megvizsgálás után szakavatott egyéniségek döntő véleményére van szükségünk,—dolgainkat önválasztott szakavatott birák által tárgyaltathatjuk. Erre nemcsak feljogositva vagyunk, sőt még a törvények maguk utalnak reá. Jelesül az általános osztrák polgári törvénykönyv 835. 841. 842 és 1008-ik §-usok. Végre az 1391-ik §-us azt mondja:

„Azon szerződés, mely által a felek, peres jogaik elintézése végett, választott birót neveznek, a törvénykezési rendtartásban határoztatik meg.“

Az ideiglenes polgári perrendtartás.

A választott birákról igy szóll:

§. 376. A felek jogügyeiket, a mennyiben azok iránt intézkedni szabad hatalmuk van, s a törvények szerint egyességet kötni képesek, közmegegyezéssel, egy vagy több választott biró itélete alá bocsáthatják.

A választó birák mikénti választása.

§. 377. Ezen egyesség azonban csak úgy bir kötelező erővel, ha irásban vagy bíróság előtt köttetett; s abban a választott birósági határozatok elleni mindennemü folyamodásról és föllebb hivatkozásról világos lemondás történt. Ha ezen választott birósági egyesség valamely meghatározott, már közelgő vagy megindított perre nézve köttetik, abban hogy érvényes legyen, egyuttal a választott birák számának és személyeinek is megkell határoztatnia. Ha a felek által valamely meghatározott perre való tekintet nélkül kötött választott birósági egyességben, a választott birák száma és személyei iránt semmi sem határoztatott meg, előforduló pereskedés alkalmával, mindegyik fél egy választott birót jeleljen ki, s erre a másik fél kivánságára, a bíróság által, illendő határidő kiszabása mellett, oly tudomás tétellel szóllitassék fel, hogy ellenkező esetben a kinevezés a bíróság által fog megtörténni. A választott birákat, csak saját irásbeli vagy bíróság előtti nyilatkozatuk kötelezi ezen bizomány felvállalására.

A választott birói hivatalra képesség.

§. 378. A felek a választott birák kijelelésében,—a birói hivatal viselésére

megkivántató tulajdonok iránti törvényes rendszabályokhoz nincsenek kötve.

Azon bíróság elnökei és tagjai, melyet a ráruházott rendszerinti törvényhatóság erejénél fogva a pernek elhatározása illetni fogná, választott birákul nem jeleltethetnek ki.

A választott biró kötelezettsége.

Ki a 377 §. rendeletéhez képest választott birói hivatalt vállalt, köteles az eljárás befejezte után legfeljebb kilenczven nap alatt a peres ügyet elhatározni, s erre pénzbüntetések által szoritathatik, vagy ha ezek foganat nélkül maradnának, a felek kártalanitásában, különösen a pernek rendszerinti birói tárgyalásából eredő minden költségek megtérítésében marasztaltathatik el. §. 379.

A választott biró előtti eljárás.

A peres felektől függ az eljárás módja iránt a választott birákkal előlegesen megegyezniök. Ha eziránt különösen semmisem állapittatott meg, a választott birák a törvénykezési rendtartás szabályaihoz kötvék. Ha eskütétel, tanuvallatás, vagy szakértők véleményének kikérése fordul elő, a választott birák evégett megkeresvény által a birói hatósághoz folyamodjanak. §. 380.

Az ügynek több választott birák általi eldöntése.

Ha több választott birák jelelvék ki, mindnyájan kötelessek, hacsak maguk a felek más egyességet nem tettek, minden tanácskozásnál jelen lenni, szótöbbség szerént határozni, a rendeleteket és itéleteket mindnyájan aláirni. Ha a tanácskozásnál a választott birák szavazatai egyenlően oszolnak meg, s a felek ezen esetre elnököt nem neveztek, egyik vagy másik kérelmére azt a bíróság rendeljen. §. 381.

A választott birói határozat joghatálya.

§. 382. A felek és örököseik, a mennyiben a választott birák a rájuk ruházott hatalom határain túl nem léptek, a választott birósági határozatnak engedelmeskedni kötelesek, s ezen nagy nyilvánságos csalás esetén kivül, semmiféle azelleni kifogásuk megne halgattassék.

A választott birói határozat végrehajtása.

§. 383. A választott birósági határozatok végrehajtását maguk a választott birák soha sem rendelhetik el, semnem telyesithetik, hanem azt a 377-ik §-ban emlitett választott birósági egyesség, s a választott birói határozat mellékelésével, a rendes birónál a fél, vagy ennek kivánságára, a választott biró kérje. A biró szükség esetében előlegesen tárgyalási határnapot tüzzön ki, s a menyiben azon az emlitett okiratok határozottan hamisaknak nem állitatnak, egyébb a végrehajtás folytában megengedhetlen kifogásokra (442. §.) *) való tekintet nélkül, a kérelmet azonnal megengedje.

Oly esetek mellyekben a választott birósági szerződés elenyészik vagy foganatlanná válik

§. 384. A választott birósági egyességből, származott kötelezettségek a választott birónak itélethozatal előtt történt halála által elenyésznek.

§. 385. Ha a választott biró előre nem látott akadályok által tartoztatik a fölvállalt bizomány telyesitésétől, kötelezettsége megszünik.

---

*) *A P. p. r. XXII-ik Fejezete szól a végrehajtásról.*

A birói végrehajtás elrendeltetik §. 438. 1) Jogérvényes határozatra. 2) Oly egyességre melynek telyesitésére a hatóságok előtt határidő szabatott. 3) Az állad. kincstár irányában számadás jogerejüvé vált elintézésére. 4) Közigazgatási hatóságok egyébb határozataira, melyek világos rendelet által birói végrehajtásra utasitvák. *5) választott birósági határozatokra.*

A végrehajtási kérelem alakja és tartalma.

§. 440. Társas bíróságoknál a végrehajtás irásban kérendő. Más bíróságoknál a felek választásától függ a végrehajtási kérelmet irásban nyujtani be, vagy szóval jegyzőkönyvre vétetni.

§. 441. Minden végrehajtási kérelemben iromány-szerüleg kell a végrehajtási jogot kimutatni, — s a fő és mellék kötelezettségbeli követelést pontosan kifejezni.

„Az alperesnek az executió elleni kifogásai.“

§. 442. A végrehajtást rendszerint az alperesnek semmiféle kifogása sem gátolhatja. (P. P. R.)

Mindegyik félnek joga van a választott birósági egyesség felbontását a rendes bírónál kérnie, ha a választott bírára nézve később oly viszonyok állanak be, melyek alatt a rendes biró hivatalát folytatni képtelen, vagy ha ilyetén viszonyok csak utóbb jutnak tudomására *)

§. 386. Más világos megegyezés nemlétében a felek akkor sem kötvék többé a szerződéshez, ha több választott birák közül csak egyis meghal, kilép, vagy a határozatbani résztvehetésre képtelenné válik.

* * *

Ezek azok a határozatok melyeket az általános osztrák polgári törvénykönyv 1391-ik §-sa nyomán—az „ideiglenes perrendtartás" szerént közölhettem, mellyet ha jól fontolóra vesznek tisztelt hazámfiai lehetetlen hogy megne győződjenek— a választott bíróság hasznos voltáról, minden egyébb eljárások felett.

A rendes törvény útján vagy szóval panaszolhatunk, de ez ritka eset,— (természetesen ily állapotban fel vagyunk ingerelve ami felebarátunkra, különben nem mennénk panaszra). Vagy irásban adjuk bé panaszunkat, akkor ügyvédre van szükség. Már ha az ügyvédnek haragosan elismondjuk panaszunkat, s kiberzenkedtük magunkat, ő a türelmes papirosra egy még türelmesb nyelven megirja; mert a ha a mienken irja, úgy forditásban még egy nyelven oda kell mellékelnie; igy ő kénytelen a legrövidebb útat választani — s kapja magát s rögtön a hivatalos nyelven irja — le.... Más nyelvre t átforditani valamit (az örökösen veszt a hatásából) ez még megjárná ha az értelem vesztéshez pénzbeli veszteség is nemjárulna... de ha még ezis járul, úgy a forditás reánk nézve nem jó dolog.

A választott biráknál másként van a dolog... Egy levélkét irunk felebarátunknak tudtára adjuk hogy T. Buzás Sándor urat megválasztottuk birónak, s ő is szíveskedjék 10 nap alatt egyet választani a maga részéről. Hateszi, jól van; ha nem teszi,—ekkor helye van „megfenyegetni:" hogy ha még 10 nap alatt itélő birót nem választ, akkor a polg. per rendt. 377-ik §-sa értelmében számára a járásbiróság fog választani. Ha ekkor se választ... akkor egy kérvényt fogalmazunk (német nyelven) ily formán:

A Tekintetes cs. k. Járáshivatalhoz, mint bírósághoz
(Stempel 30 kr). Sz.-Somlyón.

A szomszédommal egykis versengésünk van, melynek kiegyenlitésére elölegesen irásbeli szerződésben köteleztük magunkat melyet ide ·/. alá mellékelek, hogy választott birák által tárgyaltatjuk.—

Én alólirt részemről Pirben lakó közbirtokos t. t. Buzás Sándor urat compromissionális birónak megis választottam, a mint az ide ·//. alá mellékelt okirat mutatja elis vállalta. Tisztelettel kérem ennek okáért a t. cs. k. járáshivatalt mint bíróságot—hogy szomszédomat Pelében lakó Hersch Manassest figyelmeztesse a p. p. r. 377-ik §-a értelmében, miszerént a maga részéről 10 nap alatt itélő birót válaszon, mit ha nem tenne— a határozott idő eltelte után — kénytelen leendek a t. cs. k. Hivatalt megkeresni miszerént perestársam részére ugyanazt hivatalból kinevezni méltoztassék.

(aláirva)

Árpád János
Péri közbirtokos.

Kivül:

A Tekintetes cs. k. Járáshivatalhoz mint bírósághoz—Sz.-Somlyón.

Kérelme Péri Árpád Jánosnak
Pelében lakó Hersch Manasszes ellen
azért hogy
Hersch Manaszes 10 nap alatt vála-

---

*) Azon viszonyok — melyek miatt a rendes biró hivatalát folytatni képtelen: Megvagynak irva a Birodalmi törvénylap 1853 év folyam XXVI. darab cs. k. Pátens May 3. 1853. 81 szám. Életbelépett Erdélyben Julius 1-sőén 1853.— A §. 52. Egybiró se vehet részt a polgári ügyekben, se azokra bé nem folyhat—ha

1) az ő dolgait illetik — melyekben haszna vagy kára származhatik.
2) Feleségét vagy vérrokonait továbbá
3) hozzátartozóit,
4) keze alattiakat illető ügyekben.
5) Adóssát vagy hitelezőjét illetőkben.
6) Oly dolgokban, mellyekben ő előbb mint tanu, ügykezelő, tanácsadó, alkusz, vagy kiegyenlitő — fellépett.
7) Ugy a felsőbb törvényszéknél—se biráskodhatik azon, hivatalnok, a ki valamely ügyben az alsóbb forumon szavazatát adta.
8) Még referens se lehet senki a felsőbb törvényszék tagjai közül, azon ügyben—melyben az alsóbb törvényszéknél valamely rokona ügyködött.

szon részére compromissionális béke-birót, különben az hivatalbul fog kineveztetni.—

Az ·/. alatti melléklet.

(Stempel 30 kr). Kivonat Manasszes Herschel Peléből kötött szerződésből:

§. 17. E bérlet folytában bármely differentia támodna köztem és bérlőm H.... Manasszes között az ügyet a polg. per r. 376—386. §§-ai értelmében választott birák által itéltetjük el, magunkat azok határozatának, minden feljebbvitel kirekesztésével alávetvén.

Kelt Pérben Márcz. 10. 1859.

Hersch Manasszes mp. haszonbérlő Árpád János mk.
Morgenstern Blümele mp. Herschné. birtokos.
Tanuk N. N. N. N.

A ·//. alatti melléklet.

(Stempel 30 kr). Alólirt t. Árpád János úr által Pelei Hersch Manesszeli ügy elő compromissiónális biróul felkéretvén—ez ügyet tárgyalás s lélekismeretes itélethozás végett elvállaltam.

Kelt Sz.-Somlyón Márcz. 30. 1859.

Peéri Buzás Sándor mpr.

Tiszta szivemből óhajtom, hogy e czélszerü igazitási módot mentől több hazánkfiai sikerrel gyakorolják.

Kolozsvártt, Márcz. 30. 1859.

Girókuti.

Az Ujonczozási Pátens-kivonata

Sept. 29. 1858.

I. §. 3. A hadseregbe lépési kötelezettség általános mely a 20 év éves kor betöltése után következő évi január 1-én kezdődik és hét évig tart.

§. 5. Hogy melyik csapat osztályhoz soroztassék valaki —kivánatától s képességétől függ.

§. 6. A katona szolgálat 8 évig tart, s ezután még két évi tartalék (Birod. törv. lap 1852. XLVII. darab 153. sz).

§. 8. Házasodni csak a felmentetteknek s a 2-ik korosztályt tulhaladóknak szabad.— Adhatnak ugyan a politikai hatóságok kivételesen házassági engedélyt—az 1-sö és 2-ik korosztályban is, ez azonban a katonáskodási kötelesség alóli fölmentés alapjául nem szolgálhat.

IV. A hadseregbe lépésre való köteleztetéstöli mentesség.

a) §. 13. Felmentetnek a) 70 éves özvegy szüléknek egyetlen fia, b) ugyan ilyen nagyapának szülét vesztett unokája. c) Az elárvult nővérek egyetlen fivére. d) Elmebetegek. e) A kik a 2-ik korosztályból kilépvén megházasodtak s családapák.

b) §. 16. Azon theologiai jelöltek kik jól tanulnak és jól viselik magukat—s legfőbb egyházi elöljárójuk érettök jót áll.

c) §. 18. Az államhivatalnokok, a felesketett gyakornokokat is ide értve. A finanz hivatalnokok főbbjei.

d) §. 19. Az alkalmazott nyilvános tanárok.

e) §. 20. Az osztrák egyetemeken felavatott bármely tanszaki tudorok (Doctorok).

f) §. 21. Az egyetemek, jogakadémiák, s a bécsi keleti akademia, a főgymnasiumok, s a bánya akademiák tanulói közül a kitünők és feddhetlen magaviseletüek.

g) §. 21. Az öröklött oszthatlan paraszt gazdaságok tulajdonosai, ha a jövedelmük 5 személy eltartására elegendö.

h) Az egyetlen paraszt fiu, ha miatta a gazdaság tönkre jutna.

i) A chirurgusok a tábor orvosi szolgálatra alkalmaztatnak.

k) Dij lefizetés által 1500 forint (Birod. törv. lap 1856. év folyam VII. darab 27. szám).

§. 24. A mentességi ok §. 14—20. megszüntével az okozat is megszünik, azért azt évenként kell ismételni.

* * *

Hogy miként megyvégbe a sorshuzás, a hadi szolgálati kötelezettség miként ujitatik meg, ezt is jó lesz a birod. törv. lapból elolvasni.—

A fivérek közti helyetesités meg vagyon irva (Birod. törv. l. 27. sz. 1856. febr. 21).

A költségek ki általi viseléséről.

§. 41. A katona köteles a sorshuzásra és álitásra való megjelenés költségeit, maga köteles viselni, a vagyontalanokét a község viseli.

A hadseregből elbocsájtatnak.

§. 24. A törvényes szolgálat idő kiteltével azonnal, a hadseregre nézve fennálló szabályok szerént. Háboru esetben

másként nem csak is legfelsöbb helyben hagyással.

A szolgálat kitelése elött is elbocsájtathatnak:

a) A kik a dijt (1500 ft.) lefizették. b) ha törvény ellenesen állitatot bé. c) A kiskoruak. d) Orvosolhatlan betegség miatt. e) Ha a katona a 13 §. a) b) c) sz. alatt s a §. 21, 18, 19 száma alatt kijelelt viszonyok valamelike alá kerül. Végre f) Ha a kisebb számot huzott elökerül, akkor a legnagyobbik számu elbocsájtatását kérheti.

Büntetések:

Ha valaki engedelem nélkül elutazik — ki az ujoncz idöbe tartoznék. §. 44. A ki engedelem nélkül megházasodott — béállitatik. A ki elegendö mentség nélkül a sorozásról elmarad, szököttnek tetinketik. A ki a szökevényt kézrekeriti 24 frot kap az állam kincstárból — az illetö szökevény vagy büntársak vagyonábóli megtérités mellett. §. 45.

Az öncsonkitás miatt elitélt egyént (bünt. t. 409 és 410. §. szerént 2 évig tartozik szólgálni a törvényes idön tul (§. 6).

B. T. L.

VIII.

HAZAI INTÉZETEK,

s az örök békehona.

1. Dr. Batizfalvi Samu, sebészi és orthopoediai intézete.
2. Egyesületek. a) Földisme egylet. b) Gazdasági egylet. c) Term. tud. egylet. d) Lóverseny egylet. e) Lövész társulat. f) Sz. István társulat. g) Nemzeti muzeum. h) Müvészetet pártoló egylet. i) Josephinum. k) Ludoviceum. l) Szolnokmegyei gazd. és lovas egylet.
3. Szeged városa mint gyógyhely — mellbetegek számára.
4. A gözdékről.
5. Elöhaladás a gyermek nevelésben.
6. Az örök békehona.

Dr. Batizfalvi samu,

Budapesti

SEBÉSZI ÉS ORTHOPOEDIAI

gyógyintézete

megnyittatott.

A régi világban — midön kevésbé az ész, mint a testi erö tette az embert, születésekor a gyermeket megvizsgálták, s ha épnek és hibátlannak nem találták, kimondák reá az itéletet.... s a csecsemö — nyom nélkül tünt el az örök semmiségben.

Ma midön az ész vette át az uralmat minden elö lény felett, ma midön (miként látjuk) egy ember esze — hadseregekkel ér fel! ma megkell becsülni — a ferde növésü kis felebarátunkat is. Ma a tudomány oda érett — hogy a természet hiányait is hatalmában van kijavitani.

Ezeket véghezvinni czélja ez intézetnek.

Felvétetnek — minden testi hibákban levö betegek. mely czélra pesten a király és rozta utsza sarkán góth modorban épült 93 számu diszes helyiség — mint rajzunk mutatja — szakértöleg bérendeztetett. Az épület a városliget közelében fekszik mégis saját szép árnyas kerttel, és benne jól felszerelt test gyakordával, és nyári mulatóházzal bir. A ház erkélyéröl pedig gyönyörü kilátás nyilik a regényes budai hegység lánczolátára. Az intézet épülete czélszerü és kellemes helyzeténél fogva, valamint a zordon hegyi szelekről, ugy a föváros gözfellegétöl is védve van.

Az intézetbe felvétetnek

minden sebészi műtétet igénylő betegek, (a ragályos nyavalyákat kivéve) továbbá: oly orthopoediai esetek, melyek előre bocsájtott vizsgálat nyomán, gyógyulást és javulást igérnek ilyenek:

Ferde nyak = collum obstupium.
Gerinczpup = kyphosis.
Oldalgörnye = scoliosis, — előgörnye = lordoris ugyszinte a gerincz oszlop elferdüléséből eredő idombeli eltérések a vállan, csipőn, bordákon.

Iz lobok = arthrophlogosis — mindennemü kóros következményeikkel, végtagok zsugorodásai = contractura, izmerevek = anchylosis —, heveny és idült ficzamok = luxatio recens et inveterata; izomhüdés = paralysis — izombénultság = paresis. Továbbá csip izbántalmak; térd- és lábizület elferdülései, igy: térdbe hajlás (Genu valgum); térd kihajlás (Genu varum); donga láb (Pes verus); kocsiba láb (Pes valgus); ló-láb (Pes equinus); kampó láb (Pes calcaneus) sat. sat.

Életkorra három évesektől fölfelé, minden az intézet szak-köréhez tartozó beteg ápolás alá vétetik.

Járólagos betegek, kik körülményeiknél fogva künn laknak, az intézetben gyógy-testgyakorlati órákat nyerhetnek; ugyszintén — ha szükségeltetnék — a villámo-

zást s fürdőket is ugyanott mérsékelt dijért használhatják.

Ide különösen azon gyöngélkedők tartoznak, kik csekélyebbfoku elferdülésben, alhasi pangásokban, aranyérben, izombénulásban, idegenségben sat. szenvednek.

Irásbeli tudakozódások eseteiben az illető beteg orvosától a kórelőzményt, továbbá a helybeli és átalános jelen állapot mivoltát mellékeltetni kérjük.

Az intézet belrendezése:

A betegek részint külön, részint közös, kényelmesen és izletesen butorozott tiszta, száraz, magas és világos szobákban helyeztetnek el.

A két nem egymástól szorosan elkülönözve, kellő felügyelet alatt leend, müvelt, illő és erkölcsös viseletre kiváló gond és különös figyelem fordittatik. Az étkezés — a mennyiben az ápoltak egészségi helyzete megengedi — közös asztalnál, mintegy családi körben történik. Az eledel az egyedi esetekhez alkalmazva válogatott és tápláló leend.

Gyakorlat.

Minthogy az elferdülési kórok leginkább az ifjukort látogatják: az ápolás alá vett ilyetén egyének szellemi kiképzéséről is gondoskodva van, nehogy az idült elferdülési kórokkal járó hosszabb gyógyitás alatt, értelmi tehetségeik kifejtésében hátramaradást szenvedjenek. E tekintetből intézkedés történt, hogy a mennyiben ezt a kóros testi állapot s az ellene alkalmazott gyógymód megengedi: az elemieken kivül, tudományos tárgyakban nyelvekben is nyerhessenek az illetők elismert jelességü tanárok és nevelőnők által korszerü oktatást. Kivánatra a zenében, rajzban s ha orvosi szempontból megengedhetni az éneklésben is adatnak magány órák. A hölgyek különféle kézi munkák gyakorlatában ügyességök kifejtésére alkalmat nyerendenek. Azonkivül az ápoltak kora- és fölfogásához illő könyvtár teendi kellemessé a szorokozásra szánt perczeket. A lélek fölvidámitása szempontjából czélszerü játékok, mulatságok fognak rendeztetni. Az intézet igazgató tulajdonosa s fő-orvosa emberbaráti intézete időveli terjedtségéhez képest, egy- vagy több segéd-orvost vesz maga mellé.

Felügyelet:

Az igazgató a háztartást, felügyeletet és rendet illetőleg, gondos törekvésében neje által is készséggel fog támogattatni.

A hölgyek a házi nevelőné folytonos felügyelete alatt és közvetlen kiséretében végzik sétáikat gyakorlataikat, szóval: napi teendőiket.

Az intézet személyzetét kiegészíti: a testgyakorlat tanára, a köt-szerész, a gazdászati személyzet, férj és nő-ápolók.

A betegek csupán bizonyos meghatározott órákban látogattathatnak meg hozzátartozóik által.

Az orthopädiai betegeknél a napi-rend korán reggel hüvös mosással és zuhanyozásokkal veszi kezdetét. Önkényt értetődik, hogy ezen müveletek csak a javalt esetekben vétetnek elő. Erre a gyógytestgyakorlat s a több orthopädiai kezelés következik. A reggeli után rövid szórakozás engedtetik meg az intézet kertjében vagy társalgás teremében. Azon betegek, kik feküdni kénytelenek, — ha egyébkint megengedhetni — ágyaikkal vitetnek a kertbe hol árnyas helyen huzamosan élvezhetik a tiszta, üditő lég jótékony hatását. Az ebédelőtti órák magán oktatásra vannak szánva. A délutáni szorakozást ismét magán tanitás, zene, később a testgyakorlat s a voltaképeni orthopädiai gyógyeljárás váltja fel. Uzsona után különféle hasznos foglalkozások vétetnek elő. A vacsora utáni idő társas mulatság közt telik el, mire a lefekvés következik.

Az intézet kórtani készitmények, gép, kötszer, gipsz-minta, orthopädiai iratok, fényrajz gyüjtemény alapitásával, tudományos czélt hoz kapcsolatba.

Intézeti díjak.

Az orthopädiai gyógykezelés, ápolás, élelmezés, lakás, szolgálat, mosatás fejében következő dijak fizettetnek: közös szobában elhelyezett betegért havonkint 50 frt. p. (52 frt. 50 kr. ujp.

Külön szobát igénylő betegért 80 ft. p. (84 frt. ujp.)

Szintén külön szobán levő, de saját felügyelőt, vagy külön szolgát kivánó betegért havonkint 100 frt p. (105 frt ujp.)

A sebészi betegségben, vagy belbántalomban szenvedők — kik a baj természeténél fogva rövidebb ideig maradnak az intézetben —, a fenebbi osztályzat szerint s a fenérintett ellátásért naponkint 3—4 frtot fizetnek uj pénzben.

Az elősorolt dijak — kikötés szerint — hetenkint, havonkint, negyed- vagy félévenkint előre fizettetnek le.

A szükségelt gépek, készülékek, gyógyszerek minden illető esetben külön fizetendők; ugyszintén a szellemi oktatás s a kivánt orvosi tanácskozmány (Consilium) is külön dijazás alá esik.

Az orthopädiai betegek részéről az intézetből kilépés az illetők által egy hónappal előbb irásban jelentendő ki, hogy az üresedésbe jövő hely iránt, idejekorán kellő intézkedés történhessék.

Ennek elmulasztása esetében, az intézet a fennérintett időre járó ápolási összeg lefizetésével kárpótoltatik.

Az intézeti személyzet részéről mindenki nyájas és szelid bánásmódban részesül.

Magától értetődik különben, hogy a megállapitott házi rendet kiki tiszteletban tartandja.

Az intézetre nézve.

Örvendetes tudomásul szolgál azon körülmény, hogy az egyetemi tanár urak; a pesti „Sz. Rokus" közkórház főorvosai; továbbá a szegény gyermek-kórház igazgató-főorvosa, valamint számos magán orvos urak helyben és a vidéken, e közjó előmozditására irányzott vállalatot szives pártfogásukkal támogatni igérték.

Már ebből is megitélhetni, hogy a betegnek vagy hozzátartozóinak elég alkalmuk nyilik azon gyakorló orvos tanácsát vehetni igénybe, ki iránt legnagyobb bizalommal viseltetnek.

Kimondhatlan előny az intézetre nézve, hogy Dr. Balassa János érdemdús egyetemi tanár ur, hazánk köztiszteletben álló orvosa, az intézet fő pártfogója, illetőleg tanácsadójául megnyeretett.

A ki Dr. Batizfalvi Sámuel urat, mint orvost, sebész és szülész — segéd tanárkorából a pesti t. egyetemnél korodájánál ismérni tanulta — szerencsésnek tarthatja magát ha szenvedő gyermekét reá bizhatja..... S ha még hozzá a mély bélátásu s a maga nemében egyetlen értelmességü Dr. Balassánk is reá pillant az ő éleslátó szemeivel — ugy nyugton lehet minden szülő — hogy a mit emberi tudomány tehet — gyermekénél nem fog hiányzani.

Gibókuti.

Egyesületek. (Vereine).

a) Földisme egylet (Geologiscser verein).

Pártfogó hrczeg Eszterházy Pál.

Elnök: Kubinyi Ágoston cs. k. kam. A „muzeum" igazgatója.

Helyettes: Kubinyi Ferencz.

Titkárok: Kovács Gyula Dr. Szabó József tanár.

Pénztárnok: Vagner Dániel Dr. Terézv. $^{7}/_{59}$.

b) Gazdasági egyesület.

Elnök: Károlyi István gróf. Alelnökök: Lónyay Gábor, Korizmics László.

Titkár: Morocz István.

c) Természet tud. egylet.

Belváros Papnövelde u. 7.

Elnök: Szönyi Pál Lip. V. Nádor. U. 9.

Helyettes: Dr. Kovács Sebest. BV. Serv. tér 2.

Titkárok: Dr. Szabó József, Dr. Batizfalvi Samu.

Könyvtárnok: Benedek József.

d) Lóversenyegylet.

üléseit tartja a nemzeti Casinóban.

Titkára: Bérczy Károly.

e) Lövész társulat.

Főlövész-mester: Kirner József.

Segéd és pénztárnok: Köhler József.

Titkárok: Straub Endre, Furtner Ágoston, Ruhdorfer József.

Czélzók: Szilágyi János, Maurus Sándor.

f) Szent-István társulat.

Pártfogója az Ország hg primása bibornok Scitowszky János ő eminent.

Titkára: Szabóki Adolf.

g) Nemzeti muzeum.

Gróf Széchényi István gondolata ő a nagy hazafi adott hozzá 1802-ban földet, melyre a nemzet egy diszes épületet helyezett — mely elkészült 1840-ben, könyvtára 50 ezer köteten felül van.

Természet tani ritkaságai, a kövületek kövek, és állatok országából kitünő.

Képtára lelkes hazafiak és művészek adományából gyarapodik — Hazánkfiai jól tesznek ha e nemzeti emlékeink rakhelyéről megnem felejtkeznek.

g) A művészetet pártoló egyesület Pesten.

Évi részvénye 5 ft. melyen vásárolt 200 darab 1859-re 14727 uj ft. áru drága festvényeket, melyek a részvényesek közt sorshuzás utján osztottak ki. Ezen kivül minden részvényes kap egy mülapot, melynek bolti ára 5 pft. A ki ezen egylet részvényese lesz pénzét jó helyre teszi, tettét még senki se bánta meg.

Részvényeseinek száma már anyira szaporodott, hogy Pesten az ugynevezett „Dunafürdő“ épületben állandó, tárlatot tart, melyet a részvényesek ingyen látogatnak.

* * *

A művész pártoló egylet érdekében állna — ha a kiállitott művészeti remekeket bár kivonatban megismertethetném m. tisztelt olvasóimmal, Naptárom szük köre ezt nem engedi, hanem jövőre lehető ugy leend, hogy a t. művészet pártoló egylet — ez üdvös törekvésemet mely az olvasó közönségnek legfelebb élvet gyönyört, az egyletnek pedig bizonyosan anyagi hasznot hoz a t. egylet szives hozzá járulással pártolására méltatandja. Szerk.

i) Josephinum árva nevelő intézet.

Pest városa lelkes polgárai adományából épült, az üllői úton.

Czélja — szülötlen árva gyermeket — muukás polgárokká nevelni a hazának.

k) Ludoviceum (katonai intézet).

Eredeti czélja volt az ős magyar insurrectionális sereg számára magyar szellemben tiszteket kiképezni.

Jelenleg egyéb katonai czélokra forditatik.

Valaha az Orczy család telke volt, a kertet még ma is Orczy kertnek nevezi a nép, nagysága 76.321 □° Az épület tere 2,266 □° hossza 52°, széle 41° magossága 14°. Van ben 124 szoba 37 nagy palota, 1 kápolna, s egyébb alkalmatossagok.

A mellette levő téli lovagda 328□°.

i) Szolnokmegyei lovas és gazdasági egylet.

Gazdászati ismeretek terjesztésére — s állat nemesités gyakorlati eszközlésére alakult.

Igazgatója: gróf Szapáry Gyula.

Mottó:

„Gyarapitani és hasznosá tenni azt a földet mely után és melyen élnünk kell“

„Anyagilag egymást költsönösen elősegiteni.“

„Az ifjuságnak jó példát mutatni, hogy az anyagi jóllét fejlődése mellett is hű maradjon azon szokásokhoz melyek öseinket jellemezték.“

„Müködésünket széles alapra fektetni, hogy azáltal minden érdek kilegyen elégitve“ és „az ifju nemzedéket férfias időtöltéshez szoktatni.

Ez az egylet feladata!

Az isten segitse e nemes czélu minden egyletet lépteiben.

Arról pedig hogy a kitartó férfiasság mindezt véghez vinni is képes — az igazgató gróf egyénisége kezeskedik.

A nemes gróf jelszava „Tények szóljanak.“

Ily nemes irányu egylethez csatlakozni hazafiui kötelesség.

(Jövöre bővebben).

Szeged városa mint gyógyhely

mell-betegek számára.

Szeged városa Magyarhon délkeleti részén beláthatlan rónaság közepén fekszik, az éjszaki szélesség 46° 16′ 20″, s a keleti hoszvonal 37° 49′ 30″ fokán — a Tisza jobb partján, 1/4 órányira a Maros folyamnak a Tiszába ömlésétől. — Népe ösmagyar, mely izlés-telyesen öltözködik, külsőjével lelkülete is öszhangzás, ban lévén, jó lelkü, nyiltszivü, barátságos.

Ez a föld a jó izü óriás görögdinnyék hazája. E föld termi a legjobb búzát, melyhez hason jóságu kenyeret nem sütnek sehol. E föld látja el az öszves magyar világot „paprikával“, (itt még paprika-malmok is léteznek). E föld az, hova az útazó, midön eljutott.... onnan többé el nem kivánkozik. E föld az, hol a ‚szikso‘, szappan-gyártás nagyban foly. E föld hüs ölében nyugszik az a magyar tábornok, a ki soha se büntetett senkit, mégis félt töle mindenki a legkissebbtől a legnagyobbikig stb. Ki tudná elszámlálni mindazon szépet, jót és nemest, mit e város kebelében élvezhetni. Czélom ez úttal nem is ez; hanem figyelmeztetni a „**mell-betegeket**“, hogy Szeged városa őszi és téli lége — leghasonlóbb Velencze üde legéhez, hová az aszkórosok, bellbetegek vándorolnak — felkeresni az egésséget, mely az emberek fiait akkor kerüli leginkább, midön élvezetét leginkább ohajtanák!

Szeged levegője üditő hatással van a tüdőbajokban szenvedőkre, — ezt rég tapasztalták az orvosok, ez kitetszik az orvosi jelentésből is, mert ott született, ott élt emberek tüdő bajokban nem szenvednek. E körülmény még a külföld előtt se titok. Rég küldözik az orvosok mellbetegeiket Szeged vidékére... kik miután megismerkedtek azzal az angyalkedélyü jó néppel — többnyire ott is maradnak közöttük.

Nem ok nélkül énekelte a költö:

„Ki a Tisza vizét csak egyszer itta,
Vágyik annak szive oda vissza.“

Úgy hiszem — nem kellemetlen szolgálatot teszek a mellbajokban szenvedőknek — midön figyelmeztetem dr. Altstädter Mór Szegedről mint gyógyhelyről szakértelemmel irott müvecskéjére

e czim alatt:

SZEGEDIN
als
WINTERAUFENTHALT
für
BRUSTLEIDENDE
im vergleiche mit
VENEDIG

Dargestellt für Aerzte und gebildete Laien
von MORITZ ALTSTÄDTER
Dr. der Philosophie, Medizin und Chirurgie, Magister der Geburtshilfe und practischer Arzt zu Szegedin, (seit fünf Jahren Beobachter der hiesigen meteorologischen Erscheinungen im Auftrage der k. k. Central-Anstalt für Meteorlogie in Wien.)

Szegedin 1859. Eigenthum des Verlegers.

Druck v. S. Burger in Szegedin.

Fürdő-intézetek.

GÖZDE

Dr. SZOMBATHELYI

DIÁNAFÜRDÖJE

van a sétatér szegeleten Kolozsvártt csinos schweitzi izlésü két épület, az egyik magában foglalja a nagyszerü kávéházat, többrendbeli teke asztallal, éttermet, és lakásokat. A másik emeletes, az tulajdonképi fürdöház, melynek felső emeletében vannak a kádasfürdök, melyek a tiszta lágy természetü Szamos folyamból készitetnek az orvosi rendelvények vagy kivánság szerént tisztán vagy só, büdöskömáj, vas, jód, szappany, szénamurva, fenyö, maláta s többefélékből. Vidékről való betegek szállással és jutányos élelmezéssel láttatnak el az intézetben. Nem mondunk sokat csak az átalános véleményt tolmácsoljuk — midön ezen fürdö költséges diszes kiállitásáról, czélszerü elrendezésről megemlékezünk, mely mind az orvosok mind az orvoslandók minden kivánságát kielégitheti. A kádasfürdök mindenkinek a házához is szállithatnak.

A gözfürdö a hires dr. Koch utmutatása szerint van elrendezve, csúzos, köszvényes, aranyeres, s minden oly betegségekben kitünö jóságu, hol a külbör mükö-

dését, a vérkeringést előmozditó izzasztó, s azáltal a vérkóros vegyületet tisztitó gyógymódra van szükség.

Elölegesen ezen szótól „gőz“ némüleg idegenkedünk, mihely azonban egypárszor megprobáltuk, lehetetlen leirni azon kellemes érzést, mely bennünket a gőzfürdő használatakor meglep, különösen a rheumatikus bajokban, mely a gőzdébe (Luftbad, Dampfbad) léptünkkor, rögtön eltünik. Nemis emlitve azon kellemes hatást amit a permete s hidegtussal felváltva való élés az emberi test kigőzölgésére, s főleg az inak rugékonyságára nézve előidéz.

A före való vértodulás se fordulhat elő, mert a hideg zuhanyok mindég kéznél vannak.

A gőzfürdők véghetetlen előnye az hogy a meghüléstől még télben se lehet félni, mert a kijövetelkor előbb mindenki teste mérsékletéhez képest kihüttetik. Csak a gőzfürdő után lehet érezni, mily kellemes rugékony állapotba tétetik a test, s mily kedélyes vidor — állapotba a lélek olyanyira hogy többszöri használat után, mintegy sovárgunk a gőzfürdő után. — Fürdés közben az egyik társunk beszélte hogy reá a gőzfürdő a legjobb kedély csillapitó, mert ha otthon a kedves élete párjára megharagszik — ide jö — s vidám arczal tér visza kedvesei közé.

Felvidulásukra nem kis befolyással van a fürdőintézet — számtalan hirlapja s humoristikus folyó iratai, melyeket az intézet tulajdonosa csakis fürdő vendégei felviditására tart a gőzfürdő nyúgcsarnokában.

A gőzfürdő különös jotékony hatással van a meghült s elromlott gyomorra, mely rögtön a rendes kerékvágásba viszatérni kénytelen.

E gőzfürdőket használják kizárolag a nők Hétfőn, Szerdán és Pénteken. A többi napokon pedig a férfiak sceregesen. Kezdete reggeli 6 órakor.

Az intézet tulajdonosa s orvosa pedig mindenkinek kész tanácsal szolgál minden bajaiban.

Nemtehetem hogy az intézet tulajdonossa humánus szelleme egy emberbaráti oldalát megne érintsem s ez hogy: a szegényebb sorsuakat mérsékelt árért, a valódi szegényeket pedig ingyen fürdővel látta s látja el, még oly időben is, hol a felhágott fa ára az intézetet nemkis mértékben terheli.

Áldja meg az Isten az ily emberbarátot jó egésséggel és virágozzék jóltevő gyógy-intézete az emberiség érdekében.

(G.)

Előhaladás a gyermek nevelésben.

a) GYERMEK-IRODALOM

Ha csak két évtizeddel ezelőtt elaludtunk volna, és ma ébrednénk fel, a csuda fogna el bennünket, mennyire haladott az emberi-nem — még a kis gyermekek elmebeli tehetségök kifejtésében is.

Az előtt a B C D-ét, mely a nagy fali táblán fekete vala, az A, E, I, O, U pedig piros — mechanice nagy nyomorusággal a gyermeknek a fejébe verték, mikor ezt megtanulta ‚rendre‘, azután ‚szökdösve‘ — elővették az á, b=ab — e, b=eb — „Vagy!“ — mondja rá némelykor a falusi mester, midőn rózsa szinü kedvében vala; a gyermek magyar volt, reá nézett.... nem értvén az élczet, nem tudta, hogy a ludimagister mit akar ő vele.

Később midőn olvastatni akart vele, az olvasó könyvbea az á-t pirosnak — a b-ét feketének képzelte. — Ilyen világ volt akkor, midőn gyermekek voltunk.

Ma a kis gyermekek számára külön irodalom létezik. — Vannak nő- és férfigyermek irodalom bajnokai. Megbocsájtnak t. olvasóim, hogy előbb mindég a nők jutnak eszembe, azért először emlitem őket. Ugyan is felejthetlen emlékü Bezerédy Ámáliánk kedélyes „Flóri könyvét. A férfiak közül is van egy pár kedves gyermek-irónk. A többi közül Magyarhonban Dénes Lajos „Piros vásárfia“ czimü könyvecskéje — jó gyermekek számára; mely minthogy nagyon soká készül, hihetőleg oly jó leend, hogy a 2-ik portziót is megrendelendjük. Im egy mutatvány Dénes Lajos piros könyvéből:

Arany kalitka.

Beh jó dolgod van kis madár!
Gond nélkül töltöd életed,
Arany-kalitkában lakol,
Mégis siralmas éneked.

Beh jó dolgod van kis madár!:
Czukorral rakva asztalod;
Kendermagot választva kapsz,
Mégis keserves a dalod!?

Madárkájához igy beszélt
—Korholva őt— kis Aladár,
És unszolá, hogy víg legyen;
S ezt válaszolta a madár:

Rabnak jó dolga nem lehet!....
Arany kalitkád én-nekem
Szabadság-rabló börtönöm;
Azért siralmas énekem!—

Rabnak jó dolga nem lehet!
Bár mint lássák el asztalát.
Szabadság nélkül a fogoly
Kesergve zengi rab-dalát!!

S lön: hogy megindult a fiú,
Lehullott a kalitka-zár,
S szabadságdalt énekelt a
Kis honfi és szabad madár.

DIENES LAJOS.

* * *

Erdélyben pedig az egyetlen ‚gyermekész' (Kinderliterat) a mi kedves Indali Péterünk, kinek gyermekek számára irott művei közszeretetben részesülnek. – Főuraink közül is szerencsésnek tarija magát, a ki e kedves megnyerő modoru tanárra bizhatja csemetéit.... Nevel is ő azokból ügyes, kedves, haza s szülő szerető, ember becsülő sarjadékokat — kik diszére válandnak hazánknak.

Verses képes könyvei ezer számra fogynak és újra nyomattatnak.

Minthogy Naptáram aláirási ivein hazánk kis polgárai neveikből is szemlélek, tehát az én kis jó akaróim- és barátimnak „Indali képes verses könyvéből" egy pár versecskével kedveskedek:

A jó szivü gyermekek.

Nagyot szállt már a nap útjában
Van is sürgés, forgás a hazában.
Vidor ám a gyermek mindenik:
Csoda-e, ha hamar éhezik?
„Nekem is, jó anyám, nekem is!"
Hangzék innen, hangzék onnan is,
Osztogatni alig győz az anya;
Olyan jó is a jó ozsonna!
S a mint izzad igy a hős csapat,
A mint a vaj s kenyér fogy, apad:
Benyit, beszóll, két koldus-fiu, —
Ingök rongyos, arczuk szomoru....
„Nézzétek, lássátok, gyermekek!
—Mond annyuk—ezek is éhesek.
Árvák: nincsen attyjok, annyjok,
Nincs a ki gondoskodjék rólok.
No, hadd lássam, hamar izibe'!
Hadd lássam, kinek van jobb szive!?
Melyik adja oda kenyerét,
Vagy, ha mind is nem bár a felét?"

* * *

Ugrik, szalad Árpád, Örzsike...,
Az anyának örül a szive.

GEIZA URFI.

(GYULAI P.-tól.)

Erdélyi Indali Péter tanár egészen új szerkezetü ABCés könyvéből*)

Géza urfi lovagolna.....
Az az, hogy ha lova volna!
De ha ló nincs, van egy pálcza!
Kapja magát felül rája.

Már most sarkantyuja nincsen
Ej, dehogy nincs! ád az isten!
Ott a kréta! rajzol egy párt,
Ha eltörik sem vall nagy kárt.

Korbácsa is van a mellett,
Kenderből, hogy jobb se kellett.
Jó hajlós vessző a nyele
Csak úgy csattant pattint vele.

Gyi fakó! vágtatva megyen:
Tüskén, bokron, völgyön, hegyen,
De már ez nem tréfa-dolog:
Félre-álljon a ki gyalog.

---

b) GYERMEK HÁLÁJA.

Grim Jakab német tudóshoz e napokban egy csinos öltözékü 8 éves kis leányka lépett bé. A leányka szemeivel a tudósra nézett, s azt kérdé:

— Te vagy az, ki a szép meséket irod?

— Igen gyermekem, én és testvérem irjuk a házi meséket.

— Úgy a ‚kis okost' is te irtad? mely igy végződik: „ki nem hiszi, fizet egy tallért."

---

*) Ára 14 kr. p. pénz.

— Azt is én irtam.

— Látod én nem hiszem, mert egy szabó soha sem vehet el egy herczegnőt; de a tallért nem fizethetem meg neked mindjárt; hanem előre itt van egy garas, a többit is majd egymásután elhozom.—

Képzelhető Grimm meglepetése.

* * *

— Hát nincsenek e az irónak a virasztott éjelei megjutalmazva? — Csak az képes e gyöngéd érzetet felfogni, kinek tetteit — valaha — elismerés jutalmazta.

A BÉKE-HONA.

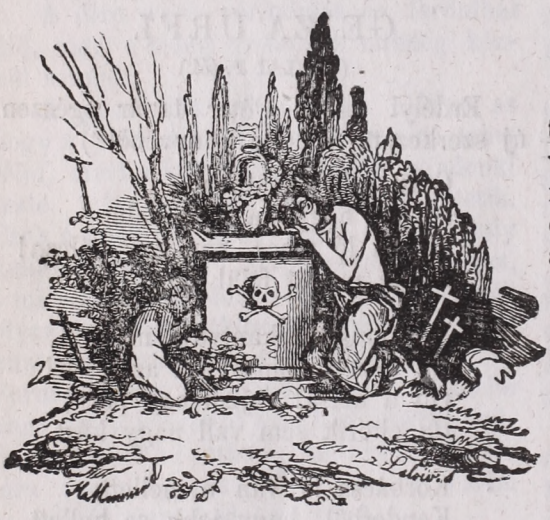

Bármint ragaszkodik is a gyarló ember — e kis porszem a nagy természetben — nyomoru kincseihez,... bár mily magasra tüzte is fel dicsősége lobogóját; — eljő egy percz, melyben a természet örök törvénye szerint ő is átalakul — hogy egy új teremtménynek szolgáljon tápanyagul. Ez a ‚közsors.'—

Az élet — úgy is ritkán ad — a hazát s emberiséget szerető szívnek valamit, melylyel nem mondom hogy megjutalmazná — de csak el is ismerné — értte — nem ritkán önmaguk üdvét feláldozó fiainak fáradozását.— Az ‚elismerés' ritka halandónak jut díjul. — Az emberek csak a halottnak emelnek emlék-oszlopot, hogy tegyék jóvá hibájokat! melyet irányában mig élt, elkövettek. Jól mondja a kedélyes n. költő gr. Auersperg a temetőhöz czímzett kedves szózatában:

* * *

„Hol volt, hol van s hol leend
A földi boldogság órája?
Nincs az, s soha el sem jövend
Szivünk csak a multban találja.
Nem becsüljük azt a mit birunk
S fájlaljuk ha elvesztettük,
Boldogságunk akkor érezzük,
Ha boldogok már nem vagyunk.

* * *

Hol született az a halandó
Kit minden erény diszesitt,
Mig látod öt, légyen bár mily jó
Gyalázod gyengeségeit. —
De majd ha ő többé nem lészen
Meghajlasz nagysága előtt —
Hogy egy ember tisztelve légyen
Előbb elkell temetni öt."

De mielőtt eltemetnők szeretett halottunkat, megkell gyözödni arról — hogy valójában megholt-e? — Sokszor történt meg, hogy ál-halott temettetett el. Hogy ez megne történhessék, azért intézkedett a felsöbbség ugy — hogy a halott 48 óra előtt, el ne temettethessék, akkor is ugy — ha szakértő véleménye szerint a végfelosztás jelei mutatkoznak.

Benn a várrosban — szük alkalmatosságban, rekkent levegőjü házaknál, nagy höségben — annyi ideig tartani a halottat, alkalmatlan is, sőt azt egésségre nézve felette ártalmas.

Nem egyszer történt meg, hogy a család gyengébb idegzetü tagjai veszedelmes betegségekbe estenek.

De ha ezen káros részét a dolognak nem is emlitem, hanem azt a 3-ad napig tartó alkalmatlankodást, melyet — a látogatók a szenvedő családnak okoznak kinek némelykor a büzhödt holt testel egyszobába lenni az illendöség kivánatához tartozik.

Ki tudná minden veszedelmes oldalát elő számlálni — azon rosz szokásnak melynél fogva — a halottat 3-ad napig a háznál az élők között tartani szokás.

Mind ezen bajok mellőzésére, más müvelt országokban fenáll a sirkertben egy kápolna, mellette a halott őrző ház, folytonos orvosi felügyelettel. — Ezen intézkedés mellett a halott csak akkor temettetik el, ha a feloszlás világos jelei láthatók; azaz akkor temettetik el, ha valójában megis halt.

(Temetői örház és Kápolna).

De ha mindezen alkalmatlanságokról halgatunk is melyeket a keresztyén lélek kedvesei felebarátai, rokonaiért megtört szivvel eltürni kénytelen, nem mellözhetem el megemlitni az oknélkül való költséget, melyel az emberek némelyike fitogtatja vagyoni álását.

Ha van mivel kifizetni, ugy még nem a legnagyobb baj, de ha kontora vásárolunk és nincs mivel fizetni? Ekkor kész a nyomoruság, mely kikerültetik azon üdvös intézkedés által, miszerint halottunkat elvitetjük rögtön a diszes halott házba, hol azt orvos ügyeli, — otthon pedig a bánatos család — magába zárkozva gyászolhatja kedvesét — barátját — rokonát — és végre a tömerdek költség a zsebében marad. — Ha pedig valaki csak ugyan kedves halottja emlékére — okvetetlen vagyona egy bizonyosrészétől meg akar válni, adjon egy bizonyos özveget jótékony intézetekre, kedves halottja neve alatt.... E kegyeletes tett, inkább megörzi elhunytunk nevét — mint a rideg siremlék, mely egykor mégis elporlik — s ezzel eltünt örökre a kedves név is melynek betüit egykor megaranyoztuk.

„— Porból lettünk, porrá leszünk. —“

EGY SIRKERT

ALAPRAJZA.

Egy sirkert alaprajzát mutatom bé m. t. olvasóimnak. — A müvészet már odáig haladott — hogy nem mindegy reá nézve — hogy kedves halottjait csak kihordja egy roszul kikövezett uton, s azután egy lyukba belétegye — minden rend nélkül; mert azon rendetlenségben megbotránkozik a jó izléshez szokott látogató, és egy

keserü sohaj kél fel kebléből, mondván: „Hát még a holtakat se becsülitek meg?

— A hüs árnyat adó fák aljában diszesen elhelyezett sir emlékek — kegyelettel töltik el a lelket és fel emelik az örök teremtőhez! — Áldás lebegjen oly népen mely a hosszu útra költöző vérei örök nyughelyét is kellemessé tenni iparkodik. E tette által az élő nemzedék ön magát koszoruzza meg!

(G.)

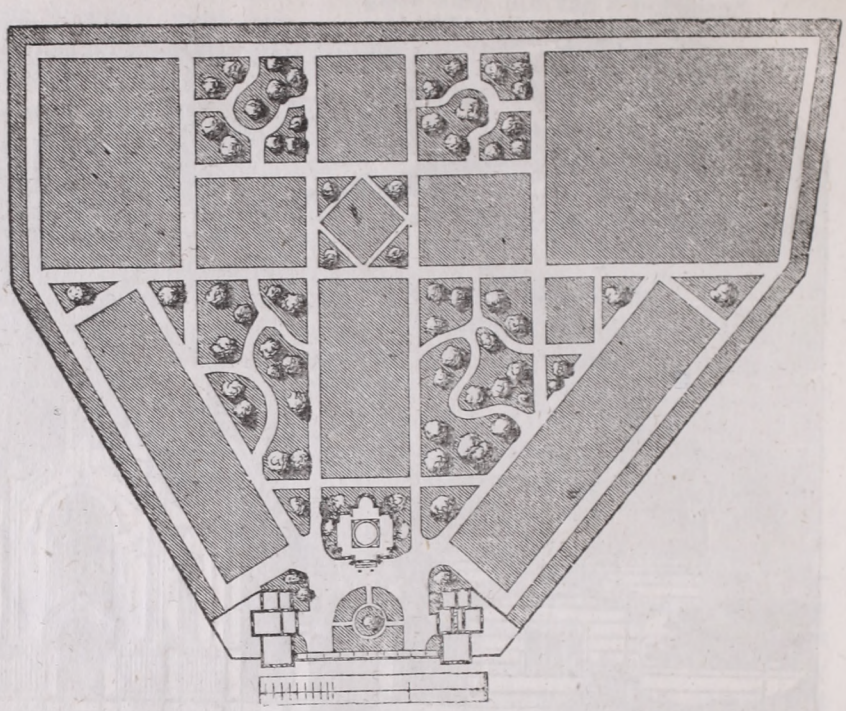

(Sirkert alaprajza).

TANULMÁNYOK A SZABADBAN.

(EGY FŐRANGU HAZÁNKFIÁTÓL)

(a K. K. után).

Minden nyugodt, minden olyan a nagy természetben mint tegnap volt, csak egyedül az ember, kinek Isten nyugodalmára egyetlen fiát földre küldé, hogy hitében erősitse, kinek akaratát oly láthatólag és érthetőleg kinyilatkoztatta; nyugtalan és háborog hitetlen és fél.

Mi különbség van ma és más napok között? avagy a nap ma nem ugy kelt-é és áldozott le, mint tegnap, nem éppen ugy hozta-e meg a reggel a serdülő fejlődés pirját, mint az est a mulandóság halvány sárgáját.

A nap leáldozott, az esti szellő a fák lombjait megrezgeté, hogy a nyugvó természet estimáját susogják; a levegő éneklő lakói még egyszer fölcsattantak, mint egy számba véve magokat, mig végre az estharang kongása az okos élőlények imájával zárta be a kis föld e rövid napját — s nem volt-e ez ma is ugy, mint máskor? De a láthatár behomályosult az iként, csak alig látszott felhő-foltok óriásokká tornyosultak, a villám czikázó betükkel hirdeti a teremtő hatalmát, mig a messze dörgés moraja a mindenség e hatalom előtti meghajlását viszhangozza, s a még csak most esti szellő már szellé alakul, hogy percz mulva viharrá váljon; a századok küzdelmeinek ellentállott cser derekában hajolt meg, hogy a vihar dühének áldozata gyanánt ketté törjék; az ivadéktól ivadékozott felnőni és meghalni látott fenyő nem hajolva meg a vihar hatalmának, daczolva azzal, gyökerestől fordult ki évtizedeken át birt tápláló helyéből; — a madarak beljebb bujtak a lombok közé s a rengeteg vadai barlangjaik legmélyebb zúgában kerestek menhelyet; minden meghajolt nyugodtan a teremtő akaratának, egyedül az ember volt nyugtalan és háborgott, mert kishitü volt és félt: Fél, hogy kicsinyhitüségeért lakolnia kell.

A mindenható Isten, ki megrázza a nagy természetet hatalma jeléül, kinek legyen szavára e chaosból rend lett, s ki belém ennek tudását önté, semmivé nem teszen; s ha e föld elmállik s a pompás boltozat összeomlik, átviszen egy jobb létre szeretete. stb. stb.

IX.

VIDÁLY-TÁR.

Bolond Istok ó és uj Kalendárioma szerkesztette ő maga, ugy a hogy tudta.

a) Bévezetés.

b) Az 1859-ik uralkodó plánétáról és annak uralkodása alatt a csizma torkánál történt nevezetes vizsgálódásairól (A portréja Photografia után).

c) Az 1860-ra uralkodó Plánétáról, az ő képével, melyet ezer éves usus megszentesitett.

d) Az 1860-ik év mivoltáról.

e) A póczegerek = patkányók elszaparodásáról, melyeknek kipusztitására ex officio bizalmas férfiak neveztetnek ki, olyanok a kik a mérget maguk megnem eszik. (Egynek a valóságos portréja készült Párisban).

f) Kor és egyházi jellemek, a milyenek Bolond Istók gyárából kikerültek.

g) Fogyatkozások. Az év 4 szaki. Változó és változatlan ünnepek.

h) A háziurak védszentjei, egész utasitással.

i) Carmen lui Kakas Márton dedikátum, linga verkliu o kintát, Kimpius ku dragucza csel frumoase si ku cselu kare torcsem pe verklin in nainte oaminilor.... Horea csel frumoasa... ad notam si czie Dumnezeu pe Kokosum si pe Gainam.... etc. etc. (ku kipul csel frumos, pe kare a trimész Kokos csel májmáre dela Pestu ke o fakut pacse! ku mine si czie Dumnezeu pe jel ku szinetátye!)

k) Jövendölések okos emberek számára.

l) Más azok számára kiknek az előbbi nem tetszik (két képpel).

m) Hadi dolog. Cse ala Strategia?

n) Még a hadvezér is tanulhat a hibliából.

o) Bulletinek. Cse ale Buletin? — Ale o kartye, in kare szkisz kit oamini o perit in Batalie.

p) Azok nem az én embereim voltak.

q) Minden kakasok kakasa.

r) Jó hogy nem értettem!

s) A bölcs papi tanács.

t) Örmény köszöntő versben (eredeti).

u) K.-Fejérvári levélkihordó Kerekes uram nevezetes uj évi köszöntője.

v) Egy ügyes fogadós kontója.

x) Egy még ügyesebb kereskedő contója melyben 2 szerecsen-dió 8 ft. (eredeti).

y) Kritika.

z) Az élet balzsam feltalálva.

aa) Eredeti hirdetés.

bb) Az ügyes orvos.

cc) Schiller első költeménye.

dd) Utó irat.

ee) A uemzeti szinház lovászmestere.

ff) Számtani feladat.

gg) Az ügyes javitnok.

hh) Német hirdetés.

ii) Forditás magyarról németre.

kk) Székely adomák Orbok Ferencztől.

ll) A jó barátok pangróttá teszik a kereskedőt, stb. stb.

BOLOND ISTÓK NAPTÁRA.

Bévezetés nem szükséges, mert a bolond ugy se szokta magát bévezettetni, nékie a nélkül is adnak kvártélyt az emberek, némelykor éppen ott, hol ő bolondsága sehogy se szereti.....

Azért menjünk a dologra, szóljunk okosan, az

uralkodó plánétáról.

Ezek a jó régi kalendáriom csináló urak, — minden évben megajándékozták kalendáriomaikat, meg a jóhiszemü közönséget egyegy oly plánétával, kiről más jámbor népek nem is álmodtak — de ő maga se tudta hogy uralkodik, de nem is uralkodott egyebütt sehol csak a kalendáriomban. Hogy miért tették uralkodónak azt ők maguk se tudták, maig sem tudják ... hanem azt tudják hogy a nagyközönségben még ma is találkoznak oly ártatlan egyéniségek, kik ha kalendáriomot vesznek a kezükbe, azt nézik legelöször is hogy mily természetü a plánéta: száraz e vagy vizes? (miért nem boros?)

Minthogy kalendáriom csinálóink okát adni nem tudják.... — azért a mint kapták ugy hagygyák!

Ugyde édes kollega és holnap kolléga uraimék! nem becsületes dolog azt a jó közönséget bolondá tenni! azért hogy egy egész évi munkánkért csak 57 krajczárt vagy egy uj forintot ad. Miután ki zsimbeltem magamat szóljunk az uralkodó plánétáról, melyet 1859-ki évben Régensé tettek a kolégák. — Szóljunk pedig a multról azért: mert 1-ör arról lehet szóllani, és... mert a vén asszonyoknak is a plusquamperfektumjuk legkevesebb.... A jövöről csak az ifjuság szokott ábrándozni, s mentől magasbra feszíti álmait, annál mélyebben találja öt a való sujtani.... 2-or mert a multról részrehajlatlanul szólhat a história, mig a jelenről nem szabad szónokolni.... a jövöről pedig csak egy istenség tudhatna valamit jövendölni! — Azért szólunk az 1859-ki uralkodó plánéta multjáról.

A holdnak

az ő formája egyszer kerek, máskor szarvas, nö és apad, egyszer felénk néz másszor tölünk elfordul, közte és modern politikusaink között csak az a kis külömbség van, hogy ő következetes....

De lássuk az ő ékességes formáját, miként azt a Photographia feltalálása elött (azok a kalendáriom s égforgásában tudósok pingálták), és ma minden atyánkfia ismer.

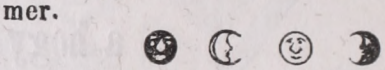

E drágalátos arczváltoztatót tették a többi collégák Régenssé 1859-re, pedig ő magessága mitse tudott róla. Midön az instellátzióját tartották, elmondták róla: hogy mily távól van a földtöl, mekkora, mennyi idö alatt fordul meg egyik oldalbordájáról a másikra.... mihelyt ezen rövid év lepergett, többé mit se szóllanak róla a „hálátlanok" csak a teltét fogytát, ujját, és utolsó fertályát emlegetik.

Nehogy engemet is valaki hálátlansággal vádoljon volt principálisom irányában, tehát elmondom mi történt az ő uralkodása alatt, s ő magosságát azon események miféle launeba találták.

Az év négy szakai.

A tavasz oly bájoló szép volt, minő lehet egy kedves 15 éves rózsás kedélyü ártatlan hajadon, kit az édes anya takaró szárnyai alatt —még a szellöcske se háboritott..... minöt rég nem sejtettek az emberek sovár szemei..... Láttuk az éltet adó napot, éreztük éltető melegét... melyre a növények miliárdjai... lengették a remények zöld lobogóját. — És az emberek fiai hittek és reménylettek... A rózsák nyillottak... kifej-

tették az ő ékességes pompájukat. És eljövének az ártatlan szüzek és deli ifjak... csókdosák rólok a szüz zamánczot és szivák be az ambra illatot. A férfiak, az anyák a nagyapák és nagy anyák megifjodának, gondtalan adák oda magukat az öröm kéjeinek... mindenkit rég nem érzett öröm mámor lepett meg, mely mámorában még az ellennek is kezét nyujtotta, megbocsájtván annak büneit... hogy az ur is bocsássa meg az övét... és vegye kegyelmébe őtet.

A nyár felhőtlenül köszöntött bé, s az emberek öröme tetőpontján lebeg vala, miglen végre nem férének meg az ő börükbe, és átmenének a szomszédnak az ő kalászos vetéseire. Miután a mező pásztorok nem birták őket béhajtani a harangokat félreverték.... fellármázván a lakosságot még a szomszéd falubelieket is meghivák a kalákára.... És lön nagy vérengezés és verekedés, mit ma ‚háborunak' nevezznek. Itt szabadjára volt hagyva mindenkinek annyit lelőni az véle szembe állóból a mennyi nékie tetszik, senki se állitá őket ezért a törvényszék elébe, mert volt annyi eszük hogy a törvényszékeket előbb felfüggeszték, és csak akkor allitják helyre midőn a verekedést megunták és megbékéltettek.

Tehát lőtték, vágták, gyikolták egymást kalangyára, ez oly irtoztató véres háboru vala, minőt az emberek fiai még a régi irásokban se olvastak soha....

Ennek mind a „semlegesség" volt az oka. Kötelessége lett volna a plánéta ur ő magasságának felvilágositani az emberek fiainak elméjét, hogy az oly embernek a ki már többször egyszernél lofőzte őket, soha tobbé nehigyenek!

No de mindezekből ő mitsem látott, mert éjszaka nem hadakoztak, ő pedig nappal aludni szokott.

De lássuk hát mi történt továbbá, hold uram uralkodása alatt és ő azokhoz mifele pofát vágott?

A szerelmeseknek e sok képü pártfogója hozott háborut és pestist az emberek fiaira, melyben az ő választottai — hallatlan dolgokat vivének véghez: — Léghajókban ereszkedének fel a felhők közé, s az ellennek táborát onnét vizsgálák... szines jegyeket hullatván alá.. melyekkel távirák az ellennek minden mozdulatát.

— Szüzeket altattak el — mágnetikus kloroforiumokkal — mély álomba... s azok elbeszélék az ellenfélnek minden gondolatát, (A szüzek sejtik az ellenfél gondolatját).

— Arábiából Turkusokat kuruzslokat, hozattak... kikkel minden nékiek ártó dolgokat — még az emberek fiai agyvelejét is megkuruzsoltatták.

— Varázs gyürüket forgattak az ujjokon és hordozának fenevadakat a hátukon, azzal ijesztették az ellent.... hogy feléjük ne közeledjen.

— Végre az emberek fiai akaratát is lánczra verék... azt mondaták nekiek az ő apostolaik által: hogy őket **örökre szabadokká teszik**, ha rájok nem lőnek és

ha békességesen lehagyák vágni az ő nyakaikat.... És hivének a boldogtalanok... oda nyujták nyakaikat több ezer meg ezer hös vitéz.... és a mint megigérték, meg is adák nékiek a **örök szabadságot**..... ugy hogy többé nékiek senki se parancsol, se adót nem fizetnek, mert béléptek a örök szabadság országába.

Mind ezen istentelenségek, hold uram uralkodása alatt történének.

A plánéta ur unatkozik.

Ő magassága megunván magát s egyszer fényes nappal talált lepillantani a földre, hát csuda dolgokat látott. Nézi, nézi, sokáig az Európa csizmája torkát — hát... valami csoportulásokat vesz észre. Rögtön elő szóllitja az ő rendör miniszterét: hogy mi dolog légyen az? nem tudja e hogy csoportozni nem szabad?

— Ő excja azonban egész nyugodtsággal feleli, hogy ‚semmi'! (még ma az iró ‚Deák'ja nem referált nékie semmit) ő pedig nem azért minister hogy még dolgozzék is.... Hanem egy óra mulva béáll az audientziás szobába hol ő magassága a Régens egész ornátusban várta vala.

— Nos mit tudsz?

— A két legnagyobb katholikus fejedelem még egymást nem látta, barátságos látogatást tesz egyik a másiknak. És azok az értetlen embereik — kik elől vannak a kiséretökben, — a helyett hogy megölelnék egymást, a mint dukál, még puskáznak egymásra.... s ez hátráltatja egy kissé a két fejedelem találkozását. Hanem azért ök mégis jövő hó 11-kén Villafrankában találkozni fognak.

— A plánéta ur ujból lenézett Ejnye szedte vette, hiszen azok rakásra gyilkolják egymást, itt rettenetes dolgok fognak történni, meglátod még világháboru lesz belöle, s te még nem is mozdulsz?

A minister ur a pápaszemet elöhozatta az ő adjutánsa által (N. B. A holdban az uralkodó is katona, a miniszter is katona, a pap is katona az asszonyok is mind katonák, igy akárkire nézzenek az mind katona; ott más publikum nincs csak katona. Ott nagyon jó világ van! A katona fizeti az adót, a katonát pedig állam fizeti, azért ott háboruság nem is létezhetik. Ha keveslik a katonák a lénungot és zugolódnak, többet adnak nékiek; ha kiürül a kincstár, több porcziot raknak rájuk.... s igy ott örökös ‚béke' és megelégedés van!)

— No még sem látsz semmit? az éjszaka tán korhelkedtél?

— Hát mit parancsolsz uram hogy lássak? (holdban becsület tudó emberek laknak, s ezen ügyességért a m. ur rögtön rendjelet kapott ajándékba.)

— Nézd meg mit csinálnak azok az emberek ott a csizma torkában!

— Nézem! És haragszom rájok: — És nézte ő is haragosan öket. Ugyis illik, ha az ur haragszik, a szolga is haragudjék.

— Nos mit látsz?

— Semmit egyebet, mint a mit szerencsés valék mondhatni. — Csak is azok a tüzes vérü elömenök — nem akarják, hogy azok az áldott béke szerető uralkodók közeledjenek egymáshoz ezért utjokat állják! — Hanem kitalálták a módját, hogy könnyebben közeledhessenek.

— Nos?

— Egyik a másik tüzesvérü embereiből levágat egy csomót, a többi majd megunja a bolondságot, és békében engedik találkozni, — az egymás ölelésére vágyó két fejedelmet..

És még mind nézé vala a jószivü plánéta öket nagy nézéssel, és látá hogy már több ezeret levágának egymás embereiből, és felszóllitotta a protestáns fejedelmeket, miszerént vetnék magukat közbe a két hadakozó felek közé.... A protestans fejedelmek prótestálának vala nagy prótestálással, miszerint a hadakozó felek nem fejérnépek... hanem harczedzette férfiak kik még agyon is lőhetik az embert, s ha vagy egy prótestáns azon a szent földön eltalálna esni nem tudna többé haza gyalogolni, a haza hordás pedig sok költségbe kerülhetne, annak okáért a plánéta uram példájára csak neutrálisok maradnak.

Erre ő magassága minthogy ő is ‚neutrális', nem tudván mit mondani ugy tett mint nagy uraink szoktak „nagy bölcsen

halgatott," és magokra hagyá a földieket hogy hadakozzanak, mig belé nem unnak.

És lön iszonyu hadakozás — a várak kapuit bézárák, és mindent ostrom állapotba tettek, nem hittek senkinek, nékiek pedig mindenki elhihette: hogy inkább szeretnének otthon az ágyban nyujtozni, mint ostrom állapotba lenni.

Kivéve a szép nemnek egyrészét ök, szegények nem bánják ha 60 esztendös korukba is ostrom állapotba teszik öket, mert ök már „neutralisok."

A férfiak serege pedig sehogy se akart ‚neutrális' lenni, ök rettenetes hévvel láttak... az ujság olvasáshoz: Az egyik fél félt — a háborutól — s a békét ohajtotta, mig a masik fél csak a háborutól várta üdvét, s az által reménylett menekülni országos és házi nyomorától. — Nékiek még a villany távirda se győzte elég gyorsan hozni a hireket. Ök magok is csináltak egy csomót... s elmondák egyik a másikának, és örülének vagy boszankodának rajta, a szerént a mint a sima képü vagy a szakállos párthoz lartozának t. i. a contentádók és non contentádók seregéhez, mely utóbihoz a szépnem is csatlakozott, lévén nékiek ösi szokásuk a meglevönél többecsket ohajtani, és mindég jobbat várni!!!

A figyelmes szemlélönek nem volt szükséges hogy ujság olvasással rongálja a szemét, csak kikellett nézni az ablakon, az arra menök arczáról lehetett olvasni az ujdonságot.....

És a felek még mind hadakozának mig végre a ‚Styx' folyam vizéhez érnek, ahol az egyik fel a maga bévehetetlen erösségébe vonult, hol az ellen többé kinem kaphatott rajta, ámbár eleget mesterkedett hogy a közlekedést megszakitsa.

A villany távirdát elis rontotta, hanem az embereknek azért van esze, ejjelenként világitott betükkel leveleztek egyik a másikával, mig végre: a népek fejedelmei egymást meglátogatván — a vérengzésnek véget vetettek.

A politikai lapok iróinak pedig a sok vezérczikkért; mely szórol szóra mind igy hangzott: „megmondtuk hogy igy lesz!" de a mit roszul találtak mondani, arról halgattak. A Solferinoi hg egy ‚rébust' sé egy madarat küldött hogy süssék meg — a fennmaradott számu ujság példányoknál és költsék el jó étvágygyal!!!

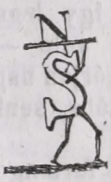

(A revoir).

A béke.

A béke megköttetett, a katonákat mind haza eresztették. A kik a Mont Cenisen haza mentek a merre jöttek. A vontatott ágyukat több hijával mind haza vitték, — Ezeket a hiányzó ágyut (a mükedvellök) a bécsi arzenálban megláthatják.

A tiszteket mind nyugalomba tették, részint tétették magukat. Szép dolog is az a nyugalom, az ember semmit se dolgozik, a lénung mégis kijár. — Még a házas emberek is megkivánták e dolgot és nyugalomba helyezék magukat, békét hagyván az ö hites társaiknak.... és nem perlekedének.

Miután az asszonynak az lévén a ter-

(Mont Cenis).

mészete, hogy ha örökösen nem tesszük a szépet nékiek, rögtön reánk fogják hogy mást szeretünk.... igaz vagy nemigaz, az mindegy, ök ránk fogják hogy mást szeretünk.... A jólelkü bejáró asszonyok ész-

re veszik hogy kutya van a kertbe.... rögtön elkezdik a referádát.....

— Én is láttam — mint nézegette az utszán azt a kalotaszegi kis leányt. stb. stb.

Az ösz.

És eszükbe vevén vala pediglen az asszonyi állatok e stratégiát lön közüttök nagy felháborodás, és menének vala az uralkodó plánátához.... a ki megunván hogy az emberek négyféleképp pingálják az ő ékessége formáját éppen most photograféroztatta magát — igy legalább azt nyerte vele — hogy akarmerre járjon naplement után vizitába, senki se ismer reá!

Mind e mellett az asszonyi furfangos ész megtalálá ötet, mert a legszebbiket és ifjabbikat küldék holduramhoz insáncziával, azt tudhatjuk régota: hogy hold uram a németeknél „máskulini generis" a francziánál féminini, a magyar pedig nem bánja ha ‚neutrius' is, csak nékünk hagyon békét.

Azonban a szép nem erányában aligha a németek génusát nem tartja, mert midön penaszra mentek hozzá — a kulcs lyukon kinézett — s ha — látta hogy nő a panaszos — bóbocsáttatta audiencziára! Azután kikérdezte öket.

— Kicsodák micsodák? Kérdé....

Erre valahogy megfeleltek... a nők t. i.

— Azután a keresztleveluket kérte elő.

Ezt valamenyien otthonn felejtették.

Az ifju panaszlókat igy nézte meg ☺ a középkoruakat igy ☽ az élteseket pedig igy. ☻

Ily hamis legény volt ez a plánéta az ő uralkodása alatt.

A deliberátum kiadása.

Miután rendre nézegette volna a panaszló feleket, nékiek az déliberátumot kiadatta — az ő Furérja (katona kanczalista) által, mely hangzott igy:

„Az váló pereknek dolgát, az papok igazitsák! Ott a hol kezükből, azt kinem csikarták."

Már ez azután okos válasz!

A választ precise kell adni, ugy: hogy abban egyúttal az exceptió is benne legyen!... hogy a felperes is és az alperes is meglégyen vele elégedve.... Az ilylyen válaszról azt mondják: „talpra esett."

Ezen bölcs válasznak következtében — azon országokban hol a papok a maguk fejükre nem választhatják el az öszvelánczoltakat, ott azt a határozatot hozták: — miszerint a háboruságban élő felek ..... tartsanak fegyverszünetet.

E válasszal az alperesek megvalának elégedve, a fel peresek azonban „prótestácziót" nyujtottak bé, miszerént az a szünet szó kitöröltessék.

E protestátiónak azonban a várt eredménye nem lett, mert a papok az ő deliberátumjaikból nem szoktak semmit kitörölni, hanem inkább hozzá tették e toldalékot: „a haragban, és pörlekedésben" .... (tartsanak szünetet).

A fel peresek ezzel se voltak megelégedve. Ők egyebet vártak.... Mit?... azt nem mondták meg.

A Farsang.

....Hol volt, hol nem volt, heted hét országon még az óperentziás tengeren túl volt egy kissebb bérczes ország. Annak a fővárosában voltak komédiások, kik magukat ma szinészeknek hivják. (A java e nevezetet megis érdemli). Történt hogy elmegy egy közülök a paphoz, s a hogy illik, karjánál fogva vezet egy szép ifju asszonyt, s mondja a Papnak hogy:

— „Esketné egybe öket." ☾ ☽

— Hát szeretik egymást?., kérdé a pap mosolyogva. — Csudálkozva nézék a papot... hiszen ha nem szeretnék egymást nem állanának itt elötte.... Szeretik biz azok... A Férfi szereti a nöt, ugy szereti magáévá akarja tenni..... A nő pedig elmegy hozzá... hogy lakjék vele, mert bajos a harmadik utszáról sárban mindennap ötet látogatni, s igy a kvártély is kevesebbe kerül, — s ha valami baja talál lenni... a férfiunak van köpönyögje mivel ötet bétakarja. (Még akkor a nő köpenyek nem voltak feltalálva).

Külömben a pap okos ember lévén, elis jártt egyszer másszor a komédiába, s tudta hogy a szinpadiak szerelme csak ad-

dig tart mig a kortinát leeresztik.... s ezzel a szerelemnek is vége.

— Hát van dispenzátiójuk?

— Minek a dispenzátzió, hát nem látta a T. ur az estve az egész nagyérdemü publikum előtt esküdtünk örök hüséget egymásnak.... s a nagyérdemü publikum az ő beleegyezését — számtalan applaussal jelentette, még az esperest ur is, és a professor urak is, meg a v. sz. biró sőt még az ujság iró rédaktor ur is tapsolt hozzá. Csak a T. ur áldása hibázik.

A jólelkü lelkész elmosolyogta magát.— No ha a sz. biró is tapsolt, tehát csak egybe adlak benneteket.

És ugy tett a hogy mondá.

* * *

Két hét mulva a szerelmes pár ismét a pap előtt állott, (most nem mentek karonfogva (hanem igy ni!) ☽ ☾ — és váló szándékukat jelenték.

— Tudtam hogy igy lesz, mondá a tapasztalt lelkész azért nem is vettem protocolumra.

Ezzel az ajtót kinyitá megfogván kezeiket: s következő igéket mondá nékiek.

— Mehettek a merre tetszik *) és elereszté kezeiket....

Ezzel a színész elis ment a kinyitott ajton; oda se nézett nekik.

Midőn a plánéta uram e históriát meglátta volna béhunyá szemeit 😉 és sehogy se nézett.

Minek következtében jól tették a többi kollégák ha ezt a neutrális plánétát, mely nappal semmit lát — ha megváltoztatták, és helyébe egy keményebbet tettek... Saturnus uramra bizván az égforgatását. és az dolgoknak igazgatását. (B. J.)

---

*) E kis historia bővebben megvagyon irva Kővári László történelmi adomáiban, a ki több efélékben gyönyörködik, vegye megy, ott még más sok szép dolgokat is fog találni. Kapható Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt és Geibel Arminnál Pesten. Ára 1 jó forint.

(Szerk.

Kakas Márton ajándoka.

Mindenféle bótentád itte hallllkasátok
Emper urak asszonyok nektek felcsinálok —

Az én Lájer penne fan
Minten fél'—kéz—nóta
Én el szingen te fizess
Naatj kicsi panknóta.

Nefeszetes esz asz éf, sok minden tördéne
Dörög szuldán Muszka princz etjüt epételne.
Nem akarni az olasz
a Pápa herschaftja
Még a sikszál mindannyi
Egy klop alá csapja.

Sok e féle szép nóta, „Üstökös“ találik
Kakas Márton Collega, maga fabrikálik
Ő küldte meg e cliché
„Péke“ szent nefépen
Adjon Hergot sok natj pénz
Herr Colleg zsepében

Fifát Márton de Kakas (és a Collekája)
Soh se letyen lébenszzeit semmipe hiánya.
Minten matjár olfasa
„Üstögös“ házápa—
Úgy nem lesz a Collega
Semmipe hiánya.

Kivánja B. I.—

Az Uralkodó Plánéta
1860-ra.

a Saturnus.

(A régiek úgy pingálták hogy ő egy kaszás vén ember, ki a gyermekeit rendre megeszi.

* * *

„Vigyázzatok annak okáért atyámfiai a szátokra, nehogy saturnus uram megcsufoljon benneteket.“

Ő magosságáról azt mondja Monte Degói Albert Ferencz astronómus ur, hogy átmérője 16,305, tengelye 14,696 „német“ mértföld.— A napot 29 · 45 föld év alatt kerüli meg, 10 óra 29 percz 17 m. alatt fordul meg saját tengelye körül.—

Az 1860 év mivoltáról.

Hogy száraz lesz-e ez az év vagy nedves, azt, a fogja eldönteni hogy lesz-e sok eső. Ha sok eső lesz, úgy bizonyosan elég nedves idő fog járni arra hogy a gabona ki keljen, s a fü gatya kötésig érjen a réten, és ha nedves lesz az év, úgy káposzta és kender bőven terem; ha pedig száraz lesz az idő járás: úgy a szőlő megérik és jó bor leend.—

Gubacs sok lész, ennek okáért: a

Poczegerek és más kártékony férgek

Európában nagyon elszaporodnak, azért azoknak elpusztitására kerületi bizalmas férfiak—(olyanok t. i. kik a mérget nem maguk eszik meg) fognak általunk kineveztetni. Hogy mindenki az igazit, más tekergöktől megtudhassa különböztetni, egynek a photograférozott arczképét ide mellékelem.

(Egy sz. patkány irtó Dr. egész apparátussal).

A politikai világban

nagy zivatarok fognak keletkezni, minekutánna az elhintett jó magra jó idők jártak, azt illőleg béboronálták és hengerezték (szüntelenül) hogy annál erősebb légyen a sarjadék, melyet a világ minden vihara se fog megdönthetni.

A béke áldássá fog válni.... s örülni fognak a föld lakói hosszas és általános jóllétnek. Amen.—

Többet előre nem mondhatok, az „okos“ ember nem is szokott ok nélkül sokat mondani, engem pedig hivnak

B. Istóknak.

Kor és egyházi jellemek.

1) Az aranyok ágiója lefog szállni—oly annyira, hogy a ki felakarja váltatni—még ő fog reá fizetni. Hol s melyik országban? ez utólagosan egy Pátens által fog közzé tétetni.—

2) A hold kulcsat elvesztették a fekete tengerben, Wertheim és Wiese azt mondja: hogy nemtudja megcsinálni, ezért vannak a szegény törökök, még mind az utolsó fertályban.

3) A napkör most is olyan mint volt régen, — éppen úgy süt—a nagy égen, — csak a nő angyalok lettek sokkal szebbek, azért a nap sugarai hidegebbek.

4) A „romai adó szám“mal én nem bibelödök, a magunkét is bajosan tudjuk megfizetni.

5) A vasárnapi betü—a gazdagok számára á, a szegény számára ezentúl ó leend.—

6) A húshagyó kedd után mindég hamvas szerda fog következni.... azok számára kik minden bálba elszoktak menni.....

7) A husvét vasárnapja okvetetlen nagy péntekhez harmadnapra következik és jövőre is vasárnap leend.

8) A pünköst napját—némely öreg ifjú legény mindennap ünnepli, mióta megházasodott, eredetiben birván t. i. egy példányt azon tüzes nyelvből, mely az ő számára rendeltetett vala.

Fogyatkozások.

Ezen évben három fogyatkozás leend.

1) A papiros pénzben és hajadonokban, láthatatlan fogyatkozás lesz.

2) Az arany és ezüstben és a házasulandó ifjú legényekben igenis látható fogyatkozás álland bé.

3) Húshagyó kedden pedig a leányos apák zsebeiben általános fogyatkozás leend.—

A 4 évszak beáll:

A tavasz kezdödik akkor, midőn már bundára nincs szükség, midőn a zab kikelt, s a piaczon a zöldséget árulni kezdik a kofák, midőn a szerelmes párnak minden bokor szálást ad, midőn a verklisek helyett a csalogány bájzenéje hallható, — végre midőn vándor madaraink megtérnek a rég látott fészkeikbe.

A nyár kezdödik, midőn ifju feleséged nógat, hogy már mikor indulsz vele a fürdőbe, te pedig még azt se határoztad meg, hogy melyik évben fogsz elmehetni, az erszénynek az ő mivolta miatt.—

Az ősz 45 éves korunkon túl kezdödik, midőn a kecskének az ő fogai meggyengülnek, s keresi a gyenge füvet, pedig az ő számára ezentúl nem terem egyébb fonyadt avarnál.

A tél. (Vajda János szerént).— Tél van felettünk meglehet, midőn... vékony sugár mosolyg a hon egén. De egy virága van a télnek is, s e virág az örök zöld „remény“.— Továbbá Tél van akkor midőn, a hó leesett, s a hálátlan ember—felkeresi a kemenczét, melyre nyáron rá se nézett.

Változatlan innepek.

1) Az uj évet ne kérdezd édes adós atyámfia, mert az ujság kihordó, meg a czédula osztó, meg a kéménysepről, a patika kontó, a szolgáló — (férfi és nő), meg a hitelező—meg kitudja még miféle Ő és Ő emlékeztetni fog; azért ezt a napot nincs is miért külön beiktatni az kalendáriomba.

2) A farsang kezdödik rögtön az uj év után, mikoron az tehetősebb polgárleánykák is mosolyogni kezdenek a szegényebb sorsu de csinos diákokra, boltos és patikás segédekre; kikre azu-

tán rá se néznek. Ezen nem kell csudálkozni—ez a tempó igy volt régenten is, kölcsönbe adták ezelőtt is.

3) A husvétot, pünköstöt s a többi sátoros innepeket, a család apáknak tudtokra adják a ház angyalkái és a 60 éven alól való mamák is kik csak uj köntösben mehetnek a templomba imád-ɹɐɟ-ni!

4) A házi urak védszentjeit se szükség a Naptárba tenni, ezt a terminus előtt 6 héttel tudtodra adják— (ha lakó vagy), ők a jelszót a lófuttatásoknál profitérozták, mely igy hangzik „fuss vagy fizess.“

Felmondanak pedíglen következő okoknál fogva:

a) Ha a ház tulajdonos maskulini generis és nem a mi fajtánkból való felmond:

1) Ha sokszor köszönsz a szoba piczusnak, s ez ha szomjuhozól

2) az úr korsójából kinál meg.... jeges vízzel.—

3) Ha midőn a házi úr páros napon a szinházba megy, te pedig a páratlan napokon járod a szinházat.

4) Midőn a szekér mentét emlegeti, s Te meg nem ijedsz töle,—ekkor a 3-dik napra is felmond.—

b) Ha a ház-ura féminini generis felmond:

1) Ha midőn ő előtted örökösen az istenben boldogult férjét (kit ő nem szeretett) dicséri, s te oly boldogtalan vagy és sehogy sem tudod a ministrácziót.—

2) Ha felserdült lyánkája jókor kéll, s te is jókor kélsz—s nékie jó reggelt mondasz.

3) Ha tetemes javitásokat tettél a lakáson, ajtót ablakot megfestettél.

4) Ha nem köszönsz a zsidónak.

5) Ha a ház ellenségeit—te is nem üldözöd tüzzel vassal!—

(Illyenek a gyermekek, kik a házon kivül laknak, a szomszéd, annak felesége, leánya, kutyája, macskája, tyúkja).... s végre szobaleánya?.... Ez, nem ellenség a szomszédra nézve, mert az efféle belsők többnyire haragudni szoktak urnőjökre, némelykor felül is kerekednek rajtuk... olykor midőn a teremtés urai öket titokban pártfogoják.... e szerént szobaleány... jól szokott lenni — a szomszéd asszonnyal! minek folytán:

Ha valamely háztájról bizonyost akarsz tudni, ismerkedj meg a szomszéddal... S az... csupa felebaráti szeretetből,— néked—az „igazat“ mindég megmondandja: ezen elv szerént: „igaz—mondás nem emberszólás“ *)

Magyarázatja az 12 (?) égi jegyeknek.

Petrózai Trattner és Károlyi uram nemzeti kalendáriomában még mindég csak azon 12 égi jegyről van szó—melyet tubákkal, meg a czopfal, meg a háló sipkákkal ugyanazon anno domini találtak fel.

Tehát vegyük rendre ő kegyelmöket:

♈ Kos kiválólag jó (berbécs) a merinó fajból találtatik feles számban Dr. Czilchert Robertnél Gutoron. Ezek a m. gazd. egylet anyakönyvében primo loco vannak intabulálva, mely elsőséget megirigyelvén egy atyánkfia az extabulálást megkisértette a „falusi gazdában, de e manöver ezuttal nékie nem sikerült.“

♉ Bikát, még pedig czimereseket lehet kapni Sármáson, azért azt ott kell keresni, nem pedig a csillagok közt.... mert attól a tehéncsorda meddön marad.

♊ Kettös.... légyen a szerencséd jó barátom!

Ha szaporodsz kettösével, úgy se bánom!

♋ Rák, ezen madár az, mely hátra szokott menni—ha előre nem mehet. Ezen madár az a boldogtalan teremtése az istennek, mely ezt a szent szót haladás—nem ismeri. Ő előre csak a dögért jár... Azért nincs miért az égen keresni, midőn a folyókban is fellelhetni,— az r-res holnapokban nem jó enni.

♌ Oroszlány. Az oroszlány mindeddig az égen állott most már (nem rég) a százasra rá szállott, szükséges is —hogy azt oroszlán őrizze — nehogy egy nagy szélvész—magvastól elvigye.—

♍ Szüzet vegyen magának a Rabbi feleségül. Mózses III. könyv. XXI. rész

---

*) Istók uram! eféléket nem tanácsos elmondani, mert én is tudok egy közmondást mely igy hangzik régóta „szólj igazat betörik a fejed.“ Szerk.

13 vers.— Ez a szententzia igaz hogy megvagyon irva a szent könyvben, csak az nem tudatik bizonyosan hogy azt a szüzet értette e Mózes bácsi—mely, Petrózai Trattner uram nemzeti Ó és uj kalendárioma szerént az égen vagyon, vagy pedig olyan... kis gatyás szüzetskét kik itt e földön teszik paradicsommá setét világunkat; milyenre Petőfi is gondolhatott midőn e sorokat irta:

„Nem jó csillag lett volna én belőlem
Tudja isten nem maradnék az égen
Nem kellene én nekem a menyország!
Leszállanék minden este —
Kedves rózsám te — hozzád!“—

⚖ Mérleg 1860-ra 32 latos mérték leend. A $^3/_4$-lyos fontok, minden jó lelkü kereskedő boltjából, még a mészárszékekből is, mind a patikába vándorolnak. Csupán a patikásoknak lesz szabad a keserü italból 1 font helyett háromfertályt mérni, a roszból ennyi ($^3/_4$) is elég— az $^1/_4$-t elengedjük nékiek hogy ha kedvök van igyák meg maguk.

Továbbá, ezen égi mérleggel minden lévis pótentátok megméretnek, s valódi mértékükre redukáltatnak.

A nöknek nem engedtetik meg hogy flaszter seprő hosszu köntöst viseljenek, mert ez alatt nem látszik meg az arasznyi magas sarok, hanem a köntösök is illő mértékre redukáltatván, a csizmák sarkai, önkényt eltünendnek.

A többiekről, minő az Iskorpió, meg a nyilas, meg a bak, a vízöntő ezekről nincs mit mondani.

A halakhoz pedig (kinek van), jó ápitust kivánunk, meg jó ó bort, vizet nem jó rá inni; mert megvagyon irva a barát—régulába:

„Malediktus piscis, in tertia aqua.“

(Ez magyarul annyit tesz, hogy uram bátyám még a leves után se igyék vizet.

Jövendölések okos emberek számára.

1) Midőn a zsidók — a gabona termesztőknek nyájasan köszönnek..... Felmegy a gabona ára.

2) Midőn a tisztviselők rendkivül nyájasak kezdenek lenni a panaszlók irányában..... Restaurátziót jelent.

3) Midőn a $^1/_4$ urfi nem köszön a zsidónak... Kárpótlást kapott, s a váltóját ki fizette.

4) Midőn a háztartó család apák délben a fogadóban ebédelnek.... zivatarnak a jele.

5) Midőn egy bizonyos vendéglőben reggel felé a pohár köszöntések nagyban folynak... Földingás jele.

6) Midőn ugyan azon vendéglőben champagnert isznak és vivátoznak.... Nyert csatát jelent.

7) Ha felebarátunk délután 1 órára ebédre hivott, s a házi gazda 2 óra tájt kinéz a konyhába — megtudandó hogy miért nem tállalnak.... Zivatart jelent.

8) Midőn valamely jámbor szüz a becsületét nagyon félti... — Eső után köpönyeg.

Idő jövendölések.

(A szamár).

— Szamár hátát ha a földhöz törli — esőt jelent, ha fülét törli — nagy szél lesz.— (A szamár ezt tudja).

— Szamár ha benéz egy kert kapuján, s nagyot orditt — hija a kertészt—hogy adjon nékie abból a kisértetnek (tán kisérletnek) vetett sürü törökbúzából, — (tudván hogy az ő számára vetették t. i. a szamár).

(Az ökör).

— Az ökör ha a szörét visszafelé nyalja...— Esőt érez.... (Az ökör azt tudja hogy eső lesz).

— Mikor eső vagyon és az ökör erősen iszik, sok ideig tart az eső.— (Ezt is tudja az ökör, azért iszik).

— Első lábát ha harapja, szelet, vagy esőt jelent.

— Az égre ha ásit—nagy eső lészen. (Azért ásit!)

— Gyorsan ha eszik és jobbra feküdt, nagy szélvészt jegyez. (Az ökör)?

— Ha pedig a bal csipőjére fekszik, tiszta idő lészen.

(Az ökör ezt is tudja... azért fekszik a bal csipőjére?)

* * *

Igy vannak ezek megirva egy 1794-ki házi és úti uj kalendáriomban mely a Polusnák 48 grádusig való magassága szerént, Magyarországra és Erdélyre és más tartományokra alkalmaztatott. Nyomtat. Hochmeister M. Ts. k. Dicast. priv. könyv nyomtató költségével Szebenben. Szerkesztette egy „ég forgásában tudós" ki a czimlapon, háló sipkában és kaftánban tubussal vizsgálja a felhöktől köritett napot, $^1/_2$ holdat, és 7 darab árva csillagot.

Minden kakasok kakassa.

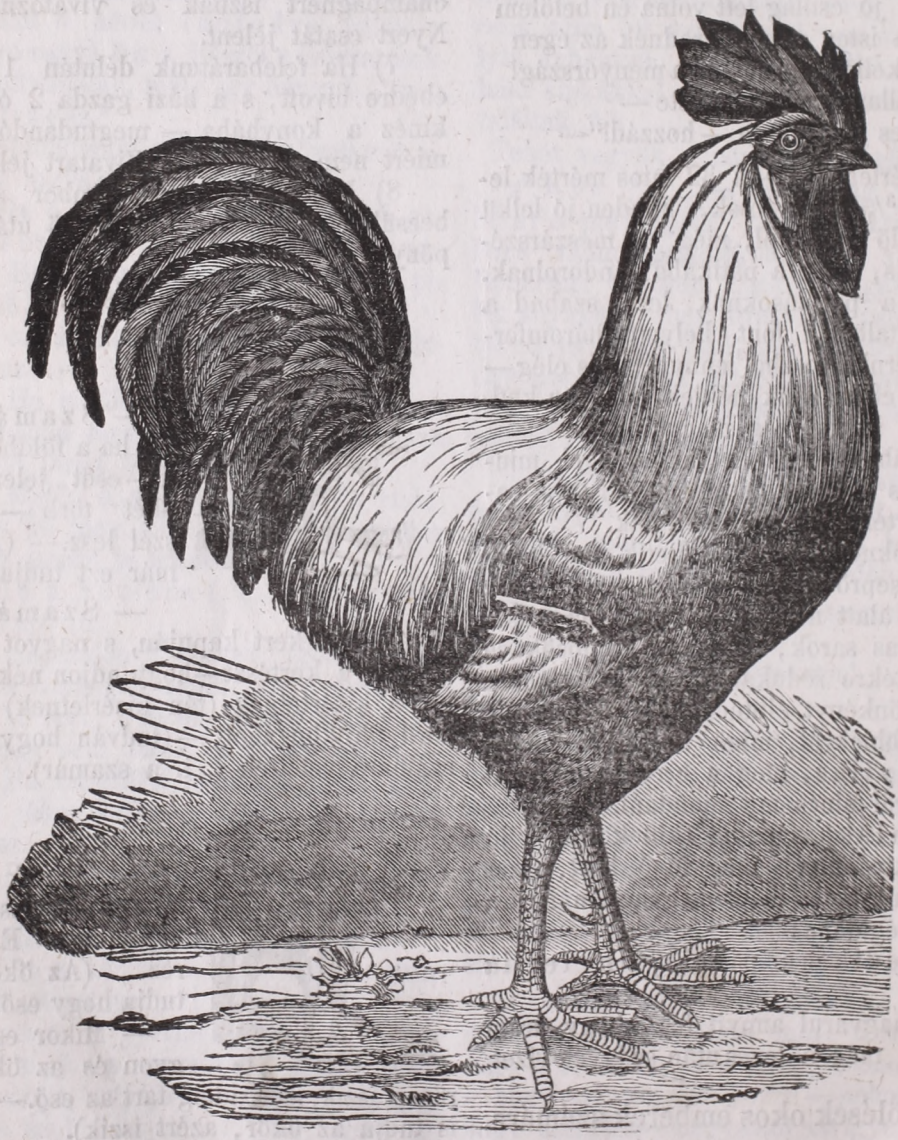

„Jérczék tyukak sirjatak!... elmentek a kakasok!"

(Ily epitaphiumot készitettek apáink a francziákra midőn 1809-ben Szombathelyről hoszasb ott tartozkodás után a 28 számu lófarkas sisaku franczia lovag — ezred a Bécsi békekötés következtében onnan elköltözködött, és igy vigasztalták utánnok bánkodó siró szüzeket.

„Jérczék! tyukok! bizzatok! itthonn is lesz kakastok!!")

Kerszneries Ferencz, irataiból.

Hadi dolgok.

Mi a „Strategia"?... Stratégia a badtanban azaz ügyesség, mely által egyik fél a másikat lefőzi, vagy székelyesen, szólván ‚lóva teszi'.

Példák vaunak erre, Móses' bácsi idejében is. Ugyan is irva vagyon — ‚Ai' várossa bevételéről a következő punktum, mely igy hangzik:

Vala pediglen az fővezér Józsue uram, kire rá parancsolt az Ur — hogy ‚Ái' városába menjen kovártélyt csinálni. Ez egy kissé nehézkés dolog vala, — azon oknál fogva, mert az ellenség bévehetetlen erősséggé alakitotta át Ái városát, és vala benn nékie 50 ezer embere.

Mig Josue csak 40 ezerről rendelkezhetett. Azonban Zósué hadnagy uramnak böséges esze volt, és az ész megért akkor is egy hadsereget.

Egybe hivá annak okáért az ezredeseket egy hideg pinczébe, és ivának együtt a hazáért egy jó pohár tokait... s miután a bor elfogyott volna — kiválasztott közülök ötöt, és azt parancsolá nékiek: — Vállogassátok ki a jó futókat, és menjetek virradtára Ái várossa kapuja eleibe; csatába ereszkedvén az ellenséggel fussatok el keletnek. Ti öten pedig a Vakarintói hidnál lesztek elbuva 10 ezer emberrel, s midön az ellen azon ált ment, a hátát vakarjátok meg. Ti pedig a többiek, napfelkéltekor indultok és midön az ellenség üldözőbe veszi a mieinket akkor ti bémentek az ő városába.

Mózes V. könyv VIII. rész.

* * *

A quártélyt megcsinálták, még akkoriban se patika se polgármester nem volt, azért a „bella donnát" nem is ott keresték fel, hanem a hol megtaláltatott. *)

Azok nem az én embereim voltak.

Hadjárat alkalmával egy falusi pórnő panaszra ment a vezérhez, hogy a katonák nálla rablást követtek el.

— „Mindent elvittek magukkal? Kérdé a vezér.

— ‚Nem, uram, még hagytak ott egyetmást.'

— „Ugy hát akkor nem tehettek az én embereim, mert azok mindent elszoktak vinni. x

*) W. ur azt erősiti — hogy 2 csepp extraktus a bella donnából, nádmézzel véve, bár mely torokgyékot rögtön megszüntet... magán próbálta meg.

Eredeti névnapi köszöntő, egy cserép jáczint kiséretében.

(Üszkös Sz. Péter napjára.)

Minvel hogy szent Péter kidugottaz üszke
Kivánom hogy maga, nelégy azért büszke!
Legyen alázatos mint illik a paphoz,
Kinek a halgató mindég tele zsák hoz.
Én is hoz valamit, bár nem halgatója,
Kivánom az isten rosz ne adjon soha.
Küldök e kis jáczint, tövöstü bokrostu.
Elég szép ajándég ez egy kis nyegoczostu.

Egy ügyes fogadós kontoja.

1) Szoba 5 napra	3	ft.	50 kr.
2) A szoba numerussa	7	„	— „
3) Étel . .	4	„	75 „
4) Az ebéd ideje	2	„	— „
5) Bor . .	1	„	— „
6) Megérkezés napja	6	„	— „
7) Szinház jegy száma	7	„	— „
8) Elmenetel napja	11	„	— „
Összesen	42	ft.	25 kr.

Köszönettel megkaptam

Rántó.

Még egy ügyesebb kereskedő nottája.

Notta, Kolozsvárt Mélgos gróf Bánfy Jósep ur ő nagysága udvar számára adatott:

3 kupa Riskása	24	ft.	
2 „ Gyöngykása	18	„	
2 „ Zsemlyekása	6	„	
½ font bors .	6	„	
2 butélia faolaj	16	„	
2 szerecsen Dio	8	„	
¼ font Sardeli	2	„	30 kr.
25 „ gyértya	110	„	— „
Summa	190	fr.	30 kr.

György Trandafir m. k.

(10 augusti 1811 kivan fizetve).

* * *

Az eredeti nállamvan.

(G.)

Számtani feladat.

Furcsa világot értünk.

Elküldök egy csésze fekete kávéért, és 3 kr. ára gesztenyeért — 1 forintos bankót.— Meghozza a legényem a kávét, meg a gyesztenyét és hoz vissza 7 piczulát 10 pengő és 7 új krajczárt.

* * *

Kérdés mennyi volt a kávénak az ára?

Német hirdetés.

Ritter Traugott gyógyszertára Kolozsvártt az 1859-ki Naptárunkban németül hirdeti: a Pyrethrin mundvassert, Billiner verdauungsz Zelteln, Mohl-Zahnwehtropfent stb.

Hát miért nem hirdeti magyarul?

— Azért felelé a másik, mert a magyarnak ugy is elég jó gyomra van.

(Beküldetett.)

Rovar-por

készül a rózsás pártamagból (Pyrethrum roseum és carneum), eredeti hazája nem Persia, hanem a Kaukázus. — Nálunk is megterem. — Magja minden magkereskedésben kapható.

Székely adomák

(Orbók Ferenctől.)

1) A kövérdisznó.

V**kón egy jófélben levő csizmadia mesterember döllingezvén haza felé, eleibe menő felesége ekképp riad reá: „No vén disznó, már jöhetsz, mert a disznó nincs az ólban, vagy ellopták, vagy elbódorgott valahová! — Ne félj annyuk — vigasztalá az öreg oldalbordáját — „mihelyest haza megyek, mindjárt otthonn lesz a disznó!

2) A fene.

T....-án egy uracs tréfálkodni akarván egy vendéglőben falatozó borvizes székelylyel, ily kérdést intéze hozzá: ‚hát atyafi kendtek árulják a fenét? Mü biz azt — felelé a Székely. — Hát eladták-e mind? kérdé tovább az uracs, Él bizon mü, felel a (csufolást észrevevő) Székel, mind egy csöppig, csak es (is) annyit hagyánk, mennyi az úrat megegyee! —

3) A gumi czipő s a csizmadia.

Egy pap városról falura menvén állomásba, topánkái között egy pár kalocsen is volt. Egy reggel még az ágyban nyujtozkodott, midőn az egyházfi bément, hogy ha valamivel szolgálnia kéne. — Egyházfi uram! — szólitá meg a pap az Egyházfit — szedje össze a topánkáimat, s mélyik hibás vigye el ahhoz a kietek csizmadiájához, hogy varrogassa meg őket, ha értene hozzá.

— Hogy ne értene — instálom — hiszen még fejelni is tud.... El is vitte. És úgy megigazitotta őket, hogy az igazitás által még a pár gumi kalocsen is.... egy pár hatalmas sarokkal s két rozsdás patkóval lőn felszerelve. (O. F.)

Még a hadvezér is tanulhat a bibliából.

Dávid harczra kelt a filisteusok ellen. Hivatá vala magához annak okáért az ő fővezérét Joábot... (Sámuel I. k. II. r. 28 v.)

És mondá nékie: — A filiszteusok tábora oly nagy — hogy mi számra nézve azokkal nem mérközhetünk, hanem a „seregeknek ura istene vélünk vagyon! (Sám. I. k. V. r. 10 v.)

Megfuvatá annak okáért Joáb a vigasságtevők által a trombitákat... s megparancsolá vala — hogy a seregek a tábor helyén sok tüzet rakjanak, melynek élesztésére a föld-népét is oda parancsolá vala sok ezerével.

A mint ezek megérkézének, megparancsoltaték vala nékiek hogy mentől több apró tüzet éleszenek. A filiszteusok egy nagyhegy oldalán táborozának — honnan láták a tömérdek tábori tüzek sokaságát... és megrémülének vala.

A mint a nap lealkonyodott — a seregnek fele szép csendesen megkerülé a hegyet, és a filiszteusoknak háta megett elbuvának.

Virradatkor megfuvatá Joáb a trombitákat, a csata megkezdődött, a filiszteusok lemenének a hegyről, Dávid pedig erős állásukat — podgyászaikat, szekereiket, élemozsinájukat — mindenestől elfoglalá, — és igy a sokkal számosabb ellenséget az ő okosságával tönkre tette.

A miért seregek ura öket elnem hagyta, annak okáért Dávid és az egész izráel népe örvendezének vala az ur előtt, jegenyefából való mindenféle vigasság tevő szerszámokkal, u. m. hegedükkel, lantokkal, dobokkal, sipokkal, és czimbalmokkal. Igy vagyon ez megirva — szóról szóra Sámuel 1 könyve VI. rész 5 versében.

Buletinek.

Igy nevezik azon tudósitást — melyet a hadvezérek — a bevégzett csata után — küldenek a főparancsnoknak. Mindegyik a maga szem üvegén nézi a dologot... ezért a valótól többnyire távolacska állanak... s jóformán mindegyikhez egy „crédó“ kivántatik.

A legrégibb bulletin találtatik a szent könyvben midön az ur nevében a zsidónép boszut álla a midianitákon, mikor Bálámot is megölték... (az ellenségnek asszonyai szépek valának azért azokat elvivék magukkal... vala körülbelől 50,000 asszonyi állat).

Móses ur erre rettenetes dühbe jött — (néki csak egy felesége volt, azzal se tudta némelykor hogy mit csináljon) megparancsolá: hogy a kisdedeket és asszonyokat öljék meg, csupán a „szüz leányokat kik még kurta köntösben járnak és gatyátskát viselnek.. azokat tartsák meg maguknak“ — valának pedig eféle galambocskák 32 ezeren. Ezen kivül a préda volt: juh 75,000 ökör 72,000 szamár 61,000 Móses IV. könyv XXXI. rész 32, 33, 34 és 35 vers.

Az I-ső nevezetes bulletin igy hangzott.

„És megszámlálák vala a háboru végével, az ezredesek és századosok a katonáikat és jelenték vala Mósesnek, hogy: „senki elnem veszett“ (Móses IV. könyv XXXI rész 48, 49 vers.)

A II-ik nevezetesebb bulletin igy szóllott.

Az olteniczai csatában megöltünk 2000 törököt, a mieink közül könyü sebet kapott 4 ember, és egy meghalt vérhasban.

Ezekért az illető hadvezér imádságot rendelt. Az okos Pópa igy hirdette ki a templomban. A 2000 törökért mondjanak keresztyén atyámfiai 5 miatyánkat, és az egy holtért egy hiszekegyet, a sebesültek ugy is felgyógyulnak.

Hogy hivják a zsidót?

— A szegény zsidot sokfélekeppen hivják.

1) Ha valaki pénzt kér töle, s nem ad; azt mondja hogy = embertelen zsidó!
2) Ha ad? = akkor azt mondják hogy = jó lolkü izraelita.
3) Mig az interessét nem kéri: = ‚kedves szomszéd ur!‘
4) Ha az interessét kéri? = Roszlelkü.
5) Mikor a kapitálist kéri: — vérszopó pogány!
6) Ma 1858 nov. 26-án midön jószágunkat kiakarjuk adni árendába, de zsidónak semmi esetre se akarjuk adni, akkor igy hirdetteljük: (Kol. Közl. 1858 64 sz.)

„.... a jószág oly vállalkozónak adatik, ki a fennálló törvények értelmében fekvő birtoknak birására és szerzésére jogositva is van.“

— „Ma tehát erdélyben nem hivják a zsidót.“

Jó hogy nem értettem!

L... atyánkfia nagyon szerette a borocskát.... s ezen oknál fogva a két látókája — szolgálatát felmondani készült... a két magyar hazában minden javóst elpróbált, kurájuk mitsem használt, mert a mi atyánkfia mindennap ujból ivott.... Végre azt mondták nékie menjen Bécsbe... Dr. Kaltvasserhez ő leghiresebb szemész!

— Dr.-K. megnézi a szemet, a receptet megirja...

L. ajálja magát.

— A Dr. utánna kiált „kein Wein trinken“

— Mit mond a német? kérdé. L. a társát....

— A biz azt mondja hogy ‚ne igyál bort‘

L. reánéz s egész phlegmával válaszolá:

— „Ejnye be jó hogy nem értettem.“

A bölcs présbiteriális tanács.

A házas felek ugy megunták egymást hogy válni készültek, a dolog a présbitérium eleibe került. Gyermek három volt, melyen sehogyse tudtak megosztozni; végre a biró uram feltalálja magát s azt a tanácsot adja a feleknek, hogy miután a három gyermeken ugy se tudnak megosztozni, várjanak mig az isten a negyediket is megadja akkor könnyü lesz megosztozni.

Az asszony igen helyesnek találta e bölcs tanácsot s férjének rögtön kezet nyujtott. Kész volt a házi béke....

Miből kell a könyvtárt állitani?

(Eredeti levelezés Somogyból M.N. 1858 86. sz.)

— „Jancsi te holvagy? önts ebbe a kalamárisba egy kis tentát... Igaz nem vagy itthon a vasutnál vagy dolgozni, jólvan fiam okossan teszed.

Csak keress pénzt majd én elköltöm.

Még a poétak is ugy cselekesznek a mai világban!... Egyik megirja a verset, a másik meg összeszedi és kiadja, s a jövedelmet beveszi.....

Jól van Jancsi csak dolgozzál szorgalmatosan ott a vasutnál... itthon ugy sincs semmi dolgod, a borsót kipirgálom (kiguvasztom) én magamis, kevés lett.

Hanem bor mégkevesebb lett ám... Még ilyen rosz szüret nemvolt mostanában... Lesz kelete a korcsmák borának.... Boldogok lesznek a korcsmárosok, mert övék lesz a Sió vize foktól egész Simontornyáig.

— De mit csinál sok ember majd a unalmas téli estéken?... De mit ám? Ha én tőlem kérdenék én majd megmondanám.... De olyan az erre való ember, hogy nemigen halgat más okos ember szavára....

— Hát én azt tanácsolnám nékiek álitanának fel községi könyvtárakat, és olvasgatnának, mert bizony rájuk férne.....

Hát miből álitsunk?

Felelet ‚könyvekből!‘ punktum.

A legnevezetesebb újévi köszöntő

1859-ben lepte meg a világot, K. fejérvári levélhordó Kerekes uram személyében, melyben ész is van, a humor se hiányzik. Bévezetése igy hangzik:

* * *

„Adjon isten ez új évben
Minden jót a mi még nincsen.
Bort, búzát, békességet,
Szép, jó s gazgag feleséget,
Mákot, murkot, baraczkot,
Szörös farku malaczot!
stb.—stb.

Eredeti hirdetés.

A szegszárdi borkereskedő társulat felszólitja a kereskedőket, hogy butélia számra ad igen jó vörös borokat árulás végett, mely nagyon jó orvosság a hűlés, hasmenés, csömör, bágyadtság és búbánat ellen. (Igaz!)

Az ügyes orvos.

Egy életünt aglegény hivatja az orvost. Ez megtapogatja üterét.... Érzi, hogy az rendesen ver.

— Van étvágya? kérdi.

— ‚Van.‘

— Tud aludni?

— ‚Igen.‘

No, várjon monda a doctor, mert irok valamit, melyet ha bevesz,—mindkettőtől megmenekszik. (H.)

Schiller első költeménye

az 1772-ki confirmatió volt. Mutatja az apjának.

— Megbolondul tán Friczi? válaszolá az öreg.

Utó irat.

„Ha már nem szeretsz, fel se bontsd e levelet“ irá egy mélabús sógor a kedvesének. (Auch gut.)

„Az ügyes javitnok.“

Egy lap különös nevezetességet vivott ki magának azzal, hogy némelykor saját czíme is bibáson állott a lap homlokán. Történt vala anno domini 1859—midőn Gyöngyösről P. E. úr rettentő panaszt emelt volna a czímszalag kijavitása végett. A szerkesztőség a „mondani valók közt következőleg nyúgtatá meg a panaszkodót:

„Gyöngyösre P. E. úrnak. Kiigazitottuk a cimszalagot.“ Servus Laczi!

A nemzeti szinház lovászmestere.

A nemzeti szinháznak még lovászmestere is van, a ki nem hiszi — olvassa el az 1859-ki Nővilág april 15-ki hireit, ott a 234. lapon megtalálja szóról szóra — hogy „Petróczky Ferencz a nemzeti szinház lovászmestere, Carre lovardájában, mult Kedden a magas iskolát lovagolta. — Ez tán első eset, hogy magyar ember a circusban fellépett!“

N. V.

Midön urambátyám e furcsaságot elolvasta, azt mondotta, hogy azt a betüszedőt kellene megbüntetni, a ki ily bakokat lő s a lovarda helyett szinházat nyomtat.

* *

„Az élet balzsam feltalálva.“

Dr. Báthory hazánkfia Párisban oly szert talált fel, mely minden betegséget rögtön meggyógyit.

Ő nem csudálkozik, hogy Mathusalem 969 esztendeig élt. H. F.

Miként lehet a pert az alsó forumon rögtön bevégezni?

Egy hentes és egy özvegy asszony együtt perlekedtek a nélkül, hogy ismerték volna egymást! Az özvegy asszony a mint belépett, rögtön elővevé hatalmas fegyverét, s elkezdett csatarázni (ez annyit tesz magyarul, hogy a nyelve kerekét amúgy derekasan neki eresztette) igy ni: „Haja az úr! végezzenek gyorsan, nekem legkissebb dolgom is nagyobb annál, hogy itt áncsorogjak? (pedig még az ajtót se tette bé), hanem csak izibe végezzenek! különben úgy elmegyek mintha nem is láttak volna! az ily haszontalan dibdáb semmiségek nem is érdemlik hogy a dolgos ember sok időt vesztegessen.. ..stb. stb. — A biró már azon godolkodott, hogy melyik hajduval vezettesse ki a leghiresebb száju kufárnét, kinek hatalmas nyelvét a többi collegánéi is illőleg respectálták. Midön az igénytelen Hentes előlép a háttérből és igy szól: mondok én egyet édes drága ifjasszony! soha se szaporitsuk a szót békéljünk ki! „Én az úrral békeljek ki? (mondá a menyecske felfortyanva).

— Tudja mit? folytatá a hentes — maga özvegy, én pedig nőtelen, úgy is rég keresek egy ügyes asszonyt, a ki meg nem ijed a maga árnyékától, az én mesterségemhez pedig éppen ilyen kell, én magát elveszem feleségül!

— Az már más (felelé az asszony megjuhászodva) ha nem mókázik, itt a kezem! S ezzel átalános mosolygás közt a per az alsó forumon minden itélet nélkül bevégeztetett.

(Ezen historiát az „Üstökös“ után adja a ‚Hölgyfutár‘, de nem mondja meg, hogy honnét vette, én se mondom meg.)

(Servus H. F.)

Miért kell inni?

Azért, mert az emberek barátságát leginkább inter pocula nyerhetni meg. Ha iszunk valakivel, bizalmat érzend irányunkban. Lélektanilag annyi igaz van is a dologban, hogy mig valaki józan — rejtegetheti titkát, de ha lecsipte magát, akkor többé nem ura szenvedélyének.

B. Istók.

„Fenszóval gondolkozni.“

Erdélyben egy fő úr csak azt az inast tartotta szolgálatában, a ki fenszóval gondolkozott.

Igy tesz a H. F. újdandásza is, lásd H. F. 43. sz. 1859. † „Virág vasárnap a virágokat, a virágok a kertészegyletet juttatják eszünkbe.“ A Kertész-egylet után eszünkbe jut a Dupart, Dunapartról a gőzös, a gőzösről a császárfürdő, a császárfürdőben az étterem.... az étteremről a rántott csirke.

Már ez azután Virágvasárnapra való okos gondolat. (Beküldetett.)

A fösvény és az angolsertés.

T. István bácsi rettenetes takarékos ember vala. Lévén a házánál mindene böven,... csak egy nyomorusága volt t. i. „sertéseinek éktelen lármája miatt nem birt alunni;“ hiában ment ki az ólhoz, hasztalan lármázott, hiában pálczázta őket... a lárma nem szünt meg. Igy volt egész éjszaka. Nappal pedig a tyúkok kertjéből minden veteményét kikaparták, nem győzte hessegetni — kergetni őket. — Mindenkinek elpanaszlá sze-

rencsétlenségét, egyik sajnálta, másik kaczagta, orvosságot senki se tudott. Egyszer véletlenül a „Kolozsvári Közlöny“ből olvassa: hogy az angolsertések nem lármáznak, nem turnak; a cohinchinai tyúkok nem kaparnak; örömében majd kiugrott a böréből.

— Hallotta hogy Gyéresen P. úr ő nsga udvarában volnának efféle állatok. Feltarisnyáltatott magának, s útnak indult. Beérkezett Gy. Sz. Király városába, véletlenül találkozik Károly barátunkkal. Isten áldja kedves uramöcsém! nem tudná megmondani, miként láthatnám meg azokat a jóféle sertéseket, melyek nem lármáznak, nem túrnak, s azokat a tyúkokat, melyek nem kaparnak? Örömmel mutatom meg őket.— Károly bévezette a róka czimü istálóba, ott van nehány afféle angol sertés, mely azért nem túr, mert elég málét kap, a malaczok $^1/_2$ évesek, lehet egyik egyik: egy-egy mázsás!—

István bácsi nem tudott szólani a csudálat fogta el!... olyasmit még nem látott, hogy a sertés előtt málé heverjen és ne egyék! mert az ő sertése oly jó ápitussal van, ha bottal nem áll két cseléd a kas mellett — brachiummal is neki mennek a kas oldalának, nem egyszer sikerül be is rontaniok, hogy tartalmával megismerkedhessenek. Mikor csudálatából magához tért, kérdé — hogy mi lenne az ára egy pár hitvány malacznak? (NB. ő a malaczot ezen „hitvány“ prédikátum nélkül ki se birta mondani); megmondák nékie, hogy 100 pfrtot igértek párjáért de nem eladó! Majd elájult! ő 50 malaczáért se kapna ennyi pénzt. Elment a tyúkokhoz, ott is rámereszté szemeit azokra a pulyka nagyságu kakasokra. Látott ott is kukoricza szemet a földön, a tyúkok pedig ülének vala a kakasülön nyúgalmasan, kaparást sehol se látott. Hát ilyen egy pár csirkének mi lenne az ára? 16 pfrt, mondák nékie; mennyei atyám ne hagyj el!.... nálunk 80 darabot is lehetne venni e roppant pénzen!

De hát csakugyan soha se turnak ezek a sertések, s ezek a gatyás tyúkok nem kaparnak? kérdé Károlytól. Károly azt felelte nékie: hogy a parasztember se szokott dolgozni, ha van mit ennie; annak a sertésnek is van annyi esze, hogy nem túr, midőn előtte a kész étel, miért is fárasztaná magát az a sertés? az a tyúk miért kaparna? ha jól van lakva? s ha még az ételből is mindég van előtte bőven. — István bácsi egy szót se szólott... elment haza! — S ezen órától fogva a sertéseit. tyúkjait jól tartotta. A sertések elnémultak, nem turtak, a tyúkok pedig nem kapartak.

Istvánbácsi pedig alhatott jó izüen. — Sertései szép növekedésnek indultak, rövid idő mulva kétszeres értékük leve, egy év mulva még a saját malaczáról se mondhatta e prédikátumot „hitváay malacz.“ — Már most elhiszi: hogy a sertés esztendeje a szúszékban van

B. ISTÓK.

A kereskedő
ne tartson jó barátot

Kontóra ne adj a te jó barátodnak, hanem idegennek, a kik neked megfizetnek. Mózes V. könyv. XXIII. Rész 19. 20. vers.

I.

Bezárták a kereskedő bolt-ját, mert fizetni nem tudott 1500 forintot.

Az emberek kaczagták a dolgot.

Oh, nagyon kaczagni való dolog is az, midőn valakinek a kereset forrása bezáródik! Bár merre fordul akkor a szegény kereskedő... az emberek rá se néznek, azt mondják, hogy „megbukott.“

A bukottat nem sajnálja senki.

Sajnálni csak a gazdagot szokták, ki ha a kis ujját szurja is meg egy gombostővel, akad elég sajnálója, míg a szegény – ha a lábát töri is el, csak egyedül ő érzi azt.....

De lássuk, miért bukott meg ez a becsületes jó lelkü kereskedő? a ki minden embernek hitelezett... azt gondolván: hogy minden ember jó ember, és a maga idejére (t. i. midőn ő tölle is kérendik a portéka árát) megfizetnek.... hiszen az emberek oly jók voltak hozzá.... mind nála vásároltak.... contóra!

Valának pedig az emberek nékie nagyon jó barátjai, az urak pedig jó akarói, miért ő átallotta is megszólitani őket: ‚hogy fizetnék meg azt a kis kontót, mert nékie is fizető napja van.... s mert 8 nap mulva jönnek a kérlelhetlen szigoru hitelezők... kik a portékát adták nékie.... és a fizetésre felszólitják, mit ha nem telyesithet.... meggyalázzák... bezárják a boltját.‘

És a hitelezőknek igazuk van! mert nékiek is fizetési napjuk van, s ha nem pontosok... elbuknak, az ő boltjukat is bezárják..... „Pontosság minden gépe-

zetnek a fökelléke — az óra ha nem pontos, nem bizhatunk benne."....

Az emberek nem fizettek, ő se fizethetett... bezárák a boltját....

II.

A jó barátoknak és jó akaróknak midön pénzük volt, akkor ök maguk in persona mentek más idegen boltoshoz „**készpénzzel**" bevásárolni, és elvitték magukkal a cselédet is.

Ma nagy dolog a ki kész pénzzel fizet, ma az ilyen ritka vendéget **megnagyságolják**, ezért viszik el a cselédet a boltba, hogy tanuljon becsületet... A cselédnek is van esze, megszégyenli parasztságát... és ő a teins urat és teins asszonyt még ott a boltban rögtön **megnagyságolja**! Már most nem illik egy piczulát adni borravalót... (a teins úr és asszony ennyit szokott adni) a most lett méltsás vagy nagysás úr és asszony örömében egy a közepén piros forinttal jutalmazza meg a becsület tudó cselédet.

III.

Míg a nagysás úr (szóllitsuk mi is igy, nem kerül semmibe) idegen helyen vásárol s adja ki a kész pénzt, melylyel hitelezőjét megmenthette volna... a szegény ifju kereskedöt szorongatni kezdik hitelezői (kiktől a portékát hitelbe vette), hogy fizessen....

Közel van a kétségbe eséshez. Felesége azt tanácsolja nékie:

— Irjál édes barátom a te jó embereidnek, hogy fizessék meg azt a kis kontót... s rögtön segitve lesz rajtad... nem kell búsulni!... hanem utánna járni!...

Csókolni való kedvesek ezek a nök, oly jó tanácsot tudnak adni, ha mindég hallgatnánk reájuk — kevesebb bajunk lenne a földön. —„Az adósságot bé kell szedni a maga idejében — úgy nem akadunk meg a fizetésben."

Azonban nem mindég veszik jó néven az emberek, ha pénzünket kérjük tölök.

Szerencsétlen furlyás az: a ki azt gondolja hogy azok jó barátjai, a kiknek hitelezett.

— Ird meg csak t. kereskedő barátom a levelet: hogy fizessenek rögtön, meglátod majdan a jó barátokat.

És megirá a levelet a bánat embere. És elküldé jó akaróihoz....

IV.

Menjünk el hozzájok és nézzük mit modanak, tudom hogy örömmel telyesitik kötelességüket, hiszen jó barátaink-, jóakaróinkhoz nyitunk bé... kik még felül reá keresztény vagy keresztyén emberek is, kiknek a szeretet nagy mestere parancsolá: „Tégy jót a te felebarátoddal." Itt nem is jól tevésről, hanem a rég elvett portéka ára megfizetéséről van a szó, melynek fizetési terminusa több évre lejárt....

A kereskedö inassa belép.

A levelet átadja.

A nagysás asszony pedig béviszi azt a férjéhez — a nagysás úrhoz.

A nagysás úr nincs otthonn.

(Ha levelet hoznak nem jó otthonn lenni.)

— Ha férjem a nagyságos úr ha haza jö, majd átadom.

Az inas elmegy.

— M... az az impertinens ember (mondja a nsgos úr tüzzel s haraggal)már a kontót kéri, Septemberben, no ez hallatlan dolog, ezek a nyigóczosok mind szemtelenebbek kezdenek lenni! (Azért hogy az övéket kérik?) még 4 hónap az új esztendö... ez hallatlan vakmerőség.... ezt truczból teszi, bizonyosan meghallotta, hogy egyebütt vásároltunk.....

Azért se fizetem meg....

És a mlgos úr a mennyi esze van meg is teszi, a hogy mondja.

Teins úr korában se szokott fizetni, most méltsás úr korában.... pláne nem fogja megfizetni.

— Juliám!

— Mi baj kedvesem?

— Ma a reggeli nem jó volt!

— Pedig Claudiától hozattam, ott csak jó kávé szokott lenni... hanem minthogy Angelina (igy hivják a fözönét) oly szépen titulál bennünket, egy kissé megszaporitottam, hogy jusson nékie is,.... (egy méltsás asszony cselédje csak nem ehetik szalonnát reggelire....)

— Tehát elfogyott a kávé? hisz nem rég vettünk egy fontot.....

— Már 4 napja hogy nincs belöle....

— Apropó... ezt az impertinens keres-

kedőt egy kissé megtromfolom... „U toljára hozatok tőle minden konyhára valót,— nagyobb mennyiségben.

— Irj fel kedvesem — mindent a mire szükséged van.

A méltsás asszony ki megy, és Angelinával feliratja. (NB. Angelina a forradalom előtt a klastromban szolgált, ott tanult irni, ott tanult sárga és fekete tubákot készíteni.... stb. stb.)

Angelina felöltözik nagy czifrán, és elmegy az ismerős boltoshoz a czédulával, melyet addig, mig ő a kulinárékat összeirta — a méltsás úr fogalmazott, s a kereskedőnek adressált.

A ezédula igy hangzott:

„Kedves M!

Legyen szives a kontót elküldeni cselédemtől, s egyszersmind 1 süveg nádmézet (czukrot) 5 font kávét stb. stb. és ezeket is beleirni a kontóba.

A jó lelkü kereskedő megörvendett, azt gondolva hogy tán az isten lelke szállotta meg hitelezőjét... és elküldi nékie a nádmézet, a kávét, a kásákat, czitromot, makarónit, szereesendiót, szekfűborsot, vizahólyagot, fahéjat és gyertyát... stb. stb.... és belé irja a kontóba szépen rendre, s nem is taxálja, minthogy rögtön fizetik... tehát csak a rendes perczentért adja.....

Azt izenvén a cselédtől, hogy tiszteli a ‚teins' urat és ‚teins' asszonyt.

Erre a cseléd felförmed és protestál: ‚hogy ő nem szokott afféle ‚teins' aszszonyokat szolgálni, hanem az ő asszonya ‚méltsás asszony', és meg is mondja otthon a nagysás asszonynak, hogy többé ily goromba kereskedőtől ne vegyenek semmit.... hanem a jó lelkü Jákób úrtól kell venni (gondolja magában) a ki nékie ingyen ad pirositót és fejéritőt....

És többé nem mennek M. úrhoz vásárolni.

Igy tesz a többi is... mert az emberek azon fajtája, a kik kontóra esznek, isznak és vásárolnak, azokat a teremtő a maga nagy mühelyében mind egy kaptára készitette.....

Ezek a jó lelkü kereskedőtől még a legutolsó portékát is kicsalják.... kontóra elvinnék mindenét... s ha pénzük van... egyébüvé mennek vásárolni.

V.

A terminus elkövetkezik, minekutánna a mindenség nagy órája senki kedveért meg nem állapodik..... A hitelezők eljönnek s kérik azt a kis restánczját.... a kereskedőtől.....

E szegény már egy hete hogy nem aludt, még sem tudja hogy honnét vegyen 1500 forintot.— Az emberek látják az arczáról bogy bús — ilyenkor még kölcsönbe se adnak nékie.

A hitelezők a boltját bezáratják.

Ekkor a kereskedő moraliter meg van gyilkolva.

A boltot inventálják.

A bolt tele van portékával.

Megnézik a nagy könyvet (Defter), melyben A. B. C-szerint majd a fél város neve találtatik.....

Nézik az öszveget... 24000 o. forint.

És nézik csudálkozva sok ideig.

Végre az egyik megszólal.

— Hiszen itt van az úrnak portékája elég, pénze bőven, miért nem incassálja, miért nem exequáltatja.... s ha ez sem használna, miért nem záratja bé adósait?

— Az urak nem idevalók, nem tudják a viszonyokat válaszolá a jó lelkü kereskedő.... Ez sértés lenne. „A mult években megpróbálta egy társunk a szomszéd városban, s a következése a lett, hogy felmondták nékie a boltot — a vakmerőnek — s egy évig árult az utczán egy fa bódéban — senki se adott nékie helyet az ő hajlékában!"

És a hitelezők összenézének... meglágyula az ő márvány szivök..... Ők is kereskedők.... belátták a lehetetlenséget, megsajdálták a becsületes kereskedőt... és prolongátziót adtak nékie.....

VI.

A bolt kinyit ismét.... a kereskedő azonban még se juthatott pénzecskéjéhez!

* * *

Hogy miként juthat legkönnyebben hozzá, jövő évben megmondom, ha kereskedő uraimék is az irodalom eránt nagyobb részvétet mutatandnak.— Addig is adjon isten mindnyájunknak jó egészséget, a házaiknál egyetértést, megelégedést és békességet..... B...J...

TARTALOM.

I. IRODAL. és MÜVESZET.

a) Prózai müvek.

Mit ér egy helység kiképzője 1
Derüre boru, borura derü . 49
A neveletlen nagybácsi . . 80
A két próba Zomb. Gedötől 109

b) Költői müvek.

Fóti dal Vörösmartitól . . 46
Emlékezés M. honra (Dózsa D.) 74
Szózat Vörösmartitól . . . 78
Haza emlékezés Szász K. . 92
Isten veled. Beranger . . 107

c) Útazási napló.

Nendtwich amer. útazása . 91

d) Apróbbak.

Mit mondanak rólunk a szomszédban . . . 75
Beranger életéből 105
Aphorismák 107
Mi a szerkesztő 127

e) A magyar irodalom időszaki folyó iratai . 129

1) Politikai lapok . . . 129
2) Gazd. keresk. és szépird. 131
3) Szépir. és közhasz. lapok 131
4 Tudományos lapok. . 133
5) Gazd. szak-lapok . . 134
6) Sportlap 134
7) Vidályos lapok . . . 135
8) Egélyes lapok . . . 135
9) Törvénykezési lapok . 137

f) Szép, jó és hasznos könyvek ismertetése.

1) Mire nevelje a magyar ember gyermekeit . 135
2) Régi regények . . . 136
3) Historiai regények . . 137
a) Kornizs Ilona . . 138
b) Saphira 140
4) Tan regények, Mionette 143
5) Hös költemények, Zand. 146
6) Gazdászati irod. köréből
a) Bánffy János báró, Berde Áron . . 147
b) Mezögazd. könyve 148
c) Angol Skóth. napló 149
7) Történelmi müvek:
a) Erdély történ. Köv. 152
b) Tört. adatok g. Mikó 155

II. MŰIPAR és KERESKED.

1) Gépészet 155
2) Cognac égető gép . . 156
3) Földi balhafogó gép (képpel). 158
4) Új víz emelő gép . . 159
5) Possert cultivatora . . 160
6) Kárpitosok számára szeg. „
7) Szagnélküli árnyékszék. 160
8) Csizmavarró gép feltalál. „
9) Patkó készitő gép . . „
10) Bucher, Schilder tűzoltó pora 161
11) Kukoricza ser . . . „
12) Komló olaj és kivonat . „
13) Aluminium . . . . „
14) A china ezüst . . . 162
15) Magától bezárodó csap „
16) Papiros kukoricza szárb. „
17) Mű nadály . . . . „
18) Nincs többé füstölő konyh. „
19) A müvészet hatalma . „
20) Horti Horvát Fer. hajtó mozdonya (képpel) . 160
21 A müvészet hatalma . 162
22) Öntött kövek . . . 163
23) Egy szekérhez kivántató kellékek . . . . „
24) Ir-ón hegyező gép . . „
25) Londonban világ-iparmü kiállitás lesz . . . „
Mi az oka, hogy a hitelbank némely városokban fel nem állott 164

III. GÁZDASZAT.

1) Átalánosságok . . 165
a) Gazdászatunk . . . 165
b) Tagositás, urbériség. . 169
c) Földteherment. munk. 170
2) Gazdaságiak:
a) Mumia búza . . . 170
b) Répa termesztés . . 171
c) Turnipsz 172
d) Repcze és Bivicz . . „
e) Vegyes vetés . . . „
f) A vetett takarm. haszna 173
3) g) Gazd. kisérletek:
g) Takarm. táperő egybeh. „
h) A legjobb föld . . . 174
i) Utólagos földjavitás . „
k) Zöld trágya . . . „
l) Villany behatása . . 175
m) A kukoricz. jó jövő vár „
n) A füllesztett széna kész „
4) Anglia haszonbérlési állapotának ismertetése 176
5) Németországi szesz gyártók társulata . . 182
6) A szerb tövis, és annak kiirtása mód. (képp.) 182
Axiomák gazd. röpiratokból:
B. Bánffy Jánostól . 186
Berde Árontól . . , 187

b) Kertészet.

a) A magy. kertészeti társulat 189
b) Az emberi ész diadala a növények alkotásában (képp.) 193
c) Kertészeti napló ... teendők holnaponként. 199
d) A gyümölcsész elllenségei 202
e) A kertész ellenségei . . 204
f) Konyhakerti növények . 205
g) Gyümölcs kerti növények 206
h) Virág kertiek . . . . „
i) Nagyszerü camelia gyüjt. 207
k) Szőllőszet 208
l) Hernyó pusztitás . . . „
m) Hangyák kiirtása . . . „

c) Az állat tenyésztés. köréből.

a) Miféle állatfajt tenyész. 207
b) Bivalyda felállitása . . 209
c) Juhokról 210
d) Az istállózás elönyei . . 211
e) A Hohenheimi tehenészet „
f) A hizás elömozditása . . 112
g) Házinyúl tenyésztés . . „

d) A angol tyúkászat 212

a) Fekete spanyol tyúk (kép.) 213
b) A tyúk ól . . . . . „
c) „ táplálása . . . 214
d) A kotló, a csirkék . . „
e) Tyúk orvos 215
f) A fejér Sanghai (képpel) . „
g) A szürke Dorking „ . 217
h) A fejér Malayi „ . 219
i) A fekete spanyol kakas (képpel) . . 221

d) Hasznos házi jegyz.

a) A gazdasszonykodás kör. „
b) Az aszalt gyümölcs . . 222
c) napon szárasztás . . 223
d) A füstös aszaló . . . 224
e) Az épitett aszaló (képpel) 225
f) Olasz gyümölcs aszalása skatulyába elrakása . 227

e) Konyhászat.

a) Étészet 229
b) Beefsteak . . . „
c) Cottelettes . . . 230
d) Cseh-nyelv . . „
e) Pillav 231
f) Kolozsv. tölt. káposz. „
g) Gir. jav. káposztája 232

f) Olcsó konyha a szegénység számára.

Rumford féle ételek . . . 233

g) Gazdasszonykodás.

a) Borsót, paszujt, köny. föz. 236
b) Sonkapáczolás Máthé B-től „
c) Sós ugorka télire „ „ 237
d) Birsalma fényes iz „ „ „
e) Tojást sokáig eltartani 238

h) A szükségben segitő házi orvos.

a) A haj hullás ellenszere . 238
b) A fagyás gyógyszere . „
c) Collodium . . . . . „
d) A veszetség ellenszere . 239

e) A rekedtség 239
f) Mondola szappan . . . „
g) Hajkefe tisztitása . . . 240
h) Legyek csipése ellen . . „
i) Paraffin szekérkenő . . „
k) Cserebogárir „ (olcsó) „
l) Óvszer a métely ellen . 241
m) Marhák szorulásáról . . „
n) Lúd hizlalás 242
o) Ha a tekenő folyik . . „
p) A legjobb házi orvosság „

IV. STATISTIKAI ADAT.

a) Europai uralkodók . . 243
b) Ausztria térnagysága . . 245
c) „ had-ereje . . „
d) „ politikai felosztása kerületenként geogr. □mf. s a járások száma . . . 247
e) Mi tartozik a n. Bundhoz Ausztriából 251
f) Az Osztrák birod. állambevétele s kiadása, . . 252
g) Verbung komandók . . 253
h) Távolság Buda-Pesttől . 254
i) Europa hadereje . . . „
k) Kaszálók, erdők, legelők Magyarországon . . 257
l) Répaczukor gyárak . . 259
m) Fonó gyárak . . . . „
n) M. orsz. köszén termelése „
o) A bányászattal foglalkoznak „
p) Mósesfalvi vasbánya . . 260
q) Pénzverde . . . . . „
r) Gőzhajózás, vasút, távirda „
s) Takarék pénztár, Piáristák, ügyvédek, juhok M. orgon „

a) Külföld. levő magyarok.

a) Moldovában, Oláhonb. 261
b) Amerikában . . . 265
c) Svájczban . . . . „

b) Hazafiui áldozatok 266

V. LOVÁSZAT, VADÁSZ.

a) A nemes ló 169
b) A ló vezetése (képpel) . 274
c) A zabola „ „
d) A ló magára megál (képp.) 275
e) A kötőfék feltevése „ „
f) A lovat utánunk jártat. „ 276
g) Csikó nyergelése (képpel) 277
h) A lovat hámba szokt. „ 275
i) A csökönyös lóról (képp.) 279
k) A ló lefektetése „ 280
l) Az ugratás non plus ultrája (gr. Sándor Mór átugrat 3 fuvaros lovat) képpel . 281
m) A lovak életkorát megtudni 283
n) Javitott nyereg ráma . . „
o) Siegrist új ló vakarója . 284
p) Lovász- és vadászati magyar disz müv. (képp.) 285

b) Vadász és vadászat.

a) A vadászat költészete 287
b) Vadász-kalandok (Sz. A.) 288
1) A körvadászat . . . . „
2) Nádi. erdei, bagoly. vadász 289
3) Vadász kalandok . . . 290
4) Az öz vadász kalandja . 291
5) Medve kaland (képpel) . „
6) Medve és vankan . . „
7) Vadkan és medve . . 292
8) Farkas paripa . . . 293
9) Kotlós tyúk s az urfi . „
10) A Pele . . . . . „
11 A halászat . . . . . „
c) Az ozorai vadászat (kép.) 294
d) Mit mond. az angolok? 300
e) Vadász napló . . . 301
f) „ humoreszk a theoria és praxis (kép.) 303
g) Havasi kalandok Szentkirályi Gábortól 305
h) Boldog idők! mikor az embert még ha bakot lőtt is megcsókolták 318

VI. KÖZLEKEDÉS.

Vasút, gőzhajó, posta, gy.-útazás, távirda.

a) Vasut 319
b) Gőzhajók 321
c) Távirdák 322
d) Posta 323
e) Gyorsutazási intézetek . 325

VII. TÖRVÉNYTÁR.

A választott Bíróság gyakorlatban 327
b) Az ujonczozási patens . 333

VIII. HAZAI INTÉZETEK

S AZ ÖRÖK BÉKE HONA.

a) Dr. Batizfalvi Samu sebészi és Orthopoediai intézete (képpel) 325
b) Egyesületek 342
c) Szeged városa mint gyógy hely 345
d) Fürdők 346
e) Gyermek nevelés . . . 348
f) A béke hona (képpel) . 351
g) Egy sirkert alaprajza . 354

IX. VIDÁLY TÁR

BOLOND ISTÓK Ó ÉS ÚJ KALENDÁRIOMA.

a) Az 1859. uralkodó plánétáról számtalan képpel . 359
b) Kakas bácsi ajándoka (kép.) 369
c) Az 1860-ki uralkodó plánétáról (képpel) . . . 371
d) Egy patkáuy irtó Dr. egész apparátussal (párisi képpel) 372
e) Kor s egyházi jellemek . 373
f) A 12 égi jegyek . . . 375
g) Idő jövendölések (képpel) 378
h) Minden kakasok apja (kép.) 380
i) Mi a Stratégia? . . . 381
k) Azok nem az én embereim voltak 382
l) Eredeti név napi köszöntő „
m) Egy ügyes fogadós kontója „
n) Egy még ügyesebb nóta „
o) Számtani feladat . . . 383
p Német hirdetés . . . „
q) Rovar por . . . . . „
r) Székely adomák . . . 384
s) Még a hadvezér is tanulhat a bibliából . . . . „
t) Buletinek 385
u) Hogy hivják a zsidót? . „
v) Jó hogy nem értettem . 386
x) Bölcs tanács 387
y) Miből kell a könyvtárt állitani? . . . . . „
z) Kerekes uram versei . . „
aa Eredeti hirdetés . . . 388
bb) Az ügyes orvos . . . „
cc) Schiller első költeménye „
dd Utó irat. . . . . „
ee) Az ügyes javitnok . . „
ff) A nemzeti szinház lovászmestere 389
gg Az élet balszam . . . „
hh) Miként lehet a pert az alsó forumon bevégezni? „
ii) Miért kell inni? . . . 390
kk) Fenn szóval gondolkozni „
ll) A fösvény és az angolsert. „
Végül
A kereskedő ne tartson jó barátot 392

Naptári rész, tartalma: — Czímlap. Kor- s egyházi jellemek. Az év négy szakai. Nap és hold setétülése. Rom. kath. változó ünnepek. A négy kántor böjtök. A böjt kezdete. A farsang kezdete s vége. Kath. s protestans, történelmi, ó orosz-görög és zsidó naptár, minden hónapban eső nevezetesebb vásárokkal s a hold negyedeivel ellátva. Török naptár. A hold kelte s nyugta. A naprendszer. Az üstökösökről. Földünk kora. Napunk bolygói. Déli vonal készitése. Útalvány, miként mutasson egy jól járó kerekes óra, ha a jól rendezett napóra délben 12 őt mutal. A leghoszabb nap a szélesség különböző grádusain. A napút és csillagzatok jegyeinek kiterjedése. A nap kelte és nyugta. Keleti és nyugoti keresztyén, zsidó és török naptár tíz évre. Néptár. A cs. kir. felséges uralkodó ház. . . . . I—XXIV.

UTASITÓ
B. PESTI
CZIMTÁR.

(Röviditések).

A. d. = *Alduna sor.*
B. v. = *Belváros.*
B. = *Bolt —*
B. = *Buda.*
Ép. = *Épület.*
F. d. = *Feldunasor.*
F. v. = *Ferencz város.*
H. v. = *Halász város.*
J. v. = *József város.*
K. = *Kis.*
Ker. = *Kereskedő.*
Kr. v. — *Krisztina város.*
L. = *Lipót város.*
L. u. = *Lipót utcza.*
N. = *Nagy.*
O. = *Országút.*
Ó. B. = *Ó Buda.*
Ö. — *Özvegy.*
P. = *Pest.*
R. v. = *Rácz város.*
S. h. = *Sajáthéza.*
Tab. = *Tabán.*
T. v. = *Teréz város.*
T. = *Tér.*
Tan. = *Tanár.*
Tud. = *Tudor.*
Út = *Út (strasse)*
U. = *Utcza.*
U. v. = *Uj város.*
V. = *Vár.*
V. v. = *Vizi város.*

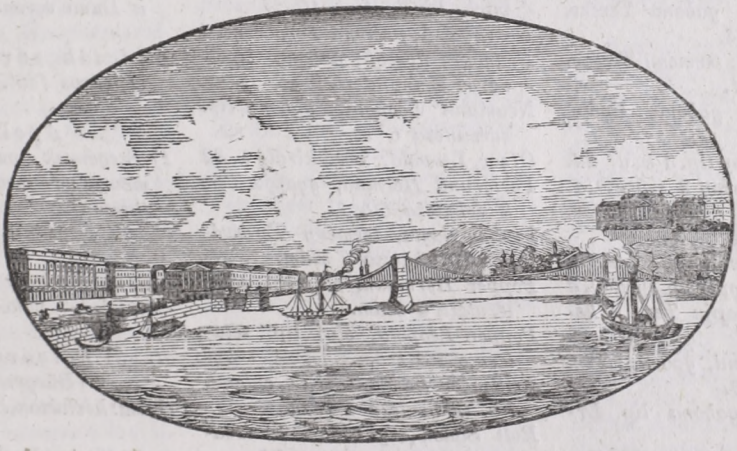

A.

Ábrászok: (Faképmetszök) (Xylografen).
Huszka Lajos J. t. ösz. u. 6 sz.
Mihalovics Károly J. v. k. u. 26.
Russ Károly bv. zöldfa u. 37.

Ács-mesterek: (Zimmer meister).

a) Pesten:

Biztos Alkér Antal v. tan.
Buchhold János L. v. Atilla u. 3.
Fessl Anna Teréz v. kir. u. 46.
Fleischinger Pálné B. v. ald. 20.
Hacker Teréz B. v. alduna 22.
Lotz Herman lip. v. nádor u. 3.
Ohnhaiser Károly czéhfönök f. d. 10.
Puch T. Teréz v. király u. 66.
Rödig Kerest. lipót v. váczi u. 28.
Strohhoffer István Teréz v. k. u. 68.
Walter József alel. lipótv. feld. 17.
Wieser Gyula lipótv. Józseft. 9.
Wieser Péter lipótv. feldun. 20.

b) Budán:

Biztos Paulovics László v. tan.
Goldinger János czéhfönök orsz. u. föutcza 3 sz.
Kimnach M. Tabán hosszusor 22.
Reischl Antal orsz út föu. 18.
Stróbl Károly orsz. út föu. 21.
Walter Antal orsz. út föu. 73.

c) Ó Budán:

Steiner Ignácz föutcza 56.
Wéber A. föutcza 56.

Aczélból dolgozó (Stahlarbeiter).
Nedomasky Ferencz, Ferencz v. hárompipautcza 5 sz.
Aczélmetszet, kö- és könyvnyomó intézeteink.
Haschke és Társa Pesten feldunasor — kitünö magyar müveket készit — szinnyomattal s a nélkül. Kész képek:
1) IV. Béla vissza érkezése a Mongoloktól elpusztitott országba.
2) Az 1312 jun. 12-ki Rozgonyi csata.
3) Árpád birtokba veszi Magyarországot.
4) Szent István koronáztatása.

Ágybeli toll. lásd Toll (ágybeli).

Ágynemü-kereskedö. (Bettwaren).
Eeichhorn Teréz, Ter. v. ker. u. 8. boltja belv. kigyóu. 2.
Gittling A. G. b. v. hatvaniu. 8.
Gradl F. belv. kigyóutcza.

Hatzenberger J. F. Ter. v. kir. ut. 36. és belv. kigyóutcza 4.
Seheder Antal belv. kigyóu. boltja Sebestény utcza 5.
Schichinger Ferencz belv. kiyyóutcza 2 szám.
Schuda János belv. újvilágu. 20.

Alagut-egylet (Tunnel-Verein). Iróda: Budán víziváros föut. 3 sz. a lánczhid mellett.

Alkuszok (Sensaln).
Abeles Ig. gyümölcs Terézv. laudon utcza 6.
Adler Simon, gabona Lipótv. Nádorutcza 13 sz.
Husch V. gabona Lipótv. 3 koronautcza 24 szám alatt.
Bär Ábrahám, pálinka Terézv. királyutcza 16.
Basch Herman, gabona Terézv. királyutcza 46.
Bär Leopold, olaj lip. Zrinyiu. 6.
Berger Fülöp, gabona Terézv. királyu. 18 sz.
** Bethlheim S. gabona Terézv. 3 koronau. 24.*
Blass Zsigmond, termény Terézv. dohányutcza 1.
** Blau Jakob, gabona lipótv. Bélautcza 2.*
Blau Mór, termény lip. 3 k. u. 24.
Blau Simon, termény 2 szívu. 14.
Braun Sámson, gyapju Terézv. 3 dobutcza 24.
** Brezsanyi Fr. váltó lip. mázsau.*
Bruck Mór, gabona lip. fürdőu. 3
Cohner Mór, gyapju Ter. k. keresztutcza 41.
Domány Zsigmond, gabona Ter. királyutcza 39.
Dux Leopold, gabona lip. Erzsébet tér 11.
Fellner Antal, gabona lip. Dorotyautcza 7.
** Fischer Leopold, lip. mázsau. 4.*
Freiberger Ábrahám, gabona Terézv. királyutcza 25 szám.
Frommer Samu, gyapju Terézv. királyutcza 28.
Goldberger Vilmos, váltó Terézv. vácziutcza 3.
Goldner Salamon, termény Terv. királyutcza.
Goldschmied D. termény Terézv. királyutcza 16.
Haas Dávid, ggapju Terézváros dohányutcza 7.
Habern Lajos, gyapju Terézváros vácziutcza 2 szám.
Herman K. gyapju Ter. könyöku. 1
Herman Mihály, gabona Ter. v. 3 dobutcza 5 sz.
Herczka F. gyapju Ter. kir. u. 28.
Jahovitz I. Jozsef, váltó lip. 3 koronautcza 24 sz.
Jellinek Hermán, gabona belváros uriutcza 14 szám.
Jzeles Zsigmond, váltó Lip v. für. 1
Kann Károly, gyapju Teréz. királyutcza 18 sz.
Kann Lajos, gyapju Lip. fürdőu. 1
Kirschbaum A. nyers bör Terézváros 3 dobutcza 15 sz.
Klein Ign. termény Ter. k. u. 20
Knapp Mózes, gyapju Ter. k. u. 5
Kohn Bern, termény Terézváros 3 dobutcza 20.
Kohn Károly, gabona Terézváros királyutcza 26.
Kohn Leopold, gyapju T. v. or. u. 7
Kun Mór, gabona váczi u. 13
Langer Benjamin, pálinka Terézváros királyutcza 8 sz.
Lewinger Ignácz, gyapju a duna soron 429 sz.
Mandl Bern, gyapju T. v. k. u. 10
Mandl S. K. váltó lip. bálv u. 9.
Mandel M. gabona. lip 3 koro. u. 20
Mendel Manó, gabona lip. vácziutcza 8 szám.
Nagl Zsigmond, gabona Terézváros királyutcza 10.
Naschitz A. pálinka Ter. or. ut. 4
Neumann József, gabona lipótváros Zrinyiutcza 2 sz.
Neumann Leopold, gabona lip. vácziutcza 6 sz.
Ofner Leopold, Ter. király u. 32
Perigrund Hermán, gyapju Ter. 3 dobutcza 50.
Pinkás Samu, termény Terézváros 3 dobutcza 7 szám.
Popper Hermann, olaj lip. sétatérutcza 4 szám.
Popper Leopold, olaj lip. sétatérutcza 4 szám.
Reitlinger Samu, olaj és gabona lip. tükörutcza 1 szám.
Rott Simon, gabona Terézváros két szerecsenutcza 11 sz.
Schassberger Simon, termény Ter. Lázárutcza 9 sz.
Schüffer Antal, gabona Terézv. dohányutcza 3.
Schenk Ignátz, termény lipótvár. Nádorutcza 13.
Schönvald Leopold, termény lip. Nádorutcza 13.
Schultheis Manó, pálinka lipótv. két sasutcza 22 szám.
Schützer Jákob, gabona Terézkirályutcza 52 szám.
Sinai M. gabona lip. sétat. u. 3.
Singer Jákob, term. lip. Nád. u. 13
Singer Fülöp, gabon. Ter. vác. u. 7
Singer Zsigmond, gabona lip. Szechenyi utcza 1 sz.
Spitzer Kálmán, gabona Ter. k. keresztutcza 32 sz.
Spitzer Zakariás, gabona Ter. Londonutcza 6.
Stein Simon, term. Ter. vác. u. 4
Stern Jakob L. gab. T. vár. v. u. 1
Taub Vilmos, gyapj. Ter. v. k. u. 54
Tauber Fülöp, olaj rombachutcza.
Teitelbaum Mór, gab. T. kir. u 14
Wahrmann Eduard, gabona Ter. vácziutcza 9 sz.
Weiss János, bor Atilla u. 636.
Wiener Jákob, gab. T. ret. u. 11
Wotzassek Mihály, gyapju belvár. nagy hidutcza 4.
Zobl Ig. gyapju Ter. v. k. u. 44.

Államügyészi főhivatal Pesten: Baráttér 4 sz. 1-sö emelet.

Állatgyógyintézet. Pesten: ország út.

Angol szüzek zárdája. Lipótutcza Pesten.

Antiquariusok (ó könyvekkel kereskedők).
Magyar Mih. a Kalauz kiadója.
Héberek:
Fischer, Horvát Zweibrück, Plán a Duna soron.

Apáczák zárdája. Budán, víziváros föut.

Ápoldák.
1) Szegények ápoló intézete Armenversorgunsanstalt (Elisabethinum).
(Lásd: szegények ápoló intézete).

2) Vakok intézete (Lásd: vakok intézete).

3) Polgári korház. (Bürgerspital.
(Lásd: kórházak, Sz. János kórház)

4) Kereskedői koroda. (Lásd: kereskedői koroda).

5) Gyermek koroda. (Lásd: korodák: gyermek korház).

6) Izraeliták korháza. (Lásd: izraeliták korháza).

7) Bölcsöde (Créche) (Lásd: bölcsöde, csecsemöket ápoló intézet).

8) Árvaház (Josephinum). (Lásd: árvaház, Josephinum).

Arany és ezüst beváltó hivatal. (Gold und Silber Einlösungs-Amt). Lipótv. mázsautcza 3.
Beváltó: Süssner József.
Ellenör: Bernard Lipot.
Hiv. irnok: Potritz Pál.

Aranymüvesek Pesten:

Biztos: Alker Antal v. tan.
Agoston Ign. b. v. zöldkert u. 9. boltja váczi u. n. hid. u. szeg. 4.
Bollo M. b. v. kigyó u. 6 szám.
Brosch Antal b. v. zöldfautcza 9.
Fischer Károly Terézv. Floriánu. 4 sz. Boltja b. v. kigyóutcza 1.
Gabriel Ant. belv. hajó u. 7. Bolt. belv. servitatér 2 sz.
Gozmann Ed. Józsefv. ösz u. 27 sz. Boltja belv. kigyóutcza 5 sz.
Gretschl József, lipotv. Dor. ut 8.
Hause József, belváros lipot u. 27. boltja belváros kigyóutcza 2.
Heinrich József, Terézv. királyu. boltja uri u. korona u. szeg. 2.
Heuffel András belv. városháztér 5.
Holl János, belváros uriutcza 13. boltja belváros kigyóutcza 6 sz.
Hosser János, Józsefv. zsák u. 121. boltja belváros uriutcza 14 sz.
Kirner György, belváros Kristophtér 4. boltja belváros Kr-tér 3.
Lipp Henrich, belváros régi postautcza 5, boltja belváros zsibárusutcza uriutcza szegelet 8.
Lönicher Károly, Józsefváros mészárosutcza 2. boltja belváros uriutcza 10 sz.
Lustig János, belváros kigyó u. 6.
Marikovsky József, Józsefváros öszutcza 2 szám.
Müller György, belváros servitatér 1. boltja belváros vácziutcza 5.
Müller Lajos, belváros kigyóutcza 6. boltja belváros kigyóutcza 5.
Neugeborn Pál, lipotv. Erzséb. t. 10
Nerhoft Antal, cz főnök belváros uriutcza 12. boltja uriutcza 12.
Offenmüller Frigyes, belváros kigyóutcza 3 szám.
Patits Ferencz, belváros ujvilágutcza 9. boltja belváros n. h. u. 4.
Pfister Frigyes, belváros kigyó u. sebestyéntér szegleten 2.
Rapold Kristóf, belváros hatvaniutcza 5.
Rappel Albert, belváros uriutcza 3.
Rohrmüller Ferencz, belváros hatvaniutcza 1.
Samolovsky Frigyes, lip. Nád. u. 2. boltja belváros uriutcza 10 sz.
Seitz Ferdinánd, Terézv. hajos u. 20. boltja belváros kigyóutcza uriutcza szegleten 1 sz.
Schlotter Ferencz, lip. felduns. 10. boltja lipotváros Dorottya u. 5.
Schuster József, Buda Tabán.
Schmidt Mihály, Józsefv. vig u. 10.
Starzer Tamás, belváros kecskemétiutcza 1.
Stock András, belváros ar. kéz u. 5. boltja belváros uriutcza 8.
Stoltz János, Józsefváros kerepesiút Rochus tér. boltja belv. kigyóutcza 2.
Schosberger A. Ter. v. 3 dob. u. 5.
Teschlak József, belváros városh. tér 6. boltja belváros kigy. u. 1.
Uhlrich Gottfrid belv. lipotu. 4.
Voigt Károly, belv. vácziutcza 17.
Wizenrath Frigyes, üllőiut 10 sz. boltja belv. hatvaniutcza 1.
Weigerth János, Józsefv. korházutcza 6. boltja belváros sz. Ferencziek tere 2.
Wendler József, belv. servitatér 7.

Arany-himző (Goldsticker).

Grünwald Kálmán, Terézváros 2. szerecsenutcza 12 sz.
Schmidt Mari, belv. zöldfa u. 24.

Aranyozók (Vergolder).

Berkes János, belv. hatvani u. 3.
Drux Ignácz, belv. hatvani u. 12.
Flegel János, Terézv. gyár u. 9.
Flegel Károly, lipotv. Dorotya u. 5.
Helmer Ferencz, Ter. v. n. † u. 31.
Jegg János, lip. v. Nádorutcza 6.
Menk Lipót, belváros haltér 4 sz. boltja uriutcza 2.
Schmidt Gyula, belv. kecsk. utcza 4.
Vertner S. Terézv. n. † u. 21.
Vogel S. Terézv, hajósutcza 20.

Aranyozott és ezüstözött Áruk. (Gold und Sielberplatirte vaaren).

Conraetz Vilh. és Corra Chinaezüstgyár rakhelye József város nagy hidutcza 4.
Forst Károly, Chinaezüstgyár rakhelye Józsefváros vácziutcza 21.
Herrmann J. Józsefváros váciu. nagy hidutcza szeglet 4.
Mayerhoffer és Klinkosch, József város vácziutcza, nagy hidu. szeglet 4 szám.

Aranyverö (Goldschlager).

Eckstein I. Terézv. n. kereszt u. 10.
Herhal Adolf, Józsefv. 5 pac. u. 10
Perliczy Ed. belv. magy. u. 15.
Tertàk L. belváros hatvaniutcza Ferenczieк épülete.

Árvaház.

Árvaház (Josephinum Waisenhaus. Józsefv. üllői út 35.
Igazgató: Kriegler József, oskola igazg. belv. Dunautcza 12.
Ságody Sándor, v. polg. mester h. 1. elnök belváros uj világutcza 12. s. ház.
Staffenberger István, 2 elnök belv. városháztér 4 számus ház.
Alter József, Ferencz város üllőiut 10 számus ház.
Jordán Gáspár, Ferencz város a Duna sor 19 számus ház.
Inlier Mihály, Józsefv. statiou. 37.
Neubauer János, Ferencz város al-Duna sor 13 szám.
Wagner János, belv. városh. tér.
Pénztárnok: Benke András, Ferencz város üllőiút 9.
Tanitó: Barczen Gábor, főtanár és elnök, az Intézetben.
Ferch József, altan. Ferenczváros pávautcza 5 sz.
Klauser Vitál. altan. belv. Molnárutcza 18.
Szimély Eduárd, rajztanár.

Arczkép festök (Portraitmaler).

Heller Lajos, lipotv. Erzs. tér 1.
Hülz Kar, Terézv. kis diofau. 25.

Asphalt

Budapesti Asphalt beváltóság Budán országút, reteku. 351.
Komptoir: Hunkler Ferencz, vár fortuna utcza 161 sz.

Asztali-teriték gördönyök gyára. (Tischrollen fabrik). szabadalmazatt.

Heissenberger Alajos, Ferenczv. Ferencz utcza 12.

Asztalosok. (Tischler).

Ács Lajos, J. v. bodzautcza 17.
Ádám Sebestyén, T. v. n. mező 2.
Aigner János, J. v. üllői út 25.
Algayer Sebestyén, J. v. e. tér 8.
Andorf Ferencz, J. v. tür. u. 11.
Andredes Antal, T. v. felb. u. 33.
Andreiss József, J. v. József u. 12.
Bachmayer György, lip. v. Erzsébet tér 2.
Baina Ferencz, F. v. 2 nyul u. 28
Bárány Ferencz, J. v. víg u. 34.
Báraiy József, T. v. 3 mo zs. u. 14.
Bartha István, T. v. n. † u. 2.
Beck Márton, T. v. nagydiófau. 6.
Beimer András, J. v. kender u. 31
Belágh Antal, belv. kalaputcza 8.
Bene József, J. v. végutcza 22.
Bene Pál, T. v. gyárutcza 13.
Bernthaler Antal, J. v. víg u. 22
Bieber Ferencz, J. v. bodza u. 15.
Bohus Ferencz, belv. város. tér 3.
Brenner József, T. v. ákácz u. 43
Brezina Ferencz, T. v. 3 dob u. 56.
Bucsánszky András, F. v. kőu. 5.
Csasztek Mátyás, F. v. 2 nyúlu. 17.
Cseh Ferencz, Fer. város fő u. 5.
Csermák János, F. v. malom u. 21.
Czéh József, Ter. v. 3 dobutcza 62.
Czigler György, F. v. sorok. u. 13.
Diétrich József, T. v. 3 dob u. 41.
Dillinger József, Józs. v, bodzau. 1
Dachnál Miklós, T. v. király u. 57
Duffek Mátyás, belv. szerb u. 8.
Duldig Mátyás, T. v. kertész u. 10.
Dunstmüller József, Ter. város 3 dobutcza 54.
Dvorschák Ferencz, Teréz város kerepes út 15.

*

Eibich József, özv. Teréz város kis kereszt utcza 40.
Elek József, J. v. 5 pacsirta u. 1
Emmerth József, Ter. v. n. ákácz utcza 21.
Endele József, J. v. ország út 4
Ersehek István, T. v. n. ákácz utcza 45.
Farkas János, F. v. malom u. 3.
Farkas Mihály, üllői út 10.
Farkas István, özv. üllői út 10.
Fekete Dani, J. v. J. u. 10.
Fasek János, T. v. Felb. u. 17.
Fillach Antal, T. v. Felb. u. 25.
Finger Kristóf, F. v. M. u. 4.
Fintze Károly, T. v. új u. 36.
Fischer Antal, T. v. 3 dobu. 84.
Fischer Mihály, T. v. 3 dobu. 49.
Fitterer György, T. v. hajósu. 33.
Freiter János, J. v. serf. u. 10.
Friedrich János, J. v. fecske u. 23
Fritsch Lőrincz, T. v. régi u. 40
Gaal Károly, T. v. 3 dob u. 84
Gábriel Vincze, T. v. n. diófa u. 16
Gallonits György, J. v. J. u. 7
Galster Henrik, belv. lipot u. 23
Gaskó János, F. v. soroks. u. 13.
Gerra István, J. v oskola u. 4.
Gieszrigl József id. lip. v. nap u. 8
Gieszrigl József ifj. lip. v. v. u. 16
Gluzek Ferencz, T. v. király u. 22
Gristsik József, T. v. nyári u. 2
Guth Alajos, J. v. J. u 5
Gyuzik József, J. v. J. u. 5.
Hauch Antal, J. v. nyári u. 17
Hauk Vincze Újpest.
Heigl özv. belv. zöldfa utcza 22.
Heizinger György, J. v. kend. u. 23
Hermann Ferencz, T. v. 3 dobu. 54.
Hinterschock Lipót, T. v. n. diófa utcza 24.
Hock József, T. v. valeroutcza 7.
Hoffer Ferencz, T. v. n. ákáczu. 30.
Hornung Antal, T. v. kis m. u. 31.
Hrabje özv. T. v. 3 dob utcza 62.
Hudetz János, J. v. J. utcza 68.
Huliczius János, T. v. n. ákáczu. 30
Jámbor Benedek, F. v. 2 nyúl u. 5
Jeszenszky Lajos, T. v. Lázár u. 15
Irgang András, lipv. Nádor u. 13
Iványik János, J. v. víg utcza 25.
Iványi István, T. v. gyárutcza 16.
Kaiser Mátyás, J. v. József u. 65.
Káplán Ferencz, T. v. új utcza 40.
Kávay János, J. v. Józsf utcza 15.
Kerekes János.
Kerekes István, T. v. váczi u. 54
Kernyi János, J. v. zerge u. 4
Khéler Frigyes, T. v. kékkak. u. 3.
Knistler György, F. v. Flór. u. 1.
Kirner János, F. v. angyal u. 13
Klosz Antal, T. v. nagyákácz u. 30.
Klöszl József, T. v. gyár u. 1
Knucziicz József, T. v. nyári u. 6
Kohutovits özv. J. v. zsák u. 14
Koller József, lipv. váczi u. 50
Kopp Ágoston, T. v. Istvántér 13
Kopp Lajos, T. v. n. ákácz u. 17.
Krakovszky János, T. v. szövetség utcza 12.
Krathly Mátyás, Terézváros nagy ákáczutcza 45.
Kreichel Frigyes, Terézváros n. mezőutcza 2.
Krenyánszky, József város Sándor utcza 22.
Kreutz József, Teréz város villásutcza 10.
Kudelvasch Vincze, Terézv. gyár utcza 18.
Kultsár András, Józsefv. serfőző utcza 10.
Kummer Antal, Józsefv. fiaker utcza 17.
Lamatsek Alajos, belv. lipot u. 39
László János, sz. András u.
Leipold Antal, Józsefv. zerge u. 1
Leitner Ferdinánd.
Lentz Ferdinánd, Terézv. hajós utcza 7.
Lindner József, Terézv. kis mező utcza 23.
Machovetz Mátyás, Fer. város aldunasor 11.
Magda Elek.
Makra Mátyás, Józsefv. zerge u. 4
Malin József, váczi út 40.
Mamrák András, Terézv. nagy ákácz utcza 35.
Mantzák Ferencz, Józsefv. köfaragó utcza 12.
Marjai Károly, Terézv. J. u. 1.
Matuschek Ferencz, Terézv. kertész utcza 10.
Maiszner Ágoston, belv. kecskeméti utcza 5.
Merényi Henrik, Józsefv. 2 szerecsen utcza 12.
Mihits Sándor, Józsv. egyh. tér 12.
Mohuka Lajos, Terézv. 3 dob utcza 45.
Molnár József, Józsefv. J. u. 14.
Morotze Lajos, lipotv. regg u. 1
Müller Dávid, Teréz vár. Felber utcza 32.
Nagy Sándor, József vár. stáczio utcza 68.
Nagy József, Terézv. 3 mozsár utcza 14.
Nagy István, Józsefv. köf. u. 2.
Nemtsits János, Ferenczv. István tér 2.
Nigrinyi György, Terézv. gyár utcza 4.
Oberfrank József, belváros molnár utcza 5.
Oppoltzer György, Terézv. kemnitzer utcza 3.
Oszberger Ferencz, Ferencz város malom utcza 41.
Örökös Mátyás, Józsefv. serfőző utcza 2.
Pallády Ferencz, Terézvár. régi utcza 29.
Pallán Vince, Terézv. 3 dob u. 54.
Pallos Károly, Józsefv. sétat. u. 8.
Papp Antal, Terézv. nagy ákácz utcza 30.
Papp Ferencz, Józsefv. J. u. 66.
Patszák Florián, Terézvár. felber utcza 39.
Pertze Sándor, Terézv. rombach utcza 12.
Petschaft János id. Józsefv József utcza.
Petschaft Károly, Józsefv. József utcza 25.
Pfeltzer János, belv. papnövelde utcza 4.
Pischl János, Terézv. ákácz u. 7.
Polák József, Józsefv. víg u. 26.
Ponevatz Antal, Ferenczvár. Ferencz utcza 12.
Porteller Mátyás Józsefv. korház utcza 6.
Puch Ferdinánd, Terézv. király utcza 66.
Rabely János, Józsefv. pályatér utcza 46.
Raitsits István, Ferenczv. soroksár utcza 41.
Rauch József, belv. kalap u. 6.
Reihardt József, Terézv. gyár u. 4.
Riesinger özv. belv. lipót u. 45
Romotsa Sama belv. zöldf. u. 26.
Rosolovszky Márton, József város sertés utcza 3.
Rothmayer János, József város gyöngytyuk utcza 3.
Ruff János, Ferencz város soroksár utcza 39.
Scharschmidt Frigyes, Teréz város 3 dob utcza 14.
Schaup Lőrincz, József város ősz utcza 3.
Schenk József, Teréz város hajós utcza 19.
Schilt Márton, lipotv. fő út 9.
Schindler Eároly, József város ősz utcza 15.
Schirmer Mihály, Ter. v. régi u. 37
Schlosser Ferencz, Terézv. válero utcza 7.
Schmidlin György, belv. kal. u. 12.
Schmidt Antal, Teréz város király utcza 57.
Schöberl József, Teréz város király utcza 62.
Schöckl Mátyás, Terézv. nyári u. 1
Schranz Gergely, József város státio utcza 46.
Schütz Ede Teréz város szövetség utcza 10.
Schwarz József, Teréz város 3 dob utcza 33.
Schveigstill Ferencz, belv. zöldfa utcza 29.
Seitiédler Karl, belv. aranykéz utcza 4.
Simon László.
Simonyi György, lipotv. Béla u. 4.
Spatsek Károly, Ter. v. hajós u. 1
Spiegelhalter Antal, Teréz város régi utcza 37.

Stadler Károly Josef város korház u. 2
Stahl István Teréz város kiskereszt u. 32
Stegleitner Ferdinánd Terez v. Ferencz u. 12
Steidl Rudolf T. v. kir. u. 75
Stetter Mihály.
Stetz János T. v. Mátyás u. 1
Stockbauer Ján. T. v. 3 szivu. 25
Stolz Vincze Tez. v. 3 dob 55
Stujbert S. J. v. Sánder u. 18
Strikher János J. v. fecske u. 31
Szabo Josef belv. Lipot u. 3
Szarka Sándor Teréz város szinkör u. 13
Szeéhán Jozsef T. v. Rozsa u. 3
Szeitl Ferencz J. v. bodza u 14
Szétskay István T. v. 3 szív u. 32
Szirovatka Pál T. v. szinkör u. 13
Szivanyo Jáuos J. v. fecskeu. 15
Szmatona István b. v. molnáru. 11
Szoldau Josef T. v. Felberu. 24
Sznehamel Vincze Teréz város kezepesu. 17
Szukup Mátyás J. v. J. u. 17
Tausch Ferentz J. v. nanétu. 17
Tevely Ignácz.
Tenich Jozsef Soroksár u. 41
Theil János Terézv. Lázáru. 1
Thinschmidt Mih. Terézv. nagydiofau. 17
Tikáts özv. Terézv. gyáru. 13
Toth Lajos Jozsefv. szátiou. 5
Török Ferencz T. v. Válerou. 1
Ullmann Ede T. v. 2 szerecsen u. 40
Váczy János J. v. németu. 28
Veichán János Ter..v 3 szivu. 10
Vernitzky János J. v. öszu. 13
Villenthal János Ter. v. 2 szivu. 13
Vonberger Mátyás belv. szerbu. 9
Vosner Simon J. v. kőfaragou. 8
Vuch Jakab 3 mozsár u. 10
Vaffler Károly Terézv. István-tér 3
Veisz Ferencz Terézv. Nagyákácz u. 44
Verner Jakab Teréz város nagydiofa u. 13
Veszel Jozsef Teréz város kerepesi út 12.
Vittmann Ignácz.
Zaeker János T. v. 2 szív u. 2
Zartl István Jozsef város 5 pacsirta u. 5
Zelena István Teréz város Rombach u. 10
Zitterbart János Teréz város kőmives u. 15

B.

Bábák (Hebammen).

Pesten.

Adler Julia, Ter. v. Király u. 13
Amster Amália, Ter. v. mező u.
Bak Éva, Ter. v. Fő u. 13
Bartel Josefa, Ter. v. gyár u. 1
Baumgarten Cecilia, Ter. v. Hajos u. 31
Bernárdt Teréz, B. v. uri u. 1
Biach Reg. Ter. v. Könyök u. 18
Bruck Mária, Ter. v. 3 szív u. 7
Chalaupek Joh. Ter. v. Haj. u. 33
Deutsch Ros. Lipot v. 3 kor. u. 13
Doleschal Anna, B. v. magy. u. 14
Eberhardt Sus. Ter. v. 3 dob u. 30
Elias Ter. Ter. v. szerecsen u. 32
Ernst Eliz, B. v. Hatvani u. 5
Fial A. Ter. v. Lázár u. 13
Freund Anna, Lipott v. Zrinyi u. 2
Fritz Ter. Ter. v. n. diofa u. 5
Frudardt Borb. Josef v. serf. u. 14
Fuchs Franc, Ter. v. Király u. 10
Galinger Lina, Josef v. vas u. 2
Gilány Eliz, Ter. v. Király u. 49
Gilner Anna, Ferencz v. mal. u. 44
Gludovacz Anna, B. v. Lipot u. 37
Goldammer Anna, B. v. orsz. u. 6
Goldschmidt Borb. B. v. ujv. u. 20
Gregori Anna Teréz v. k. föld u. 18
Guschnek Kat. Ter. v. 3 dob u. 38
Gyáry Veronika Fere. v. mal. u 22
Hanisch Kath. T. v. n. a ácz u. 24
Hartl Franc. Ter. v. Király u. 91
Helján Ter. Josef v. ország u. 39
Herbert Anna Lipot v. váczi u. 25
Hidey Math. Josef v. zerge u. 18
Hoffmann Franc. Teréz v. ó u. 26
Horovits J. Lipot v. reggel u. 3
Hubelt Roz. B. v. kalap u. 11
Iwanis Anna Ter. v. n. mező u. 17
Kallinger Joh. Lipot v. Zrin. u. 2
Kasper Franc. Ter. v. n. diofa u. 21
Kemény R. b. v. Lipot u. 39
Khayser Anna b. v. bástya u. 18
Kiss Eliz b. v. czukor u. 7
Kiss Kath. Ter. v. n. mező u. 15
Kollár Anna Ter. v. nyár u. 5
Konta H. b. v. ország u. 2
Korits Borb. Ter. v. 3 dob u. 15
Kovács Mari Josefv. ötpacs. u, 13
Kramer Borb. Josefv. serf. u. 6
Krassay Teréz Lipotv. mázsa u. 6
Krehuss Anna Lip. v. Dor. u. 9
Kresser Anna Josefv. türel. u. 16
Kurtz Klára Ter. v. k. mező u. 8
Lemlein Roz. Josefv. Rochuskorh.
Láng Luisa Josefv. prater u. 7
Láng Theréz Ter. v. k. mező u. 1
Lenz Eliz Lipotv. bálványu. 9
Leschu Josefa Ter. v. kertész u. 11
Loidl Borb. b. v. hatvani u. 15
Ludaszer Sofi Ter. v. 3 dob u. 32
Lutz Ter. Ferenczv. soroks. u. 5
Maidl Anna Ter. v. n. diofa u. t.
Mayerhoffer Anna Ter. v. Ist. t. 9
Meixner Franc. b. v. szerb u. 2
Melchior Kath. J. v. Mátyás tér 7
Meyer Ter. Josefv. serfőző u. 10
Miller Josefa b. v. hátvai u. 10
Müller Kath. Ter. 3 baráty u. 12
Müller Theréz Ter. v. sipa u. 4
Nemetzek Eliz b. v. uri u. 4
Obermayer Anna Fer. v, soro. u. 5
Osterer M. b. v. molnár u. 36
Pauer Anna Fer. v. malom u. 30
Pester Kath. Ter. v. 2 szerec. u 34
Petschka Franc. J. v. n. stát u. 25
Pichler Kath. Ter. v. 3 szív u. 24
Pinder Kath. Ter. v. győr u. 11
Pongrácz Mária Ter. v. felber u. 4
Possuby Anna Lipotv. föut. 17
Pracher Gabr. Terézv. ó u. 14
Preyer Franc. Josefv. német u. 7
Proschko E. Ferencv. virág u. 13
Radda Marie Ter. v. fekete sas u. 3
Raddecker Teréz T. 3 dob u. 58
Radnitz Teréz Lipotv. Vadász u. 1
Reck Teréz b. v. zsibárus u. 2
Reiner Klement T. v. k. akáczu. 48
Riegl Teréz Lipotv. Dorottya u. 7
Rohatsch Kriszt. Lipotv. vácziu. 25
Robischek Joh. Ter. v. Király u. 16
Rozsa Juli b. v. bástya u. 14
Rúzsa Borb. b. v. hajo ut. 9
Schág Mári b. v. Lipot u. 8
Scheller Herm. Josefv. státiou. 17
Schön Márie Josefv. üllői ut. 4
Schragel Anna b. v. Lipotu. 37
Schwarz Reg. Ter. fekete sas u. 1
Schweiger Franc. T. v. 2 szer. u 24
Schuhajda Teréz Josefv. ker. u. 62
Singer H. Ter. v. király u. 8
Stanchlich Anna J. v. prat. u. 47
Steurer Teréz Terézv. uj u. 20
Szabó Juli b. v. ország ut. 34
Szarvady Klára b. v. molnár u. 21
Szinei Franc. . v. magy. u. 22
Szudek Magd. Ter. v. n. diofa u. 21
Tanla Franc. Lipoldv. vadász u. 8
Tarcsányi Marie b. v. Lipotu. 7
Tunner Eliz Josefv. n. statiou. 69
Urbán Juli Josefv. Josefu. 69
Urbán Mari Ter. v. király u. 78
Übl Cleont. Ferencz v. Fer. u. 12
Virág Mari Ter. v. k. diofa u. 38
Wagner Anna T. v. szövets. u. 11
Winkler Poli Josefv.
Winter Madg. Josefv. vigu. 15
Wittmann Eliz Fer. v. malomu. 44
Vagner Betti Ter. v. király u. 41
Wanischek Borb. T. v. 3 dob u. 43
Wcihan Magd. Ter. v. 3 szív u. 10
Weiner Bertha T. v. könyök u. 19
Znomenszky Teréz Lip. v. vad. u 9.

(Báboso k).

Mézes-kalácsosok. (Lebzelter, Wachszicher).

Beliczay Imre Ter. v. kisföld u. 35 boltja belv. kigyó u.
Horváth Imre özv. Ter. v. 3 dob u. 8 boltja belv. kigyóu. 2
Kovácsick István T. v. Herm. t. 7
Ludvig János Ter. v. Remet. 2
Schich Josef Ter. v. 3 dob u. 5 boltja belv. kigyou. 6
Suschill György özv. belv. magyar u. 32 b. pléb. épület.
Viesinger Alajos Ter. v. nyári u. 3 boltja belv. pléb. épület.

Bádogosok. (Spengler).
Biztos Egry Ferencz városi tanácsos.
Árnim Heurik Ter. v. 3 sziv u. 1 boltja Lipotváros n. szinház.
Friedrich Lipot. bel v. uri u 2
Guttmann Izrael Ter. v. király u. 13 boltja T. v. király u. 2
Horovitz Illyés Ter. v. király u. 6
Jülleck Aulal Ter. v. Lázár u. 11 boltja Lipot v. Zrinyi u. 11
Jenovay Antal Ter. v. uj u. 10 boltja belv. zsibárus és uri u. szeglet 8
Korcsák Josef Jos. v. J. u. 20 boltja belv. baráttér 1
Krailischann Jakab Ter. v. kékkakas u. 2
Kupfer Ábrahám b. v. ország u. 9
Kutsera György b. v. aranykéz u. 3 boltja aranyéz u. 6
Lambrecht Vilmos T. v. 3 dob u 35
Lázár Mihály belv. k. mező u. 4 boltja városháztér 2
Leitl özv. belv. bástya u. 12, boltja kecskeméti u. 11
Mandl Lipót Lip. v. sétatér u. 3 boltja nádor u. 14
März Ferencz Terez v. nagykeresztu. 15 boltja belv. Serv. t. 2
Mendl testvérek (gyárosok) Ter. v. nagydiofa u. 9 bolt. kir. u. 19
Miksics Károly belv. bástya u. 22 boltja rozsatér 2
Morgenthaler János Fer. v. soroksári u. 12
Müller Péter Ter. v. Lázár u. 9
Pasolt J sef J. v. Josef u. 13 boltja belv. plébánia ép.
Petske Manó Fer. v. 3 pipa u. 5
Pfeifer Ter. v. váczi ut. 2
Poszek J. Ter. v. Istvántér 1, boltja király u. 44
Schlesinger J. Jos. v. serfőző u. 9
Schliek Henrik Ter. v. kiskétszerecsen u. boltja szinháztér 1
Schüll Gáspár T. v. kerp. u. 61
Schwendtuer Jakab Fer. v. soroksár u. 19
Simanowszky Fr. belv. magyar u. 47 boltja egyetem u. papnövelde szeglet 7
Sperlich Ferdinko Ter. v. kömives u. 13 boltja kir. u. 23
Steiner, Ter. v. 2 szer. u. 21
Sterk Adolf Ter. v. könyök u. 1
Tettau Josef belv. malom u. 2 boltja zsibárus u. 1
Urbanek Károly Ter. v. hajos u. 6, boltja belv. zsibárus u.
Vachta Ede Jos. v. gyöngytyuk u. 8 boltja belvár. nagyhid u. n. szinház ép.
Weber özv. T. v. kerepesi út 60 boltja belv. kigyó u. uri u. szeglet 1
Zellerin Mátyás belv. só u. 5 boltja zöldja u. 2
Zimmermann Antal Jozef város Jozsefu. 36

Bányaföld és földfesték árus. (Bergerde u. erdfarben).
Gruber János Lip. v. széhányi u. 1

Bánya termékek eladása. Lipot v. mázsa u. 3
Főnök: Bernárd Lipót.
Ellenőr: Sussner Jozsef.
Mázsamester: Potritz Pál.

Barmászok (Thier Ärzte). (Lásd baromorvosok.)
Barmászati intézet (Veterinair Anstalt). Jozsefváros ország út 5.
Igazgató tanár: Dr. Szabó Alajos.
Tanár: Dr. Hamál Vilmos.
Segéd: Dr. Galambos Márton.
Tanitókovács: Wolf Sándor.

Baromorvosok. (Thierärzte).
Balás Jozsef v. Soroksár u. 14
Boros Antal üllői út 396
Boros Jozsef Fer. v. malom u. 14
Debrec enyi L. b. v. zöldfa u. 14
Ernst F. b. v. Sebestyéntér 5
Galambos M. J. v. országút 5
Heitzmann M. b. v. molnár u. 12
Kállay N. Ter. v. nyári u. 3
Koppai Kristof T. v. Valero u. 14
Lipót, Ter. v. király u. 54
Reich Ferencz váczi út 10
Rekesán Márk Lip. v. nádor u. 4
Stern Henrik b. v. rokkantaktere
Strausz Jozsef b. v. városház
Szőcs Ignácz Lip. v. hold u. 14

Bélyeg fő-raktár, (Aerarial Stempel Gross Verschleiss).
Lipotváros Bálványutsza.

Bélyeghivatal (cs. k.)
Pesten: Harminczad épület.

Bel- és lipotvárosi rendőri főbiztosság.

Pesten német szinházi épületben.
Belvárosi járásbiróság
Pesten: Zöldfa u. 8 sz.

Bérkocsisok (Fiacker).
Biztos: Egry Ferentz v. tan.

Bérnökei a városi regáléknak.
Aul Jozsef belv. kalap u. 10
Berger Lajos (olaj vil) b. Tabán fő u. 570.
Hochhalt György, Jos. v. sertéskereskedő u. 15
Kohn M. B. fiasterkő szállitó Budán.
Mieschbach Alajos (kő és tégla) belv. nagyhid u. 5
Pesti légszer világitás.
Pfánu Gyula utczatisztitás.
Porszász Antal (legelők) belv. pléb. u. 1
Seeger Frigyes L. v. Ersébet t. 8
Szalatsy Antal b. v. aldunasor 12
Szekrényessy József belv. uri u. 7

Betüöntő (Schrift giesser).
Schmiedt Károly Ter. v. nagykereszt u. 9
Wolf János Jos. v. zerge u.

Bevonó (Platirer).
Friedrich L. Ter. v. kisker. u. 43
Gold Károly Ter. v. sip u. 3
Piegler Lipót Ter. v. felber u. 13
Simniszky Miklós Budán, Tabán iv u. 753

Birodalmi tanács.
Elnök: Rainer cs. k. főhg. ő fensége.
Alelnök: Purkhart Norbert t. tan.

Birodalmi tanácsosok: Bécsben.
Báró Krausz Fülöp t. tan.
M. Szögyényi Szögyényi László v. b. t. tan. és kam.
Báró Bindleberg Salvotti t. tan.
Reifferscheidt Krautheim Hugó herczeg t. tan.
Báró Buoul Bernberg fer. t. t.
Báró Hietzingen Károly t. t.
Soproni b. Geringer Károly t. t.
Gr. Mercandin Fer. t. tan.
Wildschgó Fer. lovag t. tan.
Báró Lichtenfels Tádé t. t.
Gr. Zsadányi Almási Mór t. t. és kam.
Gróf Wolkenstein Trostburg Károly t. t.
B. Degrázia Fer. iroda igazgató.

Minister conferentia.
Elnök: gr. Rechberg t. t. kam. a cs. ház ministere, s külügyminister stb. stb.
Báró Bach Sándor belügy ministere t. t.
Gr. Thun Hohensten Leo t. t. okt. minister.
Toggenburg György lovag keresk. épit. minist. t. t.
Báró Bruck Lajos t. t. finacz minister.
Gróf Grünne F. M. L. t. t. ő cs. k. apost. Felsége első adjutansa.
Báró Kempen János de Fichtenststemm t. tan. a rend és csendőrség főnöke.
Gr. Nádasdy Fer. t. t. igazság ügy minister.

A ministeri tanács iród. igazgatója.
B. Ransonnet Villez Kár. udvari tanácsos.

Al-Státus titkárok és ministeriális oszt. főnökök.

I. A cs. k. ház és külügyek ministeriuma.

Al-államtitkár b. Werner J. t. t.

Udv. és min. tan. báró Menshengen Fer. Pütthingeni Vesque János, Rivalier Ottó, báró Meysenburg; Liehman Palmrode Ign. lovag; Biegeleben Max. Kleczl Ede, Hammer Antal.

Osztály tanácsosok: Báró Siber Károly; Schmuttermayer Mór; Asten Rud; báró Odelga Ágoston; báró Siber Alajos, Pilat Klem., Pernhofer Jósef.

Házi, udvari és állam levéltár: Erb Fer. udv. tan. igazgató. Korm. tan. Chmel József aligazgató.

Keleti akademia: Korber Fülöp Director.

II. A belügy ministerium.

Osztályfőnök gr. Salm Reiferscheidt t. t. és kamarás, báró Hauer István t. t. kam. a m. orsz. polg. oszt. főnök. Hg. Lobkovicz Kár. t. tan.

Legfelsőbb urb. törv. szék.

Elnök: gróf Török Bálint de Szendrő, cs. kir. kam.

Cs. k. tudományos akademia:

Elnök: Báró Baumgartner Endre elnök, Karajon Tódor alelnök.

Geologiai birod. intézet.

Igazgató Haidinger Vilmos.

III. Az igazság ügy ministerium.

Al. Államtithár . . .

Oiztályfőnök ns. Flieszer Lajos t. t. Kindinger Fer. lovag.

IV. Financz ministerium.

Ministeri helyettes: Wellenthali Rueskefer Mihály lovag, O. főnök báró Scheuchenstuel Károly, Kalnberg Fer. lovag. A földadó igazgató b. Schlechta Wscherd Fer., Hoch Károly lovag, Rosenfeld Lajos.

Lotto Igazgatóság, Spaun József udv. tan. igazgató.

Az államnyomda igazgatója Auer Alajos val. cs. k. udv. tan.

V. Kereskedelmi és közmunkák ministeriuma.

Osztályfőnök: Etsch Károly báró Czernhauseni Csörnig Károly, egyszersmint a statistikai bureau igazgatója, az épitészeti eml. intézet elnöke.

Vasuti főfelügyelőség Negrelli Alajos, moldelbei lovag. Czent. Igazg. Ghega Károly lovag k. igazg.

Állam távirdák.

Igazgatója Wattenwyli Bruner Károly dr. Igazg. tan. Dr. Kutschera Lajos, Dr. Gintl Gyula.

VI. Cultus és közoktatási ministerium.

Al. államtitkár: báró Helfert József, oszt. főnök: Meschutár András püspök.

A müvészetiekben referens: gróf Thun Hohenstein.

National bank.

Gouverneur Pipitz József lovag titkos tanácsos.

Kormányzóságok.

Magyarország főkormányzója ő cs. k. Fensége főherczeg Albrecht *adlatus gróf Haller Ferencz t. ton. és cs. k. kam. a polg. osztályzat főnöke. B. Hauer István t. t. és kam. Gr. Szapári József cs. k. kamarás.*

Korm. alosztályok.

Pest-Buda: Magurai b. Augusz Antal, Alelnök Kriegsau Adolf lovag udvari tanácsos.

Posony: Birod. gróf Attens Henrich, alelnök Schosser Péter udv. tan.

Sopron: b. Ambrózy Lajos aleln. Schwabenau Antal lovag udvari tan.

Kassa: Poche Adolf lovag aleln.

Nagy-Várad: Vásonkeöi gróf Zichy Hermán cs. kir. kam. alelnök, Szalay Ist. udv. tan.

A szerb vajdaságban és tem. Bánátban.

Korm. Szoktsevics József altáborn. alelnök b. Schmidburg udvari tan. Dr. Martina Venczel lovag.

Legfelsőbb törvényszék Bécsben

Legfőbb elnök: báró Krausz Károly v. b. t. tan. II-od elnök báró Somaruga t. tan.

Tanács elnökök:

Dr. Hürdel Tamás b., Torkos Mihály. Dr. Heisler Ferd. Lipownoki Lipovnichy Vilmos kam. Gróf Fürstenberg József t. tan. és kam.

Főtörvényszékek.

Pest: Elnök Umlauff Károly, al-elnök Eötvös József.

Posony: Elnök Dr. Venisch János lovag. Al-elnök Andreánszky Sándor.

Soprony: Elnök Högyészy Pál. Al-elnök Dr. Perisutti Henrik.

Eperjes: Elnök Streit Ignácz, Al-elnök Hedry Ernő.

N.-Várad: Elnök — — Al-elnök Cserneczky József.

Bizományosok(Comissionarie)

Spitzer Albert Lip. v. 3 korona utcza 1 szám.

Veinberg Ignácz Lip. v. Nádor utcza 17 szám.

Biztositások (Assekuranzvn)

A triesti általános biztositó intézet, kezel életbiztositásokat; valamint elemi csapások által szenvedhető károk ellen biztosit. Magyar és Erdély országokra nézve fő ügyvtvőség van Pesten Kunenalder testvéreknél Lipót város Józseftér 10 szám.

Aziend a Assecuratrice Triestben, biztosit tüz, jég, viz és szállitásban történhető károkat, valamint elfogad életbiztositásokat is. Magyarországon képvlselő: Pesten első titkár: Reach J. második: Poilak B. Iroda Lipót v. Bálvány utcza 4 sz.

Nuova Societa comnerciale d' Assecurationi. Triestben. Biztosit: mindennemü tüz, jég, viz s más csapasok ellen, valamint halálesetre, vagy pedig élethoszig fizetendő összegeket. Főügynökség Rohen testvéreknél, Lip. v. kétsas ut. 9.

Első Ausztriai: tüz, jég, s más elemi csapások elleni biztositás. Főügynök Liedemann J. S. Frigyes Lipót v. mázsa utcza 2. szám.

Ausztriai kölcsönös biztositás tüz ellen Axman Ferencznél Teréz város országút 10 szám.

Riunione Adriatica di Sicurtá Triestben. Elemek, ugy nyugdij s az biztositás. Főügynökség Weisz B. és Társ: B. V. Nagyhíd utcza 12 szám.

Erdélyi cs. k. kiv. kölcsönös jég és tüzkármentő társulat Kolozsvárt főügyvivőség Pesten: Uhl W. F. B. V. Uri utcza 3.

Magyar általános biztositó társulat Pesten

Biztosit mindennemü tüz, jég, vizáradás által okozott károkat,

valamint az országban levő szállitmányokat; Lipót v. Erzsébet tér 3. sz.

Biztositó intézet kölcsönösség elvén
a) A Kolozsvártt székelő tökéletetes biztossággal ellátott s főuraink részéről garantirozot szilárd alapon nyugvó úgy nevezett „Erdélyi kölcsönös jég és tüzkárbiztositó intézet" pártfogója, — mint tulajdonosa minden állandó részvényes tag! — E társulat seukinek se ad osztalékot, csak a biztositott tagoknak. 1859-ben 70 percentet adott visszsza a dij betételből. Főügynöke Magyarországra Uhl Ferencz Pesten Uri u., az úgy nevezett magyar kávéházzal szemben.
Bognár (Wagner) lásd kerékgyártó.

Bor-kereskedök (Weinhand.)
Grünsfeld M. és fiai (lásd a nagy kereskedök közt.)
Havas József Lipót v. Harminczad utcza 1.
Kralitz Alaj. Lip. v. fürdö u. 7.
Müller M. H. fia, és Taub. (lásd a nagy kereskedök közt.

Borsó, lencse, bab, köles stb. kereskedök (Hülsenfrüchten Händler.)
Auer Ignácz B. V. országút 17.
Adler L. Üllöi út 89.
Beck Lipót B. V. Lipót u. 22.
Berger Dávid B. V. Aldunasor régi postautcza szeglet 2.
Eckhardt I. Üllöi út 93.
Fodor Sándor B. V. Mészáros utcza 5 sz.
Fritz Gerson Ter. v. u.-mezö u. 2.
Gardin F. B. V. Kecskemét u. 4.
Geider Erséber B. V. Plébánia templom oldala.
Hartmann József Lipót v. szent Egyháztér 1.
Holtzmann Mih. B. V. Lip. u. 37.
Klein Max B. V. Al. d. sor 5.
Kotschiers Julia B. V. kalap u. 5,
Krausz F. I. B. V. országút 4.
Metzel János B. V. kecskeméti utcza, szénatér szeglet 1.
Nietsch Albert Ter. v. 2-szív u. 17.
Oheroly György B. v. ald. sor 4.
Sonnenfeld Móricz B. v. szénatér 2. szám.
Stadler Károly B. v. Plébánia Templom oldala.
Stettner Jakab Soroksár utcza 6.
Vlnkler Móricz B. v. Aldunasor régi posta u. szeglet 2.
Vinkler István B. v. régi posta uteza szeglet 2.

Bölcsöde. (Créche.)
Csecsemöket apoló intézet.
1. Józsefv. kerepesi út 4. 24. Ágy 36 gyermekkel.
2. Terézv. a sz. egyháztér mellett, 24 Ágy 36 gyermekkel.
Pártfogónö: Hildegarde főherczegnö. Választmanyi elnöknö: Forray Julia grófné ö excellentiája Lipót v. Bálvány utcza 7,
Igazgató: Rosmanith Antal községtan. B. v. Rosatér 21
Tolnok: Sujánszky Antal Józefvárosi Plébánus.
Pénztárnok: Jármay Gusztáv, gyógyszerész, B. v. Zöldfa u.
Orvos: Fromann Pál Dr. B. v. Úri utcza 1 sz.

Börárusok. (Lederhändler.)
Ganster Károly Buda Halász v. fö-utcza 49 sz.
Grund A. Buda. Halász v. főutcza 57 sz sz.
Huss A. H. Lip. v. Erzs. tér 7.
Kirchlehner Bernh fiaí Lipót v. Mázsa utcza 6.
Knausz Károly B. v. orsz. út 3.
Pösehl József Lip. v. Zrinyi u. 2.
Sternberg S. Lip. v. Marok u. 1.

Bör-disz-áruk (Leder Galenterie vaaren handlung.)
Manschön M. F. Lip. v. Fürdö utcza 3 szám.
Ottenreiter L. B. v. Kis-hid u. 3.

Böröndösök (Taschner.)
Koschany Venc. Ter. v. Ujj u. 2.
Kreischek Ant. Ter. v. Lip. u. 1.
Lantz G. ifiabb B, v. Hatvani utcza 9 szám.
Lantz G. öregebb B. v. kis-hid-utcza aldunasor szögletén.
Meirits Theodor B v. Servita tér 1.
Porubszky Ferdinánd B. v. Kis Hid utcza 4.
Schopp Jákob Bel. v. Kis Hid utcza az Angol Királynénál.

Buda 7 részből áll:
a) A vár.
b) Vizi város.
c) Ráczváros vagy Tabán.
d) Krisztina város.
e) Ország út.
f) Uj buda.
g) O buda.
— Területe 11,663,144 □⁶
— Háza van 3,900.
— Utja 8.
Lakóssa 43,019.
Ó Budáé 10,000.

Budai Szinház. (Ofner Theater.)
A várban.

Burkolatfa-készitök. (Fournier.)
Schön I. Ferencz v. Malom u. 9 Rakt. B. v. n. Hid u. g.
Wicklein Károly, Rakt. Lipót v. Váczi u. 9 sz.

Butor és Szönyeg kelmék. (Tepiche.)
Lásd Szönyeg és butor kelmék.

Butor-raktár. (Möbel Niederlagen.)
Baffenhotz I. J. Al. Duna sor fö u. 728.
Bamberger Ferencz Lipót v. Nádor utcza 5.
Beck Márton és társa Lipót v. Nádor utcza és József tér szögletén 10.
Bichler Albert Lip. Józseftér 11.
Böhm Kath. Ter. v. Király u. 8.
Coffin Károly Lip. v. N. Hid u. 1.
Feyerfeil F. Lip. Zrinyi u. 1.
Frankl L. Fürdö u. 1.
Guth Alois Lip. v. Józseftér 14. és József v. Gyöngytyuk u. 3.
Inmervoll Lip. Feldunasor 4.
Kutsera R. B. vár. kis-hid utcza szögletén és Al. Dunasor 1.
Lichvitz M. H. belv. orsz. u. 8.
Mandl D. Buda Fer. v. főutcza 77.
Meissner Frigyes Lipv. n. Hid utcza Szinház épület.
Asztalos egylet a. Lipót v. Nádor utcza 17.
Asztalos egylet b. Lipót v. Fel Dunasor 10.
Asztalos egylet c. Lipót v. Fel Dunasor 10.
Asztalos egylet d. Lipót a. Nádor utcza 14.
Asztalos és Kárpitos egylet elsö Lipót v. Nádor utcza 9.
Zimmermann A. belv. Baráttér 5.

China-ezüst kereskedök (Gold und Silber plattirte waaren.)
Friedrich L. Ter. v. kis-kereszt utcza 43 sz.
Gold Károly Ter. v. Síp u. 3.
Pigler Lipót Ter. v. Felber u. 13.
Simniszky Miklós B. Tabán Jó utcza 753.

C.

Cs. kir. Adósorozati bizottmány Budán.
Bécsi kapu utcza 184 sz.

C. kir. becslöbiróság. (Pest kerületi.)
Budán Uri utcza 34 sz.

Cs. kir. épitészeti igazgatóság.
Budán Uri utcza 46 sz.

Cs. kir. fiók hadfogadói felügyelőség.
Pesten Üllöi út 10 szám.

Cs. kir. Harminczad hivatal. (Hauptzoll und gefällen oberamt.)
Pesten, Lipót v. Feldunasor 14.
Igazgató Rhomberg Ferdinánd, a Szász kir. Albert rend lovagja, lakása Lipót város Feldunasor 15 sz.
Pénztárnok Schnierer Alajos, lakása Lipót v. Feldunasor 15.
Ellenőr Hoffmnnn Vincze, lakása Lipót v. Nádor utcza 15.
Ellenőr Kögler Alajos, lakasa Lipót v. Dorottya u. 2 szám.
Raktár—intézö.—
Kassier Berndt János, lakása Teréz város Retek utcza 7 sz.
Főtisztviselők.
Kautzky Frigyes, B. Parádetér.
Engelmayer Mihály, B. Vizváros Kapuczinus utcza 135.
Walter Ant. B. oskola utcza 191.
Grossinger János, belv. Molnár utcza 13.
Peck Antal Buda vizváros új Hidutcza 164.
Hivatalnokok.
Schneider Ferd. Buda vizváros.
Gebhardt Károly belv. Aldunasor 20.
Parianovisch Ferencz Lipót v. Főút 14 szám.
Poppel Rudolf Lipól v. Főút 2.
Poppovisch Konstantin Terézv. Kereszt utcza 46 szám.
Gaissler György József város Statio utcza 1 szám.
Rady Alfons Lip. v. Mázsa u. 6.
HagycsGyörgy belv. városháztér 3.
Schwarz János Buda vizváros Oskola utcza 605 szám.
Hoffmann Ferencz Teréz város Hajos utcza 37 szám.
Segéd hivatalnokok.
Heintz Jos. Vácziút 53.
Závodsky Lőrincz Buda Vizv.
Hagyi Miklós Buda vár, Fortuna utcza 160.
Grobetti Henrik ó Buda 34 sz.
Teltschik Ján. Buda, vizv. 594.
Kurczbeck Józef Lipót v. feldunasor 15 szám.
2 hivatal szolga és 2 hivatal szolgai segéd.

Cs. kir. helytartósági (budai) osztály.
Budán, uri utcza országház 53.

Cs. kir. pestmegyei urbéri törvényszék.
Pesten, Gránátos u. 9 szám.

Cs. k. Térparancsnokság
Budán, bécsi kapu u. 108.

Cs. kir. urbéri főtörv. szék
Budán, uri utcza Kimnach ház.

Csemegész (Delikatessen)
Gruber Antal belv. Krisóftér 5.

Cserepes-mesterek (Ziegeldecher)
a) Pesten
Biztos Alkér Antal v. tan.
Busch János Jós. v. bozza u. 7.
Gál Jós. Ter. v. kismező u. 1.
Hirsch Jós. Ter. v. kir. u. 83.
Horák Fer. Lip. v. Józseftér 3.
Jantsovics Ist. Jós. Templ. u. 38.
Kaltner Ján. Fer. v. Malom u. 14.
Krumpholz Ignácz Teréz város Király utcza 49.
Krumpholz Mihály czéhmester. Teréz v. Valero u. 8.
Milner Ján. Ter. v. Nyár u. 10.
Philipp Fer. Ter. v. Istvántér 12.
Schlosser Lipót Sertés k. u. 17,
b) Budán
Hardeck Jakab Tab. Horgony utcza 428 szám.
Irnberger Jakab Orsz. út Státió utcza 189 szám.
Kasanitz Fer. vizi v. Uj u. 702.
Molnosch Józef czéhfönök Vizi v. Dónát utcza 685 szám.
Stollár Jós. Vizi v, Hattyu u. 586.
Tausch György Vizi v. Horvát utcza 310 szám.

Cserép födők s kövezet készitők.
Bus János Bodza utcza 7 szám.
Gall Józef mező utcza 1. szám.
Hrrák kerencz Józseftér 3 szám.
Hirch Józef n. mező út 5 szám.
Juntsovits István Kertész u. 7.
Keltner János malom utcza 14.
Krumpholz Ign. kir. utcza 49.
Krumpholz Mihály Valero út 8.
Philip Ferencz Istvántér 12 sz.
Sloszer Lipót disznótér 17 szám.
Simkovits Mihály ákácz utcza 1.
Simkovits István ákácz utcza 21.
Snep Fülöp szövetség u. 15 sz.
Splichal Enoch bálvány. u. 9 sz.
Umbach Venczel szinkör u. 20.

Csiga (Sróf) készitö (winden macher)
Kleiner János belv. A. d. s. 25.
Weisenau Jakab belv. A. d. s. 24.

Csizmafény-készitö (Wichserzeuger)
Hierath Jós. belv. Gránátos u. 1.
Pollák M. Halász v. fö u. 56.

Csokolád-gyárak (Ciocolade-Fabriquen)
Ferrari Károly belv. Lip. u. 5.
Heinrich F. belv. Korona és Váczi utcza szegleten 12 szám.
Zaritz Ján. belv. új világ u. 18.
Schönwald Herm. T. v. kir. u. 71.

Csónakok.
A pesti oldalon, a sóház, piáristák épülete, angol királyné, lánczhidon jóval fölül és a deszka kereskedök raktárai előtt állomásoznak. Vitelbér egy személytöl 3 pengö kr. Margitszigeti csónakok a császárfürdö előtt.

Csontliszt (Spodium) gyár
Lichtl Károly, T. v. Váczi u. a lineán kivül 7 szám.

Czimer és czég festö (Waffen und Schild Mhler.)
Friedrich Vilmos belv. mészáros utcza 5 szám.
Knopp Lipót Lipv. Váczi út 17.
Knopp L. Veith Lv. Nádor u. 21.
Paulus Vilmos B. fö utcza 209.
Rumbold Jakab, kerepes út 63.
Steiner Váczi út 17.
Warschag J. Lipv. fürdö u. 1.
Székely Ant. Ter. v. k. mező u. 7.
Tartsák Ernö Ter. z. kis-diófa utcza 26 szám.

Czimmerfestö Wappenmahler
Günther Antal, 24 óra alatt bár mennyi halott czimereket elkészit. B. v. Uri utcza 8 szám.

Czimmer-gyüjtö (Wappen sammler)
Günther Antal B. v. uri u. 8.

Czipészek (Schuster.)
Biztos: Alkér Antal, vár tan.
Androvics János B. v. Egyetem utcza 2 szám.
Atlas I. Ter. v. Könyök utcza 3.
Babitz Lörincz Belv. hatvani u. 6.
Bajer János Belv. Páris utcza.
Balog Mihály Jósep v. Kerepesi út 65 szám.
Bauer András Erdö sor u. 30.
Bauer Ferencz N.-mező u. 16.
Baumann M. belv. Páris utcza.
Baumgartner J. Ter. Háromdob utcza 4 szám.
Baudrexler Antal Lipv. Vadász utcza 15 szám.
Bergmann W. Józef v.
Bittner Józef belv. Zöldfa u. 2.
Blach Vilmos Lip. bálvány u. 6.
Bleuschütz F. Lip. Vadász u. 9.
Blinel J. Lip. Hold utcza 3 sz.
Bognet Adold Jós. v. Józef u. 60.
Boh. L. belv. Aranykéz u. 3 sz.
Brand Ferencz Jós. v. Serfözö utcza 6 szám.
Bratschner I. Józef v. Kőfaragó utcza 1 szám.
Braun S. belv. Párizs uicza.

Brenner S. Jós. v. Kerepesi út 60.
Breska János Teréz v. Király utcza 63 szám.
Briefrel Ign. Ter. v. uj u. 28.
Bruckner I. belv. uri utcza 2.
Brunner Leopold Ter. v. két szív utcza 15 szám.
Burghardt Pál Ter. v. N.-diófa utcza 12 szám.
Bussa István belv. Ország út és Gitt utcza szögletén 2 szám.
Crevar T. belv. bástya utcza 7.
Csisek Jós. Ter. v. Arena u. 3.
Dankovszky Mihály belv. Párizs u.
Dankows F. Ter. v. N. Kereszt utcza 6 szám.
Depolt I. Ter. v. Istvántér 12.
Depolt L. Dorottya utcza 4 sz.
Detella B. belv. Párlzs utcza.
Deutsch M Ter. v. 3 dob. u. 1.
Doppler G. belv. Magyar u. 1.
Druzbacky István Ter. v. Felber utcza 15 szám.
Dworschak Antal Ter. v. 3 dob utcza 12 szám.
Dworszak János belv. Párizs u.
Engel Herm. Ter. v. országút 51.
Engelsmann J. Lip. v. fő út 12.
Erlesbeck Albin belv. Párizs u.
Erlesbeck Ferencz belv. Párizs u.
Faith Péier belv. Párizs utcza.
Fitz István belv. Párizs utcza.
Frank Jósef Ter. v. Kétszerecsen ntcza 1 szám.
Frankfurter Sal. Ter. v. Kétszerecsen utcza 1 szám.
Frauenberger Ferencz Teréz v. Király utcza 57
Fravaldszky Károly Teréz v. Király utcza 25
*Freigang J. Jós. v. Konti u. 4
Fridmann T. Laudon utcza 2
Fridmann D. Ter.v. Király u. 19
Fridman J. Lip. v. Váczi u. 2
Friesen J. belv. Párizs u.
Fritz Leopold belv. Magyar u. 19
*Gaissler Károly Jós. v. Töiök utcza 16
Gáll Jós. belv. ország utcza 34
Gavlikovszky János Teréz v. N. kereszt utcza 13
Gieserke M. Ter. v. Uj u. 21.
Girch Antal belv. Párizs utcza.
Goldberger E. Lip. v. Laudon u. 4
Goldmann T. Ter. v. Lázár u. 8
Grinsaich Mátyás Ter. v. Hajós utcza 25
Gucker F. Jós. v. Ösz utcza 20
Hajék Antal belv. Párizs utcza
Hári Márton belv. országút 33
Hauser Józef T. Háromdob u. 17
Hawelka Lip. v. Nádor u. 4
Hedritcs L. Zrinyi utcza 2
Heinzmann J. Lip. v. Szinház utcza 1
Hochenberger Ferencz belv. Párizs utcza.
Horváth J. belv. ó posta u. 10
Hutter F. Lip. v. Nádor u. 15
Hünczen Ed. Lip. v. Nádor u. 5
Illoviczer János Ter. v. kis-mező utcza 29
Ivanovitz belv. Zöldségtér és N. Hid ulcza szögletén.
Járolin Antal belv. Ujvilág u. 20
Jellenz J. Dorottya utcza 8
Jumody András Jós. v. üllői út 3
Joschitz belv. hatvani utcza 9
Kadnoi Józef Jós. v. Tavak u. 21
Kaiser Frigyes belv. Párizs u.
Kappel Benjamin Teréz v. Király utcza 29
Karemarcik N. Lip. v. kertész utcza 17
Kaudelka Jakab Teréz v. kismező utcza 24
Kütterer belv. Kigyó utcza 2
Kellner Lip. v. Nádor utcza 4
Keresztessy István belv. hatvani u.
Kiefen Miklós Ter. v. k.-ákácz u.
Kiernbauer J. belv. Ujvilág u. 4
Klose F. Jós. v. Serfőző u. 13
Kohn Jak. Lip. v. Váczi u. 3
Kolb F. belv. Aranykéz utcza 1
Kondelik belv. Ujvilág utcza 7
Kostics G. belv. Párizs utcza.
Kotzaurek F. belv. Aranzkéz u. 1
Kotzaurek Józef belv. Szerb u. 6
Kögel János Jós. v. Jós. u. 36
*König A. Jós. v. Templomtér 6
Könlg István belv. Párizs utcza.
Krat P. Ter. v. Hajós u. 26
Kratochwill belv. ország út 35
Krausz János belv. Párizs u.
Krautschar I. Lip. v. Dorottya utcza 4
Kreisell F. belv. Aranykéz u. 1
Kress L. Szinház utcza 1
Kretschy F. Lip. v. Váczi u. 16
Kretsi F. Lip. v. Vadász u. 8
Kriebich Ign. Ter. v. Kir. u. 23
Krizsán A. Ter. v. Könyök n.
Kuh Károly Ter. v. Nyár u. 21
Kuklay J. Ter. v. N. ker. u. 4
Kulhanek János Ter. v. Háromdob utcza 19
*Kupfaus Venczel Józef v. Tavasz-mező u. 13
Kurtzweil E. belv. Korona u. 1
Lalinetz Ter. v. Hajós u. 20
Langer belv. Vármegye utcza 4
Laubacher L. Ter. Nagy-Kereszt utcza 5
Lecher Ferencz Ter. v. Ó. u. 33
Lexner F. belv. Párizs utcza.
Liegner A. Fer. v. Malom u. 10
Lipp. F. belv. Kristóftér 2
Liptai F. belv. Uri utcza 1
Liptai János Fer. v. Üllői út 2
Liptai Józef belv. Hajú utcza.
Lois Lajos belv. Zsibárus u. 1
*Loderer Mátyás Fer. v. Tehén utcza 9
Lorencz Márton Ter. v. Hajós utcza 1
Lorencz Mihály Ter. v. Kerepesi út 19.
Ludvig Józef belv. Duna u. 10
Lustig Károly kék kakas u. 1
Madaska Ferencz, belv. P. u.
Maiwald János, belv. P. u
Mangold Károly, belv. Nád. u. 1
Mann József, Terézv. váczi u. 60
Matejowsky Antal, Terézv. kis ákácz utcza 49.
Mauk János, Terézv. nagy mezö utcza 10.
Meixner belv. Párizs utcza.
*Melcher belv. plebania sor.
Metz lipotv. Dorottya u. 8.
Mihály A. lipotv. váczi u. 5.
Mikelaka Mihály, lipotv. E. tér 6
*Miltenberger K. Fer. v. teh. u. 14
Mogáts József, Terézv. nyári u. 22
Molnár J. belv. egyetem u. 6.
Müller P. lipotv. Dorottya u. 4
Nagy István, belv. zsibárus és uri utcza szögletén 8.
Navratil N. belv. Párizs utcza.
*Nemedy János, belv. lövő u. 12
Neu József, Terézv. könyök u. 1
Nikászy belv. zsibárus és uri u. szögleten 10.
*Nitsch J. belv. zöldkert u. 9.
Nobilis Ferencz J. v. templ.tér 59
Nuber János, belv. Párizs u.
Nuber Péter, Terézv, n. diófa u. 17
Olisovszky J. belv. hajó u. 1.
Orosz I. lipotv. hold u. 1.
Ortmann G. Józsv. Sándor u. 21.
Örökás M. Józsefv. serfözö u. 2.
Paar I. belv. egyetem u. 2.
Panmer Ignácz, belv. Duna u. 12.
Paveletz Albert, belv. ujvilág u. 6.
Pech Ferencz, Terézv. király u. 57.
Pest János, Terézv. kis mező u. 36.
Peterlil József, belv. hajó u. 10.
Pichir György, Terézv. n. m. u. 16.
Pischenisch Lukáts, Terézv. diófa utcza 30.
Piczek Ferencz belv. Páris utcza.
Pitzek János, belv. uri u. 2.
*Pitiger M. Terézv. feketesas u. 3.
Platzer Antal, Terézv. kék kakas utcza 11.
Polsarek F. lipotv. két sas u. 2.
Pornanshofsky lipotv. két sas u. 2.
Popp Terézv. 3 dob utcza 25.
Prützl György, Terézv. 3 szív u. 11
Purman József, belv. servitat. 7
Puschmann Terézv, hajó u. 36
Rall Károly, Terézv. király u. 64
Ratz A. Terézv. új u. 20
Reif J. Terézv. n. ákácz u. 42.
Reisz Samu, belv. borz. u. 7
Reitter A. belv. Kristóf tér 2
Remicska Ferencz, Terézv. két szerecsen u. 13
Ris Ferencz, Józsefv. német u. 36
Rohats belv. kalap u. 16

Rolinetz belv. az Angol királynönél
Rosendorf, Terézv. kis mező u. 29
Roth M. belv. nagy hid u. 5
Rovia A Józsefv. József u. 90
Salzer István, Terézv. 3 dob u. 71
Samu István, belv. halpiatz 1
Schaffer Farkas, Terézv. Hermina tér 12
Schana A, Lip. nagy hid u. 4
Schefz József, Terézv. váczi u. 52
Schenyák J, belv. Tanátsház u. 1
Schiller József, Lipv. Zrinyi u. 1
Schilling Frigyes, Terézv. 3 dob utcza 58
Schitz Leopold, Terézv. nagy mező utcza 47
Schlapfer János, Terézv, nagy mező utcza 6
Schlesinger Jak, Terézv. király utcza 15
Schmidt Antal, Terézv, István tér 12
Schneider János, belv, Párizs u.
Schober József, Terézv, nagy mező utcza 25
Schopp Ferencz, Fer, v, fő u. 5
Schrimpf Antal, Lip, v, fő u. 3
Schubert J. belv, arany † u. 1
Schumayer József, Józsefv. serfőző utcza 1
**Schura V. Józsefv, bodza u. 10*
Schwarczkopf M. Lip, v, Nádor utcza 13
Sedlatsek Márton, belv, borz u. 7
Silberstein I. Lip, v, bálv, u. 20
Slupsky V. Terézv, kis ákátz u. 49
Smital József, belv, bástya u. 21
Sonnauer L. belv, kigyó u. 6
Sorg József, belv, Párizs u.
Spitzer S. Terézv, sas u. 3
Stadler belv, Párizs u.
Stark János, belv, Egyetem u. 2
Stettner Lajos, Lip, v, zöldség tér 1
Stieber B. belv, granátos u. 3
Stopka M. Terézv, sip u. 14
Stöhr F. Lip, v, Nádor utcza 2
Strebina A. belv, kalap u. 17
Studnitska, belv, uj világ utcza 13
Szabek István, Terézv, nagy † u. 14
Szám F. belv, Párizs u.
Szám I. belv, uri utcza 6
Szecker György, Lipotv, váczi u. 17
Szeraphy S. belv, hajó u. 1
Szerepessi Antal, belv, a. Duna sor 28
Szoyka L. Józsefv, n. statio utcza
Teren Imre, Terézv, uj u. 18
Thol F. belv, Egyetem u. 7
**Tinkovás József, konti u. 36*
Tomaschek Fr. Ferenczv, a. Duna sor 50
Uhlintcsh József, belv, zöldfa utcza 11
Vajda József, J, v, Sándor u. 12
Wadász F. belv, uri u. 6
Wadász Ignátz belv, Párizs u.
Weber Antal, belv, Párizs u.
Weidner Károly, Terézv, kis mező utcza 27
Weidner József, Terézv, kis m. utcza 20
Weinhard, Terézv, n. † u. 20
Weiss S. belv, borz u. 7
Weisz János, Fer. v. üllői út 12
Weszter, belv, hatvani u. 15
Winter I. J. v. J. u. 40
Wittek Ferecz, belv, korona u. 1
Woizterovitz F. belv, Leop, u. 8
Wurzinger Ferencz, Terézv, kék kakas u. 10
Zaha F. belv. Párizs u.
Zemantsek S. belv, magyar u. 4
Zemmeck József, Lip. fő u. 11
Zitterbarth Antal, belv, Párizs u.

Magyar Szabók.

Igazgató: Alkér Antal, vár, tan.
Alföldi Mihály, kerepesi út 20 Teréz v.
Balogh Antal, József város kerepesi út 33
Balogh János, Terézv, nagy hid utcza 10
Balogh Mihály, Józsefv, kerepesi út 5
Barna János, Terézv, ország út 45
Barna János, belv, kecskeméty utcza 7
Barna István, Terézv, kir. u. 3
Biró Lajos, Fer. v. üllői út 30
Bitner Samu, Józs. v. rigó u. 2
Blenkány András, belv, kigyó utcza 2
Bogisits Mihály, belv. szerb u. 3
Bognár Antal, Józsv, J. u. 8
Bokodi István, kerepesi út 12
Csepreghy Mihály, Terézv, kis mező u. 2
Csigi Imre, Terézv, könyök u. 2
Csontos Mihály, Terézv, Istv, tér 1
Csukasi István, J. v. serfőző u. 2
Czike József, F. v. üllői út 7
**Dominovits György, sert. kereskedő utcza 37*
Dudás Ferencz, J, v. J, u. 17
Dudás János, belv, kötő u. 1
Erdélyi György, belv, Leopold u. 1
Erent Mihály, belv, heng, u. 1
Farkas Gábor, belv, zöldfa u. 29
Fister Imre, J. v. J, u. 34
Gresko Pál, Lipv, váczi u. 22
Házi Márton, belv, Leopold u. 30
Hering Mihály, J, v. Sán. u. 1
Hirter Mátyás, belv, ország út kecskeméti utcza szögletén 13
Horváth József, J, v. szőlőhegy utcza 3
Jalla János, Terézv, retek u. 10
Jando Gábor, belv, ország út 7
Jankovitz Mihály, F, v. a. Duna sor 15
Jendsolovits J. belv, galamb, u. 5
Jeszenszky Pál, belv, téli u. 3
Kajdi János, belv, halpiatz 4
Kántor István, Józsefv, futó u. 35
Kaposi József, Fer. v. széna tér 1
Katona György, Fer. v. a. Duna sor 16
Keresztes József, belv, magyar utcza 41
Keserü János, Józsefv, üllői út 7
Komáromy Ign. belv, oskola u. 2
Kosa Imre, Józsefv, kender u. 8
Köházi F. Fer. v. széna tér 1
Kováts János ifj. Fer. v. 5 pacsirta utcza 13
Kováts János id. Fer. v. kis fő u. 3
Kujalik Károly, F. v. két nyul utcza 13
László Ferencz, F. v. n. m. u. 17
László János, Lip. v. váczi u. 29
László József, József v. fuvaros utcza 15
Lengyeltoti András, belv. zöldfa utcza 7
Leovits József, belv. Egyet. tér 2
Magyar Gábor, belv. zöldfa u. 13
Maszlagi Antal, belv. czukor u. 12
Matejecz György, belv. L. u. 42
Mészáros János, T. v. kerep. u. 22
Minarik W. F. v. fő u. 14
Molnár Mihály, T. v. Istv. tér 2
Munkátsi Károly, T. v. k. m. u. 18
Nemes József, J. v. J. u. 17
Németh Antal, F. v. temető u. 23
Niklay Imre, belv. kötő u. 5
Orendits János, J. v. tav. u. 8
Paczona András, J. v. ném. u. 31
Paczona Imre, belv. kecsk. u. 1
Paczona József, L. v. váczi u. 13
Pafcsek András, T. v. köm. u 2
Paulik Ignátz, belv. L. u. 38
Paulovits Anastáz, T. v. H. tér 2
Pintér András, F. v. angyal u. 19
Pozsgay Ferencz, belv. orsz. u. 17
Rátz György, L. v. váczi u. 10
Rafats Ferencz, soroksári u. 42
Scholt Mihály, belv. kalap u. 6
Sebesits Péter, T. v. hajós u. 12
Simor János, T. v. n. m. u. 39
** Sinkovits József, J. v. kon. u. 36*
Slatinyi Lajos, belv. Egyet. u. 2
Somogyi András, J. v. statio u. 3
Stelovits József belv. m. u. 29
Stojkovits Miklós belv. zöldfa u. 4
Szabados János, J. v. kend. u. 9
Szabó Sándor, L. v. kel. u. 1
Szabó József, belv. zöldfa u. 31
Szikora János, J. v. fuv. u. 5
Tajti András, J. v. szölöh. u. 1
Takáts Imre, J. v. tavasz u. 4
**Takáts István, belv. lövő u. 6*
Tomasovits Márton, F. v. soroksári utcza 6
Tybold I. belv. haltér és kalap utcza szögleten 1
Vizsai Mihály, belv. bástya u. 16
Ványi Zsigmond, belv. heng. u. 13
Willim Antal, J. v. ősz u. 3

*

Wurusits György, J. v. vas u. 2
Zsufa István, Fer. v. soroksári utcza 12

Czipö-gyár (Schuch fabriquen).
Busch Jakab Prágából, raktára Pesten L. v. Nádor u. 2
Krausz és Lackenbacher raktára Lipótv. két sas utcza 18
Temesváry G. raktára Pesten, Lipótv. váczi út 6

Czukorgyár.
Pesten: váczi út.

Czukor-rafineria 300 egyént foglalkoztat naponta elhasznál 1,500 mázsa répát, van 3 gőzgépe u. m. 2, 12, 25 ló erőre, 6 gőzkazánya, 9 hydraulikai sajtója és 2 darálója. (Az indóházzal szembe).

Czukrászok, Csemegészek.
Biztos Egri Ferencz v. tan.
a) Pesten:
Balassovics Péter B v. L. u. 9
Dürr G. L. v. B. u. 30-ad szeglet 2
Fischer E. B. v. servitatér 6
Frey Fer. L. v. bálvány u. 11
Gruber Antal, B. v. Kristóf tér 5
Keresztes Zsigmond, B. v. Sebestyén út 6
Klement János, B. v. rózsat. 3.
Klenovics G. B. v. Egyetemt. 3
Korcsák Venczel, J. v. ösz u. 3
Kranzler Venczel, L. v. Dorotya utcza 5
Kugler Henrik, L. v. Józseftér 12
Lössel Farkas czéhfőnök, Nádor utcza 1
Mann Ferencz T. v. kerep. út 11
Naiss József, L. v. Dor. u. 8
Obermaier A. B. v. baráttér 2
Pelmont Károly, B. v. uri u. 2
Rossi K. F. v. üllöi út 3
Rupp S. B. v. hatvani u. 16
Stüch József, Lipótv. 3 k. u. 15
Szigly Alajos, B. v. ország út 8
Trupp Károly, váczi utcza 53
Turnusz József, T. v. kir. u. 8
Waldhauser Károly, B. v. Sebestény tér 6
Wawerka Károly, T. v. kir. u. 31
Wikus Károly, B. v. n. h. u. 10
Zofka Wenczel, B. v. bástya u. 18
b) Budán:
Biztos: Weidinger Alajos, v. tan.
Cullmann Frigyes, víziv. 5 pacsirta utcza 556
Delnors F. B. v. fő utcza 74
Fasol I. víziv. Diligence u. 640
Friedl víziv. fő u. 142
Müller Antal, v. h. tér 67
Spieszlehner F. vár parádét. 84
c) Ó Budán:
Eger Adolf, fő utcza 16

D.

Déli csemege-gyümölcs. (Südfrüchte).
(Lásd Melegégalji gyümölcs.

Disz és nürnbergi árusok. (Galanterie und Nürnberger Waaren).
Bauer Lipót Lipót v. Marok u.
Erzsébet szeglet 8
Gross József L. v. Frzsébettér 8
Grünfeld S. L. v. Dorottyau. 1
Rauch L. T. v. országút 35
Rebay Jozsef L. v. Joseftér 8

Disznókereskedés.
Lásd: Sertéskereskedők.

Diszmükészitő (Galanterie arbeiter).
Boldini R. Buda halász v. főu. 62
Eisenbarth J. b. v. zsibá. és uriu. 8
Fodor István T. v. k. mezőu. 34
Grahl A. belv. uriu. 8
Rosenthal M. b. v. Granatosu. 2
Wollsack Traugott b. v. uriu. 6

Divat kelmékkeresk: (Schnitt und Mode-Waaren) händler.
Lásd: kereskedő testület Rőfös kereskedők.

Dohány főbellérlők (Gross-Verschleis).
a) Belvárosban.
Medecz Jozsef szabadalm. nagykereskedő, d. nagybellérlő B. V. Vácziu. 20 sz.
b) Lipot-városban.
Fleischmann Károly Bálv. u. 6
Hirsch Ignácz kir. u. 13
c) Teréz-városban.
Hirsch Ignácz kir. n. 13
d) Jozsef-városban.
Nágel Otto kerepesi út.
e) Ferencz-városban.
Kalmár Lajos üllői út 1

Budán
nagy dohány bellérlők.
Schreiber Jozsef Tabán várút 612
Schenk Antonia vár parádétér 84
Zerkovics Samu Ó.-B. főutsza 50

Dohányzási kellékekkeli kereskedés, (Rauchrequisten).
Adler Fülöp b. v. nagyhidu. 23
Heller F. belv. országút 7
Horváth J. belv. uriu. 3
Jellinek Hermann J. v. uriu. 14
Kövesy belv. kecskeméti u. festő u. szeglet 1
Marting F. és H. b. v. vácziu. 18
Rettich András b. v. hatvan u. 12
Steiner Simon belv. nagyhidu. 13
Urtika Alajos b. v. v. u. szeglet 1
Veisz és Rothenstein b. v. Nagyhid u. 11
Veisz Károly Ter. v. váczi út 4
Zerkovics S. Ó. B. fő u. 50

Dologház (1843) (Arbeitshaus) Kerepesi úton a Rókus korház mellett 13. Czélja: a tekergöket dologra tanitani.

E.

Eczetfőzők.
Lásd: Pálinka és eczet főzök.

Eczet készitők.
Lásd: Pálinka, liqueur és eczet készitők.

A kir. Magyar tudományos Egyetem (Universitás) Pesten.
Nagyságos Rector s elnök:
Virozsil Antal, cs. kir. tanácsos, philosoph. és jog-tudor, a jog és politikai Encyclopaedia (körisme), a természeti és büntető jog nyilv. rendes tanára, a jog- és polit. kar Idősbike, a cs. kir. álladalmi jogiosztály vizsgálati bizottmánynak tagja, 1848. óta nagys. egyetemi Rector, és az akademiai tanács elnöke sat. lakása Budán, Krisztinavárosban, iskolautcza 229 sz.

A Karnak Dékánjai:
Lopussny Ferencz, Vizkeleti Vizkelety Ferencz, Gebhardt Fer., Reisinger János (lásd alább).

A Karok Idősbjei:
Márkfi Sámuel, Wenczel Gusztáv, Csermak Ján., Jedlik Anyos.

Egyetemi Iroda.
— — — — — — —

Irnokok:
1. Dörfy József s egyszersmind az egyetemi kézi pénztár ellenőre 1 ország út Luby ház.
2. Saly József hites köz-ügyvéd, l. egyetem nagy épület.
Kürthy István Pedellus s egyszersmind az egyetemi épületek számadó gondnoka, l. az egyetem nagyobb épületében. Leeb János, Cursor.

I. Hittan-tanári kar testülete.
Igazgató helyetes: Márkfi Sámuel, (lásd alább).
Dekán: Lopussny Ferencz. (lásd alább).
Tanárok: Márkfi Sámuel, hittudor az új szövetségi sz. könyvek magyarázata és görögnyelv ny. r. tanára lak. urak utczájában Horváth házban 6 sz.

Lopussny Ferencz, hittudor, a különös hittan ny. r. tanára egyetemi utczában 6 sz.

Grynaeus Alajos Szathmári káptalanban tisztb. kanonok hittan és bölcsészet tudora, a pasztoral-hittudomány nyilvános s rendes tanára, s a felső neveléstan helyettes Professora, l. szerb u. 1.

Zalka János, hittudor, az egyházi történet nyilv. s rendes tanára, Papnövelde ut. 1 sz.

Schopper György bölcsészeti és hittudor az alapos hittan ny. r. tanára, l. kigyo u. 5.

Palásthy Pál hittudor az erkölcsi hittan ny. r. tanára kigyó utcza 6 sz.

Ruzicska János sz. Benedek rendi aldozár, a bölcsészet és hittan tudora, a semitai nyelvek s egyházi törvények ny. r. tanára, zöldfa utcza 3.

Klezsó József és Szamossa József tanári helyettesek a Seminariumban.

II. A jog- és államtudományi kar.

Dekán: Vizkelety Ferencz, cs. kir. tanácsos jogtudor, és az egyházi jog-tudomány nyilvános rendes tanára, l. új-téren 4 sz.

Tanárok: Vizkelety Ferencz, m. f.

Virozsil Antal, cs. kir. tanácsos, (l. feljebb).

Wenczel Gusztáv (lásd felebb.)

Kotter Ferencz, jogtudor, a romai civil- és egyházijog rendes és nyilvános tanára, cs. kir. auszt. Ferencz Jozsef rend lovagja, a cs. k. államvizsgálati bizottmány jogosztályi tagja, a bécsi jogkar tagja, a lembergi egyetem volt Decan és Rectora, lakik Budán, viziváros 59 sz.

Karvassy Ágoston, jogtudor, államtan és kereskedelmi és váltójog rendes tanára, az államvizsgálati bizottmány tagja, l. Lipot utcza 46 sz.

Pauler Tivador, bölcsészet és jogtudor, ész, és büntető-jog nyilvános rendes tanára, magyar akademia levelező tagja, a cs. álladalmi vizsg. bizottság tagja, Szeminarium utcza 1 sz.

Récsy Emil, bölcsészet és jogtudor, osztrák közigazgalási és pénzügyi törvények rendes tanár, Sebestyéntér 2 sz.

Hárum Péter, bölcsészet és jogtudor, ausztriai polgári törvény és törvénykezés nyilvános rendes tanára gránátos utcza 1 sz.

Konek Sándor törvény tudor a statistika ny. r. tanára egyetem tér 2 sz.

Schuster Ferd. jog-tudor, a polgári törvénykezés rendkivüli tanár l. Terézv. vácziut 10 sz.

Steiner Siard az állam számodolási tan rendkivüli tanára, és első ki kérdező az állam vizsgán a mondott számodolástanból, lakik Budán, Krisztinaváros 373 sz.

Schwach Móricz, jog-tudor, a romai jog- és egyházi jog- rendkivüli tanára l. Budavár, városház téren 85 sz.

Magántanárok: Biedermann Herman, jogtudor, államgazdászat magán tanára, ujtér 12 sz. Arányi Lajos, orvostudor, s a törvényszéki orvostan magán tanára.

III. Az orvos-sebésztani kar tanári testülete.

Dekán: Gebhárdt Xav. császári Tanácsos, orvostudor, bábászati mester, a sebészek számára rendelt különös bel-gyogytan ny. r. tanára, lakik hatvani utczában 5 sz.

Csausz Márton, orvos-tudor, az elemi s gyakorlati boncz-tan ny. r. tanára, l. Zöldkert utczában 4 sz. 1 emelet, 4 ajto.

Sauer Ignácz, orvos-tudor, az elméleti s gyakortali orvostan ny. r. tanára, l. Europa-szálloda mellett 12 sz. 1 emelet 16 ajto.

Balassa János, orvos- és műtéti sebész-tudor, szülészmester, a gyakorlati sebészet nyilvános r. tanára, lakik Terézv. Váczi u. 8 sz. Balassa-ház.

Zlamál Vilmos, sebészeti tudor, szemész és szülészmester, ragályos betegségeb r. tanára, az állatgyogyintézet ideiglenes igazgatoja, státio ut. 6 sz.

Rupp János, orvos-tudor orvosi államtan r. tanára l. feldunasor 2 sz. 1 emelet 6 ajtó.

Lippay Gáspár orvos- és sebésztudor, a személyzet ny. r. tanára, új-piacz 3 sz.

Stockinger Tamás, orvos- és sebésztudor, az átalános sebészet nyilv. k. tan. lakik: váczi u. 17 sz.

Seidl Eman. orvos- és sebésztudor, szemész és szülészet, és az általános orvostan ny. r. tanára, Gránátos u. 1 sz.

Semelweiss Ignácz orvos- és sebésztudor az elemi és gyakorlati szülészet ny. r. tanár városház u. 1 sz.

Arányi Lajos, gyakorlati felsőbb boncztannak r. nyilv. tanára, l. kerepesi út 5 sz.

Diescher János, az eszméleti gyógytudomány seborvosok részére r. k. tanára, lakik: hatvani u. 1 sz.

Linzbauer Fer. Bécsben.

Nedelko Demeter, a fogorvoslás tan tanára, lakik: Kristoftéren 5 sz. a 2 emelet 57 ajtó.

Wágner János, orvostudor, a Diaetetika s az élettan tanára, lakik mérleg utcza 3 sz. 2 emelet, 32 ajtó.

Margó Todor, orvostudor l. Hatvani u. 1 sz.

IV. A bölcsészettanikar tanári testülete.

Dékán: Reisinger János, kegyes szerzetbeli pap szép müvészet s bölcsészeti tudor, a történetek ny. r. tanára lakik: Piáristák épületében.

Peczval Otto, a felsőbb mathesis rend. tanára Széchényi u. 3

Jedlik Ányos, Benedek szerzetbeli pap, szépmüvészet s bölcsészeti tudor, természettan ny. r. tanára: lakik az egyetem nagy épületében.

Reisinger János (l. feljebb).

Gerenday József, orvostudor, füvésztan ny. r. tanára lakik: az új füvészkertben.

Nahlovszky József, bölcsészet r. tanára, király u. 1 sz.

Halder Konrád, a régi klassikai Philologia ny. r. tanára tükör u. 2 sz.

Roder Alajos egyetemi hit szónok a felső vallástan r. ny. tanára, l. Lipolt u. 19 sz.

Peters Károly orvostudor, ásványtan r. tanára üllöiút 3 sz.

Télfi János, a görög nyelv s klassikai nyelvek és irodalom rendk. tan. l. zöldkert u. 6 sz.

Gärtner Vilmos, a német nyelv s irodalom rendk. tanára, czukor út 5 sz.

Machik Jósef, a magyar nyelv hely. tanára, lak. Budán a bécsi-kapu alatt 611 sz.

Grynaeus Alajos, a felső neveléstan, (lásd feljebb).

Horvát Árpád, a Diplomatika és Heraldika rendes tanára, lakik: Teréz v. hársfa u. 1 sz.

Nékám Sándor, az element. mathematika tanára, lakik: Lipót u. 21 sz.

Kiss Ferencz, az Archaelogia és Numismatika tanára, lakik: Budán a Kristina városban 387

Ferencz József, a tót nyelv és irodalom tanára, lakik: Budán viziváros iskola u. 665 sz.

Toldy Ferencz az Aesthetika

s az öszves literatura magán tanára 3 korona u. 12 sz.
Messi Antal, olasz nyelv tanitó, lakik Dorotya u. 4 sz.
Mutschenbacher Alajos, a franczia nyelv tanitó, lakik: Czukor utcza 5 sz.

Könyvtári személyzet.

Toldy Ferencz, orvostudor a könyvtár Igazgatója lakik: 3 korona u. a vad embernél 12 sz. a könyvtár 1-sö öre.
Csery Jozsef, könyvtár 2-od öre, lakik: a könyvtár épületében.

Közép-ponti Papnövelde.

Igazgató: Liptay András, Esztengomi kanonok.
Aligazgató: Novákovits János.

Ékszerészek, (Juveliere).
Lásd Aranymüvesek.

Élesztő (Preszhefen).
Klenovics György, Ter. v. hajos u. 27
Mautner A. J. T. v. orsz. út 35

Enyvgyár (Leimfabrique.
Stecker Todor Remete u. 15
Weisz T. Ter. v. Lipot u. 39

Épületfaárusok, (Bauholz).
Brill testvérek Lip. v. feldunasor 30.
Diner Samu és fia, Lip. v. feldunasor 49
Fischer Márkus Lip. v. feld. sor és fel. v. Soroksár u. 67
Kolba Samn Lip. v. feld. sor 46
Lachenbacher testvérek L. v. feldunasor 12
Lotz Hermann Lip. v. nádor u. 3 raktára L v. feldunasor 53
Mandl Salamon Budán fő u. 6
Mólnár József Ó-B. dunasor 774
Neuschlosz Ad. Lip. v. feld. sor 36 Ter. v. Soroksár u. 73 és Liliom u. 46
Neuschlosz J. fiai Lip. v. feldunasor 52
Neuschlosz Károly L. v. feld. sor 55 Fer. v. soroksári u. 71, Budán ország út fő u. 11
Omaszta N. Budán dunasor 69
Poszert Lajos feldunasor 56
Sänger Salamon feldunasor 34
Schindler Mór és társa Lip. v. feldudasor 31 és J. v. kerepesi út 44 a Tigrisnél.
Simon Mihály L. v. feld. sor 47
Strobl özv. B. ország út fő u. 13
Tauszik Ignácz Lip. v. feld. sor 41
Tóth József Ó-Buda dunasor 773
Verderber József Buda ország út fő u. 7
Wellisch Nathán a fehérgalambn.

Ércz anyagok kereskedése (Metall producten Handlung).
Ruh Manó Ter. v. kir. u. 3

Ércz-betük (Metall-Buchstab.)
Fauser Ede Ter. v. kis-mező u. 13 boltja b. v. kigyó u. 2

Ércz-nyomó (Metall-drucker).
Beutner Jak. Ter. v. kir. u. 18
Hauptig E. b. v. rostély u. 7
Haber Ferd. bel. v. bástya u. 17 és kigyó és uri u. szögletén 1
Ksssel Károly b. v. zöldja u. 36
Reinhardt Antal Ter. v. Rombach u. 12
Schneider F. bel v. magyar u. 38

Eső- és nap-ernő kereskedők.
(Lásd nap- és esőernyő árusok).

Eszköz árulok, (Verzeug händler).
(Lásd: kereskedő testület.

Eszköz-kovács, (Werkzeugmacher).
Breiteneker S. T. v. Istv. tér 13
Knisch Jos. b. v. Sebest. piacz 3
Knöfl Alajos Ter. v. kir. u. 19
Mráz Fer. Lipót v. hold u. 5
Schemmel János J. v. Sánd. u. 19
Szalay Lajos Ter. v. 3 dob u. 66
Umiza J. b. v. nagyhid u. 13
Wanke S. Jos. v. baráttér 2
Weissenau János J. v. Lip. u. 18
Zwolanek Fer. b. v. zöldfa u. 37

Esztergályos, (Drechsler).
Pesten:
Biztos: Egry Ferencz v. tan.
Brichta Ferencz, J. v. kerep. út 5
Bruckner Károly T. v. hajos u. 8
Doczy Lajos J. v. kerepesi ut 26
Ferenczy János belv. uri u. és Barátoktere 2
Fischer Jozsef J. v. Jozs. u. 43
Gruber Mihály J. v. Sándor u. 27
Hikisch Antal Ter. v. kir. u. 57
Holländer József, müesztergályos Teréz v. király u. 6
Hubert F. b. v. kigyó u.
Kattausch József b. v. uri u. és barátoktere 2
Käsberger Daniel özv. b. v. uri utsza 2
Kettner özv. Lipot v. nádor u. 14
Kobelt J. b. v. Servitatér 1
Leidesdorf Jozsef müesztergás, József v. kerepesi út 23
Lips Frigyes b. v. szénpiacz 3
Lenhardt Ágoston müesztergás Lipot v. nádor u. 1
Markotzy József T. v. Dávid u. 4
Mohr Alajos belv. hatvani és ujvilág u. 1
Nocker Ferencz Lipotv. Szinháztér szinház épület.
Rametter János, Jozs. v. ösz u. 24
Rauchbauer A. J. v. sertés k. u. 4
Russ Ferencz Lipot v. szinház u. szinház épület.
Stahl Erzsébeth özv. müesztergás Ter. v. 3 dob u. 47
Swoboda Péter Lipot v. fő út 4
Walter Mihály fönök Müesztergás Ter. v. 3 dob u. 25
Weisz István belv. gránátos és hatvani u. 1

Ezüst-mivesek (Silberarbeiter).
Cseh Pál b. v. Lipot u. 4
Cserekwicky Ign. b. v. zöldfa u. 12
Girgl Alajos Kerepesi út 5
Goszmann György Józsefv. ösz u. 27 boltja b. v. kigyó u. 5
Laky Károly b. v. zöldfa u. 15 boltja Szervitatér 6
Müller Jozsef b. v. Servitatér 1 boltja váczi u. 5
Misbrenner Károly b. v. egyet. u. 6
Parczer József b. v. Molnár u. 24 boltja kigyó u. 6
Piroth Jozsef b. v. Szerb. u. 8
Schickinger József fő főnök b. v. zöldfa u. 5 boltja b. v. kigyó u. 1
Schmidt Ferencz b. v. zöldfa u. 24
Szentpétery József 5 pacsirta u. 2
Trittenwein Fülöp orsz. út 15 boltja belv. kigyó u. 1
Schöller Károly b. v. városháztér 3

F.

Fagyuolvasztók (Unschlitt schmelzer.)
Flesch Alajos és Mór Teréz v. váczi utcza 42
Riegler Ignácz fia Buda V. v. kapuczinustér 193.

Faiskolák
a) a m. gazd. egyleté Józsefváros Státió utcza 85
b) A m. kertészet faiskolájv.
c) Dr. Encz Ferencz faiskolája.

Tüzi fa-kereskedők (Brennholz Händler.)
Beliczay L. Váczi utcza 54
Dumtsa, Basch és társ. Lipót u. fő út 2. Raktár Pesten feldunasor váczi u. és Atilla utcza szegleten; Budán gróf Eszterházy majorja 98 szám alatt.
Eszterházy herceg raktára B. 372
Freystadt Ign. ó. B. Fő u. 33
Karczag B. Lip. v. Zrinyi utcza 3. raktár Pesten új ép. és Váczi út Ter. v. Kerepesi út Fer. v. soroksári vonal Budán, J. utcza 225
Luczenbacher testvérek Lipót v. Széchényi u. 2. lakhely Pesten új ép. és váczi út, Csillag u., fel- és al-dunasor 2. nyúl u.

végin, soroksár u. üllői út. Budán fő út 363
Mandl Salamon, Budán fő u. 6
Savits Euthán belv. Bástya u. 8
Raktár Fer. v. Soroks. vonal és 2. nyúl utcza 24
Szalay és Vankly Teréz v. kismező utcza 2
Szendefy L. főút 7. Raktár az új épületnél.
Trebis Malkus Budán fő utcza 362 és Bécsikapu utcza 568
Ungar M. ó-B. fő utcza 33
Végh György belv. hajó utcza 10. Raktára az új ép.
Vistricz Márton Lip. v. Váczi út.
Zeitlinger Józef B. B. út 1

Kicsinben árulók

Beck Lipót belv. Lip. utcza 22
Fischberger Ther. Ter. v. Aradi utcza 17
Fürth Regina Ter. v. 2. szeresen utcza 13
Kohlman Lipót Teréz v. Király utcza 24
Kopstein M. L. belv. Lipót és kalap utcza szeglet.
Krigold János T. v. kék kakas utcza 2
Muszhaus Mátyás belv. Lip. u. 42
Oppenheimer Savolta Teréz v. új utcza 26
Perles Anna Ter. v. könyök u. 4
Schmidt Kristóf belv. Kalap u. 9
Schelinger Éva belv. Kecskeméti utcza 7
Schpitzer S. Ter. v. Szövesség u 13
Vitsik Anna belv. Magyar u. 41

Faszegek (Holzschuchstiften.)

Knisch Józef belv. Sebestyéntér 3

Fazekasok, Gölöncsérek (Hafner)

Pesten.

Biztos, Ságody Ignácz
Bayer Károly Teréz v. Hajós utcza 13
Krenn Anna özv. Ter. v. Ó-u. 1
Krenn János Lipót v. két Sas u. 12. Bolt Lipót v. F. d. s. 10
Láng Ferencz, Ferenez v. két Nyól utcza 13
Prochaska András Terév v. 3 Dob utcza 19. Bolt belv. kis Hid utcza 1 Angol királyné.
Schmidt Ferd. Fő-főnök Teréz v. n. mező utcza 44. Bolt Llpót v. Fel-Duna sor 13
Wallner Ferencz Teréz v. n. Kereszt utcza 22

Felczipö-Galouschen készitö

Szendrei János T. v. Istvántér 1

Fejérnemüekkel kereskedö (Wüschwaaren handlung.)

Brachfeld Sigmond Lipót v. Nádor utcza 7
Büchler B. Lipót v. Váczi út 1
Grünfeld Her. belv. Himző u. 2
Hotzmann A. belv. Borz u. 5
Keller A. belv. Váczi utcza 21.
Laufer Betti belv. ország út 17
Pick Salamon Lipót v. Dorottya utcza 10
Robicsek Mór, Teréz v. Király utcza 24
Schäfer Anna L. v. Szinház épület.
Veissenberg özvegye Józef város Servitatér 6.
Vesele Jós. belv. Kéményseprő utcza 51
Zempliner Lip. v. Dorotty u. 4

Fényképészek (Photografen)

Buchetmann Józef, Buda Kriszt. v. fő u. 653
Fajth János, belv. Hatvani u. 1
Friedmann J. Lip. v. Erzsébettér.
Glanz G. Lip. v. n. Hid u. 4
Heldenhaus Eduárd Buda Városa Uj u. 698.
Heller Józef, belv. Kristóftér 2
Kawalky L. Lip. v. F. d. s. 8
Mayerhoffer Károly B. Krisztv. Horvátkert
Müller Kár. belv. úri utcza 2
Simonyi belv. Váczi utcza 1
Streliszky Lipót, Lipót v. Bálvány utcza.
Streliszky N. Lip. v. Erzsébetlér 2
Tiedge J. belv. Kristóftér 5
Werner Károlina belv. Hatvani u.

Fénymázlók (Lackierer.)

Bezuska István Ter. v. 2 Nyúl utcza 16
Bitzinger Márton Józef város üllöi út 17
Faschevszky B. Ter. v. Váczi út 25
Göczy János Ter. v. Régi u. 35
Hemmerling Frigyes Józef v. Kerepes út 51
Huber Antal T. v. Ákácz u. 32
Kramer Jakab Jós. v. Gyöngytyúk utcza 7
Kramer Károly Jós. v. Jós. u. 55
Krits Lipót Ter. v. n. Kereszt u. 1
Millok Ignácz Jós. v. Sándor u. 14
Nömayer Károly Jós. v. Jós. u. 66
Tóth Józef T. v. 3 dob u. 53
Euler H. Ter. v. 3 dob u. 43
Grassmann T. T. v. kertész u. 10
Kviátkovszky Márton Teréz v. Király u. 65.
Schumann János Jós. v. Zerge u. 8

Festészeti és müvészképezö akademia.

Marastoni Jakab müvész magányvállalata, alapittatott 1846.

Tononczok igen jutányos feltételek mellett vétetnek fel a festészeti akademiába. Tudakozhatni a müvész urnál.

Festész (Maler) akademia
Lipót v. Erzsébettér 3.
Elnök: Karácsony Gvidó.
Al-elnök: Mátrai Józef.
Titkár és pénztárnok: Czanyuga J.
Igazgató: Marasztoni Jakab.

Festészek (Maler)

Adler Móritz, L. v. Nádor u. 17
Barabás Miklós, fel-dunasor 12
Brodsdky Sándor Lip. v. Zrinyi utcza 2
Canzi Ag. belv. Váczi utcza 18
Giergl Al. Lip. v. Váczi út 8
Grim Rudolf belv. Lipót u. 7
Jákobey Károly al-dunasor 21
Jankó János al-dunasor 21
Kis Bálint belv. Hatvan u. 3
Latkóczy Lajos belv. al-dunasor 1
Lieder Frigyes belv. Duna u. 10
Lótz Károly belv. Lipót utcza 7
Marastoni Jakab, Erzsébettér 3
Markó Ferencz Ósz utcza 21
Molnár Jós. Magyar u. Havas ház.
Orlay Petrits Samu belv. halpiacz, Mólnár u. szeglet 4
Pecz Henrich belv. haltér, Molnár utcza szeglet 4
Rostagni Laj. T. v. Kerepes út 5
Sterio Károly L. v. Váczi út 6
Újházy Ferencz belv. Magyar u. Havas-ház.
Veber Henrik Lip. v. fel-d. s. 8

Fésüsök (Kammacher.)

Beck Alajos n. Ákácz utcza 40
Gruber Ferd. Józef v. Sándor utcza 27. Áruhely: belv. Kigyó utcza uri utcza ezeglet 1
Hermann Jak. belv. Józeftér 18
Jelitska Jós. Ter. v. nagy kereszt utcza 16, áruhely belv. Hatvan utcza szeglet.
Keller Kár. Jós. v. pálya utcza 36. Árnhely: belv. Kigyó u. 6
Kern Kár. T. v. Kerepesi út 22. Áruhely belv. Kigyó utcza 6
Kern Péter Ter. v. K. Mezö u. 29. Áruhely belv. városháztér 6
Koller Józef Teréz v. Kereszt u. 19. Áruhely belv. Rózsatér.
Kravatsch Jós. Budán, Kórház utcza szeglet. Áruhely belv. és templom szeglet.
Müller Jós. Jós. v. Sándor utcza 18. Áruhely: belv. Rózsatér.
Pöltl Józef Ter. v. Istvántér 9. Áruhely: belv. hatvani és orsz. út szeglet.
Schlesinger Ján. Józef v. 18
Újházi Károly Ferencz v. páva utcza 15. Áruhely: fötér.

Zelenka Fer. József v. Józsefutcza 18. Áruhely: belv. Korona u. 2
Ziztl György Teréz v. 3 dob u. 41. Áruhely: belv. Váczi- és régi posta utcza szegelet.
Zöllner Henrik Ter. v. Király utcza 51. Áruhely: belv. és templom szeglet.

Fodrászok (Friseure.) Pesten.

Biztos: Egry Ferencz v. tan.
Axmann Károly belv. Zsibárus- és Uri utcza szegleten 8
Buda József belv. Korona és Uri utcza szegleten 14
Deleter János belv. Uri utcza 7
Fleischmann Károly belv. Uri u. 9
Gallab Mór, Lip. v. fel-d. s. 8
Heller Zacharias, czéh-főnök, belv. Kristóftér.
Jankovits Mihály belv. Kigyó u. 6
Kanits Wilh. belv. Gránátos u. 3
Kupcsek Ter. v. Király utcza 25
Lauer György özvegye belv. Hatvani utcza 1
Linczényi Lajos özvegye belv. Pék utcza 2
Macher Károly belv. Hatvani utcza 10
Markovszky Péter belv. Zsibárus utcza 8
Melber Jós. L. v. Dorottya u. 1
Pfauser Ferencz özvegye belv. Egyetem utcza 6
Poplan János Lip. v. Dorottya utcza 8
Szailly Hypolit, Lip. v. Dorottya utcza 11
Szél János Lip. v. Nádor u. 15
Szél Samu Lip. v. n. Hid u. 4.

Budán:

Biztos: Kimmach Károly jegyző.
Ghasson János fő-főnök, vár Parádétér 80
Kuchinka F. vár, városháztér 68
Ramler Anna özv. Viz város fő utcza 27

Fogadósok Pesten (Gastwirthe)

Älster J. József u. 55.
Albrecht Vilmos belv. újvilág u. 21
Adler József belv. Lipót utcza 15
Alber Mátyás Ter. v. Kir. u. 100
Albert József Lip. v. Nádor u. 28
Aleichtner Ant. belv. Szarka u. 1
Angelery Jakab belv. újvilág u. 15
Anicsek B. Ter. v. Aradi u. 9
Aninger Jós. Ter. v. Szinkör u. 4
Anscheln Bernád Jós. v. Berta utcza 3
Antony Antal belv. Himző u. 6
Antony Filep J. v. Sertéskereskedő utcza 17
Arnold Ignácz Ter. v. városerdeje 31
Braader Lip. v. 3 korona u. 18
Bakos L. belv. gránátos u. 7
Balog M. Fr. v. 2 nyúl u. 33
Bartel J, Ter. v. városerdő 1534
Bartalics Manó Fer. v. Angyal utcza 4.
Bartos Ferencz Lipót v. Váczi út 477.
Bicsmann Pál T. v. Kerepes út 15
Bieber J. Ter. v. Istvántér 15
Biechmester Jós. v. Mátyástér 9
Binder Ferencz belv. Hátvan utcza 15
Binder L. belv. oskola utcza 2
Bittner Vincze Ter. v. Landon utcza 2
Bley Móricz Ter. v. Váczi út 60
Bosch Jós. belv. gránátos u. 6
Böhm Lipót Ter. v. könyök u. 13
Böhm Mátyás Teréz város városerdő 1542.
Brand Ignácz Teréz v. nagymező utcza 48
Braun József Ter. v. fő u. 7.
Braum Max Ter. v. 2 szerecsen utcza 10
Bretthauer Frigyes Teréz v. fő utcza 13
Beuer J. T. v. Könyök u. 26
Bruck Siman Ter. v. 2 szerecsen utcza 7
Bruckner József belv. festő u. 5
Bruck Ignácz Teréz v. Soroksár utcza 73
Brüll Lipót Ter. v. 3 dob u. 6
Brüll Mór T. v. Kékkakas u. 4
Buchmüller F. Teréz v. városerdő 1509
Buchold Ernő Ter. v. Soroksár utcza 28
Burián Mór Ter. ligetsor 5
Butterlik Max Ter. v. 2 Szerecsen utcza 2
Conti Ede Lip. v. Váczi út 6
Chon Adolf Ter. v. 2 Szerecsen utcza 14
Csáklvány L. Ter. v. Kékkakas utcza 5.
Cserven János Ter. v. nagymező utcza 16
Csicsmanzes P. T v. gyár u. 10
Danninger József Lipót v. Dorottya utcza 9
Davert János Ter. v. Kir. u. 62
Drutsch Ignácz Ter. v. 2 Szerecsen utcza 25
Ditter János Teréz v. Szinkör utcza 12
Dobita Mih. belv. Magyar u. 1
Dobránszky Ferencz belv. ország út 13
Dulla Hermann Ter. v. Király utcza 22
Egendorf József Ter. v. Kerepes út 28 szám.
Egyházy János Ter. v. Kerepes út 38 szám.
Eiber Fr. A. T. v. 3 dob u. 46
Eichberger Ján. belv. Festő u. 2
Eichenbacher J. T. v. Ferenczter 20
Eisenmeyer J. L. v. 2 Sas u. 8
Eisner Ján. T. v. Kerepes út 22
Ertl János belv. Hajó utcza 5
Essposti Benedek Ter. v. Felber utcza 29
Fábry Mátyás belv. Himző u. 1
Faulvetter Jós. belv. Zöldfa u. 38
Feicht és Fernkern belv. Váczi utcza 16
Feldmann Jakab Teréz v. Király utcza 12
Felreuburg Mór Teréz v. Könyök utcza 1
Foitt István belv. magyar u. 2
Fölk Ján. Fr. v. Fő utcza 20
Frank Jakab Fr. v. Angyal u. 26
Franz Miklós fel-Dunasor 19
Franz István Fr. v. Szénatér 7
Frauenholz János Ter. v. Király utcza 18
Frei Antal Teréz v. Szövetség utcza 13
Friedrich A. Ter. v. Nagydiófa utcza 14
Führinger József Fer. v. Kis-fő utcza 9
Führinger M. Fer. v. Soroksár utcza 39
Fürst Ignácz Ter. v. 2 Szerecsen utcza 3
Gabriel Jós. Ter. v. 2 szív u. 57
Gübel János Ter. v. Nyári u. 6
Gebhárdt Károly belv. Kalap u. 12
Geider Ign. Ter. v. Malom u. 20
Gendescher János Ter. v. Feketesas utcza 10
Gobel Fer. T. v. Kerepes út 26
Goldschmidt Jós. 2 Szer. u. 23
Goldstein Mór Fer. v. Soroksár utcza 13
Golina Dávid Jós v. Jós. u. 100
Grein Tamás Fr. v. fő u. 21
Greisschläger Ferd. Jós. v. Serfőző utcza 3
Gross Kár. Fer. v. Üllői út 49
Grossmann Ádám Rombach u. 1
Gruber L. Ter. v. 3 tzív u. 14
Grünfeld Samu F. v. Üllői út 30
Güll Ede Ter. v. Hajós u. 17
Gyürky A. belv. Sebestyéntér 1
Haberstumpf T. v. Kerepes út 4
Habos M. Fer. v. 2 Szerecsen utcza 26
Hahn Jós. v. Kerepes út 63
Haidinger Jós. v. Kender u. 8
Hainzinger G. J. v. Kender u. 23
Harl Antal városerdő 1528
Haslacher A. Ter. v. Kis-fő u. 15
Hatosy Jós. belv. Zöldfa u, 17
Hatvan Antal 3 dob u. 20
Hauer Ign. Lip. v. Váczi út 4
Hayn Fer. belv. újvilág u. 1
Heidl Jakab Ter. v. Lázár u. 6
Helmer János T. v. Hajos u. 28
Herzog Mátyás T. v. Váczi út 48
Herzog Mózes T. v. Aradi u. 5
Hess János belv. Magyar utcza 3
Hibner Frigyes Fer. v. üllői út 11

Hilbert Pál, belv. aldunasor 23
Himma János, F. v. üllői út 17
Hirschmann, J. v. üllői út 62
Hoffmann János, F. v. üllői út 32
Holstein Dávid, T. v. könyök u. 18
Holzstein Mór, F. v. soroksári út 13
Holzvarth P. L. v. Dorottya u. 12
Hölzl Lipót, F. v. 2 nyúl u. 18
Huber János, T. v. váczi út 1469
Hummer József, F. v. liliom u. 22
Hummer S. F. v. soroksár út 21
Irás Antal, T. v. váczi út 39
Junger Antal, T. v. 3 bárány u. 10
Kafka János, F. v. soroksár út 8
Kalenda G. T. v. régi u. 10
Katzer Antal, T. v. váczi út 50
Katzér János, T. v. hajós u. 16
Katzér József, T. v. király u. 1
Keiner Hermann, belv. sarkantyú utcza 8
Kepelhober Jakab, T. v. 3 dob utcza 44
Keresztes János, T. v. kerepes út 7
Kind István, F v. üllöi út 37
Klein Ferencz, T. v. n. m. u. 17
Klein Lajos, belv aldunasor 3
Klemens János, T. v. kir. u. 46
Klug Samu, T. v. váczi út 52
Km th József, belv. ország út 21
Knek Frigyes, belv. új világ u. 9
Koch András, F. v. soroksár út 55
Kohn Henrich, T. v. 2 szerec. u. 18
Kolbük János, T. v. 2 szerec. u. 28
Komers A. Zrinyi u. 2
Kovács János. F. v. csillag u. 5
Kovács Elis, T. v kerepes út 34
Kuchenberger D. T. v. 2 szív u. 62
Kunst János, belv. ország út 15
Künzel János, T. v. hajós u. 3
Knypel János, belváros.
Kramer Ignácz, belv. L. u. 3
Kramer Ph. T. v. 2 szerecs. u. 1
Krasser Vincze, belv. servitat. 1
Krausz A. belv. kéményseprő u. 2
Kreimling I. T. v. kir. u. 33
Kreps János, F. v. 2 nyúl u. 35
Krizsán M. T. v. kerepes út 35
Krumpolz K. belv. kis hid u. 4
Kutschera A. Józsefv. József u. 2
Landisch K. L. v. Dorottya u. 5
Laszly A. Józsefv. kerepes út 48
Lee A. Ist. F. v. üllöi út 46
Lehraus A. L. v. Szechényi u. 3
Leitner Mór, T. v. ország út 48
Leopold A. T. v. 3 dob u. 33
Lichter K. J v. n. statio u. 56
Lihier M. L. v. Erzsébet tér 1
Liszka Vincze, 2 szerecsen u. 35
Löb F. T. v. kismező u. 4
Löbl Ig. T. v. király u. 27
Lödel Ferencz, T. v. új u. 4
Mansvirth Ad. váczi út 4
Márton Károly, L. v. szinház u. 3
Masacz József, belv. himző u. 6
Maschek Vincze felber u. 48
Matauch Vincze, felber u. 15
Mauler Fr. T. v. 3 dob u. 24
Mechelda A. belv. alduna sor 1 kalap utcza szeglet.
Meisinger Károly, Terézv. nagy mező utcza 52
Meitzel Samu, Terézv. kir. u. 94
Minch Miklós, T. v. felb. u. 45
Mochelsky Jozsef, F. v. üllöi út 11
Moschkevits G. T. v. R. u. 23
Moser Károly, T. v. kir. u. 51
Mötz G. J. v. ker. út 60
Mózer Sebestyén, belv. Ald. s. 24
Möck Lőrincz, belv. ország út 2
Muzsek Mihály, belv. L. u. 36
Müller, J. v. ország út 39
Müller János, belv. nagyfa u. 9
Müller Lipót, J. v. fuv. u. 12
Müller L. T. v. könyök u. 22
Nagy József, J. v. fecske u. 27
Nirschy Fil. város erdeje 1529
Novotny János, T. v. felber u. 16
Novotny Vince, T. v. kön. u. 2
Ott András, belv. kalap u. 16
Pápai János, T. v. Istvántér 1
Pápai István, T. v. Rózsa u. 29
Papp Imre, F. v. soroksár u. 11
Paul József, T. v. Aradi u. 23
Peyer M. T. v. Istvántér 3
Pecher János, T. v. ország út 54
Pecsey György, F. v. mész. u. 8
Peringer Antal, belv. szénatér szeglet 14
Pfeifer A. belv. kecsk. u. 12
Pflanzer János, T. v. kir. u. 50
Pietseh Józs. T. v. n. diór. u. 13
Póscha Ferencz, T. v. Ró. u. 34
Pochvárdt Márton, belv. L. u. 44
Pohl Ferencz, L. v. váczi út 1
Pollacsek Jakab, Ter. v. Herminatér 12
Posrágh Gábor, belv. L. u. 5
Porszász, Józsefv. kerepes út 69
Pöltl Mátyás, belv. zöldfa u. 1
Pöltzmann János, városerd. 1454
Printz Mór, T. v. ligetsor 11
Printz Károly, belv. Seb. u. 1
Prokisch Ferencz, Fer. v. Soroksár utcza 4
Rabel János, T. v. váczi út 38
Ratzky János, T. v. kir. u. 59
Redler György, F. v. Soroksár utcza 72
Reich Her. belv. Aldunasor 14
Reichel Adolf, T. v. kir. u. 9
Reichhifer József, J. v. sertés kereskedö utcza 35
Reiszberger János, F. v. Soroksár utcza 18
Rennsperger József, T. v. nagymező utcza 43
Retter Osv. belv. Sebesténytér 6
Riedl Ágoston, T. v. gyár u. 5
Riedl János, T. v. felber u. 17
Robitschek S. T. v. király u. 14
Rottenpiller Emil, belv. Aldunasor és himző u. szeglet 2
Rusch János, F. v. F. u. 9
Schauer Ferencz, T. v. kis † u. 45
Schedel József, L. v. fürdö u. 1
Schieber Alajos, Terézv. szövetség utcza 1
Schiersterl János, T. v. v. út 37
Schipitzky Márton, J. v. kerepesi út 39
Schitzler Sebesty. T. v. 2 szív u. 31
Schlattner Antal, T. v. ligetsor 12
Schlosser Károly, T. v. válero u. 7
Schmidt József, belv. magyar u. 4
Schnitzinger M. F. v. aldunas. 43
Scholtz Károly, belv. sebestyén u. 1
Schomoschy István, J. v. üllöi út 31
Schöbert József, L. v. szinházt. 1
Schreiner Karl, F. v. malom u. 24
Schuch A. belv. Egyetemtér 3
Schuschka János, T. v. ker. út 21
Schümegi János, T. v. 3 szív u. 7
Schütt Ágoston, T. v. nagym. u. 3
Schvalm József, T. v. nagym. u. 37
Schranauer M. J. v. üllöi út 24
Schvanhaall özv. belv. L. u. 28
Schvarz Áron, F. v. üllöi út 24
Schveighoffer özv. Ferencztér 11
Seeger János, T. v. 2 szív u. 59
Siebezedes János, belv. aldunasor és kis hid utcza szeglet 2
Sejval József, belv. molnár u. 15
Serfőző F. belv. magyar u. 18
Sitzer Márton, T. v. felber u. 42
Slinger L. Lipótv. Nádor u. 37
Sonnenfeld Simon T. v. király utcza 21
Sonnleitner Ádám, városerd. 1513
Sört József, T. v. n. m. u. 49
Spaner Mihály, belv. sebesténut. 1
Spaners F. Lipótv. Nádor u. 27
Spaniel Alajos, T. v. R. u. 35
Sperl Gáspár, F. v. üllöi út 48
Stadler I. belv. hatvani u. 10
Stamm András, belv. aldunas. 15
Steiner János, L. v. szinház. u. 1
Steiner József, belv. festő u. 11
Steinoch József, T. v. 2 szív u. 2
Stepek Theréz özv. F. v. üllöi út 27
Stiller Nath. T. v. hajós u. 27
Stingel János, T. v. király u. 20
Stopitzer József, Terézv. gyár u. 14
Stormer Ferencz, Józsefv. sertés kereskedö utcza 8
Stöhr Frigyes, belv. új világ u. 11
Summer Ferencz, T. v. síp u. 15
Szinel Bernát, belv. megye u. 2
Szombathy Pál, belv. zöldfa u. 3
Taub Farkas, F. v. csillag u. 1
Tepék József, belv. sebestény u. 3
Tietz Florián, T. v. ligetsor 34
Topf Antal, T. v. kisdiófa u. 30
Tostál József, F. v. soroksár u. 61
Tóth Lajos, belv. kalap utcza 2
Tóth István, belv. ország út 3
Totelbach Ferencz, T. v. hajós utcza 36
Treisinger I. L. v. váczi út 13
Ulbert W. J. v. serfözö u. 18

Ulics Lőrincz, T. v. két k. u. 1
Ulrich Ferencz, T. v. gyár u. 1
Urbatschek I. belv. zsibárus u. 2
Wage Ferencz, belv. barát tér 8
Wagner Áron, T. v. hajós u. 9
Walter, Józsefv. üllői út 88
Walter I. L. v. mázsa u. 6
Vassitschek I. belv. festő u. 2
Weinberg, J. v. üllői út 64
Weinberger Jakab, belv. aldunasor 33
Weingruber H. T. v. kékk. u. 7
Weiss, L. v. váczi út 2
Weisz Dávid, J. v. türelem u. 7
Weiss Ferencz, belv. Egyetemt. 5
Weiss Henrik, T. v. ország út 53
Weist, J. v. kerepes út 58
Weisz Ferencz, F. v. üllői út 45
Weisz Ph. soroksár u. 44
Weiszbaupt György, váczi út 24
Weitzner Bernád, T. v. L. u. 1
Weran János, F. v. fő u. 8
Wiedermann G. belv. ország út 29
Wiener I. T. v. aradi u. 12
Wild Antal, T. v. n. m. u. 39
Wimmer János, belv. L. u. 4
Windhardt Florián, soroks. u. 69
Wintuger Mihály, L. v. váczi ut 6
Winkler József, F. v. üllői út 1
Wittl József, belv. mészáros u. 4
Wolf Károly, T. v. két k. u. 8
Wolfart Gy. T. v. kerepes út 32
Zahán János, T. v. váczi út 10
Záhony István, belv. szerb u. 7
Zartl Lipót, belv. gránátos u. 4
Zeilinger József, T. v. nagydiófa utcza 17
Zett Theréz, T. v. 3 szív u. 30

Fogorvosok. (Zahnärzte).
Barna Ignátz, belv. váczi út 21
Bittó Lajos, belv. servitatér 5
Cohn Lipót Frigyes, L. v. Dorottya utcza 5
Cohn Lipót Jakab, L. város Dorottya utcza 5
Hatscher A. belv. váczi út 16
Hecksch József, L. v. Józseftér 3
Litzenmayer János, Lipótv. Dorottya utcza 9
Löffler József, Józseftér 11
Nedelkó Demeter, Kristóftér 5
Sterk Hermann, T. v. király u. 18
Turnovszky Frigyes, Kristoftér 2
Turnovszky Bernhárdt, belv. új világ utcza 13

Folt-takarító, ruhatisztító. (Fleckputzer).

Boldhárd Ferencz, Lipotv. Zrinyi utcza 2
Braun Mihály, belv. uri u. 2
Cervinka János, Lipotv. Nádor utcza 12
Kramer V. T. v. kir. utcza 10
Krausz Ferencz, belv. uri u. 8
Krausz János, T. v. kir. u. 31
Kretschmár P. belv. megye u. 4
Kudlik A. belv. kecskeméti u. 7
Mikolásch Elis, belv. váczi u. 16
Neumann L. T. v. két k. u. 7
Philippi Lajos, belv. uri u. 4
Röszler F. belv. Lipót utcza 16
Szabó G. belv. új világ utcza 9
Vehiba János, belv. hatvani u. 6
Wagner R. belv. régiposta u. 3

Folyam ügyelő (Strom inspector).

Bosányi József, folyam ügyelő, valamint minden biztositó intézetek ügyelője Lipótv. bálvány utcza.

Földisme egylet. (Geologischer Verein).

Pártfogó: hg. Eszterházy Pál.
Elnök: Kubinyi Ágoston, cs. k. kam. A. n. muzeum igazg.
Helyettes: Kubinyi Ferencz.
Titkár: Kováts Gyula, dr.
„ Szabó József, tanár.
Pénztárnok: Vagner Dániel, dr. Teréz város.

Főposta hivatal.
Pesten: hatvani utcza 2

Fözögépek. (Kochmaschinen).
Teiwel Lipót, T. v. kir. u. 10
Lengyel F. T. v. 3 dob u. 43
Nikora I. belv. zöldfa u. kalap utcza szegleten 17

Fuvó készitő. (Blasbalgmacher).
Pozdech József, Lipótv. Géza u. 3

Fü-anyagszer s festék kereskedők. (Specerei, Material und Farb-waaren handlung.
Lásd: Kereskedő testület.

Fürdők. (Bäder).

Császárfürdő, Budán: vizi város fő utcza.
Duna-fürdő: a lánczhidon fölül és az aldunasoron, a görög templom előtt.
Diána-fürdő: feldunasor 8
Duna-fürdő: (ingyen) a tábori kórházzal szembe.
Király-fürdő: Budán, vizi v. fő út 253
Lukács-fürdő: Budán, vizi város fő út.
Rudas-fürdő: Budán, fő út rácz város.
Sáros-fürdő: Budán, fő ut rácz város.
Scheibel József, első magyar gőzfürdője, kis † utcza 29

Fürdők:

a) Budán.

A budai-fürdők kétfélék, u. m. melegek és hidegek:
a) meleg-fürdők.
1) Gellérthegyi sár-fürdő 950 akó meleg kénes vizet ad 24 óra alatt.
2) Hid-fürdő a duna parton 24 lakással vendégek számára.
3) Rácz-fürdő a Gellér—hegy alatt 38° R. meleg, a nép igen használja.
4) Király-fürdő vize 35° R. 24 szobával 24 óra alatt 800 akó vizet ad.
5) A Császár-fürdő 48 szobával vize 50° R. ez a legnevezetesebb kénes gyógyvíz a két magyar hazában.
b) A Budai keservizek.

Fürdők.

b) Pesten:

1) A 3 uszoda.
2) Duna-fürdő Pfeffer úr tulajdona, a Lloyd épülettel szemben, nagyszerü a maga nemében.
3) Teréz városi könyök utczai fürdő 10 szobával.
4) Gamperl fürdője a nyár utczában a Teréz városban.
5) Hárs-fürdők a hársfa utczában Teréz város.
6) Rumbach, vasas fürdője rendkivüli gyógy erővel bir — a város liget mellett.
Ezen fürdő in erösitő azért minden gyengeségekben és gyengülésekben használtatik.
7) Az orosz gőzfürdő, a kis kereszt utczában Scheibel úr tulajdona.

Füszer-árusok. (Specerei händler).
Ditie H. Terézv. nyári u. 16
Emmerling L. belv. szénatér 5
Hohlfeld Ignácz, Lipót vár. Bécsi utcza.
Langer Gyula, Teréz város király utcza 7
Marquier József, Teréz vár. király utcza 20

Füvészkert. (Botanischer Garten).
József város a Ludoviceum irányában.

G.

Gabona-kereskedők
(Fruchthändler.)

Adler Simon Ó-Buda fő út 251
Eliás Éliás, Ó-Buda fő út 102
Deutsch Móricz T. v. orsz. út 35
Ertner Zsigm. Ter. v. orsz. út 35
Gutmann Herm. Ter. v. orsz. út 35
Hirsch Moricz Ter. v. orsz. út 35
Hoffmann H. Teréz v. váczi út 3
Holitscher Baruch T. v. orsz. út 50
Holitscher Farkas Lipót v. három korona utcza 6.
Horovicz Jozsef Teréz város Kerepesi út 26.
Löfler Manó Ter. v, ország út 34
Rnh Ekhárd és fia Ter. v. vácz út 3
Rosenberg Herm. Ter. v. Kerepes út 26.
Stein Henrik Teréz v. orsz. út 35
Strasser Salamon T. v. orsz. út 35
Szalacsy Antal B. v. Alduna sor 12
Totis Jakab Teréz v. orsz. út 35
Vechselmann F. T. v. kis mező u. 2

Gazdasági egyesület a köztelken:

Ferencz város üllői út 11 szám.
Elnök: Károlyi István gróf.
Alelnök: Lonyay Gábor.
„ Korizmics László.
Titkár: Morocz István.

Gép-gyárak
(Maschinen Fabriquen.)

Bablitschko és Szeidl, Bupán Fer. város fő utcza 6.
Dobos Ferencz Ter. v. Gyára. 15
Farkas István F. v. üllői út 5.
Gubicz, belv. Lipót utcza 41.
Hasenauer testv. Ter. város Kerepes út 28.
Hoffmann J. B. Ter. v. Felb. u. 11
Kaschay János Fer. v. tehén u. 1
Knuczen H. G. Ter. v. Király u. 96
Sebestyén László, Ferencz város Ferencz utcza 23.
Ratsch M. G. Budán Deligence utcza 514
Rieffel Károly Jós. v, türelem u. 22
Röck és Szabó Fer. v. Soroksár u. 22 és belv. Servitatér 7.
Schvabel Ferencz F. v. Sánd. u. 3
Szíjj S. Fer. v. 2 nyúl utcza 11
Temlin K. belv. ország út 28
Vidacs István Fer. v. 2 nyúl u. 9
Valter József Budán ország út.
Wittvindichs, Terv. váczi út 26
Werther Frigyes Új-Buda 345.

Gellért hegy
(Bloksberg)
magassága 80öl.

Budán, a csillagászati ‚tele' meg a ‚mikro' skópusok (magyarul ‚csövek') helyét — most más féle csövek foglalták el, melyekkel több kárt lehet tenni felebarátaink házfedelében, mint a mennyi kárt tettek az előbbi skópusokkal a csillagok seregeiben.

Angol gazd. gépek raktára:

A czukor-gyár-épületben, szemben a vasúti indó házzal.
Felügyelője: Érkövi Adolf, a „Magyar gazda" szerkesztője.

Gépész (Mechaniker)

Csomortány E. József város papnövelde utcza 2.

Gombkötők
(Schnür macher)

Biztos: Alkér Antal v. tanácsos,
Alszeghy Jósef, Jos. város Német u. 9. bolt: Hatvan u. szt. Fer. ép.
Böhm Samu Josefv. Sándor u. 1. Bolt: belv. Uri utcza 3.
Brauda Theréz, belv. Moln. u. 1. bolt: Kigyó utcza 2.
Kajdán Miklós, belv. Kigyó u. Úri utcza szeglet 1.
Szilágyi István, belv. Czuk. u. 1.
Trisztinovits M. belv. Molnár u. 3 Bolt: Kigyó utcza.
Valeticz Antal, belv. Magy. u. 35 bolt: Kigyótér, szt. Ferenczek tere szegletén 1.

Gőzhajózás
a) Kereskedési osztály.

Ügynöki felügyelőség irodája Lip. város feldunasor 5. 1. emelet.
Felügyelő: Wehler Ferdinánd, Ferencz Joszef császári rend lovagja és arany korona érdemjel tulajdonosa; lakása Lip. v. Nádor utcza 7. 1. emelet.
Főügynökségi iroda: Lipót város feldunasor 6. 1. emelet.
Főügyvivő: Holl Albert, Lipót v. feldunasor 6. 2. emdlet.
Főpénztárnok: Frömmel János, Lipot v. Tűkör u. 2. 4. emelet.
Anyagfelügyelő: Schaffer János, Teréz v. 3. Dob utcza 23.
Útas-szállitók: Zahn Ignácz, Lipót város, Dorottya utcza 11, és László Károly, Lipot város Fürdő utcza 1.
Málha-szállító: Frey Antal, Lip. város Fürdő utcza 1. 3. emel.

Pénz-szállitás:
Az öbölben, lánczhidon fölül.

Pénztárnok: Olofron Max, belv. Szép utcza 2.
Számvevő: Weber H. J. Lipot v. Nádor utcza 13. 2. emelet.
Szállitó: Zeiner Lipót, Tűkör utcza 2. 4. emelet.
Felvételi tárgyak irodája a lánczhidon alól.
Kezelő: Prettenhoffer Antal, belváros aldunasor 3. 2. emelet 15 segéddel.
Kiadási tárgyak irodája: lánczhihidon fölül.
Kezelő: Tibiassy J. N. feldunasor 4. 2. emelet 8 segéddel.

Kezelési osztály:

Hajófelügyelőségi iroda, Lipótv. feldunasor 5. 1. emelet.
Felügyelő: Ferro E. Domokos, belváros nagyhid u. 5. 3 emelet.
Zaffron, a nagy és közép polgári arany érdemjel tulajdonosa, Lipot v. Tükör u. 2. 3. em. 5 seg.
Kikötői kapitány: Koznig György.
Gépészeti felügyelőség irodája: Lipot v. feldunasor 5. 1 emelet
Fe ügyelői segéd: Koffler J. Aug. Budán fő utcza 14.

Hajóépitészet ó Budán.

Andreæ Emil főmérnök.
Ellinger Ferencz könyvvivő 30 hivatali személyzettel.
Maanen W. kikötői kapitány.
Pellegrini Lukács, felügyelő.
Prokopp János, épitési felvigyázó.
Schmidtkuuz Lőrincz, pénztárnok.
Slavick György, főraktáros.
Stracker Ferencz, anyag és raktár ellenőr.
Theiler Jakab, főgépész.
Veruda Péter, hajóépitő mester.

Továbbá 8 raktáros és 5 segédraktáros, 3 útasitó, 1 szállitó, 2 értesitő, 1 szállitó segéd; 8 fő gépvezető, 10 gépvezető, 2 főfelvigyázó, 12 felvigyázó; 36 őr, munkások számszerint 1260.

Ügynökségek

Magyarországban a Dunán:
Adonyban: Feöldy Lajos,
Almás: Testory Károly,
Apáthin: Brandt Antal:
Baja: Ernst Rudolf:
Baziás: Rohowsky F.
Belgrád: (Nándorfehérvár) Kurry Gergely,
Dálya: Paviánovich J.
Drenkova: Lallesko J.
Ercsény: Borkovich Péter.
Esztergom: Perner Károly,
Földvár: Matulay Max,
Gönyő: Vannke J.
Kalocsa: Krupinsky Kr.
Karlovitz: Joannovitt M.
Komárom: Markmüller Ferencz,
Kubiny: Hösch János,
Illuk: Skornyák J.
Mohács: Kosztha Lajos,
Újvidék: Sztvertetzky Károly,
Orsova: Döring Th.

Paks: Beck Antal,
Palánka: László János,
Páncsova: Fischer J. B.
Pest: Holl Albert,
Posony: Lehmann J. B.
Györ: Halda János,
Zemlén, Buchberger Lipot:
Süly: Nittnaus J.
Tolna: Kollovrátnik J.
Szalk: Nagy Jozsef,
Szöny: Neumann J.
Bukovár: Skutáry Péter,
Vácz: Bodendorfer Gyula,

A Ferencz J. csatornán:

Újverbász: Zechmeister J.
Sztapár: Milánkovich A.

A Dráván:

Eszék: Dávid János.

A Tiszán:

Ó-Becse: Kraskovics E.
Új-Becse: Kraskovics E.
Csap: Ruzitska Jozsef,
Csongrád: Lacsány János,
Kanizsa: Komlossy Károly,
Mindszent: Kacsány János,
Námény: Kuppis János,
Pádé: Kraskovich E.
Szanád: Scossa Lajos,
Szeged: Zechmeisrer Ferencz,
Szentes: Kacsány János,
Szolnok: Gyurkovich Miklós,
Tárkány: Ruzitska Jozsef,
Tisza-Abád: Weisz M.
Tisza-Beő: Kuzz G.
Tisza-Füred: Maar Ede,
Tisza-Keszü: Pottornyay János,
Titel: Hartmann János,
Tokaj: Nagy Miklós,
Tuzser: Ruzitzka Jozsef,
Zenta: Scossa Lajos.

A Béga Csatornán:

Nagy-Becskerek: Feigl Sigmond,
Temesvár: Vaisz Ferencz.

A Maroson:

Arad: Tedeschi és Zukovits,
Csanád: Abelshauser János,
Makón: Gyeres István,
Nagylak: Lucsay János,
Perjatnosz: Sehnen Jozsef.

A Száván:

Ó-Grádiska: Muza J.
Brood: Demetrovich G. M.
Gallenovátz: Meditsch Alajos,
Klenák: Csenásy Lipot,
Mittrovitz: Schmelzing J.
Racsa: Szekrényesy Jozsef,
Rajevsdo: Demetrovitsch Károly,
Schamatz: Vojnovits J.
Sziszek: Blaschke János.

Gőzhajó-Kapitányok:

Achilles, 200 lóerejü, kap. Guma G.
Aotäon, 120 lóerejü, k. Vinkler,
Albrecht 140 loer. k. Zenkovich,
Argo, 50 loer. kap. Fischer,
Árpád, 80 loer. kap. Raitschitsch,
Átilla, 160 loer. k. Stochammer,
Ausztria, 120 loer. k. d' Leys,
Baja, 120 loer. kap Menden,
Bátor, 160 loer. kap. Wassner,
Belgrád, 36 loerejü.
Boreas, 80 loerejü. k. Justi,
Brod, 80 loerejü, kap. Urbán,
Buda, 40 loerejü, k. Streckfusz,
Károly, 100 loer. kap. Molnay,
Károly Lajos, 150, k. Honchárd,
Castor, 120 loer. kap. Schober,
Ceres, 80 loer. kap. Auracher,
Croatia, 150 loer. k. Ferspyek,
Daphne, 120 loer. k. Brenner,
Debreczen, 80 loer. k. Brumler,
Diána, 80 loer. k. Franossovich,
Duna, 200 loerejü, kap. Esaby,
Dráva, 120 loer. k. Depini,
Ebesdorf, 24 loerejü,
Erzsébet, 150 loer. k. Jurenak,
Erős, 200 loer. kap. Miláno,
Eszeg, 50 loer. k. Anderle,
Ferdinánd I. 150 loer. Girritzen,
Ferdinánd Max. 150 l. e. k. Hopf,
Flóra, 80 loerejü, kap. Schik,
Ferencz Károly, 150 k. Hutterer,
Ferencz Jozsef I. 140 l. e. k. Silva,
Frigyes, 100 loer. k. Guma,
Galathea, 60 loer. k. Franossovich,
Germania, 120 l. e. k. Randetzky,
Gönyő, 100 loer. kap. Panfilli,
Gran, 100 loerejü, kapit. Leeb,
Győr, 40 loerejü,
Gyula, 160 loer. k. Heylmann,
Hainburg, 100 loer. k. Rhloyber,
Hercules, 200 loer. k. Zarda,
Hermina, 80 loer. kap. Kornig,
Hildegarde, 150 loer. k. Cavaliero,
Hunyad, 50 loer. kap. Kenessey,
Islas, 40 loerejü, kap. Caruis,
János, 100 loer. kap. Baborovich,
Babtist János, 300 loer. k. Staud,
Jozsef Károly, 150 k. Angelovich,
Kolowrát, 200 l. e. k. Rosenberg,
Komárom, 120 l. e. k. Stöttbacher,
Kübeck b. 200 loer. kap. Kollich,
Lipót, 120 loer. kap. Cicavich,
Linz-város, 150 loer. kap. Krug,
Magyar, 200 loer. kap. Ehler,
Mária Anna, 76 l. e. k. Maygraber,
Mars, 200 loer. kap. Serschen,
Metternich, 200 loer. kap. Bassi,
Minerva, 60 loer. kap. Dill,
Mohács, 120 loer. k. Almesory,
Nádor, 150 loer. k. Bitorello,
Neptun, 42 loer. kap. Ökonom,
Újvidék, 100 loer. k. Neumann,
Orsova, 100 loer. k. Karafiát,
Páncsova, 80 loer. k. Huber,
Pannonia, 150 loer. k. Klárich,
Pluto, 12 loerejü,
Pollux, 120 loer. k. Gratzl,
Pontus, 400 loer. k. Willhelm,
Posony, 120 loer. kap. Kerner,
Prater, 20 loerejü,
Radetzky, 120 loer. k. Schröll,
Sámson, 200 loer. k Kinshofer,
Száva, 120 loer. k. Wrisberg,
Zemlén, 100 loer. k. Pioger,
Sziszek, 120 loerejü, k. Pohl,
Sophia, 150 loer. k. Lucovich,
Istvánu, 76 loerejü, kap. Wolf,
Stein, 100 loer. k. Winter,
Széchényi István, 140 k. Gilibert,
Szeged, 100 loerejü, k. Kogler,
Szolnok, 40 loerejü,
Tachtalia, 40 loer. k. Eidam,
Tisza, 120 loerejü, k. Turner,
Tittel, 100 loerejü, kap. Lintz,
Tokay, 120 loerejü, k. Zuppar,
Tolna, 80 loerejü, k. Knappich,
Török-Becse, 80 l. e. k. Brenner,
Triton, 25 loerejü,
Vulcan, 12 loerejü,
Vátz, 100 loer. kap. Novotny,
Bécs-város, 112 l. e. k. Bippich,
Zrinyi, 80, l. e. k. Franassovich.

Gőzhajók.

(dunai, tiszai és balatoni)
az al- és feldunasoron; Ó-Buda és Pest közt közlekedők az Angol-királyné előtt.

Gőzkészületekgyára,
(Dampfapparatenfabr).
Kammermayer L. T. v. rósa u. 4

Gőzmalmok, (Dampfmühlen).
Barber és fiai, Buda, Új Buda 327 főraktár Pesten: Szecsényi liget és két sas u. 24
Blum János, Buda viz v. fő u. 27
Pesti Hengermalom társulat:
Kereskedői igazgató: Doswald Josef, főraktár Lipot v. Hengermalom u. 1
Werther Frigyes Buda Új-B. 361

Gőz-malom.

Werther Frigyes gőz-malma Budán készit naponta 100 mázsa lisztet.

Gyermekek beoltása
(ingyen).
Pesten: újvilág u. az orvosi egyetemben.

Gyermek játékokkal keresk. (Spielwaaren-händler).
Bindinger Antal b. v. só u. 8
Brunner Ferencz Feldunasor 10
Derflinger Gottlieb, b. v. Feld. sor 10
Hofbauer Mátyás Buda ország út régi fő u. 160
Krenner L. v. Nagyhid u. 3
Pender Ferencz Ter. v. váczi út 9

Probald Franciska Jos. v. városháztér kigyó u. szeglet 1
Rippel Károly, szinháztér színház épület.

Gyermekkert.
Régi füvészkert Pesten orsz. út 7

Gyermek kóroda (Kinderspital).
Jozsef v. ősz u. 2
Pártfogonő.
Hildegarde főherczegnő.
Egylet főnök: Pronay Gábor Lipot v. bálvány u. 16
Főnök helyett. Karácsonyi Guido.
Választmányi elnök: Vezerle János b. v. Lipot u. 16
Igazgatói helyettes: Várally Károly b. v. Sebestyéntér.
Főorvos: Bókai Ján. Dr. b. v. ország út 15
Szemorvos: Hirschler Ignácz Lipot v. Jozseftér 6
Segédorvosok: Koller Gyula Dr. Tátray György Dr. mindketten a gyermek korh. épületb.
Pénztárnok: Waltersdorfer Wilm. b. v. orsz. út 17
Könyvvezető: Czanuga Jozsef, muzeum épületben.
Ügyvéd: Giczey Sámuel Lipot v. két sas u. 3
Gondviselő: Kozmovszky Antal kerepesi út 5
Gazda: Merényi Henr. Jozsef v. gyöngytyuk u. 6
A felügyelést vezető tagjai a nőegyletnek: Bohus — Szőgyényi Antonia.
Thurn Erzsébet.
Daniel — Weisz Josefa.

Gyertya és Szappan gyárok.
Jassovisz Simon, Ó-B. fő u. 47 raktára: Pesten L. v. Bálv. u. 1
Pejákovits Kozma özv. Buda Taban fehér sas u. 529
Rigler Ignácz fia B. vizi v. kapucinustér 193 raktárai a várba parádetér 199 Tabán szarvastér 609. Pesten: Ter. v. király u. 5 sz. 3 szív u. 11 Laudon u. 15 Jos. v. üllői út 92 ország út 44
Röch Henrik Teréz v. király u. 17 boltja belv. servitatér 7

Gyógyfűárusok, (Medicinische kraüter händler).
Preys Jos. Andr. Lip. v. 3 korona u. 21
Ritter István L. v. sétatér u. 3
Hatschek János T. v. kir. u. 13

Gyógyszerészek (Apotheker)
Biztos: Aigner Miklos városi tanácsos.
Adler Mano L. v. 3 korona u. 26
Fauser Antal Ter. v. kir. u. 47
Jármai Gustáv b. v. semin. u. 1
Jezovitz Mih. Lipot v. Erzsébettér a marok és 3 kor. utszák szegletein.
Ivánovits Alajos Fer. v. üllői út
Kis Károly b. v. kigyo és Sebestyén u. szeglet.
Matta Lászlo Lip. v. Jozsftér 10
Müller Bernád T. v. Kerepes út 5
Sehernhoffer Kátoly b. v. Kristoftér és váczi u. szeglet 2
Scholcz János városháztér 6
Szkalla Antal los. v. egyháztér 10
Sztupa György J. v. szénapia. 1
Török József Ter. v. király u. 8
Vagner Dani T. v. váczi út 7

Gyógyszerészi és vegytani techn. intézet.
Wagner Dániel, orvostudor és Gyogyszerész Lip. v. váczi út

Gyolcs-kelme kereskedők (Leinen waaren-händler).
Lásd (vészon nemüek).

Gyors-gőzösök, (Propeller).
1 számmal jegyzett, 20 ló erejü
kapitánya Kolozsváry.
2 „ „ 20 l. e. k. d' Jonge.
3 „ „ „ „ „ „ Franassovich
4 „ „ „ „ „ „ Rechl,
5 „ „ „ „ „ „ Lang,
6 „ „ „ „ „ „ Scheidlberger,
7 „ „ „ „ „ „ Loffler,
8 „ „ „ „ „ „ Stettina,
9 „ „ „ „ „ „ Dreyer,
10 „ „ „ „ „ „ Fröhlich,
11 „ „ „ „ „ „ Doré,
12 „ „ „ „ „ „ Ságody,
13 „ „ „ „ „ „ Pitsch,
Galacz 25 „ „ „ Marinich,
Giurgevo „ „ „ „ Scarpa.
Rustsuk „ „ „ „ Costanzu,
Sulina „ „ „ „ Lazarich,
Viddin „ „ „ „ Brillmayer.

Gyorskocsik, (Budán).
Pest-Aradi: Koszgléba Lászlonál, kishid u. a Vadászkürt vendéglővel szembe.
Pest-Brassó-Bukaresti Biásini testvéreké, felvételi ügynökség Pesten a Tigris vendéglőben.
Pest-Eperjesi, Béla u. „István főhg“ vendéglő.
Pest-Sz.-fehérvári indul a „Hid“ vendéglőből Budán.
Pest-Kenese-balatonfüredi, tulajdonos Lobmayer, indul a Tigris vendéglőből.
Pest-Temesvári; Tigrisvendéglő.

Gyorsparasztok.
Pesten kerepesi út „Fehérló“ vendéglő.

Gyors-sajtótkészit.
Röck István Pesten lásd a gépészek közt.

Gyöngykása gyár (Gerstel fabrik).
Budán, gőz-erőre készit naponta 60 mázsa „Ulmer (?) gerslit“ melynek magyarneve „gyöngykása“ és nem „gersli“

Gyufagyárnokok, (Zündhölzelfabrikanten).
Horn Bernhard Teréz v. 3 dob u. 60 és orsz. u. 51
Reiter Frigyes Ter. v. váczi út 60
Senger Ede T. v. kerepesi út 32
Zarzeczky Jozsef Ter. v. 2 szerecseny u.

Gyúkövek, (Zündsteine).
Szabadalmazott gyára Teréz v. király u. 2 Gyárnok Schuk J.

Gyürükovács, Ringelschmid)
Prewiatisch A. T. v. felber u. 14
Schau Jozsef Jos. v. bodza u. 1

H.

Hajművésznő (Haar-künstlerin).
Wenz Teréz belv. uri u. 7

Hajó-épitő (Schiffmeister).
Biztos: Alkér Antal vár. tan.
Csasznek Josef Lip. v. feld. u. 16
Depinyi Péter belv. al-d. sor 7

Hajógyár.
Az Ó-Budai szigetben.

Hajó-nézö (Schiff-Beschauer).
Schläsinger Samu, főhajó-nézö Ter. v. király u. 27

Halcsont árulok, (Fishbein).
Winkelmann N. B. és fia gyári raktár: Lipot v. Joseftér 14
Winkelmann N. id. Gyári raktár: belv. váczi u. 12

Halottnézö, (Leichen-Beschauer.
a) A belvárosban.
Heinrich Fr. belv. Duna u. 11
Pozsgai János belv. kocskeméti u. 13
b) Lipot városban.
Neubaurer Ferencz Lipot v. két sas u. 8
c) Teréz városban.
Ábel Lipot Ter. v. ország út 8
Wagne András Ter. v. kir. u. 41
Wallenstein Lipot T. v. váczi u.
d) Jozsef városban.
Prokopp Jozsef J. v. templomtér 1

Vadovits Károly Jos. v. sertéskereskedő u. 1
e) Ferencz városban.
Tessenyi Jozsef Fer. v. üllői út 1

Hamag-gyár (Pottaschenfabrik.
Angenstein W. Ó-Buda fő u. 2

Hangászegyleti zenede.
Pesten: Német szinházépület.

Hangszerkészitők, Musikalische-Instrument: maher.
Pesten:
Biztos: Alkér Ant. v. tan.
Balassovisch Károly, elnök zongorak. Lipotv. Dorottya u. 12
Beregszászi Lajos, zongk. b. v. n. hid u. 9
Blessner G. fuvószerk. Kipot v. váczi út 7
Blessner Károly fuvószerk. Ter. v. n. kereszt u. 23
Brandl Kár. hegedük. b. v. hatvani u. barátoképület.
Bredl Bernh. zongorak. b. v. kalap u. 17
Brolsho Károly hegedük. b. v. hajo u. 8
Chmell Jos. zongorak. Lipot v. n. hid u. szinház épület.
Dölling C. Fuvola k. Lipot v. váczi út 7
Fahrer R. czitt. es guit. k. Ter. v. k. Akácz u. 49
Fazekas János orgon. k. Ter. v. király u. 67
Herzl, harm. k. Lipot v. váczi út
Horn testvérek Ter. v. kir. u. 53
Komornyik Ferdi. T. v. kir. u. 57
Lechner János b. v. Lip. u. 4
Pachl J. Lip. v. szinház épü
Palzelt Fer. Lip. v. 3 koron. u. 5
Peter W. Lipot v. f. Duna sor. 10
Placht Jozsef hangszerárus Lipotv. harminczad u. 5, 14
Schunda J. b. v. Hatvani u. 7
Schmidt Kár. b. v. Rosatér 5
Stark Agost. Ter. v. o-ut 8
Szatler Jos. Lipot v. váczi út 8
Tischinant J. b. v. Al-Duna s. 1
Zach Tamás b. v. kalap u. 9
Zobell Károly T. v. kerepesi út 13

Harang-öntő, (Glokengicser).
Schaudt András Teréz v. n. kereszt u. 2
Schürtz Josef T. v. felber u. 15
Walser Ferencz Ter. v. kerepesi út és n. kerest u. szeglet.
Jungbauer V. J. v. kerepesi út 62
Lővv Mór B. Tabán Áttila u. 655

A héber testvérek egylet korodája, (Spital des hebrekadischen h. Brüderschafts vereines).
Ó-Buda fő u. 41.
Fő-főnök: Gattein Israel orsz. ut
Policzer Dávid fő u. 21
Stern Jakab fő u. 100
Waitzner Gottlieb Evet u. 231
Koroda főnök: Deulsch Jakab fő u. 2
Finaly Sigmond korona u. 708
Habern Mark fő u. 257
Winkler G. H. fő u. 38
Számbavevők: Blau Mor korona u. 712
Blau Sal. szőlőhegy u. 648
Braun Lipot fő u. 41
Gross Lipot Evet u. 232
Wachsmann I. Lipot v. fő u. 247
Jegyző: Leipnicker Jak. fő u. 43
Korodaorvos: Rix Adalb. Dr. fő u.
Főápolo: Deutsch Sigmond.
Betegapolo: Rosenbaum Adolf 22 betegágy.

Hegyiföld, (Bergerde).
(Lásd: bányaföld).

Hengermalom
3 gőz-gépje 10,40 és 60 loereje naponta 400 mázsa lisztet és darát készit.

Hidegvíz gyógy-intézet (Kaltwasserheil-Anstalt)
Budán, városi major utcza 318, a kis Svábhegy lábánál.
Igazgató és tulajdonos Siklósy K. doctor.
Gyógysegéd a Svéd gyógy-testgyakortatnál: Seyler Gyula.
6 fürdőinas, 3 fürdőszolgáló, 1 vendéglős.
Ezen intézetben van: 41 lak a fürdő vendégek számára; 1 társalgóterem teke-asztallal és zongorával, 1 terme a Svéd gyógytestgyakorlatnak, 1 telefürdő, 1 zuhanytorony különféle készletekkel.

Hirdetések hivatala (Kundmachungs Tafeln)
Bureau, B. V Uri utcza 7. szám.

Hitel-intézet (Kreditanstalt)
Irodája: Jozseftér 4. 1. emelet.
Igazgatók:
Lányi Jakab, Lipv. Jozseftér 6.
Cohner Hermán, lipv. „ 6.
Csongrádi Márcell, Váczi út 6.

Könyvvezetés:
Engländer Zsigmond, lip. város 2 Sas utcza 10
Merker Hermann, lipv. Béla u. 3
Plaut Samu, lipv. 2 Sas utcza 10
Vinkler Victor, lipv. Nádor u. 13
Legat Ferdinánd, lipv. Nád. u. 13
Jannovitz Zsigm., Terv. Kir. u. 11
Beck Ferdinánd, ország út 4
Mülner János, Terv. nagym. u. 17
Scheiner Igynácz, lipv. Bálv. u. 1
Vidéky Ad. belváros hatvani u. 3
Blâu Albert, lipváros, Béla utcza 2
Vittemberg Lajos, lipv. Sétatér u. 8
Wöllinger Ign. Buda horg. u. 390

Homokkő árulás (Sand-Steine)
Gyapai Miklos, a sóskúti kőbánya ügynöke, L. v. mázsa n. 1.

Hur-készitő (Saitenmacher)
Dinert Fer. Terv. Rózsa utcza 4
Strrul András Fer. v. tehén u. 25
Szemerédy István, Ferencz város, Soroksár utcza 49.

Húsfüstölők (Fleischselcher)
Pesten:
Biztos: Tészl Ágoston, v. tan.
Amon Mihály, Terv. Kerep. út 11
Amon Pál, Josefv. sertés kereskedő u. 13 és belv. Plébániatér 10
Basztacz Antal, Terv. Aren. u. 40
Bauer Károly, Terv. nagym. u. 18
Bednasch János,
Bernhard J. Jozsefv. Kerep. út 65
Beszád Antal, Jozsefv. n. m. u. 24
Brehofszky Károly,
Brehofszky István, Ferenczváros Soroksári utcza 37
Breyer Gáspár,
Brunner Jozsef, josv, jos. u. 11
Detter János, belv. a Hatvani és Újvilág utcza szegelet 1 és Teréz város Kerepesi út 30.
Doschek Ignácz, Terv. kir. u. 19
Dukat Károly, josv. Kerep. út 61
Eigl Ferdinánd, Lipv. Váczi út 22
Elsasser Ferencz, Terv. rózs. u. 19
Engel János,
Felbermayer Ferencz, Terézváros Váczi út 46 és josv. Stat. u. 54
Fink Engelbert, josv. Széna tér 7
Gabriel Jozsef, josv. Üllői út 8
Græfenthal Vincze, josv. Statio utcza 43.
Gubitz István, josv. Sétatér u. 19
Guszmann Sándor, Teréz város nagymező utcza 53
Guszmann Ferencz, Terézváros Váczi út 47
Haberhauer H., Terézv. Két szív utcza 36 és josv. Statio u. 7.
Haberhauer Ferencz,
Hauner János,
Högl Mátyás, lipotváros Dorottya utcza 3 és Lipv. váczi u. 20
Kaubek Venczel, Terézváros n. Ákácz utcza 27
Keller György, Ferencz város Temető utcza 27
Kern Ferencz, Ferencz város fő utcza 17
Kern Mihály, czéh-főnök, belváros Sténatér 12

Kientzl Pál, josv. sertés utcza 9 és belváros Magyar utcza 41
Kiss Ferencz,
Kleinhäusel Gáspár, josv. fuvaros utcza 3 és Terézv. Kerp. út 4
Klim Antal, Ferv. Üllői út 27
Koller György, Terv. n. m. u. 2
Löw Márton, Terv. Felber u. 20
Lustig Leonhárdt, Terv. Ákácz utcza 15
Nagy János,
Nikodom Filep,
Nuss János, belv. Duuautcza 4
Paczák Károly, Terv. nagy mező utcza 1 és Király utcza 40
Patuczka János, Terv. liliom u. 8
Pirotisch Mátyás, Terv. ó-u. 38
Postspischel Ferdinánd, Ferencz város Üllői út 26
Richter József, josv. Kerep. út 19
Ring János, Terv. Arena u. 15
Sallér Jozsef, Ferenczváros Soroksári utcza 45
Schmidt Károly, Teréz város, n. mező utcza 28 és Lipot város Nádor utcza 18
Schmidt János, josefváros, josef utcza 24 és Terézv. u. 27
Schweiger Henrich, Teréz város 3 dob utcza 28
Spath Antal, josefv. Statio u. 60 és belváros Haltér 1
Stadter Mátyás, Ferenczv. Üllői út 20 és josv. Kőfaragó u. 12
Szabo András, josv. Kender u. 25
Szabo János, belv. Kecskem. u. 7 és Ferenczv. főutcza 34
Szeidovitz Ferencz, Teréz város István tér 14 és Ferencz város főutcza 34
Szemmel Fer. josv. Statio u. 68
Szemmel Vitus, josv. Zerge u. 3
Szevera János ldősb.
Taugl Jo sef, Terv. n.mező u. 16
Tangl József ifj. Ferencz város fő utcza 28, és josv. jos. u. 89
Teller János, josv. Kerep. út 30
Trivenzer Fer. Lipv. 3 Kor. u. 24 és Teréz város Új utcza 14
Turkovits Károly, Teréz város 3 szív utcza 19
Urbán Ferencz, Terv. Istv. tér 16
Wagner István, Teréz város Hajós utcza 7 és Király u. 22
Wichardt Jozsef, Teréz város Felber utcza 28, belváros Duna utcza 8 és josv. Kender u. 25
Wieland Jozsef, josv. Sertés u. 31 és Lipotv. Nádor utcza 13
Wolf János, Terv. Új utcza 321
Zimmermann Károly, josefváros Sertés utcza 3.

I.

Illatszer árusok (Parfumerien)

Mosch és Társa, Teréz város Király utcza 1 szám, rendesen Dorottya utcza 1 szám alatt.

Illyés kútja
a legjobb ivó víz Pesten az Orczy kertben. árulja Hausner

Jozsef és Ferencz külvárosi járásbiróság
Pesten: Statio utcza 43.

Jozsef és Ferencz külvárosi rendőri főbiztosság
Pesten Üllői út 7-dik szám.

Ipar és keresk. kamara
(Handels- u. Gewerbe Kammer)
Buda-Pesten:

Elnök: Fuchs Rudolf, Lipotv. 3 Korona utcza 19 számu ház,
Elnöki helyettes: Perger Ignácz, belváros Hatvani utcza 16 sz.
Titkár: Rozsa Lajos ügyvéd, Lip. város, feldunasor Árpád u. 1,
Fogalmazo: Soupper Sándor, b. város aldunasor 3,
Irnok: Babnigg Gyula. Lipotv. Dorottya utcza 8.

Iparosztályi tanácsosok:

Aebly Adolf, Lipot város fő út 3,
Dumcsa Ignácz, Lipotv. fő út 2,
Goldberger Dávid, Lipot város, Nádor utcza 9 számu ház,
Halbauer J. G. Terv. Kir. u. 5
Jálics Ferencz A. Terézv. Király utcza 19 számu ház,
Kern Jakab, Terv. király u. 19
Kochmeister Frigyes, Lipot város 3 korona utcza 22 számu ház,
Liedemann J. S. Frigyes, Lipv. Mária utcza 2
Malvieux E. J. Lipotv. Dorottya utcza 6,
Oszvald Antal, Lipotv. Nád. u. 20
Prückler Ignácz, belv. kecskeméti utcza 11,
Spitzer Gerzon, Lipv. 2 sar u. 22
Thoma Jos. Buda. vizv. fő u. 229
Ullmann Károly, Lipv. Nád. u. 6,
Weinczierl Vincze, Lipot város Tükör utcza 2,

Póttagok:

Bing Áron, Lipv. 2 sar u. 19,
Burgmann Károly, Lipot város, bálvánn utcza 19 számu ház,
Hausmann Ferencz, Buda vizv. fő utcza 38,
Horváth J. M. Buda, Tabán, fő utcza 545
Kopp Fülöp, Lipv. Szénpiacz 1,
Lackenbacher Jakab, Lipotváros fel Duna sor 12,
Uhl W. F., belváros Úri u. 3,
Weisz B. F., belváros nagy Hid utcza 12 számu ház,

Iparosztályi tanácsosok:

Arkauer Jozsef, belváros Rozsa és Sebestyén tér 5,
Emich Gusztáv, belváros, szent Ferenczek tére 7,
Hettinger Ferencz, josefv. Statip utcza 56.
Piller Mátyás, Teréz város nagy Ákácz utcza 13 számu ház,
Schirk Jozsef, belv. Haltér 1,
Steindl Károly, belv. kigyó u. 2,
Werther Frigyes, Buda 32,
Zitterbarth Mátyás, Lipot város Váczi út 8,

Póttagok:

Alter József, Terv. Üllői út 10
Guttman A., beiv. n. Hid utcza 10
Kirner József, Terv. Király u. 67
Kölber Fülöp, Terv. Felber u. 13

Külső tagok:

Kún József, Miskolczon,
Schwarzenfeld Sánd. Szegeden,
Thaur József, Esztergomou,
Theiler László, Sz. Fehérváron.

Iskolai dolgokban útasit
(Schulkundschafts Bureau)

Lankay Antal a tanodai lapok szerkesztője, Buda vár, országház 95 szám alatt, minden az iskolákat illető dolgokban felvilágositással szolgál.

Iskolák.

a) Kereskedelmi iskolák

1) Hampel Antalféle keresk. iskola 200 tanulóra, Lipotv. 3 korena utcza,
2) Marmak Sándoré 100 tanulóra, Új tér.
3) D. Pické 100 tanulóra Bálvány utcza 81.
4) Braun Árnoldé 100 kir. utcza
5) Koref Hermann 70 tanulóra, Váczi út,
6) Röser Miklos, 200 tanulora, Úri utczában, gazdasági előadásokkal egybekapcsolva.

b) Vegyes iskolák,
melyekben fiuczkák és leánykák együtt tanittattnak:

1) Holl Jánosé, 50 tanul. Lipv. Hold. utcza.
2) Bittner J. 150 tan. kis föld u.
3) Csicsics Bonaventura 50 tan. Terv- 2 rozsa utcza.
4) Schwalm Jánosé, 200 tanul. Teréz város 2 szív utcza.
5) Dornbaum Frigyes, 150 tan. josv. szőlőkert utcza.

6) Dubraviczky Jozsef, 50 tanulóra, josv. tavasz utcza,
7) Lang Jozsef, 60 tanul. josv. nap utcza,
8) Schmid István, 40 tan. josefv. kecske utcaa,
9) Treutler József, 40 tan. josv. statio utcza.

c) Héber iskolák:

Fischer J. 10 tanuló,
Fürst J. 20 „
Boskovits A 30 „
Helfer Kermann 30
Eibenschütz = Seligmann 20.
Kohnd. 60,
Mandel L. 55,
Neuman Salamon 101.

Irás-tanitó
(Schreib-lehrer)

Groté L. F. belv. pék utcza 2
Lövényi Jozsef, ország út 1
Politzer S. L. belv. úri utcza 4
Saphier E, belv. nagy hid u. 4

Izraelita e. község
(Kultus-Gemeinde)

Elnök: Baumgarten Fülöp, Teréz város király utcza 5.

Izraeliták kórháza
(Izraeliten Spital)

Pest, Teréz város, Gyár u. 20.

Kórházi elöljárók:
Ganz Dávid, belv. nagy hid u. 6
Hirsch Sámuel, Teréz város, könyök utcza 10.

Kórházi orvosok:
Jácobovits Ant. dr. főorvos, Ter. város váczi út 17.
Helfer Vilmos, másod orvos a kórházban.
Löblin Miksa dr. a Rochus kórházban.

Felügyelőné:
Böhm Leonora özv., a kórházban.

K.

Kádár Czéh. (Fasbinder)
Biztos: Alker Antal v. tan.
Zettner Károly 1-sö czéh elöljároja Teréz v. kertész u. 14
Romeizer Jozsef 2-ik czéh elöljároja 3 sziv 28
Buzás István Teréz v. 2 nyul 18
Cservenka Jozsef T. v. n. merő 7
Czrenner Ferencz Lip. v. hold 4
Drukker Ferencz b. v. halpiacz 3
Dlucki Ignátz Jos. v. státio u. 11
Fillinger Josef Fer. v. tehény u. 10
Frankendorffer Lipot Ter. v. Lázár u. 2
Fölzinger Ferencz J. v. ösz u. 1
Gelbmann Márton Ter. v. hajos utcza 8
Glauber Adolph Jozsef v. 5 pacsirta u. 4
Hamvasty Judith özv. Ferencz v. tehénz u. 4
Hamvasty István F. v. teh. u. 4
Kutsera Sussa özv. Jozsef v. bérkocsis u. 11
Kutsera Jozsef ifiab Jozsef v. bér kocsis u. 11
Kutsera Jozsef öregeb Fer. v. 2 nyul u. 19
Kutsera János b. v. kecsk. u. 12
Palatinus Ferencz T. v. öreg u. 27
Radetzky Jozsef J. v. fecske u. 3
Romeizer Jozsef T. v. 3 sziv 28
Schneider Wilmos J. v. német u.
Schneider Berhárd Ter. v. Lázár u. 15
Szvoboda Károly Teréz v. London u. 3
Szvoboda Ferenc T. v. sip u. 14
Schwartz Ferencz Joz. v. J. u. 4
Schrader Károly Ter. v. u. mező 7
Schindler Jozsef Teréz v. Arena u. 16
Tuschek Jakab se. Teréz v. könyök u. 15
Wuk Mihály T. v. hajos u. 30
Walzer János Ter. v. kereszt u. 3
Walzer Jakab T. v. kereszt u. 3
Wöllertt Antal T. v. gyár 11
Zettner Jozsef Ter. v. 3 dob 48
Zettner Károly T. v. kertész u. 14

Kádárfa (Binderholz).
Graf Mátyás Új-B. Ó-B. fő u. 313
Lachenbacher testvérek Lipot v. Fel-Dunasor 12 rakhelyük Fer. v. 2 nyul u. 85
Mandl Salamon Budán, fő u. 6
Volfner S. Fer. v. 2 nyul u. 15
Zeitlinger Jozsef bécsik. fő u. 1

Kalácsosok, (Mandolettibächer.)
Kusela Susánna belv. fő u. 5
Neugebauer Jozsef belv. Sebestyén u. 5
Pongrátz Vincze b. v. kéményseprő u. 1
Takátsy János Lip. v. Dorottya u. harminczadi épület.
Schubert Antal L. v. váczi út 1
Weisz Pál belv. bástya u. 1
Záry Károly Ter. v. király u. 30

Kalap-gyárok, (Hutfabriken).
Quentzer és fia Lipot v. nádor u. 1 Buda vizi v. fő u. 44
Seyb Wilhelm Ter. v. gyár u. 2 bolt b. v. szénpiacz 3
Skriván testvérek b. v. bástya u. 23 bolt. kigyótér
Skriván János Ter. v. király u. u. 81 boltja b. v. uri v. 11
Werner Miklós Josef v. statio u.

Kalaposok, (Hutmacher.)
Pesten.
Biztos: Alkér Antal v. tan.
Aszmann Antal b. v. Lipot u. 44
Aszman János Ter. v. király u. 66 boltja b. v. uri u. 6
Bártl János Jozsef v. mező u. 12
Bewall Lipot Lipot v. váczi út 6
Fürgang Antal Jozsef v. rigó u. 5 boltja b. v. szemben a papnöveldével.
Götz testvérek Lipot v. gyapju u. 2 boltja b. v. váczi u. a n. hid u. szeg. 4
Karaszek Josef főelöljáró Lipot v. Vadász u. 9 bolt. uri u. 5
Kasch Vilmos J. v. statio u. 54
Kittelmann F. T. v. Itsvántér 1 boltja hatvani és magyar u. szegleten.
Kittelmann Ján. T. v. felber u. 20
Leitner János F. v. malom u. 20
Mirkovits Arkadius Ferencz v. Angyal u. 21 boltja Lipot v. Fel-Dunasor 10
Mundt Ferencz b. v. Lipot u. 44
Müller Tamás Ter. v. kir. u. 16
Pillmayer Jozsef Teréz v. n. akácz u. 20
Rech István Ferencz v. 3 sip u. 5 boltja uri u. 9
Schmalbach György Jozsef v. óriás u. 7
Schmidt Bálint T. v. kir. u. 19
Szikora Alajos J. v. T. mező u. 1
Tribolt Jozsef id. J. v. üllői út 33
Tribolt Jozsef ifj. Ferencz v. soroksári u. 12
Tribolt Márton Ferencz v. soroksári u. 57
Varily Jozsef Teréz v. ó u. 28
Vockenhaber Mihály Lipot v. bálvány u. 4
Wacha Ignácz b. v. Lipot u. 45 botlja hatvani és új-világ u. szeglet 1
Wirth János T. v. k. kereszt u. 44
Wollinyi Magdalena Ter. v. hajos u. 33
Zimermann Joszef b. v. kecskeméti u. 12
Bittner S. Jozsef v. rigó u. 2
Haszlacher A. Fer. v. k. fő u. 15
Legerand A. Ter. v. kir. u. 30
Rusch Ján. Ferencz v. F. u. 9

Kalap-kereskedők, (Hutwaaren-Händler).
Kren S. Lip. v. Dorottya u. 1
Mey Daniel Lipot v. váczi út 4
Ernst Mór L. v. bálvány u. 2
Popper M. L. v. bálvány u. 1

Kálvária-hegy.
Pesten.
van a Jozsef városban a kereszturi vonalon.

Kapcza- (Harisnya-) kötök (Strumpfwirker.)

Pesten.

Biztos: Alkér Antal v. tan.
Hammersmidt Jozsef J. v. státió u. 30
Klauschek Ferencz J. v. J. u. 25
Klauschek Venczel Jozsef v. J. u. 33 áruh. b. v. rozsatér.

Budán:

Biztos: Veidinger Alajos főjegyző.
Hablitsek Bartholomeus főnök vizi v. kácsa u. 498.
Herold Károly vizi v. fő u. 3
Höhn Krisztián vizi v. fő u. 34
Neumann Fer. viz v. moln. u. 550
Rupprecht Kath. özv. viz v. korház u. 261

Ó-Budán:

Schmitz János fő u. 28

Kapta-készitő, (Leistenschneider.)

Demelle Antal T. v. n. akácz u. 10
Szopko János T. v. k diofa u. 29
Toth Mihály T. v. kir. u. 43
Wilp János T. v. kis diofa u. 34

Kardcsináló, (Schwertfeger.)

Szikrásy Adolf J. v. vig u. 27
Wagner Ferencz b. v. uri u. 9

Kárpitosok, (Tapezirer).

Biztos: Alkér Antal v. tan.
Appiano Venczel belv. magy. u. 37
Atzberger Ignácz F. soroks. u. 24
Bamberger Frigyes Lipot v. nádor u. 5
Berkes Sándor Ter. v. kir. u. 57
Berkes János Ter. v. kir. u. 57
Brubszky Frigyes belv. kis-hid u.
Bujakovszky Kázmér belv. L. u. 7
Coffin Károly T. v. dohány u. 8
Ding Simon belv. arany-kéz u. 4
Eichorn Károly belv. szerb u. 5 és kalap u. 9
Feierfeil Fer. T. v. kir. u. 64
Fliesen Frigyes L. v. váczi ut 11
Frankl Jozsef T. v. retek u. 13
Grafmayer Károly Teréz v. kerepesi ut 2
Hauer Leopold Teréz v. kisdiófa u. 33
Hermann P. elnök: Lip. v. Zrinyi u. 2
Hoffmann Alajos Ter. v. uj u. 28
Hoffmann János Bnda
Immervolt K. belv. uri u. 6
Keil Ferencz.
Klőzel Fr. Ter. v. régi u. 2
Konetsny Fr. T. v. váczi út 54
Koszilek János belv. vármeg. u. 5
Kracher Károly Lipot v. 3 korona u. 17
Krause Frigyes belv. hajó u. 9
Kreischitz Antal Ter. v. sip u.
Kutsera Rudolf belv. Al-Duna 1
Lautz György id. belv. Aldunas. 1
Lautz György, ifj. belv. hatvani utcza 10
Meiszner W. lipotv. szinh. épület.
Ottenreiter Leopold, belv. uri u. 4
Pichler Simon, Terézv. kir. u. a jó pásztorhoz.
Pinsker Venczel, belv. v. papnövelde utcza 4
Pospischl Ferencz, Terézv. váczi út 9 szám
Pospischl József, Terézv. váczi út 9 szám
Reinboth Ferdinánd, T. v. hajós utcza 31
Reinvald Vilmos.
Riener Péter, T. v. Arena u. 9
Rolland János, belv. zöldfa u. 11
Rosenberg Károly, lipotv. sétatér utcza 3
Schopp Jakob, Józsefv. statio u. 13
Seller András, belv. váczi út 2
Sonntag Antal, Terézv. felb. u. 10
Szalay József.
Vajdenau G. lipotv. váczi út 16
Wiener Jákob, belv. zöldfa u. 11
Willner Mihály, lipotv. sétatér utcza 7
Volf Jákob, lipotv. harminczad utcza 1
Zimmermann András, belv. zöldfa utcza 6
Fehlinger Ferencz, Terézv. sétatér utcza 1
Himberger S. lipotv. fő út 6
Holstein János, Terézv. király utcza 13
Schwarz József, Terézv. két szerecsen utcza 11
Schvarz M. Terézv. 3 dob u. 1
Schvarz Simon, lipotv. fő út 9

Kartándli készitő (lásd) Skatulya készitő.

Karton és vászon nyomó intézet. (Kotton und Leinwand druck fabriken).
Finaly Simon, aldunasor király hegy u. 759 raktára Lipótv. két sas utcza 3
Goldberger Samu, F. dt. Fia, Terézvár. aldunasor fő u. 241 gyára Erzsébet tér 15
Spitzer Gerzson és Társa Fer. v. aldunasor fő u. 722 raktára Lipótv. két sas u. 21

Karton nyomo (Kotton drucker).
Markert Ed. aldunas. fő u. 34

Kártya-gyárosok (Karten fabrikanten).
Biztos: Aigner Miklós, vár. tanátsos.
Fellner János, raktára és gyára Terézv. király utcza 7
Giergl János, raktára és gyára Terézv. n. mező u. 9
Giergl Károly, raktára és gyára Terézv váczi utcza 43
Giergl István, raktára Lipótv. béczi utcza gyára Terézv. váczi utcza 9
Wohlbacher Károly, raktára és gyára Terézv. király u. 16
Wilner József, raktára belv. servitatér 1 gyára belv. L. u. 33
Zsiros István, raktára és gyára Terézv. n. m. utcza 9

Kassino nemzeti (National-Cassino.) (Lásd: Nemzeti Casino).

Katonai ágyak (Milit. Haupt Betten Magazin). Raktár igazgatósága B. város aldunasor 31

Kávésok (Kaffeeschank). Pesten:
Ancsini Dömjén, belv. ország út 19
Bándy György, belv. ors. út 20
Barischek Ann. T. v. k. u. 53
Bauer József, József u. 78
Bauerthaler Theréz, belv zöldfa utcza 28
Beckstein Kath. belv. duna u. 12
Bendi Anna, Terézv. váczi út 54
Beretvár Eliz, belv. granatos és hatvani utcza szeglet 1
Berger Ann. Józsefv. serf. u. 10
Bernthaler Eliz, belv. kecskeméti utcza 12
Bichler L. 3 korona u. 21
Binner Anna, belv. festő u. 10
Braun Theréz, T. v. villás u. 10
Brechtl Theréz, belv. kecskeméti utcza 5
Brindler Jós. Terézv. kerep. út 10
Csizsmáry I. Terézv. hajós u. 6
Demetrovich A. belv. főtér 1
Dost Ádám, Terézv. kir. u. 39
Eisler Josefina, Terézv. könyök utcza 1
Feger József, Terézv. Istvánt. 6
Freisler Tamás, Terézv. kerepesi út 5
Fuchs Anna, síp utcza 8
Georgovits Kath. Ferenczv. soroksári út 18
Ginter Róza, Terézv. kir. u. 45
Gohl Antal, belv. hatvani u. 5
Goldschmidt R. T. v. kerep. út 11
Gödölös Józefa, lipotv. Nádor utcza 18
Gruber Anna, lipotv. Szecsényi utcza 2
Haslinger Kath. belv. szénat. 2
Heim Kath. Terézv. két szerecsen utcza 7

Hermann M. Terézv. két szerecs. utcza 1
Herzel Adolf, Terézv. kir. u. 54
Hitzberger Josefa, Ferenczv. liliom utcza 25
Hudler R. belv. kecskeméti u. 2
Husserl Anna, Terézv. London utcza 4
Jellinek A. lipotv. sz. egyházt. 1
Irop Anna, Terézv. hajós u. 26
Kalfen Rózsa, Terézv. 3 dob u. 16
Kampel Simon, Terézv. kis mező utcza 1
Kasauer S. Terézv. kir. u. 24
Kirschenbaum Sus. Terv. 2 szerecsen utcza 45
Kiss Jos. Terézv. két szerecsen utcza 31
Klein Alb. Terézv. kir. utcza 14
Klein Eliz, lipotv. hold u. 2
Klein Jos. Terézv. k. m. u. 2
Kohn Sim. Józsefv. üllői út 69
Korda Teréz, Ferenczv. Ferencz tér 14
Kortin Magd. belv. szénatér 4
Kosner Anna, Terézv. 3 dob u. 5
Kozilek Kath. Terézv. 3 dob u. 20
Krausz Anna, Terézv. kir. u. 10
Krishauber Teréz, Ferenczv. soroksári ú. 67
Liedl György, Terézv. ó u. 10
Liedl Magd. Terézv. Herminat. 10
Linder János, Terézv. két szerecsen utcza 1
Linhardt Ferencz, F. v. fö u. 10
Lorischek Marth. Terézv. kerepesi út 16
Lokaischek Anna, Józsefv. kerepesi út 72
Mann Anna, Terézv. síp u. 16
Makovits János, Terézv. kerepesi út 6
Marchal Marie, Terv. váczi út 37
Meleg Teréz, J. v. üllői út 62
Mieser József, F. v. soroks. út 39
Mieser Péter, F. v. soroks. út 20
Mocsovits I. F. v. soroks. út 23
Nagy Károly, belv. városház tér 4 szám.
Neitner Teréz, belv. Duna u. 10
Német Juli, Ferenczv. üllöi út 1
Nikolay Anna, belv. kalap és lipót utcza szeglet 4
Norat Teréz, Terv. két szív u. 15
Naap Anna, Terv. 3 dob u. 14
Nasick S. Józsefv. borjutér 5
Peschinger Antal, belv. aldunasor 33
Pilmann Izsák, Terézv. k. u. 13
Pohl Kath. Terv. 3 dob u. 21
Reichhardt Márton, Terézv. nagy mező utcza 13
Reiner Sándor, Terézv. nagym. utcza 17
Reiter Juli, Ferenczv. üllöi út 3
Rezetka Róza, belv. Duna u. 8
Rohrhofer Eliz, Józsefv. borjut. 7
Rozenbaum János, Terézv. ó-u. 24
Rosmanith Róza, belv. lipót u. 48
Rott S. Terézv. gyár u. 31
Rübling Kath. Terézv. nagy mező utcza 13
Schmidt János, belv. magyar u. 4
Schneider Anna, Terézv. nyár utcza 26
Schott Róza, Terézv. Hermina tér 11
Schumann Magd. Terézv. nagy mező utcza 2
Singer Marie, Terézv. Hermina tér 12
Sttaffig Mari, lipotv. Nádor u. 15
Strausz Mózsi, Ferenczv. soroksári utcza 36
Szabó Eliz, Ferenczv. szénat. 6
Tauber M. Józsefv. víg u. 16
Tauber M. Ferenczv. malom u. 22
Traloffel Magd. Terézv. 3 dob utcza 43
Verbuth Juli, Józsefv. kőfaragó utcza 1
Weidl Anna, Ferenczv. üllöi út 35
Weiner Amalia, Ferenczv. soroksári utcza 32
Weiner Teréz, Terézv. kir. u. 15
Weiss Anna, Ferenczv. Florián utcza 3
Weiss Luiz, lipotv. vadász u. 6
Weissmann Henrik, Terézv. könyök utcza 13
Weixner I. statio utcza 33
Wischek Ferencz, T. v. új u. 28
Wolfgang Anna, Terézv. felber utcza 20
Zartl János, belv. kalap u. 10

Kávéházak.
(Kaffeehaus-inhaber).
Pesten:
Bartl János, belv. nagyhid u. 1 Angol királyné.
Bauer Seb. belv. új világ és gitt utcza szeglet 24
Benkert György, T. v. kir. u. 47
Biehr József, T. v. kir. u. 25
Binder Mátyás, L. v. Nád. u. 20
Carl Hen. belv. uri u. 5
Csicsmanczay Pál, belv. Erzséb. tér 2
Dörschug János, T. v. orsz. út 2
Erlesbech János, L. v. Nád. u. 4 Tigrishez.
Fillinger János, belv. Sebestyén tér 2
Förstér János, belv. k. hid u. 2 vadászkürt.
Huszár Jakab, főnök T. v. kir. utcza 39
Haner Alajos, L. v. feldunas. 13 István fő herczeghez.
Haslinger József, J. v. ország út 36 két pisztoly.
Hauer Ferencz, belv. rózsatér 2 a török császárhoz.
Hebelt Engelb. T. v. London és király utcza szeglet.
Herrein Mátyás, T. v. ország út 1
Jaklitsch János, belv. hajó és pék utcza szeglet 8
Kammer Ern. L. v. fördö u. 2 a kávé forráshoz.
Kauser Antal, L. v. szénp. 4
Káman Florián, belv. hatvani u. 3
Kern Ferencz, L. v. Zrinyi u. 7
Kordik Antal, J. v. kerep. út 64 Mátyás királyhoz.
Kovács Ignácz, belv. hatvani u. ország út szeg. 15 Zrinyihez.
Krasser Antal, T. v. kir. u. 18
Küche Mihály, belv. kecskeméti u. 12 két törökhez.
Locher Mihály, belv. új világ u. 3 arany sashoz.
Mayer Ferencz, belv. arany kéz utcza 4
Mihalek Ferencz, L. v. Dorottya utcza 4
Murgács János, T. v. kir. u. 34
Niederhoffer Tamás, T. v. kerepesi út 13
Pétsch József, L. v. Ferencz József tér 11
Pezold Jakab, Ferencz v. széna tér 8 két oroszlán.
Pischinger Antal, Józsefváros üllöi út 28
Privorsky Ferencz, belv. váczi u. 13 sz. koronához
Schmidt Ferencz, belv. hajó u. 1 fehér hajóhoz.
Schopf Ferencz, alelnök Lip. v. Dorottya utcza 12
Schön József, T. v. ország út 9 Szeged városhoz.
Steingassner János, L. v. váczi út 6
Stockinger Józsefnő, özv. Terézv. váczi út 11 Párizs.
Strassenreiter Antal, Józsefv. sz. egyháztér 4
Swoboda Antal, T. v. király u. 28
Swoboda Ignácz, belv. Sebestyéntér 4 két huszár
Ultsch János, lipotv. Dorottya u. 1 magyar királyné.
Weiss Márt. özv. lipotv. bálv. u. 17
Weiss Mihály, lipotv. feldunasor Redoutépület.

Kefekötök. (Bürsstenmacher).

Biztos: Ságody Sándor.
Bayer Antal, lipotv. Zrinyi és bálvány utcza szegleten 6
Bittler József, Terézv. nagy † utcza 16, boltja belv. hatvani utcza barát épület.
Bremm Ferencz, Terézv. kis mező utcza 20
Chladek János, belv. uri utcza 3 és lipotv. Nádor utcza 5
Cserny János, Terézv. kir. u. 1
Floth József, Ferenczv. soroksári út 10, boltja belv. városház utcza.

Fuchger Ferencz, Terézv. nagy mező utcza 1
Herth Theréz özv. Terézv. király utcza 2
Holreland Henrik, Terézv. király utcza 19
Krätzer Katalin, özv. belv. lipót utcza 8
Landorfer György, Terézv. kerepesi út 17
Landorfer István, Terézv. 3 dob utcza 37
Mervitz Ferdinánd, Terézv. nagy mező utcza 14, boltja Terézváros váczi ú. 7
Schimek Venczel, belv. kecskeméti utcza 8
Semler Ignácz, belv. hatvani utcza 8
Sesenbach Antal, belv. kecskeméti utcza 7, boltja sütö és hajó utcza szegleten 10
Stettner Jakab, lipotv. három korona utcza 3
Suttrel Sándor, Terézv. valero utcza 8, boltja belv. servitatér 5

Kehlheimi lemez. (Kehlheimer Platten).

Csasznek Therezia, lipotv. feldunasor 16

Kékfestök.

Biztos: Egry Ferencz v. tan.
Lostsak Vincze, 3 szív u. 15
Perina József, haltér 1
Res Henrik, haltér 3
Kreutz Ferencz, Buda vizváros fö utcza 22
Berekszász Jákob, Ó-Buda fö utcza 17
Freund Izsák, Ó-Buda fö u. 15
Müller Jakab, Buda Tabán fö utcza 563
Pichler Náthán, Ó-Buda tél u. 39
Pitter Rudolf, Buda vizváros fö utcza 45
Witmann Gyula, Pest Ferenczv. fö utcza 6

Kékitö-gyár. (Waschblau fabrik).

Hierath Mihály, Terézv. váczi út 60 szám.

Keményitő gyárosok
(Stärke fabrikanten)

Auspitz Antal, Terv. n. m. u. 11.
Auspitz M. özv. aldunasor 16
Jassovics Simon, Ó-Buda fö u. 47
Kultscher Kr. Terv. sztegyh. u. 4
Liyhárdt Mátyás Terv. ném. u. 23
Löb Antal Terv. nagyákácz u. 25
Osoha Ferencz belv. prébán. old.
Rausch F. és Leseditzky, josv. statio utcza 38
Rozsa Lajos belváros só utcza 8
Schmidt H. Terv. régi utcza 3
Strassenreiter J. josv. josf. u. 56

Kémény-kupok (Rauchfang-aufsätze)

Miksics K. szabadalm. kéménykupok raktára, belváros Rozsatér dunasor szegelet 12 sz.

Kéményseprők:

Biztos: Feszl Ág. v. tanácsos.
Alberti i János, belváros Kecskeméty utcza 6
Berghoffer János, belv. kigy. u. 6
Dewecir Mihály, josv. Sánd. u. 19
Lafranko Jozsef, főnök, Lipotv. Nádor utcza 12
Nessi Jozs. özv. Teréz város könyök utcza 26
Nessi Péter, Teréz város k. kereszt utcza 2

Kender és Len árusok
(Hanf)

Birnbaum Jakab, Lv. aldunas. 5
Schaffner Antal, Lv. feldunas. 5

Kenöcs gép, kocsi-, szekérkenő (Wagenfett)

Wagner Antal, szab. gép, kocsi, szekérkenőcsök raktára, belváros molnár utcza 20.
(Lásd Paraffin.)

Kenyérsütők:

Durrsmied Károly, Terv. rózs. u. 2
Kohl Mária, Ferv. angyal u. 17
Lotz Jozsef, belv. téli utcza 1
Richta Bálint, belv. zöldfa u. 29
Risch Domokos josv. kerp. út 52
Schermeisen Albert, Szerb- és zöldfa utcza szegelet.
Weisz Pál, belváros kecskeméti- és bástya utcza szegelet.

Képárus (Bilderhändler)

Seifensieder Ábrahám, Teréz v. Felber utcza 1,

Képfaragók
(lásd szobrászok.)

Képtárlat (állandó)
(lásd Mütárlat.)

Kerékgyártók (Wagnermeister)

Biztos: Alkér Jozsef, v. tanácsos, Egyetem utcza 3,
Foch Ferencz, főnök, josefváros Üllöi út 6,
Buzás Károly alelnök, josefváros, kerepesi út 38,
Aiberl György, Terv. váczi út 44
Aiberl Jozsef, s. h. Teréz város, bárány utcza 3,
Baumann János, josef város, sertés k. utcza 2.
Bogdán Jozsef, Terv, új utcza 6
Dollinger Bartholómeus saját h. Terézv. kerepesi út 23,
Fröchlich Jozsef, Ferencz város soroksári utcza 2,
Joanits Fábián, Ferencz város 2 nyúl utcza 16
Peiser János, josefv. szentegyh. tér 6.
Sreckhofvsky Mihály, jozsef város Üllöi út 18,
Kollár Ferencz, sertés k. u. 7.
Schröger Pál, Teréz város nagy mező u. s. háza 10.
Molnár Péter, jozsef v. bodz. a u. 23
Miskolczi István, terv. nap u. 2
Tomo Ferencz terv. csillag u. 3
Metzka Nina, josefváros Fuvaros utcza 2,
Varga Jozzef, josefv. Ném. u. 34

Kereskedelmi bank
(Commercial-Bank)

Pest, Dorottya utcza kereskedők épülete 12 sz. alatt 2-dik lépcsőzet, első emelet.
Elnök: báró Podmanitzky László, Terv. gyár u. 34 saját háza,
Titkár: Bogsch Frigyes, a hivatali épület.
Pénztárnok: Rögler János lipv. 3 korona utcza 26.
Pénztársegéd: Küttel Ferdinánd, belv. Sebestény tér 5.
Könyvvezető: Sártory Fr. J. belváros Váczi u.

Kereskedelmi útasitó iroda

(Merkantil Auskunfts Bureau)
Hausner H. M. Lipot város Nádor utcza 10 szám alatt.

Kereskedelmi iskolák:
(lásd „Iskolák".)

Kereskedői kóroda
(Handels Spital)

Teréz város Hársfa u. 2,
Elnök: Burgmann Károly, Lipv. bálvány utcza 19,
Igazgatók: Jálics Ferencz A, Kern Jakab, Kochmeister Frigyes, Strausz Mór.
Tiszteletbeli igazg. Kanitz Manó,
Gondnok: Rósa Lajos,
Jógvédő: Agarásztó N.

Kereskedő testület
(Handelstand)

a) *Nagy kereskedő testület*
(Grosshandlungs Grämium)
Iroda: Dorottya utcza kereskedő-testület ép. 1 lépcs. 2 emel.

Orsz. herez. biztos, korm. sz. tan. Kromer Gyula.
Követek és választmányi tagok:
Fucks Rudolf első
Kern Jakab 2-dik } követek.
Jalics Fer. A. 3-ik
Ullmann Károly
Oszváld Ansal } választm. iagok.
Spitzer Gerzon
Tolnok: Jurenak Károly, Lipv. 2 sas utcza 2,
Abeles Dávid, ország út 7,
Adler Ádám, Lipv. 3 korona u. 2 saját háza.
Austerliczer D. Terv. orsz. út 3
Avakumovics Avakum, Lipot város Zrinyi utcza 3,
Baumgarten A. Terv. király u. 5
Baumgarten Isr. Teréz város, 2 szerecsen utcza 11,
Berger Lajos Lipot város Fatér a Törökféle háznál,
Bing A. Lipotv. 2 sar utcza 19,
Blasz Mór Terv. Váczi út 1,
Boscovits Manó, Lipot város, bálvány utcza 1,
Böhm Gottlieb, Lipot város, Erzsébet tér és 3 korona utcza szegelet 1,
Breisach Hermann, Lipot város, Erzsébetsér 5,
Breuer Izsák Lipv. 2 sas u. 6,
Brüll Ignácz, Lipv. Nádor u. 6,
Brüll Samu, Lipv. fő út 13,
Brüll Zsigmond, Lipv, Zrinyi u, 6
Burgmann Károly, Lipot város, Bálvány utcza 19 saját háza.
Dálnoky Lipót, Lipv. bálv. u. 7
Darier Gyula Lipv. feldunasor 9
Deutsch A. Lipv. Erzsébettér 5,
Deutsch Gábor és Jozsef, régi Posta utcza szegelet 2,
Deutsch Ignácz, belv. n. hid u. 13
Döring Jozsef, Lipv. Nádor u. 5
Eisenstädter Ignácz, Lipot város Nádor utcza 14,
Eisler Lázár, Lipot város, Marokkoi utcza az Erzsébet tér szegelet 8,
Fabricius J. G. belváros Városháztér 6,
Figdor Zsigmord, Lipot v. Harminczad utrza 1,
Fleischl Dánicl, Terv. orsz. út 9
Fleischl Dávid S. Teréz v. Dohány utcza 1,
Friedmann S. Lipv. 2 sas utcza 20 saját háza,
Fröhlich Frigyes, Lipv. jos.tér 11
Fuchs Rudolf, lipotv. 3 korona utcza 19 saját háza,
Fuchs Simon, belv. orsz. út 5,
Gold Mór, Terézv. orsz. út 10,
Goldberger S. Lipv. Erzs. tér 15,
Goldstein A. Lipv. Bálv. utcza 2
Gompertz Fülöp, Lipv. fördő u. 8
Greger Ignácz, Lipv. jos. tér 5,
Grün Jozsef, Lipv. 2 sas utcza 6
Gschwindt M. Teréz v. orsz. út báró Orcise házában,
Halbauer János G. Teréz város, Király utcza 5,
Hecht Benedek, Lipv. Erzsébet tér 13,
Heidlberger M., belv, n. hid u. 12
Hellsinger Mór, belv. újvilág u. 1
Herzfelder Dávid, Lipotv. 3 korona utcza 1,
Herzfelder Hermann, Lipot város Zriuyi utcza 6, s. ház,
Hertzka Nathan, Lipot város Erzsébet tér 9,
Hirsch Jakab, Lipot v. Erzsébet tér és 2 sar utcya szegelet 1,
Rirschler Leo, Lipv. bálv. u. 6,
Hirschlar Márk, Lipv jos. tér 5
Holländer Bernhardt, Teréz város ország út 4.
Hönig Antal, Lipot város Erzsébettér Vodianer féle ház,
Jálicz Ferencz, Teréz város kir. utcza 19 s. ház,
Jonás Zsigmond, Lipot város 3 korona utcza 2,
Izeles Manó, Lipv. 2 sas u. 1,
Kadelburg Illés, Teréz v. Rombach utcza 10,
Kadelburger Gábor, Lipot város Erzébet tér 13,
Kanitz M. L. belv. n. hid u. 7,
Kann Hermann, Lipv. n. hid u. 3
Karczag Benjámin, Lipv. Zrinyi utcza saját háza,
Kassovitz J. H. Teréz város Dohány utcza saját háza,
Kern Albert, Lipv. Erszéb. tér 3
Kern Eduárd, Lipv. 3 kor. u. 6
Kern Jakab, Terv. király u. 19
Kohn Károly, Lipv. 2 sas u. 9
Kohner Adolf, Teréz város Dohány utcza 6 saját háza,
Kolliusky Jozsef, Lipv, bálv. u.
Koppel L. M. Lipv. 2 sas u. 5,
Koppely Ph. Lipv. Szén tér 1
Kozma Vazul, Lipv. n. hid u. 3
Krausz E. Lipv. Erzsébet tér 8
Krishaber S. Lipv. 2 sas u. 4
Kuhinka Ferencz, Lip. város feldunasor 11,
Kuhner Illés, Lipv. Erzs. tér 12,
Kunewalder János, Lipot város, Josef tér 10,
Kunwald Jokab,
Kunz J. J, Lipv. Szén piacz 1,
Lakenbacher Jakab, Lipv, feldunа sor 12,
Laczko Náthan, L-pv. 2 sas u. 2
Leitner Mór, Lipv. Erzs. tér 9
Lewinsky A. belv. ar. kéz u. 5
Libaschinszky Károly,
Lichtenstein Gyula, Lipot v. 2 sas utcza 8,
Liedemann J. S. F. Lipot város, Mázsa utcza 2,
Löwy Fülöp. Lipv. Erzs. tér 12,
Malwieux C. J. Lipv. Doroty. u. 6
Mandl Ant. Lipv. Erzsébettér 13
Mandl Joachim, Lipv. „ 13
Mannó István, belv. váczi u. 13
Matzel Károly, Lipv. Erzs. tér 6
Mauthner Ant. Lipv. Erzs. tér 13
Mayer J. György,
Medetz Jozsef, belv. váczi u. 20
Meisels Salamon, Lipv. Erzs. tér 4
Mirosavlevitz Milos, bv. hajó u. 4
Molterer Gábor, Lipv. Józseftér 5
Morgenstern J. Lipos város, vadász utcza 21 saját háza,
Munk Mór, Lipv. Erzs. tér 8,
Müller Ignácz, Lipv. 2 sas u. 3,
Nadler János, Zrinyi és Nádor utcza szegelet.
Netter Albert, Teréz v. Rombach utcza 2,
Oesterreicher D. Lipv. fő út 14
Oppenheim M. S, Lipv. Erzs.tér 11
Oszvald Antal, Lipot város Nádor utcza 20 saját háza,
Politzer Fülöp, belv. n. hid u. 11
Politzer Fülöp, belv. n. hrd u. 11
Pollak Jakab, Lipv. Erzs. tér 10
Pollak Markus, belv. váczi utcza 14 saját háza,
Ponczen Lip. Lipotv. Béosi u. 2
Quittner Jakab. Terv. kir. u. 34
Reis Sam. Lipv. 2 sas utcza 18,
Reusz Károly, Lipv. Bálv. u. 1
Robitsek Alajos,
Rosenfeld Ant. belv. n. hid utcza a „Fejér hajónál“,
Rosensweig Lipot, Lipot város Erzsébet tér és 2 sas utcza 1
Rupp György, Lipv. Dorot. u. 2
Schlesinger Ignácz, Lipot város Erzsébettér 5,
Schlesinger Lipot, Lipot város Erzsébettér 5,
Schlesinger M. S. Lipv. Erzs.tér 16
Schosberger S. W. Lipot város, Nádor utcza 6,
Schönaug H. Lipv. Erzs. tér 13
Schönfeld H. Lipv. 2 sas utcza 1
Schulhof Manó, Lipot város szt. egyház tér 6,
Schulhof Lipot A. Teréz város, ország út 5 saját háza,
Schwab Lörincz, belváros, Újvilág utcza 4 saját háza,
Sgalitzer Wilmos, Lipot város Bálvány utcza 1,
Simonyi Ágoston, belv. hajó u. 4
Singer Dávid, Lipot v. Zrinyi és két sas utcza szegelet 11,
Singer Jakab, Lipv. 2 sas u. 4,
Spitzer Ferencz, Teréz v. Kázár utcza 12 saját háza,
Spitzer Gerson, Lipv. 2 sas utcza 22 saját háza,
Steiner Hermann, Lipotv. Erzsébettér 12,
Stern Ignácz, Terv. király u. 7

Stern Lipot, Lipv. Erzs. tér 5
Stern Simon, Lipv. 3 kor. u. 22
Strasser Fülöp, Lipv. 3 kor. u. 4
Tettinger E. L. Lipv. Bálv. u. 1
Török Frigyes, Lipv, Fatér 3 s.h.
Ullmann Károly, Lipv. Nád. u. 6
Ullmann M. G.
Valero Antal és Cornel,
Vogel Lajos, Lipot v. Bécsi és Hzrminczad utcza 2,
Wahrmann M. W. Zrinyi és 3 korona utcza szegelet 10,
Weisz B. F. belváros nagy Hid utcza 12 saját háza,
Weiss Eduard, Lipv. Erzs. tér 1,
Welkow D. Lipv. Zrinyi u. 3,
Wodianer Albert, Lipv. Szént. 1
Wolfner Gyula, Terv. orsz. út 6.

Szalgkelme árusok:

Személyesitő: Metz Wilmos,
Berger Lipot, Lipv. 2 sas u. 9
Csellár Albert, belv. Szénat. 13,
Dobler János, belváros Váczi u. és városház tér szegelet 5,
Eberl Mik. F. belváros Hatvani utcza szt. Ferenczieк épül. 12
Essigmann Sánder, belvár. kecskeméti utcza 12,
Grünwald Adolf, Lipv. Marokaner utcza 1,
Heller Adolf, Lipot v. joseftér és Fürdő utcza szeglet 6,
Heyek Adolf, belváros Sütő utcza és Servitatér szegelet 1,
Jedlovszky Pál, belv. Váczi és nagy Hid utcza szegelet 4,
Konkoly Sigmond, belv. úri u. 12
Langsfeld Fülöp, Lipv. Erzsébet tér 11,
Meinl Károly, Lipv. Szinház tér 4
Mercse János, belv. Hatvani u. 11
Metz Wilmos, Lipv. Bécsi u. 1,
Molnár András, josefváros Kerepesi út 5,
Münzl Eduárd, Ferencz, Soroksári utcza 35,
Münzl Reimund, josefváros Templom tér 5,
Magy Károly, belv. Váczi u. 11
Oswald Mihály, belváros, Szent Ferenczieк tere 2,
Reitlinger Mór, Lipotv. Harminczad utcza 2,
Schostal Mark, Lipv. 2 sas u. 9,
Sekulos Mór, Lipv. 3 kor. u. 10
Solyom Balázs, belv. úri utcza 1.

Vas-árusok:

Személyesitők: Högl Cassián, Romeiser Ferencz.
Barcho Ferencz, belv. Városház tér 2.
Aischitzky Ferencz, josefv. Kerepesi út 1,
Braucher Ferencz, belváros régi posta utcza 1,
Brunner Dávid, Terézv. orsz. út 3
Csekő Alajos, belv. Városh. tér 2
Ecker Pál, Belv. régi Posta u. 1,
Engl Márt. Lipv, Erzs. tér 14,
Fuchs Antal, Terv. Erzs. tér 7,
Henriáh Alajos, belváros Városház tér 2,
Högl Cassián, Lipv. Váczi út 1
Jurenak Pál, belváros Hatvani utczb és ország út 14,
Krail Antal, belv. V. háztér 2,
Krail Pál, belv. Városház tér 3,
Mayer Ferdinánd, belváros kecskemét- u. és Szénatér szeg. 1,
Romeisor Ferd. belv. aleunas. 2
Tchopper Ag. Fugen, belváros a dunasor régi Posta u. szeg. 1,
Sebastiani özvegye, Teréz város Dohány utcza 2,
Semmelweis Fülöp, Lipv. Mázsa utcza 5,
Unger Antal, belváros aldunasor régi Posta szegelyt 1,

Dísz- és nürrenbergi árusok:

Személyesitő: Thiel Mátyás,
Amazoni Károly, belváros Váczi és k. Hid ursza szegelet 6,
Blum Jakab, Lipv. Nádor u. 14,
Blum Henrich, Marokkaner u. és Úrzsébettér szegelet 8,
Boscovits Ignácz, belváros Váczi utcza 12,
Brunner Károly, Lipv. 3 korona utcza 1.
Bruncer Jozsef, belv. Váczi u.
Forstinger Albert, belváros kigyó utcza 4,
Fromer Hermann, Lipot város Erzsébet tér 2,
Hahn Dávid, Lipv. Erzs. tér 5,
Hatschek Miksa, Lipot város Dorottya utcza 6,
Holtzer Miklós,
Jung Vilmos, belv. Váczi u. 21
Kohn Sándor, Terv. király u.
Krantz Eguard, Lipot város Dorottya utcza 7,
Leipniker Manó, Terv. kir. u. 4,
Laykauf Károly, belv. Váczi u. 20
Lueff Mihály, belváros Kristóf tér 1.
Nonner Mihály b. v. váczi u. 14
Purkert Manó Lip. v. szinház épület n. hid u. szeg.
Reinfeld Samu b, v. n. hid u. 11
Sárkány János Samu b. v. váczi és n. hid u. szeglet 3
Schlesinger Jos. Lip. v. Erzsébettér 3
Schwingenschlögel Jozsef belv. városház u.
Spitzer Mór Lip. v. harminzad u.
Stemmer J. belv. váczi u. 6
Testor Ant. belv. váczi u. 12
Thiel Agost. b. v. váczi u. 4
Thiel Mátyás belv. városház u.
Waldner Ant. Teréz v. kir. n. 3

Üvegárusok:

Rossuch Ján. Lip. v. nádor u. 16
Stelzig Ferencz Lipod v. nádor u.

Arany- ezüst- és ékszer árusok:

Gans Dávid b. v. n. hid u. 7
Herzberg Sim. Lip. v. bécsi- és n. hid u. szeglet.
Hirsch Lipot b. v. n. hid u. 9
Rott Dávid Lip. v. bécsi u. 2
Taub Farkas b. v. n. hid u. 6
Weiss József b. v. n. hid u. 11
Wolf Jozsef Teréz v. orsz. út b. Drezi féleház.

Kalap nemü árusok:

Személyesitő: Karczag Jozsef.
Angyal Ferencz Lipot. v. Dorottya u. 7.
Bauer Ferencz b. v. váczi u. 19
Duschel Josef b. v. váczi u. 11
Granichstätten C. Fülöp Lipot v. bécsi u. és Erzs. tér szeg. 1
Karczag Jozsef b. v. váczi u. 7
Popper Hermann L. v. Joseftér
Popper Lipos L. v. 2 sas u. 3
Quentzer Alajos L. v. nádor u. 1
Remitz Löwy b. v. Dorottya u. 10
Reinitz Sigmond b. v. n. htdu. 12
Schlesinger Lip. b. v. n. hid u. 10
Seyff György Ign. b. v. váczi u. 15
Tex Mátyás b. v. váczi u. 10
Weil Ant. Lip. v. Dorotya u. 13

Bőr-kereskedők:

Személyesitők: Mutso Andr. Zuzak J. Károly.
Csaiko Constantin Lip. v. szinháztér 1
Demetrovits Árseni.
Deutsch Fer. belv. Sz. Ferenczi-ektere 7
Goldrieher Nathan T. v. kir. u. 24
Jánovits Pál L. v. szinháztér 1
Lika Anastasius Lipot v. szinháztér 4 számuház.
Lyka Pál
Mauthner Nathan Lip. v. n. Hid u.
Mutovszky Todor b. v. n. hid u. 2
Mutso Andr. Lip. v. szinháztér 1
Neufeld Mór Ter. v. király u. 3
Rausch Károly belv. uri u. 2
Rotter János b. v. Sebestyéntér 5
Sacellary György belv. fejér hajó u. 4
Staffenberger István belv. servitatér pék u. szeglet.
Wertheimer Mór Lip. v. füdő u.
Wertheimer Fülöp Ter. v. király u. 34
Zuzak Károly Jakab Lip. v. Erzsébettér 7

Vászonkereskedők:

Személyesitő: Mösner Jozsef
Boér Henrik belv. szénpiacz

Farian Márton b. v. pék u. 2
Guda Sánd. Lip. v. 2 sas u. 6
Guda Demeter L. v. Fördő u. 7
Hariz Const belv. váczi u. 8
Hugmayer Ján. belv. városház-tér kigyó u. szeg. 1
Jankovits István belv. zsibárus u. 8
Joannovits Péter belv. zsibárus u.
Juhász György belv. uri u. 1
Kollárics Ferencz belv. váczi u.
Lollárics Frigyes.
Mandry Daniel belv. zsibárus u. 1
Michailovits György.
Mösmer Jozsef belv. uri u. 10
Müller Károly belv. Kristoftér 2
Petrovits Sabbas belv. zsibárus u.
Pscherer Mik. belv. uri u. 14 s. ház.
Taub Kár. Lip. v. Józseftér 8
Vetzer Pál.

Zene-eszköz-kereskedő:
Plaht József Lip. v. Józseftér 5

Papir-kereskedők:
Személyesitő: Schloss Alaj.
Böheim Jozsef L. v. Dorotya u. 8
Dona Demeter belv. k. hid u. 3
Fähndrich Sim. Lip. v. 2 sas u. 3
Filtso Sándor belv. n. hid u. 8
Glanz Gusztáv Lip. v. bécsi u. 3
Haris Pál belv. n. hid. u. 9
Kanitz Dáv. Lip. v. n. hid. u. 3
Pietsch Gyula kigyó u.
Posner Károly Alajos belv. n. hid u. 7
Preuer Vincze Lip. v. Jozseftér
Schloss Alajos Lip. v. Zrinyi u. 3
Sester Hermann belv, Gránátos és hatvani u. szeg.
Siráky Ed. Lip. v. váczi u.
Thury Ferencz belv. Kristoftér 5
Witterbauer Jozs. belv. Rosatér 1

Porczellan keresk:
Gross Frigycs Lip. v. fördő u.
Jonás Mihály Teréz v. kir. u. 3
Lang Mihály belv. n. hid u. 2
Reich Engerberth belv. uri u. 10
Wanko Kár. L. v. Dorottya u. 2

Termény-kereskedők:
Személyesitők: Dumtsa Ign. Leopold Ignácz
Abeles Jonás Jozs. v. király u.
Alstätter Rudolf Lip. v. fő út 11
Altstoch Salamon T. v. kir. u. 47
Axmann Alajos Ter. v. orsz. út 10
Basch Joszef belv. Al-Duna s. 12
Barch Fülöp Lip. v. fő út 1
Baumann Kár. Jozsef v. conti u. szinház 37
Baumann Joachim Teréz v. 3 dob u. szinház 3
Beer Nathan Ter. v. kir. u. 4
Beer Salamon Ter. v. orsz. út 6
Beimel Jakab belv. orsz. út 3
Bischitz Dávid L. v. Zrinyi u. 4
Bischitz Hermann L. v. fő út 14
Bobelle Vilmos Lip. v. 3 korona u. 12
Breitner Fer. Teréz v. kerepesi út 12 szinház.
Brody Hermann Lip. v. 2 sas utcza 24
Bukovalla Filakt Lip. v. Fel-Dunasor 6
Cohn Wilmos L. v. nádor u. 19
Constantinides Anast Lip. v. fő út 10
Devrient Ag. L. v. Bálvány u. 17
Diner Ed. Lip. v. 2 sas u. 22
Dumtsa Ign. Lip. v. fő út 2
Fhrenfeld Jozs. T. v. kir. u 32
Ehrenfeld Salam. T. v. kir. v. 18
Ehrlich Ign. L. v. Erzsébettér 3
Feldmann György Lip. v. 3 korona u. 22
Fischer János T. v. váczi út 7
Fischer Salamon T. v. váczi út 13
Fischer Károly T. v. orsz. út 4
Fischl Károly L. v. Bálvány u. 16
Fischl Guttmann Lipot. v. Bálvány u. 16
Fischl Lipot T. v. orsz. út 1
Flaschner György T. v. kir. u.
Fleischmann Kár. Lipot v. bálváuy u. 6
Fleischmann Mór T. v. kir. u. 8
Flesch Mór Lip. v. Béla u. 2
Frankl Jakab L. v. Fürdő u.
Freibauer Ed. Ter. v. kir. u. 3
Freund Samuel Lip. v. Fel-Dunasor 1
Freytsätter Ant. L. v. Bálv. u. 14
Fried Mór Lip. v. Szecsényi u. 1
Fuchs Fülöp Ter. v. orsz. út 8
Fuchs Gusztáv Lip. v. fő út 11
Fürst Kár. Lip. fő út 6
Ganz Ign. Ter. v. orsz. út 3
Gottesmann Mik. Lip. Fel-Dunasor 9
Gold Jozsef Lip. v. Fördő u. 1
Grossinger György Teréz v. király u. 4
Gruber Jakab T. v. orsz. út 9
Gruber Gáspár T. v. orsz. út 7
Grünhut vilmos T. v. orsz. út 3
Gyapai Mik. Lip. v. mázsa u. 1
Hajduska Moritz Lipot v. 3 korona u. 4
Hannover Mór L. v. mázsa u. 6
Hatschek Jonás T. v. kir. u. 13
Herzfelder Vilmos Lip. v. Erzsébettér 3
Herz Hermann belv. orsz. út 3
Herzl Antal T. v. király u. 19
Hirsch Sam. Ter. v. könyök u. szinház 10
Hirschel Henrik S. Lipot v. 3 korona u. 6
Hürsch Ag. Ter. v. orsz. út 47
Hursch Károly Ter. v. Istvántér szinház 10
Jellinek Mor, L. v. promenad u. 5
Joachim Gyula L. v. Jozseftér 1
Joannidis Todor belv. orsz. út 5
Joanovits Mik. belv. zöldfa u. 7
Iung Henrich Teréz v. 2 szerecsen u. 2
Keszt Mihály L. v. Jozseftér 11
Kohen Ign. Lip. v. 2 sas u. 5
Kolba Sam. L. v. Fel-Duna s. 47
Kunewalder Fülöp L. v. Jozseftér 11
Laczkovits Audrás belváros régi posta u. 1
Laczko Herm. T. v. váczi út 6
Leitner Ign. L. v. 3 korona u. 3
Leopold Ign. L. v. Dorottya u. 8
Lobmayer J. M. L. v. mázsa u. 6
Löwy Kár. L. v. 3 korona u. 24
Löwy Gottlib L. v. nádor u. 18
Luczenbacher János Lip. v. Széchényi u. 2
Machlupp Henrich Lip. v. Béla és nádor u. szeglet 14
Mach Gusztáv Lipot v. Fel-Dunasor 1
Mandello Salamon.
Mangold Jozsef T. v. 3 dob u. 3
Marburg Jak. T. v. orsz. út 5
Merck Kristian Ed. Lip. v. 3 korona u. 24
Madenow Z. belv. ar. kéz u. 1
Nadler Gusztáv L. v. Arpád u. 7
Nagel Herman T. v. váczi út 7
Naschita Herman L. v. fő út 16
Neuschlosz Bernhárdt Lip. v. 3 korona u. 17
Neuschlosz Adolf Lipot v. Fel-Dunasor 36
Neuschlosz Károly Lipot v. Fel-Duuasor 55
Neuschlosz Simon L. v. Fel-Dunasor 52
Oesterreicher Mor. L. v. bálv. u. 8
Pessl Jozsef L. v. F. Dunasor 4
Pirnitzer Sigmond Lip. v. 3 korona u. 24
Pollak Mark belv. váczi u. 19
Popper Ferencz L. v. fő út 8
Possert Lajos L. v. F. Dunasor 56
Puliczer Fülöp Lip. v. Bálv. u. 2
Puliczer Mayer Lipot v. Dorottya u. 6
Rechtnitz Henrik Lipot v. 3 korona u. 13
Rechnitz Ign. belv. orsz. út 10
Reiser Lipot belv. A.-Dunasor 5
Rössler Adolf Lipot v. nádor u. 3
Rössler Lipot L. v. nádor u. 9
Sandtner Vilmos L. v, váczi út 1
Saphir Sándor T. v. Lázár u. 8
Savits Euthim b. v. bástya u 8
Scherzer János György Lipot v. Zrinyi u. 11
Schindler Mór J. v. kerepesi út 44
Schreiber Dávid L. v. 2 sas u. 17
Schulhof Jak. L. v. 3 korona u. 23
Schwarz Lázár Lipot v. 3 korona u. 10
Schweiger Jozsef belv. orsz. út 15
Schweiger Miklós
Stein J. Nathan L. v. tükör u. 2

Steiner József Lip. v. n. hid. u. 3
Strasser Alajos L. v. Dorottya u. 7
Straus Mór L. v. promenad u. 5
Tafler Elias T. v. kerepesi út 4
Tarczalovits Ant. Lip. v. tükör u. szinház 2
Tedesco Berhardt T. v. váczi út 7
Trebitsch Mayer Ter. v. orsz. út 3
Ullman Lipot L. v. nádor u. 9
Weinmann Maximil. Lip. v. váczi út 6
Weinczierl Vincze L. v. tükör u. 2
Weiss Adolf Ter. v. ország út 6
Weiss Adolf L. v. Erzsébettér 2
Weiss János L. v. bálvány u. 20
Wellisch Lipot L. v. szinháztér 5
Wodianer Alb. L. fő út 11
Wolfner S. Lip. v, 3 korona u. 17
Zeitlinger Jos. Buda vizv. fő u. 1
Zsengeri Mór Lip. v. egyháztér 6

Nyers anyag kereskedők:

Breier Lipot L. v. mianyánk u. 2
Ebner Ede. belv. pék u. 2
Ebner János belv. váczi u. 11
Heidlberg Lipot Lipot v. 3 korona u. 3
Illits Demeter belv. fej. hajo u. 7

Röfös kereskedők:

Személyesitők: Aebly Adolf Uhl F. Venczel.
Aebly Adolf belv. srrvitatér 2
Alter Antat belv. váczi- és régi posta u. szeglet 10
Auer Dávid Lip. v. 2 sas u. 7
Balitzky Sándor belv. váczi u. 16
Becker Károly belv. szervitatér 5
Bernauer Lajos Lip. v. Erzsébettér 12
Bernauer Mór L. v. Erzsébettér 12
Blass Sigm. Lip. v. 2 sas u 2
Böhm Lajos Lip. v. Jozseftér 10
Broche Manó. L. v. Jozseftér 9
Deutsch Baruch belv. Hatvani és ujvilág u. szegl. 1
Deutsch József Lipot v. marokkoi u. 1
Deutsch Samu L. v. 3 korona u. 1
Duck Károly Frigyes belv. váczi u. 1
Eger Lajos Lip. v. Erzsébettér 13
Engel Károly L. v. bálvány u. 9
Engel Samu L. v. két sas u. 9
Engländer H. J. belv. servitatér 2
Fejér Fer. belv. uri u. 9
Fischer János Lajos, Lipot v. bécsi u. 2
Flesch Fülöp belv. orsz. u. 9
Fogl Dávid Lip. v. marokkoi u.
Friedmann Lip. T. v, kir. u. 32
Friedmann Mor L. v, 2 sas u. 6
Fröhlich C. Sigmond belv. Kristoftér 3
Führer Gusztáv belv. váczi u. 2
Gruber Fülep T. v. kir, u. 37
Grünsfeld Áron belv. váczi u. 17
Grünzweig Adolf L. v. marokoi u.
Guttmann Miksa Lipot v. Erzsébettér 9
Halbauer Alajos L. v. Joseftér 1
Haris György belv. uri u. 6
Harrer Tamás belv. váczi u. 18
Hegner Dávid belv. orsz. út 14
Hirsch Xav. Fer. belv. váczi u. 8
Hirschkovits Lip. T. v. orsz. út 11
Höntz Sánd. belv. váczi u. 6
Iszer Venczel Vilmos, belv. n. hid u. 5
Jankovits Pál L. n. hid u. 7
Joannovits Ján. Mihály belv. váczi u. 1
Jonás Ign. L. v. marokkai u.
Kann Mór Lip. v. Erzsébettér 3 koroua u. szeglet
Kallmann Dávid Lip. v. 3 korona u. 2
Keller Ant. belv. váczi u. 21
Kerl Felix Lip. v. Jozseftér 6
Klein Kár. belv. váczi u. n, hid u. szeglet 3
Klein Lip. belv. Dorottya u. 3
Koln Jak. Lip. v. Erzsébettér
Kohn Lip, L. v. marokkoi u. 8
Kopstein Salamon Lip. v. Erzsébettér 10
Koszgleba László belv. n, hid u, 12
Küszler Salamon Lipot v. Dorottya u. 10
Leidler S. L. v. 3 korona u. 1
Leinkanf Ign. Teréz v. orsz. út 9
Liebmann Áron Lipot v. Erzsébettér 5
Liedemann Fer. Bernhárdt belv. városháztér 5
Lubich Jos. L, v. bécsi u. 2
Monaszterly Istv. belv. váczi u. 15
Muritzky Jak. Lip. v, Erzébettér 9
Neubauer Bernhárdt Lipot v. Erzsébettér 1
Neymonn Ján. belv. hatvani u. 10
Ortner Sam. T. v, kerepesi út 3
Pacsu György belv. váczi és zsibárus u. szeglet 1
Pollak Benedek Lip. v. Erzsébettér 7
Reitinger Lip. L. v, Erzsébettér 6
Ringauf Hugó L. v. Szinháztér 1
Rosenfeld Jozsef T. v. orsz. út 1
Römer Gyula belv. váczi és n. hid u. szeglet 4
Rust Benjamin L. v. 2 sas u. 6
Schiller Kár. Ágoston belv. n. hid u. 5
Schmidl Vencz. L. v, fördő u. 6
Schneider Ferencz Lip. v, Dorottya u. 1
Schneider Jozsef belv. n, hid u. 3
Schönstein Ign. L. v, 2 sas u. 6
Sigmund Jozsef belv. városház u. 1
Takácsi János belv. váczi u. 12
Takácsi Istv. belv. váczi u. 20
Tott Vilmos belv. pék u, és servitatér szeglet 1
Türsch Ferdinánd belv. váczi u. 19
Uhl Alajos belv. váczi u. kishid u. szeglet
Uhl Venczel Fer. belv. uri u. 3
Unger Frigyes, belv. n. h. 6.
Vogel Jozsef, belv. váczi és k. hid utcza szeg. 6
Weinfeld Lipót, L. v. Erzsébettér 5 szám
Weiss János, belv. városháztér és kigyó u. szeg. 1
Winterstein Bernhardt, lipotv. Erzsébettér 7
Wisnyi Daniel, belv. váczi u. 14
Wottitz Baruch, lipotv. bálvány utcza 4
Ziltzer Hermán, lipotv. marokkoi u. 11

Selyem árus:

Személyesitő: Zákó József.
Ádám Károly, belv. városházt. 2
Eissler Fer. belv. váczi u. 18
Wabrosch József, belv. váczi u. 13
Zákó József, belv. váczi és zsibár. utcza szeg. 1

Füszer- anyag- és festék kereskед.
Személyesitők: Kerstinger István Spuller Ferencz.
Alexy Mihály, T. v. kerepesi út 19
Amtmann Ferencz, T. v. orsz. út 10
Axmann Ferencz, lipv. váczi út 6
Bengyel György, T. v. n. m. u. 36
Bergmann József, Terézv. 2 szerecsen és London u. 11
Bodansky Zsigmond, lipotv. Nádor utcza 17
Brestyanszky Vilmos, lipotv. két sas utcza 22
Broche Edu, lipotv. Nád. u. 13
Bncher József, T. v. n. m. u. 17
Deiler Károly, belv. városházt. 2
Dobos Ferencz, belv. kéményseprő utcza 1
Ebenführer Antal, T. v. orsz. út 11
Eder Mátyás, belv. váczi u. 2
Fleischmann Pos. T. v. váczi u. 7
Fölsinger Rudolf, belv. váczi u. 10
Frühvirth József, belv. fej. hajó utcza 6
Fuchs Antal, belv. lipot u. 45
Gerhardt Antal, belv. pék u. 1
Gindele György, belv. széntér 13
Gindrich József, belv. kecskeméti utcza 41
Girsich Károly, lipotv. Zrinyi u. 3
Glatz János, lipotv. 3 korona u. 4
Gyarmaty György, belv. szénatér.
Gyurkovits S. lipotv. Zrinyi és Nádor u. szeg. 7
Halbauer Rudolf, T. v. kir. u. 11
Hausner Fer. belv. k. h. u. arany kéz u. szeg. 6
Hermann Albert, lipotv. bálv. u. 9
Hoffmann Frigyes, lipv. váczi u. 3
Horváth János, lipotv. Nád. u. 18
Höffler Ferencz, belv. városháztér 6

Hönig Mátyás, T. v. kerep. út 10
Ivanovits Sabbás, T. v. kerepesi út 13
Jentner András, L. v. 3 kor. u. 7
Kaunitz József, J. v. templomt. 1
Kerstinger István, T. v. orsz. út
Kochmaister Frigyes, L. v. 3 korona u. 22
Koszgleba Antal, L. v. Dorot. u. 4
Koechlin Edm. L. v. 3 kor. u. 12
Köhler Rd. L. v. Dorot. u. 2
Kölber Ágoston, belv. magy. u. 1
König Miklós, belv. uri u. 9
Kuhn I. M. L. v. bálv. u. 5
Kulmitz Ágoston, L. v. váczi u. 3
Kurz József, belv. kigyó u. 4
Lamotte József, belv. aldunasor és régi posta u. szeg. 2
Loser Mátyás, belv. Egyet. u. 7
Luzsa Mihály, Józsefv. kerep. út 9
Mártony József, J. v. ó- és hajós utcza szegleten 15
Mátyeka János, T. v. Doh. u. 2
Mayer János, belv. zöldfa u. 10
Mayr Károly, lipotv. feldunas. 1
Merluzzi Mátyás T. v. kerep. út 6
Mitterdorfer János, belv. új világ utcza 7
Molnár Fer. F. v. soroks. út 13
Most Ján. Ádám, lipotv. 3 korona utcza 11
Nagy I. M. lipotv. Dorottya u. 9
Naisz Hen. belv. úri u. 14
Nusbaumer Lőrincz, F. v. soroksári út 36
Oszetzky Fer. belv. váczi u. 17
Piatrick Fer. T. v. n. m. u. 33
Piffel Ed. T. v. váczi u. 9
Poppel Károly, belv. rózsatér 5
Prix Imre, lipotv. feldunas. 12
Prückler Ign. belv. kecskem. u. 11
Rakodczay U. N. belv. lipot u. 12
Reinlein Ádám, belv. városházt. 2
Ringauf Otto, belv. aldunas. 5
Saager Jak. belv. orsz. út 6
Schafnitzl Fer. F. v. malom u. 1
Scherf Ferdinánd, T. v. kir. u. 46
Schmidt József, belv. sz. Ferenczieklere 2
Schmitt Fridolin, Terézv, 3 dob utcza 15
Schneider G. belv. kalap u. 10
Schöberl József, belv. moln. u. 6
Schreiner Ferencz, Fer. v. üllői út 25
Schuh József, belv, ország út 20
Schütt Károly, Terezv. Herminatér 12
Semmelweis József, belv. új világ utcza 1
Seuffert Károly, lipotv. Nádor utcza 3
Siebreich I. József, belv. granatos utcza 7
Skach Antal, Józs. v. statio u. 2
Sopronyi János, Terézv. király utcza 55
Spivak József, belv, sznatér 3
Spuller Ferencz, J. v. kerepesi út 5 sz.
Steinbach József özvegye belvár. granátos utcza 9
Steinhardt Antal, belv. városház-tér 8 sz.
Stelzl Károly, Terézv. váczi út 2
Strobentz Alajos, lipotv. Zrinyi utcza 6
Sztacho István, Terézv. nagy mező utcza 9
Thallmayer Adalb. lipotv. Nád. utcza 7
Till János, Józsefv. sz. egyház-tér 17
Topitz József, belv. hatvani u. 8
Torossy János, belv. rég. posta utcza 8
Tschögl János, lipotv. Zrinyi u. 6
Tunner János, belv. váczi út 1
Uhl József, Terézv. ország út és király utcza szegleten 1
Vágly Terézv. király utcza 15
Waltersdorfer János, Terézv. 3 dob utcza 25
Wasch Ján. György, belv. aldunasor 1
Werner Frigyes, Terézv. király utcza 28
Wikus Ferencz, belv. n. h. u. 10
Wilfinger Sam. lipotv. Józseft. 12

Gyermekjáték keresk.
Brunner Florián, belv. váczi ú. 18

Posztó nemü kereskedők.
Személyesitő: Vécsey Sándor.
Bruck Mark. Terézv. dohány u. 5
Büchler Dávid, lipotv. Erzsébettér 3 korona u. szeg. 1
Dorner Adolf, lipotv. n. h. u. 2
Eckbauer András, lipotv. Erzsébettér és harminczad u. szeg. 3
Fürst Ábr. lipotv. Erzsébettér 13
Glaser Isaiás, lipotv. Erzsébettér 14 sz.
Grabovszky György, lipotv. szinháztér 3
Guggenberger, lipotv. belv. váczi és nagy hid utcza szegleten 3
Macho Károly, belv. k. hid. u. 5
Nádossy István, belv. váczi ú. 19
Perger Ferencz, belv. váczi ú. 17
Saxlehner András, belv. váczi ú. 18
Schlesinger Gottlib, lipotv miatyánk utcza 3
Schlessinger Ignácz, lipótv. nagy hid utcza 3
Semler Izsák, lipotv. Erzsébettér 1
Spitzer Mór, belv. váczi ú. 9
Vetsey Sándor, lipótv. bécsi u. 3
Weiss Ábrah m, lipotv. marokkoi utcza.

Eszköz kereskedők.
Személyesitő: Werheim Fülöp.
Hirsch Izsák, belv. n. h. u. 9
Stern Adolf, belv. n. h. u. 12
Werheim Fülöp, belv. nagy hid utcza 8

b) Kereskedő-testület (Gremium des bürgerl. priv. Handelstandes).
Iroda: Dorottya utcza, keresk. test. épület 2-dik lépcső II-ik emelet.
Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Elölülök:
Pscherer Miklós első (el-
Weinczierl Vincze másod (nök
Titkár:
Amtmann József, or. ügyvéd belv. szintér 4

Keresked. Törvényszék. (Handels-gericht).
Lipotv. bálvány utcza 5
Elnök: Alsó-Viszti Fogarassy János, lipotv. bálv. utcza 5
Országos törvényszéki tanácsosok:
Szakácsi Csorba Sándor, belv. nagy hid utcza 11
Klier Gusztáv, T. v. k. u. 54
Regner Todor Bleilebeni lovag, lipotv. 3 korona u. 21
Szeniczey Gusztáv, belv. kalap utcza 3
Szinovacz György, belv. gránát. utcza 2
Kereskedői ülnökök.
Fabricius I. G. belv. városházt. 6
Dumtsa Ignácz, lipotv. fő út 2
Weinczierl Vincze, lipotv. tükör utcza 2
Fuchs Rudolf, lipotv. 3 korona utcza 19
Kochmeister Frigyes, lipotv. 3 korona utcza 22
Oszvald Antal, lipotv. Nád. u. 20
Aebly Adolf, lipotv. fő út 3
Vetsey Sándor, lipotv. két sas utcza 6
Koppély Frigyes, lipotv. szént. 1
Darier Gyula, lipotv. feldunas. 9
Tanácsosi titkárok:
Szenonor József, belv. hajó u. 6
Steiner Frigyes, lipotv. 3 korona utcza 10
Törvényszéki segédek.
Szedlaczek Mátyás, belv. lipot utcza 5
Ujhelyi Károly, belv. molnár u. 6
Décsi István, belv. lipot u. 12
Figyelők.
Zsigmond Károly, belv. kecskeméti utcza 1
Pázmány Elek, belv. bástya u. 19
Czigler Elek, lipotv. Dorottya utcza 6
A segédhivatalnokok igazgatója:
Lechner Ferencz, buda fortuna utcza 153

Igazgatói segéd:
Legrády Sándor, buda fortuna utcza 155
Tisztek:
Haragó Mátyás, lipotv. promenad utcza 7
Illés Ferencz, belv. mészáros u. 4
Bragyán Miklós, lipotv. Szecsényi utcza 2
Demeter Ignácz, T. v. új u. 21
Tétényi István, T. v. ó-utcza 2
Szalmay Antal, Buda vár 72
Járulnokok:
Horváth Ignácz, belv. újv. u. 9
Nehém Frigyes, Buda tabán 642
Egressy Lajos, lipotv. nagy h. utcza
Németh János, belv. úri u. 3
Gyarmaty Pál, Buda Mátyást. 1
Kromer Ferencz, serfőző u. 17
N. Dijasok:
Zborovsky András, T. v. ó-u. 36
Nehém Ágoston, Buda Krisztinav. oskola utcza 21
Taffler János, Buda tabán virág utcza 527
Hayer János, Buda vár 87
Kühner Imre, vár városh. u. 67
Opletal György, lipotv. Szecsényi utcza 1
Lechner Ferencz, Buda vár. fortuna utcza 153
Dietrich János, Budav. 87
Becsülő mesterek:
Reimann D. T. v. Lázár u. 9
Grünfeld W. lipotv. bálv. u. 5
Törvényszéki szolgák:
Kováts György, Józsefv. 5 pacsirta utcza 13
Farkas József, Józsefv. József utcza 49
Ádám József, lipotv. bálv. u. 5
Hermann András, Ter. v. váczi út 25
Papp Mihály, Józsefv. 5 pacsirt. utcza 13
Eösz Károly, Józsefv. zerge u. 9

Kertészek (Gärtner).
Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Baletz Antal, F. v. páva u. 413
Bertl Jakab, lipotv. külső major utcza (Extravillang) 483
Breszler György, T. v. Florián utcza 503
Dalmár János, F. v. edény utcza (Waseng) 641
Heigl Ferencz, F. v. edény utcza 24/643
Helmer Ferencz ifj. lipotv. k. major utcza 470
Helmer Ferencz id. T. v. kertész utcza 153/16
Hermann Mihály, F. v. remete utcza 741
Hochschwaher János, T. v. váczi utcza 1473
Hoszmann Lajos, lipotv. k. major utcza 486
Janky János, T. v. kertész u. 165
Kaszt József, Terézv. k. major utcza 1575
Knechtl M. J. v. körisfa u. 309/3
Kozalek Antal, Fer. v. Florián utcza 152
Kozálek Márton, F. v. edény u. 644
Kozálek Mátyás, F. v. viola u. 546
Kreil Ferencz, T. v. két dob u. 167
Pittner Ferencz, T. v. sir u. 469
Pittner Mátyás, T. v. ligets. 469
Ramaseder I. T. v. szöv. u. 457
Reinisch Ferdinánd, T. v. k. major utcza 1678
Riesz József, lipotv. k. maj. u. 444
Rock Márton, T. v. k. maj. u. 1586
Rock M. lipotv. k. major u. 484
Rottenbiller Ferencz, F. v. templom utcza 112/2
Rottenbiller Károly, T. v. szövetség utcza 10/30
Scholz János, lipotv. k. maj. u. 476
Schwendtner Antal, lipotv. kis maj. utcza 490
Steiner József, lip. v. k. maj. u. 479
Zwinz Antal, T. v. kertész u. 151

Kézmü árukkal kereskedés (Manufactur waaren Handlung.)
Décsey I. lipotv. Erzsébettér 11
Euchs József, lipotv. két sas u. 5
Grünhut H. és fia lipotv. Erzsébet tér két sas u. szeglet 1
Hirsch Gusztáv, lipotv. marok u. Erzsébettér szeglet 8
Laszk Móritz, lipotv. Erzsébettér zöldségtér szeglet 1
Liebermann József, lipotv. marok utcza Erzsébettér szeglet 8
Oppenheim Benedek, lipotv. bálvány utcza 3

Kéztyü árusok. (Handschuch verschleiszer).
Hasselmann és Parkievitz, J. v. váczi u. Kristóftér szeglet 2
Hittinger Ferdinánd, belv. hatvani utcza 4
Krellvitz V. lipotv. Dorot. u. 1
Niemann Vilh. lipotv. bécsi u. 1

Kéztyüsök. (Handschuch macher).
Biztos: Álkér Antal, tanácsnok.
Cruciger Gusti Egyetemtér 2 sz. boltja kigyó u. 1
Fletzer Ferencz, belv. hajós u. 7 boltja Dorottya u. 3
Henkel Lajos, boltja Dorot. u. 4
Klopper János, belv. hajós u. 7 boltja n. h. u. 1
Köstler József, könyök u. 19 boltja a váczi és kis híd u. szegl. 5
Oesterreicher Károly, belv. lipót utcza 4 boltja kigyó u. 1
Paszkievitz János, T. v. n. mező utcza 5 boltja váczi u. Kristóftér szeglet 2
Rieser József, boltja belv. hajós utcza 1
Schmidl Elis, belv. magyar u. 37 boltja uri u. 3
Schneider Lipót, T. v. király u. 23, boltja uri utcza 10
Schneider Márton, boltja váczi u. 4
Schultze Ferd. belv. uri u. 1 boltja kigyó és uri utczák szeglet. 1
Vogel József, lipotv. Dorottya u. 10 boltja ugyanott.

Késcsinálók. (Messerschmiede) lásd: Sebészi eszköz készitők.

Koaks tüzelő szer.
Broch Edvárd, lipotv. Nád. u. 13
Eder F. M. belv. váczi u. 2
Kralicz A. lipotv. bálv. és fürdő u. szegletén.
Werner F. A. T. v. kir. u. 28

Kocsigyárak (Wagen fabriken).
Kölber fivérek, T. v. n. † u. 1
Steinbach József, lipotv. váczi u. 25
Winter M. F. v. üllői út 34

Kordoványosok. (Tobakok). (Kordovaner).

Németek:

Biztos: Alkér Antal, vár. tan.
Benniger József, J. v. konti u. 74
Gajári Mihály, Ferencz város malom u. 22
Horváth Gáspár, Ferenczv. két nyúl u. 21

Magyarok.

Biztos: Alkér Antal.
Balázs János, Ferenczv. Mátyás utcza 41
Balázs József, Ferenczv Mátyás utcza 41
Balla Fer. aldunasor 57
Botlik Károly, Ferenczv. két nyúl utcza 104
Frankovits Fr. Fer. v. István utcza 52
Karsány G. F. v. István u. 51
Karsány János, ugyan ottan.
Karsány István, ugyan ottan.
Katzaner Gáspás, Ferencz város malom utcza 236
Kiss Károly, Ferencz város István utcza 55
Kotsis Mátyás, Ferencz város István utcza 50
Szabó József, Ferencz város István utcza 53

Koporsó-raktár (Särge Niederlagen.)
Kreischel Frigyes belv. egyetem u. Papnövelde u. szeglet 7
Tóth Lajos ugyanott.

Kórházak (Spitale.)
a) A budai Irg. kórházba az 186⁶/₉. közigazgatási évben felvétetett öszvesen 8152 beteg, mely számból meghalt öszvesen 659. a többi egészségesen bocsáttatott el.
b) Erzsébet kórház Budán a vizi városba 40 ágyra. Az Erzsébet irg. szerzetbeli testvérkék ügyelete alatt. A tisztaság meglepő.
c) Sz. János kórház, elszegényedett polgárok számára van 8 szobában 50 ágya.
d) Rókus kórház
e) Gyermek kórház 30 ágyra, melyből 20 ingyenes. A háztartást vezeti egy felügyelőnő és 3 szolgálat tevő asszony, 2 szolgáló, és egy beteg ügyelő szolga. Orvosa Dr. Bokai.

Kosárkötök (Korbmacher.)
Angerer Jakab belv. országút 30 Áruhely: belv. Duna utcza.
Eckhardt Leop. Fer. v. Angyal u. 29. Áruhely: belv. Duna u.
Felber Ferencz F. v. üllői út 27 Áruhely: Szénatér.
Floszmann Jós. Ter. v. Kerepesi út 32 Áruhely: belv. Váczi u. 2
Greger György Fer. v. Soroksári u. 44 Áruhely: belv. D.u.
Klement Ján. Jós. v. Türelm. u. 14 Áruhely: bela. Tanácsház-tér és Kigyó u. szögletén.
Klinzler János belv. Bástya u. 3 Áruhely: belv. Duna u.
Krosert Ter. v. Uj u. 31 Áruhely: belv. Duna u.
Kruse Lajos Jós. v. Golya u. 5 Áruhely: belv. Duna utcza.
Preuer András Fer. v. Soroksári u. 10 Áruhely: belv. Duna u.
Rusitz Márton Jós v. üllői út 22 Áruhelg: belv. Duna utcza.
Wieser Ferencz Fer. v. Fő u. 11 Áruhely: belv. Duna utcza.
Zimmermann Henrik Ter. v. n. Ákácz u. 35 Áruhely: belv. Duna utcza.
Boscovitz Dávid Ter. v. Dohány utcza 1
Schmidt Károly Ter. v. nagy mező utcza 16

Kovácsok (Schmiede.)
Biztos Fészl Ág. városi tan.
Bernhárd Jós. Jós. v. üllői út 8
Buchsa János Teréz v. Bárány utcza 5
Fröhlich Ferencz belv. orsz.út 25
Geiger Jakab Fer. v. Soroksári utcza 24
Grosz József Ter. v. nagy mező utcza 15
Hoffmann Jós. Jós. v. Sertés u.
Huber János belv. ország út 11
Kovács András Jós. v. Sertés u.
Kurcz Lipót belv. ország út 33
Leyrer Lőrincz J. v. üllői út 67
Lovászi Mihály Teréz v. nagymező utcza 23
Molnár Mihály Jós. w. Németu.
Pántl János Ter. v. Váczi út 44
Perger János Fer. v. Soroksári utcza 5.
Perger Károly Fer. v. 2 nyúl u.
Schimmer György Fer. v. kismező utcza 39
Spissák Gáspár Jós. v. Kerepesi út 22.
Stadler István Jós. v. Kerepesi út.
Stettner József Fer. v. üllői út 20
Storch Ferencz Lip. v. Váczi út
Szalay István Ter. v. új u. 6
Vámosi István Ter. v. Váczi út 41
Vidermann György Ter. v. Sip u.
Zofall Sándor József v. nagyszekeres utcza.

Kő-épitész mester (Steinmetz stuckmeister.)
Biztos: Alkér Antal városi tan.
Épitő mester:
Diescher Antal belv. Hatvani u. 1
Diescher József belv. országút 14
Gottgeb Antal Jós. v. Német u. 12
Hild Kár. Lip. v. Nádor u. 19
Hild Jós. Lip. v. Kádor u. 4
Kaszelik Fer. belv. Al-dunasor 3
Pollak Aug. Lip. v. Árpád u. 7
Riegersperger Ferencz belv. Seminarium utcza 1
Vagner J. belv. Hatvani u. 11
Vieser Ferencz L. v. Mázsa u. 6
Zitterbarth Mátyás Lip. v. Váczi utcza 8
Zitserbarth T. Lipót v. Atilla utcza 3
Zitterbarth János Lip. v. Nádor utcza 17
Zofahl Lőrincz Jós. v. Sándor utcza 17
Gerster Károly 3 korona u. 24
Kaiser Lipót 2 korona u. 24
Senger Rudolf Ter. v. B. u. 6
Ybl Miklós Fer. v. üllői út 8

Kő és porcellán edény árusok (Steingut Porzellain händler.)
Brenner Salamon ó Buda Szerecsen utcza 111
Breitner Jós. ó B. Zöldtér 102
Doppler Adolf J. v. orsz. út 44
Drucker Nath. ó B. Zöldtér 41
Ellinger Jonás Teréz v. Herminatér 12
Gruss Fer. J. v. Al-dunasor 3
Hájdinger Jós. T. v. Kir. u. 46
Kronstein J. Jós. v. Szénapiacz 3
Markovics Anna Teréz v. Kerepesi út 14
Meixner József J. v. Duna utcza szeglet 1
Neumann Áron T. v. Kir. u. 38
Neumann L. Ter. v. országút 34
Rosenfeld W. ó B. Zöldpiacz 102
Szerdahelyi Babett ó B. Zöldpiacz 102
Totis Lóri ó B. Zöldpiac 102
Láng M. n. Hid u. b. Sinaház.
Kő és porczellán edény gyárak.
Cs. k. álladalmi porczellán gyár lerakó helye belv. Váczi u. 20
Földvári testvérek Al-dunasor 2
Frainer belv. Al-dunasor 2
Haidinger testvérek Lipót v. n. Hid u. Szinház épület.
Portheim és fia Lipót v. Dorottya utcza 3
Prager Lip. v. Fel-dunasor 10

Köfaragó-mesterek (Steinmetz-meister.)
Feszl József J. v. Köfaragó u. 2
Kauser János Teréz v. Kerepesi út 11
Kronberger János Fer. v. üllői út 11 szám.
Schlosser Fer. T. v. Kerepesi út 21
Zitterbarth özv. Teréz v. Kerepesi út 18
Gottgeb Mih. Jós. v. Stáczio u.. 63

Kölemezek (Steinpappen.)
Lotz Herm. Lip. v. Fel-d. sor 53
Rathmann Rob. belv. A. d. s. 12

Költözési butorok (Überschiedlungs Möbel.)
Ezen butorok úgy készültek miszerént szétszedhetők, kis helyre elrakhatók azért költözködő családoknak alkalmasok, találtatnak Nádor utcza 20 sz. Oszvald Antal raktárában (készíti Manstein Bécsben.)

Kő-metszö (Steinschneider.)
Seile A. Ter. v. Kir. u. 15
Könyomó intézetek.
Haschke és Társa Pesten Fel-Dunasor, készit mindenféle szinnyomatokat és mükképeket.

Kömives mesterek (Maurer. meister.)
Brein Ferencs Lip. v. Váczi út 9
Diescher János Teréz v. Kis-kereszt utcza 24
Limburszky József Teréz v. Kisdiófa utcza 29
Senger András Ter. v. B. u. 6

Köntös (ruha) takarító intézet (Kleider reinigungs anstalt.)
Lásd Fólt takarító, ruhatisztító.

Könyomdák (Lythographien.)
Özvegy Burián Amália Budán Fer. v. Fő u. 89
Engel és Mandello F. L. Nádor utcza 24. Bolt Lipót v. Harminczad u. Józseftér szögletén 14
Frank József Lip. v. Nádor u. 3
Haske és társa Lip. v. J. tér 11
Händelmayer G. belv. Gránátos u. 1
Langer Edv. belv. Aranykéz u. 3
Lentse M. Budán T. v. Fő u. 80
Pollak testvérek L. v. Váczi u. 8
Winter Samu Lip. v. Bálv. u. 5
Walzel Ágoston Frigyes Lipót v. Nádor u. 24. Boltja Harminczad u. Józseftér szögletén 14

Könyv-kereskedők (Buchhändler.)
Biztos Alkér Antal v. tan.
Emich Gustáv könyvkiadó Uri utcza Lafert ház.
Eggenberger Nándor belv. Baráttér 4
Geibel Hermán k. elnök belv. Kristóftér 4
Hartleben C. A. belv. Váczi u. 17
Kilian György belv. Váczi utcza és n. Hid utcza szegleten 3
Lampel Robert belv. Városháztér 6 és kölcsön könyvtár.
Lauffer és Stolp, belv. Váczi u. 7, és kölcsön könyvtár.
Magyar Mih. belv. Eggetem u. 1
Müller Gyula belv. Servitatér 2
Osterlamm Károly Lipót város Erzsébettér 3
Pfeifer Ferdinánd belv. Servitatér szegleten 3
Ráth Mór belv. Váczi és kis Hid utcza szegleten 5
Héber könyvkereskedők.
Elias Jakab T. v. Király u. 1
Löwy Márk Teréz v. Kir. u. 2
Budán.
Schröpfer András Vár Paráde-tér, szépmű kereskedés és kölcsön könyvtár.
Burián Pál Tabán.

Könyvkötők (Buchbinder.)
Biztos: Egry Ferencz városi tan.
Bidschovsky Károly Lipót város Szinháztér 1
Bóldog Lajos belv. Váczi u. 5
Boroosky János belv. Hatvani u. 5
Böszel János Ter. v. Váczi út 9
Boltja: belv. pék utcza 3
Bucsánszky Berth. belv. uri u. 13
Falkenberg Hermann belv. Váczi utcza 1
Fekete Lajos Fer. v. üllői út 3
Friedrich Fer. belv. Kigyó u. 1
Gloger József Jós. v. Statió u. 32
Gucker József belv. Zöldfa u. 12
Gstaltmayer J. belv. Zöldkert u. 1
Häntler Károly belv. uri u. 4
Hoffmann Ján. belv. Kalap u. 7
Hoffmann Ant. belv. Megye u. 6
Holtmann Vilmos belv. Kigyó u. 5
Horváth Imre belv.
Karsch Kár. belv. Sebestyéntér 1
Koszgléba Ferencz belv. Baráttér piáristák épülete.
Kranz Frigyes belv. uri u. 6
Leibnek S. B. Teréz v. Könyök utcza 9
Mandl J. Ter. v. 2 Szerecs. u. 8
Marábetz Mátyás belv. uri u. 5
Nadler Ferd. belv. Lip. u. 11
Nadler János öregebb és ifjabb belv. Kigyó u. (Sebestyén u. 2)
Nuofer J. Lip. v. Mázsa n. 6
Obermüller F. belv. Párizs u. 1
Pokorny Antal Lip. v. Regg. u. 2
Reich Ferencz belv. egyetemtér 2
Rosenthal Gusztáv belv. Gránátos utcza 2
Rupp Frigyes belv. Baráttér 2
Streibig Fer. T. v. Király u. 36
Székely Mihály belv. Hajó u. 7
Voigt Lajos belv. egyetem u. 2
Vörös Károly Fer. v. Reform. egyház épületében.
Vetschel Moritz belv. Zöldfa n. 2

Könyv-nyomdák (Buchdrukereyen.)
a) Budán:
1) Az Egyetem nyomdája
2) Bagó Márton nyomdája.
b) Pesten:
3) Hechenast Gusztáv nagyszerü nyomdája gyors sajtókkal.
4) Trattner Károlyiféle nyomda.
5) Beimel Kozmaféle nyomda.
6) Herz János nyomdaja.
7) Emich Gusztáv nyomdája.
8) Bucsánszky Alajos nyomdája (József városban s. h.)
9) Müller Emil nyomdája.
10) Werffer nyomdája Fel-d. s.

Könyvtárak
a) Muzeum könyvtára, a Muzeum épületben.
b) M. tudós társaság könyvtára, Uri utcza a Tratner Károlyi házban.
c) Egyetemi könyvtár Ferenczieк kolostorában.
d) Term. tud. egylet könyvtára.
e) Emich Gusztáv kölcsön könvtára.
f) Kisfaludy társaság könyvtára.

Köszén (Steinhohlen.)
Broche Ed. Lip. v. Nádor u. 13.
Brzorad L. Rud. Lip. v. Promonad u. 2 és belv. Hajó u. 6
Eder F. M. belv. Váczi u. és Lip. utcza 6
Katzer Ant. T. v. Király u. 26
Miesbach Alaj. belv. n. Hid u. 5 és Lipót v. Nádor u.
Preusner Jós. belv. n. Hid u. 8

Köszörüsök (Schleifer.)
Kastner János Teréz v. 2 Szerecsen utcza 7
Körbel Jéromos belv. Sebes. tér 1
Leksner Ign. T. v. Templ. u. 3
Maerfhoffer özv. T. v. Istvántér 9
Subert Alajos Teréz v. Síp u. 4
Subert János T. v. Király u. 2
Wessendorf János belv. Sebestyéntér 2

Kötélverő (Seiller.)
Igazgató: Feszl Ag. vár. tan.
Dettling Fer. Jós. v. Rigó u 1
Eibel And. Fer. v. Temető u. 17
Fellner Ferencz Fer. v. Soroksári utcza 42
Hauzchile Ant. F. v. üllői út 7
Holczschuh Fer. T. v. Gyár u. 19
Mendl János F. u. üllői út 18
Mandl Károly J. v. Serfőző u. 10
Nedelko Sánd. T. v. Hajós u. 34
Ott Bálint Fer. v. üllői út 32
Pulmann Ant. Ter. v. Kert. u. 2
Schneider Péter L. v. Marokkói u.
Tomek János József v. 5 pacsirta utcza 15 szám.

Kövezet rakó (Pflasterer.)
Simkovics Mihály czéhfőnök Ter. v. n. Ákácz u. 1
Weber Antal aleln. Buda vizi v. 3 kapás utcza 348
Rausch Svbest. vizi v. Uj u. 606

Kisded ovodák (Kleinkinderbewahranstalt.)
Pesten:
van 3 központi minta ovoda, 5 egyleti ovoda.
A középponti minta ovoda praeparandiával egybekötve. Van 1 igazgatója, 3 segédje, 150 tanulója és 70 nő tanoncza.
Az egyleti ovodákban van 4 előljáró, 5 tanitó, 250 fiugyermek 200 leányka látogatja.
A teréz városban van 3, a belvárosban 1, Ferencz városban 1 ovoda,
Magán ovodák
2 a József városban, 1 a Ferencz, és a Lipót városban.

Kiskereskedők (Greisler)
Pesten:
Biztos: Ságody Ignácz.
Adler Jakab, Teréz város Hermina tér 14,
Alleitner Antal, Ferencz város soroksári utcza 41,
Altner Jozsef, Lipv. Promend u. 5
Amon Jozsef, josv. sándor u. 14,

Amon Miklós, belv. régi posta u. 5
Antscherl Bernh. josv. ritka u. 2
Arnstein Simon, Terv. 3 Dob u. 15
Aupel Antal, josv. josef utcza 13
Bachmann János, josv. üllői út 68
Balla Pál, Ferenczv. 2 nyúl u. 13
Balogh István, josv. 5 pacsirta u. 9
Bányai Demeter, belváros szent Ferencziek tere 9,
Bauer Jakab, josv, Bérkocsi u. 20
Bauer Mihály, josv. statio u. 3
Bayer Károly, Terv. király u. 67
Béla György, josv. serfőző u. 40
Benedickt Mózses, Teréz város nagy Ákácz utcza 12,
Benedickt Simon, Teréz város Kerepesi út 17,
Berger Lipot, josv. sváb utcza 14
Bernhard Antal, Teréz város, rózsa utcza 13,
Blau K. Lipv. Váczi út 22,
Bocsánsky János, Teréz város 2 szerecsen utcza 53,
Boder Sándor, Terv. Gyár u. 6,
Bohuráth János, josv. Bodza u. 11
Boor Fülöp, Terv. hajós u. 26,
Boskovitz Aadolf, Teréz város 3 Dob utcza 42,
Botz Jozsef, Lipv. 3 korona u. 21
Braun Mór, Terv. könyök u. 6
Braun Sámuel, Teréz város nagy mező utcza 30,
Breisach Lipot, Teréz város kőnyök utcza 18,
Brem Antal, josv. Rák utcza 15
Breuer Gáspár, josv. üllői út 26
Brunner Pál, josv. josef u. 19
Buszery Károly, josv. statio u. 15
Büchelmayer János, Teréz város Dohány utcza 4,
Czetner György, Ferencz város 3 sip utcza 9,
Deutsch Ábrahám, Teréz város 2 szerecsen utcza 6,
Deutsch Joszef, Ferv. üllői út 4,
Deutsch Samu, Terézv. kis kereszt utcza 35,
Diematschek Károly, belváros Lipot utcza 26,
Dobosch Mik. Ferv. üllői út 17,
Dorn György, josv. n. fuvar. u. 12
Dreer József, josv. kedv u. 18
Eckhard Ferencz, josefváros Prater utcza 47,
Eder János, Lipotv. fő út 9,
Egerzeiger Ferencs, Teréz város 3 dob ntcza 6,
Eszer Jakab, josv. Prater u. 21
Fardhans Wenc. josv. statio u. 36
Fischer Dávid, Lipv. Nádor u. 24
Fischer Fer. josv. kőfaragó u. 2
Fischer Guszt. Teréz város hajós ée ó-utcza szegelet 20,
Fischer Jakab, Terézv. új u. 9,
Fischer József, josv. fő u. 27,
Fischer Péter, Terv. kir. u. 76
Flack József, Terv. Felber u, 11
Fleischmann Hermann, Teréz v. Retek utcza 10,
Friedmann Ábrahám, Terézváros kék kakas utcza 11,
Fritz János, josefv. konti u. 24
Fürth Izsák, Terv. 3 dob u. 1
Fürther Gyula, Terv. kir. n. 25,
Galambos Ferencz, Teréz város szövetség utcza 16,
Gertschall Károly, Teréz város 3 dob utcza 23,
Glier István, josv. kender u. 8,
Gottlieb Samu, Terv. köny. u. 18
Gölles János, Terv. 2 szer. n. 20
Grosé Ignácz, Terv. n. mező u. 38
Guttwillig Zachariás, Teréz város Kerepesi út 30,
Hammerlt Simon, Teréz város 2 szív utcza 52,
Hartl Ferencz, josv. zsák u. 14
Hartung Mihály, Ferencz város Sirkert utcza 9,
Hausknecht György, josefváros kender utcza 6,
Heigel Valentin, Terv. 3 dob u. 64
Helfer Izrael, Terv. király u. 10
Heljes Mihály, Terv. lázár u. 11
Herzberg Samu, Teréz város, n. mező utcza 15,
Herzog József, belv. borz u. 1
Hocher Jozsef, belv. malom u. 1
Hoffmann Ignácz, Terv. ó-u. 10
Hoffmann János, Terézváros Hermina tér 7,
Hoffmann Jozsef, belváros magyar utcza 20,
Hoffmann Jozsef, josefváros kerepesi út 28,
Hönigsfeld Jáuos, Terézváros király utcza 102.
Horn Károly, Ferencz város Ferencz tér 2,
Huber Antal, Lipv. Nádor u. 6,
Huber Ferencz, josv. josf. u. 40
Hufnagel Ferencz, Ferencz város Liliom utcza 4,
Jablontzky Jozsef, belváros Bástya utcza 24,
Januka Simon, Lipot város Vadász utcza 7,
Jellenz Jozsef, Terv. hajós u. 37
Jets Mátyás, Terv. kerep. út 26
Jüllek Anjal, Terv. Láz. u. 11,
Kaff Gutmann, Terv. hajós u. 15
Kaiser Iguácz, Terv. aradi u. 12
Kaplenka Jozsef, Terv. új u. 1
Khainer János, Terv. 2 szer. u. 31
Kern Lázár, Terv. Lázár u. 9
Keszler Miklós, josv. fő u. 2
Kimmich György, josefv. kender utcza 22,
Kind István, josv. üllői út 37,
Kleinrath Jozsef, josv. josf. u. 96
Klepper Márton, Terézv. nagy Ákácz utcza 36,
Klinzing Mihály, josefváros Sándor utcza 12,
Koch Jozsef, Terv. n. mező u. 51
Kosel Jozsef, Ferenczv. fő u. 26
Koszmanovits György, Ferenczváros Malom utcza 4,
König Antal, belv. Molnár u. 17
Kraschovits Ferencz, Terézváros Szövetség utcza 45,
Krausz Albert, Terv. Váczi út 11
Kreckats János, Terézváros kerepesi út 33,
Kremser György, josefv. szöllőhegy utcza 1,
Kriegler Lörincz, Lipotv. 3 korona utcza 20,
Kurländer Jozsef, Teréz város, Felber utcza 30,
Kutmayer Ferencz, Teréz város Aradi utcza 13,
Lang Jozsef, belv. Egyetem u. 1
Lanzmann Jakab, Teréz város 3 dob utcza 32,
Lee István, Ferv. üllői út 46
Lefeber Jozsef, Lipv. Váczi út 19
Leitenberger János, Ferencvár. Sirkert utcza 17,
Lemp Péter, Terv. nagy Ákácz utcza 18.
Lindner Ferencz, Ferencz város Malom utcza 34,
Lindwurm Jakab, josv. Prat. u. 11
Loschert Antal, Terv. új u. 32
Lubley Ferd. Ferenczv. fő u. 22
Ludvig Lipot, Ferenczv. Lil. u. 36
Luib Jozsef, josv. k. fuvaros u. 5
Lutz Jozsef, josv. Német utcza 35
Macho Antal, Terézv. kerep. út 22
Matjeka Ferencz, bv. Moln. u. 31
Mayer Lip. Lipv. Váczi út 25
Mayer Lipot, Terézv. 2 szer. u. 43
Meister József, Terv. Gyár u. 6.
Metzger Mihály, Terv. köny. u. 41
Mihala Jozsef, T.v. Felber utcza 27
Molnár Tamás, Teréz v. 3 Mozsár utcza 22,
Monse Ignácz, belv. zöldfa u. 12
Müller Valentin, Ferv. Mal. u. 18
Neumann Eduard, josv. jos. u. 42
Neumann János, josv. nap u. 24
Nikodem Fülöp, josef város szent egyház tér 7.
Nusser Ferencz, josef város pálya tér utcza 41,
Oesterreicher Sebestyén, Lipotv. bálvány utcza 17,
Oszvald Antal, belv. Lipot u. 38
Pablacsek Ferencz, bv. Szerb u. 2
Peinits György, belv. zöldfa u. 28
Perl Ferencz, belv. szarka u. 1
Peterka János, josv. Sánd. u. 16
Petrides Joszef, josefv. sertés k. utcza 12,
Pollak Fülöp, Terv. Dávid u. 3
Popper Jakab, Terv. 3 dob u. 18,
Poppovits Sándor, belváros aldunasor 14,
Polczer Jozsef, Teréz város nagy mező utcza 25,

Prenner Jozsef, Ferencz város soroksári utcza 66,
Presel Jozsef, Lipv. Váczi út 12
Prohászka Jozsef, belváros Plébánia tér 1,
Prokopetz Mihály, Ferencz város Tehén utcza 16,
Prosch Márton, Ferv. üllői út 37
Puhm Mihály, josv. tavasz u. 22
Raaber Simon, Teréz város fekete sas utcza 3,
Recht Wilmos, Terv. kir. u. 16
Reichmann Ábrahám, Teréz város 3 dob utcza 37,
Reittinger Sámson, belváros magyar utcza 36,
Reitter Mihály, josv. nap u. 5,
Reittich Jozsef, Terv. Váczi út 7
Richter Mihály, Terézv, 2 szerecsen utcza 44,
Riemer Jakab, Terv. áréna u. 9
Robitschek Lipot, Terézv. 2 szerecsen és hajós u. szegelet 8
Roscher Dániel, josef v. kőfaragó utcza 7,
Rottberger Bernhárdt, Teréz város retek utcza 5.
Saas Mihály, belv. zöldfa u. 7
Samisch Eliás, Terv. 3 dob u. 30
Schantze Mór, Terv. 2 szív u. 12,
Schäfflein Ferencz, Teréz város nagy kereszt u. 16,
Scheribel Kárply, Teréz város 3 mozzár u. 14,
Schimpl Antal, belv. újvilág u. 16
Schirk Jozsef, belv. hal u. 1,
Schlesinger Herm. Terv. kir. u. 2
Schlicht Jozsef, Teréz város Váczi út 46,
Schossich Gottfrid Ferencz város Soroksári u. 66,
Schulz Károly, Terv. 3 szív u. 24
Schwab Vincze, Terv. kir. u. 57
Schwarzmann Jozsef, Teréz város 2 szerecsen utcza 2,
Selinger Leib, Terv. Gyár u. 12
Selner Fülöp, Terv. 3 dob u. 42,
Skodnitz K. Ferencz város Soroksári utcza 22,
Spiller Bernhárd, Terv. kir. u. 29
Spiro Kornelius, belv. Serv. tér 1
Spitzer Hermann, Teréz város ország út 35,
Spitzer Simon, Lipot város Zrinyi és Nádor u. szegelet 7,
Stauratz Ferencz, Teréz város király utcza 98,
Stein Ilyés, Terv. kányök u. 12
Steiner Sal. Lipv. Váczi út 3
Süts Pál, Lipv. hold utcza 4,
Szarvas Mihály, Terv. 3 szív u. 26
Szedlacsek Ádám, josv. ném. u. 3
Szerandnek Jozsef, josefv. kórh. utcza 2,
Szidanits Ferencz, josv. üll. út 61
Szikrassy Wenzel, josefvár. kedv utcza 22,
Szohotzky Márt. josv. statio u. 63
Tassy Jozsef, Ferv. pályatér u. 37
Taub Jozsef, josv. josef u. 42
Thiering Lajos, belv. aldunasor 1
Tillinger Jozsef, josv. köny. u. 1
Toth István özv. Ferv. üllői út 27
Unger Ferencz, Terv. 2 szív u. 15
Unger János, beiv. ujvilág u. 6
Vernyó Péter, Lipv. mázsa u. 4
Wagner Jozsef, josv. prat. u. 37
Wagtracher Mátyás, josef város Prater u. 28,
Walla Pál, Ferenczv. fő utcza 4
Wallner Ferencz, belv. hajó u. 8
Walsch Wenzel, josv. tavasz u. 13
Weinberger Jozsef, Ferencz város angyal utcza 8,
Weissinger Jakab, josefv. szőllőhegy utcza 2,
Weisz Benjamin, Terv. köny. u 26
Welisch Lipot, Terézváros nagy Ákácz utcza 31,
Wernath Ferencz, josefváros kerepesi út 10,
Wilbeim Salamon, josv. prat. u. 11
Winkler Ferencz, Terv. 3 síp u. 10
Winkler Jozsef, Terv. nyár u. 17
Wolda Lőriucz. belv. Lipot u. 50
Wolf Károly, Ferv. király u. 8
Wolfenstein Nathan, Lipv. főút 11
Wuschek Vitus, Lipv. Nád. u. 37
Zahnleitner István, josefváros n. fuvaros utcza 18,
Zeggo Aastás, Teréz város nagy kereszt utcza 10,
Zöllner Károly, Ferv. fő u 9,
Zweig Simon, Teréz város 3 dob utcza 7,

Bájer Ignácz, F. v. malom u. 23
Bauer Albert, T. v. 2 szerecs. u. 12
Baumann Károly, J. v. ném. u. 17
Bergmann János, F. v. üllői út 35
Böhm Anna, T. v. kir. u. 72
Breitner Adolf, T. v. kir. u. 62
Brenek János, F. v. soroks. u. 35
Christ I. T. v. lovag u. 11
Csányi István, T. v. kéménys. u. 53
Csartner I. F. v. soroks. u. 41
Daniel József, T. v. kir. u. 91
Deutscher A. belv. n. h. u. 13
Dotsch Anna, T. v. könyök u. 11
Duschak Herm. lipotv. fő út 7
Eichenberger József, F. v. Ferenczter 20
Engel I. kender u. 8
Epstain I. T. v. k. hajós u. 5
Feldhofer, L. v. Nádor u. 12
Fink Marie, T. v. szövetség u. 1
Frech Mari, T. v. n. m. u. 43
Freisach Lipót, T. v. Herminat. 7
Fuhrentrau Ferd. F. v. soroksári utcza 44
Gautsch E. belv. lövő u. 10
Giergl I. T. v. n. m. u. 9
Grünzweig Herm. T. v. két szerecsen utcza 26
Gochwendtner Rob. belv. zöldfa utcza 12
Guttmann R. T. v. n. hajós u. 15
Hauptmann I. fuvaros u. 2
Hauser József, T. v. kir. u. 60
Heberling K. T. v. n. m. u. 22
Henig Juli, T. v. kis † utcza 40
Herold Mátyás, T. v. n. m. u. 27
Hirsch I. Sándor u. 22
Hirschhoffer, T. v. kir. u. 38
Horanszky György, F. v. soroksári utcza 13
Jung Miklós, F. v. Ferenczt. 15
Kajer Friderika, T. v. nyár u. 17
Kellesz József, T. v. 2 szív u. 20
Knoll Mari, F. v. üllői út 22
Knotschnigg I. Józsefv. sertés ker. tér 2
Kohn Kath. T. v. 2 szerecs. u. 15
Kohn Rózáli, T. v. 2 szerecs. u. 5
Komáromy F. lipótv. Nádor u. 19
Koszl Anna, F. v. fő u. 14
Kotzo János, belv. molnár u. 23
Köszler Miklós, F. v. kis fő u. 2
Krug József, T v. n. mező u. 42
Lack János, T. v. villás utcza 11
Lang Mari, J. v. tavasz mező utcza 2
Langer Teréz, belv. magyar u. 7
Latzy Károly, J. v. n. statio u. 71
Lichtenstein I. T. v. kék kak. u. 3
Liedl János, J. v. sertés ker. tér 5
Mandl Sam. T. v. aradi u. 10
Metzke Mihály, T. v. ó-u. 48
Meyer I. Lipotv. két sas u. 13
Milutinovits Marie, belv. kötő u. 6
Muschek Anna, Lipotv. Nádor utcza 38
Neumann I. T. v. k. diófa u. 27
Omelka A. J v. szőlőhegy u. 1
Pfneisel Antal, T. v. ligets. 33
Poll Felix, F. v. üllői út 18
Potensteinner M. T. v. aradi u. 18
Preisach Gottlib, T. v. könyök u. 18
Pretnitz József, J. v. sertés ker. utcza 13
Raffel Mihály, belv. hajó u. 8
Rátz Zsuzsánna, Fer. v. liliom utcza 29
Röckl Kath. F. v. csillag u. 1
Rumer Pál, J. v. József u. 19
Rupp Gertrud, T. v. síp u. 14
Rupp Teréz, F. v. soroksári u. 62
Russley Borbára, J. v. üllői u. 16
Saks János, F. v. üllői u. 6
Saló Vilhelm, J. v. prater u. 46
Schäffer Josefin, T. v. kir. u. 31
Scheiler Rózália, T. v. n. diófa utcza 21
Schertzenlechner And. L. v. csillag utcza 3
Schmidt Anna, L. v. váczi ú. 5
Schubert, a város erdőben 1536
Schueh A. belv. Egyetemtér 13
Seratnek I. J. v. kórház u. 2
Sertosz Anna, J. v. J. u. 2
Vörös L. belv. zöldfa u. 13
Vuchs Kath. F. v. aldunas. 50
Wányi Zsigmond, belv. molnár utcza 16

Weisz Adolf, T. v. Herminat. 6
Weisz Imre, T. v. k. mező u. 35
Weisz Márk, T. v. 3 dob u. 6
Weissmeyer Jakab, Józsefv. szőllőhegy utcza 24
Wesp György, Ferenczv. k. fő u. 14
Wessely I. Józsefv. kerepesi ú. 61
Willer Antal, T. v. Lázár u. 11
Wischkowsky Ferencz, T. v. n. diófa u. 5
Wolf Ignácz, T. v. könyök u. 6
Zech Albert, T. v. k. ákácz u. 46

Kútmesterek. (Brunnmeister).

Biztos: Egry Ferencz, vár. tan.
Bürgermeister Antal, T. v. Aréna utcza 10
Dauhelis Vincze, T. v. hajós u. 20
Fabricius József, T. v. régi u. 14
Heinz Alajos, J. v. József u. 11
Nagy József, J. v. J. u. 3
Phlat Ferencz. T. v. 3 dob u. 34
Radda József, T. v. kir. u. 24
Schubert József, Lipótv. Nádor utcza 38
Sturtz Jakab, T. v. kir. u. 15

Krepin-készitők.
Lustig B. T. v. kir. u. 1
Schön Jákob, T. v. kir. u.
Zieher Edvárd, T. v. síp u. 7.

Krinolin-készitő.
Békefy Sándor, T. v. kir. u. 2

Cs. k. Közjegyzők.

Dr. Andaházy László, irodája Budavár bécsikapu u. 49 szám I-sö emelet.
Bujánovits János, Józseftér Vogl ház 5 I-sö emelet.
Grátzer Antal, servitatér 1 szám II-dik emelet.
Heinrich Ödön, váczi ú. és Kristóftér szeglet, Bene-ház 21
Rósa Lajos, Dorottya u. 5
Szekrényesy József, belv. uri u. 7
Közjegyzőségeket érdeklö minden nemü jegyzökönyvek és blanquettákat árul Schloss Alajos, Zrinyi u. 3 szám.

L.

Lakatos mesterek. (Schlosser meister).

Adamek József, belv. szerb u. 6
Alhans Jakab, Ó-Budán.
Bornhauser Mátyás, T. v. n. † utcza 14
Bornhauser A. özvegye T. v. n. † utcza 14
Bulion Jakab, Ferenczv. angyal utcza 19
Blöch Leopold, Ó-Buda kaszárnya utcza 80
Brindl Ferencz, özvegye.
Brindl János, T. v. kerep. ú. 10
Brikman Ferencz, T. v. k. mező utcza 3
Bachó Mihály, belv. gránátos u. 9
Bressel József, lipótv. váczi ú. 12
Dávid Mihály, lipótv. fürdö u. 10
Dlauhy Ferencz, T. v. 3 dob u. 13
Dlauhy Károly, belv. meszár. u. 5
Dobrovszky Venczel, Józsefv. ösz utcza 32
Czéh főnök: Eckel Venczel, J. v. Sándor utcza 8
Ebner Konrád, statio u. 20
Feivel Lipót, Terézv. kir. u. 10
Fischer Vilmos, Lipótv váczi ú. 7
Grill Ulrik, Terézv. Istvántér 2
Guzmics István, Terézv. váczi ú. 59
Gáspár Mihály, J. v. J. u. 53
Heincz József, Terézv. ó-u. 12
Helfmann S. Terézv. kir. u. 67
„ Károly, Terézv. 2 szerecseny utcza 55
Hess Mátyás, Terézv. felb. u. 13
Huszka István, lipotv. feldunas. 16
Horváth István, T. v. kerep. ú. 10
Hajkö.
Horacsek Antal, belv. molnár u. 9
Jungfer Ferencz, belv. fejérh. u. 2
Just Pál, T. v. király utcza 45
Jándorek János, T. v. romb. u. 6
Jándorek József, Al-czéh főnök: T. v. rombach utcza 6
Kern István, T. v. ó-utcza 41
Kreutzer János, F. v. F. u. 14
Kaltenstein Pál, lipotv. geisag u. 1
Keletschehey György, lipotv. bálv. utcza 12
Katona Menyhárt, F. v. aldunasor 45
Kauser Ágoston, lipótv. Erzsébettér 4
Kopp József, T. v. n. mező u. 41
Klonek Fer. T. v. ó-utcza 31
Karkofski János, T. v. Istvánt. 6
Kroll Vilmos, T. v. k. mező u. 31
Kurz Ferencz, Terézv. felb. u. 23
Kirner György özvegye.
Kern József özvegye.
Lenhard Ignácz id. belv. szerb utcza 4
Lenhard Ignácz ifj. belv. szerb utcza 4
Lesinger György, belv. bástya utcza 15
Lisatz Gergely, Terézv. retek u. 6
Libich Mátyás, Terézv. rósa u. 26
Mészáros Lajos, belv. fejérh. u. 2
Michel János, Krisztina város fö utcza 414
Mayerski, belv. iskola utcza 2
Mahler János, T. v. kir. u. 80
Minnich Vincze, özv.
Novák János, Terézv. kir. u. 57
Nusser Jakab, özv.
Ortl János, T. v. k. ákácz u. 47
Peyer Samu, J. v. sert. ker. u. 2
Pifkó András, belv. zöldk. u. 1
Puchy Antal, T. v. 3 szív u. 9
Protschkó János, Fer. v. temetö utcza 27
Panzner Antal, F. v. soroks. ú. 44
Primus István, T. v. Lond. u. 3
Palovcsik József, belv. lipot u. 45
Reich János, T. v. nyár u. 2
Reger Antal, Józsefv. serf. u. 14
Rossler István, belv. várm. utcza
Renner Károly, özvegye.
Reiner Antal, özvegye.
Schalata Venczel, lipotv. fö ú. 53
Schellnberger András, Terézv. k. ákácz utcza 44
Sebestény László, F. v. F. u. 23
Somogyi Sámuel, Ó-Buda fö ú. 57
Sommer István, J. v. borjut. 6
Sirch János, J. v. fö ú. 39
Sellner Jakab, özvegye.
Sellner Ferencz, özvegye.
Schäffer Antal, özvegye.
Schneider Antal, özv.
Schlosser „ „
Steibl József, Józsefv. ösz u. 14
Subota József, belv. lipot u. 36
Schwerer Sebestyén, belv. lipót utcza 39
Spatzierer Ferencz, belv. fö ú. 28
Spertich Mátyás, F. v. mész. u. 11
Sirch A. özvegye.
Triblhorn Herman, Terézv. síp utcza 19
Tolnay György, T. v. 3 szív u. 26
Trupp Ferencz, lipotv. geisag u. 3
Tacsócsik Pál, T. v. 3 dob u. 13
Tychy, özvegye.
Weiss Kristóf, lipotv. váczi ú. 33
Weingärtner Ferencz, Terézv. új utcza 17
Willner Ede, belv. ö. posta u. 3
Wallner Ferencz, F. v. soroksári utcza 13
Vankó Mátyás, özvegye.
Véber József, özvegye.
Zettner Ede, T. v. n. mező u. 6

Jegyzék.

A lakatos czéhvel egyesülve vannak a puskások, sarkantyusok, reszelö vágók sat.
Biztos: Feszl Ágoston tan. úr. Ügyvéd Fejér István.
Fö-czéhmester: Eckel Venczel.
Al-czéhmester: Jándorek József.

Lámpa raktár (Lampen.)
Ditmár R. Lip. v. Fürdö u. 3

Láncz-hid (Kettenbrücke.)
Iroda: Budán bécsi n. 61
Igazgatósági elnök:
B. Sina Simon Bécsben.
Igazgatók:
Gr. Károlyi György belv. kecskeméti utcza 7

Procorius György Disz. u. Eszterházy féle ház.
Rósa Lajos Fel-d. s. Árpád u. 1
B. Rotschild G. M. Bécsben.
Wodianer Albert Lipót v. Zöldségtér 1 szám,
Wodianer Moritz Bécsben.
Mérnök: Clark Ádám Nádor u. 6
Főtitkár: Tasner Ant. n. Hid u. 2
Könyvvivő: Deák Ignácz Budán Fő-utcz 51
Ellenőr: Keppikh Adolf Lip. v. Nádor u. 16
Ellenőr: Babbnigg G. Lipót v. Kétsas utcza.
Felvigyázó: Csonka Miklós Budán, Dohány u. 516.
Pénzbészedők: Dora Miklós, Havas Jós., Ruff Jás., Wiszkidenszkfi Gusztáv.

Láttani műszerek keresk. (Optische Instrument.)
Hatschek és Társ. belv. uri u. a Korona u. szegleten 2
Hoffer B. belv. n. Hid u. 6
Richlich Th. belv. Gránátos u. Hatvan ntcza szeglet 1

Leány-neveldék
a) Belvárosban.
Leuther H. Kigyó u. 30 tanitv.
Dalvig Amália Szer.tér 40 „
Nyitrai Franciska V. u. 50 „
Leigh Ida Bástya utcza 40 „
Német B. Molnár u. 50 „
Pröbsztl M. Kristóstér 40 „
Tóth Therézia Hatv. u. 20 „
b) Lipót városban.
Ganther Istv. Szél u. 40 tanitv.
Schmid Erzs. Bálv. u. 40 „
Seltenreich Kár. Béla u. 30 „
Kalchbrenner K. Gyap. u. 20 „
Straub Kat. Fsl-d. s. 30 „
Ország növérek L. és Th. 30 „
Tänzer Lila Tükör u. 20 „
c) Teréz városban.
Matlekovics Ter. Ó u. 40 tanitv.
Róth Károlina Orsz. út 30 „
Sipos Victoria Kir. u. 20 „
Stein Anna Síp utcza 30 „
Königsberg 2 Szer. u. 40 „
d) Ferencz városban.
Deák Franciska kötő iskolája 2 nyúl utczában 30 tanitvánnyal.
e) Héber Hölgy iskola
Treuer D. Naschütz Kár- Taub Reg. Eppstein Károly, Fürster Katalin.

Légszesz-gyár (Gaswerk.)
Igazgató: Stephani Lajos.
Titkár: Kleiner Hermann.
Mérnök: Stoevesandt J. Agoston.
Gyárvezető: Kunz Frigy.
Osztály hivatalnok: Butzy Antal, Janeccek Frigy., Peschel Józef.
Raktáros: Szallay Agost.
Pénztárnok: Pohl Thodor, Schubert Károly.
Világitási felügyelő: Travers J. belv. Aranykéz u. 5
Könyvvezető: Hein Henrich.
Gyárvezető: Kleinfrank Dániel.

Légszesz világitási készletek. (Gasbeleuchtungs Gegenstände.)
Müller és Demuth belv. k.-Hid utcza 1

Lelkészségek (Pfarren.)
A R. katholicus részen:
Belváros.
Lelkész: Szánfy Antal.
Segédek: Santhó Károly, Dulánszky Ferdinánd.
Vallástanitó: Vinter Agoston.
Lipót város.
Lelkész: Rath Józef Váczi út 6
Segéd pap: Simon Ferencz.
Teréz város.
Lelkész: Klempa Simon.
Segédek: Palázik János, Zierer Károly, Cselka Ferdimánd.
Józef város.
Lelkész: Sujánszky Antal.
Segédek: Márkus Gyula, Kanovics Mór, Korenchi Mór.
St. Rochus Jós. v. Kerepes út.
Lelkész: Déry Mihály.
Káplán: Pothányi János.
Ferencz város.
Lelkész: Dank Agapius.
Segédek: Tóth Károly, Czink Leonhaldt, Berschnik Marián.
(Fer. v. Egyháztér 8.)
Ferencz rendiek.
Gvardian: Dank Agapius.
Vicarius: Poltzmann Gergely.
Lelkészek száma: 9.
Serviták:
Prov. Ackermann Ign. M.
Prior és titkár: Fiszter Máéyás.
Lelkészek száua 10.
Luther-vallásuak (Evang.)
(Belváros Zsemlés utcza 3)
Lang Mihály Senior és német prédikátor.
Székács Jós. magyar prédikátor.
Podradszy Jós. Sláv prédikátor.
Reformatusok:
(Fer. v. Széna piacz 6.)
Lelkész: Török Pál.
Segédek: Eötves, Tóth Gábor, Vári Sándor, Szini Karoly.
Görög-oláh szertartásuak:
(a Szüz Már. menyebemenetelénél)
Mavromaty Józef görög lelkész.
Mikoleskó Joánik oláh lelkész.
Szerb szertartásuak:
(a Szt. Györgynél, belv. Zöldfa utcza 27.)
Lelkész: Josiphovics Konstantin, Consistor. tanácsos.

Levélgyüjtő szekrények
csak nem minden vendéglöben, s ezenkivül sok sarkon hol egyszersmind levéljegyek is válthatók.
Levélposta.
Pesten: Gránátos utcza.
Budán: a várban, bécsi kapu utcza 192 sz.

Liqueur készitők
lásd: Pálinka liqueur és eczet készitők czim alatt.

Liszt és dara árulók (Mehl und Grisz Verschleis.)
Bauer Erzsébet Jós. v. Jós. u. 70
Bauer Mih. T. v. Herminalér 7
Baumann Józef Teréz város Kerepesi út 34
Berger Sámuel T. v. Könyök u. 3
Bodi János belv. Plébánia sor.
Breitner S. Teréz v. Ker. út 12
Buchecker Jakak Józef v. Sertés utcza 9
Dannenberg J. Józef v. Kerepesi út 62
Denk Ferencz Ter. v. Kir. u. 27
Deutsch R. Lip. v. Belv. u. 14
Doppler Marie T. Rombach u. 2
Engl Elias F. Soroksári u. 11
Fischer Sal Ter. v. Váczi út 53
Hascher S. T. Kerepesi út 5
Fieissig Bern. Ter. v. orsz. út 35
Freund Mor. Ter. v. Ker. út 20
Gemming János Ter. v. V. út 60
Girczi Gáspár T. v. n. mező n. 43
Glücksmann Jákob Teréz város Könyök utcza 10
Grünfeld D. J. v. üllöi út 91
Grünsfeld L. T. v. Váczi út 9
Grünsfeld Lajos T. v. Ker. út 16
Grünberger Jákob Teréz város Kerepesi út 26
Guttenstein H. T. v. orsz. út 46
Hadl Vilhelm Ter. v. Ker. út 18
Hagyenmacher Henrik Gőzmalom föraktár Ter. v. Váczi út 46
Hatschek Lázár T. v. 3 dob u. 5
Hirsch Dávid T. v. n. mező u. 5
Hock Márton belv. Plébánia sor.
Holzspach Józef Teréz v. 2 Szerecsen utcza 10
Huber János T. v. Kir. u. 42
Hümpfner Jós. T. v. Kir. u. 44
Kamm Mózes T. v. orsz. út 35
Kann M. T. v. orsz. út 46
Kirchler Károly J. v. Mátyástér 5
Klinger W. J. v. Borjuktere 15
Laufer Sim. T. v. Király u. 31
Leitner Jós. Ter. v. 3 dob u. 6
Listl Marif özv. Ferencz v. Soroksári u. 20
Lotz Józef Lip. v. 3 Korona u. 20
Löwy Moritz Ter. v. orsz. út 49
Marschal Magd. T. v. nagy mező utcza 7

Mayer György Ferencz v. Angyal utcza 26
Meitner M. G. Kék kakas u. 10
Muster cs. k. szabadalmazott pesti Gőzmalom raktára József v. ország út 44
Mück Anna T. v. Kir. utcza 51
Nustarer cs. kir. szabadalmazott Gőzmalmi és Henger raktára a gr. Khuen Belasi testvéreknek J. S. Lidemann Frigyesnél Lipót v. Mázsa utcza.
Pollermann Jós. belv. Rózsa tér és Duoa utcza szégletén.
Pollermann K. belv. Duna u. 6
Proster Mátyás Ferencz város üllői út 24
Radl Ignácz T. v. 2 Sner. u. 3
Reiter György T. v. Kir. u. 54
Roseufeld Éliz T. v. Kir. n 2
Reiter Károly Teréz v. 2 Szerecsen utcza 26
Schlesinger Jós. T. v. Kerep. út 33
Schuck A. pesti Henger malom belv. ország út 3
Silbermann Leopald Teréz város Váczi út 10.
Sinaberger H. Teréz v. Könyök utcza 1
Sinaiberger B. Lip. v. Váczi út 3
Sinaiberger Herm. Teréz város 2 Szerecsen utcza 6 sz.
Sinaiberger Ignácz Teréz város Laudon utcza 5 szám.
Sonnenberg Ant. J. v. üllöi út 65
Sonnenberger A. G. Józef város üllöi út 86
Stámpa A. belv. Plébánia sor.
Steiner Ign. T. v. Kir. utcza 5
Stern Jós. Ter. v. Kerep. út 9
Stiglitz S. Ter. v. 2 Szer. u. 26
Szlisz Pál J. v. Kőfaragó u. 3
Szukub Ferencz Teréz város N. mező utcza 14
Trautner Józef Ferencz város Soroksári utcza 40
Tannenberger G. belv. Tanácsháztér 3
Valatin J. Ter. v. ország út 50
Velenczei Anna Gőzmalmi főraktára Teréz v. Váczi út 8
Valentin H. T. v. Kerep. út 20
Weisz Ad. Fer. v. Soroksári u. 4
Veisz G. pesti Henger malma Váczi út 19
Veisz S. Fer. v. Soroksári u. 9
Vieser Rud. Lip. v. Zrinyi u. 2
Ziegler István Teréz város Nagy mező utcza 52

Lloyd-társaság.

Pest Dorottya u. kereskedők épülete.

Lószőrgyár (Roszharfabrique).

Holländer W. és fia Teréz v. király u. 2
Hürsch Károly T. v. Istvántér 10
Leichtmann Joszef Teréz v. Lázár u. 10
Szegal Samu T. v. kisdiofa u. 27

Lószőr kereskedők, (Roszhaar-händler.)

(Lásd fenn.)

Lotto-gyüjtők:

Brünire: Nemecsek Ágoston T. v. nagy-mező u. 52
Grätzire: Nothasz Jozsef belv. Gránátos u.
Prágaira: Müller Jozsef L. Szechényi sétatér.
Temesvárira: Putkowszky Gyula belv. zsibárus u. 1
Bécsire:
Babe Mik. b. v. hajó u. 10
Benwitz Ant. F. v. Soroksár u.
Bilize M. L. szinház u.
Ebenführe A. T. ország út 34
Graf János belv. kecskeméti u. 4
Havlik Marie kerepesi út
Hermann Jozsef T. v. kir. u. 40
Kansky F. belv. kötő u.
Knotz Jozsef L. v. 3 dob u. 7
Léchne Ferencz valkó út
Novotny Magdolna L. v. Jos. tér
Praszky Antal T. kerepesi út 18
Reisinger Adolf belv. tanácsház u.
Sandner János J. v. templomtér
Schnellein Anti Teréz v. két szerecsen u. 27
Schober Rozalia T. v. kir. u. 1
Vandory Gyula belv. zöldfa u. 13

Lovagló iskela.

Pesten 5 pacsirta u. a Muzeum hátamegett.

Lóversenyegylet.

Üléseit tartja a nemzeti casinoban.
Titkára: Bérczy Károly.

Lővész társulat.

Főlővész mester: Kirner József,
Segéd és pénztárnok: Köbler J.
Titkárok: Straub Endre, Furtner Agoston, Ruhdorfer Jozs.
Czélzo: Szilágyi János, Maurus Sándor.

M.

Madarász.

Filip József belv. zsibárus u. 9

Magán-Tébolyda, (Privát-Irrenanstalt.

Buda Krisztiua v. kékgolyó u. 283
Igazgaló és tulajdonos: Schwartzer Fer. Dr.
Segéd: Bolyó Károly Dr.
Az intézet 50 beteg számára van ellátva.

Magyar általános biztositó intézet.

Saját házában Erzsébettér a volt Ürményi házban.

Magyar nemzeti szinház,

József v. kerepesi út 2
Országos bizotmány:
Elnök: Angusz Antal, báró
Előadó: Cerini Alajos gróf
Ülnökök: Eötvös József báró
Festetics Agost gróf.
Károlyi György gróf,
Marczibányi Lörincz,
Nyéky Mihály,
Révai Simon báró,
Szapáry József gróf,
Vezerle J. M.

Dráma osztály bizotmány:
Czuczor Gergely, Degré Alajos, Feleki Mik. Kemény Sigmond báró, Kövér Kövér Lász. Szigeti József, Szigligeti Ed. Tóth Lörincz, Udverhelyi Mik. Vahot Imre.

Szinházi Igazgatóság:
Felügyelő: Ráday Gedeon gróf.

Magyar tudakozó intézet. (Bécsben)

Bene István felhatalmazott ügynök, foglalkozik: minden ingó és ingatlan javak, eladás vagy bérbe adás, házakra való felügyelet, magán hivatalnokok és szolgák alkalmazása, költsön szerzés, s minden más az életben legközönségesebben előfordulni szokott tárgyakkal.
Irodája van: Bécsben „Währinger u. 367, ajtó száma 4.

Magyar-tudos-társaság.

Trattner Károliház uri utcza 2 szám első emelet.

Malomkövek, (Mühl-Steine).

Haggenmacher Henr. Teréz v. váczi u. 46
Ruda Ant Lipot v. 2 sas u. 2

Márvány-kaminok.

Nikora J. belv. zöldfa u. és kalap utcza szeglet 17

Márványkődolgozó. (Marmortsein-arbeiter).

Figder Samu Teréz v. kétszerecsen u. 10 raktára Fel-D. sor.
Gerenday Antal Az első cs. kir. márvány készitményekre sza

badalmazott gyár tulajdonossa. Gyára Lipot v. Fel-Dunasor Arpád u. 2 és Ter. v, kerepesi ut 41 raktára Lipot v. Fel-Dunasor.
Kelndorfer Jozsef Lipot város,
Kraft Mihály L. v. Fel-D. sor 1
Krausz György Lipot v. Arpád u. 3 raktára Lip. v.
Pachel A. Lip. 2. Fel-D. sor 3
Solary József Lip. v. Fel-Duna sor szögletén.

Márványzó, (Marmorierer).
Moosbrucker P. Fer. v. váczi u. 37

Mázolók, (Anstreicher.)

Biztos: Alkér Antal városi tan.
Bach Frigyes Ter. v. új u. 34
Bitskowsky özvegye belv. régiposta u. 1
Dronsewsky Károly T. v. nagy mező u. 13
Dümerling Antal Ter. v. uj u. 18
Fischer Frigyer Jozsef v. 5 pacsirta u. 15
Fischer Károly T. v. Istvántér 1
Gouner József Teréz v. uagyakácz u. 35
Heyder Günther belv. ujvil. u. 13
Kollár Vincze Ter. v. nyári u. 5
Liftinger Ferencz Ter. v. Lázár utcza 1
Markóczi Ter. v. kisdiófa u. 25
Meixner József Ter. v. nagyke reszt u. 20
Metzker József Fer. v. mészáros utcza 5
Morávitz János Ter. v. kir. u. 62
Sandtner József Ter. v. uj u. 24
Scheurer Lajos belv. Al-Dunasor 10
Schäffer József J. v. korház u. 2
Schönberger Antal Teréz v. nagy mező u. 13
Schütz Lajos Teréz v. nagyákácz utcza 36
Uhlvurm Frigyes T. v. régi u. 12
Uhlvurm özv. T. v. 3 szív u. 3
Verner János T. v. Felberg 24
Vitzanek Járos Ferencz v. egyháztér 12

Melegégővi gyümölcs kereskedők (Südfrüchte.)

Loser Peter ifj. belv. Gránátos utcza 1
Stampel J. belv. zöldfa u. 7

Mész (hydraulikai), (Kalk-Hydraulisher).

Lásd: Vizépitészeti Mész.

Mészárosok, (Fleischauer.)
Pesten:

Biztos: Egry Ferencz v. tan.
Bauer György özv. Teréz v. n. diofa utcza 2 áru h. Teréz v. aradi u. 23
Beran Jozsef Ferencz v. fő u. 13 áru h. L. v. nádor u. 13
Buday József özv. Teréz v. két nyul u. 2 áru h. belv. hatvani u. 13
Eggendorfer József kerepesi út 28 áru h. városháztér 12
Egyed A. Ter. v. n. mező u. 31 áru h. sajátházánál.
Egyed Mihály Teréz v. ligetsor 14 áru h. Ó-szénatér 1
Fabesch Marton Jozsef v. tovasz u. 19 áru h. kerepesi u. 15
Fetter Jozsef J. v. státio u. 80 áru h. Lipot v. 3 korona u. 13
Fuchs Károly Jozsef v. Türelem u. 25 áru h. L. v. nádor u. 21
Gartner Antal üllöi út 37 áru h. Ferencz v. soroksári u. 13
Gartner Mihály kecskeméti szinháztér 13 áru h. s. ház.
Gruber Jozsef Lipot v. nádor u. 15 áru h. Lipot v. fő út 4
Heidenreich Ferencz özv. Fer. v. malom u. 23 áru h. belv. plébánia u. 3
Hettinger F. czéh főnök Jozsef v. státio u. 56 áru h. belv. városháztér 11
Hettinger Mátyás uj épülethen áru h. Teréz v. király u. 43
Hofmann Jozsef J. v. státio u. 67 áru h. belv. plébánia u. 32
Hösch Mihály Teréz v. aradi u. 12 áru h. Teréz v. aradi u. 12
Karpf Ignácz üllöi út 25 áru h. belv. városháztér 8
Katzer Jozsef Jozsef v. státio u. 72 áru h. Teréz város n. mező utcza 5
Keisser Jozsef J. v. k. fuvaros u. 11 áru h. J. v. sertés u. 11
Keller János Teréz v. 3 mozsár u. 17 áru h. Teréz v. király utcza 49
Kernhoffer Lörincz Jozsef v. statio u. 80 áru h. Jozsef v. 1
Lachmann Florian Ferencz vár. malom u. áru h. belv.
Leidgeb János belv. plébánia u.
Lerner Tamás József v. ösz u. 33 áru h. belv. városháztér 12
Listl Ferencz özv. Ferencz v. soroksári u. 15 áru h. Fer. v. soroksári u. 44
Máhly Ingácz Ferencz v. fő u. 21 áru h. belv. Lipot u. 36
Markonesz Antal Jozsef v. prater u. 27 áru h. Diofa u. 15
Markonesz János Teréz v. kir. u. 52 áru h. király u. 46
Merx József Jozsef v. Statio u. 72 áru h. belv. plébániaudvar
Michl Antal Jozsef v. k. státio u. 56 áru h. belv. Rozsatér 1
Michl Károly Ferencz v. angyal u. 2 áru h. belv. hajó u. 10
Molnár Jozsef kerepesi út 9 áru h. s. ház
Molnár József özv. Teréz v. 3 dob u. 49 áru. h. 3 dob u. 24
Muzsik Ferencz ifj. Teréz v. Ligetsor 10 áru h. belv. városháztér 10
Muzsik Ferencz id. belv. molnár u. 14 áru h. zöldfautcza 12
Muzsik Jozsef belv. Lipot u. 36 áru h. belv. plébániaudvar u. 2
Muzsik László Jozsef v. nádor u. 9 áru h. belv. plébániaudvar u. 2
Muzsik Mihály üllöi út 14 áru h. Lipot v. 3 korona u. 12
Nagy Ferencz Jozsef v. virág utcza 32 áru h. Jozsef v. 5 pacsirta u. 17
Partl Mihály Jozsef v. k. statio u. 9 áru h. váczi út 15
Paczák András Ferencz v. 3 dob u. 3 áru h. Teréz v. király utcza 38
Pauer Tamás üllöi út 6 áru h. Lipot v. 3 korona u. 20
Peringer özv. Jozsef v. ősz u. 40 áru h. ó-szánatér 12
Prem Fer. Jozsef v. Statio u. áru helye Jozsef v. Sz. egyháztér 17
Prokisch Ján. üllöi út 36 áru h. s. ház.
Reichl K. Jozsef v. Ponty u. 12 áru h. városháztér 7
Reiszenleitner Jakab Jozsef v. virág u. 32 áru h. Zrinyi u. 7
Riankay Mátyás belv. képiró u. 5 áru h. kecskeméti u. 7
Rupp István kecskeméti u. s. ház 13 áru h. városháztér 11
Schäffer Antal al-elnök Teréz v. Felber u. 23 áru h. s. ház
Schäffer Ferdinánd Jozsef v. statio u. 33 áru h. váczi út 1
Schäffer Márton Jozsef v. prater u. 16 áru h. Ferencz v. üllöi út 25
Scheidler özv. Jozsef v. Jozsef u. 64 áru h. Teréz v. 3 dob utcza 41
Schmikl Joszef Teréz v. szövetség u. 12 áru h. váczi út 28
Schultheisz János belv. Duna u. 6 áru h. s. ház
Seiler Mihály Ferencz v. soroksári u. 63 áru h. ország út 16
Stadler János Lipot v. két sas u. 10 áru h. s. ház
Stágl János Lipot v. hold u. 1 áru h. városháztér 3
Stoffer Antal Jozsef v. ősz u. 18 áru h. Jozsef város Sz. egyháztér 4
Szobinszky özv. üllöi út 24 áru h. s. ház.

Szobinzky Károly üllői út 24 áru h. belv. sarkantyus u. 8
Turn János Jozsef v. Florián u. 6 áru h. Lipot v. fő út 3
Turn Pius Jozsef v. üllői út 16 áru h. kerepesi út 5
Tichy Manó Teréz v. két sziv u. 12 áru h. váczi út 9
Weisz Mátyás özv. Ferencz v. fő u. 3 áru h. belv. haltér 1
Virágh Ferencz József v. szüz u. 1 áru h. s. ház
Vizy Antal Teréz v. Ligetsor 34 áru h. kerepesi út 15
Vizy János Jozsef v. kis-mező u. 36 áru h. Teréz v. n. mező utcza 1
Kohlwek Jozsef Teréz v. n. mező utcza 34
Leitner Károly belv.
Gold Semn T. v. ország út 46
Goldschmidt Dávid T. v. Hajos utcza 15
Goldschmidt Mór, T. v. kir. u. 6
Hirsch Mór T. v. király u. 22
Holczer Adolf.
Kohn Dávid L. v. 3 korona u. 18
Pasch Lipot Teréz v. kir. u. 16
Rosner id. Teréz v. 3 dob u. 15
Roszner ifj.
Weisz Lipot Teréz v. két szerecsen u. 15

Mintázó (Modell macher.)

Hortig Adolf Ter. v. kir. u. 76
Vogel Jakab T. v. Herminatér 7

Molnárok (Müller).

Biztos: Alkér Ant. v. tan.
Babota Ve. T. v. n. mező u. 15
Bachmann Sebestyén Lipot város váczi út 15
Bauer, Fenencz v. soroks. u. 51
Bernhárdt B. ifj. belv. kecskeméti u. 10
Bernhardt B. id. elnök Ferencz v. malom u. 26
Bernhard Ferencz Fer. v. malom u. 57
Bernhard Ve. Fer. v. soroksári utcza 55
Birkl János F. v. soroksári u. 30
Daniel Jozsef T. v. király u. 9
Ecker Jos. J. v. leány u. 2
Fehér Jozsef belv. Lipot u. 13
Fellner Ant. Teréz v. 3 mozsár utcza 1
Fellner Sim. belv. magyar u. 40
Floch János T. v. páva u. 27
Frank Konrad belv. molnár u. 41 és plébánia épület
Freiszleder Fer. belv. szénatér 4
Freiszleder Ferencz Fer. v. soroksári u. 56
Forntraun Mátyás Teréz v. király u. 70
Forleitner Ter. v. 3 mozsár u. 1
Geiszler, Ter. v. váczi út 477
Gräfl Ign. Fer. v. malom u. 22 és belv. kalap u. 13
Grossinger Wen. Jozsef v. ősz utcza 8
Hirtner Mihály Ter. v. n. mező u. 31 és belv. ország út 31
Hoffmann Ján. T. v. váczi út 38
Hönig J. belv. városháztér 3
Jahn Ernő Ter. v. új u. 12
Jeny, Teréz v. király u. 27
Igl Antal belv. hatvani u. 6
Igl György belváros Kecskeméti u. 13 és zöldfa u. 6
Igl Ign. Teréz v. király u. 45
Kerner Mihály Teréz v. kömives utcza 2
Kiss Mih. Ter. v. gyár u. 23
Kovács Mátyás T. v. kir. u. 49
Lambert Péter Ferencz v. malom u. 16
Leicht Mihály Fer. v. molnár u. 64 és belv. kecskeméti u. szénatér szeglet 1
Lengel Ant. Teréz v. váczi út 18 és hajos u. 36
Lengel Mihály Fer. v. soroksári utcza 58
Meisinger Fer. belv. városháztér
Meisinger Tamás Ter. v. váczi út 1472
Nagelstädter György belv. Duna utcza 7
Pfister Ferd. Fer. Al-Dunasor 43
Prem J. Jozsfv. vásártér 55
Prokits Buda vizv.
Prückler Jozsef belv. kecskeméti utcza 1
Quich Josz. belv. molnár u. 3
Redlich Károly Ter. v. angyal utcza 1
Ruprecht P. Józsefv. üllői út 35
Sárváry Fer. Ferencz v. soroksári u. 60 és belv. papnövelde u. zöldfa u. szeglet 14
Schmidt C. Lip. v. váczi út 20
Schubert M. Fer. v. Soroksári utcza 25
Schmidtlechner F. belv. kecskeméti u. 5.
Seidl Ádám Ter. v. Herminatér
Siebert, Jozsef v. fuvaros u. 21
Sztanya Jozsef belv. Duna u. 8
Tichler Mih. Ter. v. u. mező u. 36 és aradi u. 23
Tichler Károly J. v. Mátyástér 3
Trautmann Fer. Fer. v. soroksári u. 40 és belv. Rozsatér 4
Zotter István Fer. v. sosoksári u 52 és Ter. v. kir. u. 11

Mosó (czink) készletek raktára (Waschapparate).

Probald Franciska belv. városháztér kigyószeglet 1 sz.

A magyar nemzeti Muzeum öszves tiszti személyzete.

Felsőkubini s nagyolaszi Kubinyi Ágoston, cs. kir. kamarás k. tan. a m. n. Muzeum igazgatója. m. tud. t. i. tag. stb.
Érdi János tr, régiség-osztályi őr.
Mátray Gábor, Széchényi-országos könyvár őre.
Kovács Gyula orvos tr. természetosztály őre.
Frivaldszky János természetosztály őre.
Mózer János, régiség-osztályi szolga.
Szabó János, képtári-osztályi szolga,
Dréher István,) természet-osz-
Scholz Adolf,) tályi szolgák.
Molnár Antal, könyvtári-osztály szolga.
Kovács Péter, kapus,
Mészáros Antal, udvarszolga.
Kallina Henrik, kertész.

Látogatási idő.

Hétfőn: régiségek tára, kedden és szombason: képtár, csütörtökön: természetiek tára, (reggeli 9 órától délután 1 óráig.

A Széchényi országos könyvtár, mig ujonnan butorozva nem lesz, közszemléletül nem nyittatik meg; egyes látogatók azonban megtekinthetik; sőt egyes tudosok a hivatalos órákban ünnep és vasárnapokat kivéve) mindenkor használhatják.

Jozsef város ország út.

Mulató helyek.

a) Széchényi liget (az uj épület mellett).
b) Orczy kert (A Ludoviceum mellett).
c) Város erdeje liget (a király utcza végén).
d) Kőbánya, (a vasuton I. állomáshely).
e) Horvát s Laszlovszky kert Budán.
f) Svábhegy, budán.
g) Margit sziget, a Duna közepén.

Műszer-kereskedők, (Werkzeug-händler.
Lásd kereskedő testület, eszközkereskedő.

Műtárlat álandó (Kunst-ansstellung).
Szálása a Lloyd épülettel szembe, az ugy nevezett Dunafürdő első emeletében.

Művészet pártoló egylet

Szállása Fel-Dunasor a Duna fürdő épület I. emeletén.

Művész képezde.

Lásd Fesztészeti akademia.

N.

Nadály kereskedők (Blutigel händler)

Pollák Simon, Teréz város fekete sas utcza 12,
Rottenbitter Károly, Ferencz város széna piacz 7,
Sadler J. Budán, hosszu u. 523,
Spiller S. Lipv. feldunasor 10
Steinbeck Jakab, Terv. kir. u. 15

Nagy-kereskedők (Gross-Händler)

Boskovitz J. L. és társa, Erzsébettér 10,
Davidsohn S. H. Lipotv. fő út 5
Engländer H. és fiai, Lipot város Bálvány utcza 3,
Grünsfeld M, és fiai, Teréz város király utcza 34,
Heinsberg S, L. örökösei, Lipot város Váczi út 17,
Laszk Mendel, Lipot város három korona utcza 3,
Leitner Jozsef és Adolf, Lipotv. Erzsébettér 10,
Majovszky Mihály (lásd üvegkereskedők.)
Müller M. H. fia és Taub, Terv. király utcza 16,

Nap- és esernyő árusok (Sonn- und Regenschirmh.)

Vinkelmann N. B. fia jos. tér 14
Vinkelmann K. id. belváros Váczi utcza 12,

Nap- és esernyő gyárosok (Sonn- u. Regenschirm Fabr.)

Berger Izráel, Terv. köny. u. 23
Brückner Florián, Buda vizv. fő u. 209, bolt: Vár városházt. 123
Beidler H. Buda, Tabán fő u. 605
Czapka Jozs. belv. kalap u. 17
Deutsch Teréz, Lipv. bécsi u. 9
Fried D. belv. Zsibárus utcza 2
Groszmann Jakab, Teréz város fekete sas utcza 2,
Kunz F. A. belv. Váczi utcza 2
Landauer Ignácz, aldunas. fő u. 4
Landauer Lipot, Terv. kir. u. 1
Lenk Antal, belv. kigyó u. 1
Löw Ed. Terv. Jozsef tér 13
Osterweil Péter, Buda, új Buda fő utcza 369,
Obernbreit Ed. Lipv. István tér 1
Pollák Lipot, aldunasor fő u. 31
Ranczenberger P. bv. Váczi u. 16
Roth Lipot, belv. ország út 11
Schmutny János, bv. Hatvani u. 9
Singer Hermann, Buda fő u. 77
Steiner Jakab, aldunasor fő u. 18
Szukovaty Lajos, Teréz város n. mező utcza 17, bolt: korona és úri utcza szegelet 14.
Turcsányi Jak. Terv. kir. u. 24.

Német szinház (Deutsches Theater)

Igazgató: Gundy György, Lipv. Fürdő utcza 7, 1 emelet.

Nemzeti Casinó:

a Hatvani utczában.

Neveldék:

Lásd „Nevelő intézetek“ és ‚Leány neveldék.‘

Nevelő intézetek:

1) A Szőnyiféle magyar nevelő intézet, oly nagyszerü, mely a legfinomabb izlésnek is megfeiel. Evenként megnyilik October elején, tart Julius végeig.

Tan-nyelv magyar, azonban a német és a többi müvelt nyelvek is tanittattnak, a tudományokból pedig minden — a mire egy müvelt embernek szüksége lehet.

Boldog atya, a ki gyermeke nevelését ily jeles vezetőre bizhatja.

Nevelő intézetek

lásd Magán nevelő intézetek.

Nő-egylet:

1817-ben az éhség idején állott fel. A női nemes szív az, mely a szenvedőket megsajnálja, és segélyt nyujt, néha ön megtagadásával is.

Czélja: a valódi szükséget kipuhatolni, és a szenvedőknek segélyt nyujtani.

(Jövőre bővebben.)

Nő-egylet (Frauenverein) Pesten.

Pártfogónő:

Hildegarde főherczegnő.

Főnökuő: Bohus-Szögyényi Antonia.

Választmányi nők:

Almay-Felner Adel, bárónő,
Augusz Klára, báróné,
Babbnigg Johanna,
Bohus-Vásárhelyi Julia,
Bezerédy Adel,
Bräuer Luiza,
Csekonits-Lipthay Lenka, báróné
Cziráky-Desasse Luiz. grófnő exl.
Eisert Elis,
Gerliczy Elis, bárónő,
Hild Agusztlné,
Kochmeister Károlin,
Liedemann Róza,
Oszvald Kornél,
Ságody Róza,
Sztárok Fánni,
Szlávy Károline,
Thurn Eliz,
Vogd Seráfin.

Pénztárnok: Kochmeister Frigyes Lipot város 3 korona u. 22.
Titkár: Búsbach Péter, ügyvéd, Lipot város két sas u. 3.

Nyelvtanitók (Sprachlehrer)

Ballaloud F. (franczia nyelv) belváros váczi u. 18, 1 emelet,
Burián János (angol és frannzia) 3 dob utcza 1,
Carriére (franczia) feldunasor 12
Egan James (ang.) Sip u. 3, 2 em.
Gerard L. (angol és fr.) statio utcza 5, 1 emelet,
Griani Dominik, belv. orsz. út 18
Lewis L. (ang. és fr.) mázsa u. 4
Messi Antal (olasz) Lipot város Dorottya utcza 4,
Rnssel Mde (angol, fr. és olasz) belv. aldunasor 10, 2 emelet,
Schviedlaud F. A. (francaia) belváros hajó utcza 4, 1 emel.

Nyergesek (Sattler)

Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Adámkó János, josefváros sertés kereskedő utcza 14,
Berger Jakab, lipv. váczi út 21,
Bruckner István, Terv. Dohány utcza 7, és belv. orsz. út 11
Eichberg Vilmos, Terézv. Felber utcza 14,
Faltenmayer Antal, belv, úri u. 12
Fögtle Károly, lipv. Váczi út 7
Glasz Jozsef, belv. úri utcza 7
Gulde Mátyás, belv. orsz. út 30
Herz Ferencz, kerepesi út 67
Hesz Fr. belv. ország út 34
Hlatky Joszef, kerepesi út 8
Korompay Alajos, bv. orsz. út 25
Kölber István, belv. orsz. út 21
Krompholz János, josefváros kerepesi út 28,
Porst özv. belv. orzzág út 6
Schücke Ferencz, belváros egyetem utcza 3,
Weinwurm Károly, kerep. út 58
Winter Alajos, belv. orsz. út 22
Zimmermann Miklós, Ter. város Váczi út 15.

Nyersanyag-kereskedők (Rauhwaarenhändler)

Buxbaum L. Terv. Váczi út 2,

Goldstein S. E. Lipv. Dorottya utcza 13,
Grünvald József, Terv. kir. u. 53
Heiler M. és társ. orss. út 48
Mandl Jakab, Terv. Váczi út 2.

Nyomdák
lásd „Könyvnyomdák."

O.

Olajgyárak.
Fuchs Ádám, T. v. 3 szív u. 27
Holitscher M. I. és Fia, T. v. 3 dob utcza 10
Schosberger S. W. és Fiai, L. v. Nádor utcza 6

Olajfestékek és festész készletek. (Öhlfarben u. Maler Requisiten).
Bidschovszky A. B. v. aranykéz utcza 1
Engelsberg D. T. v. kir. u. 5
Heilmer József, belv. k. hid u. 1
Knopp I. belv. szénapiacz 3
Scheurer Lajos, belv. gránátos utcza 1

Olaj-kereskedök. (Öhl handler).
Bär Ther. T. v. kir. u. 16
Grunauer József, F. v üllöi ú. 1
Guttmann M. I. T. v. váczi ú. 57
Mautner V. V. T. v. új épül. 27
Schiefner F. lipotv. Nádor utcza fürdö u. szeglet 3

Olaj-festék-nemüekkel kereskedök.
Bidschovszky A. J. v. arany kéz utcza 1
Engelsberg D. T. v. kir. u. 5
Heilmer József, J. v. k. hid u. 1
Knopp József, J. v. zöldségt. 3
Scheurer Lajos, J. v. gránátos utcza 1

Olaj-tisztitók.
Nadler János W. lipotv. Zrinyi utcza a Nádor u. szegl. 9
Schulhof és Ullmann, lipotv. fö ú. 14 sz.
Schulhof A. T. v. orsz. ú. 5
Mautner W. W. T. v. új utcza 27
Malvieux C. I. lipotv. feldunasor Árpád utcza 7

Ón-gyártmánygyár. (Blei-waaren fabrik).
Okenfus Antal, T. v. kertész és sétatér u. szeglet 21

Ón (Zinn) öntök.
Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Eichel József, czéhfönök Terézv. kir. utcza Orczilház.
Fauser Ede, belv, kigyó u. 2
Filipp Mátyás, Buda ó-u. fa u. 211
Floth I. Buda vízi v. iskola u. 679
Kirnast József, Pest belv. uri u. szeglet 1
Reichart Ignácz, Pest kigyó u. 2
„ István, „ „ u. 2
Wilke Gottlib, Buda vizi v, fö utcza 41

Ón kapszulákat készit üvegekre Schreiner Ferencz üllöi ú. 25, a horgonyhoz.

Optikai-müszerek lásd (Láttani müszerek).

Órák (kakukkos fali órák) Schwarzwälder Uhren.
Chorda Ferencz, belv. sz. egyházépület.
Pollacsek Ignácz, T. v. kir. u. 2

Órások (Uhrmacher). Pesten
Biztos: Feszl Ágoston v. tan.
Antritter József, Józsefv. Sándor utcza 1 boltja belv. kigyó utcza 4
Bauer Ferencz, belv. uri u. 7 boltja belv. kigyó u. 2
Bekstein János, belv. uri u. 1
Blau Jakab, Terézv. kir. u. 4 boltja az evangelicus templom épületben.
Dietrich Ignácz, belv. hatvani utcza 15
Ferstner József, lipotv. Atilla utcza 1
Jeszkinszky Ferencz, kerepesi ú. boltja belv. hatvani u. 14
Juventius Antal, belv. uri u. 7 boltja belv. kigyó u. 1
Juventius Károly, belv. uri u. 7 boltja belv. kigyó u. 1
Juventius G. belv. uri u. 7 boltja belv. kigyó u. 1
Kralik Sam. belv. kigyó u. boltja kigyó utcza 5
Klenner Ferencz, belv. Kristóft. 2
Kubinak Ferencz, belv. servitatér 7, boltja belv. uri u. 2
Lechner József, belv, váczi u. 5
Lechner Maxim. nagy hid u. 4
Lustig Eduárd, zöldségtér 1 boltja nagy hid utcza 3
Maruszig Ferencz, belv. sevitat. 3
Mikesch Ferencz, Terézv, király utcza 32
Niederländer Márton, Ter. v. 3 dob utcza 11, boltja lipotv. 3 korona utcza 4
Patits Károly, belv. új világ u. 9 boltja belv. kis hid utcza 6
Rappel Károly, belv. uri utcza 6
Seevald Mátyás, T. v. kir. u. 47 boltja zöldségtér 13
Seiler Ferencz, belv. magy, u. 41 boltja belv. baráttér 1
Ständler E. belv. servitatér 4
Swoboda I. N. lipotv. Erzsébettér 1, boltja váczi ú. nagy hid utcza szegleten 4
Szalay Ferdinánd, belv, Leopold utcza 19 boltja belv, uri u, 7
Tomola József, belv. papnövelde utcza 2
Treffler József, belv, Leopold u. 11
Veleczky Ignácz, belv, serfözö u. 12, boltja lipotv. Józsefter 10
Bleuer Adolf, belv. váczi u, 2
Chorda Ferencz, F. v. soroksári ú. 38
Glink S. lipotv. Dorottya u, 11
Kohler J. belv. hatvani u. 12
Kolb Wilhelm, lipotv. kerep. ú. 14
Landtky E. F. v, liliom u. 33
Lustig Jakab, orsz. ú, 53
Mandel Vil. lipotv. Dorottya u. 12
Migáts István, T. v. két szerecsen utcza 1
Pollacsek Ignácz T. v. kir. u. 2
Robitsek Simon, T. v. kir. u. 19
Schettler Emil, belv. orsz. ú, 26
Vellisch A. lipotv. Dorottya u. 7

Orczi-kert.
Pesten üllöi út.

Óra-tok készitök. (Uhrgehäus-macher).
Kaplan Antal, belv. uri utcza 7
Orlitsek János, belv. új világ u, 8
Türiet Károly, belv. új világ u, 9

Orgona-épitö. (Orgelbauer).
Lásd zenehangszer készitök.

Országos nyugdij intézet.
Budán Városházter 90

Orthopoediai gyógyintézet.
Dr. Batizfalvi Samu, orthopoediai és sebészi magán gyógy intezete (kir. utcza 93).
(Lásd ez évi Naptárunk 335-dik lapján).
Rebb Ottó lipotv. 3 korona u. 23

Orvosi fü árusok.
Lásd: Gyógyfü árusok.

Orvosok (Doctoren).
Abeles Gyula, T. v. könyök u. 7
Adler Herman, lipotv. Nádor u. 17
Arányi Lajos, kerepesi ú. 5
Balassa János, T. v. váczi ú, 8
Balog P. lipótv. bálvány u. 10
Bamberger Max. T. v. kir. u, 25
Bartha Károly, belv. magyar u. 14
Batizfalvi Samu, T. v. király u. 93
Bauer Ádám, T. v. kerepes ú. 15
Bende Albert, lipotv. Béla u. 3
Bene Rudolf, belv. uri u. 9

Bene Ferencz, belv. uri u. 9
Blumberg Henrik, lipotv, váczi ú. 6
Bokay János, belv. orsz. ú. 15
Babély József, Rochus kórház.
Brunner Ferencz, Rochus kórh.
Bugát Pál, belv. himző u. 4
Csausz Márton, belv. zöldk. u. 4
Csorba József, belv. magy. u. 17
Csurgovits Sándor, belv. fő u. 17
Czappert Leó, belv. váczi u. 7
Davida Sándor, belv. kecskeméti u. 13
Dicenty Pál, Rochus kórház.
Diescher János, belv. hatvani u. 1
Dömötör Vincze, lipotv. Dorottya utcza 2
Eckstein Frigyes, lipotv. Dorottya utcza 4
Egger Ede, Terézv. király u. 9
Engländer Mór, lipotv. Zrinyi utcza 6
Entz Ferencz, város erdeje.
Farkas Sándor, Terézv. † u. 44
Feuer Dávid, belv, ország ú, 8
Feueregger Dávid, belv, orsz.ú, 6
Finály Zsigmond, Terézv. király utcza 44
Fleischer József, lipotv. sétatér utcza 6
Flór Ferencz, belv, servitatér 3
Fromhold Károly, lipotv. Nádor utcza 4
Fromm Pál, belv, uri utcza 1
Gál János, belv, seminariumt. 2
Garay János, belv, hatvani u. 1
Gárdos János, belv.
Gebhárdi Ferencz, belv. hatvani utcza 5
Gerenday József, botánicus kert.
Glück Ignácz, Terézv. retek u. 1
Goldberger A. lipotv váczi ú. 3
Goldberger Simon, lipotv. Erzsébettér 11
Goldstein Ignácz, Józsefv. víg utcza 11
Götz Mihály, lipótv. fürdő u. 1
Grósz Ferencz, lipotv. Józseft. 11
Grósz Filep, lipotv. Erzsébett. 10
Grünhut Jakab, lipotv, Erzsébettér 5
Gurovits Tham. F. v. üllői ú. 1
Halász Géza, Terézv. dohány u. 2
Haris János, lipótv. n. hid u. 2
Hartl Alajos, belv. zöldfa u. 25
Hasenfeld Ármin, Terézv. orsz. ú. 8
Hauser József, lipotv. bálv. u. 1
Havas I. belv. zöldkert utcza 14
Havel József, belv. pék utcza 2
Hegedüs János, belv. kecskeméti utcza 2
Helfer Vilmos, lipotv. váczi ú. 9
Heller Jakab, lipotv. bálv. u. 20
Herdegen Ede, belv. hivző u. 2
Herz Vilmos, lipotv. Erzsébettér 14
Hirsch Hermann, lipotv. 3 korona utcza 13
Hirschler Ignácz, lipotv. Józseftér 4
Hoffmann Károly, lipotv. bálvány utcza 3
Horváth József, belv. sebestyéntér 4
Horváth Lajos, Józsefv, J. u. 32
Hrebenda János, J. v, üllői ú. 4
Hunyadi János, Terézv. kis † utcza 46
Huszár Mózes, T. v. Istvántér 5
Jacobovits Antal, Terézv. váczi ú, 7
Joffe Antal, Terézv. király u. 13
Kajdacsy István, belv. zöldfa utcza 10
Klein Ferencz, belv. új vil, u. 16
Klimkó János, J. v. szénatér 1
Knopp Ferencz, belv. új vil. u. 2
Koller Gyula, J. v. ősz u. 2
Koppi Sándor, belv. ország ú, 8
Kovács Sebestény, belv. servitat. 5
Kriek Rudolf, belv. kigyó u. 1
Kunevalder Ferencz, T. v. doh. utcza 2
Laszky Gyula, lipotv. 3 korona utcza 4
Leitner Hermán, Terézv. 3 dob utcza 14
Lieberts Sándor, Nádor utcza 2
Linzbauer Ferencz, 2 sas utcza 4
Lippai Gáspár, Erzsébettér 3
Löblin Max, J. v. Rochus kórh.
Losteiner Károly, J. v. Rochus kórház
Lövy Ignácz, lipotv. Józseft. 6
Lövy Max, Terézv. ország ú. 2
Ludvig Béni, belv. új világ u. 4
Lumnizer Sándor, lipotv. Béla utcza 4
Lyachovits János, belv. új világ utcza 2
Mády Pál, belv. új világ utcza 4
Magda Károly, J. v. J. u. 23
Maizner János, Józsefv. Rochus kórház.
Malatides Dani, J. v. statio u. 25
Málnay Ignátz, belv. L. u. 17
Mandel Joach. belv. váczi u. 12
Mandelló Vilmos, lipotv. fő ú. 13
Mannaberg Ede, lipotv. Józseftér 5
Margó Thodor, belv. Rózsap. 4
Markusovszky Lajos, lipotv. új tér 10
Mezei Adolf, J. v. Rochus kórh.
Mizsey András, T. v. ország ú. 10
Misztét Sándor, belv. hajós u. 9
Moshovicz M. feldunasor 9
Navratil Emil, belv. új világ u. 2
Nettel Rajael, Terézv. orsz. ú. 10
Németh Ignácz, J. v. Rochus kórh.
Obonyay János, lipotv. szinházt. 3
Oesterreicher Ede, lipotv. Nád. utcza 6
Olitscher Károly, L. v. Nádor u. 9
Orzovenszky Károly, belv. régi posta utcza 6
Palay Miklós, lipotv. Nádor u. 9
Parlaghy Antal, belv. kalap u. 10
Pátrubány Antal, belv. Lip. u. 5
Pátrubány György, belv. gránátos utcza 1
Pete Zsigmond, belv. ország ú. 1
Pisztori Ignácz, belv. váczi ú. 8
Plósz Lajos, lipotv. Nádor u. 2
Pluhovszky Ferencz, belv. városháztér 8
Pollák Henrik lipotv. 2 sas u. 2
Pólya József, belv. magyar u. 35
Pór Imreh, belv. új világ u. 6
Popper Alajos, T. v. ország ú. 9
Porges Lajos, L. v. Dorottya u. 4
Prahenzky Ferencz, szerb u. 9
Puikon Ernő, belv. új világ u. 2
Rákovszky József, lipotv. fő út 3
Réczey Imre, belv. molnár u. 19
Reinitz József, belv. hajós u. 8
Roib Mihály, Rochus kórház.
Rosenthal Mózes, Terézv.
Rothberger Dávid, Terézv. Laudon utcza 4
Rott Ignácz, lipotv. váczi ú. 6
Rózsay József, L. v. 3 korona utcza 3
Rupp János, lipotv. feldunasor 2
Sagel Vilmos, lipotv. Nád. u. 17
Ságody K. belv. új világ u. 12
Sauer Ignácz, lipotv. feldunas. 12
Schilhanek György, J, v. kórh. utcza 2
Schindler Samu, T. v. kir. u. 19
Schlesinger Jakab, T. v. orsz. ú. 9
Schlesinger Lajos, T. v. 10
Schordan Zsigmond, lipotv. feldunasor 5
Schön Leo, lipotv. 2 sas utcza 5
Schönbauer József, lipotv. váczi út 12
Schuller Dávid, Terézv. kir. u. 8
Schulhof Károly Terézv. orsz. ú. 4
Schvarz Dávid, Terézv. dohány utcza 1
Seidl Manó belv. gránátos u. 1
Semmelveisz Ignácz, belv. városház utcza 1
Stein Alajos, belv. hajós u. 8
Steiner Márton, Terézv. két szerecsen utcza 13
Steiner Móricz, lipotv. bálvány utcza 7
Stern Adolf, lipotv. 3 kor. u. 5
Stockinger Tamás belv. váczi ú. 17
Sugár Fábián, lipotv. Zrinyi u. 6
Szabó Alajos, lipotv. váczi ú. 2
Szabó Mihály.
Szenger Ede, Terézv. 3 dob u. 4
Szentkirályi Mór, Józsefv. ősz utcza 7
Tauber Mihály, lipotv. Nádor utcza 18
Terezy Manó, lipotv. Józseft. 18
Tessény Zsigmond, belv. Kristóftér 5
Tormai Károly, belv. kalap u. 17

Tóth János, belv. új világ u. 2
Váry-Szabó I. lipotv. Dor. u. 13
Verebely József, Terézv. 2 szerecsen utcza 4
Verzár Joach. belv. borz u. 3
Vogel Károly, Terézv. új u. 21
Volenszky Fridolin, lipotv. Béla utcza 3
Wachsler Henrik, Terézv. király utcza 34
Wagner János, lipotv. fürdő u. 1
Valla Ferencz, belv. uri u. 5
Veitzenbreiyer Károly, belv. sebestényter 3
Vilhelm Henrik, lipotv. bálvány utcza 1
Vurda Sándor, lipotv. Béla u. 2
Zlamal V. Józsefv. ország ú. 5

Ostor-készitő. (Peitschenmacher).
Gast János, belv. hatvani u. 15
Teinszky A. J. v. kerepesi ú. 45
Manschön M. lipotv. fördő u. 3
Holscher L. belv. n. hid. u. 5

Óvodák.
(Lásd: Kisded óvodák).

P.

Padolat (Talajzat) mázárussok (Fuszboden einlassungsmassa.)
Giergl Henrik belv. Kigyó és Párizs utcza.
Mitterdorfer János belv. Új világ utcza 7
Stein A. Lip. v. két Sas u. 8

Padolat tisztitó viasz (Putzwachs.)
Schönfeld J. Országút 11

Pakfong-készitő.
Gross Mihály belv. Hatv. u. 15

Palakövel fedelző (Schieferdecker.)
Umbach Kristián Ter. v. Szinkör utcza 20

Pálinka és Eczet főzők (Brantweinbrenner und Essigsieder.)
Biztos: Egry Ferencz v. tan.
Boss Vilmos Jós. v. Bodza u. 5
Grassl Lőrincz örökösei Teréz város Régi uteza 5
Gronauer Mátyás üllői út 8 sz.
Helmreich Farkas üllői út 50
Herzog Mátyás Váczi út 18 sz.
Horn Bernád T. v. n. mező u.5
Jaiser özv. T. v. Diófa utcza 11
Luidl György T. v. Hajós u. 36
Morbitzer Mátyás József város tavasz mező utcza 6
Mótz György Kerepesi út 59 sz.
Oroszkövy Ferencz Teréz város Király utcza 22
Preiss György T. v. 3 szív u. 9
Preisz Mihály Ter. v. régi u. 22
Rethly Alajos belv. Rokkantak palotája.
Schmidt Péter üllői út 31 szám.
Stocker Ferencz Stáczió u. 41
Sturm özv. Ter. v. 2 nyúl u. 24
Valdhauser August Lipót város Géza utcza 3
Venhart Johan József v. Pályatér utcza 31. (Reenf.)
Zeilinger József Kerepesi út 85

Pálinka, Liqueur, Eczet készitők (Brantwein, Liqueur, Essig Erzeuger.)
Biztos: Egry Ferencz v. tanácsos.
Abeles Vilmos T. v. Dohány u. 1
Augenfeld Albert Teréz v. Király utcza 24
Berner Ignácz belv. himző n. 5
Braun Lajos Jós. v. üllői út 9
Brüller Jós. T. v. Kerep. út 15
Deutsch Lipót T. v. Király u. 1
Duschak Henrik T. v. Lajos u. 32
Ferber Cécilia T. v. Retek u. 9
Gráner Abrahám Fer. v. Soroksári utcza 16
Gráner Hermann Josef város üllői út 22 sz.
Gráner Max. Kerepesi út 20 sz.
Guttmann Ignácz Teréz város 2 Szerecsen utcza 12 sz.
Gschwindt M. üllői út 21
Groszmann Samu Teréz város 3 Dob utcza 40
Hahn Jakab üllői út 25
Heimann József Teréz város Király utcza 65
Herzog Dávid belv. orsz. út 2
Hirschl Móricz Kerepes út 16
Jemnitz Fülöp Kerep. út 13 sz.
Klatscher Adolf Kerepes út 3 sz.
Klein József belv. himző utcza 4
Klein József József v. Sertéskereskedő utcza 4
Kohn Áron Ter. v. Aradi u. 13
Krausz Adolf Kerepes út 15 sz.
Lázárfeld A. T. v. orsz. út 48
Lázárfeld Henrik Ferencz v. Szénapiacz 6
Lázárfeld L. R. Budán fő u. 6
Lövy B. Ter. v. Hajós u. 10
Lövy M. A. Kerepes út 19 sz,
Mandl S. H. Váczi út 9
Pikler Hermann Váczi út 24 sz.
Plesch János T. v. n. mező u. 40
Plesch Móricz T. v. n. mező u. 19
Prückler Ign. Sosoksár utcza 33
Recht Fülep Szenatér 4
Rothberger Lipót Teréz város 3 Dob utcza 9 szám.
Sattler Lipót Teréz v. régi u. 17
Schuler Mihály Soroksár u. 24
Weiss Adalf belv. régi posta u. 2
Weiss Abrahám Váczi út 2 sz.
Viener Vilmos T. v. Istvántér 1
Vinter Jakab T. v. k. mező u. 2
Zwack József Teréz v. 2 Szerecsen utcza 5

Pamut-fonal, czérna árusok (Baumwohllgaru.)
Muraty Konstantín Lipót város Józseftér 1 szám.
Frlzzi Lipót v. Mázsa utcza 6

Papir gyárosok (Papier fabrikniederlage.)
Engl D. T. v. Király utcza 11
Frankel József T. v. Király u. 1
Hajnal és Fretschka Teréz város ország út 54
Hermanetzi papirgyár raktár L. város Dorottya u. 7

Papir-kárpit keresk (Papir Tapeten Händler.)
Ruster György Lipót v. Dorottya utcza 7
Sieburger Robert és Bernhárdt Lipót v. fel-dunasor 10
Swoboda Lipót v. n. Hid utcza Szinház épület.

Paplan készitők (Decken macher.)
Biztos: Ságodi Ignácz, az adó b. igazg.
Blaskovics Alajos Teréz v. nagg Diófa utcza 17. Boltja Lipót város Bálvány utcza 1.
Eichhorn Teréz özv. Teréz város Kerepesi út. 3. Bolja Kigyó utcza 2 szám.
Frisch Gusztáv T. v. Kerep. út 3
Gradl F. József v Előljáró, belv. Uri u. 7. Boltja Kigyó u. 1
Hatzenberger Ferencz Teréz v. Kir. u. 36. Boltja Kigyó u. 4
Lichtenecker József belv. Kecskem. utcza 2 szám.
Bing József Jós. v. Serfőző u. 10
Scheder Antal Teréz v. k. Dlofa u. 16. Bolja Sebestyén utcza.
Schickinger Ferencz Teréz város Arena u. 9. Boltja Kigyó u. 2
Schuda János belv. Uj világ u. 20
Spiller L. Lipót v. Minuta u. 1
Steiu János Ter. v. Dohány u. 5
Zizelsberger Kár. bolja Kigyó u.

Paraffin (Kenöcs) (Lásd kenőcs.)

Passus, (útlevél) hiaatal (Pass-Bureau.)
Fel-dunasor Wodianer ház 14 sz.

Paszománt kereskedők (Posamentir wahrer.)
Bernhárdt Adolf L. v. Bécsi u. 1
Fischer Gusztáv Lipót v. Szinházter Szinház épület.

Grocz Anna Lipót v. Józseftér 7
Grüneke belv. korona u. Uri u. szeglet 14
Hoffer Antal belv. Váczi utcza kis Hid utcza szeglet 5
Schauengel M. L. v. ket Sas u. 2

Paszomántos (Posamentir.)
Biztos: Egry Ferencz vár. tan.
Bühler Vilmos T. v. Felber u. 13
Martin János József város 5 pacsirta utcza 6
Weller Károly J. v. Bodza u. 11

Patkány (póczegér) Irtó (Rattenvertilger.)
Heuberger József Ferencz város üllői út 12 sz.

Patschen (téli lábtyük) (Winterschuche.)
März Antal raktára városháztér 3 szám.

Pékek (Bäcker)

lásd Zsemlések és kenyérsütők.

Pénzintézet (Geldinstituten)

Lipv. josettér 13 saját ház.

Elnök: Krominer Gyula,
Helyetes elnök: Malvieux Jozsef

Igazgatók:

Dumtsa Ignácz, Fleischl Dávid, Frölich Frigyes, Fuchs Rudolf, Kochmeister Frigyes, Schoppcr Eug. Agoston, Wodianer Albert.

Vizsgálók:

Allg Adolf, Darier Gyula, Figdor Zsigmond, Graborszky György, Halbauer János F. Jálics Ferencz, Kern Jakab, Medetz Jozsef, Oszvald Antal, Pfeifer Constantin, Prückler Ignácz, Roeszner Ferdinánd, Spitzer Gerzon, Tchögl János, Ullmann Károly, Weinczierl Vincze.

Hivatalnokok:

Elnök: Preiszl Károly, a banképületben.
Ellenőr: Trost Mór, banképület.
Buvard Rudolf, Buda, Vár 75,
Marielli Károly, Ferv. szénatér 7
Degen Ján. Kar. bank épül.
Wimmer Herm. Lp. Béla u.
Schletzer Antal, bank épül.
Tost Adolf, Buda Vizv. Plébánia utcza 214.
Ender Ferdinánd, Lipv. fő út 7
Strauss Károly, Lipv. fürdő u. 1
Auer Jakab, belv. orsz. út 5,
Roux Frigyes, lipv. Bécsi u. 2
Baumgartner Lajos, Buda Tabán fekete sas utcza 533,
Kern Gyula, Lipv. Nádor u. 20,
Streicher Károly, Buda Krisztinaváros, Gellért n. 49,
Stromayer Antal F. Teréz város Hajós utcza 26.

Pénzügyigazgatóság

Budán, Bécsi kapu utcza 187.

Pénzváltó irodák (Wechselstuben)

Beer Sal. T. ország út 47,
Frankl Em. belv. n. hid u. 9,
Fuchs J. Lipv. n. hid u. Ürm. ház,
Hosszu Lajos, belv. zöld s. piacz és n. hid utcza 13,
Kraus L. belv. n. hid utcza 2.
Morgenstern A. belv. n. hid 11
Stern A. L. belv. n. hid 10.

Pesti cs. k. megyetörvényszék budai osztálya

Budán, úri utcza ország ház 52.

Pesti cs. k. megyei törvényszék

Pesten: Megyeház ujvilág utcza.

Pest-városa

fekszik az éjszaki szélesség 47° 49' 15" és a keleti hosszuság 36° 43' 15" alatt; a tenger szinén felül 215 láb magosra.

A város körülete gyalog járva 3 óra.

Területe 2,481,600 □ öl

melyből:

a	A belváros .	190,800	□ öl
b)	Lipótváros .	298,800	„
c)	Terézváros .	711,300	„
d)	József „ . .	865,500	„
e)	Ferenczváros .	415,200	„

Ezen kivül:

f)	Szántó . .	1,129.600	„
g)	Rét . . .	5,862,000	„
h)	Szőlő - .	1,522,200	„
i)	Erdő . . .	498,100	„
k)	Város erdő .	260,000	„
l)	Útak, mocsár.	9,670,000	„
m)	Sziget . .	240,000	„
	Összesen	21,824,400	□ öl

Pesten volt ház
1795 ben . . . 2581,
1836 ban . . . 4680.
1936-ban az árviz Márczius 13. 2281 házat pusztitott el.

A Duna ágya 63 év alatt 5 lábbal magasabb mint volt.

Pest népessége:
40212 férfiu, 43,616 nő, az idegeneket ide nem szá itva.

Pest városa tisztviselői:

Főpolgármester Conrád Ágost. főtörv. tan. vas korona r. vit.
Alpolgármester, Ságody Sándor.

Tanácsosok:
Alkér Antal (közigazg.)
Aigner Miklós (ipar)
Feszl Ágoston (gazd.)
Czigler Nándor (törvény)
Egry Ferencz (adó).

Főmérnök: Incze György, Almérnök, Szumrák Pál. Tollvezető: Wagner Ignácz. Épitési rajzoló: Préschl István. Árvagyámnoki hivatal. főnök: Koemezy György. Számtudó: Szeydl Ignácz. Pénztárnok: Hoch Károly. Ellenőr: Maczl Antal. Iktató: Poszányi Guszt. Főgazda: Reinboth Adala. Algazda: Weinberger István. Katonai biztosok, felügyelők: Rohovanszky Kár. Schmidt Brunó, Plockberger Józs. Összeiró hivatal főnöke: Ságody Ignácz. Segéd: Goszleh Károly. Beszállásolási hivatal. Szállásmester: Keresztes Károly. Piaczi felügyelő: Rizgler László. Alfelügyelő: Pisztoly Alaj. Mértékhivatal. Főnök: Tarone Ferd. Ellenőr: Soukop Alajos. Városi főorvos: Tormay Károly. Alorvosok: Pluhovszky Fer. Hunyady János, Halász Geiza, Klinkó József, Gurovits Tamás. Állat-orvos: Strausz József. Kórház gondnok: Hiloczky Adalbert. Ellenőr: Gleber Wilh. Dolgozóház gondnoka: Bovánkovits Alajos. Ellenőr: Koober Gyula. Kerületi előljáróságok. Belvárosban: Prückel Józs. Leopoldv: Tarczalovits Ant. Sebastiani Fridrik. Terézv.: Kopp József, Paul János. Józsefváros: Lenhárd Jakab, Geschwindt Józs. Ferenczv.: Neubauer János. Külterlek előljáró: Ráth Kár. Wenhardt Mátyás.

Pezsgő-gyárak (Champagner Fabriquen)

Éder F. M. gyárt franczia muzstárt és pezsgő italokat, belváros Lipot utcza 6. Boltja belváros Váczi utcza 2-ik szám.

Pflasterező (magyarul = kövezetrakó) lásd „Kövezetrakó.“

Phisikus

Saller Jakab, Terv. Hajós u. 19.

Pintérfa: lásd Kádárfa.

Pipa kereskedők (Thon Pfeiffen händler)

Blau Károly, Lipv. Váczi út 4.
Braun Lajos, Lipv. 3 korona u. 1
Ress Antal, Lipv. Erzsébettér 12
Steiner Áron, Lipv. n. hid u. 4.
Steiner Simon, belv. n. hid u. 13.

Pipere-árusnők
(Modistinen)
Balasscvitz A. belv. Duna u. 8,
Barna Anna, belv. kigyó u. 6.
Bauer J. Lipv. 3 korona u. 10
Bély Károlina, bv. egyetem u. 7
Bignio Teréz, belv. kigyó u. 1.
Butschofsky Róza, beiv. Váczi u. 4
Crizmar L. belv. Váczi utcza 7,
Deutsch Kath. belv. úri utcza 8
Dinnert Teréz, belv. zöldfa u. 11,
Dinst Anna, belv. korona és úri utczák szegeletén 14,
Gábinyi Anna, belv. korona u. 1
Fölsinger H. belv. Váczi n. 10,
Frankl Henr. belv. zsibárus u. 1,
Frölich L. belv. úri utcza 11,
Goldgreber Th. Lipv. Erzs. tér 1,
Germain Vilhelmina, Lipot u. Jozsef tér 11.
Hekes Kati, Terv. király u. 9,
Holzer, belv. kigyó u. 4.
Holzer Petr. belv. Váczi u. 6,
Hóra Anna, belv. Rózsa tér 2,
Klausz Róza, belv. Kristóf tér 5,
Knopf Th. belv. nagy hid u. 6,
Kolbacher J. belv. egyetem u. 1
Lázársfeld Betti, belv. zsibá. u. 1
Liki Anna, belv. barátok épülete.
Machovetz B. belv. kigyó és uri utcza szegelet 1,
Mayer J. belv. uri és korona u. szegelet 14,
Medgyaszszay Mária, korona és váczi utcza szeglet 12.
Müller K. belváros és váczi u. szeglet 1,
Nagel Mari, belv. Városház u. 1,
Neumann K. belv. Váczi u. 9,
Offenheim Regina, Terv. kir. u. 27
Ősz Teréz, belv. zsibárus és váczi u. Szegelet 1,
Pauer Károl. belv. Páris utcza,
Pottko M. belv. korona és váczi utcza szegelet 12,
Pintér Fr. belv. Sebestény és kigyó u. szeglet 4.
Popper Kati, belv. Váczi u. 13,
Posch Vil. belv. kigyó u. 2,
Redlich Teréz, Terv. kir. u. 19
Rosenthal Mathild, zsibárus és úri utcza szegelet 10,
Rotter Céci, belv. ország út 9,
Schickinger El. belv. kigyó u. 1
Schlesinger R. belv. korona és váczi utcza szeglet 12,
Schlosser Anna, belv. kor. u. 1,
Schrekl El. belv. kecskeméti u. és szénatér szeglet 1,
Such Éliz, bel7. Rozsa piacz 2,
Tauszky Betti, Terv. kir. u. 22,
Varosha Zsófi, Terv. király u. 27
Vincze Borbála, belv. zsibárus és váczi utcza szegelet 1,
Vachtler Anna, belv. kigyó u. 4,
Veisz Mari, Terv. London u. 15
Vinter Pepi, belv. zsibárus és uri utcza szeglet 8,
Zákó Róza, belváros Városháztér és váczi u. szeglet 5,
Zsitnig Mari, belv. Váczi u. 14.

Pokrócz készitők
(Pferde-decken-macher)
Pietraszek Jakab, belváros egyetem utcza 6,
Berhovits M. Buda, Vár, György utcza 211.

Polgári kórház
(Bürgerspital)
(Közönséges kórház a sz. Rokushoz) Józsefv. kerepesi út.

Igazgató: Brunner Ferencz dr.
Ügyelő: Hilóczky Albert,
Ellenőr: Kleeberg Vilmos,
Irnokok: Mazurek Theophil, Batho Istv. Tv. ker. út 17, Stolz János.
Felügyelő: Motsch Mátyás,
Lelkész: Dery Mihály,
Káplán: Potkányi János,

Egésségi személyzet:
1-ső oszt. Brunner Fer. dr. főorv. Farkas János oszt. orvos, Német Ignácz, dr. segéd,
2-ik „ Hoffmann Kár. dr. főorv. Bende Alb. dr. oszt. orvos, Losteiner Károly segéd.
3-ik „ Krieck Rudolf dr. főorv. Roib Mihály dr. oszt. orv. Kirsenheiter Alajos segéd.

1-ső oszi. Riffel András főorvos, Mezey Adolf dr. orszt. orv. Löblin Miksa dr. segéd,
2-ik „ Kovács-Sebestyón András, dr. főorvos, Borbély Jozsef dr. oszt. or. Dicenty Pál, dr. segéd,
Szülész oszt. Rott Ignácz főorvos, Lemlein Róza, dipl. bába.

Gyógyszerészet:
Provisor: Hőssl Vilmos,
Segédek: Molnár Jáuos, Mányai János.

Porcellán gyárosok
(lásd: Kő- es porczellán gyárosok.)

Portékát a vasúthoz szállitó hivatal:
A József piaczon.

Posta-igazgatóság (cs. k.)
Igazgató: Jägerbauer Fülöp Kár. belváros Hatvani utcza 2.
Segéd: Känffl Péter, josefváros Station utcza 9.
Titkár: Nowotny károly, belváros kötő utcza 1.

Cs. k. Postahivatal.
Felügyelő: Wachsman Vilmos, belváros Hatvani utcza 2.

Ellenőrök:
Obermanner Antal, belváros Oskola utcza 1,
Beránek Pál, Ferenczváros soroksári utcza 15,
Veidinger Lároly, belv. Lip. u. 17
Morbitzer János, belváros, Papnövelde utcza 2,
Bagoly Károl, belv. Duna u. 8,

Tisztviselők:
Majláth Ferencz, Buda vizváros, Kigyó utcza 180,
Nazsalkovits László, belv. Gránátos utcza 6.
Lowarczik Melchior József, Türelem utcza 2,
Burger István, belv. Hatv. u. 1,
Schneider Victor József, Sándor utcza 14.
Wscheteczka Ferencz, Terézváros király u. 28,
Steinwalter Sán. Terv. Váczi út 8
Tobarffy Laj. belv. új világ u. 8
Molnár János, josv. kerep. út 11
Pross Ferencz, belv. aldunas. 14
Kudlich János, üllői út 4,
Schiller Ignácz, belv. Loln. u. 22
Gerhardt Ignácz, Buda kórház utcza 273,
Csáky Geiza, Buda, S. Donát utcza 673,
Hofhauser Ant. belv. Lip. u. 11,
Baumans Imre, Buda, vizv. 169,
Fassberger Frigy. Buda vizv. 208
Lukáts Adalbert, Ferencz város, aldunasor 49,
Lubriczky György,
Morbiczer János, josv. Liliom u. 4
Kretcshmer Jakab, josefváros sertés ker. utcza 1,
Zabranszky Fer. belv. Lővő u. 5,
Jaksch Fer. Ferv. soroks. u. 15,
Reischl János, belv. kalap u. 17,
Wrtiel Jozs. Ferv. soroks. u. 15,
Rehsk Antal, josv. pacsirta u. 5,
Wessely Lip. josv. sertés k. u. 1

Járulnokok:
John Ferdinánd, Buda ujvil. u. 6
Demuth Kár. Terv. könyök u. 23
Hager Wilm. belv. Hatvani u. 15
Jaros Fer. josv. 5 pacsirta u. 5
Paw Dominik, belv. Oskola u. 1
Fischer Jozsef, Terv. dohány u.
Láng Károly, josv. sertés k. u. 1
Duliczky Fer. Terv. kömiv. u. 5
Fürlinger Fer. Terv. dohány u.
Petrovitz György, Teréz város, Váczi út 2,
Korab Heorich, belv. Oskol. u. 1
Morbitzer Imre, belváros Papnövelde utcza 2.
Radich Gyula, Terv. retek u. 13
Felik János, belv. hatvani u. 2.

Bäumel Antal, belv. Oskola u. 1
Obadich János, belv. lövő u. 5

Cs. k. Postahivatal Pesten a Vasútnál.

Tisztviselők:
Pokorny Jakab a vaspályán,
Müller János „ „
2 Felrakó.

A posta állomásokkal összekötött cs. kir. Postahivatalok

Postamester:
Ács, Bernát Ferencz,
Abony, Vagner Ferencz,
Árok-Szállás, Pethes Antal,
Aszód, Podmanitzky Her. báró,
Csongrád, Szarka Mihály,
Csecse, Szluha Imre,
Czegléd, Halmay Lajos,
Dorog, Fock Ferencz,
Görgény, Sánta György,
Ercsin, Ház Alajos,
Eger, Lux Katharina,
Félegyháza, Szarka János,
Gyöngyös, a város,
Halas, Szekér Sándor,
Harsány, Hudich Jozsef,
Hatvan, Löffler János,
H. M.-Vásárhely, Meinerich Mih.
Izsák, Agárdy Ferencz,
Jász-Berény, Teszári János,
Kápolna, Papp Francsiska,
Karczag-Uj-Szállás, Laczka Kris.
Kecskemét, Sánta György,
Kerepes, Józsa Alajos,
Kis-Bér, Kertész József,
Kis-Körös, Jeszenszky Péter,
Kistelek, Büchelbauer Mihály,
Kis-Uj-Szállás, Pirnstill Vincze,
Kun-Sz. Miklós, Baky István,
Laczháza, Szántó Pál,
Madaras, Korig Lajos,
Maisa, Büchelbauer Mihály,
Mártonvásár, Schleichl Antal,
Mező-Kövesd, Kudlovich András,
Mező-Túr, Bloch Lipot,
Miskolcz, Duronelli Alajos,
Mór, Krupa Tamás,
Nagy-Körös, Gubody János,
Neszmély, Kiss Imre,
Újfalu, Kaula Ferencz,
Pentele, Maár Ignácz,
Poroszló, Maleczky Mihály,
Sajó-Sz.-Péter, Farkas Mihály,
Sárbogárd, Olle-Radisch György,
Sár-Keresztúr, Bogesich Mátyás,
Soroksár, Bogisich György,
Székesfehérvár, Zech Lipot, báró,
Szabad-Szállás, Gozon Sándor,
Szarvas, Pokomándy Sándor,
Szentes, Kugler János,
Tapio-Szele, Tarzary Mihály,
Tetény, Hecht Ferencz,
Tisza-Füred, Kalavsky Albert,
T. Sz. Miklós, Goldhammer A.
Turkevi, Kiss István,
Velencze, Maress Pál,
Vörösvár, Pállya Eug.
Vácz, Fortuner Pál.

Cs. k. posta állomások:
Pest: Postam. Lang Venczel,
Szeged: „ Zombory Mihály,
Eszt.-Nána: Postam. Schönstein J.

Posztó gyárak
(Tuchfabriken)

Altmann B. és Roth testvérek, Lipotváros két sas u. 6,
Bretschneider Zsig. belv. uri u. 12
Breutner Zsig. Lipv. joseftér 4,
Gácsi kiv. posztógyár rakhelye, belváros Kristóftér 1,
Popper testvérek, Lipot város Szinháztér 2,
Zipser Ede, Lipv. Erzsébettér 4.

Posztó kereskedők
(Tuchwaaren-Händler)
(lásd: Kereskedő testület.)

Posztónyirók:

Böhm János, joseftér 11,
Elsner Otto, korház utcza 6,
Elleder János, bálvány utcza 6
Heidrich Antal, újtér 9,
Kosán Venczel, újút 2,
Reitgruber Jozsef, király u. 10
Reiche Frigyes 3 dob utcza 25
Kutsera Jakab, 3 dob utcza 29
Rohbach Frigyes, nagyhid u. 2
Schmidthammer Ignátz stat. u. 59
Schwerter Ágoston, király u. 4

Puska-mivesek
(Büchsenmacher)

Benesch András, josv. ősz u. 24
Hindelang János, belv. czuk. u. 2
Kirner Jozsef, Terv. király u. 67
Ludwig Jozsef, josefv. ném. u. 8

Puskapor árulók:

Deiler Károly, belv. városh. tér 2,
Éder F. M. belv. Váczi u. 2,
Kölber testvérek, belv. magy. u. 1
Köhler Ede, lipv. Dorottya u. 2
Luzsa és Bágyi, josv. kerep. út 9
Spuller Ferencz, josv, kerp. út 5

R.

Rabbik, (Rabbiner.)

Brill Samu Löv, Teréz város
Wahrman J. Teréz v. váczi út
Basech Jozsef, L. v. 2 sas u. 18

Ragasztó intézet.

Eltörött kő, porczellán és üveg edényekre.
Günther Antal belv. uri u. 8

Régi pénzek ritkaságok láthatok.

Dr. Szabo János nyug. orsz. szemorvosnál és
Rupp urnál Budán.

Régiségész (Antiquitäten händler).

Egger S. természeti ritkaságok, Ereklyék és Régiségek gyüjteménye Lipot v. Dorottya u. 11

Cs. k. Rendőr igazgatóság Pest-Buda és Ó Buda városok területére.

(Hivatal: Feldunasor Wodjáner Rudolf házában).

Rendőrigazgató: Protmann Jozsef, oszteneggi lovag, cs. k. udv. tanácsos, a vas-korona rend III. oszt. vitéze, s a frauendorfi kertészeti társaság tiszt. tagja.

Rendőri tanácsosok: Worafka Jozsef, Krausz János, Weber Ker. János, Ritter István.

Rendőri főbiztosok: Eirich Albert, a belső és Lipot város részére: Barthel Károly, Budavár, Tabán és Krisztinaváros részére, Wolf Jozsef, a Terézváros részére, Schadek Eduárd a Viziváros és országút részére, Ruth Ferencz a Jozsef és Ferenczváros részére, Dillnersdorfi Dillner Otto, és Csechall Jozsef, a központi hivatalnál, Altenfelsi Jabornegg Ferencz, a szegedi rendőrbiztosság vezetője, Nagy Ferencz kat. érd. kereszt tulajdonosa, számfelett, a központi hivatalnál.

I-ső oszt. rendőri biztosok: Grossmann Gusztáv, Pulz Károly, a buda-ujlaki és ó-budai rendőrbiztosság vezetője, Hiller Kelemen, Bányász Sámuel, Matlekovics Ignácz, Román Román, Müllner Fridrik Antal kat. érd. keresztes, Stadler András, Wagner Lipot, Vogel János, Wohlfarth Gyula az uj pesti rendőrbiztosság vezetője.

II. oszt. rendőri biztos: Gundaker Jozsef, Stögermayer Lipot, Hager Jozsef, Künstner Ferencz (Szegeden): Mak Antal, Pfeifer József, Späth Stattinger Jozsef, Schubert Fridrik, Schiffner Al. Grabner Ferencz, Weiss Gusztáv.

Fogalmazó Segéd: Pelzl Károly, Ih Károly, Elster János, nemes Fölsch Antal, Sacher Já-

nos, Wodiczka Antal, Katraschningg Robert, Waitzenkorn Gusztáv (Szegeden), Hlavathy Ede.

Kiadó: Hemmer Daniel.

Igtató: Hornburgi b. Hornigg Antal.

Irnokok: I. oszt. Innocent Ferencz, Somogyi Jozsef, Nicke János kat. érd. keresztes. Szegedi Ágost, Wenk (Szegeden), Powolny Venzel, Fintel Ernest.

II. oszt. Makovszky Alajos, Bernatschek Károly, Scherer György, Braun Antal, Schlager György (Szegeden), Preszeka János, Oeppinger Ede, Moravek Károly.

Járulnokok: I. oszt. Keszeberg János, Haring Viktor, Engelbach Károly, Uhl Ignácz, Kürthy Károly, Kretschmer Károly, Pohl István, Weiss Miksa.

II. oszt. Guggenthal Sándor, Morbitzer István, Langer Gyula, Zempirek Vincze, Bidschofsky Ágost, Worrischek János, Kerchlango Jozsef, Ziltz Lajos.

Hites irodai gyakornok: Krövik Ede.

Reszelő készitők, (Feilhauer).

Blumer Mátyás Jozsef v. státio utcza 73
Heerle Antal Teréz v. k. diofa 38
Heiwald Sámuel özvegye.
Niemetz Jozsef T. v. arena u. 9
Pahn János T. v. arena u. 4
Veber Jozsef T. v. Felber u. 15
Bartl Frigyes Buda fő u. 134
Weinberger A. országút zöldfa utcza 44

Rézmivesek, (Kupferschmiede.)

Förster György Teréz város király u. 20
Hartmann Jozsef Teréz v. nagy diofa u. 11
Kammermayer Leoh. Ter. v. 3 rozsa u. 4
Kern János, Buda vizv. fő u. 107
Kirchmayer Jozsef belv. sarkantyu utcza 9
Mayer Ferd. belv. kecskeméti utcza 8
Mayer István belv. kecskeméti utcza 10
Planer Antal belv. orsz. út 13
Schmach Kár. belv. kerepesi út 66
Schmidt Jozsef, elnök Ter. v. könyök u. 3
Stranszky Prokop belv. Al-Duna sor 13
Vörös Jozsef belv. orsz. út 10
Wahlkampf Henrich Ter. v. király u. 44

Réznyomatók, (kupferdrucker).

Lorber György belv. kalap u. 6
Schwerzig Fer. belv. Ald. s. 17

Rézöntő (Gürtler) Broncierer.

Frimond János n. kereszt u. 20
Hertel János kigyo út 1 sz.
Mülich Emő Istvántér 1
Müller György Futoutcza 46
Riedl Jozsef gyár u. 1
Sifner Ferencz bástya u. 10
Vanits Károly kigyo u. 22
Veisz Károly ország út 4
Veszely György 3 sip u. 9
Vilner János zöldkert u. 10

Rongy üzlet, (Hadern).

Feischmann Károly Ter. v. ország út 51

Rosta készitők.

Calderoni János üllői út 3
Kollerich Pál Áldunasor s. ház
Koob Rezső király u. 1
Röck István szervitatér 7
Schaller István Sinatér 6

Rozsólis árulok.

Lásd: Pálinka, liqueur stb., és eczet készitők.

Rovar gyüjtemény látható:

Dr. Friedvalsky tulajdonosánál.

Röföskereskedök, (Schnittwaaren-händler).

Ádámovits A. szénatér 6
Eigner Samu belv. váczi u. 7
Auer F. H. belv. hatvai u. magyar u. szeglet 1
Augenstein Terézia Ter. v. váczi út 60
Auspitz S. belv. Aldunasor kötö u. szeglet 1
Bing Mór Ter. v. király u. 52
Blum Jakab T. v. kerepesi út 6
Boskovits M. belv. kötő u. 1
Deutsch Lipot T. v. váczi út 53
Finaly Ther Lip. v. Zrinyi u. 4
Freund János belv. uri u. 12
Friedmann Sig. T. v. kir. u. 2
Friesenhausen L. L. v. Jozseftér
Gassner Dávid Lipot v. sz. egyháztér 1
Gruber S. szentegyháztér 11
Kramer Filep özv. belv. hatvani u. hoszszu út szegleten 14
Laub Jakab T. v. kerepesi út 11
Levinszky A. Teréz v. 2 szerecsen u. 2
Löw Elis Teréz v. 2 szerecsen utcza 17
Löwy Áron belv. szénatér 1
Mandel Ignácz Lip. v. szentegyháztér 1
Neuer Mih. T. v. kerepesi út 12
Reich Adolf kerepeti út 72
Saphirstein Jos. L. v. fürdő u. Ersébettér szeglet 11
Schönfeld Mária Bálvány u. 20
Singer Lázár T. v. kerepesi út 4
Spitzer Adolf L. v. fürdő u. Ersébettér szeglet 11
Spitzer Márk belv. orsz. út 7
Stern Teréz özv. szénapiacz 6

Rövid áru keresk, (Kurzwaaren-händler.

Schönfeld J. belv. ország út 11
Epstein J. Ter. v. ország út 47

S.

Sapkához való-anyagok. (Kappenzugehör).

Back Márkus, Terézv. kir. u. 1

Sajtárusok. (Käsehändler).

Gálbavi M. belv. régi plébánia épület.
Stetner Gerson, Terézv. kir. u. 54
Trevics Dávid, Terézv. kir. u. 54

Sapka-készitők. (Kappenmacher).

Boskovitz D. Terézv. két szerecsen utcza 14
Bremer L. Terézv. n. mezö u. 25
Büchler Lip, Nádor utcza 14
Friedländer Samu, Terézv. váczi út 7
Goldstein S. Terézv. k. diofa u. 33
Heidlberg Leop. belv. zöldségt. 3
Jedlicska, Terézv. n. † u. 16
Klein I. Terézv. n. mezö u. 12
Kohn Adolf, belv. ország ú. és kecskeméti utczák szögletén 13
Koller József, T. v. n. † u. 19
König, L. v. Nádor utcza 8
Pöltl, T. v. Istvántér 52
Unterberger Móritz, lipot város váczi út 14
Wank M. Terézv. váczi út 5
Weinfeld Frigyes, Terézv. 3 dob utcza 10

Sarkantyu készitő. (Spohrer).

Kovács Boldizsár, Terézv. Aréna utcza 15
Steibl József, J. v. ősz utcza 14 boltja belv. uri utcza
Hanker Vilmos, Budavár fő u. 86
Heiwald S. belv. uri utcza 3

Skatulya kartándli készitő.

Burnschlügel T. Flórián u. 4
Czimmer József, lipotv. váczi út 25
Freistadt, J. v. ősz utcza.
Luftinger József, Terézv. szövetség utcza, áruh. servitatér.

Seborvosok. (Vundärzte).

Abel Lipót, T. v. síp u. 5
Bamgart Mihály, belv. zöldkert utcza 14
Bárgyeszky Márton, belv. magy. utcza 3
Bencze Mihály, belv. bástya u. 12
Bleier Adolf, T. v. váczi ú. 7
Blum Simon, T. v. ország út 5
Brandteisz Hermán, T. v. király utcza 18
Bukovinszky József, T. v. kis † utcza 36
Egerer Samu, T. v. ország ú. 10
Epstein E. belv. kigyó u. 2
Erendits Ferencz, T. v. orsz. út 9
Erényi Antal, belv. lipot u. 19
Ernst József, belv. Sebest. u. 5
Friedman Adolf, váczi út 5
Gerendásy Mihály, J. v. statio u. 23
Heinrich Ferencz, belv. Duna u. 11
Hensel Frigyes, belv. Kristóft. 2
Herzog Hermann, T. v. kir. u. 34
Hoch Károly, Rochus-kórház.
Höchl János, belv. városh. u. 1
Hönigswald Lőrinz T. v. kir. u. 4
Kresz Károly, belv. kigyó u. 4
Kohus Mátyás, lipotv. 3 kor. u. 5
Lemberger Vilmos, T. v. 2 szerecsen utcza 21
Lobmayer Ferencz, Lipótv 3 korona utcza 9
Lovas János, T. v. nyári utcza 3
Löwinger Náthán T. v. könyök utcza 18
Löwy Izrael, belv. lipót u. 32
Lülbing Lajos, Józsefv. statio u. 24
Molnár József, Józsefv. gyöngytyuk utcza 1
Mühlbei, T. v. két szerecsen u. 7
Mülhoffer Sándor, T. v. kir. u. 16
Neubauer Ferencz, T. v. retek utcza 19
Neumann Max, Lipótv. bálvány utcza 4
Pollak József, T. v. könyök u. 1
Posgay János, belv. kecskem. u. 13
Prokopp József, J v. Egyházt. 1
Reichsmann Mátyás, T. v. váczi út 13
Réthy Sándor, lipótv. váczi út 12
Riffl András, Rochus-kórház.
Ritzkó Joachim, Lipotv. Nádor utcza 13
Rosenfeld Simon, lipotv. Erzsébettér 8
Schalinger A. J. v. statio u. 61
Schneeveisz Samu, váczi út 1
Schvimmer Dávid, T. v. kir. u. 2
Strelinger Simon, T. v. könyök utcza 13
Tatinek János, T. v. nyár u. 10
Téli Alajos, F. v. két nyúl u. 5
Tessény József, J. v. malom u. 9
Trencsányi Sándor, T. v. 5
Vadovits Károly, lipotv. Egyháztér 9
Vörös Ignácz, F. v. temető u. 22
Vagner András, T. v. diófa u. 32
Vallenstein Lipót, T. v. váczi út 9
Vimmer András, Erzsébettér 6
Wohl Sándor, lipotv. mázsa u. 1
Zuckerkandl Izidor, T. v. retek utcza 13

Sebészi eszközkészitők. (Chirurgische Instrumentmacher).

Biztos Egry Ferencz, v. tan.
Dögler József, késmüves T. v. 2 szerecsen utcza 48, boltja T. v. király utcza 11
Dögler Károly ifj. késm. T. v. ó-utcza 22 boltja lipótv. 3 korona utcza 4
Dreher Ignácz, seb. eszkk. J. v. statio u. boltja belv. hatv. u. 9
Fischer György alelnök, késm. Buda vízváros, lécsik. u. 637
Fischer Péter, seb. eszkk. F. v. soroksári u. 24, boltja belv. uri utcza 5
Gensau W. késm. belv. serfőző u. Körösi udvar.
Heiszer Ádám, czéhfőn. seb. eszkk. T. v. n. † u. 27, boltja belv. hatvani utcza 2
Holzer C. késm. J. v. ném. u. 12
Roth János, késm. belv. Müller u. 26, boltja zsibárus u. uri utcza szeylet 8
Schmid János, késm. Buda vizv. fő utcza 54
Wilbich József, késm. Józsefv. rigó utcza 6, boltja belv. úri utcza 6
Breitmayer Ferencz, seb eszkk. belv. Egyetem u. 2
Galata József, késm. Ó-Buda fő utcza 9
Moltera János, késm. Buda, Tabán, fő utcza 571

Sebészi-mühelyek. (Chirurgische Officinen).

Pesten:
Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Abel Lipót, T. v. ország út 8
Baumann Károly, belv. hatvani utcza 3
Erendits Ferencz, T. v. király utcza 2
Förster Theréz, belv. orsz. út 2
Hartner Razálie a fürdő és Dorottya u. szegletén 13
Henrich Ferencz, belv. Duna u. 11
Höckel János, belv. Rósatér 1
Huray István, belv. hajó u. 1
Huszi József, lipotv. Dorottya utcza 5
Kaszás Anna, T. v. hajós u. 9
Kohus János, lipotv. 3 korona utcza 1
Kresz Károly, belv. k. hid u. 3
Kuttner A. F. v. soroksári u. 45
Leding Mária, belv. hatvani és magyar u. szegleten 1
Lobmayer Ferencz, lipotv. váczi út 12
Neubauer Ferencz, lipotv. két sas utcza 8
Neumann Miksa, lipotv. bálvány utcza 14
Pichler S. belv. n. hid u. 13
Poppovits Teréz, Józsefv. kerep. utcza 5
Pozsgay János, Elöljáró belvár. kecskeméti u. 13
Prokopp József, J. v. sz. egyháztér 1
Sterk Hermann, T. v. 2 szerecsen utcza 1
Szalay Maria, T v. n. mező u.
Täuber Maria, belv. aldunasor 1
Tessényi József, F. v. üllői út 1
Trencsányi József, T. v. felb. u. 42
Vadovits Károly, Józsefv. sertés ker. utcza 1
Wagner András, T. v. kir. u. 41
Wagner Anna, lipotv. Zrinyi u. 1
Wallenstein Lipot, Terézv. váczi út 9
Wohl Sándor, Lipotv. Nád. u. 1

Sebészi kötö-készitök. (Bandagemacher).

Köstler József, könyök utcza 19 boltja váczi és k. hid utczák szegletén 5
(lásd a kéztyüsök közt.)
Vogel József, lipotv. Dorottya utcza 10, boltja ugyanott.
(Lásd a kezty üsök közt.)

Selyemfestök. (Seidenfärber)
Biztos: Egry Ferencz, v. tan.
Göbel Mihály, városháztér 3
Görög András, szeminarium u. 7
Klauzer Vitál, molnár u. 18
Martinelli Antal, molnár u. 19
Ramateder, öregposta u. 9
Rupp Vilmos özvegye, Duna u. 3
Schuster András, Duna u. 12

Selyemkelme kereskedök. (Seidenwaarenhändler).
Fries és Zeppezaner, lipotv. bécsi utcza.

Selyemkelme kereskedök. (Seidenhändler).
(Lásd: kereskedö testület).

Selyemszövök. (Weber und Seidenzeugmacher.)
Biztos: Alkér Ágoston, v. tan.
Angelody János, aleln. T. v. kert. utcza 10
Obernbreit Ede, selyemkelme gyára T. v. kir. u. 34 boltja lipot város Józseftér.

Serfőzők. (Bier-brauer).
Biztos: Alkér Antal, városi tan.
Rohrbacher Károly.
Rumbach Mária özv. F. v. sorokár utcza 34
Schmidt Péter, F. v. üllői út 31
Tüköry A. lipotv. Nádor u. 53

Sertéskereskedők. (Borstenvich händler).
Baumann Károly és Ferencz, J. v. konti utcza 37
Fold János, T. v. kerepes út.
Geist Gáspár, T. v. kerepes út 8
Glosz Nep. János, T. v. kerep. út 7
Grundt Károly, Józsefv. sertésтér 4
Holler Ferencz, Szabó Ferenczel együtt.
Horváth János, J. v. sertéstér 3
Pórszász Antal, belv. barát u. 1
Rauchbauer János, J. v. sertéskereskedő utcza 3
Stern Simon, L. v. váczi út 6
Szabó Ferencz és Holler J. v. sertéskereskedő utcza 3
Vindisch F. J. v. sertéstér 20

Sérvkötő készitők.
(Lásd: Sebészi kötő-készitők).

Só-árulás. (Salz-Handlung).
Breuer I. J. v. orsz. út 44
Hartmann I. J. v. kerep. út 66
Klein Max, belv. aldunasor 5
Metzel János, belv. kecskeméti u. szénatér szeglet 1
Első magyar sóárulás lipot város váczi út 21
Schvaiger M. J. v. kerepes út 66

Státuspapir, Lotteria jegyek adás-vevés.
Hosszu Lajos, n. hid u. 13

Stearin gyertya gyár.
Részvény társulat tulajdona 60 munkást foglalkoztat, naponta elhasznál 40 mázsa szenet. Éven kénti készitménye 8 ezer mázsa Stearin gyertya.

Stempel. (Lásd Bélyeg).

Stikkelőnő (Himző) Stickerin.
Robicsek Matild, belv. az egyetem és pap növelde szegleten.

Stikkelő mustrákat nyomnak.
Fleischer Teréz, belv. Páris u.
Oppenhaim E. lipotv. szintér 1
Schäffer Anna, első szabadalm. stikkelő mustra nyomó gép fejérnemü keresk. Redut épület.
Spitzer M. lipotv. Nádor u. 15
Tyroler L. bálv. utcza 17.
Wieg Salamon, lipotv. n. hid u. 4
Stukmester (Stückmeister.)
Hörisch Frigyes belv. Városháztér 6 szám.
Kutschera Ferdinánd belv. Párisi csarnok.
Haller János belv. n. Hid u. 11
Holzer Ferdinánd belv. Kecskeméti utcza 14
Uhlrich István segits. József v. Sák utcza 17
Drucker N. H. Teréz v. Király utcza 3
Egger D. Lipót v. Dorottya u. 11
Eisler H. Livot v. n. Hid u. 4
Feldmesser G. belv. n. Hid u. 8
Huber Ferenez belv. Uri utcza 2
Landrer J. Teréz v. k. † n. 35
Schosberger A. Teréz v. 3 Dob utcza 5 szám.
Schosberger M. T. v. Rombak u.
Schön S. Teréz v. Rombak u. 10
Schvarz Ignácz Teréz v. Király utcza 2 szám.
Stern A. belv. n. Hid u. 10
Umlauf János belv. Egyetemtér 2

Magyar szabók
Bisztos: Egri Ferencz vár. tan.
Aradi Jánoz Jós. v. Ősz u. 29
Bajor Ignácz Ter. v. Retek u. 8
Bognár Gergely belv. Egyetem utcza 2 szám.
Clementis Józef.
Czirák Márton belv Zöldfa u. 21
Fekete Sámuel belv. Városháztér 3
Gáspár András J. v. ország út 3
Horváth Ferencz belv. Uri u 3
Horváth István belv. Uj világ u. 6
Huszár Márton Józef v.
Koczó Józef belv. Szerb u. 10
Kertész Józef belv. Uj világ u. 14
Kovács Józef belv. kis Hid utcza 2 szám. Al-czéhmester.
Kósa János belv. Hatvani utcza 7 sz. Boltja Uri utcza 2 sz.
Ludvig János belv. Molnár utcza 4 szám. Atya mester.
Nagy Pál belv. Uri utcza 3 sz.
Őszi Józef belv. Molnár u. 6 sz.
Páll Györgz Józef v. Ör u. 3
Radivojovics Miksa belv. Szép utcza 2 szám.
Szlis Imre Józef v. Jós. u. 35
Szlis Pál Jós. v. Kőfaragó u. 3
Tar Mihály belv. v. Zöldfa u. 17. Boltja Gránátos utcza 3
Tóth Gáspár belv. Magyar utcza 35. Boltja Uri utcza.
Tóth Lajos belv. Bástya utcza 9. Bolja Uri utcza.
Tóth Vendel belv. Kecskeméti utcza 4 szám.
Willer Imre belv. Magyar u. 11

Szabók (Német öltözékre.)
Acsay Antal belv. Lövő u. 10
Adler Samu Teréz v. Laudon u. 4. Boltja L. v. Harminczad u.
Aggházy György, nő szabó, belv. Zsibárus utcza 2 szám.
Alberty Józef belv. Váczi u. 18
Appel Fer. belv. Zöldfa u. 4
Appel János Jós. v. Zerge u. 6
Argauer Antal Teréz v. Herminatér 12 sz.
Arvay Dávid Teréz v. kék Kakas utcza 11
Aszay Péter Józef v. Serfőző utcza 10
Avoczky Józef Józef v. Kerepesi út 5 szám.
Babics István Lipót v. Erzsébettér 9 szám.
Bachofen Lip. v. két Sas u. 7
Bajor Ferd. nő szabó, Lipót v. Fő út 5 szám.
Bajusz J. belv. megye utcza 8 belv. Ferenczieк épülete.
Balázsy Ján. T. v. Felber u. 23
Balog Ferencz öregebb belv. Uri u. 8. Bolja Zsibárus utcza.
Balog Ferencz ifjabb belv. Mol nár utcza 21.
Barber Henrich Teréz v. 2 Szerecsen u. Boltja Marokkaner u.
Barnisch Domokos belv. Só u. 4
Bartók Ferencz Lip. v. Váczi út 1 sz. Boltja Szinház ép.
Bartsch János belv. Uri u. 13
Basits György Józef v. állomás utcza 2 szám.
Bovlik János nő szabó belv. Kecskeméti utcza 5
Bükker Kár. Ter. v. Váczi út 1
Béllér János nő szabó belv. ország út 15 sz.
Benkovics Pál belv. Lip. u. 34
Bencsik Gy. nő szabó belv Szép utcza 3 szám.
Berger Ignácz nő szabó, Lipót Fel-dunasor 6
Berger Józef Teréz v. Váczi út 1
Bergmann Sig. Teréz v. 2 Szerecsen utcza 11
Bergsmann Mór Teréz v. 2 Szerecsen utcza 37
Biedermann Sebestyén belv Uri utcza 13 szám
Bielavszky Mihály belv. Magyar utcza 6 szám.
Bill Józef belv. Papnöveldetér 2
Bittner János belv. Hatv. u. 15
Bleyer Ign. Lip. v. Váczi út 9
Bloch Jónás Lip. v. Fel-d. s. 13
Böck György nő szabó belv Aldunasor 2 szám.
Bvelroghy János belv. Uri u. 8
Braun Mór nő szabó Teréz v. Király utcza 8
Braun Sámuel belv. Lipót u. 4
Brettschneider Ignácz Teréz v. Király utcza 11
Brettscheider Miklós Teréz v Király utcza 18. Boltja Servita épület 11.

Bruha János Teréz v. Lázár u. 12 szám. Boltja Szinház ép.
Budinszky György belv. Hatvani u. 12. Boltja belv. Hatv. u. 9
Bucsányi János nő szabó belv. Váczi utcza 16.
Bülch Fer. Ter. v. Valero u. 6. Boltja belv. a Váczi és nagy Hid utcza szeglet 4 sz.
Cholevkievitz J, belv. Váczi u. 8
Chlumetzky Jós. belv. Haltér 4
Csizmazy János belv. régi posta utcza 9. Boltja 10
Czagány Gáspár belv. Papnövelde utcza 6. Boltja Sz. Ferencziek épületében.
Dankos Fer. Fer. v. Tehén utcza 11. Boltja Zsibárus utcza 8
Dettemándy Kár. belv. Molnár utcza 26
Deutsch Manó Servita ép 11
Deutsch Herm. Lipót v. Nádor utcza 4
Deutsck Löbl. Isák belv. ország út 11 sz.
Diamant Mór belv. ország út 13
Dlauchy W. Ter. v. n. † u. 24
Domanczky Fer. Fer. v. Tehén utcza 3
Daragonits Tamás, nő sz. Ter. v. kis † utcza 33 sz.
Drukcr Herm. Ter. v. Könyök utcza 11
Dummerling Józef nő szabó belv. Uj világ utcza 19 sz.
Dvorsák János Lip. v. 3 Korona utcza 25
Dvorsák Jós. belv. Haltér 2 sz.
Eckhardt S. nő sz. belv. Egyetem utcza 4 sz.
Edelstein Mór belv. Zsibárus u. 1
Eder Ant. nő sz. belv. Rosatér 2
Eger Ferencz belv. ország út 2
Egyenessy János belv. Váczi u. 5
Ehn Kár. Ter. v. Király u. 47
Ehrensütz Mik. Ter. v. Király utcza 4. Boltja ország út 1
Eichner And. belv. Hatvani u. 6
Eichner Józef belv. Uri u. 6
Eiffinger György belv. Kéz u. 3
Eilers Frigyes belv. Hajó u. 7
Einzig Benj. Ter. v. 3 Dob u. 5. Boltja Ország út 10 szám.
Eisele A. belv. Kigyó utcza 5
Elias Ign. Teréz v. Retek utcza 10. Boltja belv. n. Hid u. 4
Elsont Ign. Jós. v. Kender u. 12
Engel Mór belv. n. Hid utcza 11. Boltja Lip. v. Erzsébetér 2
Ernst János nő szabó belv. Hatvani u. 5. Boltja Páris utcza.
Evler Reinhardt belv. Papnöveldetér 2
Fabinyi János belv. Korona u. 1. Boltja Kristóftér 5
Fasch Ferencz Teréz v. 2 Szerecsen utcza 34
Fenkel J. belv. Zöldkert u. 4
Ferencsik Galr. belv. Papnövelde utcza 2
Fetz András József v. Státio u. 1
Fischmann Dávid belv. ország út 35 sz.
Fleischmann Adolf Teréz város 2 Szerecsen utcza 12
Francz Jós. Ter. v. Diofa u. 11
Freiszler János nő szabó Ter. v. k. Diofa utcza 29 sz.
Freund Jós. belv. Váczi u. 8
Freund Kár. Lip. v. Nádor u. 2
Frey Dávid Lipót v. 3 Korona utcza 5 szám.
Friedmann József Ter. v. 2 Szerecsen utcza 13. Boltjv Lipót v. Váczi út 3
Friedmann Menyhard Teréz v. Király utcza 25
Friedmann Samuel Lipót v. 3 Korona utcza 23 szám.
Fridrich József belv. Al-d. s. 2
Frisch Baruch Lip. v. 2 Sas u. 8. Boltja T. v. Váczi út 1
Fritsch Wendelin nő szabó belv. Váczi utcza 6
Füzy János T. v. 3 Szív u. 11
Gábor István Jós. v. Sák u. 15
Gulasehek W. belv. Al-Dunasor 4. Boltja Uri utcza 8
Gerhardt Fr. nő sz. belv. Zsibárus u. 2. Boltja Uri u. 4
Giergl Art. belv. Al-d. s. 4
Gilevszky András Lip. v. 3 Korona u. 25. Boltja Bálvány utcza 14 szám.
Ginter András belv. Kigyó utcza 4. Boltja Váczi utcza 17 sz.
Ginter K. Teréz v. Király u. 38. Boltja belv. Váczi u. 17
Ginter R. belv. Kigyó utcza 4. Boltja Váczi utcva 17
Gittling Ad. nő szabó belv. régi Posta utcza 5
Glathe K. belv- Ország út 32
Gohl András Teréz v. Kömives atcza 35 szám.
Goldberger Ján. Ter. v. V. út 5
Goldfinger Mór Lip. v. Nádor utcza 2. Boltja Nádor u. 5
Goldmann Jak. Teréz v. Király utcza 18 szám.
Goldner özv. Boltja Lipót város Zöldségtér 1
Golyiasch W. T. v. 3 Dob u. 41
Gorlitzer Ignácz nő szabó Teréz v. Király utcza 18 sz.
Grebner Fer. belv. Lipót utcza 29. Boltja Duna utcza 11 sz.
Gresz B. T. v. n. † utcza 2
Gromes J. Teréz v. 3 Szív u. 5
Grün Farkas Teréz v. 3 Dob utcza 6 szám.
Grünbaum Fr. Lipót v. Dorottya utcza 13
Grünberger M. Teréz v. 2 Szerecsen utczaa 27
Grünfeld Kár. Boltja Teréz v. Váczi út 8 sz.
Grünfeld M. T. v. Könyök u. 23
Grünhut Lip. Teréz v. 2 Szerecsen utcza 8. Boltja Lipót v. Erzsébettér 5
Guttmann Alb. belv. n. Hid u. 11
Guttmann Mihály nő szabó Ter. v. Király utcza 1 sz.
Hyurkovits A. belv. Hatv. u. 16
Gyurkovits J. Jós. v. Konti u. 13
Haas Ján. Fer. v. Angyal u. 20
Hajek Fr. nő szabó. Boltja belv. Kigyó utcza 4
Hamala Tamás József v. Serfőző utcza 10. Boltja belv. Pap növeldetér 2 sz.
Hanzander Ad. belv. Szerbia u. 9
Harisch Em. belv. Hajó u. 10
Haslinger Jón Boltja Teréz v. Váczi út 2 sz.
Hatschek Mór Boltja Teréz v. Váczi út 1 sz.
Hauser György T. v. Istvántér 2
Hava Márton Ferencz v. Viola utcza 2
Havlin Ján. nő sz. belv. Zöldfa u. 11. Boltja Korona és Uri utcza szeglet 14
Hazay Laj. Boltja belv. Ország út 18 szám.
Hecher Vilm. T. v. Hajós u. 22
Heim Alb. Ter. v. Kiraly u. 25
Helyi Mih. T. v. Kerepesi út 15
Herbst Alb. Jós. v. Német u. 23
Herling Jós. belv. Korona utcza 1. Boltja Korona utcza 2
Herzfeld Sam. L. v. Nádor u. 17
Hirsch Jak. öregebb Lipót v. 3 Korona utcza 25 szám.
Hirsch Jak. ifj. Boltja Lipót v. Dorottya utcza 11 sz.
Hock György Jós. v. Jós. u. 29
Hoffmann Fer. belv. n. Hid u. 4
Hoffmann Vincz. belv. Al-Dunasor 4. Boltja Hajó utcza 1
Hokinartz Jak. belv. n Hid u. 11
Holländer Gáspár Boltja Lipót v. Szinház épületében.
Holmeyer Jós. Lipót v. Marokaner utcza 1 sz.
Holubek Antal belv. régi Posta utcza 3 szám.
Hook Mihály belv. Bástya u. 18
Hornschall Alb. belv. Zsibárus utcza 1
Hornschall Józef belv. Uri u. 1
Horváth Mih. belv. v. Hajó u. 7
Hosslinger S. nö szabó József v. Konti utcza 13
Huber Antal nő szabó belv. Uri utcza 9 szám.
Hungar G. L. v. Uj vásártér 14
Hübner K. nö szabó belv. Kigyó utcza 4 szám.
Igercsics Miklós belv. Lip. u. 3
Incze József nő szabó belv. Váczi utcza 9 sz.

Ivanits Miklós belv. Hatv. u. 15
Ixner Ádám Lip. v. Fördő u. 8
Jámbor András belv. Plébániatér 12. Boltja Zsibárus és Uri utcza 8 szám.
Jámbor Ign. Jós. v. Statio u. 15
Jedlicska Venczel nő szabó belv. Váczi utcza 10
Jelenik Bernh. T.v. Kiráty u.10
Jelleocev Al. belv. Hajó u. 6
Jeremias Mih. Teréz v. Uj u. 33
Jermi Károly nő szabó Teréz v. Kir. u. 68. Boltja Plébánia ép.
Jerschikowszky János belv. Lip. utcza 4
Jung Mihály T. v Kerep. út 5
Kafka Ign. belv. Magyar u. 36 Boltja Hatvani utcza 15
Kafka Ján. belv. Hatv. u. 15
Kajdits Balázs nő szabó Lipót v, Dorottya utcza 2 sz.
Kalesza Fer. belv. Haltér 2
Kallinger Jós. L. v. Zrinyi u. 2
Kanz Jós. belv. Váczi utcza 18
Kappel nő sz. belv. Zöldfa u. 12
Kapus Fer. nő szabó Lipót v. Nádor utcza 5
Karlinszky J. belv. Zsibárus u. 2
Kasztriner Bern. Ter. v. 2 Szerecsen utcza 14
Kaukosch Ignácz belv. Hid u. 4
Keller Ad. Teréz v. 2 Szerecsen utcza 14
Keresztesy P. belv. régi Posta u. 10
Keresztesy Sam. nő szabó belv. Papnövelde utcza 1 sz.
Kinnelth János belv. Hajó u. 10
Király Mih. belv. Uri utcza 8
Kirchsteuer Ján. T. v. Váczi út 1
Kirchsteuer Jós. Teréz v. 3 Dob utcza 5 szám.
Kiss Sánd. belv. Uj világ u. 23
Klein Bern. T. v. Laudon u. 1
Klein Jós. Teréz v. Uj utcza 1
Klein Kár. belv. Váczi utcza 9
Klein Mark. belv. ország út 3
Klein S. Boltja belv. Uri utcza 2
Klein Seb. belv. Serbia utcza 9
Kleinmann Jós. Lip. v. Erzsébettér 13 szám.
Klenovits Fr. Ter. v. Hajós u. 26. Boltja belv. Hajó u. 10
Kroblauch Ag. belv. Hajó u. 7
Koch Dan. L. v. Dorottya u. 9
Koch Ján. Ter. v. n. mező u. 6
Koch L. Boltja Lip. v. Dorottya utcza 13 szám.
Kocsis András belv. Hatvani u. 6
Kocsis Ján. belv. Uri utcza 4
Kohn Heimon Boltja Lipót v. Dorottya utcza 5 szám.
Kohn Jak. Teréz v. 2 Szerecsen u. 13. Boltja L. v. Váczi út 2
Kohn Lip. Ter. v. 3 Dob u. 6. Boltja belv. ország út 14
Kohn Mark. Boltja belv. Hatvani utcza 6 sz.
Kohn W. Boltja Lip. v. Dorottya utcza 13
Kolben Jós. T. v. n. mező u. 17
Komjáty Ján. T. v. Síp utcva 3 Boltja belv. Servita ép. 11
Konkutz Jan. Boltja belv. Zsibárus és Uri utcza szeglet 9
Konta Ign. belv. ország út 2
Konta Jós. belv. n. Hid u. 10
Kopeczky Jós. belv. Sebestyén utcza 5 szám.
Korzunek G. Boltja belv. v. Hatvani utcza 5
Kostyál Ad. belv. Megye utcza 4. Boltja Kigyótér és Uri u. 1
Kovács Ján. öregebb Jósef v. Statio utcza 18. Boltja belv. Hatvani utcza 16 sz.
Kovács Jángs ifj. belv. Egyetem utcza 2
Körner J. belv. Kalap u. 17.
Kracher Lip. belv. Hatv. u. 1
Kracher Mih. nő sz. Lip. v. Fő út 15. Boltja Lip. v. cz. egyháztér 2 szám.
Kramer Ign. Boltja Lip. v. Dorottya utcza 4
Kramer Rud. Baltja Lip. v. Dorottya utcza 4
Krauss Lipot nő sz. Lip. v. Bécsi utcza 4
Krauss L. belv. Váczi utcza 18
Krauss Miks. nő szabó. Boltja Lip. v. Dorottya utcza 7
Krausmann Herm. T. v. 2 Szerecsen u. 27. Boltja Könyök utcaz 6
Krauze F. nő sz. belv. Duna u. és Városháztér 8
Kresovits Illyés L. v. Nádor u. 17
Kretschy Fr. L. v. Váczi út 16
Kretsmeyer P. belv. Megye u. 4
Krisztits Dem. nő szabó Ter. v. kis † utcza 33
Krizek Jósef Boltja belv. Kégyó utcza 1
Krösz Mih. belv. Uj világ u. 6
Krzyvinszky Ján. belv. Magyar utcza 14 szám.
Kulmann Mihály belv. Kecskeméty utcza 1
Kukovits Lőrincz belv. Uri u. 5
Kurländer Antal belv. Hid utcza 12. Boltja Hid utcza 4
Kühn K. belv. Kristóftér 4
Küszler A. Boltja Lip. v. Dorottya utcza 10
Lakos Ant. belv. Uj világ u. 6. Boltja Uri- és Zsibárus utcza szeglet 8 sz
Lapedato István Lip. v. Dorottya utcza 4 sz.
László Ben. belv. Váczi utcza 2. Boltja Hajó utcza 1
László Elek belv. Váczi utcza 12 Boltja Hajó utcza 1
László János Jósef v. Jós. u. 30
Laube Fer. öregebb nő sz. belv. Kéz utcza 3. Boltja Páris u.
Laube Fer. ifj. nő sz. belv. Kéz utcza 3. Boltja Páris utcza.
Launeck Tamás belv. Uj világ utcza 6
Ledabil Fr. Teréz v. regi Posta utcza 11
Lefeber Jós. Lip. v. Váczi út 19
Lehner Sam. nő szabó Teréz v. Váczi út 8
Leitesdorfer L. nő szabó Lipót v. 2 Sas utcza 8. Boltja belv. Váczi utcza 10.
Leitner Ferd. belv. Mészáros u. 1. Boltja Rósatér 4
Lencz Jós. Lip. v. Bálvány u. 8
Lersch Jak. T. v. 3 Dob u. 36
Liebling Bern. Teréz v. Dohány utcza 9
Liepszkg Fer. belv. Kecskeméti utcza 4
Lindner J. Al-elnök nő sz. belv. Al-dunasor 4
Lindt J. belv. Uri utcza 2
Linváb A. nő szabó belv. Molnár utcza 29 szám.
Löwy Herm. Boltja belv. ország út 4 szám.
Lubitzky Ant. Jósef v. Statio utcza 22 szám
Luko László belv. Servitatér 7. Boltja Servitatér 5 sz.
Lukácsy Fer. nö sz. belv. Hajó utcza 5
Lukics M. T. v. Király u. 12
Lülmann Dit. belv. Magyar u. 21
Mach Antal Lip. v. 3 Korona utcza 20 szám.
Macho János belv. Sarkantyu u. 1. Boltja Servitatér 3
Macho Mátyás belv. Sarkantyu utcza 1. Boltja Servitatér 3
Macho Vencz. Lip. v. Fő út 15 Boltja belv. Váczi utcza 18
Magold Ján. Jós. v. Német u. 37
Markovszky Jós. belv. Uri u. 5
Malossy Kár. nö szabó belv. Lip. utcza 36 szám.
Malin Sam. belv. Uri utcza 2
Maresch Fer. nő sz. belv. Hajó utcza 7
Marinkovisch Ján. belv. nagy Fa utcza 14 szám.
Markovics Mik. Teréz v. 2 Szerecsen u. 3. Boltja Lipót v. Váczi út 1 sz.
Markus Gabriel belv. Papnöveldetér 2 szám.
Marmorstein János Lipót v. Mázsa utcza 5 sz.
Marton Fer. belv. Uri utcza 13
Mártonfy György belv. Vázi u. 18
Märtz Ján. Jós. v. Zsák u. 22
Mejasky Ferencz Jósef v. szent egyháztér 8 sz.
Meringer Sim. Jósef v. Koszorú utcza 12 szám.

Mészáros Fer. Boltja Lipót v. Nádor utcza 15
Mészáros János, boltja lipotv. Zrinyi u. 1
Meyer Henr. nő-sz. lipotv. Erzsébettér 11
Meyer József, boltja lipotv. bálv. utcza 1
Meyerhoffer Ignácz, belv. szerbia utcza 2
Mika Wenczel, belv. új világ u. 18
Mindszenty János, lipotv. Erzsébettér 3
Misholczy Sándor, belv. úri u. 5
Mochnay Fer. belv. váczi út 8
Molnár István, T. v. síp utcza 3, boltja belv. servitaép.
Musehitzky Gerzon, T. v. 2 szerecsen u. 1, boltja széntér 3
Müller Antal, nő-sz. belv. hatvani utcza 5
Müller Ignácz özv. lipotv. fördő utcza 1
Müller Mih. boltja belv. pap növelde u. 7
Müller Mór, boltja T. v. n. mező utcza 26
Nadler Ad. lipotv. Dorottya u. 3
Nagy Fer. belv. ország út 24, boltja hatvani u. 15
Navratil Fer. belv. gránátos u. 3
Navratil Lipót, T. v. valero u. 2
Neuer Károly, boltja belv. orsz. út 25
Neugebauer Fer. belv. bástya u. 18, boltja zsibárus u. 8
Neugebaur József, J. v. ösz u. 29 boltja belv. servitatér 7
Nekula Márton özv. belv. oskola u. 1, boltja Sz. Ferencziek tere 1
Nocker Mátyás, T v. kir. u. 49
Novák Fer. T. v. Herminatér 2
Novák László, belv. hajó u. 3
Nyitray Antal, T. v. n. † u. 7
Oestreicher Lajos, boltja lipotv. Dorottya u. 2
Osvald Pál, Józsefv. vas. 6, boltja belv. úri u. 5
Palofnek György, belv. hajó u. 7, boltja servitatér 2
Palofnek János, T. v. 3 dob u. 36
Pandler Antal, boltja lipotv. váczi út 2
Pauer György, nő-sz. J. v. 5 pacsirta u. 1, boltja belv. orsz. út 31
Pazar Gábor, belv.
Perlgrund Herm. T. v. kir. u. 11
Pertik Tamás, belv. kecskem. u. 8
Petranyi Pál, nő-sz. belv. úri u. 11, boltja servita épület
Petrinyi Tam. F. v. páva u. 24, boltja lipotv. bálvány u. 14
Petrovitz Sam. belv. pap növeldetér 3, boltja úri u. 2
Pillár Jakab, lipotv. 3 korona utcza 5
Plistil János T. v. k. mező u. 2
Pokorny József és Pokorny özvegye, T. v. síp u. 10
Pollak Herm. T. v. k. mező u. 41
Pollak Mór, T. v. 2 szerecsen u. 12, boltja lipotv. Erzsébettér 2
Pollak Sam. T. v. kir. u. 25
Pollak Simon, lipotv. 3 korona utcza 12, boltja Erzsébettér 2
Prager Vilmos, lipotv. szénpiacz 1, boltja bálv. n. hid u. 1
Prelax József, belv. hal u. 4
Preusz Lörincz, belv. váczi út 7
Prochaszka Antal, belv. zöldfa utcza 7, boltja 3
Razsanek János, belv. hajó u. 2
Recse Ferencz nő-sz. belv. új világ utcza 6
Reguly János nő-sz. belv. megye utcza 5
Reiner Ignácz, T. v. retek u. 10
Reinlein János, boltja belv. servitatér 1
Reisch Lip. T. v. 3 dob utcza 5, boltja belv. ország út 2
Reiszner Fer. belv. servitatér 4
Renner István, belv. Lipót u. 35
Repcsik János, belv. zöldk. u. 14
Rétay János, Józsefv. ösz u. 13 boltja belv. zsibárus u. 10
Reznitsek Venczel, T. v. 2 szerecsen u. 27, boltja belv. úri utcza 6
Richter Benjamin, belv. új világ utcza 9
Riegl Ferencz, lipotv. vadász u. 7
Rohringer János, Terézv. kerepesi út 15
Romák András, belv. aldunas. 2
Rozenbaum József, belv. magyar utcza 34
Rosenfeld József, lipotv. 3 kor. utcza 25
Rosenmayer Ferencz, belv. váczi út 4
Rosmanith Antal, belv. Rósat. 2
Roth Izrael, nő-sz. lipotv. 3 korona u. 17
Rottenberger Bernh. T. v. retek utcza 10
Rottenstein Mór, Terézv. 2 szerecsen utcza 26
Rotter Mór, T. v. váczi út 1, boltja lipotv. n. hid utcza 1
Rottmann Adolf, Terézv. k. kereszt utcza 41
Rumbauer József, nő-sz. T. v. k. mező utcza 22
Ruprecht József, T. v. ó-u. 6
Ruprecht Károly, lipotv. Nádor utcza 17
Saal József, belv. magyar u. 4, boltja úri utcza 1
Sametz Venczel, T. v. váczi út 3
Sanns Lipót, T. v. k. ákácz u. 34
Schamburg Herm. boltja lipotv. váczi út 12
Schehak Antal, T. v. 3 mózsár u. 7
Scher Jakab. Terézv. könyök u. 17
Schlechta Ferencz, belv. lövő u. 7
Schleifer Ferencz, belv. zöldfa utcza 11
Schlick Bernh. Józsefv. statio u. 23, boltja belv. kéz u. 1
Schlick Ignácz, belv. Egyetem u. 2 boltja magyar u. 4
Schmidt Fer. belv. úri u. 8
Schmidt Ján. özv. belv. bástya u. 14, boltja úri u. 6
Schmidt József, belv. orsz. út 27
Schneidler Ferencz, belv. lipot utcza 34
Schönberger Ad. boltja lipotv. bálvány u. 15
Schreiner Alb. T. v. dohány u. 1
Schrenk Meier, belv. hid u. 8
Schubert Sán. belv. zöldkert u. 9
Schultzinger Sam. boltja lipotv. szinházépület.
Schükke Alaj. nő-sz. lipotv. bálvány u. 14
Schwanauer József, boltja belv. váczi utcza 5
Sedlaczek Jak. T. v. gyár u. 17
Sedlatsek János, belv. régi posta utcza 2
Seel Károly, T. v. király u. 18
Segenwein Venczel, boltja belv. kalap u. 9
Selt Lajos, T. v. Dávid u. 3
Semmel Antal, belv. gránátos u. 3, boltja orsz. út 18
Senger András, T. v. hajós u. 43
Senger József, T. v. 3 dob u. 4
Seres Ferencz, belv. magyar u. 4
Simek Antal, T. v. gyár u. 17 boltja belv. k. hid u. 1
Singer Ábr. T. v. kir. u. 31
Singer Dávid, T. v. király u. 2 boltja belv. n. hid u. 13
Singer Sam. T. v. dohány u. 1 boltja belv. orsz. út 6
Sobotka Venczel, T. v. váczi út 3
Sohr Adolf, T. v. váczi út 2
Sováry János, belv. úri u. 13
Spitz Bernh. boltja belv. kéz u. 4
Springer Mór, T. v. kir. u. 31
Stark Antal, belv. kéz u. 1, boltja hajó u. 7
Stegmüller József, belv. servitatér 2
Steinbach Péter, Józsefv. kerepesi út 5
Steiner Jak. boltja T. v. n. mező utcza 21
Stenger M. nő-sz. belv. úri u. 13 boltja servitatér
Stern Adolf özv. T. v. kir. u. 4
Straka Vencz. nő-sz. belv. borz u. 5
Strebina Fer. belv. szerb u. 2
Strohhoffer János, nő-sz. belv. úri u. 3, boltja váczi u. 1
Suck Fer. J. v. statio u. 30
Sustrovits Antal, J. v. 5 pacsirta utcza 15

Sutorovszky Márton, T. v. orsz. út 48
Swoboda János, belv. zöldkert u. 8, boltja zsibárus ú. 1
Szabó Fer. belv. magyar u. 10 boltja úri u. 1
Szabó József, Fer. v. páva u. 24 boltja lipotv. bálv. u. 6
Szegényi Mihály, F. v. soroksári út 7
Szendrák S. belv. zöldfa u. 37 boltja k. korona u. 14
Szőke Imre, nő-sz. belv. váczi u. 18
Takáts György, belv. hajó u. 10
Takátsy József, belv. úri u. 1 boltja kigyó u.
Tatek Venczel, belv. magyar u. 13 szám.
Tänzer Márk, nő-sz. belv. n. hid utcza 5
Teimer Ignácz, belv. zöldfa u. 10
Tempel Ad. T. v. mező u. 24
Theyrer Ignácz, belv. servitat. 4
Topf Laur, T. v. n. mező u. 2
Toth Gáspár s. h. boltja úri utcza.
Treer Márt. T. v. kerepesi út 9
Trefil János, belv. molnár u. 1
Tretina József, belv. kalap u. 13
Tretina Károly, belv. szénatér 3
Treutner Ignácz, belv. hid u. 10
Tsuk M. belv. orsz. út 13
Turnauer Jakab, T. v. f. sas u. 11
Ullrich Jakab, belv. kéz u. 1
Ungar Adolf, belv. kéz u. 4
Unschowszky Fer. belv. rostély utcza 2.
Wachmann Károly, belv. zöldfa utcza 12
Wachta Fer. Józsefv. gyöngytyúk utcza 9
Wagner Ádám belv. hid u. 4.
Wagner Károly, Terézv. 3 dob utcza 23
Wald Mór, J. v. kerepesi út 9
Walitsek Alajos, J. v. práter u. 1
Wallner András, nő-sz. belv. pék utcza 2
Wárady Leonh. F. v. liliom u. 24
Waserfogl Mark, nő-sz. lipotv. Erzsébettér 5
Werhmann Frigyes, Józsefv. statio utcza 2
Werhmann Henr. belv. sebestyén utcza 3, boltja hatvani u. 4
Weichner Bertalan, belv. kéz u. 3
Weiner Adolf, T. v. király u. 7 boltja orsz. út 6
Weisz Illyés, Terézv, 2 szerecsen utcza 26
Weisz Ignácz id. belv. gránátos utcza 2
Weisz Ignácz ifj. T. v. 2 szerecsen utcza 7
Weisz Ign. lipotv. 3 kor. u. 12
Weisz Jakab, Ter. v. 2 szerecsen utcza 7
Weisz József, T. v. váczi út 3
Weisz Lázár, nő-sz. lipotv. bálvány utcza 20
Weisz Lipót, T. v. fek. sas u. 1 boltja belv. orsz. út 34
Weisz Sam. nő-sz. belv. ország út 20, boltja T. v. kir. u. 18
Wörös László, belv. zöldkert u. 13
Weltz K. nő-sz. T. v. ákácz u. 25
Wenisch János, belv. hatvani u. 16
Wieländer Sam. T. v. orsz. út 3
Wimental Antal, belv. régip. u. 10
Winhoffer István, belv. servitat. 1
Winzer József, T. v. n. mező u. 5
Wischek Fer. T. v. új utcza 24
Witt Fer. fő elnök belv, zöldk. utcza 5
Wittenberger Ad. Terézv. kék kakas utcza 11
Wittmann András, belv. hajó u. 10
Wolhmuth György, T. v. 3 mozsár utcza 1
Wojatsek Fer. belv. zöldk. u. 14
Wolf Antal, nő-sz. belv. váczi u. 9
Wolf Wilm. nő-sz. T. v. váczi út 1, boltja n. hid u. 4
Wolfanger Dávid, T. v. hajós utcza 22
Wölfel Sam. belv. pap növelde utcza 7
Wrbata János, nő-sz. belv. hajó utcza 10
Würtzberger Wilmos, nő-sz. belv. kéményseprő u. 1, boltja plébánia templom u.
Zaborszky Lajos, belv. új világ utcza 6
Zachradnitsek F. belv. lövő u. 3
Zachradnitsek Vincze id. belv. lövő utcza 3
Zachradnitsek Vincze ifj. belv. Sebestyéntér 2
Záhonyi István, belv. Serbia u. 7
Zavoda Fer. lipotv. Erzsébett. 5
Zenglein Ján. lipotv. Nádor u. 6
Zitterbarth Kár. nő-sz. belv. új világ utcza 6
Zsebetzky Jak. J. v. ősz u. 8
Zurovszky Ferd. belv. servitat. 7
Zwein Ant. lipotv. Nádor u. 2
Zurick Mihály, belv. pap növeldetér 7

Szalag árusok (Bandkrämer).

Adler Károly T. v. n. mező u. 31
Adler Lipót Ter. v. király u. 9
Balog János T. v. n. mező u. 10
Baum Éva Ter. v. n. mező u. 7
Blass Rozália T. v. kétszerecsen utcza 27
Buchbinder J. T. v. 3 dob u. 19
Buchler Samu Ter. v. könyök utcza 6
Butschofszky A. belv. városház utcza 1
Deutsch Anna T. v. váczi út 52
Dreer Éva Ter. v. kerepesi út 9
Dunányik Rnth T. v. hajos u. 15
Engel Hermann Ter. v. kir. u. 24
Engländer Jákob T. v. kir. u. 38
Galster J. belv. Rozsapiacz Duna u. szeglet 12
Gruber Salamon Ter. v. kir. u. 7
Grünsfeld Berhárdt Buda felső-ország út 230
Jäger Terezia Buda fő utcza 229
Janovics Ignácz T. v. kir. u. 25
Kempfner Dávid Teréz v. kerepes út
Kestenbaum Edvárd Ter. v. két szerecsen u. 14
Kiche Rózália belv. széntér 3
Kirschbaum Julia Ter. v. váczi út 60
Kohn Rozália T. v. váczi út 8
Landler Cécilia Teréz v. király utcza 43
Lerner Mária Ter. v. kétszerecsen u. 4
Lisauer Ros. Ter. v. hajós u. 22
Meindl János Ter. v. váczi ut 10
Münz Móricz T. v. könyök u. 1
Nipovitz Ignátz T. v. kerepes út 11
Oberbauer J. Ter. v. n. mező u. 44
Perl Emilia T. v. kir. u. 31
Phacsik Philipp T. v. Retek u. 10
Rechnitz J. Buda ország út régi fő u. 162
Rosenberg G. Ter. v. kir. u. 44
Rosenfeld A. Ter. v. király u. 16
Schaffer Teréz Teréz v. kiskereszt u. 41
Schaffer G. Jozs, v. szt. egyház u.
Schlesinger Sig. Ter. v. Herminatér 13
Schönfeld T. Ter. v. király u. 30
Spitzer Károly T. v. kir. u. 42
Waldt Mibály Ter. v. kir. u. 23
Weisz Lipót Ter. v. kétszerecsen u. 11
Weisz Lipót Ter. v. kerepes út 13
Weisz Theodor Ter. v. váczi út 60

Szalag kelme árusok, (Bandwaren).

Epstein E. belv. kigyó u. 2
Fölser Alaj belv. kecskeméti u. 8
Frey Ant. belv. váczi u. 15
Frommer B. belv. hatvani u. 3
Mercse György belv. baráttér 1
Pinkas Anna belv. szénatér 3
Rosenweig A. belv. hatvani u. 4
Schacherl Mór Lipnt v. Erzsébettér 6
Schöckl Eliz belv. kecskeméti u. a szénatér szegleten 1
Wahl Bernat belv. ország út 10
Weissmayer Ign. belv. uri u. 14

Szalámi készitő.

Brajda Jakab n. föld u. 13
Weil Ede Teréz v. király u. 2

Szalma-kalap kereskedő, (Strohüte).

Braum M. belv. uri u. 2
Harrak Ferencz Lip. v. n. hid utcza 1
Huss E. szinháztér 3
Marenits Sim. belv. uri u 4

Szállitmányosok, Commissions und Speditions Geschäfte).

Basdeka testvérek Jozsef v. aranykéz u. 1
Burger József L. v. szinháztér 5
Fleischmann és Wéber Lip. v. szinháztér 5
Fleischmann Sal. L. v. sz. egyháztér
Friedenstein és társa Teréz v. ország út. 46
Füchsel Sal. Ter. v. váczi út 60
Hauser és Schlesinger Lip. v. mázsa u. 6
Heller M. Ter. v. ország út 48
Herzl Jakab T. v. ország út 48
Herzog M. L. és társai Ter. v. ország út 51
Keiner és Pollák Teréz v. dohány u. 2
Lederer Ignácz Ter. v. dohány utcza 1
Rechnitz Ignácz T. v. orsz út 45
Schneider és társa Lip. v. bálvány u. 1
Veichselberger T. N. Teréz v. régi u. 3

Szállodák, *(Hôtel)*.
Pesten.

Angol királyné belv. n. hid u. 1 Bartl János.
Arany Sas, Jozsef v. üllői út 6 Pauer Tamás,
Arany Sas, belv. ujvilág u. 3 Wimmer Ant.
Arany Grif Jozsef v. kerepesi út 70 Baráth Károly,
Arany Nap, Ferencz v. két nyúl u. 18 Halzl Lipot,
Europa Lipot v. Fel-Dunasor 11 Duchange.
Fehér ló Jozsef v. kerepesi út 7 Pospesch Ant.
Fehér hajó belv. bajó u. 1 Nadermann Krist.
Fejér hattyú Teréz v. kerepesi út 1 Glück Károly,
István fő herczeg Lipot v. Fel-Dunasor 13 Emmerling Károly,
Két szerecsen Teréz v. kétszerecsen u. 29 Goldner Jak.
Két-pisztoly Jozsef v. ország út 1 Haslinger Jozsef,
Két bak Ferencz v. soroksári u. 8 Kafka Ján.
Két korona Ferencz v. soroksári u. 9 Ringbauer Jos.
Két arany oroszlány Ferencz v. fő tér 7 Pezold Jakab.
Mátyás király Jozsef v. kerepesi út 9 Kordig Ant.
Magyar király Lipot v. Dorottya u. 1 Sebastiani Frigyes,
Nádor belv. váczi u. 8 Michel Ferencz.
Páris város, Teréz v. váczi út 55 Frohner János,
Tigris Lipot v. Nádor u. 4 Raics Ag.
Vadászkürt belv. kis-hid u. 2 Förster Jan.
Vácz város Lipot v. nádor út 15 Vagner Jos.
Vasút Teréz város váczi út 29 Schiersterl János,
Veres ökör Teréz v. kerepesi út 2 Stenzel Jakab,
Zöld fa, Teréz város váczi út 56 Sahan János
Zrinyi, belv. ország út 15 Kunst János.

Budán:

Arany perecz Tabán fő u. 592 Stern Jozsef,
Arany bárány, Tabán, fő u. 557 Mayer Ferencz,
Arany nap Tabán, fő u. 565 Ernst Jozsef,
Arany csillag Tabán Al-Dunasor 68 Omasta Ján.
Arpád gözöshöz Tabán főutcza 82 Goigner Jozsef
Fehér Farkas ország út fő u. 20 Varga János,
Fortuna, vár, Fortuna utcza 127 Wagner Ferencz,
Hét választó fejedelem, Tabán fő u. 75 Heger György,
Lánczhid Halász v. fő utcza 95 Biró László.
Lugos fürdő, ország út fő utcza 75 Heinlein Mik.
Veres ökör, Tabán fő utcza 553 Schuster Jozsef
Zöld koszoru Tabán Al-Dunasor 70 Pentz Venzel,

Ó-Budán:

Az evét, fő u. 109 Blumenstok Ferencz.

Szalonna-árulók, (Charcutiers).

Kreiner Károly belv. Gránátos utcza 3
Laschansky Lajos belv. Sebestyéntér 5
Vieland Jozsef Lipot v. Nádor utcza 13

Szappan és gyertya gyárak (Seiffen und knrzen fabriquen).

(Lásd gyertya és szappan gyár.)

Szappanyosok (Seiffensieder).

Igazgató: Egri Ferencz városi tanácsos.
Broche Henrih T. v. váczi út 60
Febeth István Ter. v. 3 dob u. 39 boltja Lip. v. 2 sas u. 10
Gerstl Károly belv. Sebestyén utcza 5
Hutter Jozsef özv. Lip. v. váczi út 10 boltja belv. uri u. 2
Krompaszky Antal Ter. v. nagy mező u. 32
Kurcz Károly id. Ter. v. felber u. 23
Kurcz Károly ifj. Ter. v. felber u. 12 boltja belv. baráttér 2
Maurer János Ter. v. 2 sziv. u. 54 boltja ó u. 10
Ohnhäuser özv. Ter. v. 3 dob u. 8 boltja belv. Rozsa tér 5
Ramaseder Ferencz Jos. v. Statio utcza 58
Röck Henrik Ter. v. kir. u. 17 boltja belv. servitatér 7
Schadeu Rudolf Ter. v. kerepesi út 2 boltja Teréz v. Herminatér 2
Schvarcz Antal köuyök u. 8
Speckner Károly Fer. v. soroksári u. 27 boltja kiskereszt utcza 41
Szászovszky Jozsef Ter. v. üllői út 1 boltja belv. Haltér 1
Wagner Károly Jozs. v. Sándor u. 23 belv. kecskeméti u. 11
Weisz Károly Ter. v. Alliancz u. 25 boltja Ter. v. király u. 41
Wikusch Jozsef belv. bástya u. 11
Wittek Jozsef L. v. váczi út 28
Melinger L. Ter. v. kir. u. 2
Sik Jozsef Ter. v. 3 dob u. 5
Tárnoki Mátyás Jos. v. J. u. 3 boltja belv. tanácsháztér 2

Szegények ápoló intézete, (Armenversorguns anstalt, Elisabethinum).

Terézváros, az erdősoron kivül.
Igazgató: Rosmanith Ant. belv. rosatér 2 Arany érd. †
Intéző: Polányi Károly,
Ellenőr: Schwetsek János,
Felügyelő: Hermann György, Jozsef v. Német u. 13 Prasch Jakab.
Főorvos: Rózsay Jozsef Dr. Lip. v. 3 korona u. 3

Szeg-kovácslók, (Nagel-Schmiede).

Pesten:

Biztos: Alkér Ant. v. tau.
Kirburger Ignácz Teréz v. kerepesi út 35
Kohl Ant. Ter. v. kerepesi út 12

Mattauch Jozsef Fer. v. soroksári u. 15
Peters U. W. J. v. serföző u. 10
Schmidt H. elnök Ter. v. ó-u. 3
Ulfert Ján. Joszef v. üllői út 4

Budán:
Biztos: Kimnach Kár Jegyző.
Rauchenecker Mátyás, elnök vizv. fő u. 239
Wawara Jozsef vizv. fő u. 21

Szemfödél készitő, (Leichen überthan Verfertiger).

Landeck Ferencz Buda ó-út proviánt utcza 18

Szénárusok (Holzkohlen)
Fleischmann Imre, belv. alds. 22
Karlla Anna, belv. aldunasor 32
Kleiner Jozsef, belv. aldunas. 24
Schröder István belv. aldunas. 25
Wagerer András, Buda, vizváros Bombatér 25.

Szent István társulat.
Pártfogója az ország herczeg primása, biborn. Scitowszky János ő eminenciája.
Titkára: Szaboky Adolf.

Szerkesztőségek lakásait
(lásd Naptárunk **129.** lapján, hol minden magyar lapnak az ára is meg van irva.

Szer-kovácsok
(Zeug-Schmide)
Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Dauphin Frigyes, Terv. kir. u. 29
Heerle Antal, Terv. kis dió u. 38
Paar György, Terv. Felber u. 10
Friedl F. Buda, vár 142
Hanke Fr. Buda, fő utcza 58
Krükenberger J. czéh-főnök, Buda vár fő utcza 58
Lakits M. Buda, Tabán fő u. 594
Wenzel Fer. Buda, viziváros Donát u. 675, és fő utcza 49.

Szerkovács készitmények raktára:
Weissenau János, belv. uri u. 11.

Szesz- és élesztő gyár:
Schedl Károly, Buda, Város major 350.

Szijgyártók (Riemer)
Biztos: Alkér Antal, v. tanácsos.
Klosz Jozsef, belv. uri utcza 2
Miklosovits István, belváros hatvani utcza 5,
Raits Lajos, belv. hatvani u. 8,
Reguli Imre, belv. kecskem. u. 4
Tüll Károly, belv. uri utcza 5,
Véber János, belv. uri utcza 9,
Zámbó János, josv. sertés kereskedő utcza 12,

Német szijgyártók:
Fülbier Mátyás, belv. kecsk. u. 5
Gast János, belv. hatvani u. 15
Hill Jakab, belv. uri utcza 4,
Holstein Lóri, belv. uri u. 7,
Korneck Gottlieb, belv. hatvani u. 15. Bolt: szép utcza hatvani utcza szeglet 8,
Oberg Ernő. Terv. király u. 22,
Sors Jozsef, belv. kalap u. 10, boltja: kigyótér, baráttér szeglet 1.
Stenzel János, ország út 35, boltja: belv. Egyetem utcza 1.

Szobafestők (Zimmermaler)

a) Pesten:
Baksay J. Lipv. Tükör u. 2.
Deutsch J. Terv. kir. utcza 25,
Engelberg Károly, Terv. kis † utcza 39,
Götz Alajos, Terv. István tér 9,
Grünbaum H. Terv. kék kak. u. 3
Grünhart S. Terv. 2 Szerecs. 15
Hein Lajos, Váczi út 5,
Hirschmonn Jozsef, belv. ujvilág utcza 5,
Kóhn Ilyés, Terv. könyök u. 12,
Krauss H. Terv. kék kakas 11,
Lemberger M. Terv. kir. u. 30,
Mandl W. Terv. síp utcza 15
Molien J. Terv. 3 dob,
Näther, Teréz v. 46,
Netter, Terv. 2 szerecsen u. 10,
Neumann, Terv. király u. 8,
Schlesinger Ignácz, Tv. 3 szív 6,
„ M. Terv. kir. u. 54
Singer Jozsef, Tv. 2 szerecs. 12
Steinberger Márk, Tv. Loud. u. 4
Weinbaum Jakab, Teréz város, nagy mező u. 7.

b) Budán:
Gottrecht M. Tabán, szarvt. 628
Karef Farkas, vizv. fő utcza 235
Kirschach András, viz. fő u. 235
Ott János, Vár, uri utcza 28.

c) Ó-Budán:
Ellinger János, fő utcza 18,
Friedberg Lázár, Præfektus útcza 212,
Keller Ignácz, fő utcza 36,
Lustig Ignácz, fő utcza 726.

Szobrászok (Bildhauer)
Dunaiszky László, fiatal szobrászunk gazdag műtermében a kiállitott müvek, melyeket ő a berlini és müncheni műtárlatokon is bemutatott, közfigyelmet ébresztett. Ez ifju művés jelenleg egy szobor cyklus on dolgozik, mely hazánk jelesebb férfiait fogja képviselni. E cyklust már is igen kedvező s.kerrel nyitotta meg. Vörösmarty Mihály, Jókai Mór és több jeleseinknek jóltalált természet nagyságu szobráikkal.

Marschalkó hazai szobrászunk — több jeles müvei közül csak egyet emlitsek Pesten a Zrinyi utcza gróf Nádasdy féle házban 1858 végén készült egy nagy kőalak, mely schönbruni Venusnak hü másolata.

Gerenday Antal az első szab. márvány siremlékek gyára, feldunasor Árpád utcza 2. kerepesi út 41 sz. lipv. feldunaror Wurm u.
Balinger August, Tv. n. m. u. 47,
Beuer Ferdinánd, Tv. rozsa u. 26,
Del-Moro Adolf, Terv. új u. 11,
Dinnert Ferencz, belv. zöld fa u. 8
Dittmann Ferencz, üllői út,
Döttl Jozsef, josv. 5 pacsirta u. 2
Dunajszky László, Teréz város fekete sas u. 9.
Komorn W, Budán, Fv. fő u. 72
Kramasch Vincze, Lipot v. bálvány utcza 8,
Marschalkó J. és társa, Terézv. 3 szív utcza saját házában,
Nagy Jozsef, Terv. kis ákácz u. 48
Szandház Károly, lipv. fő út 11
Tittman Ede, Ferv. üllői út 4
Uhrl Ferencz, belv. szerb u. 10.

Szőlő iskolák:
a) a magyar gazd. egyleté,
b) Dr. Encz Ferenczé.
c) A kertészeti egyleté.

Szőnyeg és butorkelme kereskedők
(Teppiche und Möbel stoffe Handlung)
Haas Filep és fiai, (Pragában) főraktáruk Magyarországban, belváros nagy híd-utcza 4,
Lichtenauer özv. és fiai (Bécsb.) Raktáruk: belv. úri utcza 10.

Szücsök (Kürschner)
Bisko Jozsef, Váczi utcza 11,
Deák János, váczi utcza 17,
Geyer János, kigyó utcza 2,
Gyurkovich János, rózsa tér 4
Gnida György, Városház u. 1
Jungbauer Mihály, kigyó u. 1
Kokesch Jozsef, rozsa téren 4
Kokesch Sándor, Hatvani utcza, Barátok épületében,
Klein István, Kecskeméti u. 2,
Kolm Hermann, harminczad u. 3
Pifko Antal, gránátos utcza 2,
Szabó János, kigyó utcza 1,
Szentes György, kigyó utcza 6

Spitzer Mihály, kigyó utcza 1,
Spitzer Hermann, Dorottya u. 11.

Szűrszabók (Halina-Schneider)

Holló Imre, belv. Váczi u. 12,
Kovács Ferencz, Ferencz város soroksár utcza 37,
Ötvös Lipot, belv. zöldfa u. 7,
Rácz János, belv. lázár u. 17,
Sknider Imre, belv. Váczi u. 6
Beer J. Terv. fekete sas u. 5,
Benedek László, belv. hajó u. 1
Blau Moritz, Terv. Váczi út 4,
Bruckner, könyök utcza 2,
Czabry György, Városháztér 7,
Czike Jozsef, üllői út 89,
Fejér M. Terv. király utcza 6,
Ferberth István, harminczad u. 3
Fiala Ros. Terv. nagy mező u. 2
Fischer A. Terv. király u. 22,
Frichmann, kerepesi út 67,
Friedmann, fő út 9,
Friedmann P. bálvány utcza 4,
Glauber J. Terv. 3 dob u. 44,
Grün eld Ignácz, Váczi út 1,
Hafner S. síp utcza 14,
Hirschel Dávid, Rombach u. 2,
Kantmann, bálvány utcza 11,
Klein János B. Tab. fő utcza 72
Klein A. 3 korona utcza 3,
Knivald Mór, üllői út 68,
Kohn D. 2 szerecsen u. 16,
Kohn Márk, hatvani utcza 3,
Kracher M. Egyház tér 2,
Krausz Károly, német utcza 28,
Kuss János, nagy kereszt u. 28
Kühn, Kristof tér 4,
Litzmann A. Váczi út 7,
Litzmann Ignácz, lipv. váczi út 7
Lövy S. 3 dob utcza 21,
Maler F. szinház utcza 1,
Metz J. kis kereszt utcza 39,
Neuhold Ferencz, uri utcza 3,
Niedermann, bálvány utcza 1,
Petersilka, Erzsébettér 12,
Politzér E. belv. ország úr 16,
Reisch L. lipv. Dorottya u. 15
Rosenthal Otto, lipv. Erzsébettér,
Schiller Jos. Német utcza 29,
Silbermann M. Terv. király u. 29
Singer S. Terv. ország út 35,
Skutsch Joachim, lipv. Marok. u. 1
Stark János, josv. serfőző u. 3,
Stern Adolf, belv. ország út 3,
Swoboda S. lipv. Erzsébettér 5,
Tandler M. Terv. Loudon u. 5
Vallischek, Terv. 2 szív u. 15
Vesikter M. Terv. király u. 57
Veil D. lipv. 2 sas utcza 2,
Verthheimer, lipv. Váczi út 7
Zernek M. L. lipv. 2 sas u. 11.

T.

Tajtpipa javitó:

Werber Farkas, lipv. Dorot. u. 9.

Tajtpipa esztergályos:

Adler Filep, Terv. király u. 10,
Eliás és Herzfeld, király u. 28,
Helm Max, belv. Tabán, a várba felmenet 610,
Martiny F. belv. Váczi u. 18,
Schräder J. barát tér 1,
Steiner J. belv. halászv. fő u. 95
Weisz és Rothenstein, Terézv. király u. 8, boltja: belv. nagy hid utcza 11.

Takáts és selyemszövök:

Angelody János, kertész u. 10,
Götlicher Vincze, 3 síp u. 2,
Muderlak Vincze, kiráiy u. 75,
Obernbreit Ede, király u. 34,
Rosenbaum István, király u. 4,
Subert Mihály, Város erdőben,
Trei Pál, kerepesi út 26,

Takácsok (Weber)

Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Göttlicher Vincze, Ferencz város 3 pipa utcza 2,
Munderlack Vincze, czéh főnök, Terv. király u. 75,
Rosenbaum S. Terv. kir. utcza,
Schubert Mihály, Városlig. Herminatér,
Trei Pál, kerepesi út 26.

Takarék-pénztár (Sparkassa)

Pesten:

Egyetem és Zöldkert utcza szeglete 2 sz. 1 emelet saj. házban.

Budán:

Halászpajta, fő út a Dunaparton, 80 szám.

Takarók (Dechtüchter)

Felbermayer Ágoston, Gyára: Jozsefváros serfőző utcza 9; Iroda: Lipv. feldunasor, 10, 2.
Hirsch Ignácz, Gyára Lipot város feldunasor 57. Iroda: Terézv. király utcza 13.

Talajzat csiszoló máz (Fussboden einsassungsmassa)

(lásd Padolat-máz árusok.)

Táncz-müvész

Chladek A. belv. kéménys. u. 1,
Freund Bernb. Terv. hajós u. 5,
Milota János, belv. hatvani u. 9,
Perrei János, belv. ujvilág u. 6,
Perron Ferencz, belv. uri u. 4,
Petriny Ferencz Budán,
Reif, Lipv. 3 korona u. 3,
Reinitz G. Terv. Gyár u. 3,
Skopal J. belv, Kecskem. u. 12.

Tanitó-képezde

Pesten: Zöldkert utcza 5. szám.

Tanodai ügyekben útasitó hivatal (Schulkundschafts bureau)

Lonkay Antal, „Tanodai lapok“ szerkesztője. Buda, vár, országház utcza 95.

Tanodák (Schulen)

Cs. kir. Egyetem, Pest. belváros Egyetem tér 1,
Provincialis Akad Senatus,
Elnök: Virozsil Antal, cs. kir. tanácsos, phil. Dr. Buda Krisztina város, Oskola u. 229,
Dekán: Lopussny Ferencz, belv. kalap utcza 7,
Vizkelety Ferencz, Lipot v. Erzsébet tér 4,
Gebhardt Fer. belv. hatvani u. 5
Reisinger János, bv. városh. tér 2
Senior: Márkfi Sámuel, belváros uri utcza 6.
Venzel Gustáv, belv. orsz, út 16
Jedlik Antal, az Egyetem épületben az 1-ső emelet.

Egyetemi szónok:

Roder Alajos, belv. lipot u. 19.

Egyetemi hivatal:

1. Hivatalnok: Dörfy Jozsef, jozsef város ország út 3,
2. Hivatalnok: Saly Jozsef, egyetem épület 2 emelet.

Egyetemi Pedelus:

Kürthy István, egyetem ép. földsz.

Cursor:

Leeb János, egyetem. ép. földsz.

Kegyesrendiek tanodája belv. Városháztér 2.

Kath. felgymnasium.

Második kath. városi gymnasium Lipotv. Szinház épület.

Cs. kir. Buda városi főreal iskola,
Cs. kir. Pest városi főreal iskola, belv. Zöldkert u. 3.

Protestans Gymn. Ev. luth. Belv. Széntér 3,

Protestans papnövelde Ev ref. Ferv. Szénatér 6,

Kereskedelmi egyetem Pest Lipotv. bálvány u. 18,

Városi fő-, elemi- és magán iskolák Pesten.

Nyilvános oskolák, belvárosban.

Városi gyermek fő oskolák, molnár u. 3
Cs. k héber minta fő oskola, Herminatér 15 s. h. 5 osk. szoba.
Héber fő oskolák, síp u. 11, 10 oskola szobával.
Nyilvános héber vallástanoda, váczi út 1, egy oskola szóbával.
Városi Elemi oskolák, J. v. statio u. 55, 5 oskola szobáv.
Nyilv. keresk. vasárnapi oskolák, lipotv. 3 korona u. 16, 3 oskola szobával.
Városi nyilv. Rajz oskola, színházépület 4, terem és 2 szobáv.
Testgyakorlati oskolák.

Távirdászat. (Telegraphen Aemter).

A hivatali helyiség Pest aldunasor Neumayer-ház.

Tégla-gyárak. (Ziegl-brennereyen.

Ó-budai község (bérnök Kitzinger János 576)
Christens örökösök, Buda orsz. út (retek u. 343)
Csekeő Alajos, Buda ország út retek utcza 373
Holzbach András, Buda fő út 366
Kunwald Jakab, Buda
Miesbach Alajos, Pest belv. iródája n. híd u. 5
Klemm Antal, Buda.
Pantl János és társa, Pest T. v. váczi út 44

Téjárulás. (Milchverschleiss).

Depser János, belváros zsibárus utcza 9
Dörik Róza, lipotv. váczi út 17
Gardin J. belv. kecskem. u. 4
Hild M. Buda Christinav. János u. 235
Igriczy László, belv. szénat. 4
Metzl Eliz, belv. Sebestyén u. 2
Poppovits János, belv. Leopold utcza 2
Purszky, belv. váczi utcza 2
Putz Amália, lipotv. n. híd u. 15
Verner Antal, belv. Leopold u. 2

Temetkeztető. (Leichenbestatter).

Belvárosban, Aul József, belv. kalap u. 10
Lipotvárosban, Bleier János, L. v. váczi út 9
Terézvárosban, Klosz József, T. v. n. mező u. 5
József városban, Fekete Péter J. v. templomtér 2
Ferencz városban, Patacsik Fer. F. v. malom u. 9

Temetők.

A váczi sorompó melletti nagyszerü temető.

Templomi diszitmények. (Kirchen Ornate).

Ludwig János, belv. molnár u. 4
Nadler Leopold, L. v. Dorottya utcza 3
Stettler Moritz, belv. n. híd u. 3

Téli lábtyük raktára. (Winter schuche).

März Antal, városháztér 3 sz.

Terméy kereskedők. (Produkten-händler).

Baron Samuel, aldunasor fő u. 27
Bergl Dávid és fia, T. v. kir. u. 16
Biedermann, L. v. 3 korona u. 12
Blau Lajos, L. v. Nádor u. 7 első emelet.
Braum B. Ó-B. Erzsébet u. 360
Ehrenfeld Max. T. v. kir. u. 47
Flesch Zsig. és Társ. L. v. Nádor utcza 12
Gartenfeld Dávid, Buda Bécsi fő út 194
Hradil József, T. v. kir. u. 47
Junger I. T. v. Laudon u. 15
Kemeter József, Ó-B. tavasz u. 657
Kohn Ignácz, T. v. két szerecsen utcza 23
Kramer Jakab, T. v. váczi út 50
Krausz Simon, L. v. 3 koron. u. 14
Landau Leon, L. v. 3 korona u. 15
Lemberger H. Ó-B. evet u. 234
Mayer Móritz, T. v. 2 szerecsen utcza 23
Nagel Jakab, L. v. fürdö u. 1
Seitler Antal, Buda új v. új világ u. 55
Selinger Náthán, T. v. kir. u. 46
Skála Ferencz, T. v. 3 dob u. 17
Stern Salamon, Buda orsz. út 3 szív u. 260
Stettner Jakab, T. v. kir. u. 15
Stettner Károly, T. v. váczi út 9
Veiner Salamon, T. v. könyök u. 19
Veisz Izsák, T. v. 2 szerecsen u. 4
Veisz M. A. T. v. régi u. s. h.
Veisz Náthán, T. v. kir. u. 49
Veisz Náth. Buda új v. fő u. 278
Veiszmandl, T. v. kir. u. 36
Zadix Hermánn, L. v. 3 kor. u. 19

Természet tud. Társulat. Belváros papnövelde utcza 7
Elnök: Szönyi Pál, L. v. Nádór utcza 9
Helyettes: Dr. Kováts Sebestyén belv. servitatér 2
Titkár: Dr. Szabó József.
„ Dr. Batizfalvi Samu.
Könyvtárnok: Benedek József.

Testgyakorló iskola. (Gymnastische Schule).

Józsefváros kerepesi út 12 szám. Inditója istenben boldogult Fuchs kereszteály — alapult részvényekre van 4200 ft. készpénze.
Pártfogója: Zichy Emánuel gróf.
Igazgatója: Prónay Gábor báró.
Elnök: Gr. Nádasdy Leopold.
Alelnök: Ágoston József.
Pénztárnok: Hausner F. L.
Titkár és felügyelö, Kürcz János.

Fő tanító.

Clair Ign. vivó-mester.

Tanító.

Clair Alajos, vivó-mester.

Segéd tanitók.

Jablonszky János és Schmidt Mihály.

Leányok felügyelője.

Clair Apollinia.

Tésztanemü készitő. (Mehlspeisen-macher).

Kieseveter József, belv. kigyó u. 1

Timárok. (Lederer).

Birly Ferencz, F. v. aldunas. 57 boltja belv. úri u. 2
Blasovich Ant. T. v. n. dióf. u. 31
Gillming Ferencz, belv. moln. u. 7
Jordán S. belv. molnár u. 31, raktára belv. zsibárus u. úri utcza szeg. 8
Jordán Károly, aldunasor 52
Porrák József, T. v. k. mező u. 37
Raith I. belv. hatvan u. 1
Bereczky I. F. v. 2 nyúl utcza 23
Cseh János, F. v. aldunasor 14
Cseh Pál, F. v. aldunasor 14
Dobronyi János, soroksár u. 41
Jánosik Antal, F. v. csillag u. 7
Nagy Gergely, soroksár u. 50
Paulovich György, aldunasor 18
Petrovits András, J. v. ör u. 2
Pintér Mátyás, F. v. fő u. 6
Varga János, J. v. zsák utcza 34
Vajtek Dániel, soroksár u. 49

Tokász. (Futeralmacher). (Lásd: diszmü készitök).

Toll-(ágybeli) kereskedés. (Bettfédern).

Birnbaum Lázár, T. v. váczi út 7
Boskovitz S. T. v. váczi út 60
Fleischl Dani, T. v. ország út 9
Fleischl Sámson és D. T. v. doh. utcza 1
Kohner Henrich és testvérei, T. v. dohány u. 6
Stein I. T. v. 2 szerecsen u. 2

Tö-csinálók. (Nadler). Pesten:

Biztos: Alkér Antal, v. tan.
Hönig Fer. Elnök belv. sebestyéntér 5
Kannengieszer Henr. J. v. ősz u. 25
Parkos Mátyás, T. v. kir. u. 49

Budán:
Biztos: Kimnach Kár. Jegyző.
Kitzinger Kristián, czéhfőnök, új Buda fő u. 11
Kitzinger Mihály, orsz. út fő u. 8
Mucha János, új B. Ó-B. u. 341

Tudakozó intézet. B.-Pesten. (Kundschafts-Anstallt.)
Szuppinyi Ede, adás- vevéseket igazit- pénzt és cselédet szerez és elszerez.

Tudós-társaság.
Magyar tudományos Akademia belv. úri u. 2
Elnök: Dessewffy Emil gróf, Sz. Mihályban.
Másad elnök: Eötvös József báró, lipotv. Erzsébettér 10
Igazgatotag 24 tag
Titkár: D. Toldy Ferencz, lipotv. 3 korona u. 12
Könyvtárnok: Hunfalvi Pál, belv. servitatér 7
Irat- s pénz őr: Paur Iván, lipotv. tükör u. 2
Pénztárnok: Toth Lőrincz, belv. úri utcza 2
Ellenör: Bertha Sánd. bv. ors. út 26
Nyelv és Széptudományi osztály:
Tiszteletbeli tag: Fáy András.
Rendes tagok: Szemere Pál Balogh Pál Dr. Czuczor Gergely, Fábián Gábor, Nagy János. 26 Levelező tag.
Bölcsészeti osztály:
Rendes tagok: Kállay Ferencz, Purgstaller József, Szilasy János, Horváth Ciril. 9 Levelező tag.
Történészi osztály:
Rendes tag: Érdy János.
Tiszteletbeli tagok: Eötvös Józs. b. Kemény Zsigm. b. 15 Levelező tag.
Mathematicai osztály:
Tiszteletbeli tag: Bitnicz Lajos.
Rendes tagok: György Sándor. Vállas Antal, Fest Vilmos, Nagy Károly, Kiss Károly 7 Levelező tag.
Törvény tudom. osztály:
Tiszteletbeli tagok: Károlyi Gy. gr. Széchenyi István gr. Andrássy György gróf, Deák Ferencz, Lonovits József.
Rend. tag. Szalay László, Fogarasy János, Zádor György, Zsoldos Ignácz. 13 Levelező tag.
Természet tud. osztály:
Tiszteletbeli tag: Kubinyi Ágost.
Rend. tag. Gebhárd Fer. Bugát Pál, Frivaldszky Em. Tarczy Lajos. 13 Levelező tag.
Irnokok:
Fekete Sam. J. v. ösz u. Ring A. J. v. statio u. 23

Tükör árusok. (Spigl und Luster).
Coffin Károly, lipotv. n. hid u. szinházépület.
Feldhoffer Imre, lipotv. Nád. u. 7
Flegel János, lipotv. bálvány u. 6
Flegel Kár. lipotv. Dorott. u. 5
Giergl Ign. belv. váczi út 14
Giergl Henr. belv, kigyó u. úri utcza szegleten 1
Jegg János, lipotv. Nádor u. 6
Klausz A. L. lipotv. szinháztér, szinházépület.
Kuschel F. lipotv. Dorott. u. 9

Tüzifa kereskedők. (Lásd: Fa kereskedők).

Tyukszemészek. (Hühner augen operateure).
Dornauer Testvérek, belv. gránátos utcza 8
Galizenstein G. lipotváros n. hid utcza 15
Schönmann, lipotváros Dorottya utcza 9

U.

Cs. kir. udvari ügynökök (ágensek) Bécsben.

Chernel Ferencz, Landstrasse, Traungasse 558, Csarada György cs. k. udvarnok, belváros neuer Markt 1057, Dobrán János cs. k. tolmács a magyar, szerb és román nyelvekre nézve, belváros, hohe Brücke 353, Horváth György belváros Bauernmarkt 590 Légrády Imre, Josephstadt, Schlösselgasse 214 Marussy Sámuel, erdélyi udvari ügynök, belváros, hoher Markt 512.

Ügynökségek, (ágential Bureau).

Lucz János Lip. v. kétsas u. 10
Tauber Vilmos Lip. v. Erséhettér 15 1 emelet.

Ujpesti kikötő.

1858 április 17-én megnéztem az ujpesti kikötöt, mely a m. kormány költségén épitetik. Az épitéseket Mayson ur az ó budai hajógyár hir neves igazgatója vezette. A Duna folyam ujpestnél (elöbb káposztás-megyer) ketté ágazott, képezvén egy szigetecskét, melyet a m. kormány megvett, a pesti oldalfelöl való ágát elrekesztette, s ezen ág képezi az „ujpesti téli kikötöt.“ Hossza 1000° széle 120° s igy 120,000□° fog téli szállást adhatni mindennemü hajók számára. A viz mélysége 6°. A töltés magassága 31′ O felett. A töltés költsége 76000 ft. Az erőditménynél hol a hajok béjárása leend 125° széles. Ha minden □° öltől 24 órára csak 1/4 krajczárt számitunk hajó telelési költségül. igy a 4 hónapra esik.... 50,000 ft. s igy a vállalat egy pár év alatt magát szépen kifizeti.

Ulmer Gerstel.

Lásd gyöngykása gyár.

Útlevél.

(Lásd: Passus).

Üvegcsiszoló (Glasschleifer).

Metzer Jozsef belv. uri u. 2

Üvegesek, (Glasvaaren.)

Kuhinka St. L. v. Feldunasor 12
Majovszky Mih. Lipot város Feldunasor 12

Üvegesek, (Glaser.

Pesten:

Biztos: Fészl Agos. v. tan.
Bollender Ján. belv. váczi u. 17
Burghardt István belv. kecskeméti u. 8
Feldhoffer Imre Lipot v. nádor utcza 7
Forgó István belv. városház u. 1
Giergl Henrich belv. kigyó u. 1
Giergl Ign. belv. váczi u. 14
Görög István belv. hatvani u. 16
Gumprecht Ed. L. v. nádor u. 10
Krausz János T. v. kir. u. 30
Lötz Ferencz Lipot város Feldunasor 9
Moravetz Pál Teréz v. n. mező utcza 26
Plihal János belv. zöldfa u. 3
Schlick Eduard belv. uri u. 11
Schmidt Vilmos Lipot v. Zrinyi utcza 8
Travertz Jozsef belv. kecskeméti utcza 13
Turnusz János belv. orsz. út 12
Tabermann Alaj. belv. rozsatér 1
Worbesz Sándor czéh főnök Jozs. v. kerepesi út 4

Üvegmetsző, (Glaskünstler).

Claude Luiz belv. barátoktere 5

Ügyvédek, (Rechtsanwalten).

Ábrahám Sándor belv. kalap u. 11
Agárdy Mihály Lipot város Dorottya u. 6
Agorasztó Miklós Lip. v, Erzsébet utcza 7

Ágoston Jozsef belv. orsz. út 14
Amtmann Jozsef Lipot v. szintér 4
*Andrássy János belv. nagy hid utcza 2
Alexy Lajos Lipot v. háromkorona u. 4
Árky Donát T. v. váczi út 7
Artrer Izidor L. v. nádor u. 7
Asztalos Károly Fer. v. üllöi út 8
Bakits János Lipot v. fő u. 2
Balázsy Antal belv. Aldunasor 3
Balázsy Ferencz Lip. v. nádor utcza 17
Balassa István Ter. v. váczi út 8
Bánóczy János belv. zöldkert u. 9
Barabás Dániel Lipot v. Zrinyi utcza 2
Barna Ferencz Lipot v. Erzsébettér 14
Baranya Frigyes Lip. v. Erzsébettér 6
Belák Pál belv. ország út 27
Bellaagh Jozsef felv. Dorotya u. Wurmudvar
Benedicty György Lip. v. nádor utcza 6
Bercsényi László belv. bástya utcza 16
Bereznay István kerepesi út 5
Bertalanffy Ignácz belv. Lipot utcza 1
Bertha Elek belv. ország út 26
*Blahunka Frigyes Lipot v. Jozseftér 10
Bod Pál kerepesi út 4
Brezánoczy Miklós belv. zöldfa utcza 29
Bujánovits János belváros Lipot utcza 5
Burián János L. v. mérleg u. 1
Busbach Péter J. U. Dr. belv. kétsas utcza 8
Csenge A. J. U. Dr. Lipot v. Jozseftér 10
Csepcsányi A. belső kerepes út 5
Cséry Lajos belv. ország út 17
Csoka Pál belv. zsibár. szegl. 2
Csonka G. belv. szervitatér 2
Czibula Matyás belv. n. hid u. 5
Czimmermann S. Lipot v. Erzsébettér 12
Daray Imreh L. v. Erzsébettér 2
Dékány István ifj. belv. Aldunasor 22
Dobos Gergely belv. kalap u. 17
Dömény Elek belv. n. hid u. 8
Dulovits János, Jozsef v. Sándor utcza 3
Eckstein Adolf belv uri u. 6
Ehrlinger Péter T. v. váczi u. 4
Eliscker Boldizsár Lip. v. bálvány u. 6
*Emey János Lip. v. marokoi utcza 1
Ensel Rezső Kálmán belv. szénatér 1
Enyedy Tamás belv. ujvilág u. 6
Erdősy János L. v, nádor u. 13
Fabricius András Lipot v. nádor utcza 18
Fadgyas Gustáv Lipot vár. Erzsébettér 6
Faiger Ferencz T. v. váczi út 54
Fejér István J. v. Sándor u. 7
Fekete László Lipot v. bálvány utcza 3
Fischer Em. belv. szeminárium utcza 1
Fitos Ferencz belv. ujvilág u. 9
Funták Sándor belv. ujv. u. 18
Füredy Lajos belv. kalap u. 10
Gaumersdorfer János Teréz v. Sas utcza 1
Gánoczy Flor. Lipot v. 3 korona utcza 22
*Gegus Samuel belv. tanácstér 9
Geiszt György belv. ujvil. u. 1
Gerenday Ambrus belv. seb. tér 4
Giczey Sámuel Lip. v. 2 sas u. 3
Glatz Ferencz belv. uri u. 11
Glósz Samuel belv. kalap u. 17
Görgey János L. v. Jozseftér 3
Görgey István L. v. Jozseftér 4
*Gozsdu Em: belv. n. hid u. 4
Grátzer Antal belv. szervitatér 1
Guba János belv. ország út 15
Guthy Elek L. v. Dorottya u. 4
Gyöngyély Jozsef belv. hatvani utcza 16
Gyulányi Rudolf belv. orsz. út 2
Gyuracskay Jozsef belv. zöldkert u. 4
Haáder György belv. Lip. u. 34
Hajdu Josef belv. lövész u. 6
Hanulik Lajos T. v. kir. u. 25
Haris Elek belv. n. hid u. 2
Harsányi Ignácz belv. nagy hid utcza 11
Hartmann Rudolf Lipot város Bálvány u. 3
Házy Antal J. v. kerepesi u. 6
Hegedüs Lajos belváros tanácsháztér 7
Hepesváry Antal belv. L. u. 8
Heribán János L. v. Jozseftér 1
Hinka Jozsef belv. váczi ut 15
Hoblik Ad. belv. Gránátos u. 9
Hollóligethi Fer. belv. Gránátos u. 4
Horváth Ferencz T. v. kir. u. 3
Horváth Elek Lip. v, fürdö u. 3
Horváth Pál belv. molnár u. 14
Horváth Károly fejérhajó u. 4
Hueber Jozsef belv. ország út 10
Huleg Károly Lipot v. bálvány utcza 11
Hyross Ferencz Lipot v. Béla utcza 4
Igaz Dániel belv. batvani u. 3
*Illés Ádám belv. ország út 10
Illés Márton belv. kigyó u. 4
Jámbor László Lipot v. kétsas utcza 19
*Jelenffy Gusztáv Lipot v. Jozseftér 11
Jerikoglu G. belv. harminczad utcza 3
Joannovics Péter T. v. bors u. 3
Jordán Jozsef L. v. szintér 4
Jordán István belv. mészáros u. 2
Jósa Ferencz belv. kigyó u. 6
*Jurenák Károly Lipot v. kétsas u. 2
Kaán Gusztáv belv. régiposta u. 2
Kaján Elek Lipot v. Dorottya utcza 4
Kapczy Tamás belv. uri u. 2
*Kár Mátyás belv. uri u. 4
Kapetanovits Sándor belv. tanácsháztér 10
Karay Lajos L. v. Dorottya u. 13
Károlyi Lajos Lipot v. bálvány utcza 6
Kasselik János belv. oskola u. 1
Karlovszki Sigmond Lipot v. árpád utcza 1
Kecskés Otto L. v. nádor u. 14
Kéler A. belv. Lipot u. 17
Kéler L. Jozseftér ősz u. 30
Kellér János Ferencz v. kétnyul utcza 5
Kégl László belv. zöldkert u. 14
Kiss Jakab belv. szintér 3
Kléh István belv. főtér 3
Klőzel Jakab T. v. király u. 7
Kolozsváry Mihály Lipot város Erzsébettér 1
Kovách László Lipot város bálvány utcza 1
Kovács Pál L. v. Jozseftér 5
Kovács T. belv. baráttér 9
Kozák András belv. zöldfa u. 7
Kralovánszky György Lipot v. Erzsébettér 11
Kralovanszky István Lipot v. Nádor u. 3
Kulifay László belv. ország út 8
Kun Pál belv. lövész u. 5
Kurcz János belv. oskola u. 1
Lakner István belv. L. v. 27
Lángh Ignáoz L. v. Jozseftér 5
Lázits Péter belv. czukor u. 11
Lazits L. belv. egyetem u. 6
Ledniczky Mihály belv. aranykéz utcza 3
*Légrády Imre belv. Egyetemtér 2
Lendvay Lajos belv. Seb. tér 4
Lenhossék György belv. uri u. 2
Léphegyi Mihály belv. váczi u. 4
Lippert Jozsef L. v, nádor u. 3
Loisch Ede Lipot v. bálvány u. 6
Lombay Imre L. v. váczi ut 6
Lörincz Sándor belváros fejérhajó u. 4
Madas Károly belv. Kalap u. 17
Marcsekényi Mihály, Teréz v. n. mező u. 12
Máday Jozsef Jozseftér státio u. 8
Magyary Ede Ter. v. kir. u. 18
Már Lajos belv. hatvani u. 3
Margaretovics Péter belv. kishid u. 4

Mayer Jozsef belv. fejérhajo u. 7
Markusofszky Jozsef Lipot v. Erzsébettér 10
Markó István belv. hatvani u. 1
Matisz Pál Lipod v. háromkorona utcza 4
Matavoszky A. belvá. zsibvásár utcza 2
Melléky Mihály belv. molnár u. 11
Mészáros Károly Terés város kiraly u. 25
Mihálkovits János belv. sütő u. 2
Mihályfy Antal Ferencz város sótér 8
Morósz Jozsef belv. Aldunasor 20
Morlin Emil belv. hatvani u. 9
Mutnyánszky István belváros fejérhajó u. 8
Muraközy László belváros kéményseprő u. 2
Nagy Dániel T. v. ország út 11
Nagy Pál belv. hatvani u. Horvátház
Nagy Jozsef belv. Lipod u. 11
Németh S. belv. váczi utcza 18
Nyiry Jozsef L. v. bálvány u. 2
*Pajor István belv. hajó n. 6
Pászthory Károly belvá. szervitatér 1
Paksy L. belv. kecskeméti u. 1
Peláthy István belváros zöldkert utcza 6
Pfeffer János belv. n. hid u. 13
Pfeffer Ignátz Leopold v. Feldunasor 8
Piesztyánszky László belv. kecskeméti u. 3
*Pinterics Jozsef L. város Dorottya u. 4
Piperkovics P. belv. magyar u. 7
Polgár M. bel v. zöldfa u. 14
Poor János belv. bástya u. 20
Pózner K. belv. ujvilág u. 24
Praznovszky Ignácz Dr. J. U. hatvani u. 5
Prehrádny András Teréz v. ország út 43
Primayer János belv. fejérhajó utcza 10
Rábaközy János Joszef v. korház utcza 3
Rácz Pál belv. ujvilág utcza 4
Rákics Ödön belv. harminczad utcza 3
Raskó Jozsef Teréz v. váczi út 7
*Ráth Károly L. v. Jozeftér 2
Réthy Károly L. v. magas u. 14
Répászky Dániel belvá. Sebestyén u. 5
Ritter Elek belv. borza u. 4
Rollfy Rudolf belv. czukor u. 7
Romlaky Gusztáv L. v. magas u. 3
Romlaky Ede Lipot város bálvány u. 2
Rock Konstántin Jozsef város kerepesi út 5
*Rónyi Elek L. v. Dorottya u. 7
Rósa Lajos L. v. Árpád u. 1
Rudnyánszky Ferencz belv. Dorottya u. 2
*Sotlér István Lipod v. harminczad u. 3
Sárvág Antal L. v. uádor u. 20
Schiefner Gyula L. v. széntér 1
Seregi Jozsef L. v. Jozseftér 6
*Simon Flor. belv. Aldunasor 1
Skonda István Teréz város 3 dob utcza 1
*Soltész Abert Lipot v. Erzsébettér 1
Sortich Ferencz Lipot v. 3 korona u. 1
Srányi János belv. kalap u. 6
Stőkl Lajos Lipot v. nádor u. 4
Schwach Jozsef belv. váczi u. 5
Sturm Ede Dr. J. U. Lipot v. Erzsébettér 2
Suhajda János belv. zöldfa u. 10
Szabó János Lipot város mérleg utcza 3
Szabó M. belv. egyetemtér 2
Szabó Albert (sároi) Szénatér 3
Szabó Gusztáv belv. uri u. 14
*Szálybély Frigyes Lipot v. Feldunasor 1
Szalay Alajos Teréz v. 2 szerecsen u. 4
Szánto Ferencz belv. kalap u. 6
*Széher Mihály belv. uri u. 3
Szekrényessy D. Teréz v. kir. utcza 10
Szekrényessy J. belv. uri u. 7
Szendeffy J. belv. ország út 17
Szilágyi Virgil belv. magyar út 2
Szilágyi Elek belv. 3 korona u. 19
Szita Lajos belv. bástya u. 10
Szonoky János T. v. kir. u. 18
Szolcsányi M. belv. zöldfa u. 30
Szankó István belv. zöldfa u. 11
Sztriukay G. belv. ország út 32
Sztroiny István belv. váczi u. 12
Takács István belv. baráttér 1
Takács Ignácz Jozsef v. státio utcza 43
Tatay Pál belv. uri u. 12
Tausig Ede L. v. kétsas u. 1
Térey Ignátz L. v. Erzsébettér 3
Thaisz Elek belv. aranykéz u. 6
Thanhoffer Pál belv. kalap u. 1
Timár Ignácz belv. Duna u. 1
Tóth L. belv. ujvilág utcza 24
Troll Jozsef Dr. J. U. belváros váczi u. 18
Tuba Gábor belv. ujvilág u. 24
Tury István belv. dorottya u. 13
Tüske Elek belv. belv. Gránátos u. 1
Várady Antal belv. zöldfa u. 10
Várady Károly belv. Sebest. tér 2
Vásárhelyi László Lipot v. bálvány u. 3
Vanczak Jozsef Lipot v. zöldkert u. 1
Végh Lajos Lipot v. váczi ut 12
Verovácz György Lipot v. Erzsébet u. 4
Visnya Jozsef belv. n. hid u. 5
Waltherr Gyula belv. mérleg u. 1
Werchovszky Sándor belv. Dorottya u. 4
Werchovszky Mihály Lipot v. Feldunasor 1
Wunder Frigyes T. v. orsz. út 6
*Zsigmondy Pál L. v. mérleg u. 2 (Összesen 260 ügyvéd).

V.

Vad-kereskedő (Wildpretthändler.)

Fuchsberg András belv. Városháztér 4 szám.

Vaj és Zsir árulás (Butter und Schmalz Verschleiss.)

Klimek János belv. Plébánia ép,

Vakok intézete

130,000 ft tőkével bir, 40 fi és 15 leány gyermeket tart és tanit.

Felvétetnek

8 éven felül 12 éven aluli gyermekek. a szegények ingyen, vagyonosok 150 frtot fizetnek.

Teréz város Király utcza 58 sz.

Pártfogó:

Albrecht főherczeg.

Művész egylet elnöke:

Péchy Ferencz cs. k. kamarás.

Gondnok: Ferdinandy Ignácz Lipót v. Fel-Dunasor 6 szám.

Pénztárnok: Gozsdu Manó, ügyvéd, belv. n. Hid utcza 4

Könyvvezető: Szalay Jósef belv. Egyetem utcza 2

Igazgató: Halványi János Dr. a bölcsészettannak.

Kath. vallástan: Palárik János Teréz városi káplán.

Ref. vallástao: Eötvös Sándor ref. templom háplánja.

Tanitó: Szép Vilm. az Intézet épületében.

Tanitónő: Szép Joh. ennek neje.

Zenetanár: Pfeifer Ant. és Turanek Antal, mindketten az intézet épületében.

Testgyakorlati tanár: Clair Ignácz. Orvos: Bartha Károly, belv. magyar u.

Vállfüző készitő.

(Mieder Verfertiger).

Lauber Ferencz, belv. úri u. 3

Schmidt Antal, belv. úri u, 6

Vándorlók szállóhelye.

(Herberg).

Zsemlésé: Lindler János, Terézv. n. diófa utcza 19

Sebész segédeké: Kurzka András, Ter. v. n. † u. 4

Kalapgyoké: Kurzka Andr. T. v. n. † utcza 4
Kovátsoké: Lausch Katharina, Terézv. 3 dob u. 32
Asztalasoké: Jókay Sándor, T. v. n. mező u. 11
Lakatosoké: Schreder Krisztian belv. lipot u. 37
Ácsoké: Schlag Antal, T. v. váczi út 43

Varró-gépek.

Gorenschiz L. Bécsből, lipotv. feldunasor 8

Varró iskolák (Näh schulen).
Kralitz Charlotte, Buda vár úri utcza 19
Kürsinger Charlotte, belv. hajó utcza 8
Saxlehner L. belv. Megye u. 5

Vasárusok. (Eisenwaaren händler).
(Lásd: Kereskedő testület.

Vasbutorok. (Eiserne-Möbel
Bichler Albert, ugyan itt van Kitschelt bécsi vas butor gyár raktára, lipotv. fördő u. és Józseftér szegletén 11
Kern József, özv. szabadalmazott vas butor raktár, J. v. 5 pacsirta u. 17, raktár lipotv. bécsi utcza 9
Osvald Antal, ugyan itt van Kitschelt Ágost. bécsi vas butor gyár raktára lipotv. Nád. u. 20

Vasöntödék. (Eisen-giesserei).
Ganz A. Buda, vízv. kórh. u. 254
Huber M. Buda, vízv. Bécsikapu utcza 608
Kussuch János, hengermalom mellett, hivatal: lipotv. Nád. u. 16
Schlick Ignácz, Bud. vízv. fő u. 119

Vasút. (Eisenbahn).
Állomás Pest.
Fő hivatalnokok.
Krüger Károly, a pályaudvarban,
Kudlik József, Terézv. 3 mozsár utcza, Maier Ant. a pályaudvarba, Marek Ferencz, a pályaudvarba, Pollák Gyula, lipotv. bálvány utcza, Strauss Rafael, a pályaudvarba.
Forgalmi hiv. és keresked. üzlet.
Spitz Illyés, Langie Henrik, távirati biztos, Stiaszy Ede, mérnöksegéd, Just József, mérnök segéd, Duschauck Ede, hivatalnok, Kollárz Theodor, Matak Wincze.
Állomási szolgálat.
Jarsch Henrik főnök, Gall Antal, helyettes, Vünsch József, hivatalnok. Dvelák Ede, Glück Adolf, Podolszky József, hivatalnok.
Távirdai iróda.
Hasslacher Gyula, táviró, Maláta János, Konlechner Antal, táviró és 4 személyzet.
Személy szállitmány.
Kovács Ödön, első pénztárnok.
Kaplanék János, másod pénztárn.
Pogyász és gyorsküldemény feladás.
Stechlich M. elnök, Reichárdt Lipót, hivatalnok, Stanka Gyula. Pogyász kiadás.
Klima Albert, főnök, 2 személy. Szállitmány feladás.
Elnök: Beduarics Antal, Abeles Hermánn, pénztárnok, 15 hivatali személyzet es 8 raktáros. Szállitmány kiadás.
Bauer Mihály elnök: Boscher Lajos, pénztárnok, 7 hivatali személyzet és 6 raktáros.
Városi iróda.
Lövl Lajos elnök, Schübert József hivatalnok, Mervath József, 2 személy és 1 raktáros.
Üzleti pénztár.
Stoika János pénztárnok, Szalay Mihály ellenőr, Dienel Ferencz hivatalnok.
Vonal inditó szolgálat.
Till Alajos, tisztviselő személyzet szám szerint 9
Fő mühely.
Tissot Károly, mérnöki segéd, 9 hivatali személyekkel.
Pálya felügyelet.
Biberauer Theodor főnök, Rathausky János, mérnöki segéd,
Schmutzler Ferencz, Benischke János, Zahlbrecht Ferencz, } hivatalnok.
Fő mérnöki osztály új épitésekre.
Heger Ferencz, mérnök, 5 hivatalnok és 2 dijnokkal.
Anyag rakhely.
Hölbling Ferencz, raktárfőnök:
Perlitius Ferencz, Hermánn Jakab, Langhammer Manó, Ádám Konrád, Fuchs József, Sassohefer Ferd. Przyhoda Ferd. } hivatalnokok.

Vasutra portékát szállitó hivatal.
A József piaczon.

Vászon-festök. (Blaufärber).
(Lásd: Kékfestök.

Vászon-nemüek keresk. (Leinenwaaren handlung).
Berger Izsák, Terézv. váczi út 2
Christof György, belv. hajó u. 4
Harrach Grüfl. lipotv. n. hid u. 1
Lindenbaum Lévi, T. v. orsz. út 54
Münz Mózsi, Terézv. orsz. út 35
Siegl I. és Társa lipotv. Erzsébettér 6

Watta (gyapott-hártya) pamuthártya v. bör gyárosok.
Blaskovics Alajos, Terézv. nagy diófa utcza 17
Brauer Károly, Terézv. k. diófa u. 26 és belv. váczi u. 3
Fischer Jakab, Terézv. romb u. 8
Gyurkovics János, belv. sebest. 3
Klim A. Buda orsz. út 15
Kulisch Mih. T. v. 3 dob u. 20
Matsak fivérek, T. v. n. † u. 21
Stein János, Terézv. doh. u. 5

Vegyes kereskedők. (Gemischte waren händler).
Braum Bernád, Ó-B. kor. u. 268
Graner Manó, Ó-B. fő u. 5
Jonás Béni, Ó-B. fő u. 727
Lieblich Wilh. Ó-B. fő u. 247
Schlesinger Adolf, Ó-B. fő u. 726
Schutz Elkán, Ó-B. zöldtér 119
Wachsmann I. Ó-B. fő u. 246

Vegy-gyárak. (Chemische Fabriquen).
Glatz T. G. Terézv. váczi u. 52
Jassovits Simon, Ó-B. fő u. 47
Kaiser T. E. Terézv. Herminat. 8
Schuler Ferencz, Terézv. k. mező utcza 26
Strobentz Testvérek, F. v. üllői út 42 raktár lipotv. Nád. u. 6
Schuler Ferencz, vegygyára Pesten, nyári u. 23

Vérszipó-kereskedés. (Blutegel händler).
Lásd: Nadály kereskedők.

Vésnökök. (Graveure).
Dietze Károly, belv. váczi ú. 10
Enyingy F. belv. servitatér 5
Farkas Ed. belv. váczi út 4
Günther Ant. belv. úri u. 8
Klassohn, belv. úri u. 2
Mathieu D. belv. kigyó utcza.
Michailovits Ján. Terézv. sip u. 3
Padua József, belv. rég. post. u. 3
Schneider F. belv. új világ u. 6
Szupp József, belv. úri u. 2
Wachtler Ph. belv. váczi út 3
Weidl A. belv. servitatér 7
Winter Ign. belv. úri u. 6

Virág-kereskedés. (Blumen handlung).
Bene Judith, T. v. kir. u. 70
Erischer Sándor, belv. váczi u. 13
Gindtrich József, belv. úri u. 13
Hoffmann I. belv. aldunasor és kis hid u. szeglet 1

Lackenbacher I. váczi út 1478.
Mayer Károly, lipotv. feldunas. 1
Ocker és Társa, belv. n. hid u. 1
Seyderhelm E. lipotv. József. 12

Virágkészitők. (Blumen-fabrikanten).
Auerbach Teréz, T. v. kir. u. 16
Berger Sarolta, belv. kecskeméti utcza 8
Claude Luiza, belv. barát t. 5
Eisenstock I. belv. úri u. 13
Holl Aloizia, belv. hajó u. 3
Huber Ferencz, belv. papn. u. 7
Koob Erzsébet, T. v. kir. u. 1
Langer Anna, belv. váczi u. 18
Macho Lóri, belv. úri u. 11
Moser Luiza, belv. úri u. 14
Móritz Hermina, lipotv. fürd. u. 11
Naiss Sarolta, belv. úri u. 14 első emelet.
Neumayer B. lipotv. fürdő u. Rosenfeld-ház.
Peroni Antonia, belv. úri u. 8
Riger Róza, belv. úri u. 11
Veinmayer Anna, lipotv. József. 9

Vivóda.
Belváros, kéményseprő u. 1 sz.

Vizépitészeti-mész. (Hyraulischer Kalk.)
Zsengeri Mór és Társa, lipotv. Sz.-egyháztér.
Fleischmann és Wéber, belváros szinháztér 5

Vonalzó intézet. (Bücher Rastrir Anstallt).
Posner Károly A. belv. szinházt. 1, föraktár belv. k. hid u. 7

X.

Xylografok. (Faképmetszök). (Lásd: Ábrász-Xylograf).

Z.

Zab kereskedök. (Hafer).
Fischer Jakab, Ó-B. fö u. 59
Gattein Zsig. Ó-B. orsz. út 431
Graf János, Buda ország út fö utcza 77
Zichler Antal, belv. ország út retek utcza 340

Zálog-ház (Versatz-amt).
Belváros, lövö utcza 3 szerb u. 11
Elnök: Dollánszki Ferencz.
Zálog szolgák
a legbiztosabban és leggyorsabban eligazitnak bár mely zálog ügyet illetö dolgot, azért legbiztosabb az ö szolgálatjukat igénybe venni.

Házmester.
Novinszky Ádám.

Zenede. (Conservatorium).
Pesten: városi szinház-épület első emelet.
Elnök: B. Pronai Gábor, cs. k. kamarás.
Alelnök: Asztalos Károly.
Föpénztári elöljáró: Veisz B. F.
Pénztárnok: Barabás Antal Pál.
Gazda: Szekrényessi József.
Ügyvéd: Barabás Dániel.
Titkár: Ritter Sándor.
Tollnok: Kürcz János, 30 segéd személyzet.
Zenedei Igazgató: Mátrai Gábor.
Aligazgató: Bräuer Ferencz.
Hangászati könyvtárnok: Engeszer Mátyás.
Tanárok.
Ének: Engeszer Mátyás, Lange János, Vöhler Gotthárd.
Hegedü: Huber Károly, Kohne Ridley.
Fuvola: Peiffer Antal.
Kis Gordonka: Szuk Leopold.
Clarinet: Reinel Albin.
Zongora: Thern Károly.

Zene és szép-müvek. (Kunst u. Musikalien Handlung.)
Conci M. belv. váczi u. 17
Rózsavölgyi és Társa, belv. úri utcza 14
Treichlinger József, belv. váczi u. a n. hid u. szeg. 4.
Schröpfer A. Budav. parádét. 193

Zeneszerek keresk. (Musik Instrumenten Händler), (Lásd: Kereskedö testület).

Zenetanitók. (Musik-lehrer).

Abel, (zongorát) L. v. bálv. u. 12
Ábrányi Kornél, (zong.) lipotv. Nádor utcza 20
Babnigg, (zong.) lipotv. Dorottya utcza 10
Bartalus, (zong.) T. v. Láz. u. 11
Brand M. (zong.) lipotv. fürdö utcza 1
Bräuer Fer. (zong.) feldunas. 8
Deutsch Vilmos, (zong.) lipotváros fö u. 7
Doppler Károly, a magyar nemzeti szinház 2-dik karmestere tanit fuvolát, zongorát és éneket.
Ehling I. (zong.) belv. fö u. 53
Ellenbogen Adolf, (hegedü) T. v. a London és 2 szerecsen utcza szegleten.
Ellinger, (hegedü) T. v. váczi út 4
Engelschelk, (zongora) belv. váczi utcza 6
Engeszer József, (zongora) lipotv. reg utcza 3
Engeszer Mátyás, belv. város ház tér 8 sz.
Erkel Ferencz, a magyar nemzeti szinház első karmester.
Feyl, (zong.) T. v. kir. u. 63
Formágyi (zong.) lipotv. Nád. u.
Gralovics (zong.) belv. lipót u. 5
Höffer Mór, (zongora) T. v. gyár utcza 2
Hölzel, (zong. és ének) belv. egyetem u. 2, udv. 2 oszt. 15
Huber József, (zong. és heg.) aldunasor 2
Huber Károly, zeneegyleti tanár (zong. hegedü és ének) T. v. kerepesi út 1
Jeiteles, (zong.) lipotv. váczi út 8
Khayll Antal, (zong.) tük. u. 2
Kittl, (zitera) Terézv. kir. u. 50
Kohne, (hegedü) Erzsébettér 12
Langer János, (ének és zongora) Józsefv. kerepes út 15
Merkl József, (zongora) T. v. váczi út 1
Mildner Ferencz, (zong.) belvár. aranykéz u. 3
Mutzbauer, (czitera) T. v. 3 dob u. 38, első emelet.
Nádor Ferencz, (zong.) lipotv. fö utcza 3
Pfeifer Antal, (fuvola) T. v. kir. utcza 58
Reinel Albin, (zongora és klárinét) belv. Sebestyéntér 2
Sachsl, (zong.) T. v. kir. u. 18
Stoll Péter, (ének) belv. orsz. út 2
Székely Imre, (zong.) lipotv. feldunasor 12
Szuk Lipót, (kisbögö) belv. gránátos u. 2
Szuk Mátyás, belv. szénatér 2
Thern Károly, (zong.) lipotv. felber u. 12
Thill Ferdinánd, (ének) lipotv. szinház épület.
Vöhler Gotl. (zong. és ének) belv.
Zach, (zong.) belv. vadász u. 9
Zapf Antal, (zong.) lipotv. felber utcza 13
Zigler János, (zong.) belv. városházter 8

Zongora hangoló (Klavier Stimmer).

Brandl Káloly belv. Hatvani u.
Bredl Bernhárd belv. kalap u. 17
Fest belv. n. hid u. 9
Léhner János belv. Lipot u. 4
Schillinger M. belv. ar. kéz u. 3
Skripsky Albert Budán Fer. v. 67
Zobell Károly T. v. kerepesi út 13

Zsemlések Pesten:

Biztos: Egry Ferencz v. tan.
Arkauer Jozsef belv. Rozsa és Sebestánytér 5
Babista Jozsef Jozsef város

Barabás Jozsef
Bauer Ferencz Jos. v. J. u. 33
Becker Károly belv. hatvani u. 13
Bodánszky György.
Dániel Jozsef Ter. v. kir. u. 5
Dávid Mihály Ter. v. kir. u. 65
Ditmayer Lérenz.
Faragó János T. v. kerepes ut 21
Freisleder Antal T. v. váczi út 1
Fuchs János belv.
Graf Károly T. v. retek u. 18
Haase János Lip. v. nádor u. 21
Helfenstein Jozsef özv. Ter. v. kerepes út 4
Helfenstein Mátyás Teréz v. hajos utcza 21
Hermann Jozsef Ter. v. 3 sziv utcza 20
Keller Antal Ter. v. 3 dob u. 23
Keller Vilmos belv. Kristoftér 3
Kleinpeter Salamon Ter. v. aradi utcza 25
Kresch Alajos belv. ország út 7
Korehus Antal belv. rozsatér 3
Krones Ferencz Ter. v. 2 szerecsen u. 13
Kubischek Jáuos Ter. v. 2 sziv utcza 11
Latzkó Károly Lip. v. 3 korona utcza 15
Lethmühler Antal Jos. v. kont utcza 33
Liebner Jozsef T. v. ország út 2
Manheimer H. belv. Lipot u. 13
Mano Jozsef Joz. v. Stáczio u. 1
Mayer Albert belv.
Müller Henrik belv. Lip. u. 13
Nahm Ignácz Fer. v, üllői út 26
Olcsár Vincze J. v. egyháztér 5
Oppletal Antal Ferencz v. soroksári u. 10
Pfeiffer Károly Ter. v. 3 dob u. 28
Pfeiffer Mátyás.
Pfligler Jakab Ter. v. 2 szerecsen u. 27
Pfligler Ignácz L. v. váczi út 16
Pfligler János T. v. Istvántér 11
Prückler Jozsef belv. kecskeméti kapu 1
Popovics János L. v. nádor u. 2
Porupka Antal,
Preiss Károly Ter. v, kir. u. 3
Putz Ferencz Fer. v. fő u. 16
Putz Jozsef Ter. v. Aradi u. 25
Röltner György Lipot v. fő út 18
Rosenauer Pál özvegye,
Rubner György L. v. bálv. u, 10
Schiff Lipot Ter. v. Rombek u. 1
Schmidt Antal L. v. váczi út 5
Schmidtlechner György Ter. v. király u. 35
Schvendner János
Sládek Jozsef Fer. v. soroksár utcza 22
Spitzer Jakab, özv. F. v serház 10
Sporer Vincze Ter. v. 2 szerecsen u. 9
Steiner László T. v. kir. u. 50
Stemmer Károly özvegye,
Vagner Jozsef belv. városháztér 7
Vallter Ferdinánd Ter. v. kömives u. 1
Veisz János,
Wolrab Florián Teréz v. nagymező u. 48
Zorn Antal T. v. soroksár u. 50
Zweiller Ferencz Teréz v. kerepesi út 14

Zsibárusok, (Trödler).

Pesten:

Baron Dániel Llp. v. váczi út 3
Baron Gyula T. v. váczi út 4
Bauer L. Lip. v. váczi út 2
Berger Dávid T. v. váczi út 60
Berger Jak Lipot v. váczi út 2
Bernstein S. Lip. v. váczi út 1
Biach Mihály Ter. v. váczi út 60
Boscovitz A. J. orsz. út 44
Boscovitz S. Ter. v. váczi út 60
Braun Dávid belv. orsz. út 11
Braum Sam. Jozsef v. orsz. út 44
Bretschneider Jozsef Teréz v. váczi út 2
Buchbinder A. beiv. ország út 32
Deutsch Sim. Ter. v. váczi út 2
Dürenfeld Mór Ter. v. orsz. út 54
Ehrlich Dávid Ter, v. váczi út 4
Ehrlich Ign. T. v. váczi ut 3
Fink Mór Teréz v. könyök u. 1
Fischmann Lip. belv. orsz ut 31
Frankfurter Sam. T. v. váczi ut 4
Gelb M. Lip. v. váczi ut 7
Guttmann Ph. T. v. hajos u. 15
Hamel Rebeka Teréz város váczi ut 3
Haslinger Th. Teréz város váczi ut 2
Hauser Ign. belv. ország ut 32
Helfer Adolf belv. ország ut 11
Helfer Felix Teréz város kerepesi ut 18
Helfer Jakab Ter. város ország ut 35
Hirsch Alb. Teréz város 2 szerecsen u. 1
Hirsch Henrich Teréz v. 2 szerecsen u. 2
Horn Sim belv. ország ut 12
Huss, Jozsef ország ut 44
Kampfel S. Ferencz v. 2 szerecsen u. 1
Klein Miksa belváors orsz. ut 9
Klein Miksa Ter. v. orsz. ut 35
Koh Farkas S. Lipot város sz. egyháztér 1
Koricsoner M. belv. ország ut. 7
Lefkovits J. belv. orsz. ut 4
Löw Mór Teréz v. váczi ut 60
Lurtig A. Jozsef v. kezepesi ut 58
Mandel Henr. Ter. v. váczi ut 4
Mayer Jos. T. v. váczi ut 5
Mühlmann A. belv. orsz. ut 32
Nobel Kár. Ter. v. váczi ut 3
Neubauer Sam. T. v. orsz. ut 54
Politzer Mark belv. orsz. ut 19
Pollak Adolf T. v. soroksári ut 6
Pollak Esta T. v. kerepesi ut 20
Pollak Ign. belv. ország ut kecskeméti u. szeglet 13
Rota Éva Ter. v. váczi ut 2
Rott Simon Lip. v. váczi ut 1
Ruh E. H. belv. orsz. ut 32
Samson és Schlesinger Teréz v. váczi ut 2
Silbermann S. belv. orsvág ut 19
Singer Jak. Ter. v. váczi ut 7
Springer D. Ter. v. váczi ut 5
Steiner S. Ter. v. Herminatér 4
Stransky Jozsef belv. orsz. ut 2
Tarnofsky Ter. belv. orsz. ut 34
Ungar Sal. váczi ut 2
Weiss Jak. Ter. v. hajos u. 15
Weiss Jak. Ter. v. váczi ut 3
Weiss Jak. belv. orsz. ut kecskeméti ut szeglet 13
Weizner Herm. Ter. v. váczi ut 2
Werla Abr. Ter. v. kerepesi ut 15
Werle Bernhardt L. v. váczi ut 5
Wolf Jak. Ter. v. váczi ut 5
Wolf L. Lipot v. váczi ut 6
Wolf Mór Ter. v. ország ut 54

Időközben történt változások.

A m. ministeriumnál

Gróf Rechberg ő excja minister elnök a külügyek és cs. ház ministere lett.

B. Hübner Sándor ő excja lettt rendőr ministeré.

Gróf Goluchowsky Agenor ő exja lett belügyministeré.

A pesti orvosok sorából kimaradt

Dr. Sugár lakása Zrinyi u. 6

Az ev. ref. árvaház megnyilt aug. 20 1859, van 3000 frt alapja, elölegesen 6 árvára, helyisége n. mező ntsza 47.

Schmittné a. szül. Luidors Erzsébet, leánynevelő tápintézete megnyilt.

☞ *Ha netalán valakinek lakása vagy címe hibásan jegyeztetett — szíveskedjék tudtomra adni, örömmel fogom a jövő évre kijavitani* GIRÓKUTI.

Közönséges Vásárok Magyarországban.

Abony, Pest v. 31 máj. 20 aug. 30 nov.
Ada, Bács vármegyében martius 19, junius 15, octob. 25.
Ádánd, Somogy v. Laetare u. v. hétf. 16 máj.
Adony, april 2, jun. 16, sept. 15, nov. 24, és minden kedden hetivásár.
Alberti, Pest v. 16 máj. 13. jul. 5 nov.
Al-Gyögy, 1 jan. 12 mart. 5 máj. 1 sept.
Almás, Bács v. 9 febr. 1 máj. 19 sept. 12 nov.
Alsó Kubin, Árva v. vir. vas. 25 nov.
Alsó Lendva, Zal. v. 28 oct.
Alsó Meczenzéf, Abauj v. nagy csöt. 2 jul. 8 sept. első adv. vas.
Alsó Nyárasd, Pozs. v. 26 apr. 26 jul. 12 sept. 2 dec.
Alsó Palota, Veszprém v. 17 sept. 1 nov.
Alsó Paty, Vas v. 3 febr. 4 máj. 4 sept. 4 nov.
Alsó Sebes, Sáros v. nagy pént. 2 aug. Jósiás. 24 novemb.
Alsó Vereczke, Beregh. v. 15 jan. Ador, Izsai, Margit, 29 aug., Heevig, héti vás. minden héten szerdán.
Apáti, (Jász) 19 febr., pünkösd, 24 jun., 8 sept., 13 oct., 3 december.
Apáti, Zala v. pünkösd el. v. szerd., 1 nov.
Apatin, Bács v. 12 mart., 10 máj., 24 aug., 15 nov., mindenkor előtte v. hétfőn.
Arad, Arad v. Judic. vas. hétb. Pét. és Pál hétb. ó szer. Dem, hétb. ó szer.
Aranyos Maróth, Bars v. 2 febr., vir. vas. u. kedd., 24 apr., 29 jun., 25 jul., 29 sept., 1 nov., 21 decemb.
Aranyos Megyes, Szathm. v. nagy csöt., 21 jun., 5 nov., karács. el. való csöt.
Árok Szállás, Jászs. Mátyás, 15 jun., 5 aug., 21 septemb.
Árpás, Sopr. v. 6 juli.
Árva Nagyfalva, 6 jan., 6 febr., 1 august.
Aszaló, Bars. v. 1 jan., vir. vas., 24 jun.
Aszód, Pest várm. áldozó csöt., 20 aug., 11 nov.
Asszonyfa (Ostf.) Vas v. 13 jul.
Attád, (Nagy) Somogy v. 12 mart., 4 máj., 20 jun. 16 aug., 15 september.

Bán, Trencs. v. 40 Mártyr, 2 jun., Mihály, Mária fogantatása el. hétfőn.
Baboltsa, Somogy v. 19 mart. szent hár. u. v. hétf., 24 aug., 30 nov.
Babsko, úrnap, kis-assz.
Bád, Sex., vir. vas., Rogat, 10 augus., advent u. v. 3. vas.
Baja, Bács v. 2 apr., 22 jul., 21 sept., Miklós.
Bajmócz, Nyitra v. 6 jan., 24 apr., 24 aug., 29 sept., 11 november.
Bajom, Bih. v. húshagyó kedd., pünk. előtt való vasárn., 27 september.
Bakertja, 24 april.
Bakta, 27 jan., 15 april., 5 juli., 21 aug., 6 nov.
Balassa Gyarmath., Nogr. v. 2 febr., Laetare, 1 máj., 10 aug., 29 sept.
Barót, 2 febr., pünk. ut. pént., 11 nov.
Bars, invocat., áld. csöt. 8 sept. 11 nov.
Barts, Somogy v. 24 máj. 2 sept., Leokadia.
Bártfa, Sár. v. 22 febr., 19 mart., 24 jun., 1 sept., 15 oct., 21 dec.
Bát, Szab. v. vir. vas. 11 nov., harm. adv. vas.
Bátor, Szab. v. 20 jan., 25 mart., 2 jul., 5 nov., 6 dec.
Bátorkeszi, Esztergom v. 4 máj., 15 sept.
Bátta-Szék, Tolna v. 1. hétfőn és kedden szent József hetében, ha pedig a Szegszárdi vásár szinte ezen hétben esnék, akkor a Bátta-Széki vásár a husvéti ünnepek után kedden és szerdán tartatik.
2. hétfőn és kedden abban a hétben a mellyben a 16-ik Jun. esik.
3. hétfőn és kedden abban a hétben mellyben a 24. Sept. esik.
4. hétfőn és kedden abban a hétben mellyben a 28. Oct. esik.
Báts, Báts v. Invocav. 1 máj., pünk., 15 aug., 7 sept., 28 october.
Bazin, Pozs. v. 6 febr., husv. kedd, pünk. hétf., 22 jul., 28 aug., 15 oct.
Becsehely, Zala v. mart. 19, jun. 11, Sept. 1, oct. 13.
Beczko, Trents. v. Gerg., † feltal., 20 aug., 25 nov.
Béla, (új) 2 febr., pünk. kedd, 19 nov.
Béla, Szep. v. 17 jan., Rogat., 15 jul., 21 sept.
Bellatincz, 20 jan., 24 febr., 25 apr., 15 jul., 5 nov.
Belényes, Bih. várm. 15 febr., 24 apr., 20 jul., 28 oct.
Béltek, Szathm. v. 29 jul., 24 aug.
Bellus, Trents. v. 24 febr., 1 máj., 24 jun., 8 sept., Sim. Jud.
Békes Csaba, mart. 1, jul. 1, octob. 28, dec. 1.
Békés, Békés v. 24 mart. 20 jul., 29 sept.
Beodra, Toront. v. 6 máj., 8 sept., 1 nov.
Berczen, 16 febr., pünkösd előtt hétf., 24 aug. 15 octob.
Beregszász, Bereg v. 7 máj. 13 jun., 24 aug., 1 nov., 16 mart., 14 dec.
Berents, 2 jul., Karácson előtt való csöt.
Berki, Somogy vármegy. 27 jan., husvét kedd., Szent László, Szent Lőrintz, és 25 Sept., Kleofás hetiben mindenkor hétfőn.
Berzencze, Som. v. Julián. el. 3 nap, pünkösd el. 3 nap, Bertalan el. v. nap Marha vás. együtt.
Berzevicze, Sáros v. 14 febr., 1 november.
Besztercze, Trents. v. Lőrincz után vas., Máté u. v. hétf.
Besztercze-Bánya, 25 jan. 7 máj., 30 nov.
Betse, Báts v. 5 jul., 17 oct.
Betskerek, áldozó csöt., 17 aug. 12 oct,
Bezdán, Báts v. 15 mart., 16 jul., 29 sept., 18 oct.
Biljet, 26 mart., 14 jun., 10 october.
Bilke, Beregh v. 20 máj., 17 jul., 20 sept., 18 oct.
Bitse, (Nagy) Trents. v. Pál for. u. hétf., Fül. Jak. ut. hétf., † felmag. ut. hétf., mindszent ut. hétfőn.
Bitske, Fejér v. 25 jan., 5 máj. 12 sept.
Bobró, 2 febr., 26 máj., 17 jul., 5 nov., mind a követ. hétfőn.
Bodó-Kő, 10 febr., 16 máj., 12 aug., 16 oct.
Bodon, punk. szerdán.
Bodzás Újlak, Zempl. v. 18 jan., 24 mart., 14 jul. 17 oct. előtt való nap a barom v.

Bogdány, Sár. v. 12 mart., 29 jun., 4 oct., 6 dec.
Bogevich, pünkösd.
Bokonya, pünk. kedd., 29 sept.
Bolerász, 19 mart., 8 jun., 4 sept., 23 dec.
Bonyhád, Tolna várm. 25 mart., áldozó csöt. előtt egy hét, 6 jul., 4 sept.
Boros-Jenő, Arad v. 6 jan., 22 jul., 1 nov.
Borzas, 24 april.
Bozok, Hont v. Quasim. 30 aug., 4 dec.
Bökönye, Somogy v. 20 mart., szent István.
Böös, Csall. köz. Jéz. nev., 24 mart., 1 máj. 6 aug., 28 oct.
Börsöny, Bihar v. 1 jan., Már. Magd., 15 oct.
Böszörmény, Szab. v. 25 jan., vir. vas., 25 jul., 20 aug., 18 october.
Breczkov, 1 jan. 2 jul. 13 dec.
Breznyó-Bánya, Laetare, pünk. előtt csöt. 15 aug., 30 nov.
Broos, pünk. ut. v. csöt.
Buda, Pest v. 1 mart. 24 jun., 14 sept. 30 nov.
Buda, (Ó) Pest v. 16 febr., 25 máj., 15 aug., 1 nov.
Butka, Zempl. v. 1 jul. 24 aug., 4 oct.
Buttyin, Tem. v. apr. 22, jun. 22, oct. 13, marhav.
Buzin, v. Topolovecz. 25 jan., vir. vas. u. v. hétfön, 24 jun, 18 oct.
Bü, Sopr. v. 6 febr., Rogat., 19 aug., 4 oct.
Bükösd, Somogy v. aug. 6 mindenkor hétfön tart.
Büssü, 16 febr., 28 apr., 18 jun., 20 aug.

Csagyavicza, Veröcze v. szent Pét., sz. Márt.
Csagiovicz, szent György, Rogat., sz. Péter.
Csádán, Vas v. 25 febr., 8 sept., 25 nov.
Csákova, Temes v. 11 jan. 30 mart., ó szer., 29 jun., sz. Mihály ó szer., 11 nov.
Csáktornya, Zala v. 25 nov., 30 jan.
Csákvár, Fejér. v. Ocul. vasárn. ut. szerd., Rogat. vas. ut. szerd., 26 jul., 6 dec.
Csát, Bors. v. 1 jan., úrnap, 12 oct.
Csatád, Toron. v. 12 mart., 1 máj. 15 oct.
Csefa, Bih. v. 20 mart., 2 jun., 4 aug., 11 dec.
Csenger, Szathmár v. 24 apr., Exaud., 29 jun., 22 jul., 18 oct., 21 dec.
Csepin, Veröcze várm. Sz. Hároms., Erzséb., baromvás. néh. nap előtt.
Csepregh, Sopron v. húshagyó ut. csöt., nagy csöt., Exaud., 29 juni., 22 juli., 29 sept., karács. el. való csötörtök.
Csetnek, Göm. v. 25 máj., 18 aug., 28 oct.
Csil, (alsó) Arad v. 12 apr., 20 jun., 14 oct., ó szerint.
Csóka, Toront. v. Jézus nev. ut. v. hétf., húsv. hétbez 1 hétre, szent hároms. ut. hétf., 29 september.
Csongrád, Cson. v. 1 mart., 1 máj., 15 aug., 19 dec.
Csorna, Sopr. v. 12 mart., 2 május.
Csököly, Som. v. 25 jan., 29 jun., 2 aug. Katal. ut. 4 nap.
Csötörtök, Pozs. v. 5 febr. 3 máj., 3 jul., 21 oct.
Csötörtökhely, Szepes v. pünk.
Czegléd, Pest v. 16 april., 22 jul., 1 nov.
Czerni, 29 september.
Czernik mellett Szent Lenárd, áld. csöt. ut. val. vasárn., 6 novemb.
Czibakháza, Heves v. 31 mart., 30 máj., 15 sept., 18 nov.

Dálya, 6 máj., 30 oct.
Dárda, Baranya v. 1 jan., Rog., 27 jun., 4 nov.
Darócz, Szathm. v. husv. kedd, pünk. kedd, 21 aug.
Debreczen, Bih. v. 17 jan., 24 apr., 15 aug., 9 oct.
Dengeleg, Szathm. várm. Laetar., 17 september.
Deregnyö, Zempl. v. 29 máj., pünk. u. v. szerd., 5 sept.
Derecske, Bih. v. Laetar. áldozó csötört., 15 jun., 29 aug.
Dezsér, 1 máj., 6 augus., 1 novemb.
Detta, T. v. 6 máj., 12 sept.
Detva, Zoty. v. 24 apr., 26 jun., 24 sept, 24 november.
Devecser, Veszp. v. 25 jun., 1 máj., 6 aug., 1 nov.
Dézna, Arad v. mart. 19, máj. 14, septemb. 10, szombaton hétivásár.
Diakovár, Veröcze v. 25 mart., 1 máj., 16 jul., 8 sept., 28 october.
Diószeg, Bih. 3 febr., Böjt közép., áld. csöt. után péntek, Sarlós és Egyed napjain, Miklós napján.
Divin, Nogr. v. 1 jan., 11 májusban.
Dob, Szathm. v. 15 jan., Rudolf, Donat. Ferencz.
Dobra, Zempl. v. 20 apr., 10 jul., 15 aug., 5 nov.
Dobrovina, Zólyom v. 10 jan., pünk., 21 septem., 8 decemb.
Dolha, Marm. v. 28 jan., 13 máj., 31 jul., 25 sept.
Domanis, Trencs. v. 2 febr., vir. vas., 10 máj., 5 julius.
Dopsán, Göm. v. 22 febr., 12 máj., 1 aug., 8 dec.
Dorog, Szab. v. 8 febr., 29 jul., 11 nov.
Dorozsma K. Kuns. 5 febr., 24 jun., 29 aug., 5 nov. mindenkor hétfön.
Dörnye, sz. Györgyi végezred, kis-asszony.
Dragalich, szent Iván.
Dubnicza, Trencs. v. 3 febr., Quasim., 25 jul., 29 sept.
Duna Pataj, Pest v. 19 febr., 15 apr., 29 jun., 4 oct., 13 decemb.
Duna Pentele, sz. György nap előtt való hétfön, sz. Hároms. ut. való hétfön, Kisasszony hetiben hétf. első Adv. ut. hétfön.
Duna Vecse, Pest v. 14 febr., Rogat., 26 jul., 29 sept.

Ebesfatva, 12 mart., gyüm. olt. bold. assz. pünk. el. való csöt., 24 máj., 13 jun., 29 sept., 19 decemb.
Egeg, Hont v. 2 febr., 29 juniusban.
Eger, Hev. v. 10 jan., 12 máj., 29 jun., 7 jul., 29 septemb.
Egerszeg, Zala v. 1 jan., 14 febr., vir. vas, pünk., 22 jul., kis-asszony után vas., 25 oct., 30 nov.
Egyed, 1 máj., 20 octob.
Élesd, Bih. v. áld. csöt. el. v. hét., sz. Mihály el. v. hét., Lucza hétb.
Enyiczke, Abauj v. 24 apr., 7 jul., 14 sept., 21 dec.
Eperjes, Sár. v. 28 jan., 3 máj., sz. háromságv., 10 aug., 14 sept., 30 nov.
Erdöbénye, Zempl. v. 28 jan. Károly, 24 april. 20 aug., 18 oct., barom-vásárral eggyütt.
Erdöd, Szathm. v. gyertya szentelő ut. csötört., husvét el. v. csöt., pünkösd el. v. csöt., sarlós bold. assz. ut. v. csöt., kereszt felmag. ut. való csöt., minden szentek ut. v. csöt., sz. Miklós nap után való csötört.
Erdö Száda, Oculi, szent hároms., 20 aug., 11 nov.
Erdövég, Veröcze v. 10 april., 29 sept.
Erzsébetváros, gyüm. olt. bold. assz. u. v. nap, áld. csöt. ut.

v. nap, 21 sept., 19 nov. ut. való napján.

Eör, (Felső) Vas vármegy Böjt más. hétb., Húsv. 2-ik hétb., Portiunk. és Demeter hétben. Minden szerdán hétivásár.

Ér Mihályfalva, Bihar v. mart. 14, jun. 27, sept. 6, dec, 10, mind. szerdán és csöt. uj vás.

Érsek Ujvár, Mátyás, vir. vas., 16 máj., sz. hároms. ut. v. vas., 20 aug., 26 oct., 23 nov., 13 dec., héti vásár kedd és pént.

Eszék, Ver. v. 20 jan., 24 apr., 20 jul., 19 oct.

Esztergom, Eszterg. v, 12 mart., 25 máj., 10 aug., 1 nov., hetiv szom.

Ecsed, Szathm. v. hushagyó kedd, 6 decemb.

Farkasd, Nyitra v. szent hároms. ut. szerd., 13 aug., 1 oct., 4 nov., a barom vásárral együtt.

Facset, Krassó v. 17 jan-, 19 febr., virág vas., áld. csöt., Pét. és Pál, nagy bold. assz., Mihály, Demeter mind ó szer.

Fasztészet, vizker. ó szer., 29 jun. ó szerint, nagy bold. assz. ó szerint, 12 oct. ó szer., 3 dec. ó szer.

Eazékfalva, 4 jul., 21 oct.

Fegyvernek, virág vas.

Fejérvár (Székes) Fejér v. Invoc., 24 apr., 24 jun., 24 aug., 26 oct.

Fekete Ardó, Ugocsa v. 20 jan., 20 aug., Máté.

Fekete Tó, Pál ford. után apos. eloszl. ut. Gál ut.

Félegyháza, K. Kuns. 20 jan. 27 máj. 18 aug. 4 oct.

Felka, Szep. v. 28 jan., 1 apr., 6 jun., 10 oct.

Felső Bánya, Szathm. v. 6 jan. Rogat., 15 jul., 4 oct.

Felső Meczenzéf, Abauj v. Vizker., 15 apr., Magdol. 17 dec. hetf. hetivás.

Felső Segesd, Somogy v. 2 jul., 8 sept., Katalin.

Felső Surány, Vas v. 19 mart. 1 máj. 15 aug. 8 dec.

Ferisancze, Veröcze v. 19 mart., pünk., 20 augus., 1 novemb.

Fényszaru, Jászs. 12 mart., 12 máj., 29 jul., 25 oct.

Filep-Szállás, K.-Kuns. 8 apr., 17 jun., 6 dec.

Forró, Abauj v. 10 jan., 25 apr., 15 aug., 4 oct.

Földvár (Duna), Tolna v. 25 mart., pünk. ut. szerd., 20 aug., 1 novemb.

Franyova, Toront. v. 1 máj. ó szer.

Fróna, 14 febr., Miser., 2 jul., 20 aug.

Futak, Bács v. 5 apr., pünk. ó szer., 17 aug., 6 nov.

Fülek, Nogr. v. 6 febr., 24 máj., 24 aug., 19 nov.

Füred, Zal. v. 4 jan., 15 apr., 11 jul., 15 aug.

Füzes Gyarmath, Bék. v. 19 mart., úrnap, 15 jul., 16 oct. Mind ezek a vásárok az említett ünnepek előtt való csötört. tartatnak.

Gabolcs, Sár. v. 6 jan., 12 mart., 1 máj., 13 jul., 24 sept., 11 nov.

Galántha, Pozs. v. pünk., 20 august.

Galgócz, Nyitra v. 25 jan., Laetar., 1 máj., pünk., 29 jun., 10 aug., 29 sept. 1 nov.

Galgócz (új), husvét nap.

Gálszécs, Zempl. v. 15 aug.

Garam Szöllös, 2 febr., 24 jun., 14 sept., 4 dec.

Gács, Nogr. v. Jéz. neve ut. való hétfő s kedd, 18 mart., 4 novemb.

Gács Váralja, Nográd v. 25 január. nagy hétfő, 15 jun., 15 jul., 1 sept., 25 november, 13 decemb.

Germansdorf, 26 jul., 29 aug.

Glina, 16 máj., 20 sept.

Gnézda, Szep. v. Epiph., Cantat., Ján. el. v. vas., Bertalan, 1 nov., 4-dik advent vas.

Goricza Gradicska, 15 jun.

Gödöllö, Pest v. 20 máj., 29 jun., 1 oct., 13 dec.

Gödri, Baranya v. 19 mart., 22 jul., 21 sept., 5 nov.

Göncz, Abauj v. 25 jan., Laetar, 2 jul., 10 aug., 10 dec.

Gradiska (Ó) 29 septemb.

Gradiska (Új) kis asszony. ó szer., 15 octob.

Guta, Kom. v. 1 jan., Jud., 26 jun., 21 sept.

Gybarácz, Szerem v. 16 májusb.

Gyékkö, vir. vasárnap.

Gyoma, Békés v. 10 mart., 1 jun., 15 aug., 15 nov.

Gyöngyös, Hev. v. 2 febr., 25 máj., 24 aug., 19 nov.

Győr, Győr v. 15 jan., nagy szerd., úrnap el. v. szerd., 22 jul., 8 sept., 25 nov.

Gyula, Bék. v. 25 jan., Exaud. ut. v. hétfő, 22 jul., 8 sept.

Gyurgyecz, szent Györgyi végez., áldozó csötört.

Hatzfeld, Toront. v. 19 mart., 29 jul., 8 sept.

Hatvan, Hev. v. 2 febr., 28 apr., 2 jun., 19 aug., 2 oct., 5 nov.

Hajós, Pest v. 28 apr., 26 jul., 10 dec.

Halas, K. Kuns. 28 febr., 29 jul., 13 sept., 19 nov.

Halászi, Mos. v. Mátyás, 27 jun., 20 aug. 11 nov.

Halmi, Ugocs v. 1jan., 24 apr., pünk. el. v. csötörtök, 13 jul., 30 nov.

Hatház (Hajdú), 12 mart., 6 jul. 21 sept. mind. csöt.

Hanusfalva, Sár. v. 6 jan., 11 april., pünk., 27 sept., 1 nov.

Hanzabég, Fej. v. 1 máj., 24 august

Harka, Sopr. v. Péter és Pál, Bertal. egy nap barom vásár.

Hédervár, Győr v. husvét u. kedd, úrnap el. hétf., kiaszszony ut. v. hétf., Erzsebet után egyhéttel.

Hétházs, Sár. v. vizk. vas. pünk., 29. aug., 25 nov.

Heves, Heves v. jan. 25, apr. 18, jul. 18, oct. 25.

Hidegkut, Vas v. virág vas., szent háromságv., 20 aug., 11 november.

Hidveg, Vas v. vizk. után vas., Judic.. sz. István el. való vas., 4 oct.

Hodság, Bács v. 9 april., 28 septemb.

Hold-Mezö - Vásárhely Csongrád v. 19 mart., úrnap, 13 jul., 16 oct.

Holics, Nyitra v. 15 jan., 25 mart., szent hároms., 15 jul. 20 aug. 1 sept. 1 nov.

Homonna, Zempl. v. 6 febr., 25 mart., Rogat., 29 jun., 1 sept., 1 nov., 7 dec.

Högyész, Tol. v. 25 jan., 19 mart., 29 jun., 15 nov.

Hosszú Pereszteg, Vas v. 5 máj., 20 jun., 20 aug.

Hradistje, Nyitra v. 15 jul., 11 novemb.

Huszt, Marmar. v. 20 jan., nagy pént. ó szerint, áld. csöt. ó szerint, nagy bold. assz. ó szerint, 19 nov. karács. ó szerint.

Igal, Som. v. 24 apr., 24 jun, 1 sept., 28 oct., egy nap barom vás.

Igló, Szep. v. böjt köz. 15 aug., 11 nov.

Ikervár, Vas v. vir. vas., 21 decemb.

India, Szer. v. 16 dec.

Ipoly Szalka, Hont v. 25 jan., 5 mart., áldoz. csötörtök, úrnap, Mária Magdolna.

*

Ireg, Szerem v. 2 febr., 24 apr., 8 sept., 25 nov.
Iregh, Toln. v. 6 jan., 25 mart., 26 jul., 10 aug., 14 sept., 21 oct., 13 dec.
Illok vagy Ujlak, Szerem v. 13 jun., 2 aug., 23 oct.
Illava, Trencs. v. Dorottya, 28 mart., áldoz. csötört., úrnap., Már. Magdolna, Máté, 1 nov.
Istvándi, Som. v. 27 apr., 8 jun., 26 oct.
Isztimér, Fej. v. 30 jul. 4 oct.
*Iv*ány, *Sopr. v. 25 jan. ut. v. kedd, Jubil., húshagy. 3 vas. ut. v. szer., 24 aug. ut. v. ked. mindsz. u. ked.*
Ivánkova Brod. Reg. 24 jun.
Izsák, Pest v. 24 mart. 2 jul., 1 oct.

Jankovácz, Bács v. 17 april., Rudolf hétben hétfő, 26 jul., 2 nov.
Jánosháza, Vas v. 19 mart., Rogat. el. szomb., Bertalan el. v. szomb., 15 nov.
Járki, Varasd v. Péter és Pál ó szer.
Jász. alsó Szent György, Rem. Pál, Sz. Háromság ut. v. vas. 2 aug., 15 oct.
Jász Apáthi Jászság 18 febr., 24 jun., 8 sept., 3 dec.
Jász Berény, Jászság 25 mart., 19 máj., 15 aug., 4 oct., 8 decemb.
Jász Kis Ér, Jászs. 8 febr., 16 apr., 13 jul., 8 nov.
Jász Ladány, Jászs. 18 jan., 5 apr., 2 jul., 22 nov.
Jászó, Abauj v. Rogat., 24 jun., 29 sept., 18 dec.
Jeremie, 1 máj. ó szerint.
Jolsva, Göm. v. 9 febr., 7 apr., 24 jun., 1 sept., 19 nov.

Kál, Hev. v. 22 jan., Laetar., 25 máj., 4 oct.
Kálló, Szab. v. húsh. kedd, 24 apr., 29 sept., 30 nov.
Kalocsa, Pest v. Mátyás, úrnap, n. b. assz., Andr.
Kanizsa (Nagy), Zal. v. 2 febr., 18 mart., 15 aug., 8 dec. héti vás. szer. és péntek.
Kanizsa (Ó), Bács v. 25 máj., 1 aug.
Kaposvár, Som. v. 10 jan., 25 mart., Jakab, 1 nov.
Kanizsa, (új v. Török) Toront v. 1 máj., 12 aug., 19 sept., 4 decemb.
Kapi, Sáros v. 12 mart.
Kápolnás, Krassó v. jan. 1, mar. 9, apr. 23, pünk. el. hét, jun. 24, sept. 8, nov. 8 ó szerént.
Kapornak, Zal. v. Jéz. nev., Hároms., Jakab, Mindsz.
Káposztafalva, Szep. v. 25 jan., máj., 4 oct.
Kapronczа, Körös v. Miklós.
Kaptol, Pozs. v. Péter Pál.
Kapuvár, Sopr. v. 10 jan., 25 mart., 25 jul., 1 nov.
Karád, 19 mart., Jubil. ut. v. hétf., 13 jul. 29 sept.
Karansebes, Oláh illir. ezr., 3 máj., 7 octob.
Kardszag Ujszállás, Kuns. Mátyás, pünk. el. v. hét., 13 jul., 29 sept., 30 nov.
Károly (Nagy), Szathm. v. 6 febr., pünk., 14 sept., 1 nov., 4 decemb.
Karond, Zempl. v. 17 jan., 13 máj., 3 jul., 25 aug.
Kassa, Abauj v. 20 jan., 1 máj., 27 jun., 15 aug., 19 novemb.
Kékkő, Nogr, v. 14 febr., 24 apr. 10 jun. 11 nov. 4 dec.
Kémend, 15 jun., 1 sept.
Késmárk, Szep. v. Invoc., szenthároms. ut. vas., 3 máj., 14 sept., 13 dec.
Kéthely, Som. v. vizker. 1 vas. ut. hétf., Adorján nap ut. hétf., sz. hároms. ut. hétf., Dem. hetéb. hétfön.
Keszi, 12 mart., 26 jul. 24 aug., 11 novem.
Kecskemét, Pest v. 12 mart., 10 máj., 10 aug., 26 sept. 25 novemb.
Keszthely, Zala v. 6 jan.
Keresztur, Sopr. v. † feltalál, † felmag.
Kertes, Vas v. áld. csöt., nagy bold. assz.
Keresztur, Zempl. v. Mátyás, 21 mart., 3 máj., szent hároms., 13 jul., 6 aug., 14 sept., 25 novemb.
Kemnicz, Szer. v. 3 máj., 22 jun., 18 oct.
Keresztes M. sz. hár. 29 sept, kar. el. vasárnap, húsv. ut. csöt., urnap ut. csöt., 10 aug., 21 sept. szent Márton előtt csötört.
Kikinda, Toront. v. kisasszony ó szer.
Kiniz, vizk. ut. vas. Cant., 24 aug., Mihály ut. v., 1 nov.
Kis Bér, Kom. v. 20 apr., 1 jun., 14 aug., 9 nov.
Kis Jenö, Arad v. 6 jan., 24 apr., 29 sept.
Kis Komárom, Zala vgye 4 oct.
Kis Körös Pest v. 24 febr., 1 máj., 1 aug., 18 oct.
Kis Kun Laczháza, 28 febr., 25 máj., 3 aug., 15 oct.
Kis Kun Majsa, 9 febr., Sz. Háromság után való hétfön, 27 augusztus, 11 nov. baromv. együtt.
Kis Kun Szabad Szállás Kuns. 31 mart., 7 jul., 28 oct., mindég hétfön a gyalog és ruha vásár együtt tartatódik.
Kis Mária Czell Vas v. böjt 2 hetében, 16 máj., 1 sept.
Kis Marja, Bih. v. vizk. ut. hétf., pünk. szerd., 8 dec.
Kis Márton, Sopr. v. Ocul. ut. hétf., Exaud. ut. hétf., vasas sz. Péter, Máté.
Kis Szeben, Sáros v. 24 apr., 24 jun., 14 sept.
Kis Tapolcsán, Bars v. 6 jan., Mátyás, 1 máj., 24 jun., 24 aug., 15 nov.
Kis-Új-Szállás, mart. 12, junius hó utolsó hétfön, sept. 4, dec. 13.
Kis Utcza Ujhely, Trencs. v. Doroty. el. hétf., hamv. szerda után szerdán, sz. György el. hétfö, Jakab el. hétf., Kaliszt. el. hétf.
Kis Várda, Szab. v. 17 mart., áld. csöt., 16 jun., 1 sept., 5 nov., 28 dec.
Klenócz, Gömör v. 6 febr., 30 apr., 1 sept., 23 oct. el. v. n. mind. marhav.
Komjáti, Nyitr., v. 15 jul., 26 aug., 19 nov., adv. 3 vasárn.
Komlós, Torn. v. 5 mart., 15 jun., 1 sept.
Komárom (Mezö) Veszpr. v. Judic., 30 mart., 12 aug., 7 sept., 20 nov.
Komárom (Rév), Kom. v. 1 máj., 29 jun., 16 aug., 4 oct. 30 decemb.
Kopanicza Brod ezr. 20 jul.
Korpona, Zóly. v. 6 febr., virág vasárn., Rogate, 24 jun., 28 aug., 29 oct., adv. 4 vas.
Kosztolán, Sár. v. 13 mart., 27 jun., 9 sept., 24 dec.
Kosztolán, Nyitr. v. virág vas., áld. csöt., Lör., Máté.
Köpcsény, Mos. v. 2 febr., 12 máj. Sarl. bold. assz. ut. v. vas., Simon Juda el. való vas.
Körmend, Vas v. 2 febr., 12 és 15 mart., 10 máj., 24 jun., 24 aug., 8 sept., 18 oct., 11 nov., 13 dec.
Körmepéter, Reminis., 21 sept., 13 dec.
Körmöcz Bánya, Bars v. 24 apr., 2 aug., 29 sept. ut. v. csötört.
Körös N., Pest v. 5 mart., 27 apr., 27 jun., 26 oct.
Körös Patak, Mátyás, 16 jun., 4 oct.

Körös Vásárhely, Remin., 24 april.
Köszeg, Vas v. Quinquag. vas. ut. pént., úrnap ut. hétf., 24 jul., 31 aug., 20 oct., első adv. ut. hétfőn.
Kövesd, Bors. v. Judic., 5 máj., 27 jun., 11 nov.
Köveskál, Zal. v. husvét ut. kedd, Lajos király ut. hétfő s kedd.
Krasznahorka, Göm. v. 5 máj., 10 aug.
Kresztopel, nagy bol. assz. ó szer., Miklós ó szer.
Krompach, Szep. v. 14 apr., 21 septemb.
Kubin, Árv. v. vir. vas. ut. hétf., K. Ján. ut. hetf., kis assz. ut. hétf., Katalin ut. hétf.
Kubin, Bánát 5 máj., 7 nov.
Kubricz, Temes v. 1 máj., 16 octoher.
Kula, Bács v. 22 apr. 24 jun., 6 aug., 11 nov.
Kukujevecz, sz. hároms.
Kún Hegyes, Kuns. gyerty. szent., Paduai Ant., Sámuel, Lukács.
Kún Szent Márton, lásd Sz. Márton.
Kurima, Sár. v. 1 máj., 15 aug., 29 sept., 21 dec,
Kutieva, kis asszony.
Küküllővár, nagy hétfőn, sz. hároms. ut., 20 aug., 16 dec.

Ladány, lásd Jászladány.
Lajosfalva, Mos. v. 25 jan., Rogat., † felmag.
Lednicz, Trencs. v. Rogat. ut. hétf., Jakab, Mihály, Miklós ut. vas.
Legárd, Zal. v. 24 aug., 1 nov., Lucza.
Leibicz, vagy Libicze, 2 febr., 2 jul., 1 nov.
Léka, Vas v. kis asszony után vasárnap.
Lekencze, Szathm. v. 1 mart., Ker. Ján. ó szer.
Lelesz, Zempl. v. 6 jan., 21 mart., 3 máj., 10 aug. 14 sept., 19 nov.
Leopold Ujváros, Nyitr. v. 17 jan., Oculi, Pünk el. való vas., 12 jul., 21 sept.
Letenye, Zala v. Mátyás ut. val. hétf., áld. csöt. ut. v. hétf., Mar. Magd. ut. v. hétf., István ut. v. hétf., sz. Ferencz ut. v. hétfő.
Léva, Bars v. 6 jan., úrnap, 25 jul., 29 sept., 13 dec.
Libet-Bánya, Zóly. v. 2 febr., 1 máj., 22 jul., 29 sept. 1 barom vásár.
Lipova vagy Lippa, Tem. vgye 12 máj., 23 jul., 20 aug., 25 novemb.
Liszka, Zempl. 21 mart., 27 jun., 27 sept., 30 nov.
Lóna (Kendi), 5 jan., 1 máj., 16 aug.
Loos, Sopr. v. 18 oct.
Losoncz, Nógr. v. 14 febr., 7 máj., úrnap, 2 jul., 14 sept., 18 oct., 10 dec.
Losoncz Tugár, Nogr. v. 4 jan., 4 apr., 2 aug., 4 oct. el. való nap baromv.
Locsmánd, Sopr. v. Pálm., 15 jun., 18 oct., karács. előtt hétfő.
Lovas Berény, apr. 22, máj. 22, jun. 31, nov. 22.
Lovász Patona, Veszpr. v. 17 apr., 13 jun., 28 aug., 19 novemb.
Löcse, Szep. v. 1 jan., Rog., 25 jul., 16 oct.
Lövő, Sopr. v. sz. Jak. u. vas.
Lugos, Krassó v. 10 febr., 10 máj., 2 jul., 21 oct.
Luxanich, Margit.
Lyubesicza, husvét kedd., pünk. kedd., 2 és 15 jul., 5 és 25 aug., 21 sept. 28 octob.
Lubló, Szep. v. Quinquag. vir. vas., pünk. el. v. vas., 2 jul., 15 aug., Pál u. v. vas., 5 dec.
Ludbrég, Körös v. 2 sept.

Mada, Zemp. v. vir. vas., László kir. 24 aug., † felmag,, Mart., Borbála.
Mada, (N.) Szab. v. Rogat., 18 jul., 27 aug., 17 dec.
Madaras, N. Kuns. 28 jan., áld. csöt., 25 jul., 26 oct.
Mágocs, Baran. v. 14 febr., 18 apr., 13 jun., szent Jusztina octoberben.
Magyar Barád, 6 jan., vir. vas., pünk. el. vas., 15 aug., 28 octob.
Magyar Pécska, Arad v. Cant. ut. hétf, 14 sept.
Maklár, Hev. v. 6 febr., sz. hároms. vas., 20 oct.
Makó, Csan. v. Judic., 24 jun., 19 aug. 19 nov.
Mándok, Szab. v Jud. ut. v. nap, Péter Pál, Sim. Jud., első Adv. ut. v. hétfőn.
Marczali, Som. v. gyüm. olt., Mindszent.
Marczaltő, Veszprém v. 25 jan., 28 apr., 10 jul., 5 novemb.
Mária Pócs, Szab. 6 febr., 3 máj., 21 aug., Mária nev. után hétfő.
Margita, Bih. v. 6 jan., böjt köz,, 24 apr., 13 jul,, 14 sept., 5 nov.
Márton (Nagy), Sopr. v. n. csöt., sz. háromság után hétfőn, 25 jul., 11 nov.
Mártonvásár, Fej. v. 25 mart., 13 jun., 14 sept,, 21 dec., hétfő baromv, kedd kirakó vás.
Máté Szalka, Szathm. v. Pál ut. v. hétf., sz. György ut. hétf., pünk. hétb. szerd., 22 jul., 19 nov.
Matheocz, Szep. v. 6 febr., 8 jun., 6 aug., 19 nov.
Megjurich, sz. Györgyi ezr. 21 mart., 8 sept., 6 dec.
Megyer (Nagy), Kom. v. 25 jan., 5 aug., 6 dec.
Mernye, Som. v. 25 febr., 5 máj., 2 aug., 5 nov.
Mezinrich, 21 mart., 6 sept., 6 decemb.
Mihályi, Sopr. v. 5 jan., 6 aug., Ferencz ut. vas.
Miholácz (Rácz), Verőcze v. 6 apr., vagy gyüm. olt. ó szer., pünk. ó szer.
Miholácz, (Sokacz) Verőcze v. Mihály.
Mihunar, pünk. ó szer., 27 aug., 7 nov.
Mikanovcza Brood ezred, 24 aug.
Miklósvára, 1 aug.
Miske, Vas v. 25 mart., 2 jul., 15 aug., 8 sept., 4 oct., 25 nov., 13 dec.
Miskolcz, Bors. v. 16 febr. áld. csöt., 26 aug., 18 oct., 16 dec.
Mitrovicza, pétervári ezred, virág vas. ó szer., áldoz. csöt. ó szer., Péter és Pál ó szer., 29 sept.
Micske, Sopr. v. 3 máj., 14 sept., 8 dec.
Modor, Pozs. v. 2 febr., Miser., 24 jun,, Bertalan el. vas., 11 nov.
Mohács, Bar. v. Mátyás, 17 apr., 24 jun., 11 nov., 21 dec.
Moór, Fej. v. 27 apr., sz. háromság, 17 jul., 2 aug.
Monor, Pest v. mart. 12, jun. 1, aug. 18, dec. 8.
Mosgó, Som. v. husv. kedd, 24 jun., 28 sept., 31 oct.
Mosócz, Th. v. 20 jan., 7 máj., sz. hároms., 24 sept.
Mosony, Mos. v. 13 jul., 4 oct. ut. való vas.
Moszlavina vagy Monoszló, Ver. v. 10 apr., 7 sept.
Mocsonak, Nyitr. v. 28 jan., 19 mart., 27 jun., 24 aug., 21 oct., 23 nov.
Munkács, Beregh v. 6 jan., 19 mart., 24 apr., pünk. e. v. szerd., bar. vas. pént. 29 aug., 11 nov.
Murány-Allya, (Göm. v.) mart. 31, jun. 20, aug. 22. dec. 9.

Mura Szerdahely, Zala v. 1 máj., 26 october.
Mura Szombat, Vas v. 24 aug. 26 october, 6 december.
Musina, 2 február, 12 julius, 10 augusztus, 29 september.

Nádudvar, Szab. v. 9 január, 16 ápr., 6 aug., 29 september.
Nágocs, Som., v. 10 martius, 13 junius, 15 augustus, 15 oct.
Nagy Boborcz, Invoc., 16 május, 1 september, 6 december.
Nagy Bánya, Szathmár v. Oculi, sz. háromság után v. vas., 20 aug., Máté után való kedd.
Nagy Berezna, Ungv. v. 15 febr., pünk. el. pént., Bertal. és Erzs. el. 2 nap.
Nagy Czenk, Sopron v. husvét után csötörtök, mindszent el. csöt., a barom vásár el. való szerdán tart.
Nagy Ida, Abauj v. 25 május, 24 julius, 16 october.
Nagy Káta, Pest v. 25 január, 24 april, 14 september.
Nagy Lak, Arad v. 18 april, 29 september,
Nagy Maróth, 2 julius.
Nagy Lévárd, Pozsony v. vizk., 12 mart., Rogat., Jakab előtt hétfő, Máté, Márton ut. hétfő.
Nagy Majtény, Szathmár v. gyertya szent. ut. v. szerd., husv. el. v. szerd., pünkösd el. való szerdán, Sarlós bold. aszsz. ut. v. szerd., kereszt felmag. ut. v. szerdán, minden szentek után való szerdán, Miklós n. után való szerdán.
Nagy Mihály, Zempl. v. 2 febr., Pálm., 13 május, 13 junius, 18 augustus, 19 october.
Nagy Oroszi, Nógr. v. 19 mart., áld. cs., 6 augustus, 6 dec.
Nagy Rőcze, Gömör v. 19 mart., 1 jun., 21 sept., 16 december, barom vásár előtte való nap.
Nagy Salló, Jézus neve után való szerd., hamv. szerda után való szerda, nagy szerda, pünkösd el. szerda, sarl. b. aszsz. után szerda, Máté hétb. szerd., karácson el. szerd.
Nagy Surány, Nyitra v. 25 jan., 1 május, 10 augustus, 2 nov., ugyan annyi barom vásár, héti vásár minden hétfő és csötört.
Nagy Szombat, F. Nyitra v. 22 jan., Invoc., 23 apr., 15 jun., 25 jul., kisaszsz. után vas., 28 october, 6 december.
Nagy Várad, Bih. v. mártiusba 3-ik kedd, juniusba 3-ik kedd, septemberbe 3-ik kedd, drcemberbe 3-ik kedd.
Nagy Vásony, Veszprém v. Invoc., 3 május, 24 junius, sz. Iván, 14 september, 21 dec., mindég hétfő és kedd.
Námény, Szathmár v. 25 julius, 6 october.
Nánás, (Hajdu) Szab. v. 19 mart., 15 julius, 14 septemb., 3 dec., mind. szerdán.
Nasicza, Ver. v. 10 martius, 13 junius, 13 aug., 30 november.
Naszvad, Kom. V. 24 augustus, 5 november.
Nemes Sz. Király, Baranya v. áldozó csötörtök, 27 junius, 21 september, 2 november.
Nemes Vid, Som. v. 22 január, Vincze, 21 martius Bened., 17 jun. Adolf, 24 oct. Ráfael.
Német Barád, Invoc., Gothard után való vas., 24 junius, Ján. főv. után v. vas., 5 november.
Német Bóly, Baranya v. vizker., 16 máj., 26 jul., kisaszszony.
Németi, vizk. után való vas. Miseric., 3 május, 26 october.
Németi, Hont v. Jéz. nev., Laetar., 23 april, sz. háromság, 6 aug., 1 november.
Német Palánka, Bács v. 3 máj., 4 october.
Német Próna, Nyitra v. Invoc., Gotthard után való vas., 24 junius, Ján. fővét. után való vas., 5 november.
Német Sz. Mihály, Vas v. Cantate, Bertalan el. vas., 29 sept.
Német Újvár, Vas v. Gyertya sz. b. aszsz. ut. nap., virág vas. ut. nap, úrnap ut. nap, Margit, Egyed, Miklós nap.
Nezider, Mos. v. Judic., 25 jul., Egyed ut. vas., 16 october, 6 december.
Nimich, Antal n., 10 augustus, 25 november.
Novosello, Bács v. 25 február, sz. hároms., 14 sept., 1 november.
Novski, Gradiska ezr., 25 mart., 16 május, 18 october.
Nustra, Szerem v. pünkösd után 3 nap, 25 julius, 28 october.
Nyárasd, l. Alsó Nyárasd.
Nyár Hid, sz. hároms., 1 sept., 13 december.
Nyék, Sopron v. pünk. hétbe.
Nyiregyháza, Szabolcs v. 7 mart., pünkösd előtt v. hétfő s kedd, 8 september, 13 december.
Nyitra, Nyitra v. 10 jan., Oculi, Judic., nagy csötörtök, úrnap, 2 julius, 18 october, 21 dec.

Ó Boldogfalva, ó szer. virág vas., ó szer. kisaszsz., 30 nov.
Ó és új Pankota, Arad v. 3 május, 1 aug., 15 october.
Ó Falva Szep. v. virág vas. 29 junius, 14 october, 8 dec.
Olad, Vas vármegye 4 február, 5 május, 8 junius, 6 novemb.
Oláh Lápos, 12 január, 7 apr., 3 junius, 21 september.
Olaszi, Szep. v. septu. husv. hétf., 24 junius, 6 november.
Onod, Bars v. 2 jan., 19 mart., 10 május, 3 julius, 4 october.
Oravicz, Krassó v. 3 május, 14 september, 5 november.
Orovicza, Ver. v. gyertya szentelő, 24 april, 1 september.
Orubicz, Illés.
Oriovka, 5 november, 21 dec mb.
Oslány, Bars v. vir. vas., Filep Jakab ut. v. vas., István kir. ut. v. vas., Miklós ut. v. vas.
Osgyán, Göm. v. 14 február, 7 máj., 13 jul., 10 aug., 30 nov.
Ottok, 13 juuius, 6 december.
Óvár, (Magyar) Mos. v. 6 jan., 5 május, vas. Sz. Péter után v. vas., 21 september.
Ó Túra' Nyitr. v. vizk. ut. kedd, Judic. ut. kedd, sz. Iván után kedd, kisaszszony után kedd, szent Mihály ut. kedd, Katalin után kedd.
Ozora, Tolna v. Jéz. nev., szent György el. szerd., szent háromságv., Máté el. szerdán.

Pácza, Som. v. új eszt., 11 nov.
Paks, Tolna v. 16 május, 15 jul., 21 september, 19 november.
Palasnak, Zal. v. 30 november.
Palota, Veszpr. v. 5 augustus, 11 november, 8 december.
Palocsa, Sár. v. vizk. után való vas., 13 julius, 11 november.
Pánkota, l. ó és új Pánkota.
Páncsova, Ném. Bán. Péter és Pál ó szer., kisassz. ó szer.
Pápa, Veszpr. v. 2 február, 25 mart., sz. háromság, 2 julius, 15 aug., 8 sept., 8 december.
Pápocz, Vas v. 14 február, pünkösd el. vas., 10 aug., 26 oct.
Párdány, Toront. v. 16 május, 26 september.
Párkány, Eszterg. v. 24 april, 24 junius, 24 augustus, 28 october, 15 december.
Patak, l. Sáros Patak.
Pásztoha, Hev. v. n kedd, 27 junius, 10 aug., 21 december.
Paulis, Tem. v. 6 máj., 10 oct.
Pelsőcz, Göm. v. 22 február, 10 april, 17 september.
Perlak, Zal. v. pünkösd.
Perlasz város, Német Bán. 27 junius, 13 november.
Pest, Pest v. 19 mart. József, 8 junius Medard, 29 aug. Ján. fővét., 15 november Leopold, minden vás. 2 hétig tart.
Pétervár, Pétervári ezred, Mátyás, Pét. Pál, Márt.

Pécs, Bar. v. 2 febr., pünk. el. hét, Sz. István előtt hét, Sz. Lőrincz előtt hét, Katalin napján.
Pécska, l. magyar Pécska.
Pécsvár, Baranya v. Sz. György, 15 aug., Luk. n.
Pilis, 5 jan., 5 april, 5 julius, 5 october.
Pinczehely, Tolna v. Quinquag. 24 apr., sz. háromságv., 28 oct.
Pinkafej, Vas v. 24 april, 24 junius, 24 augustus.
Piskolt, Bihar v. vizk. ut. való vas., Judic., 10 május, 16 sept., 25 november, 12 december.
Podolin, Szepes v. 25 jan., Jubil., sz. hároms. ut. 2-dik vas., sarl. bold. assz. el. v. vas., Simon Jud. el. vas.
Podvinja, Broodi ezred, 25 mart., 15 aug., 21 dec.
Polgári, Szab. v. 6 január, 19 martius, pünkösd ut. csöt., 21 september.
Poprád, Szep, v. Judic. ut. v. pént., 15 october, 6 december baromvás. együtt.
Posega, Posega v. 17 jan., vir. vas., pünk., 24 junius, 10 aug., 15 october.
Pozsony, Pozs. v. 20 jan., Laetar., áld. csötörtök, 2 julius, 10 aug., 29 september, 13 december.
Predmir, Trents. v. Quasim. Ker. Ján. után való hétfő, 4-dik advent vas.
Privigye, Nyitra v. 24 január, 3 május, 10 augustus, 13 sept.
Pruszka, Trencsin v. 12 mvrtius, 24 april, 29 november.
Pucho, Trencsin v. új eszt. után v. hétf., Quasim. ut. hétf.. Exaud. után való hétf., † felmagaszt. után való hétfő, mindszentek után való hétfő.
Pakanecz, Hont v. Septuag. 24 april, 2 julius, 6 december.
Puszta Egerszeg, Vas v. 6 jan., 4 febr., áld. csöt., 15 junius, 1 september, 6 october.
Putnok, Göm. v. pünkösd előtt hétfő és kedd, nagy boldog asszony előtti hétfőn és kedden.
Püspöki, Pozsony v. 30 novemb.

Rácz-Kevi, Pest v. 25 jan., 25 april, 1 julius, 5 november.
Rácz Kozár, Baranya v. Gergely 3 május, Iván, Lukács.
Rácz új Fejértó, Szabolcs várm., januar Nagy Károly hetiben, junius Medard hetiben, aug. Sámuel hetiben, november 20 mindenk. csötörtök.
Radistya, Nográd v. 13 julius, 11 november.
Radnot, Laetare, 2 julius.
Radosocz, Nyitra v. 6 január, 3 május, Exaud., 26 junius, 2 julius, 14 september.
Radvány, Zóly. v. sz. háromságv. ut. 2-dik vas., 8 september, 30 november.
Rajecz, Trencsin v. Mátyás után hétfő., Orsola után hétf., Miklós után hétfő minden szombaton hétivásár.
Rajka, Mos. v. 10 julius.
Rakitsán, Vas v. 2 febr., pünk. kedd, sarl. bold. assz., nagy boldog aszszony.
Rakonicz, Göm. v. 12 december.
Rakorcze. Körös ezred, úr szin. vált. ó szer., 27 september.
Ratkó, Göm. v. 25 januar, † feltal., 20 augustus, 13 dec.
Remete, Szep. v. 16 februar, 10 julius, 6 december.
Rendek, Zal. v. 25 oct.
Regede, Vas vármegye pünkösd, 1 november.
Rékas, Temes v. 24 februar, 24 junius, 1 novemb. 3 nap előtte barom vásár.
Répcze Szemere, Sopron várm. 7 május, kisassz. ut. szerd.
Rima Szécs, Göm. v. 24 april, urnap, 29 september.
Rima Szombat, Gömör várm. 6 január, 15 május, 13 julius, 29 augustus, 21 october.
Rionfalva, 28 october.
Risnád, 11 november.
Rohoncz, Vas v. Laet., 13 julius, 24 augustus, 25 november, 24 december.
Rosenberg, Lipt. v. áld. 30 n.
Rosnyó-Bánya, Göm. v. mártiusb. Gábor napj., junius Márknap., sept. Gellértnap, dec. Lázár nap hétben mindig hétfőn.
Röde, 8 september.
Rum, Vas v. 1 martius, 27 jun., 25 augustus, 15 october.
Ruma, Szerem v. vir. vas. ó sz. áld., sz. Péter 29 september.
Ruszt, Sopron v. Gy. sz. Bold. Aszszony napján, 12 május, 1 september, mind szent után v. hétfőn.

Ság, Vas v. 15 május, 15 aug. 21 september, 5 november.
Ság (Ipoly) Hont v. Mátyásnap. gyüm. olt., sz. Orbán. szent Máté. Imre. Apró szent.
Sajó Gömör, Göm. v. 14 febr.. husv. n. el. hétf. 3 julius, 17 dec. előtt v. n. barom vásár.
Sajó Sz. Péter, Bors. v. 12 mart,, 24 april, 29 junius, 29 sept., 6 december.
Sajó Udvarhely, 22 jan., 26 jul.
Sajtos Kál, Sopr. v. Laetare. sz. Iván. sz. Gellért. sz. Tamás A hetiben, mindenek. csötör.
Salló, lásd Nagy Salló.
Sámbék, Pilis v. 4 febr. 16 apr. 24 junius, 29 october.
Sámczu, 29 junius, nagy bold. aszszony u. vas.
Sárd, Som. v. 24 május, 2 jul., úrszin vált.
Sarengrád, Seerem v. áldozó csöt. 29 julius.
Sarkad. Bih. v. 24 april.
Sárköz, Szathmár v. febr. 16, május 15, julius 20, september 21, december 6 mind hétfőn és kedden.
Sármaság, köz. Szoln. vir. vas.
Sáros, Sár. v Laetar. 15 julius, 15 augustus, 11 november.
Sáros Patak, Zempl. v. 8 mart., Exaud. 27 junius, 10 augustus, 8 december.
Sárosd, Fej. v. 1 május, 27 jun., 15 julius, 11 november.
Sárvár, Husv. u. hétf. 27 jun., 28 oct. első adv. vas. u. kedd.
Sasvár, Nyitr. v. Pál ford. után szerd. József nap ut. szerd. Szaniszló után szerd. úrszin. vált. u. szerd. † felmag. u. szerd. András u. szerd. barom vásárral együtt.
Sebolib, 25 január, Judic. 1 máj., 24 junius 22 julius 14 sept., 26 november.
Séllye, Som. v. Fil. Jak. Lőrincz, 3 december.
Sellye, Nyitra v. 6 febr. Quasim, 25 május, 13 julius, 14 sept., 25 november.
Selmecz Bánya, Hont v. Invoc. u. kánt. hétb. pünk. u. kánt. hétb. Lucza u. v. kánt. hétb.
Sepsi, Abauj. v. Mátyás, Exaud, 13 julius, 1 november
Seregélyes, Fej. v. 2 febr. fekete vas. 15 julius, 4 october.
Siklós, Baranya v. 19 mvrtius, szent hároms., nagy boldog aszsz. András.
Simánd, Arad v. 6 január, 8 september, 6 december.
Simontornya, Tol. v. Laet. Exaud. 4 september, 3 november.
Sisatovcze, Szerem v. kisasszony.
Smizsány, Szep. v. 2 február, Quasim. 29 julius, 29 sept., barom vásárral.
Solna, Trencs. v. Dorottya ut. v. hétf. fejér vas. ut. való hétf., Florián ut. v. hétfőn, Gál apát u. hétf. Lucza u. v. hétf. nap. el. barom v.
Solt, Pest v. áldozó. 16 augustus, 11 november.
Somorja, Csallóköz. 12 martius, 24 aprilis, 22 május, 24 aug., 15 november.
Somos, Sáros v. pünk. kedd 4 augustus, 13 december.

*

Sopron, Sopron v. invocav. ut. kedd. 1 május, 6 augustus, 19 november.
Soroksár, Pest v. 25 martius, 27 junius, 29 sept., 25 nov.,
Sottin, szent Vid.
Srivik, Magdolna.
Stivicze, 22 julius.
Stomfa, Pest v. nagy csöt. 1 máj., 25 julius, 20 augustus, 6 nov., 25 december.
Stropko, Zemplém v. 2 február u. csöt., urnap. 15 julius, 24 aug., 29 sept., 13 december.
Sümeg, Zala v. Laetar, virág vas. áldozó, 2 julius, 24 aug., 19 november.
Svedlér, Szep. v. Margaret u. v. vasárnap.
Svilaj, 25 martius.
Szabadka, Bács v. Mátyás, 16 május, 8 september, mind szent előtt v. vas.
Szabad Szállás, Kis Kuns. 31 martius, 7 julius, 28 october.
Szakolcza, Nyitra v. 2 február, Rogate 2 julius, 8 september, 13 december.
Szakul, Urnap. el. minden szent ut. hétf.
Szala vagy Zala, 24 apr.
Szala Apáti, Zal. v. 21 martius, pünk. el. csöt. őrző angyal 31 october.
Szala Egerszeg, Zal. v. 14 febr., vir. vas. 1 május, pünk., 22 julius, kisassz. után való vas. 28 october, 30 november.
Szalavár, Zal. v. 8 január, 20 martius, 16 aprilis, pünk. e. való vas. 1 sept. 1 november.
Szállás Patak (Felső) 5 május.
Szalka (Máthé) Szatm. v. 22 jan., 27 julius.
Szalka (Mező) 25 januar, 5 martius, 25 aprillis, 27 jun., 19 november.
Szalk sz. Márton, Pest v. 28 január Károly, pünk. ut. szerd. 20 jul. Illyés, 18 oct. Lukács.
Szalonta, 25 január, virág vas. előtt való héten, Pünkösd csonka hetében, 11 november.
Szántó, (Nagy), Abauj v. nagy csöt. 13 jul., 4 oct., 6 decemb.
Szarvas, Bék. v. 24 febr., 24 jun., 19 oct., 21 december.
Szász Berkes, 10 május.
Szathmár város 2 julius, 29 sept., 15 november.
Szathmár-Némethi 2 február, 1 május, 2 julius, 29 september, 2 november.
Szebekléb, Hont v. 25 január, Judic. 1 május, 14 junius, 26 september.
Szeged, Csongrád v. ó szer. sz. György, 31 julius, 10 oetober, 30 november mindenkor, hétf. kezd. a vás.
Szegzárd, Tolna v. virág vas. áldoz. 2 julius, 14 september, 19 november.
Székelyhidon, 19 február 1-ső május, 24 junius, 29 septemb., 25 nov., mindenkor pént.
Szekcső, Baranya v. 12 martius, sz. hár. vas. 1 sept., 5 nov.
Szencz, Pos. v. 6 január, 25 máj., 13 jul., 1 sept., 18 december.
Szenicz, Nyitra v. Mihály 2-dik hét. 19 nov. 21 december.
Sz. Anna (Uj), Arad, v. 2 febr., 26 julius, 11 november.
Sz. Antal, Hont v. 3 május, 10 augustus, 19 november.
Sz. Benedek, Bars v. 25 jan., 21 martius, pünk. kedd Egyed u. v. vas.
Sz. Endre, Pest v. 5 május, 1 augustus, 20 october.
Szentes, Csongrád v. 24 aprilis 22 julius, 21 september.
Sz. Gotthárd, Vas, v nagy pént. 1 május, sz. hároms. 22 jul., 13 october.
Sz. Grót, Zala v. 3 február, 12 martius, nagy szerd. 24 jun., 13 julius, 1 september, 14 nov., karácson előtt való szer.
Sz. György, Pos. v. 6 január, 24 aprilis, 24 junius, 15 julius, 16 october, 21 dec.
Sz. György, Vas v. 12 március, 24 apr., pünkösd hétf. 26 oct.
Sz. Helena, Zemplén v. 22 máj., 22 september.
Sz. János, Pos. v. 1 martius, 2 junius 10 aug. 11 november.
Sz. Kereszt, Bars v. sz. Agotina sz. György u. v. hétb. szent Iván u. v. vas. 29 sept.
Sz. Kereszt, Vas v. sz. György ut. vas., Mihály ut. csöt.
Szent Király Szabadja, Baranya v. áld. csötör. előtt v. nap; sz. László Király nap; sz. Máté nap; Halottak emlék nap.
Sz. László, Zala v. husv. ut. kedd. áldozó 27 junius.
Sz. Margarétha, Sopron várm. 6 januar, böjt. köz. 24 aprillis, 13 julius, 14 sept., 5 novemb.
Sz. Márton (Kun) jeb. 14. 22 május, 22 aug., 11. november.
Sz. Márton, Thurócz v. 24 febr., pünk. Lőrincz, Bertal. kisasszsz. Márton.
Sz. Miklós, Sopron v. sexay. Exaud. pünk. hétf. 21 sept. 6 december.
Sz. Miklós, Liptó v. Remin. pünk. hétf. 8 december.
Sz. Miklós (Kún) K. Kuns. 3 februar, 16 május, 22 aug., 29 dec., egy nap el. bar.
Sz. Miklós (Nagy), Toront. várm. 5 aprilis, 5 julius, 25 oct.
Sz. Péter, Bors. várm. 12 mart., 29 junius, 6 december.
Szent Vid. Vas v. 15 junius.
Szepes-Váralja, böjt közép, Jézus menybemenet. hétb. áld. csöt. hétb., september 8, bold. assz. fogan. hétb.
Széplak, Bihar v. György, Nagy b. aszszony, Dienes megelőző hetében. Húshagyó hét ut. köv. kedd.
Széplak, Vas várm. 22 január, 22 március, 22 aug., 22 oct.
Szerdahely, Csallóköz 18 január, áld. csöt. 27 junius, 22 julius, 11 november.
Szered, Poson v. 2 február, 1 május, 24 junius, 15 aug.
Szerencs, Zemp. v. 6 január, 21 martius, 24 aprilis, 29 jun., 13 julius, 6 aug., 1 november.
Szerednye, Ungvár v. 2 máj., 13 junius, 22 sept., 5 november.
Szétsény, Nogr. v. 25 január, 12 martius, 24 april, 13 junius, 15 julius, 29 aug., 25 nov.
Szinér-Váralja, Szatmár v. jan. 14, apr. 12, jul. 28, oct. 15.
Szigeth, ó farsang, ó pünkösd, ó Illyés, ó Mihály.
Szigetvár, Som. várm. Pál ford. 25 aprilis, 15 junius, 29 sept., 16 november.
Szikszó, 6-ik február, 1 május, 22 julius, 8 sept., 11 novemb.
Szilágy Cseh, Köz. Szolnok 6 január Invoc. ut. csöt. nagy csöt. pünk. ut. v. csöt. kisassz. u. csöt., Lukács u. csötör. karácson előtt másfél héttel.
Szirák, Nógr. v. 5 martius, 15 május, 8 sept., 25 november, mindig hétfőn és kedden.
Szircz, Veszprém v. 19 martius, 1 május, 26 julius, 29 sept., 4 december.
Szlatina, Torontál v. Péter Pál ó szerint 18 december.
Szlatina, Verőcze v. ó sz. Péter, ó sz. Miklós.
Szoboszló, Szab. várm. vir. vas. áld. csöt. 2 julius, 26 october.
Szolyva, 1 május, 2 julius, 21 september, 21 december héti vásár minden csötörtökön.
Szolnok, Heves várm. Mátyás, 1 junius, 22 sept., 5 november.
Szögyén, Eszt. v. vir. vas. Exaud. 24 augustus. 28 october 3-dik advent vásár.
Szöllős Györök, Som. v. 4 mart., 16 május és Lukács.
Szöllős (Nagy) Bars várm. 25 január, 25 martius, áldozó cs, 24 junius, 8 sept., 28 oct., 21 dec. mindég hétfőn.

Szombathely, Vas v. Sexag. 24 apró sz. három. 8 sept. 30 nov.
Sztanitsits, Bács v. 10 aprilis, 4 october.
Sztara, Zempl. v. 22 jan. 24 junius, 26 julius, 26 septemb., 30 december.
Szuha, Posony v. 24 martius, 27 junius, 29 aug., 9 november.
Szulok, Som. v. 5 aprilis, 25 május, 18 october.
Szutsány, Thurócz v. Jéz. nev. 24 aprilis, 15 május, 23 jul., ó szer.

Tállya, Zempl. v. 22 január, 4 aprilis, 21 jun., 15 oct.,
Tamási, Remin. pünk. kedd. 22 julius, 28 september, 27 dec.
Tapoltsány, (Nagy) Nyitra várm. 7 január, pünk. hétf. 22 jul., 22 aug., Máté. Leopold 6 dec.
Tarczal, Zolyom v. 2 febr. 12 martius, 7 május, 6 augustus, 29 september, 11 november.
Tardos, Kedd. Nyitra v. 25 aug,
Tarnócz, Lipt. v. 24 február, pünk. Lörincz. Gál. Luc.
Tarpa, Szatm. v. 7 február 14 mart. 23 május, 15 junius, 5 sept., 5 nov., 15 december.
Tartsa, Rem. 3 máj., 14 nov.
Tasnád, köz. Szoln. Bálint. Szaniszló. Gál. Apát. 11 nov.
Tata, Kom. v. V. Quasim. szent három. 29 aug. 5 nov.
Temerin, Bács. v. 25 február, 5 máj., 4 sept. 22 nov.
Temesvár, Tem. v. Remin. 4 jun., Mih. el. vas. 6 dec.
Tepla, Lipt. v. 24 april, 29 sept.
Teplicz, Trencsén v. 1 martius, 29 jun., 1 sept., 8 december.
Teplicze, Szep v. Exaud. 29 sept.
Terebes, Zempl. v. 10 január, 5 május, 1 aug. 13 october.
Tersztina, Árva v. 6 február, pünk. kedd., sarl. bold. aszsz. után hétf. 11 november.
Tétső, Márm. v. ó szer. vir. vas. ó szer. Péter és Pál ó szer. úr szin. vált. ó szer. kisasszony új szer. 31 december.
Teuto Palánka, Bács v. 3 május, 4 october.
Theresovácz, Veröcze v. junius 18 ó szer.
Tihany, Veszprém v. 24 aprilis.
Tisza Lök, 15 május, 11 julius, 19 aug., 26 sept., 30 novemb.
Tisza Dob, Szab. v. 10 január, 17 apr., 5 aug., 4 october.
Tisza-Füred, Hev. v. 4 január, 15 apr., 4 aug., 5 october.
Tisza-Tarján, 5 apr., 31 julius, 8 september, 30 november.
Tisza-Ujlak, Ugotsa v. 9 jan., 12 martius, 1 május, 4 aug., 11 october, 15 november.
Tiszolcz, K. Hont v. 25 január, 15 május, 10 aug., 21 sept., 26 oct., 21 december.
Tokaj, Zempl. v. 25 martius, 24 junius, 26 julius, 27 septemb., 26 october, 21 december.
Tolna, Tolna v. sz. György el. szerd. 3 május, 13 junius, 20 aug. Máté el. szerd. 5 nov.
Topolya, Báts. v. 18 april., 13 julius, 4 october.
Toponár, Som. v. 27 aprilis, sz. hároms. u. hétf. 11 november.
Torna, Torna v. 2 február, 19 mart. † feltal. Anna. 1 sept., Demet. 25 november.
Tornya, Csan. v. 12 mart., 25 máj. 26 jul., 24 sept., 6 dec.
Tót Liptse, Zól. v. 6 január, 2 febr., Septuag., pünk. 25 jul., 4 october.
Tót Ujhely, Quasimod.
Tót Ujváros, Jud. 5 julius.
Tót Vásony, Veszpr. v. 24 jan., 13 julius, 29 augustus.
Török Betse, Toront. v. vir. vas. 7 aug., 3 oct.
Török Sz. Miklós, Hev. v. 17 apr., 26 julius, 4 oct.
Török Kanisa, első május előtt való hétf. 3 aug. után v. hétf. 4 nov. Mindég szerd. héti vás.
Trentsén, Trents. v. 2 február, Judic. pünk. 2 julius, 1 aug., 18 october, 30 december.
Turány, Turócz. v. 6 január, pünk. Imre hg.
Turkevi, n k. 10 január, virág vas. u. hétf. 1 jun., 10 aug.
Túr (Mező) Küls. Szoln. 1 jan., 1 máj., 1 aug., 1 nov.
Türje, Zala v. 24 apr., 29 sept.
Turdosin, Árva v. Pál ford. ut. vas. 1 máj. † felmag. Mindsz. u. hétf.

Udvard, Sopr. v. 22 januar, vir. vas. 14 september.
Uj Arad, 4 martius, 16 junius, 18 october.
Uj Bánya, Bars v. viz. † u. v. vas. áld. csöt. 24 junius, 15 augustus, 8 september, 19 nov.
Uj-Béla, Szep. v. 2 február, pünk. hétf, 19 november.
Uj Betse, Toront. v. vir. vas. 7 augustus, 8 october.
Ujfalu, 14 február, Miser. vir. v. el. csöt. szent háromság ut. első vas.
Ujhely, (Sátor Alja) Zemp. várm. 25 január, virág vásárnap 2 julius, 1 september, 5 novemb., 24 december.
Ujlak, Nyitr. v. 1 jan. 25 mart. 25 május, 5 augustus, 25 nov., 21 december.
Uj Péts, Toront v. 4 apr., 10 augustus, 28 october.
Und, Sopr. v. 19 mart., vir. v. 29 junius, 29 september.
Ungvár, 25 január, virág vas. 7 máj., 25 julius, 29 september.
Ürög, lásd Iregh.
Ürmény, Nyitra v. Judic. áld. csöt. 8 september, 30 novemb.

Vál, Fejér v. 20 febr., 16 május, 16 aug., 20 october.
Vácz, vir. vas. előtt v. szerd. 2 julius, 15 oct.. Tamás.
Vadkert, Nógr. v. 1 január, 23 aprilis, 22 julius, Mihály.
Vág Ujhely, Trents. v. Septuag. u. hétf. Quasim., sarl. bold. aszsz. u. vas. 5 aug. kisaszsz. u. v. nap. Tamás el. hétf.
Wagendrüssel, Szepesv. hamvazó szerdán, pünkösd, sz. Lörincz és Dem. hetiben midd. szerdán.
Vaiszló, Baranya v. 12 martius' 2 julius, 4 oct. 1 december.
Vaja, Szab. v. 1 augustus.
Vajpó sz. Iván, Miklós.
Varano, Zemplén v. 1 február, Mis. pünk. 2 julius.
Várhegy, 15 junius, 26 aug.
Vári, Beregh v. N. Károly het., Gyula het., Medard el. het., Sarlós b. asz. het., sz. Mih. el. het., Karács. e. het.,
Várin, Trents. v. Fábián Seb. Laetare ut. hétf. kisaszsz. első advent u. hétf.
Varsán, Arad v. 26 october.
Vásáros Út, Pos. v. Csall. Köz. 24 február, 18 junius, 20 aug. 15 october.
Vásáros-Námény, Beregh v. 14 február, 18 junius, 12 sept., 12 december.
Vásony, Vespr. v. Invoc. 3 máj., 24 jul., 14 sept., 21 dec.
Velika, Pos. v. 25 april.
Vép, Vas v. 25 január, Quas. áldoz. csöt. 29 junius, 20 aug., 5 november.
Verhicz, Lipt. v. 2 julius.
Verbo, Nyitr. v. 1 január, 15 junius, 22 julius, 14 septemb., 11 november.
Verdnik, Szerem v. 15 junius Lázár.
Verebély, Tem. v. Sexag. nagy csöt. Miser. 1 augustus, 25 november, 21 december.
Verebély, Bars v. Balás p. het., Vir vas. Albert püspök napján 1 aug., 4 oct., sz. Katalin és sz. Tamás hetében, kedden barom, csötörtök kirakodó vásár.
Veröcze, vagy Verveticz. Veröcze, v. Vizker., † Fül. Jak.

Verpelét, Hev. vármegye 26 január, 1 május, 1 augustus, 4 november.
Versecz, Tem. v. vir. vas. ó szer. 28 october.
Veszprém, Veszpr. v. 6 január, 12 martius, 10 aug., 6 dec.
Veszprém VVI város köz, 21 febr., 4 május, 21 septeuber.
Világos, Arad v. böjt. köz. Sz. György. úrszin bold. aszszony fog. ó szer.
Vinkovcza, Brod. Reg. 22 jan., 22 julius
Visk, Marm. várm. 1 september.
Visoly, Abauj várm. 3 május.
Vinga, Áldozó csöt. N. B. Asz. ó szerint Miklós december 6.
Vukovár, Filep Jakab.
Vörösmarth, Baranya várm. 14 február, 4 április, 6 julius, 26 october, marhavásár. együtt, a hétivásár mind. szomb. tartatik.

Zarán, Arad v. ó szer. hamv. hét. szomb. ó szer. pünk. ó szer. n. bold. assz. 17 decemb.
Zboró, Sár. v. 25 február, 14 aprilis, 25 junius, 26 aug., 28 october, 25 december.
Zeben, 25 január, 24 aprilis, 24 junius. † felmag.
Zemplény, Zempl. v. 4 januar. Mátyás napján 30 november.
Zenta, 17 augustus, 19 novemb.
Zichiház, Toront. v. 4 aprilis, 25 october.
Zircz, 19 martius, 1 május, 25 julius, 29 sept., 4 december.
Znio Várallya, Thurócz. várm. 6 január, pünk. kedd. Mihály után vas. 6 december.
Zimon, 25 február,
Zólyom, Jan. 1 Erneszt n. Mátyás, n. csöt. Urnapja ut. napon, 4 september, Rózália n. 19 nov., Erséb. napj. 21 dec., Tam. n. barom vásárok is.
Zombor, Bács várm. 23 martius, áld. csöt. ó szer. n. bold. assz. ó szer. 19 november.
Zsarnócza, Bars. vármegyében, Fábián után; Gyüm. oltó b. aszsz. ut. Fülöp. és J. ut. S. Hár. u. Magd. ut. Urs. u. B. A. f. mind. Hétfőn.

Közönséges vásárok Erdélyben.

Abrudbánya, febr. 27. máj. 14. sept. 24. dec. 17.
Alamor, márcz. 5. sept. 4.
Alczina (Alsen), febr. 20. aug. 31.
Algyógy, jan. 1. máj. 5. sept. 1.
Almakerék, márcz. 12. jun. 13. sept. 30.
Alparét, jan. 2. april. 27. aug. 1, october 10.
Alsó-Árpás, juli 6. october 10.
Alsó-Csernáton, april. 2. julius 5. december 20.
Alsó-Rákos, márcz. 31. april. 24. jun. 25. sept. 2. november 4.
Alsó-Szombatfalva, apr. 24. máj. 17.
Alsó-Szopor (Szilágy) febr. 14. jun. 29. sept. 29. dec. 26.
Alsó-Zsuk, máj. 20. sept. 4.
Alvincz, jun. 24. nov. 25.

Bágyon, jun. 14. nov. 12.
Balásfalva, márcz. 31. julius 2. december 6.
Bánffi-Hunyad, jan. 25. april. 3. május 22. julius 26. sept. 21. november 25.
Bánffi-Sz.-Miklós, jul. 15. sept. 21. dec. 13.
Baromlak, (Wurmloch) april. 5. september 10.
Barót, junius 1. november 11.
Bátos, január 27. julius 5.
Bázna, april. 1. aug. 1.
Bethlen, junius 4. november 26.
Bereczk. jan. 25. aug. 7. sept. 26.
Berkesz (Sáros), jan. 13. april. 27. junius 29. november 16.
Berkenyes, julius 11.
Berthalom, april. 16. dec. 15.
Besztercze, máj. 17. augustus 29 november 28.
Bilak, november 22.
Bocs, január 27. julius 5.
Bódogfalva (Öralja), márcz. 31. september 20. november 30.
Bodon, junius 11.
Bolkács, márcz. 18. november 9.
Boldogfalva, márcz. 31. sept. 20.
Bonczida, márcz. 19. junius 30. october 21.
Bonyha, május 30. september 30.
Borsa. febr. 24. máj. 6. oct. 4.
Borzás, october 24.
Brád, febr. 23. márcz. 29. máj. 17. november 29.
Brassó, junius 8. november 2.
Búza, febr. 24. márcz. 2. márcz. 9. márcz. 16. márcz. 23. márcz. 30. aprilis 5.

Csáki-Gorbó, jan. 18. aprilis 4. junius 24. november 19.
Csik-Szereda, febr. 10. május 18. julius 13. september 29.
Csik-Sz.-György Bánkfalva, apr. 2. december 17.
Csik-Karczfalva, febr. 14. junius 24. october 16.
Csik-Kozmár, január 25. aug. 21.
Csucs, január 2.
Csokmán, nov. 7. december 27.
Czege, február 28. május 22.

Darócz, máj. 22. aug. 21.
Dées, febr. 28. junius 12. aug. 21. deczember 12.
Dengeleg, september 17.
Deregnyő, máj. 30. september 5.
Déva, jan. 14. máj. 14. aug. 3. october 30.
Dicsö-Sz.-Márton, aprilis 13-tól 30-ig. november 25.
Ditró, május 1. november 25.
Disznód, junius 30. aug. 29.
Dobra, május 5. máj. 29. sept. 21. november 7.
Drág. máj. 2. jul. 6. sept. 21. november 7.
Drassó, april. 29. september 9.

Eczel, febr. 14. aprilis 24. augustus 20. december 6.
Egerbegy, marcz. 19. nov. 15.
Egerhát, jan. 1. márcz 25. april. 5. aprilis 21.
Etéd, márcz. 25. jun. 4. sept. 29.
Erked, aprilis 24. october 16.
Erzsébetváros, jan. 27. márcz. 26. május 18. julius 5. september 20. november 19.

Feketehalom (Zeiden), april. 25. september 30.
Felsö-Bajom, april. 1. aug. 1.
Felsö-Szivágy, jan. 13. márczius 20. junius 14. september 14.
Felsö-Szállás-patak, máj. 5. oct. 11.
Felvincz, márczius 12. junius 8. november 19.
Fogaras, május 31. julius 20. september 9. december 5.
Földvár (Marienburg), márcz. 24. december 14.

Gerend, jul. 26. oct. 7.
Gernyeszeg, jan. 14. márczius 15. aug. 16. november 19.
Görcsön, márczius 19. junius 24. september 21. november 25.
Görgény Sz.-Imre, május 5.
Gyalakula, január 24. junius 12. november 25.
Gyalu, febr. 1. jul. 2. oct. 13.
Gyeke, jan. 18. jul, 6. sept. 20. october 11.

Gyéres, márcz. 12. jun. 8. oct. 21.
Gyergyó-Sz.-Miklós márczius 21. junius 15. december 13.

Hadad, jan. 13. márcz. 11. máj 6. jun. 27. jul. 22. oct. 26.
Hagymás-Lápos, april. 6. dec. 18.
Halmágy, április 10. julius 11. sept. 20. dec. 16.
Hápos, márczius 25. dec. 19.
Harasztkerék, márcz. 12. jul. 2. aug. 16. november 19.
Hátszeg, febr. 14. aug. 27.
Hodos, jan. 28. április. 17. sept. 21.
Homorod-Sz.-Márton, február 14. május 15. augustus 29.
Hoszufalva, febr. 24. máj. 18. jun. 25. september 14.

Ilyefalva, január 10. május 1. september 1.
Jakabfalva, május 1. oct. 26.

Kaál, január 22. május 25. october 4.
Karczfalva, február 27. junius 24. october 16.
K.-Fejérvár, április 3. julius 26. september 30. december 17,
Kápoln.-O.-falu, márczius 11.
Kászon, máj. 1. jul. 2. nov. 27.
Katona, febr. 3. márcz. 12. máj. 18. augustus 6.
Kecze, máj. 27. jun. 27. sept. 1.
Kéménd, junius 15. september 1.
Kendi-Lóna, január 23. május 24. augustus 16.
Keresd, jan. 20. április. 11. jul. 25.
Kerülő-Sz.-Pál, aug. 27. sept. 18.
K.-Vásárhely, márczius 5. áprillis 24. october 28.
Kibéd, febr. 16. máj. 19. dec. 2.
Királyfalva, jun. 24. nov. 11.
Kis-Selyk, jinius 24. nov. 11.
Kis-Sink, márczius 19.
Kolozs, április 11. november 5.
Kolozsvár, jan. 8. márcz. 12. jun. 13. julius 20-tól aug. 3-káig. november 2.
K.-Monostor, január 20. máj. 16. september 29.
Korond, január 25. május 13. julius 4. augustus 25.
Kovászna, febr. 11. jul. 22. nov. 11.
Kozmás, április 2. dec. 17.
Köboldogfalva, jan. 14. április. 27.
Köhalom, január 9. április 2. julius 25 october 10.
Köröspataka, febr. 24. oct. 4.
Körösbánya, junius 20. julius 18. november 20. december 17.
Köszvényes, február 9. május 3. augustus 20. november 2.
Küküllővár, jan. 2. febr. 20. április. 2. junius 11. aug. 20. dec. 17.
Kutyafalva, jan. 7. nov. 25.
Kürpöd, jan. 30 április. 2.
Krakkó, september 30.
Kraszna, január 6. május 1. julius 22. december 6.

Lekencze, márczius 1. április 25. september 20.
Lupsa, jan. 11. máj. 3. sept. 18.

Magyarbödön, május 30.
Makfalva, január 2. április 24. junius 24. september 9.
Magyarfráta, aug. 27. nov. 19.
Magyar n. Lápos, jan. 18. máj. 12. julius 6. september 26.
Magyar-Gorbó, február 28. junius 5. junius 18. november 19.
M. Nagy-Sombor, jan. 21. április. 28. jul. 7. aug. 20. nov. 22.
Magyarós, febr. 8. máj. 16. aug. 29. november 28.
Magy. Sz.-Pál. julius 28.
Maros-Ujvár, áprillis 2.
Maros-Szereda, február 24. aug, 1. december 10.
Maros-Illye, jan. 18. április. 10. jun. 4. juli. 6. aug. 27. oct. 11.
M.-Vásárhely, jan. 17. márcz. 29. jun. 11. sept. 4. nov. 11.
Mártontelke, márczius 19. junius 2. november 5.
Sz.-Megyes, márcz. 1. julius 13. september 27. november 30.
Méhes, febr. 11. jun. 4. sept. 5.
Mikeszászа, január 28. május 20. october 13.
Miklóstelke (Klosdorf), dec. 6.
Miklósvár, augustus 1.
Mocs, január 1. áprillis 2. május 18. julius 31.
Monora, máj. 28. jul. 15. oct. 28.
Muzsna, április 24.

Nagy-Ajta, február 16. május 18. december 28.
Nagy-Almás, január 23. május 6. julius 26. oct. 9. november 22.
Nagy-Apold, márcz. 19. nov. 19.
Nagy-Borosnyó, február 16. máj 15. aug. 20. november 19.
Nagy-Ekemező (Gr. Pobstdorf), február 2. junius 13.
Nagy-Enyed, január 25. julius 2. october 16.
Nagy-Falu (Szilágy), január 7. márczius 22. május 2. julius 19. september 27. november 15.
Nagy v. Szamos-Goroszló, jan. 28. máj. 13. aug. 18. nov. 18.
Nagy-Halmágy, ápr. 7. jun. 23. september 1. november 29.
Nagy-Kapus, augustus 24.
Nagy-Kászon, május 1. julius 2. november 27.
Nagy-Sármás, september 6.
Nagy-Selyk, május 21. dec. 13.
Nagy-Sink, márczius 5. junius 11. october 1.
Nagy-Somkut, márczius 10. jun. 2. augustus 18. november 10.
Naszód, october 15.

Oláhfalu, márczius 12. junius 28. november 29.
O.-Lápos, január 13. április 10. junius 5. september 20.
Orja-Bódogfalva, (5 napig) április. 10. sept. 19. nov. 26.
Örményes, Január 18. május 7. junius 29. augustus 16.
Olczina, február 20. augusus 20.
Ortya, április 10.

Papolcz február 20. május 21. augustus 13. october 29.
Paszmos, május 6. augustus 24.
Parajd (3 napig), márczius 19. julius 26. oct. 15. december 17.
Petele, junius 2. december 6.
Prásmár, február 3. augustus 6.

Radnóth, január 9. márczius 19. julius 2. november 4.
Retteg, máj. 7. jul. 11. sept. 28.
Rettyen, május 21.
Riomfalva november 15.
Rosnyó, január 25. julius 11.

Sajó-Udvarhely, jan. 22. jul. 26.
Sarmaság, április 1.
Sárpatak, május 17.
Segesvár, febr. 27. jun. 11. nov. 4.
Sepsi-Szent-György, márczius 8. április. 27. jun. 28. october 25.
Zsibó, január 18. február 14. máj. 5. julius 11. october 11.
Somkerék, január 3. junius 24.
Somkut, márczius 22. junius 14. augustus 16. november 8.
Sós-mező, február 27. május 20. junius 15, october 26.
Sorostély, julius 14.
Sülelmed, jan. 14. máj. 29. aug. 22.
Szamos-ujvár, február 5. május 1. Julius 25. november 5.
Sz.-Mária, április 14. sept. 20.
Szállás-patak, május 5. oct. 10.
Szalk, julius 22.
Szarvad, october 2.
Szász-Bányitza, február 11.
Szász-Erked, április. 24. oct. 16.
Szász-halom, május 1. nov. 12.
Szász-Kezd, május 14. nov. 25.
Szász-Nádasd, február 5. április 28. october 31.
Szászváros, márczius 3. május 31. october 4. december 6.
Szász-Régen, február 19. május 12. augustus 10. october 23.
Szász-Sebes, január 29. április 24. augustus 24.
Szék, február 24. julius 2. sept. 27. november 30.
Szeben, jan. 9. máj. 3. sept. 13.
Sz.-Ágota, márczius 26. junius 4.
Sz.-Benedek, január 26. május 31. september 3.

*

Sz.-Pál, junius 4.
Sz.-Miklós, márczius 26.
Bethlen Sz.-Miklós, április 24. september 21. december 13.
Szentegyházas v. Kápolnás Oláhfalu, márczius 11.
Sz.-Márton (Csekefalva), május 3. november 9.
U. Szentpéter, julius 20. tart egy hétig.
Szelistye, junius 14. october 7.
Szereda, febr. 24. aug. 1. dec. 10.
Szeredahely, február 24. junius 27. november 11.
Szilágy-Cseh, január 6. márczius 1. április 5. május 31. sept. 8. october 25. december 20.
Sz.-Somlyó, január 2. április 25. junius 13. augustus 22.
Szitás-Keresztur. február 24. máj. 4. julius 7. september 14.

Tasnád, február 17. április 5. május 11. julius 5. sept. 7. october 19. november 16.

T. Szarvad, február 14. julius 10. october 9. december 11.
Teke, Máj. 1. jun. 27. nov. 5.
Telegdi-Baczon, január 21 április. 13. julius 31. october 7.
Tóti (Trappold), márczius 19. december 15.
Torda, február 25. április 24. junius 24. sept. 9. dec. 6.
Topánfalva, április 7 junius 2. julius 11. aug. 27. nov. 7.
Tövis, január 10. augustus 27. november 7.
Tusnád, május 11.

Ugra áprillis 19. december 4.
Székely-Udvarhely, márczius 21. jun. 11. oct. 4. december 21.
Uj-egyház, áprillis 9. május 18. october 22.
Ujlak, december 21.
Uzon, márczius 19. május 25. december 6.

Vajdaháza, márcz. 19. sept. 14.
Vajda-Hunyad, márczius 24. máj. 24. julius 11. november 1.
Vajda-Kamarás, márczius 19. julius 27.
V.-Réose, jan. 18. augustus 1.
Várhegy, május 29. october 12.
Vásárhegy, január, 7. márczius 21. september 29.
Vécs, julius 2.
Vecsén, február 14. május 11.
Vizakna, április 1. augustus 6. december 20.

Zabola, február 17. junius 29. october 5. november 30.
Zalathna, márczius 12, április 4. junius 18. september 1.
Zám v. Zámon, január 28. április 12. junius 2. julius 20. sept. 10. sept. 26. december 12.
Zilah, január 7. február 25. április 28. Julius 14. augustus 25. september 29. oktober 20. november 3.

Nevezetesebb vásárok az Osztrák birodalomban.

Bécs, Jubil. nov. 2., Leopoldvár. julius 13.
Bergamo, aug. 10, september 4.
Botzen, hamvazó szerd. ut 3-dik hétf. Urnapja, sept. 9, nov. 20.
Brünn, hamv. szerda el. hétf., pünk. ut. 3-dik hétf., sept. 3, december 3.
Chrudim, böjt köz. 2-dik vas., aug. 15, sept. 14, decemb. 4.
Grécz, Laetare el. szomb. sept. 1.
Klagenfurt, máj. 1, sept. 4.
Laibach, máj. 1, julius 15. sept. 14, november 19.
Lemberg, jan. 6 ut. hétf.
Lincz, husv. ut. hétf., aug. 16.
Ollmütz, jan. 6, ut. hétf., apr. 24 el. hétf., jun. 24 ut. hétf., sept. 29 ut. hétfőn.
Prága, böjt közepében, sept. 28.
Salzburg, utolsó farsang, sept. 21.
Sz. Pölten, Remin. ut. kedden september 8.
Teschen, febr. 3, pünk. jul. 22, előtt v. hétfőn, sept. 6, nov. 30. — Gyapjuvásárok máj. 28, october 2.
Troppau, febr. 1, máj. 1, aug. 1, november 1.
Znaim, Oculi, junius 24.

Külföldi nagy vásárok.

Amsterdám Laetare.
Augsburg, husv. ut. vas. jul. 4, september 29.
Básel, october 28.
Berlin, Laet. máj. 1, Urnap ut. 8 nap., aug. 10, november 1.
Boroszló, böjtköz. Laet. Quasim. pünk. ut. hétf., jun. 24, sept. 8. előtt hétf., november 19.
Braunschweig, febr. 2, csütörtök augustus 13.
Danczig, martius 10, augustus 5, november 11.
Drezda, Invoc. ut. hétf. jun. 24.
Erfurt, Urnap ut. szomb. aug. 24, november 10.
Frankfurt (Ménusi), husv. kedd. september 8.
Frankfurt (Oderai), Remin. jul. 13, november 10.
Hamburg, junius 15, julius 2, october 2.
Hannovera, jan. 6 ut. szerd. Judic. el. csöt. május 1. el. hétf., julius 25 ut. hétf. sept. 1, november 1.
Krakkó, máj. 24, septemker 29.
Lipcse, (Leipzig) új esztendő, Jubil. september 29.
Lyon, jan. 6, után hétf., Quasim. augustus 4, november 1.
Magdeburg, Septuag. ut. hétf. Quasim. ut., pünk. ut. 14 nap., november 10.
Maincz, Laet. ut. hétf., aug. 15, november 12.
München, jan. 6, május 25.
Nórimberga, jan. 6., husv. ut. szerd., september 1.
Páris, febr. 2, május 28, julius 15, augustus 10.
Strassburg, jan. 1, junius 24.
Stuttgard, május 25, el. hétf., sept. 1, el. kedd., 3-dik Adv. után kedden.
Ulm, junius 15, december 6.
Varsó, Mis. máj. 24, october 15.
Zürich, pünk. el. 14 nap, sept. 21.

ÁRJEGYZÉKE

a

debreczeni

„ISTVÁN“

GŐZHENGER

MALOM

készitmé-

nyeinek,

KÉSZPÉNZ

FIZETÉS

mellett.

Raktára el van látva és képes bármely megrendelésnek megfelelni.

	ÁRAK AUSTRIÁI ÉRTÉKBEN. (Költségmentesen Debreczenben kötelezettség nélkül.)	100 ft				100 ft	
A.	Asztali dara nagyszemü .	12	40	6.	Barna kenyérliszt . . .	4	40
B.	szinte apró	12	40	7.	Lábliszt	1	80
C.	Dara középszerü	10	—	8.	Korpa	1	68
0.	Királyliszt	11	60	R. L.	Rozsliszt 1-sö rendü . .	5	40
1.	Lángliszt	10	—	„	szinte 2-ik „ . .	3	40
2.	Montliszt	9	—	K. L.	Kétszeres-liszt	4	90
3.	Zsemjeliszt	7	50	A. K.	Árpa kása 00	14	—
4.	Fehér kenyérliszt 1-sö rendü	6	50		szinte 0	12	—
5.	szinte 2-ik „	5	40		szinte 1	11	—
					szinte 2	10	—
					szinte 3	9	—
					szinte 4	7	—

Debreczen, 1859. Aug. 23.

Minden zsákért 1 forint 5 kr. lefizetendő, mely betétel az elvitel napjától számitandó 3 hónapig, a hiba nélkül bérmentesen visszaszállitottakért, megtérittetik.

WEISZ JÁNOS

ZONGORAKÉSZITŐ.

Pest, Lipotváros két sas utcza 8 szám alatti házban létező

ZONGORATÁRÁT,

melyben mind saját készitményü, mind bécsi legválogatottabb jó zongorák állanak, — a tisztelt közönségnek ajánlja.

RÖCK ISTVÁN

CS. K. ORSZÁGOS SZABADALMAZOTT GÉPGYÁRA PESTEN.

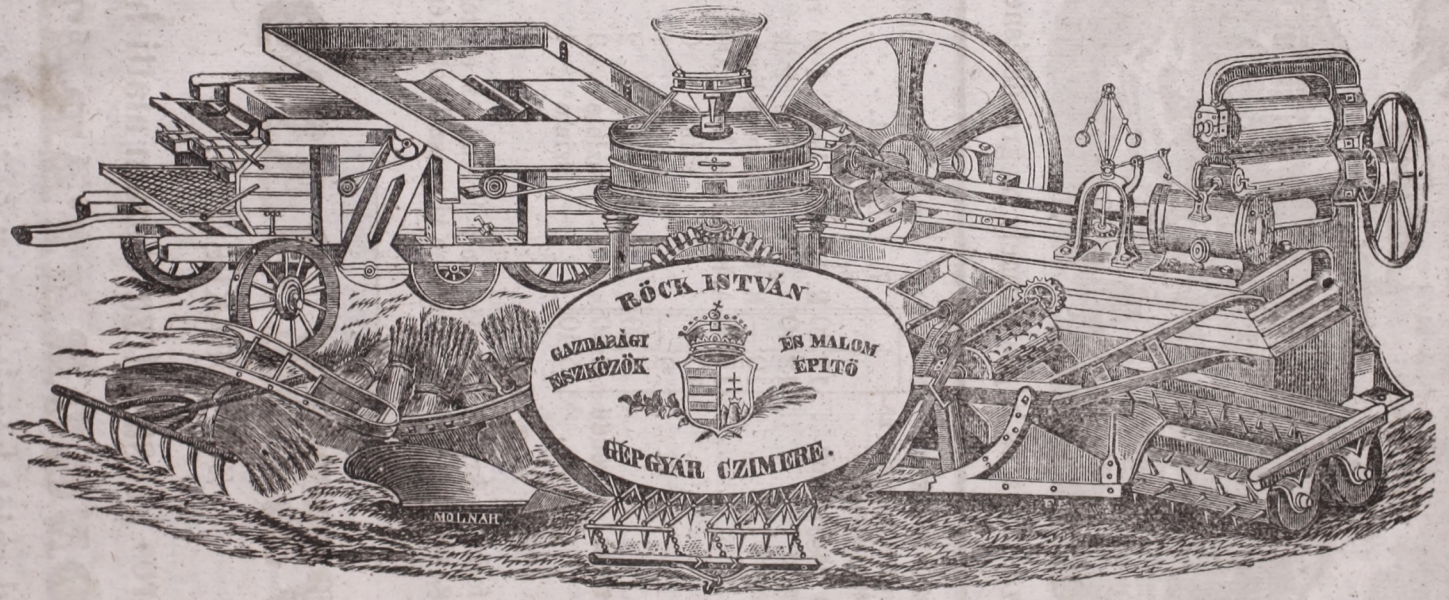

Gyárhelyiség
Ferenczváros, Soroksári út 22. sz.

ÁRJEGYZÉK.

Ausztriai értékben

mint következik:

Raktár
Belváros, Szervi-ták terén 7 sz.

Minta szám	Szántóeszközök.	frt.
I.	1. rendü öntöttvas-eke, kötött és agyagos földbe } Schwerz-féle	17
II.	2. „ „ „ kevésbbé kötött földbe } vagy esmeretesebb	15
III.	3. „ „ „ könnyü földbe } néven mondva	14
IV.	4. „ „ „ homokos földbe } Vidacs-féle eke	13
V.	1. „ vertvas-eke Benkő rendszere után	19
VI.	2. „ „ „ „ „ „	17
VII.	Hovard-féle BB eke taligával (hiven az eredeti ntán készitve) . .	70
VIII.	Hovard-féle BB eke taligával fagerendelyre	40
IX.	Ransom-féle angol eke taligával, egészen vasból	26
X.	Kettős-eke	22
XI.	Mélyitö-eke Insfeld-féle	14
	Eketaligák.	
I.	Állitható eketaliga vastengelyre	15
II.	Közönséges eketaliga vastengelyre	11
III.	Közönséges eketaliga fatengelyre	10
	Kapáló és töltögető ekék.	
I.	Allitható szárnyas lókapa fagerendelyre	18
II.	Busbys -féle angoly lókapa egészen vertvasból	36
III.	Hohenheimi töltögető	20
IV.	Hohenheimi töltögető kapákkal	28
V.	Répa és bnrgonya kiszedő eke	20
VI.	Lineator (20—24" állitható)	20
VII.	Extirpator 5, 7, 9, és 11 vassal 15, 18, 24, ...	30
VIII.	Benkö-féle magtakaró	22
	Rétmüvelő eszközök.	
I.	Csoroszlyó-eke — Scarificator —	24
II.	Rétgyalu csoroszlyókkal	35
III.	Amerikai fa szénagyüjtő	28
IV.	Hovard-féle szénagyüjtő egészen vasból mozgó fogakkal	115
V.	Smith-féle kettős szénaforgató	160
VI.	Amerikai szénavontató	45
	Boronák és hengerek.	
I.	Egygyes faborona vasfogakkal	15
II.	Simaszécsi szárnyasborona	22
III.	Skociai kettős faborona vasfogakkal	26
IV.	Hovard-féle kettős vasborona	40
V.	Hovard-féle hármas vasborona	55
VI.	Egygyes simahenger fábul	20
VII.	Simaszécsi fogashenger rögtörő	90
VIII.	Croskill-féle rögtörőhenger öntötvasból mázsánként	15
	Vetögépek.	
I.	Repcze, répa és kukoriczavető bádog szelenczékkel Hornsby rendszer kapákkal 3 és 4 soros 60	70
	Ugyanazon repcze, répa és kukoricza-vetögép egészen vasból — a sortávolságok tetszés szerént változhatók = 70. 3 és 4 soros	85
II.	Repcze, répa és kukoriczavető magládával és Hornsby rendszer kapákkal 3 és 4 soros 80	160
III.	Lóhere vető	25
IV.	Szórva vetögép mindennemü gabonára egyszersmind négysoros vetésre is alkalmazható	150
V.	Szórva vetögép mindennemü gabonára, kefeszerkezetre	115
VI.	Szórva vetögép mindennemü gabonára, kanálszerkezetre	200

Minta szám		frt.
VII.	Sorvető Garret-féle, kisebb 11 soros	200
VIII.	Sorvető Garret-féle nagy 13 soros eredeti után készitve	650
	Hajtóművek ló és ökör erőre.	
I.	Egy ló vagy egy ökör erejü Garret-féle nyilt hajtómü	180
II.	2. „ „ 2 „ „ „ „ „ „	250
III.	3. „ „ 3 „ „ „ „ „ „	350
IV.	4. „ „ 4 „ „ „ „ „ „	400
V.	6. „ „ 6 „ „ „ „ „ „	500
	Cséplőgépek.	
I.	Hennsmann-féle kézi csépelő	200
II.	2. ló vagy ökör erőre Hensmann-féle csépelögép	350
III.	3. „ „ „ „ „ „ „ hajtómü	450
IV.	4. „ „ „ „ „ „ „	550
V.	2. „ „ „ „ Amerikai fogas csépelégép nélkül	180
VI.	3. „ „ „ „ „ „ „	250
VII.	4 ló vagy ökörerőre Hennsmann-féle csépelögép kerékálláson hordozható — transportabilis — mely tisztit és egyszersmind zsákol, hajtómü nélkül	800
	Gabona tisztitó rosták.	
I.	Hornsby-féle szoró és szelelő rosta	130
II.	Tisztitó rosta, angol minta szerént vágott vasfogakkal nagyobb	75
III.	„ „ „ „ „ „ „ „ kisebb	50
IV.	Közönséges szelelelő rosta nagyobb szerkezetü 50. kisebb	36
V.	Álló rosta — középszerü és nagyobb 30	40
VI.	Lóhere tisztitó rosta	20
VII.	Pernolet-féle konkoly tisztitó és magválasztó	60
VIII.	Hengeres rosta drótszövettel	40
	Szecskavágók.	
I.	Drey-féle szecskavágó egészen vasból 2 késsel	50
II.	Bydel-féle „ faálláson 2 „	70
III.	„ „ „ nagyobb faálláson 2 „	120
IV.	Richmond-féle „ faálláson 2 „	95
V.	„ „ „ „ vasálláson 2 „	115
VI.	„ „ „ „ nagy szerkezetü faálláson 2 késsel	140
VII.	Salmon-féle „ henger szerkezetre 2 késsel	60
VIII.	„ „ „ „ „ 3 „	80
IX.	„ „ „ „ „ 4 „	110
	Répa és burgonya apritók.	
I.	Tányéros répa vagy burgonya apritó	45
II.	Hengeres répa vagy burgonya apritó	75
III.	Hengeres répa és burgonya reszelő	70
	Zúzógépek.	
I.	Zúzógép faálláson mindennemü gabonára	60
II.	„ vasálláson „ „ „ 100	200
III.	Burgonyazúzó szesztyártásra	180
IV.	Olajpogácsa törő négy vashengere	150
V.	Daráló és zúzógép mindennemü gabonára	110
VI.	Sómalmok 26, 32	50
	Kukoricza morzsolók.	
I.	Amerikai kukoricza morzsoló tányéros egészen vasból	40
II.	„ „ „ orsós „ „	50

Röck István gépgyára árjegyzéke Pesten.

Minta szám		frt.
III.	Kukoricza morzsoló vashengerre	80
IV.	Kukoricza morzsoló szeszgyártásra ló erőre	120
	Hordozható őrlőmalmok.	
I.	2. ló vagy ökör erőre jó minemüségü 24 hüv. átmérő őrlökövekkel	200
II.	3. „ „ „ „ „ „ 30 „ „ „ „	300
III.	4. „ „ „ „ „ „ 36 „ „ „ „	400
IV.	3. „ „ „ „ „ vasaláson 33 „ „ „ „	600
	Szerkezetüknél fogva darálásra, közönséges őrlésre, pitlis és finom lisztelésre alkalmatosak. Őrlökövek mindennemü mértékben, kiválogatott jóságban és mennyiségben raktáromban mindenkoron találtatnak.	
	Lisztelő hengerek, pitlis ládák és dara tisztitó eszközök.	
I.	Lisztelő henger selyem szövettel behuzva — Gace — 60	100
II.	Pitlisláda közönséges lisztelő szövettel, 25 frt.	40
III.	I. oszt. dara tisztitó, szélházzal, szélcsővel és választó szitákkal	45
IV.	2. oszt. „ „ „ „ „ „ „	75
V.	3. oszt. „ „ „ „ „ „ „	105
	Liszthordó taliga fából 14 frt. megvasalva	18

Bárminemü gépjavitások czélszerü kivitelre elfogadtatnak és azok úgy mint tartalék géprészek legjutánosabb árban számittatnak.

A t. cz. Gazdaközönségnek figyelmébe ajánlandó.

Fennebb emlitett tárgyak nagy részint készen kaphatók a gyárban vagy raktáramban, azon esetben pedig ha a keresett tárgyak készek nem volnának, bármikor egész készséggel egy harmad ár foglaló mellett, mindennemü megrendelést elfogadok.

Minden gyáramból eladandó tárgyakért egy évi jótállást ajánlok, azon megjegyzéssel: hogy a mint már emlitém, a határidöt pontosan megtartom, ugymint helyes, szilárd és a czélnak megfelelő munkakészitésére ügyelni, főfeladatomnak fogom tartani.

Gyárom belszerkezete gőzerőze van alkalmazva, kiállitása minden szükséges mechanikai és segédeszközökkel ellátva szak és e részben tapasztalt vezénylés alatt oly állapotban van, hogy az bármiféle technikai vagy mechanikai munkát teljes kiegészitendő kivitelre biztositás alatt felválalhat. — Különben készit gyáram nemcsak az árjegyzékben emlitett folyó gazdasági eszköz és géptárgyakat, hanem mindenféle üzlet-gépeket és átvesz nagyobbszerü malmok készitését, gőz-, viz- és széleröre; mely mondottak következtében a t. cz. gazdaközönség és üzlet uraknak gyáram termei megszemlélésére mindenkor nyitva állanak.

Kora időre tett megrendeléseknél azon helyzetben vagyok, bizonyos perczentet engedhetni, melynélfogva szives megrendeléseket minél számosabban várva reménylek. Posta úton tett kérdezéskedéseket méltóztassanak bérmentve és a feleletre való bélyeggel ellátva szivesen beküldeni.

Kelt Pesten február havában 1859.

RÖCK ISTVÁN

gépgyártulajdonos.

HOMÖOPATHÁK SZÁMÁRA.

JÁRMAY GUSZTÁV

OROSZLÁNHOZ

czimzett **gyógyszertárának** önállólag szervezett

HASONSZENVI OSZTÁLYA

PESTEN

a belvárosi papnövelde és zöldfautcza szögletén

ajánlkozik mindennemü hasonszenvi szerek és eszközök kiszolgáltatására.

Bémenet a háznak zöldfautczai oldaján.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt s WITTICH JÓZSEFnél

Maros-Vásárhelyt kapható:

(Árak osztrák értékben.)

Bölcsesség

GYÖNYEI.

Ifjunak és vénnek, gazdagnak és szegénynek üdvére és hasznára

összegyüjté

KIS MIHÁLY.

Csinos kemény kötésben 70 kr.

GRÓF MIKÓ IMRE

ERDÉLYI

TÖRTÉNELMI

ADATOK.

3 kötet.

Füzve egy-egy kötet ára 1 ft. 60 kr.

CSIK, GYERGYÓ és KÁSZON

MULTJA JELENE.

Átalános és részletes osztályokban.

Három földábrával és egy másolati táblával.

Irta Kisbaczoni Benkő Károly.

Egy kötet 1 frt.

MENTOR

ERDÉLYI NÉPKÖNYV.

Közhasznu ismeretek tára a honi szorgalom s értelmesedés előmozditására.

Irta NAGY FERENCZ. 2 köt. 2 fr.

ERDÉLYORSZÁG

TÖRTÉNETEI TÁRA

Egykoru s magyar nyelven készitett történet-iratok-, levelek-, országgyülési végzések- és törvényczikkelyekből.

Kiadják:

GR. KEMÉNY JÓZSEF és

NAGYAJTAI KOVÁCS ISTVÁN.

Két kötet 2 fr. 80 kr.

A

GYAKORLOTT VADÁSZ,

vagy

ismertető a vadászat körében.

Atalános észrevételekkel a vizslaoskolázás, —kopó—agár— közönségesebb ebnyavalyák— és vadjaink természetére nézve, vadászi szempontból. Öntapasztalása után

M. Sz. F. 1 fr.

ÚJTESTAMENTOM,

a szentirásnak a szent tudomány jelen álláspontjához s korunk kivánataihoz alkalmazott fejtegető és

gyakorlati magyarázata

kézikönyvül

lelkészek, iskolatanitók és családatyák számára, dr. Wohlfarth német dolgozata után adalékokkal Dinter, Lisco s többek munkáiból bővitve átdolgozták és kiadták: Incze Dániel, a n. enyedi ev. ref. Collegiumban szentirást magyarázó tanár, és Herepei Gergely kolozsvári ev. ref. első pap. I. szakasz 6 fr. II. szakasz 5 fr. — A kettő együtt 10 fr.

GAZDASÁGI

KÉTSZERES SZÁMVITEL.

Irta FARNOS KÁROLY.

Négy darab melléklettel 1 fr. 40. kr.

Gazdasági kétszeres számvitelre példányok. 70 kr.

TENDŐK

a lótenyésztés körül.

Irta b. WESSELÉNYI MIKLÓS. 50 kr.

KÓSA MÓZES

a mérges marások,

azok baj előző gyógymódjáról és a valódi halálnak a tetszhaláltóli megkülönböztetése, felnött emberek s ujdon szülötteknél, jelesb kútfőkből szerkesztve, magyar orvosok, falusi lelkészek, gazdák és gazdatisztek használatára, füzve 30 kr.

BOZ, KARÁCSON-ÉJ,

kisértetes beszély,

angolból forditotta

Nagy Péter, füzve 60 kr.

SZERELMI LEVELEZŐ

vagy is

IRÁNYADÓ,

miképpen kell mindennemü szerelmi u. m. szerelmi viszonyt kezdő, szerelmi viszony alatti, újévi, születés és névnapi, szemrehányó, értesitő, s nőül kérő leveleket szerkeszteni.

A szerelmesek használatára.

Irta Kassai Adolf. 35 kr.

A CSECSEMŐ

ÉS

ELSŐ GYERMEKKOR

HÁZI NEVELÉS TEKINTETÉBEN.

Irta BORSOS MÁRTON, 70 kr.

HISTORISCH-GENEALOGISCH

GEOGRAPHISCHER

ATLAS

zur Uebersicht der

Geschichte des Ungarischen Reiches und seiner Nebenlaender

von J. BEDEUS v. Scharberg.

1—8. Lieferungen. 12 frt. helyett csak 5 fr.

egyes füzetek ára 1 frt.

KŐVÁRI LÁSZLÓ

ERDÉLY

NEVEZETESEBB CSALÁDAI

czimerekkel és leszármazási táblákkal.

30 fametszvénynyel.

Ára füzve 3 frt. 15 kr.

SZÁZ TÖRTÉNELMI REGE.

Füzve 1 fr. 5 kr.

TÖRTÉNELMI ADOMÁK.

Füzve 1 fr. 5 kr.

Erdély történelme.

Első kötet. 204 tömött lap. Ára 2 újfrt.
Második kötet 1 frt 80 kr.

RAJZMINTÁK.

Fiatal gyermekek számára.
Angol előkép után. 2-ik kiadás 1 fr.

KAZINCZI FERENCZ

LEVELEI

Sipos Pálhoz 1806—1816. 50 kr.

BALÁSHÁZI JÁNOS
a m. t. t. rendes tagja:

a háztartás és mezei gazdaság

tudománya.

Két kötet 2 fr.

MILOTAI FERENCZ,
az erdélyi gazda

KEZI KÖNYVE,

a gazdaságot alaposan tanulni igyekezők számára. Két köt. 1 fr.

A

GRAEFENBERGI

VÍZGYÓGYINTÉZET
és

Priznitzi gyógymód körülményes leirása.
Második kiadás 70 kr.

AZ ELBUJDOSOTT

MAGYAROK

OLÁHORSZÁGBAN.
Utazása után
irta Ürmösi Sándor. 70 kr.

HORY FARKAS

Költeményei.

Füzve 2 fr. kemény kötésben 2 fr. 20.
díszkötésben 2 fr. 50 kr.

JANCSÓ LAJOS

HOMER ILIÁSZA

PROSÁBAN
bevezetésül szolgáló müthossal.
Füzve 1 fr. 5 kr.

SZŐLLŐSY FERENCZ,

NAPKELETI

KÉPEK.

Eredeti rajzban 1 fr.

MEHADIA

VAGY

A HERKULES FÜRDŐK.

A Mehádiai fürdők tulajdonságai s hasznai, némely nevezetességeinek leirásával s hozzáadásokkal kivonatban.
Füzve 1 fr. 40 kr.

DÓZSA DANIEL

ZANDIRHÁM.

SZÉKEL HŐSKÖLTEMÉNY.
A kilenczedik századból, füzv. 2 fr.

DEBRECZENI MÁRTON

KHIOVI CSATA.

HŐSKÖLTEMÉNY.
Füzve 2 fr. 10 kr.